1. Moosese raamat

PKK0006 1Ms 1:1

Sissejuhatus 1. Moosese raamatusse

1. Moosese raamat on üks Piibli kahest nn võtmeraamatust. 1. Moosese raamat, millega algab Vana Testament, ja Matteuse evangeelium, millega algab Uus Testament, on otsekui võtmed, mille abil saab mõista kogu ülejäänud Piiblit. Enne järgmise raadiosaate kuulamist oleks kasulik läbi lugeda terve 1. Moosese raamat. Kõige parem oleks seda teha ühe joonega. Nii saaksid sa hea tervikpildi Piibli esimesest raamatust. Käesolevas sissejuhatuses tahaksin anda lühiülevaate tervest sellest raamatust. Usun, et siis on kergem mõista ka raamatu üksikuid teemasid ja salme.

1. Moosese raamat on niisiis otsekui võti Vana Testamendi ja paljudes asjades ka terve Piibli mõistmiseks. 1. Moosese raamatust leiame sellised teemad nagu loomine, mees, naine, patt, hingamispäev, abielu, perekond, töö, tsivilisatsioon, kultuur, mõrv, ohverdamine, rassid, keeled, lepitus ja linnad. Need on aga teemad, millega puutume kokku iga päev ja millest kirjutavad ka kõik ajalehed. Niisiis ei ole tegemist elukaugete asjadega.

1. Moosese raamatut lugedes märkad, et teatud asjad korduvad üsna sageli. Näiteks loetelud isadest ja lastest − kes sünnitas kelle. Need loetelud on tähtsad, sest need annavad meile teateid inimeste kohta, kes on elanud väga kaua aega tagasi. Tegelikult on need inimesed meie kauged esiisad ja esiemad. Nende nimede taga leiame palju huvitavaid isiksusi ja elulugusid. Teiste hulgas näiteks Aabraham, Iisak, Joosep ja tema üksteist venda. Lugedes märkad, kuidas Jumal erinevatel viisidel õnnistab ja kaitseb Aabrahami, Iisakit, Jaakobit ja Joosepit. Peale selle märkad, et Jumal õnnistab ka teisi, kes elavad nende inimeste läheduses − näiteks Lotti, Pootifari ja isegi vaaraod.

Piibli esimeses raamatus räägitakse juba ka lepingust. Lepingu teema läbib tervet Piiblit kuni suure neljapäeva õhtuni ja Jeesuse sõnadeni uuest lepingust tema veres.

1. Moosese raamat räägib mitmel korral, kuidas Jumal ilmus patriarhidele, eriti Aabrahamile. Võib-olla just sellepärast on ka altari teema selles raamatus tähtsal kohal.

See raamat räägib veel kadedusest ja selle ohtlikkudest tagajärgedest. Samuti on Egiptusest selles raamatus juttu rohkem, kui üheski järgnevas Piibli raamatus. Näeme, kuidas Jumal mõistab kohut patu üle, aga samas hoolitseb nende inimeste eest, kes on patustanud.

Kui loed 1. Moosese raamatu läbi, siis leiad sealt kõik need teemad. Piiblit tuleb uurida kahel viisil − piltlikult öeldes: nii teleskoobiga kui ka mikroskoobiga. Mikroskoopi on vaja siis, kui hakkame uurima näiteks ühe konkreetse sõna tähendust. Aga siis peab ka teadma, milline on see suur tervik, milles seda sõna kasutatakse, ja sellest saab ülevaate teleskoobi abil, kaugemalt vaadates. Piiblit lugedes peab ikka ja jälle tagasi tulema tervikpildi juurde.

1. Moosese raamatut tervikuna vaadates leiame, et selle võib jagada kaheks osaks. Kui oleks sinu teha, kuhu tõmbaksid sina neid osasid eraldava joone? Arvan, et kui oled raamatu läbi lugenud, leiad ainult ühe koha, kuhu see joon hästi sobib − see on peatükkide 11 ja 12 vahel. Keegi on koguni öelnud, et Piibel algab tõeliselt alles 12. peatükis − kõik, mis sellele eelneb, on sissejuhatus. Teatud mõttes on see tähelepanek õige

Raamatu alguspeatükid erinevad ülejäänud peatükkidest mitmes suhtes. Raamatu esimene osa ulatub Aadamast Aabrahamini, teine osa − Aabrahamist Joosepini. Esimene osa käsitleb suuri teemasid nagu loomine, veeuputus ja

Paabeli ehk Baabüloni torn. Teises osas räägitakse isikutest − nagu Aabrahamist, usumehest; või Iisakist, tõotuse pojast; või Jaakobist, petjast ja õnnistuse pärijast; või Joosepist, kelle tee viis läbi kannatuste võidule ja edukusele.

_____

Lisaks teemade erinevusele, mille põhjal võime jagada 1. Moosese raamatu kaheks osaks, võime seda teha ka teisest seisukohast − nimelt lähtudes ajast. Esimesed 11 peatükki haaravad vähemalt 2000 aastase ajaperioodi. Ütlen "vähemalt" sellepärast, et keegi ei tea täpselt, kui pikk on see aeg tegelikult. Tegelikult mahuvad sinna kõik need numbrid, mida astronoomid pakuvad meie maailma vanuseks. Aga minimaalselt kahe tuhande aastaga peame igal juhul arvestama.

Ent teine osa, kuhu kuulub ülejäänud 39 peatükki, hõlmab ainult umbes 350-aastast perioodi. Kui arvutada kokku aeg alates 1. Moosese raamatu 12. peatükist ja lõpetades selle ajaga, millal kirjutati viimased Uue Testamendi raamatud, on tulemuseks umbes 2000 aastat. Nii võib öelda, et kui oled läbi lugenud Piibli esimesed 11 peatükki, oled ajalises mõttes tegelikult juba poole Piibli peal!

Arvan, et juba see tähelepanek aitab meil mõista, kummale osale peaksime pöörama suuremat tähelepanu − küllap on ilmne, et tähtsaima sõnumini jõuame me Piibli teises osas.

Piibli esimesed peatükid on pühendatud loomisele ja maailmakõiksusele. Ülejäänu räägib inimestest, rahvastest ja Jeesusest Kristusest. Kui otsustada selle järgi, mitu salmi on pühendatud ühele või teisele teemale, siis tundub, et Jumal on hoopis rohkem huvitatud Aabrahamist, kui kogu enda loodud maailmakõiksusest. Ja see tähendab, et ka sina, hea kuulaja, oled Jumalale tähtsam, kui kogu füüsiline universum. Piibli peamine tähelepanu on pööratud inimesele.

Vaatleme veel kord mõningaid arve. Evangeeliumides on ühtekokku 89 peatükki. Nendest ainult neli räägib Jeesusest alla 30-aastasena. Ülejäänud 85 peatükki hõlmavad tema elu kolme viimast aastat ja nendest omakorda 27 peatükki on pühendatud tema elu viimasele kaheksale päevale. Mida võime me nende arvude põhjal järeldada selle kohta, mis on tähtis Pühale Vaimule? Küllap nõustud, et need 27 peatükki, mis räägivad Jeesuse elu kaheksast viimasest päevast, on kõige tähtsamad.

Ja millest on nendes peatükkides jutt? Kolme sõnaga öeldes: Issanda Jeesuse surmast, matmisest ja ülestõusmisest. Seal on evangeeliumiraamatute kõige tähtsam sõnum. Võib öelda, et Jumal on lasknud need kirja panna selleks, et sina ja mina võiksime uskuda, et Jeesus suri meie pattude eest ja et ta tõusis surnuist üles meie päästmiseks. See on kõige olulisem. See on kõige tähtsam tõde.

Niisiis, Piibli esimesed 11 peatükki on sissejuhatus kõigele järgnevale. Seetõttu on minu arvates hea, et meiegi käsitleme neid peatükke sissejuhatusena. See aga ei tähenda, et peaksime neist ruttu edasi kiirustama − ka need väärivad rahulikku süvenemist.

_____

Suguvõsaderaamat.

1. Moosese raamatu võib jagada osadeks ka suguvõsaloetelude põhjal. Vaatame neid siinkohal lühidalt. See aitab saada ka raamatust head ülevaadet.

1. peatüki 1. salmist 2. peatüki 6. salmini on taeva ja maa algus.
2. peatüki 7. salmist 6. peatüki 8. salmini on Aadama sugu.
6. peatüki 9. salmist 9. peatüki 29. salmini on Noa sugu.
10. peatüki 1. salmist 11. peatüki 9. salmini on Noa poegade sugu.
11. peatüki salmid 10 − 26 on Seemi poegade sugu.
11. peatüki 27. salmist 25. peatüki 11. salmini on Terahi sugu.
25. peatüki salmides 12 − 18 on Ismaeli sugu.
25. peatüki 19. salmist 35. peatüki 29. salmini on Iisaki sugu.
36. peatüki 1. salmist 37. peatüki 1. salmini on Eesavi sugu.
Ja 37. peatüki 2. salmist 50. peatüki 26. salmini on Jaakobi sugu.

Kõigist neist suguvõsadest räägib meile 1. Moosese raamat. See ongi suguvõsaderaamat ja sellega on kergem tutvuda, kui läheneme sellele sellest vaatenurgast.

Piibel algab viie raamatuga, mille pealkirjad eestikeelses Piiblis ongi lihtsalt viis Moosese raamatut, ja nende pealkirjade põhjal ei ole kuigivõrd võimalik arvata, millest on igas raamatus jutt. Seevastu näiteks inglise- või venekeelsetes Piiblites on igal Moosese raamatul omaette pealkiri, mis tuleneb ladinakeelsest piiblitõlkest − nn Vulgatast. Vulgata aga on saanud muuhulgas ka selle 1. Moosese raamatu pealkirja heebrea keelest. Nimelt algab heebreakeelne Piibel sõnaga *bereshit*, mis tähendab eesti keeles 'alguses'. Ka selle raamatu ladinakeelne pealkiri *Genesis* tähendab algust või sündimist.

Niisiis räägivad 1. Moosese raamatu heebrea-, ladina-, inglise- ja venekeelne pealkiri ühtlasi ka selle raamatu kõige tähtsamast teemast − sellest, kuidas see, mis maailmas on olemas, on saanud alguse. Ka meie tuleme nüüd selle juurde, kust kõik sai alguse. Alustame algusest.

1:1 Alguses lõi Jumal taeva ja maa.

Siin on kuue sõnaga öeldud nii palju, et ükski uurija ei suuda iialgi kõike seda põhjani läbi uurida, mida need sõnad sisaldavad. Alguses lõi Jumal taeva ja maa − nendes sõnades on tegelikult kokku võetud terve loomisjutustus.

Arvatavasti paljud meist oleksid soovinud selle kõige kohta täpsemat kirjeldust. Kindlasti oleksime tahtnud lähemalt teada, kuidas ikkagi kogu maailmakõiksus valmis tehti. Aga siin on meil ainult kuus sõna, mis ütlevad, kuidas ilmus tegevusväljale kogu maailmakõiksus ja sealhulgas ka maa. Mingil põhjusel arvas Jumal heaks meile nii lühidalt teatada asjast, mille uurimisele astronoomid kulutavad miljardeid ja miljardeid eurosid või dollareid ja tuhandeid tööaastaid.

Sellega seoses võib meil tekkida küsimus, mida Jumal küll ometi mõtles, kui ta nii suurest asjast rääkis meile nii lühidalt? Mida ta taotleb? Kas ta tahtis meile õpetada geoloogiat või astronoomiat või äkki hoopis midagi muud? Nagu sa kindlasti tead, selle üle on vaieldud ja vaieldakse veelgi tohutult palju.

Ajalehetoimetuses oli kord juhtunud, et reporter kasutas mingi sündmuse kirjeldamisel liiga palju sõnu. Peatoimetaja juhtis sellele tähelepanu ja ütles: "Tee oma jutt lühem! Ka loomisjutustusele on algtekstis pühendatud ainult 282 sõna!" Reporter vastas: "Täiesti õige. Aga ma olen alati arvanud, et oleks olnud hoopis vähem vaidlusi, kui selleks oleks kasutatud paarsada sõna rohkem!"

Küsimus loomisest ja sellest, kuidas Piibli ilmutust loomisest on võimalik kokku sobitada tänapäevaste, teadusel põhinevate teadmistega maailmakõiksusest, on vaidlusküsimusteks kahtlemata veel kaua. Ja mitte ainult sellepärast, et Piibli info selles küsimuses on nii napp, vaid ka põhjusel, et tänase päeva teaduslik tõde on homme juba vananenud. Uurijad teevad uusi avastusi ja koostavad uusi teooriaid, milles järgnevate põlvkondade uurijad leiavad uusi nõrkusi ja puudusi ning koostavad uued teooriad.

Mina ei ole mures selle pärast, et tänasel päeval kehtivad teooriad ja seisukohad kõikide meelest ei sobi kokku sellega, mida räägib Piibel. Minu meelest oleks imelikum see, kui mõni inimlik teooria vastaks täpselt sellele, mida me võime lugeda Piiblist. Inimlike teooriate üks omadus on ju see, et alati on nad teatud määral oma ajaga seotud. See tähendab, et nad püüavad maailma seletada ja küsimustele vastuseid otsida, lähtudes nende kaasajal kõige õigemaks peetavatest arusaamadest ja tõekspidamistest. Ent Piibli kirjeldus maailmakõiksuse sündimisest ületab kõik ajad ja on alati aktuaalne.

Teooriad maailma sündimisest.

Ka Piiblis endas leidub arutlusi, kuidas võiks inimene mõista seda, mismoodi kõik on sündinud ja mis oli siis, kui inimest veel olemas ei olnud. Iiobi raamatus küsib Jumal inimeselt: "Kus olid sina siis, kui mina rajasin maa? Vasta, kui sul nii palju tarkust on!" (Ii 38:4) Näeme, et siin ütleb Jumal inimesele, kes on arutlenud maailmakõiksuse suuruse üle ja kes arvab, et ta teab selle kohta juba üsnagi palju: *Sina räägid kõige algusest ja sündimisest. Aga sa ei ole võimeline ütlema isegi mitte seda, kus olid sina siis, kui mina rajasin maale alused!*

Aegade jooksul on inimesed loonud palju teooriaid maailma sündimise kohta, ja need kõik võib jagada kahte suurde kategooriasse. Ühte rühma kuuluvad need, mis algavad loomisega, teised on need, mis põhinevad inimlikel teooriatel, mis on lõppude lõpuks ikkagi ainult arvamused ja hinnangud. Vaevalt võiks keegi endast lugupidav teadlane isegi väita, et ta teab neid asju kindlalt. Kui me aga arutleme maailmakõiksuse sündimise üle, siis ei ole meil võimalik valida ühelt poolt usu ja teiselt poolt teadmiste vahel. Ei ole nõnda, et ühel pool olevad inimesed võiksid öelda: "Meie teame, e asjad on nõnda", ja teisel pool olijad peaksid leppima tõdemusega: "Meie usume, et asi on nõnda". Sest tegelikult peab lõpuks igaüks tunnistama, et tema arusaam maailma sündimisest sõltub lõppude lõpuks sellest, mida ta usub.

Loomulikult on igal usul ka omad põhjendused. Igaüks, kes midagi usub, võib ka öelda, miks ta just nõnda usub. See käib ka teadusliku usu, teaduslike teooriate kohta. Seejuures maksab arvestada, et ei ole suudetud luua ühtki puudusteta teooriat, ja kui keegi arvab, et kunagi tulevikus niisugune teooria luuakse, siis ka nõnda saab ta öelda ainult uskudes seda. See tähendab, ta usub inimese võimalustesse lõpuks kõik ära seletada.

Mina isiklikult sellesse ei usu. Ma ei usu isegi sellesse, et võiksime uurida välja, kus oli inimene enne, kui Maa oli üldse loodud.

Piibli esimese salmi sõnum on selge − Jumal on loonud kõik. Loomulikult ei ole keegi kohustatud seda uskuma. Aga mina küll usun seda: Jumal on kõige selle algus, mis maailmas ka praegusel hetkel olemas on. Sedasama ütleb ka Heebrea kirja autor: "Usk on loodetava tõelisus, nähtamatute asjade tõendus. Selle kohta on ju esivanemad saanud tunnistuse. Usus me mõistame, et maailmad on valmistatud Jumala sõna läbi, nii et nägematust on sündinud nähtav." (Hb 11:1−3)

Ma ei tea, kas loomisusku on võimalik väljendada paremini kui siin: nähtav on sündinud nähtamatust. Probleemiks jääb seejuures muidugi, kuidas on võimalik, et niisugune asi juhtub. Kuidas nähtamatust võib sündida nähtav? Ja

väidan, et kui koguksime kokku kõik vastused sellele küsimusele, siis võiks need vastused lõppude lõpuks jagada kahte rühma: ühed räägiksid loomisest ja teised sisaldaksid inimeste arvamusi, spekulatsioone.

Piibel aga ei spekuleeri. Ta lihtsalt ütleb täiesti rahulikult: "Alguses lõi Jumal taeva ja maa." Aeg-ajalt on mind Piiblit lugedes pannud hämmastama see, et Piibel ei sisalda mitte ainsatki tõestust Jumala olemasolu kohta. Mitte kusagil ei ütle Piibel: "Katsuge nüüd ometi uskuda, et Jumal on ikka tõesti olemas!" Isegi siin, Piibli alguses, ei öelda meile seda. Samuti näeme, et meile ei püüta Jumalat kuidagi tutvustada. Meile lihtsalt öeldakse, et Jumal lõi.

Niipalju saame Jumala kohta Piibli esimesi peatükke lugedes siiski teada, et ta on isikuline − ta mõtleb, räägib ja tegutseb. Piiblit edasi lugedes õpime teda ja tema tahet vähehaaval paremini tundma. Aga siin, kõige alguses, tahab ta meile teada anda ainult seda, et tema on kõik teinud. Tema on teinud ka minu. Samuti on ta teinud sinu. Mina ei ole lihtsalt üks olend, kes on kusagilt teadmatusest juhuslikult siia maailma kukkunud, vaid isikuline taeva ja maa looja on teinud ka minu.

See tähendab, et mul on täiesti eriline ja kordumatu väärtus. Kuna taeva ja maa looja on heaks arvanud mind luua, peab mul olema väärtus ka siis, kui ma ise ega ka teised minu ümber ei oska seda näha. Ja kas ei ole nii, et kui ma mõistan, et ma olen Jumala oskustöö üks tulemusi, siis on mul põhjust vaadata end täiesti uuel viisil ja küsida, mida minu autor minust mõtleb ja soovib?

Ma ei oska tõesti seletada, kuidas Jumal on teinud kõik selle, mis on olemas. Aga seda ma tean, et see kõige tegija on tahtnud, et ma tema kohta üht-teist teaksin ja õpiksin teda tundma.

Sellepärast ma loen Piiblit. Selles on tema sõnum minule ja sinule.

PKK0007 1Ms 1:1 − 2

Jumala loomistöö räägib armastusest

1:1 Alguses lõi Jumal taeva ja maa.

Nii ütleb 1. Moosese raamat, 1. peatüki 1. salm.

Kes meist ei oleks vahel selgel, tähisel ööl tõstnud pilku taeva poole ja imetlenud selle tohutut suurust! Võib-olla oleme mõelnud vahemaadele, mis eraldavad neid tähti üksteisest − vahemaadele, mida astronoomid mõõdavad valgusaastates. Sellisel hetkel võib inimene tajuda ka midagi sellest, kui väike ta tegelikult on. Ja kui sa seejärel avad oma Piibli täiesti algusest ja loed sealt: "Alguses lõi Jumal taeva ja maa", siis võid saada mingisugust aimu selle kohta, kui suur peab olema Jumal.

Ps 19:2 räägib samasugustest meeleoludest, mida laulu autor võis samuti kogeda siis, kui ta oli vaadelnud kirka tähistaeva imesid: "Taevad jutustavad Jumala au ja taevalaotus kuulutab tema kätetööd." Jumala loomistööst ja järeldustest, mida selle põhjal saab teha, räägib ka apostel Paulus Rm1:20: "Tema nähtamatu olemus, tema jäädav vägi ja jumalikkus on ju maailma loomisest peale nähtav, kui mõeldakse tema tehtule, nii et nad ei saa endid vabandada". Ja Hb 11:3 öeldakse: "Usus me mõistame, et maailmad on valmistatud Jumala sõna läbi, nii et nägematust on sündinud nähtav."

Kõik need piiblikohad ütlevad üht ja sama: loomine on asi, mis tuleb vastu võtta usus. Seepärast ei saa kedagi sundida aktsepteerima loomist. Vahel võrreldakse Piibli õpetust maailma loomisest paljude muude erinevates kultuurides sündinud maailma sündimise lugudega. Kuid nende lugude ja Piibli jutustuse vahel on tohutu erinevus. Näiteks Babüloonias, mis on palju mõjutanud Iisraeli rahva ajalugu, on oma maailma sündimise lugu. Selles loos on jumalateks taevakehad. Ka jumalate hulk on suur. Seega on jutustus polüteistlik. Piibel seevastu on täielikult monoteistlik − on ainult üks Jumal.

Babüloonia jutustuses on maailm sündinud ehitamise teel. Piibel aga ütleb, et see on sündinud Jumala väest. Piibli jutustusele maailma sündimisest ei ole olemas võrdväärset. Selle teema juurde tulen hiljem veel tagasi.

−−−−−

Eelmisel korral juba mainisin küsimust, kuidas praegu valitsevat, evolutsiooniteoorial põhinevat nägemust maailma sündimisest oleks võimalik sobitada kokku Piibli ilmutusega. Ja ütlesin, et mul ei ole sellele küsimusele vastust. Ent ka ükski teaduslik teooria ei suuda rahuldavalt seletada, kuidas võib mitte millestki sündida miski. Vastamata jääb ka küsimus, kuidas võivad elutust ainest sündida elavad olendid, kes on pealegi paljunemisvõimelised. Midagi niisugust me ju looduses praegu ei tähelda! Mitte kuskil pole võimalik jälgida, kuidas surnud mateeria täiesti iseenesest, aja jooksul, organiseerub järjest keerulisemaks ja keerulisemaks, moodustades lõppude lõpuks elavad organismid − esialgu algelisemad ja seejärel järjest keerulisemad. Ei suudeta seletada ka seda, kuidas sünnib elu, mis on teadlik enda olemasolust ja mis on võimeline tegema iseseisvaid valikuid, sealhulgas niisuguseid, mis hävitavad koguni teda ennast. Kõik teooriad, mis üritavad vastata nendele küsimustele, nõuavad minu meelest hoopis suuremat usku, kui lihtne usk Jumalasse, kes on loonud maailma.

Ometi me näeme, et inimene valib meeleldi uskumiseks Jumala asemel midagi muud − küllap sellepärast, et kui inimene usuks, et ta on Jumala poolt tehtud, siis ta ka mõistaks, et ta on Jumala ees vastutav. Ja see loomulikult inimesele ei meeldi. Seepärast on hoopis meeldiv valida uskumiseks mõni muu, ükskõik kui fantastiline teooria, peaasi, et see ainult ei räägiks Jumalast.

Küsimus loomisest on otseselt seotud küsimusega Jumala olemasolust. Aga Piibel ei püüa mitte kusagil ega mitte mingil kombel kedagi veenda, et usu nüüd, hea inimene, ometi, et Jumal on olemas! Selle asemel rahuldub Piibel lihtsa tõdemusega: "Alguses lõi Jumal …" Muide, Piibli 1. peatükis kordub sõna "Jumal" tervelt 32 korda!

Osa inimesi, kes on ristiusus pettunud, ütlevad, et nad on kaotanud usu Jumala olemasolusse, nähes maailmas valitsevat häda, valu ja kannatust. Nad ei oska omavahel kokku sobitada ühelt poolt pilti armastavast ja õiglasest Jumalast, ja teiselt poolt seda häda ja viletsust, milles paljud inimesed elavad. Nende jaoks on maailma kurjus tõendiks, et vähemalt head Jumalat ei saa olla olemas. Maailm on nende jaoks meeletu koht.

Aga niiviisi mõtlejad on siiski unustanud ühe väga tähtsa asjaolu. Mainides ebaõiglast maailma, puudutasin ma küsimust, mille juures tasub lähemalt peatuda. Nimelt, kas oled kunagi mõelnud, miks peame me ühte asja õigeks ja teist valeks? Või miks me võime tervet maailma mõista kui ebaõiglast kohta? Sest kas ei ole nõnda, et kui me leiame, et mõni asi on vale või ebaõiglane, siis peame seda asja või nähtust võrdlema millegagi, mis meie meelest on õieti ja õiglane? Kui aga oleks nii, et ei ole olemas Jumalat ja seega pole maailmal ka mingit arukat mõtet, siis tuleks meil esitada raske küsimus: mille põhjal oleme me teinud niisuguse järelduse, et maailm on ebaõiglane?

Tsiteerin siinkohal inglise kristlikku kirjanikku ja kirjandusprofessorit C. S. Lewist: "Kui maailmas tõepoolest ei oleks mingit mõttekust, ei saaks me kuidagi järeldada, et selles ei ole mingit mõttekust − just niisamuti, nagu me ei saaks

kuidagi öelda, et maailm on pime, juhul kui seal ei oleks tõesti mitte mingit valgust ja järelikult ei oleks ka ühelgi olendil silmi. Sõna "pime" oleks sellisel juhul täiesti mõttetu sõna."

Kui C. S. Lewis omal ajal need kaalutlused esitas, siis tahtis ta aidata oma lugejaid nägema, et meis olev õigluse ja ebaõigluse tunne viitab meist väljaspool olevale tõelisusele, kust me oleme saanud arusaama õigest ja valest. Seega juba see, et me peame üht teatud asja õigeks ja teist valeks, viitab loodust väljapoole.

–––––

Tulles tagasi loomise juurde − loomulikult on meil mõtet esitada küsimus, kes on kõik loonud ja millal see kõik on sündinud. Aga sellele lisaks tasub esitada veel kolmaski küsimus: Miks lõi Jumal maailma?

See on vähemalt niisama tähtis küsimus, kui küsimus, kes on looja. Piibel näitab vähemalt üht vastust: Jumal lõi maailma endale rõõmuks. Piibli esimest peatükki lugedes kohtume sageli sõnadega: "Ja Jumal nägi, et see oli hea." Niisiis, Jumal tundis heameelt selle üle, mis ta tegi. Sedasama räägib ka Piibli viimane raamat − Ilmutusraamat: "*Sina, meie Issand ja Jumal, oled väärt võtma au ja austust ja väge, sest sina oled loonud kõik, kõik olev on loodud sinu tahtmise läbi!"* (Ilm 4:11)

Salm näitab, et Jumal realiseeris loomises oma tahet. Miski ei sündinud ilma tema heade kavatsusteta. Maailm on olemas, kuna tema seda tahtis. Ja kuna tema seda tahtis, tähendab see loomulikult, et Jumal hindab oma loodut.

Võib olla, et sina ja mina ei oska alati rõõmustada kõige üle, mida Jumal tegi. Aga tasub meeles pidada, et ta ei pea ju küsima meie nõusolekut! Tal pole tarvis küsida esmalt inimese nõusolekut, enne kui ta midagi teeb. Ta ei küsinud isegi seda, kas mina üldse tahan siia maailma sündida, ja sündida siin maailmas maale, mille nimi on Eestimaa. Ta lihtsalt lõi maailma ja rõõmustas oma loomistööst.

Piibel räägib veel teisestki põhjusest, miks Jumal lõi maailma − ta lõi maailma enese auks. Algupärane loodu laulis kogu aeg Jumalale ülistust. Iiobi raamatus öeldakse selle kohta järgmist: "*kui hommikutähed üheskoos hõiskasid ja kõik Jumala pojad tõstsid rõõmukisa"* (Ii 38:7). Nõnda ülistas kogu loodu Jumala au. Samale asjale viitab ka Jesaja raamat, öeldes: "*Ma ütlen põhjamaale: Anna! ja lõunamaale: Ära keela! Too mu pojad kaugelt ja mu tütred maailma äärest, kõik, keda nimetatakse minu nimega ja keda ma oma auks olen loonud, kujundanud ning valmis teinud!*" (Js 43:6−7)

Järelikult on Jumal loonud ka inimesed enda auks. Arvan, et alles siis leiame enesest midagi algupärast, midagi sellist, millisena Jumal on selle kavandanud, kui me hakkame õppima elama oma elu Jumala auks. Ja vastupidi − nii kaua, kui me ajame taga ainult oma huvisid, on meis midagi kohutavalt moondunud − midagi niisugust, mis on Jumala esialgse loomistöö karikatuur. Võib-olla just selle tõttu pildid, mida Piibel annab taeva kohta, kujutavad inimest alati ülistamas Jumalat. Niisuguseks on inimene esialgselt loodud ja ainult selles seisukorras leiab ta tõeliselt ka iseenese.

–––––

Piiblist leiame veel kolmandagi vaatenurga selle kohta, miks inimene loodi − ta loodi elama osaduses Jumalaga. Jumal tahtis olla inimkonnaga osaduses, sina ja mina-vahekorras, ja sellepärast lõi ta inimese iseseisvaks olendiks. Muidugi oleks Jumal võinud luua endale ka inimese asemel robotid, kes nupulevajutuse peale teevad alati täpselt seda, mida oodatakse. Ta oleks võinud luua inimese oma orjaks, kel pole kunagi mingit võimalust talle vastu vaielda. Aga niisuguseks Jumal inimest ei loonud. Selle asemel andis ta inimesele võime ja võimaluse teenida ja armastada teda

oma vabast tahtest. Aga see tähendas ka võimalust toimida tema tahte vastaselt. Ja me teame, et inimene kasutas talle antud vabadust kahjuks valesti.

Kõigest hoolimata on Jumala loomistöö tõttu inimesele ikkagi veel õnneks, kui ta saab elada Jumalaga osaduses. Selle tõttu parim, mis inimesega võib juhtuda, on see, et tema ja Jumala vahelised purunenud suhted saavad korda. Just seda kingitust pakub Jumal minule ja sinule ka tänasel päeval. See, kes saab Issanda Jeesuse Kristuse poolt vabastatud, saab tõeliselt vabaks. See on parim, mis võib inimesele juhtuda selles maailmas, kus Jumala asemel upitatakse kõige jõulisemalt üles inimest ja inimese vajadusi.

Just selle vastuolu tõttu ei ole Jeesusesse Kristusesse uskumine moes. Ent sinul on ka praegusel hetkel luba panna oma lootus Jumala poolt Jeesuses Kristuses valmistatud andeksandmisele ja nõnda anda au Jumalale tema päästmistöö eest.

_____

Tuleme nüüd tagasi Piibli esimese salmi juurde, kust me leiame mitu põhimõtet, mis on meile elus väga tähtsad.

"Alguses lõi Jumal taeva ja maa." See võimas, majesteetlik ja samas nii lihtne lause on uks, mille kaudu me astume sisse Piibli maailma. Sellest uksest sisse astumine eeldab meie poolt selle aktsepteerimist, et me oleme Jumala poolt valmistatud ja et me elame tema valmistatud maailmas. Ja Piibel on selle maailma looja enda ilmutus ehk teadaanne, kust saame tema kohta infot. Sest kas pole nii, et kui keegi tahab Jumala juurde tulla, siis peab ta kõigepealt uskuma, et Jumal on olemas. Keegi meist ei pöördu ju kunagi kellegi poole, kelle olemasolugi me ei usu.

Piibli esimene sõna "Alguses" viitab niisugusele ajahetkele, mida meil oma ajadefinitsioonide abil ei ole võimalik määratleda. See võib viidata koguni ajale enne aegade algust. Sest Jumal on ajast väljaspool ega ole sellega seotud. Ka küsimus ajast on üks meie kaasaja suuri küsimusi, ja kõik selle tahud ei ole veel selged. Muide, ka kaasaja astrofüüsikud leiavad, et maailma tekkimisel tekkisid mitte ainult aine ja energia, vaid ka aeg ja ruum!

Võime lihtsalt öelda, et oli olukord, kus ei olnud taevaid ega maad, ja siis, teatud hetkel, "alguses", nagu ütleb Piibel, Jumal lõi need.

Mida siis tähendab sõna "loomine"? See sõna on tõlgitud heebreakeelsest sõnast *baraa*, mille all üldiselt mõistetakse just loomist mitte millestki. Selle sõnaga on aga see probleem, et seda esineb Piiblis üsna harva. Ka Piibli esimeses suures loomise peatükis kasutatakse seda ainult kolmes seoses. Vaatleme neid lähemalt.

Nagu nägime, esimest korda esineb see sõna avasalmis: "Alguses lõi Jumal taeva ja maa." Siin viitab see sõna ilmselt loomisele mitte millestki. Nähtamatust tuleb nähtav. Teist korda kasutatakse seda sõna sama peatüki 21. salmis: "Ja Jumal lõi suured mereloomad ja kõiksugu elavad olendid, kellest vesi kihab, nende liikide järgi, ja kõiksugu tiibadega linnud nende liikide järgi." Siin on loomine seotud loomade ilmumisega maa peale. Ja kuna sellega seoses kasutatakse sõna *baraa*, siis usun, see viitab sellele, et selliseid olendeid enne seda ei olnud.

Ja kolmandat korda kasutatakse seda sõna seoses inimese loomisega 1. peatüki 27. salmis:

"*Ja Jumal lõi inimese oma näo järgi,*
Jumala näo järgi lõi ta tema,
ta lõi tema meheks ja naiseks."

Järelikult ka inimest polnud olemas enne seda loomistegu.

Salmis "Alguses lõi Jumal taeva ja maa" lahutatakse teineteisest ühelt poolt kogu muu kosmos ja teiselt poolt maa. Miks? Küllap vastus on ilmne: Piibel on kirjutatud inimeste jaoks. Ja inimesed elavad maa peal. Maa on meie kodu, ja siin kodus viidi meie päästeplaan täide.

Piiblit lugedes maksab endale selgeks teha, et sel ajal, kui Piibli raamatuid hakati kirja panema, oli inimene juba langenud pattu ja lahutatud oma Loojast. Seetõttu, kuigi Piibel räägib ka ajast enne pattulangemist, on ta suunatud ikkagi patustele inimestele, kes vajavad päästmist ja andeksandmist. Nii ka see, et Piibli alguses mainitakse eraldi maad, teeb sõnumi inimese jaoks lähedasemaks. See sõnum on mõeldud just meile − inimestele, kes elame praegu siin. Peale selle see, et esimene salm mainib eraldi taevast ja maad, räägib ka Jumala suhtumisest − ka tema jaoks on maa tähtis.

_____

Liigume edasi, järgmise salmi juurde. Ka see sisaldab asju, mille sügavust minu arvates suudame me mõista ainult õige pisut.

1:2 Maa oli tühi ja paljas ja pimedus oli sügavuse peal ja Jumala Vaim hõljus vete kohal.

Piibliseletajad on arutlenud ja vaielnud selle üle, millises seoses on esimene ja teine salm omavahel. Esimene salm rääkis Jumala loomistööst, mis oli ju täiuslik kohe esimesest hetkest peale. Aga teise salmi tõlgendamine on teinud Piibli seletajatele peavalu juba ammustel aegadel. Selle salmiga seotud küsimuste üle arutleti palju juba Jeesuse ajal elanud juudi õpetlaste hulgas. Probleem seisneb lühidalt öeldes selles, kuidas tuleb mõista teise salmi sõnu "tühi", "paljas", "pimedus" ja "sügavus". Sest tavaliselt tähendavad need sõnad Piiblis Jumala vastasust ja kurjuse jõudu. Sellega seoses on paljud Piibli uurijad pakkunud välja nn "auguteooria". Selle teooria kohaselt peaks Piibli esimese ja teise salmi vahel olema toimunud suur kosmiline katastroof, mis viis selleni, et Jumala poolt täiuslikuks loodud maailm sattus pimeduse ehk kuradi mõjupiirkonda. Kuna Piibel mitte kusagil ei kirjelda kuradi langemist ühemõtteliselt, paigutavad auguteooria pooldajad selle langemise just siia ja tõlgendavad selle salmi sünged sõnad kurja mõjuks.

Selle tõlgenduse kohaselt ütlus, et Jumala Vaim hõljus vete kohal, räägib sellest, et Jumal ei anna kunagi viimast sõna hingevaenlasele, vaid tahab kutsuda inimest pimedusest valgusesse. Arvatakse, et teise salmi tõdemus "maa oli tühi ja paljas" kirjeldab, milliseks muutus Jumala poolt täiuslikuks loodud maa kurjuse jõudude töö tulemusena, enne kui Jumal alustas oma loomistöö uuesti.

Ma ei taha siinkohal käsitleda kõiki teooriaid ja mõttekäike, mida Piibli teise salmiga seoses on välja pakutud. See võib muutuda ka igavaks. Võid ka omaette mõelda, mida arvad näiteks eeltoodud seletusest. Ma ei hakka sulle ütlema, kuidas selle asjaga lood kindlasti on, sest ma ei tea seda. Küll aga tahan välja pakkuda teise võimaluse, kuidas mõista neid süngeid teise salmi sõnu.

Auguteooria suurim probleem on loomulikult selles, et ta toetub suurelt osalt oletustele. Ja alati, kui me Piibli selge ilmutuse asemel peame tegelema oletustega, kõnnime me nõrgal jääl. Sellepärast on minu arvates küll kasulik teada, kuidas ühtesid või teisi piiblikohti on seletatud, aga samas siiski arvestada sellega, et meie ei tea kõike. Niipalju võib auguteooria kasuks öelda, et teoloogiliselt on see õige. On tõsi, et Jumal ei jäta kunagi midagi ega kedagi lõplikult kurjuse võimu alla, vaid teeb kõik selleks, et me leiaksime uuesti osaduse temaga.

Piibli keelekasutuses on sõnal "pimedus" üsna ühene tähendus − seal, kus valitseb pimedus, ei ole Jumala tahe saanud teostuda. Seega viitab pimedus Piiblis tõepoolest jumalavastasusele. Ent Piibli teist salmi võib mõista ka nõnda, et väljend "tühi ja paljas ja pimedus sügavuse peal" viitab lihtsalt sellele, et oli niisugune periood, kus Maa oli alles vormitu, ilma kindla kujuta ainekogum. Nõnda arvas näiteks I sajandil elanud rabi Gamaliel. Sel juhul on mõttekäik selline, et Jumal lõi algul vormitu materjali ja seejärel kujundas sellest korrastatud maailma.

Siinkohal võib märkida, et selliste protsesside toimumist saab kosmoses jälgida ka praegu. Näiteks sünnivad pidevalt udukogudest uued tähed.

Sõltumata sellest, kuidas me tõlgendame sõnu "tühi ja paljas, pimedus ja sügavus", on tegelikult tähtsam tähele panna seda, et ka Jumala Vaim on tegutsemas. See tähendab, on oodata, et midagi hakkab toimuma. Sama verbi − Vaim "hõljus" − kasutatakse mujal Piiblis ka näiteks kotka hõljumise kohta, kui ta tiibu liigutamata lendab kõrgel taevas. Nii on see 5. Ms 32:11: "*Nõnda nagu kotkas oma pesakonda lendu ergutades hõljub kaitstes oma poegade kohal, nõnda laotas ta* [Issand] *oma tiivad, võttis tema* [oma rahva] *ja kandis teda oma tiivasulgedel.*"

Edasi võib siinkohal meenuda juba Uue Testamendi kirjeldus Jeesuse ristimisest Jordani jões. Seal öeldakse, et Püha Vaim laskus Jeesuse peale otsekui hõljudes, tuvi kujul.

Et Piibel räägib seoses loomisega Jumala Vaimust, see viitab uue sündimisele, mida Jumala Vaim peab ülal. Loomulikult räägib see ka sellest, et Jumal on ligi, on kohal. Kuigi ta pole mitte maa peal, vaid maast kõrgemal, on ta huvitatud kohast, millest peab saama inimese kodu. Piiblis on Püha Vaimu ülesandeks peaaegu eranditult kirgastada meile Jumala Poega Jeesust Kristust. Järelikult Jumala Püha Vaimu ligiolu viitab ilmutusele. Kui loeme Jumala Vaimust seoses loomisega, mõistame, et ka loomine on ilmutus Jumalast meie jaoks. Ja seda tunnistab Piibel mujalgi. Näiteks Kirjast roomlastele võime lugeda: "See, mida teatakse Jumalast, on nende keskel avalik, Jumal on seda neile avaldanud. Tema nähtamatu olemus, tema jäädav vägi ja jumalikkus on ju maailma loomisest peale nähtav, kui mõeldakse tema tehtule". (Rm 1:19−20)

Järelikult seda, et Jumal ilmutab meile ennast, on võimalik näha ja välja lugeda sellest, mida ta on loonud. On tõsi, et see ilmutus ei räägi meile midagi Jeesusest, aga see räägib küll sellest, et Jumal on olemas. Sellest tunnistab Piibli teine salm, rääkides seoses loomisega Jumala Vaimust.

PKK0008 1Ms 1:3 − 23

Jumal lahutab erinevad asjad.

Oleme oma uurimisretkel Piiblisse jõudnud käsitleda alles kahte salmi. Võib-olla sulle tundub, et sellises tempos jätkates ei jõua kümne aastagagi Piiblit läbi käia. Siinkohal tahan julgustuseks öelda, et kõikide salmide juures me nii pikalt ei peatu.

Piibli esimeste salmide juures maksab pikemalt peatuda sellepärast, et need on meile otsekui suuna näitajad edaspidiseks. Ja ükskõik millist teed alustades tasub ju veenduda, et liigutakse ikka õiges suunas.

Uurides Piibli kaht esimest salmi oleme me näinud, et me elame maailmakõiksuses, kus nimelt Maa on mõeldud inimestele elukohaks. On võimalik, et sel ajal, kui maa oli tühi ja paljas, meenutas ta Kuud või Marssi, kus kellelgi pole

võimalik elada. Nii räägib meile juba Piibli teine salm mitmes suhtes Jumala armastusest. Pimedusest ja tühjusest kujundas ta kodu, kus inimesel on hea elada.

Piibli esimeses salmis räägiti maailmakõiksuse sündimisest. Teine salm räägib Jumala Vaimu ligiolust maailmas juba loomise algusest peale. Ülejäänud osa 1. Moosese raamatu 1. peatükist räägib sellest, kuidas Maa kujundati elamiskõlblikuks ja kuidas loodi inimene.

Kui hakkame täpsemalt uurima, kuidas Jumal tegi maailma, siis on kasulik kogu aeg meeles pidada, et terve Piibel on antud inimese jaoks. Esimeste salmide peamine mõte on aidata meil näha oma kohta kogu muu loodu hulgas. On hea teada, kus on meie juured.

Enne, kui loen salme, mis kirjeldavad maailma ja inimese loomist, tahan öelda midagi selle kohta, milline näeb välja heebreakeelne algtekst. Maailma ja taeva loomisest jutustavad salmid räägivad juba väliselt väga selgest järjekorrast. See on jälgitav muuhulgas sellest, et seitsmepäevane periood, millest kuus kirjeldab Jumala loomistööd, on korrastatud nõnda, et teatud päevad vastavad üksteisele. Võime näha, et esimene ja neljas päev moodustavad paari. Mõlemad räägivad valgusest. Esimesel päeval loodud valgusele vastavad neljandal päeval loodud taevavõlvil liikuvad valgused. Ka teine ja viies päev moodustavad paari. Teisel päeval taevavõlvi tegemisele ja vete lahutamisele vastavad viienda päeva linnud ja kalad.

Samaoodi on kolmas ja kuues päev teineteisega seotud. Kolmandal päeval ilmunud kuivale maale ja taimestikule lisanduvad kuuendal päeval maismaaloomad, inimene ja toit. Seitsmes päev aga on täiesti eriline. Selle sarnast teiste päevade hulgas ei leidu.

Kui loeme kirjeldust, kuidas kuue päeva jooksul loodi maailm, on kasulik tähele panna, et see üldjoontes vastab ka teadlaste arusaamale maailma sündimisest. Mulle poleks küll probleem ka see, kui ta ei vastaks sellele sugugi. Sest Piibli alguse mõte ei ole anda meile täpset kirjeldust selle kohta, kuidas Jumal tegi kõik selle, mis ta tegi. Selle asemel juba loomisjutustuse hoolikalt koostatud väline vorm räägib meile sellest, et esimese peatüki sisuks on esmajoones vaimulik õpetus, mille eesmärk on meile teada anda Jumala tahet ja eesmärki. Seda taotleb loomulikult terve Piibel.

Selle üle, mil määral praegu tunnustatud teaduslikud teooriad ja Piibli esimese peatüki ilmutus teineteisele vastavad, on vaieldud väga palju. Kui soovid tutvuda peamiste argumentidega nendes vaidlustes, võin soovitada selleks näiteks Henri Blocheri raamatut "Elämän alkulähteillä". Aga kas pole siiski imetlusväärne, et aastatuhandeid tagasi kirja pandud jutustused maailma sündimisest, mida üldiselt peetakse müütideks, vastavad oma sisult nii täpselt tänapäevastele arusaamadele?

Ent vaatame lähemalt, mida Piibel räägib maailma sündimisest.

1:3–5 Ja Jumal ütles: „Saagu valgus!” Ja valgus sai.
Ja Jumal nägi, et valgus oli hea, ja Jumal lahutas valguse pimedusest.
Ja Jumal nimetas valguse päevaks ja pimeduse ta nimetas ööks.
Siis sai õhtu ja sai hommik – esimene päev.

Piibli kirjelduses sellest, kuidas maailm kujundati elamiskõlblikuks, esineb sageli sõna "lahutas". Seda on tähtis tähele panna. Nagu näeme, teises salmis öeldakse, et maa oli üsna ebamäärases seisundis – tühi, paljas, sünge ja pime. Kolmandas salmis räägitakse sellest, et kui Jumal hakkab kujundama maad inimesele sobivaks, siis teeb ta seda, lahutades erinevad asjad üksteisest. Nõnda kujundas ta vormitusest korra. Siin võib ka näha, milline oleks elu, kus

puudub kord. Seal ei oleks võimalik mitte millelegi toetuda. Mitte midagi poleks võimalik näha. Kõik oleks lihtsalt kaos.

Vaadeldes sellest seisukohast meie kaasaja elu, võib põhjendatult öelda, et käsil on väga suures ulatuses igasuguste erinevuste likvideerimine. Tahetakse kaotada erinevused inimese ja loodu, mehe ja naise, ja koguni inimese ja Jumala vahelt. Ka meie ajal järjest kasvavad jutud sellest, et kõik on üks, viitavad samas suunas. Selline erinevuste kõrvaldamine erinevate asjade vahelt aga ei ole Jumalast, kes kujundas maailma just sel teel, et ta lahutas erinevad asjad üksteisest. Suundumine tagasi vormitusse olukorda on Jumala vastane tegevus, ja sellepärast on see ka kurjuse jõududest küllastatud.

Soov purustada kõik piirid on meie ajal muuhulgas selgesti nähtav ka selles, et me oleme nii huvitatud vabadusest. Ja see vabadusetaotlus on suunatud just Jumala ja tema seaduste vastu. Sellist "vabadust" taga ajades on kasulik teada, et paljudes keeltes vabadust tähistav laensõna *libertas* tuleneb algselt ladinakeelsest sõnast *liber*. Liber aga oli roomlaste panteonis kaose jumal!

Niisugune elu, kus ei tehta selget vahet erinevate asjade, näiteks õige ja vale vahel, jõuab lõpuks välja kaosesse. Ilma piirideta elu lõpptulemus on vältimatult anarhia. Piiblis me näeme ka hiljem, et üsna mitmete asjadega seoses antakse Iisraeli rahvale üleskutse või õigemini käsk hoida need asjad üksteisest lahus. Iisraeli rahvale antud Seadus tegi vahet muuhulgas puhaste ja roojaste loomade vahel. Seadusega oli keelatud näiteks isegi kündmisel kasutada veoloomade paarina härga ja eeslit. Samale põllule ei tohtinud külvata kahte erinevat seemet. Ja ka riideid ei tohtinud valmistada mitmest erinevast materjalist. Kogu loomisjutustuse kulminatsiooniks võib pidada tähtsat lahutust, mis eraldab teineteisest tööpäevad ja hingamispäeva.

Piiblist tulenev lahutamise mõte ilmneb juutlikus traditsioonis selgelt palves, millega lõpetatakse iga hingamispäev. Tsiteerin seda eespool mainitud Henri Blocheri raamatust "Elämän alkulähteillä":

"Ülistus sinule, Issand, meie Jumal, maailma kuningas, kes sa lahutad püha maisest, valguse pimedusest, Iisraeli kõigist teistest rahvastest ja seitsmenda päeva tööpäevadest! Ülistus sinule, meie Issand, kes sa lahutad püha maisest!"

Lahutuse tegemisega seoses tahaksin mainida veel üht asja. 1. Johannese kirjas öeldakse, et Jumal on armastus. See tähendab, et kõiges, mida Jumal teeb, ilmneb tema armastus. Kuidas võiksime Jumala armastust näha näiteks selles, et Jumal lahutab valguse pimedusest? Ühe näite võib tuua, kasutades vastavaid inglisekeelseid sõnu. Inglise keeles sõna 'lahutus' on *difference*. Aga kui sellele sõnale liita negatiivne eesliide *in*, mis muudab sõna tähenduse vastupidiseks, saame sõna *indifference*, mis tähendab hoopis hoolimatust.

Usun, et see näide osutab meile midagi olulist. Armastuse vastandiks ei ole tegelikult mitte näiteks viha, vaid hoopis hoolimatus. See tähendab, et ei tehta vahet asjade või inimeste vahel, vaid kõik on suva. Hoolimatu inimese jaoks on ükskõik, kuidas asjad on või kuidas teised inimesed toime tulevad. Jumal aga lahutab erinevad asjad üksteisest. Ka sellest me näeme, et ta ei ole hoolimatu, vaid armastav.

Usun, et midagi oli sellest mõistnud üks tüdruk Helsingis, kes mõned aastad tagasi oli kõndinud tänaval joobnuna ja koledasti riides. Keegi üsna spontaanse olemusega jutlustaja oli talle tänaval vastu tulnud ja öelnud: "Kui sa minu tüdruk oleksid, saaksid naha peale!" Tulemuseks oli, et tüdruk puhkes nutma ja küsis: "Kas sa tõesti mind sedavõrd armastaksid?"

Armastuse vastandiks ei ole mitte piirid, vaid hoolimatus. Seda mõistis isegi too teismeline tüdruk.

–––––

Piibli algus ütleb, et Jumal tegi maailma oma sõna läbi. 1. Moosese raamatu 1. peatükis esineb ühtekokku kümme korda väljend, mis tähendab, et Jumal andis käsu. Ja kümnel korral eelnevad sellele sõnad "Jumal ütles". Sellele järgnevad erinevad käsud – millal: "Saagu valgus!", millal: "Veed kogunegu ühte paika", millal: "Maa toogu esile …" jne. Keegi on koguni nimetanud neid kümmet Jumala sõna Jumala loomise kümneks käsuks.

Olles Piibli uurimisega nii kaugel, on juba praegu aeg märkida, et Piiblis on teatud arvud teistest tähtsamad. Eriti tähtsal kohal on Piiblis arvud 3, 7, 10, 12 ja 40. Neid kasutatakse sageli ka sümboolses tähenduses. Loomisjutustuses esinevad nendest arvudest 10, 3 ja 7. Siinkohal võib märkida, et kümnest loomise käsusõnast kolm viimast on seotud inimkonnaga, eelnevad 7 aga muu looduga.

Verbi "looma" kasutatakse kolmes seoses, ja seejuures kolmandal korral kolm korda. Samuti tulevad õnnistused kolm korda. Ja võib-olla tähtsaim on tähele panna, et loomistöö kordaminekut väljendavad laused "Ja nõnda sündis" ning "Ja Jumal nägi, et see oli hea" esinevad kumbki samuti 7 korda. Seitse on Piiblis täiuslikkuse, pääsemise ja ka lõpuleviimise arv.

Lisaks seitsmele päevale võib leida ka muid lõike, mis põhinevad arvul 7. Seitsmeseid tulemusi saame ka, arvutades kokku teatud sõnade hulki. Nii räägib juba Piibli alguse väline vorm Jumala töö täiuslikkusest.

–––––

Tuleme tagasi kolmanda salmi juurde, mis kõlab: "Ja Jumal ütles: "Saagu valgus! Ja valgus sai." See salm annab Jumala kohta teada midagi väga olulist. Nimelt: Jumal räägib! Jumal mitte lihtsalt ei istu kusagil vaikselt omaette, vaid ta tahab, et me kuuleksime tema häält! Ta ei tõmbu kõrvale, vaid tegutseb aktiivselt. Ja see aktiivne Jumal tahab meile öelda esimese asjana: "Saagu valgus!" Küllap võiksime kulutada palju aega, arutlemaks, mida kõike need esimesed Piiblisse kirja pandud sõnad sisaldavad. Ja arvan, et ka pikkade arutluste tulemusel oleksime jõudnud alles väikese alguseni.

Me tunneme huvi, millised olid meie sõprade või sugulaste viimased sõnad enne surma. Ja samuti kuulame huviga, kui meie vanemad räägivad meile, millised olid meie enda esimesed õpitud sõnad või laused. Kuivõrd suuremat huvi peaksid meile pakkuma meie looja esimesed sõnad inimkonnale: "Saagu valgus!"

Läbi terve Piibli leiame sõnumi, et Jumal elab valguses. Tema juures ei ole pimedust. Jeesus ütles enda kohta Johannese evangeeliumis: "Mina olen maailma valgus. Kes järgib mind, see ei käi pimeduses, vaid temal on elu valgus." Ka kristlasena elamist kutsub Piibel 'valguses käimiseks'. Tsiteerin 1. Johannese kirja: "Ja see on sõnum, mida me oleme kuulnud temalt ja kuulutame teile: Jumal on valgus, ja temas ei ole mingit pimedust. Kui me ütleme: „Meil on osadus temaga”, kuid käime pimeduses, siis me valetame ega tee tõtt. Aga kui me käime valguses, nõnda nagu tema on valguses, siis on meil osadus omavahel ning Jeesuse, tema Poja veri puhastab meid kogu patust." (1Jh 1:5–7)

Esimene päev tõi valguse pimeduse keskele. Järgnevad salmid räägivad vete lahutamisest ja taevavõlvist ehk laotusest.

1:6–7 Ja Jumal ütles: „Saagu laotus vete vahele ja see lahutagu veed vetest!”Ja nõnda sündis: Jumal tegi laotuse ja lahutas veed, mis olid laotuse all, vetest, mis olid laotuse peal.

Vete lahutamine tähendas seda, et vett on nii meist allpool kui ka ülevalpool. Siinkohal mõeldakse sageli ka nendele vetele, mis tulvasid maa peale Noa ajal ja põhjustasid veeuputuse. See seisukoht on põhjendatud ka sellega, et vikerkaarest sai lepingu märk alles pärast Noa pääsemist veeuputusest.

Samas suunas viib mõtted ka see, et paradiisis said taimed vajamineva niiskuse udust, mis tõusis maast ja kastis kogu maapinda, sest Jumal ei olnud veel lasknud vihma sadada maa peale (1Ms 2:5). Aga võib ka olla, et meist kõrgemal olev vesi tähendab lihtsalt vihma, mis sajab taevast.

1:8 Ja Jumal nimetas laotuse taevaks. Siis sai õhtu ja sai hommik – teine päev.

Siin kasutatakse sõna "taevas" sellessamas tähenduses, nagu meie kasutame seda, kui me räägime taevas olevatest pilvedest või seal lendavatest lindudest. Peale selle räägib Piibel taevast veel kahes erinevas tähenduses. Vahel mõeldakse taeva all umbes sedasama, mida meie mõtleme kosmose all. Kolmandaks viitab sõna "taevas" teatud kohtades Piiblis Jumala elukohale, kuhu pole võimalik lennata ühegi lennuki ega raketiga.

–––––

Kolmas päev räägib kuivast maast ja taimedest.

1:9–10 Ja Jumal ütles: „Veed kogunegu taeva all ühte paika, et kuiva näha oleks!" Ja nõnda sündis. Ja Jumal nimetas kuiva pinna maaks ja veekogu ta nimetas mereks. Ja Jumal nägi, et see oli hea.

Eespool eraldas Jumal veed vetest vertikaalses mõttes, nüüd toimub seesama horisontaalselt. Nii hakatakse jõudma juba inimeseni ja inimese eluks vajalike eeldusteni. Eespool sai juba mainitud, et 3. ja 6. päev – inimese loomise päev – on teineteisega seotud. Inimene vajas jalgealuseks kindlat pinda, mis hakkas kasvatama ka toitu:

1:11–13 Ja Jumal ütles: „Maast tärgaku haljas rohi, seemet kandvad taimed, viljapuud, mille viljas on nende seeme, nende liikide järgi maa peale!"

Ja nõnda sündis: Maa laskis võrsuda haljast rohtu, seemet kandvaid taimi nende liikide järgi, ja viljapuid, mille viljas on nende seeme, nende liikide järgi. Ja Jumal nägi, et see oli hea. Siis sai õhtu ja sai hommik – kolmas päev.

Loomisjutustus jätkub neljanda päeva kirjeldusega. See päev on seotud esimese päevaga, mis rääkis valgusest. Nüüd räägitakse täpsemalt nendest valgustest, mis on inimestele nähtavad.

1:14–16 Ja Jumal ütles: „Saagu valgused taevalaotusse eraldama päeva ööst! Tähistagu need seatud aegu, päevi ja aastaid, olgu nad valgusteks taevalaotuses, valgustuseks maale!"

Ja nõnda sündis: Jumal tegi kaks suurt valgust: suurema valguse valitsema päeval ja väiksema valguse valitsema öösel, ning tähed.

1:17–19 Ja Jumal pani need taevalaotusse, et nad valgustaksid maad ja valitseksid päeval ja öösel ja eraldaksid valguse pimedusest. Ja Jumal nägi, et see oli hea. Siis sai õhtu ja sai hommik – neljas päev.

Siinkohal on võimalik isegi solvuda niivõrd maakeskse mõtlemise peale – Päike on olemas justkui ainult maa jaoks! Aga tegelikult see nii ongi – Jumala plaan oli luua inimese elu jaoks vajalikud eeldused. Ja ühe sellise eeldusena on ilmtingimata vajalik Päike. Vähe sellest – Päike peabki olema täpselt seal, kus ta on. Kui Maa kaugus Päikesest oleks

kosmilistes mastaapides natuke suurem või väiksem, siis ei oleks inimlik elu maa peal võimalik. Nüüd aga on Jumal asetanud Päikese, Maa ja Kuu täpselt oma õigetele kohtadele, et inimesel oleks võimalik maa peal elada. Inimene on Jumalale tähtis.

Võimalik on pahandada ka selle peale, kui vähe tähelepanu pööratakse neljanda päeva kirjelduses tähtedele. Ainult lühidalt mainitakse kogu määratut tähtede hulka ääretus kosmoses: "ning tähed". Mina näen siin vihjet sellele, et tähtede tegemine polnud Jumala jaoks mingi eriline probleem. Samuti viitab nii lühike mainimine sellele, et inimese seisukohalt ei ole mõtet eriti tähtedele loota. Ükski tähtedelt tulnud saadik ei too inimesele päästmist.

Loomisloo juures olles olen juhtinud tähelepanu sellele, et luues tegi Jumal vahe erinevate asjade vahele. Veed lahutati vetest. Võimalik, et see tähendab: udukogust ja kaosest kujunes välja midagi selget ja konkreetset. Ka iga puu ja taim sai loodud ja paljunes mitte, kuidas juhtus, vaid vastavalt oma konkreetsele liigile. Just samuti näeme seda toimuvat ka praeguses maailmas.

Tõsi, siinkohal peab märkima, et me ei tea täpselt, missugusele klassifikatsiooni astmele vastab siinkohal sõna "liik". See tuleneb ka sellest, et näiteks see taimeliikide klassifikatsioon, mida me tänapäeval kasutame, on loodud alles XVIII sajandil. Selle võttis kasutusele Rootsi teadlane dr Carl von Linné. Sedasama näeme, kui loeme Piiblist loomade loomise kohta − algtekstis kasutatakse seal liigi kohta sama sõna. Loodusteaduste põhjal teame, et erinevate liikide ristandid, näiteks muulad, ei ole võimelised saama järglasi. Võib-olla tähistabki sõna "liik" just neid loomi, kes on võimelised omavahel saama paljunemisvõimelisi järglasi.

Loomislugu lugedes ei tohi ka unustada, et see on meile antud, pidades silmas inimest. Selles me näeme Jumala hoolekannet inimese eest veel enne, kui inimene oli isegi loodud. Aga samamoodi käitume meie vanematena − me loome lapsele kasvutingimused juba enne, kui laps on sündinud.

−−−−−

Viies loomispäev on seotud teise loomispäevaga, mil veed lahutati vetest. Nii räägitakse viienda päevaga seoses kõigepealt veeloomadest ja seejärel taeva lindudest.

1:20−21 Ja Jumal ütles: „Vesi kihagu elavaist olendeist, ja maa peal lennaku linnud taevalaotuse poole!” Ja Jumal lõi suured mereloomad ja kõiksugu elavad olendid, kellest vesi kihab, nende liikide järgi, ja kõiksugu tiibadega linnud nende liikide järgi. Ja Jumal nägi, et see oli hea.

Nagu näeme, korduvalt rõhutatakse loomist ja paljunemist liikide kaupa − ei mingit sujuvat arenemist vähehaaval. Taas kordub ka Jumala hinnang oma loomistööle: "Jumal nägi, et see oli hea."Minu arvates need hinnangud, et Jumala töö õnnestus, kannavad endas inimkonnale antud sõnumit, et Jumal ei tee vigu. Kõik, mida Jumal tegi selleks, et inimesel oleks hea elada, seda tegi ta korralikult. Aga need sõnad annavad ka mõista, et Jumal ei tee edaspidigi vigu. Ta ei teinud viga ka siis, kui ta lõi sinu. Ja ei tee ta vigu siis, kui ta lubab tulla meie ellu asjadel, mis meile ei meeldi. Ega siis, kui meie tema teid ei mõista. See, mida Jumal teeb, on alati hea.

1:22−23 Ja Jumal õnnistas neid ja ütles: „Olge viljakad ja teid saagu palju, täitke mere vesi, ja lindusid saagu palju maa peale!” Siis sai õhtu ja sai hommik − viies päev.

See õnnistus on täitunud − mered ja maa on saanud täis loomi ja linde. Iga munast koorunud linnupoeg tunnistab Jumala õnnistusest. Ja iga meres elav olevus kuulutab oma olemasoluga Jumala au. Ja vastupidi − iga liik, mis on

inimese patu tõttu välja surnud, räägib sellest, kui kergesti võib inimene hävitada Jumala õnnistuse oma lühinägeliku tegevusega.

Järgmisel korral peatume lähemalt salmide juures, kus räägitakse inimesest, kelle jaoks on Jumal kõik selle imelise loonud.

PKK0009 1Ms 1:24 – 31

Inimese loomine

Eelmisel korral jõudsime vaadelda juba suuremat osa maailma loomisloost. Siis pöörasin erilist tähelepanu sellele, et luues Jumal lahutas erinevad asjad üksteisest. All olevad veed lahutati üleval olevatest vetest. Igale puule ja taimele anti võime paljuneda vastavalt oma konkreetsele liigile. Täna võtame vaatluse alla, mis toimus kuuendal päeval.

Kuues loomispäev on seotud kolmanda loomispäevaga. Kolmandal päeval Jumal lahutas kuiva maa veest; kuuenda päeva sündmused jutustavad meile, kuidas sellele kuivale maale tekkisid elanikud.

1:24 – 25 Ja Jumal ütles: „Maa toogu esile elavad olendid nende liikide järgi, kariloomad ja roomajad ja metsloomad nende liikide järgi!" Ja nõnda sündis: Jumal tegi metsloomad nende liikide järgi, ja kariloomad nende liikide järgi, ja kõik roomajad maa peal nende liikide järgi. Ja Jumal nägi, et see oli hea.

Taas me näeme, kuidas Jumala sõna sünnitab selle, mida ta ütleb. Jumala sõna on loov sõna.

Muide, siinkohal on väga asjakohane märkida, et sel ajal, kui Iisraeli rahvas muutus rahvaks teiste rahvaste hulgas, oli selline jutt, et üksainus Jumal on kõik loonud, midagi täiesti ennekuulmatut. Loomulikult olid ka Iisraeli naaberrahvastel omad arusaamad maailma sündimisest. Nende ühiseks jooneks oli, et kõigepealt oli kõigil neil rahvastel jumalaid palju; ja teiseks, maailma sündimine oli pigem nagu mingi kõrvaltoode nende jumalate vaheliste riidude ja armastuslugude romaanides. Seevastu Piibli loomisloos kümnel korral korduv skeem – Jumala sõna ja otsekohe ka selle sõna täideminek – räägib hoopis millestki muust: see räägib Jumala plaanipärasest tegutsemisest, kaalutlemisest, ja ennekõike sellest, millist tähelepanu pöörab Jumal inimesele.

Loomisjutustuses näeme üha uuesti ja uuesti, et Jumala sõna ka teostab selle, mis ta ütleb. Seega on loomisjutustus otsekui võimas Jumala suuruse ja sõltumatuse ülistus: Jumal ütles ja nõnda see sündis.

Ka siinkohal tasub tähele panna, et järjest kordus väljend "nende liikide järgi". See erinevate asjade üksteisest lahutamine, mis on nii iseloomulik Jumala loomistööle, leiab seda enam rõhutamist, mida lähemale jõutakse inimese loomisele. Ja järgmises salmis me jõuamegi suurima erinevuseni.

1: 26 Ja Jumal ütles: „Tehkem inimesed oma näo järgi, meie sarnaseks, et nad valitseksid kalade üle meres, lindude üle taeva all, loomade üle ja kogu maa üle ja kõigi roomajate üle, kes maa peal roomavad!"

Siin salmis me näeme väga selgelt, et Jumal tegi selge vahe inimese ja kogu ülejäänud loodu vahele. Inimene on kõige muuga võrreldes täiesti eriline.

Kõigepealt – inimene loodi Jumala näo järele. Seda ei öeldud eespool mitte ühegi teise olendi kohta. Kõrvalmärkusena võib siinkohal mainida, et teistes religioonides leidub küll ka loomadekujulisi jumalaid.

Teiseks, inimesele anti ülesanne valitseda kõiki muid loomi maa peal. Nii annab Piibel meile juba esimesel leheküljel teada, et inimene on midagi täiesti muust loodust erinevat. Temas on midagi sellist, mida ei ole ühelgi muul Jumala loodud olendil.

Arvan, et need salmid räägivad inimese kohta ka midagi niisugust, mida me tänapäeval ei suuda päriselt mõista: kuidas võiks inimene valitseda nii taeva linde, mere kalu kui ka kõiki roomajaid? − Usun, et selline suhe inimese ja loodu vahel oli võimalik ainult enne pattulangemist. Pärast seda on inimene kogenud loodust rohkem või vähem vaenulikuna. Igal juhul näeme siin, et kui Jumal planeeris inimese, siis tahtis ta anda talle ka vastutuse loodu eest.

_____

Enne, kui vaadata edasi, mida inimese kohta veel öeldakse, peatume hetkeks ja mõtleme selle üle, mida loetud 26. salm ütleb meile veel Jumala kohta. Loeme seda salmi veel kord ja püüdkem seda nüüd tähele panna sellest seisukohast.

Ja Jumal ütles: „Tehkem inimesed oma näo järgi, meie sarnaseks, et nad valitseksid kalade üle meres, lindude üle taeva all, loomade üle ja kogu maa üle ja kõigi roomajate üle, kes maa peal roomavad!"

Ent kuigi ta kasutab mitmuse vormi, ei näe me samas, et ta vestleks kellegi teisega. Ei toimu mingit nõupidamist, mille tulemusena jõutaks mingile ühisele otsusele. Aga tegelikult ei ole selles midagi imelikku. Piibel õpetab ju üsna selgelt, et kuigi Jumal on üks Jumal, on ta samas ka kolmainus Jumal. Jumal on samaaegselt nii Isa, Poeg kui ka Püha Vaim. Isa on Jumal, Poeg on Jumal ja Püha Vaim on Jumal. Ja siiski on olemas ainult üks Jumal, mitte kolme Jumalat.

Hiljem, kui jõuame oma järjega Uude Testamenti, käsitlen seda küsimust lähemalt. Siinkohal tahan ainult juhtida tähelepanu sellele, et mitmuslik vorm, mida Jumal kasutab siin otsekui iseendaga aru pidades, viitab juba kolmainsale Jumalale. Ent tegemist on selle kolmainsa Jumala sisemise kooskõlaga, mitte näiteks kolme üksmeelse Jumala nõupidamisega, mille tulemusena jõutakse üksmeelsele otsusele.

Teiseks näeme me selles salmis, et Jumal mõtleb, kavatseb ja tahab oma kavatsused ka teatavaks teha. Ta ei taha oma plaane endale hoida, vaid ta räägib nendest. Ja kolmandaks, järgmist salmi lugedes märkame, et Jumalat ka mõisteti. Inimene loodigi nii, nagu oli planeeritud.

Juhin neile detailidele tähelepanu selleks, et kui järgmist salmi lugedes arutleme, mida võiks tähendada, et inimene on loodud Jumala näo järgi, siis arvan, et need omadused, mida nägime olevat juba Jumalal, on ühtlasi ka inimese põhiomadused. Ka inimeseksolemise põhiliste vajaduste hulka kuulub soov jagada oma mõtteid ja plaane teistega, ning selle juurde kuuluv soov, et neid mõtteid ja plaane ka õigesti mõistetaks. Päris kindlasti oled seda kogenud ka oma elus.

Küllap sulle meenuvad olukorrad, kus sul oleks olnud öelda midagi tähtsat, aga mingil põhjusel ei olnud sul võimalik seda öelda. Võib-olla polnud kellelgi aega või tahtmist sind kuulata. Või lihtsalt olid sa üksi, sul polnud kedagi, kellega oma mõtteid jagada. Kas arvan õigesti, et sa tundsid end siis halvasti? See oli ebameeldiv kogemus. Või meenub mõni olukord, kus sind küll kuulati, aga ei mõistetud õigesti. Võiks öelda, et keegi ei suutnud näha ega mõista su tõelisi soove. Arvan, et ka see kogemus oli sulle ebameeldiv.

Need ebameeldivad tunded johtuvad sellest, et Jumal on loonud sind niisuguseks olevuseks, kellel on vajadus rääkida, jagada oma mõtteid teistega ja ka vajadus olla õigesti mõistetud. Kui need vajadused ei realiseeru, siis tunned sa end halvasti. Ja see on loomulik.

Ja loomulikult ei ole võimalik inimesel üksi olles jagada oma mõtteid ja saada mõistetud. Sellepärast lõi Jumal mehe ja naise.

1:27 ***Ja Jumal lõi inimese oma näo järgi,***
Jumala näo järgi lõi ta tema,
ta lõi tema meheks ja naiseks.

Siin kohtusime kolmandat korda verbiga "looma", heebrea keeles: *barā*. Esimest korda nägime seda sõna Piibli esimeses salmis, mis ütleb, kuidas Jumal lõi alguses taeva ja maa. Teist korda kasutati seda salmis 21, mis räägib, kuidas ilmusid maailma esimesed loomad. Ja nüüd, kolmandal korral kasutatakse seda sõna, kirjeldades inimese loomist. Ja sel korral kasutatakse seda sõna koguni kolm korda: "Ja Jumal *lõi* inimese oma näo järgi. Jumala näo järgi *lõi* ta tema. Ta *lõi* tema meheks ja naiseks."

Järgmises Piibli peatükis räägitakse inimese loomisest täpsemalt. Ka seda on kasulik tähele panna. Isegi mitte siis, kui Jumal lõi kogu maailmakõiksuse; samuti mitte siis, kui ta lõi taimed või loomad, ei pidanud Jumal vajalikuks rääkida sellest üksikasjalikumalt. Aga nüüd , kui ta lõi inimese, mainib ta seda algul lühidalt, aga hiljem tuleb ta selle teema juurde tagasi ja räägib sellest juba täpsemalt. Ka selles võime me märgata, kui kõrgelt hindab Jumal inimest.

Ja ühtlasi tahab Jumal, et me teaksime, kust me pärit oleme, kus on meie juured.

Kui Piibel kõige muu loomisega võrreldes kasutab nii palju rohkem sõnu, et kirjeldada inimese loomist, siis usun, et see juba iseenesest on meile sõnumiks. Tundub, nagu tahaks Jumal inimesele öelda: "Tahan, et sa pööraksid eriti tähelepanu sellele, kuidas sa ise oled loodud, ega kulutaks liiga palju aega, spekuleerides maailma sündimise saladuste üle."

"Ja Jumal lõi inimese oma näo järgi." See salm on Piibli kõige võimsamaid salme. Võib-olla ongi see üldse kõikidest kõige võimsam. Eespool juba rääkisin osalt sellest, mida see salm tähendab. Aga tegelikult sisaldab see salm veel tohutult palju rohkem, ja ma ei püüagi väita, et ma ligilähedaltki kõike seda mõistan.

Igal juhul aga tähendab Jumala näo järele loomine seda, et inimene mingil kombel meenutab Jumalat. Ja Jumal on kolmainus. Sedasama võime öelda tegelikult ju ka inimese kohta − meil on füüsiline, vaimne ja vaimulik dimensioon või olemus. Aga Jumala sarnasus tähendab ka seda, et inimene on isikuline olevus, kes on võimeline iseseisvalt mõtlema ning otsustama ja kes on teadlik oma olemasolust. Tal on ka moraalne vastutus oma tegude eest ja ta ka mõistab seda.

Peale selle on ta võimeline suhtlema, olema osaduses oma Loojaga. Kõik need asjad väljendavad seda, et inimene on loodud Jumala näo järele. Aga nagu öeldud, see sõna sisaldab kindlasti veel palju sellistki, mida me ei oska mõista.

Inimene loodi ka meheks ja naiseks. Inimene loodi elama suhtes ja osaduses teise inimesega. Ka sellele teemale pöörame rohkem tähelepanu järgmises peatükis. Praegu aga loeme järgmisest salmist:

1:28 Ja Jumal õnnistas neid, ja Jumal ütles neile:
„Olge viljakad ja teid saagu palju,
täitke maa ja alistage see enestele;
ja valitsege kalade üle meres,
lindude üle taeva all

ja kõigi loomade üle,
kes maa peal liiguvad!"

See salm puudutab teemat, mis on tänapäeval tõsiseks probleemiks: inimene on tõepoolest olnud viljakas, on paljunenud ja täitnud maa. See salm räägib sellestki, et seksuaalsus on Jumala leiutis. Ja nagu peatüki viimasest salmist varsti võime lugeda, Jumal leidis olevat väga hea kõik selle, mis oli seotud inimese loomisega. Kõik seksuaalelu moonutused ja kuritarvitused kaasaja maailmas võivad viia selleni, et me unustame ära, et Jumal leiutas seksi!

Aga ka väga palju muud Jumala loodud head kasutab inimene valesti ja kurjasti. Tegelikult on sellest Jumala poolt heaks ja kauniks loodud asjast tehtud maailmas suurelt osalt raha teenimise vahend. Olgu jutt seksifilmidest, videotest, pornograafilistest ajakirjadest, lastele suunatud pornograafiast või tänavanurgal kliente ootavatest prostituutidest − ikka on tegemist Jumala ilusa loomistöö ohverdamisega raha altarile. Aga kõigist nendest moonutustest ja kuritarvitustest hoolimata tuleks meil pidada meeles, et seksuaalsus on Jumala leiutis ja et Jumal arvas heaks luua inimese meheks ja naiseks.

Siinkohal võib olla huvitav märkida veel, et Piiblist me leiame üldse ühtekokku neli viisi, kuidas inimene võib tulla siia maailma. Esimene nendest on see loomine, millest alles lugesime. Järgmist võib kutsuda kaudseks loomiseks. Seda sellepärast, et Eeva tehti Aadama küljeluust. Kolmas on täiesti ainulaadne neitsist sündimine − see on meetod, mille kaudu Jumal ise sai inimeseks. Ja neljas on meile kõigile tuttav inimeste sündimine siia maailma.

−−−−−

Jumal tegi inimesele, nii mehele kui naisele, ülesandeks valitseda loodust. Seda ülesannet on inimene ka igati püüdnud täita. Selle näiteks võib muuhulgas tuua looduse teadusliku uurimise, mille läbi on meie maailmas avastatud lugematul hulgal imelisi asju. Uurijate mikroskoobid ja teleskoobid avastavad üha uusi looduse imesid, mis räägivad Looja suurusest. Kui imeline on Jumala loodu, kui võimast ja kordumatut muljet võib see meile mõnikord avaldada, selle kohta on kindlasti paljudel raadiokuulajatel ka isiklikke kogemusi. Ja kui palju võib maailmas olla veel imelisi asju, mida Jumal on meie jaoks loonud, aga mida ükski inimene pole veel avastanud!

Sõltumata sellest, kui hästi või halvasti oleme osanud täita Jumala käsku valitseda tema loodut, usun, et Jumal selle töö õigeid tegijaid ka premeerib. Aga kui ühest küljest imetleme kõike seda, mida Jumal on pannud valmis nende jaoks, kes tema loodut uurivad, siis teisest küljest peame tunnistama, et seda Jumala antud ülesannet on meil võimatu täita. Me ei suuda valitseda näiteks kõiki mere kalu. Uuest Testamendist meenuvad meile lood, kuidas Jeesus näiteks ükskord kõndis järvel, kuidas teinekord suur torm tema käsu peale rauges nagu noaga lõigatult, või kuidas ta viiest leivast ja kahest kalast oskas valmistada piisavalt toitu mitme tuhande pealisele rahvahulgale. Arvatavasti oleksid ka Aadam ja Eeva enne pattulangemist olnud võimelised tegema midagi samalaadset. Siis oleksid nad olnud võimelised valitsema ka kalade üle ookeanis.

−−−−−

1:29 Ja Jumal ütles: „Vaata, mina annan teile kõik seemet kandvad taimed kogu maal, ja kõik puud, mis kannavad vilja, milles on nende seeme; need olgu teile roaks!

Sellest salmist paistab, et inimene oli esialgselt taimetoitlane, sest inimese toiduga seoses mainitakse ainult taimeriigi toodangut. Et inimene on söönud liha, seda võib Piiblist kindlalt leida alles pärast veeuputust.

1:30–31 Ja kõigile loomadele maa peal ja kõigile lindudele taeva all ja kõigile roomajaile maa peal, kelles on elav hing, annan ma kõiksugu haljast rohtu toiduks.” Ja nõnda sündis.

Ja Jumal vaatas kõike, mis ta oli teinud, ja vaata, see oli väga hea. Siis sai õhtu ja sai hommik – kuues päev.

Nende sõnadega lõpeb Piibli viimane peatükk. Veel kord öeldakse meile, et kõik, mis Jumal oli teinud, oli väga hea. Sõna "Jumal" esineb siin, Piibli esimeses peatükis, ühtekokku 32 korda. Ja ikkagi ei püüa Piibel mitte kuskil tõestada, et Jumal on olemas. Mis põhjusel? Kas vastuseks võiks olla see, mida ütleb Ps 14:1? Loen selle seekord viimase soomekeelse piiblitõlke järgi:

"Meeletu on see, kes ütleb: "Ei Jumalat ole olemas!" Rikutud, alla käinud on need, kes nõnda mõtlevad. Keegi nendest ei tee head."

–––––

Piibel on antud meile selleks, et me mõistaksime, kuidas langenud inimene võib uuesti saada tagasi osaduse Jumalaga. See tõde tuleb võtta vastu uskudes.

Siin, Jumala ilmutuse alguses, oleme saanud kuulda, kust on inimene pärit, kus on tema algupära. Nimelt – Jumalas! Samuti oleme näinud, et meie Jumal on isikuline, toimiv Jumal, kes tahab jagada oma mõtteid ka inimestega. Peale selle tehakse Piibli esimeses peatükis meile täiesti selgeks, et on olemas ainult üks Jumal, kes kõik on loonud.

Siinkohal tahaksin anda mõtlemiseks mõned küsimused nendele, kes on harjunud uskuma, et Jumal on inimeste väljamõeldis. Kõigepealt: miks on Iisraelis ainult üks Jumal, kui kõigil naaberrahvastel on jumalaid palju? Naaberrahvaste jumalate tegevus on sageli seotud sealse looduse aastatsükliga, ja see on ka täiesti mõistetav, kui inimene, tundes oma nõrkust loodusjõudude ees, otsib abi kosmilistelt ja taevastelt jõududelt, keda ta kujutleb jumalatena – näiteks Päike, Kuu, vihm, tuli jne. Iisraeli rahvas oli sadu aastaid elanud Egiptuses. Kui nad kujunesid omaette rahvaks, miks ei võtnud nad oma kultuuri usu aluseks selle, tol ajal vaieldamatult maailma ainsa superriigi kultuuri ja religiooni? Kui Piiblit pidada inimeste väljamõeldiseks, siis kuidas võis see väike rahvas välja mõelda ühe Jumala, kui kõigil ümberkaudsetel rahvastel oli neid palju?

Teiseks. Kui Piibel ütleb väga selgelt, et Jumal lõi inimese oma näo järele, ta lõi tema meheks ja naiseks, siis kuidas on võimalik, et sellelsamal Jumalal ei ole isegi mitte endal naist? Ta on täiesti üksi, täiesti absoluutne ja kõikvõimas. Minu arvates, kui inimene oleks välja mõelnud Jumala, siis oleks ta tingimata mõelnud talle välja ka naise. Ja mitte ainult naise, vaid ka teised jumaliku ühiskonna liikmed, nii nagu kõikides teistes religioonides ümberringi. Kindlasti oleks inimeste väljamõeldud jumalal olnud ka hulk muid inimlikke jooni, nii nagu suurepäraselt võime seda näha näiteks Kreeka ja Rooma religioonides.

Kolmandaks, mis puudutab loomist üldse, mäletan, et lapsena koolis käies kuulsin: "Piibel eksib – see räägib, et Jumal on maailma loonud. Teadus on aga tõestanud, et maailm on alati olemas olnud – mateeria ei teki ega kao, vaid muudab ainult oma vormi." Kümmekond aastat hiljem, kui käisin juba tehnikumis, hakkasid ajakirjas "Horisont" ilmuma artiklid, kus räägiti Suurest Paugust ja sellest, kui vana meie maailm on! Teiste sõnadega – millal on ta loodud!

Neljandaks. Teha nii suur pauk, mille tulemuseks on nii imeline looming, on minu arvates võimalik tõesti ainult kõikvõimsale Jumalale. Inimeste tehtud paugud teatavasti ainult hävitavad …

_____

1. Moosese raamatu 1. peatükist selgus, et aine ei ole igavene, vaid millalgi on Jumal selle loonud oma sõna läbi. Sellepärast ei tohiks ka inimene rajada oma turvalisust millelegi materiaalsele, sest nii nagu kõigel materiaalsel on olnud algus, peab tal olema ka lõpp. Ainuke, kes kestab, on Jumal, kes on alati olnud olemas − ka enne *algust*.

Veel näeme Piibli esimesest peatükist, et see välistab igasuguse panteismi. Panteism on vana idamaine, aga tänapäevalgi leviv uskumus, mille kohaselt jumalus on kõikjal ja kõiges. Piibli esimene peatükk aga näitab selgelt, et Jumal on oma loodust täiesti eraldiolev. Ta on oma loodu autor, nagu näiteks kunstnik on oma maali autor. Nagu kunstnik pole samastatav kunstiteosega, nii ei ole ka Jumal samastatav oma looduga, ehkki kunstiteos räägib palju kunstnikust − ja samuti Jumala loodu Jumalast.

Ja lõpuks võib Piibli esimese peatüki kohta öelda veel, et see teeb võimatuks fatalismi, saatuseusu. Maailma ei kujunda mitte saatus või juhus, vaid Jumal. Ta teeb seda sõltumatult, kelleltki luba küsimata, juhindudes ainuüksi oma vabast ja seejuures heast tahtest.

PKK0010 1Ms

Hingamispäev

1. Moosese raamatus kohtume niisuguse asjade esitamisviisiga, mida näeme Piiblis mitmel pool veel hiljemgi. See seisneb selles, et alguses räägitakse suurtest ja tähtsatest asjadest ülevaatlikult, peaaegu nagu sisukorra kujul. Hiljem uuritakse neidsamu asju lähemalt ja sügavamalt. Tegelikult kasutatakse sama lähenemisviisi ka pedagoogikas. Samal põhimõttel on koostatud ka Piibli 2. peatükk, kus tullakse tagasi ja räägitakse lähemalt sellest, millest oli juttu juba 1. peatükis. Samamoodi toimitakse näiteks 5. Moosese raamatus − seal korratakse üle seda, millest on räägitud juba varem, eriti seoses Jumala seadustega. Nii et 5. Moosese raamat süvendab ja tõlgendab Seadust, mis on antud juba varem. Sellepärast nimetataksegi seda raamatut ladina keeles ja selle eeskujul ka mõnedes teistes keeltes Teiseks Seaduseks või Seaduse kordamiseks.

Ka Uue Testamendi evangeeliumiraamatutes kohtume me sama põhimõttega. Evangeeliumiraamatuid on kokku neli, aga ometi on olemas ainult üks evangeelium − sõnum Jeesusest Kristusest ja tema päästest. Ent iga evangeeliumiraamat näitab seda sündmust pisut oma nurga alt, nõnda süvendades ja täiendades evangeeliumi. Piiblile ongi iseloomulik, et tähtsaid sündmusi esitatakse mitmest vaatenurgast.

Oleme 1. Moosese raamatu 1. peatükis näinud, kuidas otsekui punktide kaupa tuuakse kirjeldus maailma sündimisest. Tähtsaim punkt selles oli inimese loomine. Sellepärast tullakse 2. peatükis selle juurde tagasi. Seekord vaadatakse seda laiemalt ja täpsemalt. Samuti vaadeldakse seda uue nurga alt. Ent enne, kui selleni jõuame, on juttu veel hingamispäevast.

2:1−3 Nõnda on taevas ja maa ning kõik nende väed valmis saanud. Ja Jumal oli lõpetanud seitsmendaks päevaks oma töö, mis ta tegi, ja hingas seitsmendal päeval kõigist oma tegudest, mis ta oli teinud. Ja Jumal õnnistas seitsmendat päeva ja pühitses seda, sest ta oli siis hinganud kõigist oma tegudest, mis Jumal luues oli teinud.

See on otsene järg eelnevatele salmidele esimese peatüki lõpust. Kuigi peatükk vahetub, jätkub kirjeldus maa ja taeva loomisest. Nüüd näeme, et kõik on juba valmis.

Mõnda lugejat võib siinjuures häirida see, et 2. peatükk algab otsekui eelmise lõpuga. Sellega seoses on kasulik teada, et Piibli algtekst ei ole jaotatud peatükkideks. Peatükkideks ja salmideks on tekst jagatud hiljem, ja seda selleks, et vajalikke kirjakohti oleks kerge leida. Mõnedes kohtades ei ole teksti jagamine peatükkideks toimunud ehk parimal võimalikul viisil, aga me ei tarvitse sellel ennast häirida lasta. Vaatame parem, mis edasi toimub.

Piibel ütleb, et Jumal hingas või puhkas seitsmendal päeval kõigist oma tegudest. Kas peaks seda mõistma nii, et kui Jumal oli maailma valmis teinud, siis oli ta tööst väsinud ja vajas puhkehetke, nagu inimene rasket tööd tehes? Kas ta oli teinud nädal aega rasket tööd, umbes nagu metsamees raielangil, ja soovis nüüd, piltlikult öeldes, puutüvele istuda, hinge tõmmata ja higi pühkida? Vaevalt siiski on meil vajadust mõista siin öeldut nõnda inimlikult.

Piibel ütleb, et Jumal hingas oma tegemistest. Kui Jumal oli lõpetanud oma kuuepäevase töö, vaatas ta kõike, mis ta oli teinud, ja leidis, et see on hea. Töö oli viidud lõpule. Otsekui kunstnik oleks teinud viimase pintslitõmbe oma meistritööd lõpetades ja vaatleks seda siis, tundes saavutatu üle rahuldust. Nüüd võib tööst puhata.

Jumal puhkas, sest maailm oli nüüd selline, milliseks ta oli tahtnudki selle teha. Seitsmes päev on kõigi eelnevatega võrreldes mitmes suhtes erinev.

_____

Siinkohal tahan mainida veel üht seika, mis võib Piibli lugejas küsimusi tekitada. Viis, kuidas Piibel räägib seitsmendast päevast, on teistest päevadest erinev ka selles suhtes, et Piibel ei räägi midagi selle päeva lõppemisest. Kõikide teiste päevade lõpus oli lause: "Siis sai õhtu ja sai hommik, see ja see päev." Õhtut mainitakse esimesena sellepärast, et juudi kultuuris algab ööpäev õhtuga ja lõpeb järgmise päeva õhtul. Ent seitsmenda päevaga seoses pole juttu ei õhtust ega hommikust. Miks see nii on?

Minu arvates on vastuseks, et seitsmes päev pole veel lõppenud. Maailma loomise kirjeldus lõppes sellega, kui kõik oli saanud valmis selleks, et inimkonna ajalugu siin maailmas võiks alata ja areneda vastavalt siin kehtivatele seaduspärasustele. Üheks toeks sellisele tõlgendusele võib võtta Jeesuse sõnad, mis ta ütles kord, kui teda süüdistati hingamispäeva rikkumises. Nimelt oli ta hingamispäeval tervendanud halvatud mehe. Neile süüdistustele vastas Jeesus sõnadega, mis on toodud ära Jh 5:17: "Minu Isa tegutseb tänini ja ka mina tegutsen.” Muide, siinkohal tahaksin jälle kasutada ka viimast soomekeelset piiblitõlget, milles antakse algteksti nüansid paremini edasi: "Jeesus ütles: minu Isa teeb tööd lakkamatult, ja sedasama teen ka mina."

Nii et kui Jeesust süüdistati hingamispäeva rikkumises, siis ütles Jeesus vastuseks lihtsalt, et ka tema Isa − Jumal − teeb kogu aeg tööd. Sellest näeme, et Jumala töö maailmas kestab ka praegu. Täpsemalt öeldes: isegi hingamispäeval. Sellepärast võib ka Poeg toimida samamoodi. Siit aga saame järeldada, et Jumala hingamine loomistöös ei tähenda seda, et nüüd istuks ta tegevusetult. Ei, ta tegutseb aktiivselt kogu aeg.

Edasi võime järeldada, et selline korraldus − kuus päeva tööd ja üks päev puhkust − on antud nimelt inimese jaoks. Et meie käsi võiks hästi käia, selleks peame korraldama oma elu nõnda, et üks päev teiste hulgast on eraldatud niisuguseks päevaks, mille me pühitseme Jumala sõnale ega kasuta seda oma huvides. Järelikult töö ja puhkuse vahekord, mille Jumal meile siin on seadnud, on mõeldud meile kaitseks. Inimene ei pea kasutama kogu oma aega ja

energiat selleks, et maailma üle valitseda. Hingamispäev räägib sellest, et mitte töö ei ole inimese elu eesmärk. Elu eesmärk on, et inimene saaks osa Jumala valmistatud hingamisest. Nii muutub kuue päeva jooksul tehtud töö väärtus suhteliseks. Selle väärtus tõuseb siis, kui meil on õige vahekord sellega, kes annab meile puhkuse.

_____

Piibel räägib, et inimene loodi kuuendal päeval. Ja seitsmes päev oli puhkepäev. Eelpoolõelduga seoses näitab selline järjekord muuhulgas seda, et inimese elu algab hingamisega, puhkamisega! Puhkust ei ole tarvis tööga välja teenida. See ei ole "palk" hästi tehtud töö eest, vaid tööle asutakse puhanuna. Sest puhkus on Jumala poolt inimesele antud kingitus. Sooviksin, et see tõde võiks pöörata meie elu jälle õigetpidi. Kui sageli me räägime "õigusega väljateenitud puhkusest"! Ent inimesele, kes elab niigi stressis, võib selline jutt mõjuda lisakoormana. Millal on õige hetk, mil võid kõhklematult öelda: "Nüüd olen küll puhkehetke ära teeninud!"?

Jumal tegi esmalt tööd ja siis puhkas. Ta valmistas inimesele maailma elamiseks. Inimesega on vastupidi − ta ei olnud veel lillegi liigutanud, kui ta juba võis puhata. Siit oleks kindlasti midagi õppida nendel, keda kutsume töönarkomaanideks. Ei ole õige kõik ööd ja päevad ainult tööd rabada. Vahel võib mõni töö ka pooleli jääda. Võib meelde tuletada, et puhkehetke ei ole tarvis tingimata välja teenida, vaid see on Jumala kingitus. Seda võib endale lubada ka siis, kui tundub, et pole veel õieti midagi ära teinud. Sest inimese väärtus tuleneb esmajoones sellest, kes on tema loonud, mitte peamiselt sellest, mida ta ise on loonud.

Sellesama tõe leiame Piiblist ka hiljem, seoses päästmisega. Inimene päästetakse mitte selle põhjal, mida ta on sooritanud või välja teeninud, vaid pääste on talle Jumala poolt antud kingitus.

Kirjas heebrealastele räägitakse ka sellest, et Jeesusesse uskujad inimesed jõuavad kord Jumala valmistatud hingamisse. See puhkus on meil alles ees. Küllap seda võib nimetada Jumala poolt valmistatud täiuslikuks puhkuseks. Uus Testament näitab, et sellesse Jumala poolt valmistatud hingamisse on sissepääs valmistatud Jeesuse ristisurma ja ülestõusmise läbi. Selle kohta kirjutab Paulus Kirjas roomlastele: "Et me nüüd oleme saanud õigeks usust, siis on meil rahu Jumalaga meie Issanda Jeesuse Kristuse läbi" (Rm 5:1).

Jeesus tegi kõik valmis selleks, et me võiksime leida selle rahu. Inimestelt, sealhulgas ei sinult ega minult ei nõutud selle saavutamiseks mitte mingisuguseid sooritusi. Pääste on asi, mille Jumal valmistas üksinda, Jeesuses Kristuses, ja inimene ainult kutsutakse sellesse hingamisse − kutsutakse seda vastu võtma.

Tõsi küll, isegi nii väikese sammu astumine on inimesele sageli raske. Koguni ületamatu. Inimesele on tüüpiline vältida nii Jumalat kui ka tema pakutavat hingamist. Või siis arvab ta, et selle saavutamine on peaaegu üle jõu käiv ülesanne. Kas võib põhjus olla selles, et inimene polegi õieti mõistnud, et teda kutsutakse tõepoolest *hingamisse*, mitte raskesse orjusse teenima Jumalat?

Igatahes räägivad nii loomine kui lunastus üht ja sama: inimesel pole kummaski vähimatki osa. Jumal on teinud otsast lõpuni mõlemad − teinud selleks, et inimene võiks selle lihtsalt tänulikult vastu võtta ja leida hingamise. Leida rahu.

_____

2:4−6 See on lugu taeva ja maa sündimisest, kui need loodi. Sel ajal, kui Issand Jumal tegi maa ja taeva, kui ainsatki väljapõõsast ei olnud veel maa peal ja ainsatki väljarohtu ei olnud veel tärganud, sest Issand Jumal ei olnud lasknud vihma sadada maa peale, ja inimest ei olnud põldu harimas, tõusis udu maast ja kastis kogu mullapinda.

Salm 4 on otsekui kokkuvõte loomisjutustuse esimesest osast. Edasi lugedes näeme, et enamikku loomislugu enam ei korrata, vaid nüüd keskendutakse inimesele. Ja inimese loomist vaadeldakse siin uue nurga alt.

2:7 Ja Issand Jumal valmistas inimese, kes põrm on, mullast, ja puhus tema ninasse eluhinguse: nõnda sai inimene elavaks hingeks.

Pole kahtlust, et meil kõigil oleks huvitav teada, kuidas ikkagi täpsemalt Jumal inimese tegi. Siin nimetatakse ainult kõige tähtsamaid detaile: inimene on tehtud mullast; ja Jumala poolt temasse puhutud eluhinguse läbi muutus inimene elavaks olendiks või elavaks hingeks. Tegelikult heebreakeelses algtekstis need kaks sõna – 'muld' ja 'inimene' – on väga sarnased. Üks on *adamā*, teine – *adam*.

Kui mõelda inimese ihu keemilisele koostisele, siis põhiosa sellest moodustavad umbes 15 elementi, mis kõik on olemas ka mullas. Kui inimese ihu lahutada algaineteks, millest ta koosneb, siis poleks tema väärtus kuigi suur. Apteegist või mõnest vastavast kauplusest ostes maksaksid need ained ehk mõnikümmend krooni.

Aga inimene on rohkem, kui lihtsalt muld. Ta on rohkem, kui ainult füüsiline ihu, rohkem, kui ainult need elemendid, millest see ihu koosneb. Ihu muutub kord jälle mullaks, aga vaim, mille Jumal loomisel inimesele andis, läheb tagasi Jumala juurde. See läheb tagasi Jumala juurde, sest Jumal puhus inimesse loomisel elu vaimu. Ja ta on vaimust, mille ta inimesele andis, niivõrd huvitatud, et Uues Testamendis kirjutab Jeesuse poolvend Jaakobus koguni: "Kadeduseni ta igatseb vaimu, kes on asunud meisse." (Jk 4:5)

Jumal lõi inimese olendiks, kes on tervik. See tervik koosneb kehast, psüühilistest omadustest ja vaimulikust osast. Tänu oma vaimulikule dimensioonile on inimene teadlik Jumalast ja saab olla temaga osaduses. Meenutame, et ka Jumal on Vaim! See tähendab, et otsida Jumalat materiaalsest maailmast ja kasutada selleks materiaalseid meetodeid tähendab lihtsalt otsida Jumalat valest kohast ja valede meetoditega. Vaimuga suhtlemiseks on olemas vaimne dimensioon. Seal saavad Jumal ja inimene kohtuda ja kohtuvadki. Inimese vaim on see koht, kuhu Jumala Vaim koguni elama asub, kui inimene ülevalt sünnib. "Eks te tea, et te olete Jumala tempel ja et Jumala Vaim elab teie sees?" öeldakse kristlastele Uues Testamendis.

Ent Jumala Vaim eluhingusena, millest on juttu 1. Moosese raamatu 2. peatükis, on see, mis annab inimesele elu, muudab ta elavaks olendiks.

Et inimene võib oma vaimu tasandil leida Jumala ja olla temaga osaduses, see ongi see, mis muudab inimese kõigist loomadest täiesti erinevaks. Näiteks ei ehita loomad kunagi altareid ega pea jumalateenistusi. Selleks on võimeline ainult inimene.

Sellest kõigest näeme selgesti, et võrreldes kogu muu looduga on inimene täiesti erinev. Ühegi teise loodud olendiga ei saa teda võrrelda. Inimene on elav hing sügavamas, kui ainult hingamise mõttes. Sest kuigi ka kõik loomad hingavad, ei öeldud eespool ühegi loomaliigi kohta, et nad oleksid saanud elavaks hingeks.

–––––

2:8–9 Ja Issand Jumal istutas Eedeni rohuaia päevatõusu poole ja pani sinna inimese, kelle ta oli valmistanud. Ja Issand Jumal laskis maast tõusta kõiksugu puid, mis olid armsad pealtnäha ja millest oli hea süüa, ja elupuu keset aeda, ning hea ja kurja tundmise puu.

Oma esimese elukoha sai inimene parimasse võimalikku kohta. Nii teeb Jumal alati. Ta tahab anda meile parimat. Kahjuks küll saab Jumala parimgi sageli inimese käes rikutud. Aga sellest hoolimata Jumal ikka annab seda.

Jumala poolt istutatud paradiisiaias oli lisaks kõikidele tavalistele puudele veel kaks hoopis iseäralikku puud − elupuu ning hea ja kurja tundmise puu. Enne aga, kui vaadata lähemalt neid kahte puud, pöörame tähelepanu ülejäänutele, tavalistele. Nende kohta öeldi, et need olid ilusad vaadata ja et nendest oli hea süüa. Minule räägivad need sõnad sellest, et Jumalale meeldivad ilusad asjad. Ja ilusate asjadega tahtis Jumal valmistada rõõmu ka inimesele. Siit võime järeldada, et ka kõik see ilus, mida meie teeme inimestena, on väärtuslik. Teeme õigesti, kui oma käte ja mõtte jõuga loome ilu, olgu see siis käsitöö, muusika, maalikunst või midagi muud, see on väärtuslik, sest ka Jumal teeb samamoodi. Ta valmistas oma kunstiteose esimestele inimestele rõõmuks. Võime vabalt imetleda nii Jumala loodut kui ka kõike seda, mida inimesed on ilusat loonud.

Jumala loodud kunstiteosed olid mitte ainult ilusad, vaid ka kasulikud. Puud kandsid head vilja, ja kannavad tänapäevani. Ka meile on tuntud *tarbekunst*. Jumal alustas sellega juba paradiisis.

Jumala loodud maailmas on tohutult palju ilusat. Teatud kohtades ja teatud aegadel on loodus eriliselt ilus. On kohti, kus ootamatult avanenud vaatepildid on lausa hingematvalt ilusad. Selle kogemiseks ei pea mitte alati minema kaugele. Ka meie armas Eestimaa võib üllatada, kui vaadata siin ringi lahtiste silmadega. Jumala loomistöö ilu võib näha nii avanevas roosiõies kui ka aknaklaasile lendavas lumehelbes.

Ma ei tea, milline võis olla esimeste inimeste imetlus, kui nad vaatlesid kogu paradiisi elu enda ümber. Arvan aga, et rikkumatud inimesed, kes vaatlesid rikkumatut loodust, nägid selles ilu tõenäoliselt hoopis rohkem, kui keegi kunagi pärast neid.

_____

Lisaks tavalistele puudele kuulsime veel kahest hoopis erilisest puust − elupuust ning hea ja kurja tundmise puust. Mis imelikud puud need küll võisid olla? Metsas kõndides pole keegi taolisi puid kohanud. Ka õunapuud võime kõrvale jätta − need kuulusid päris kindlasti eespool mainitud ilusate ja kasulike puude hulka.

Selle pildi õigeks mõistmiseks tuleks kõigepealt vabaneda nende kunstiteoste ja karikatuuride mõjust, kus Eevat on kujutatud seismas õunapuu all, õun käes. On ju selgelt kirjas, et aia keskel kasvasid mitte õunapuud või mõned muud viljapuud, vaid elupuu ning hea ja kurja tundmise puu. Minu arvates on need puud sümbolid, mida Jumal kasutab selleks, et hakata vähehaaval juhtima meie tähelepanu inimkonna suurimale probleemile.

Ühelt poolt on inimesel igatsus igavese elu järele − elupuu juurde. Teiselt poolt on iga inimene teadlik endas elavast heast ja kurjast. Kuidas neid kahte asja ühendada? Kust sai inimene teadlikkuse kurja kohta? Nii tekitavad need kaks puud meil tõsiseid küsimusi. Aga praegusel hetkel ei räägita neist rohkem. Nende juurde tullakse hiljem tagasi. Selle asemel jätkab Piibel paradiisiaia geograafilise asukoha kirjeldusega.

2:10–14 Ja Eedenist sai alguse jõgi, mis kastis rohuaeda, jagunedes sealtpeale neljaks haruks: esimese nimi on Piison, see voolab ümber kogu Havilamaa, kus on kulda; selle maa kuld on hea, seal on bedolavaiku ja karneoolikive. Ja teise jõe nimi on Giihon, see voolab ümber kogu Kuusimaa. Ja kolmanda jõe nimi on Hiddekel, see voolab hommiku pool Assurit; ja neljas jõgi on Frat.

See, et siin on jutt veest ja jõgedest, tähendab, et tegemist oli lopsaka looduse ja heade kasvutingimustega. Jõgede nimedest kaks on meile tuttavad − need on Hiddekel ehk Tigris ja Eufrat. Seevastu Piison ja Giihon on meile

tundmatud. Pole võimalik öelda, kas nende all on mõeldud mõnd tänapäevalgi tuntud jõge Pärsia lahest ida pool või ehk näiteks Eufrati ja Tigrise lisajõgesid. Aga sõltumata sellest, kas neid jõgesid tänapäeval enam olemas ongi, võime siin antud kirjeldusest mõista, et inimesel polnud tarvis oma toidulaua pärast muret tunda.

Lähis-Ida piirkonnas sõltub lõikus otseselt olemasoleva vee ja sademete hulgast. Seal elavad inimesed mõistavad hoopis teisiti kui eestlased, mida tähendab see, kui elatakse piirkonnas, kus voolab neli jõge. Küllap oskab ainult see inimene, kes on pidanud kannatama vee puuduse käes, hinnata seda, kui vett on rohkesti. Sellise täiusliku elukoha on Jumal valmistanud inimese jaoks.

_____

Tänapäeval teame juba üsna palju ka meid ümbritseva kosmose kohta. Kosmos kui ruum on inimese jaoks praktiliselt tühi ja kõle. Suur osa tähti on kaksik- või mitmiksüsteemid, kus planeetidel ei saa olla piisavalt ühtlasi tingimusi elu jaoks. Samuti ei saa eluks vajalikke tingimusi olla nendel planeetidel, mis tiirlevad ümber liiga aktiivsete, liiga suurte või liiga väikeste tähtede. Või mis tiirlevad küll ümber sobiva, rahuliku tähe, aga mille orbiit on tähest kas liiga kaugel või sellele liiga ligidal. Nagu teame, ka meie päikesesüsteemi teistel planeetidel ei ole eluks sobivaid tingimusi.

Arvan, et kõigele sellele mõeldes võib öelda: terve meie maakera, millel me elame, on otsekui imeline Eedeni rohuaed keset pimedat ja külma kosmost. Jumal on valmistanud meile elamiseks tõesti imelise ja täiusliku paiga.

PKK0011 1Ms 2:15 – 23

Loodud meheks ja naiseks

Piibli 2. peatükis räägitakse inimese panemisest imeilusasse Eedeni aeda, kus ei olnud puudu mitte millestki. Seal anti inimesele ka ülesanne:

2:15 Ja Issand Jumal võttis inimese ja pani ta Eedeni aeda harima ja hoidma.

Nagu näeme, on inimese ülesandeks algusest peale maa harimine ja looduse hoidmine. Ent raskeks muutus selle ülesande täitmine alles pärast pattulangemist – siis tähendas see inimesele higi ja vaeva. Alguses maa harimine sellega seotud ei olnud.

Järgmiseks aga näeme, et isegi paradiisis elamine sisaldab teatud piire.

2:16–17 Ja Issand Jumal keelas inimest ja ütles: „Kõigist aia puudest sa võid küll süüa, aga hea ja kurja tundmise puust sa ei tohi süüa, sest päeval, mil sa sellest sööd, pead sa surma surema!"

Jumal juhib inimese tähelepanu ühele puule selles aias: kõigist teistest puudest võid sa süüa, ainult hea ja kurja tundmise puust söömine on keelatud! Seevastu teisest erilisest puust, elupuust süüa ei olnud keelatud. Terve inimese elu üle seati ainult see üks piir.

Kindlasti tekib kohe küsimus, miks seadis Jumal inimesele niisuguse piirangu? Miks ei võiks inimene elada nii, et mingeid piiranguid ei ole ja kõik on lubatud? Eriti paradiisis! Kas pole see inimese kiusamine, keelata talle niiviisi midagi ära? Äkki on just see keelatu see kõige parem ja ihaldatavam? – Enamasti just nõnda me inimestena suhtume igasugustesse piirangutesse …

Minu arvates on vastus sellele küsimusele lihtne: lihtsalt inimene ei ole kõikvõimas; ta on loodud piiratud olevuseks. Ta on loodud Jumala sarnaseks, aga siiski mitte Jumalaks, kes oleks oma loojaga võrdväärne. See tõsiasi ongi see, mis seab inimesele piirid. Ükskõik kui kaugele ta läheks ja kui palju ta saavutaks, ikka on kusagil piir, mida ta ei suuda ületada.

Teiseks räägivad piirid sellest, et kuigi inimesel on vaba tahe ja ta võib vabalt otsustada, mis ta teeb, mitte kõige tegemine ei ole ühtviisi hea ega kasulik. On asju, mis on keelatud, ja on asju, mille tegemisele järgneb isegi surm. Kõiki niisuguseid asju sümboliseerib kahtlemata see puu, mida siin nimetatakse hea ja kurja tundmise puuks.

Vaadates seda puud, pidi inimesele meenuma, et on olemas keegi, kes on temast suurem ja võimsam − Jumal, kes on tema autor. Hea ja kurja tundmise puu paneb paika ka inimese võimu piirid looduses. Kui inimene hakkab looduses tegema kõike, mis talle pähe tuleb, on tagajärjeks ainult kauni Jumala loomingu hävitamine. Samas suunas jätkamine toob kaasa nii inimese elukeskkonna kui ka lõppude lõpuks inimese enese hävitamise.

Jumala antud keeld näitab ühtlasi ka seda, et inimene võib toimida ka Jumala tahte vastaselt. Ta pole loodud robotiks, kes vastuvaidlematult täidab kõiki antud käsklusi. Ta võib tegutseda ka teisiti, kui käsib Jumal, ta võib seatud piiridest üle astuda, aga see tähendab nii või teisiti lõppude lõpuks ikka surma. See tõsiasi võib tunduda ebameeldiv, aga see on paratamatu. Inimene peab õppima, et ta vastutab oma tegude eest ja et kõikidel tema tegudel on ka tagajärjed. Ta võib vabalt tegutseda kas nii, nagu ütleb Jumal oma sõnas, või teha teistsugused valikud. Keegi ei sunni teda tegema kumbagi. Aga nii kaua, kui inimene juhindub Jumala sõnast, ka Jumala keeldudest, osutab ta oma armastust ja ustavust Jumalale. Ja paradiisiaias polnud see alguses isegi raske, sest inimene algul ju ei tahtnudki midagi muud, kui elada kooskõlas oma looja tahtega.

Kui Jumal keelas inimesel süüa hea ja kurja tundmise puust, siis oletan, et esialgu meeldis see keeld inimesele väga. *Loomulikult ei söö ma sellest puust, kui see sulle rõõmu teeb!*, arvan ma kuulvat Aadama sõnu. Võib arvata, et enne patu tulekut maailma ei tundunud Jumala keeld Aadamale mingil määral ebaõiglane või ebameeldiv. Pigem nägi ta selles Jumala armastuse osutust.

Kui tahad saada aimu, milline võis tunduda esimesele inimesele Jumala antud keeld mitte süüa hea ja kurja tundmise puust, siis võid katsetada järgnevat. Võta näiteks mõni väike laps ja uuri välja, mis talle kõige rohkem meeldib. Võib-olla meeldib talle joonistada, jäätist süüa või peitust mängida. Kui talle meeldib kõige rohkem näiteks jäätist või kompvekke süüa, siis tee temaga järgmine kokkulepe: "Kui sa nüüd sööd jäätist nii palju kui tahad, saad tasuks kompvekke." Soovi korral võid lisada, et kui ta seda ei tee, saab ta karistada.

Kuidas võiks see laps sinu arvates reageerida? Kas ta peab sind julmuriks, kuna sa sunnid teda tegema seda, mida ta isegi tahab kõige meelsamini teha? Või tekiks ta näole lai naeratus?

Selline naeratus võis olla ka esimese inimese näol, kui ta kuulis armastava Jumala sõnu. See leping või kokkulepe, mille Jumal siin inimesega tegi, oli seega nii hea, kui armastavalt Jumalalt võib üldse oodata. Jumala armastusest inimese vastu räägib ka see, et ta andis inimesele teada, mis siis juhtub, kui ta sellest puust sööb − teiste sõnadega, kui ta endale seatud piiridest üle astub. Nimelt kuulub armastuse juurde igal juhul ka ohtude eest hoiatamine. Jumal ei öelnud lihtsalt: "Ei tohi ja kõik!", vaid andis teada: "sel päeval, mil sa sellest sööd, sa sured."

Siin kohtume esimest korda Piiblis ühe sellise Jumala tegutsemise põhimõttega, mida näeme Piiblis sageli hiljemgi. See salm õpetab meid mõistma Jumala tegutsemisviise. Juba siin tehakse meile selgeks kaks põhimõtet, mis kehtivad läbi terve Piibli. Esimene neist on see, et Jumal tegutseb alati vastavalt oma sõnale. Kui ta ütleb, et teatud eluviisidel

on inimesele halvad tagajärjed, siis ta ka lubab neil halbadel tagajärgedel inimese ellu tulla − ta ei pane oma võimast kätt ette.

Muide, just seda tõsiasja näitavad piiblikohad on ühed tähtsamad, mille peale inimesed solvuvad ja millega nad rahul ei ole. "Miks Jumal lubab seda või teist?" küsitakse ikka ja jälle. Ega taheta näha, et inimene on ise oma hädad põhjustanud, kas otseselt või siis kaudsemalt, kas iseendale või kaasinimestele. Ent meile on väga ebameeldiv see tõsiasi, et Jumal tõesti ei vaata patule läbi sõrmede.

Ent asja parem külg on, et seesama Jumala ustavus kehtib ka kõikide tema tõotuste kohta, mis ta on oma sõnas inimestele andnud. Ka kõik need tõotused kehtivad. Jumal ei tegutse vastu oma sõnale. Jumal ei valeta.

Teine tähtis põhimõte on esimesega seotud. See seisneb selles, et Jumal annab alati inimesele eelnevalt teada, mis siis juhtub, kui ta Jumala käskudest üle astub. Kui hiljem vaatleme Vana Testamendi prohveteid, siis märkame, et prohvetid kuulutasid rahvale ainult seda, mida Jumal oli juba varem öelnud. Nad meenutasid rahvale, milliste tagajärgede eest oli Jumal neid juba varem hoiatanud, kui nad astuvad üle ühest või teisest Jumala seadusest. Nii et tegelikult need ebameeldivad asjad, mis rahvale ajaloo käigus juhtusid, ei pidanud tulema kellelegi üllatusena. Kõike seda näeme Piibli lehekülgedel korduvalt.

−−−−−

Aga tuleme tagasi 17. salmi juurde. "**A**ga hea ja kurja tundmise puust sa ei tohi süüa, sest päeval, mil sa sellest sööd, pead sa surma surema!”Kui seda salmi võrrelda järgmises peatükis toodud pattulangemislooga, on paljudel inimestel tekkinud küsimus, kuidas on võimalik, et inimene sellelsamal päeval ei surnudki, kui ta sõi keelatud puust? Kas Jumal siis ei rääkinudki inimesele õigust? Või mõtles ta ümber?

Vastus seisneb selles, et Piiblis tähendab surm kolme erinevat asja. Kõigepealt muidugi füüsilise elu lakkamist, mida surma all tavaliselt peame silmas meie. Aga peale selle ja sügavamas mõttes tähendab surm inimese lahutust Jumalast. See on vaimulik surm. Vaimuliku surma seisundis on kõik maa peal elavad inimesed, kes ei ole saanud Kristuse kaudu uut elu Jumalalt. Inimene elab küll füüsiliselt, võib-olla isegi naudib elu täiega, aga tegelikult on ta Jumala seisukohalt võttes surnud. Kõige paremini väljendab seda Jeesus tuntud loos kadunud pojast, kelle kohta öeldakse, kui ta koju tagasi tuli: "ta oli surnud ja on saanud elavaks, ta oli kadunud ja on leitud."

Samuti ütleb Paulus Efesose kristlastele Kirjas efeslastele, 2. peatükis, et enne, kui nad Kristust tundma õppisid, olid nad surnud pattudes ja üleastumistes, nii nagu kõik teisedki, kes selles maailmas elavad. Ja kui sellest surmast ei leita väljapääsuteed ja uut elu Jeesuse Kristuse kaudu, siis on selle tulemuseks juba surm igavikulises mõttes − igavene lahutus Jumalast, hukatus, põrgu. Seda nimetab näiteks Ilmutusraamat teiseks surmaks.

See tähendab, et sügavamas mõttes inimene tõepoolest suri kohe, kui ta langes pattu. Seal tekkis Jumala ja inimese vahele põhjatu vaimulik kuristik, mida mitte ühelgi inimesel pole võimalik ületada.

See oli kibe surm. Aga enne, kui selleni jõuame, toimus midagi hoopis paremat.

2:18 Ja Issand Jumal ütles: „Inimesel ei ole hea üksi olla; ma tahan teha temale abi, kes tema kohane on.”

Kui inimene pidi selles kaunis Eedeni aias veetma kõigepealt teatud aja üksinda, siis oli Jumalal sellegagi oma tagamõte. Selle aja jooksul õppis inimene mõistma, et ta vajab enda kõrvale veel kedagi. Kõigepealt näeme, et inimese juurde toodi kõiksuguseid loomi:

2:19 Ja Issand Jumal valmistas mullast kõik loomad väljal ja kõik linnud taeva all ning tõi inimese juurde, et näha, kuidas tema neid nimetab. Ja kuidas inimene igat elavat olendit nimetas, nõnda pidi selle nimi olema.

Nimede andmine kõikidele loomadele on tähtis tähelepanek mitmes suhtes. Kõigepealt võime öelda, et Aadam oli tark ja arukas. Aga peale selle tähendab nimede andmine heebrea kultuuris ka võimet valitseda. Inimene pandi loomade valitsejaks.

2:20 Ja inimene pani nimed kõigile kariloomadele ja lindudele taeva all ja kõigile metsloomadele, aga inimesele ei leidunud abilist, kes tema kohane oleks.

Jumal ütles eespool, et inimesel ei ole hea olla üksinda. Ja ta tõotas teha talle sobiva *abi*. Kes küll ei teaks, kui ränk koorem võib olla üksindus! Seda teadis ka Jumal, sellepärast tahtis ta valmistada mehele *abi*.

Aga mida õieti tähendab see "abi"? Heebreakeelne sõna, mis siin on tõlgitud "abi", on *edzer genegdo*. Tegelikult tähendab see 'vastuabi', sisuliselt midagi kontrastset, täienduseks sellele, mis on juba olemas.

Kõigepealt kohtus inimene siis metsloomade ja taeva lindudega ning andis neile nimed. Sellega seoses aga nägime, et Aadamale ei leidunud kohast kaaslast − vastandabi, kes talle tõepoolest vastaks. Jääb mulje, nagu otsitaks Piiblis esialgu loomade hulgast inimesele sobivat kaaslast. Loomulikult seda ei leitud. Inimene oli ikka alles üksi.

Eespool, 7. salmis on öeldud: "Ja Issand Jumal valmistas inimese, kes põrm on, mullast, ja puhus tema ninasse eluhinguse. Nõnda sai inimene elavaks hingeks." Juudi *targumis* on 'elav hing' tõlgitud 'rääkivaks hingeks.' Sotsioloogid käsitlevad tänapäevalgi inimest kui sotsiaalset looma. Teiste sõnadega, algusest peale tähendab inimeseks olemine vajadust ja soovi suhelda teistega. Kui inimesel pole võimalust seda, üht oma elu põhilisimat vajadust rahuldada, siis on tema elu väga raske. Ta on väga üksik.

Inimene vajas üksinduse peletamiseks kaasabi − ta vajas kaaslast. Aga miks Jumal seda teades ei andnud talle lihtsalt abi, vaid andis *vastandabi*? Loomadega seoses nägime, et need Aadamat ei rahuldanud. Loomadest võib inimesele olla küll palju abi − on olnud läbi ajaloo ja on tänapäevalgi. Aga nad ei ole inimesele *vastandabi*, kohane abi. Nad ei ole see, mida inimene tõeliselt vajab.

Aadam soovis abi, soovis kaaslast, aga sai *vastandabi*. Usun, et see heebreakeelse algteksti nüanss väljendab väga sügavalt üht inimsuhete olemuslikku külge, millega puutume kokku nii abielus kui ka inimestevahelistes suhetes üldse. *Ezer* tähendab 'abi'. Aga ainuke viis, kuidas *ezer* muutub tõeliseks abiks, seisneb selles, et inimese vastas seisab teine, kes on küll samasugune, nagu ta isegi, aga kes oskab mõelda teistmoodi, kelle kogemused ja tunded on teistsugused. Niisugune kaaslane, kes kunagi ei ütle "ei", kes ei seisa minu vastas, ei ole *genegdo*, ei olegi sageli mulle tõeliseks abiks. Sel juhul võib öelda, et tegelikult ei kohtu kaks erinevat inimest, kes võiksid tõesti üksteist täiendada ja korrigeerida. Alles siis, kui keegi ütleb sulle mõnes olukorras "ei", on sul vajadus oma seisukohad üle vaadata ja võib-olla neid ka revideerida.

Seni, kuni saad kõik, mida soovid, pole sul mingit vajadust muutuda. Ja siis pole sul teisest inimesest ka tegelikult abi. Üksmeel joodikute, narkomaanide või kuritegelike ühenduste liikmete vahel on tegelikult hukutav, mitte abistav. Aga täpselt sama kehtib ka töökollektiivides või perekondades, kus üksmeelselt varjatakse valgustkartvaid asju.

Järelikult ei tarvitse olla kõige targem otsida endale niisugust abikaasat või sõpra, kes on sinuga alati kõiges samal arvamusel. Sellisest suhtest ei ole mitte alati tõelist abi.

_____

2:21–23 Siis Issand Jumal laskis tulla raske une inimese peale ja see jäi magama; siis ta võttis ühe tema küljeluudest ning sulges selle aseme taas lihaga. Ja Issand Jumal ehitas küljeluu, mille ta inimesest oli võtnud, naiseks ja tõi tema Aadama juurde.

Ja Aadam ütles: *„See on nüüd luu minu luust ja liha minu lihast. Teda peab hüütama mehe naiseks, sest ta on mehest võetud!”*

Nii valmistas Jumal inimesele võrdväärse kaaslase. See, et ta seda tegi ja teeb, on üks Jumala armastuse suuri väljendusi.

Jumal tegi naise mehest, mehe küljeluust. Naist ei tehtud mehe peast. Seda oleks võinud tõlgendada nõnda, et naine on mehest kõrgem või parem. Aga teda ei tehtud ka mehe jalast, mis oleks võinud tähendada seda, et ta oleks mehega võrreldes odavam või halvem. Aga et naine võeti mehe rinnast, tema südame lähedusest, see räägib sellest, et Jumal tahtis, et naine oleks mehele võrdväärne kaaslane, et ta oleks mehele sobiv eluseltsiline, tema teine pool.

Esimeste inimeste ülesandeks oli harida ja hoida maad. Mees ja naine olid otsekui kuninglik paar, otsekui valitsejad. Nüüd, kui mees oli saanud endale kohase kaaslase, võis ta olla rahul. Ilma temata oleks ta poolik.

Võime mõelda veel sellele, et kahtlemata oli Eeva kaunis. Tema ilu võime näha naissoos tänapäevani. Kindlasti oleks ta võinud olla täiuslik Miss Maailm või Miss Universum. Pole kahtlust, et seda ilu oskas hinnata ka Aadam. Räägitakse, et kord jutlustas Lõuna-Aafrika piiskop Desmond Tutu naise loomise teemal. Ja ta ütles, et kui Jumal tõi Eeva Aadama juurde, ütles Aadam: "Vau!" Nüüd kordavad ameeriklased seda sõna igal pool, kus on midagi imetlusväärset. Loomulikult oli tegemist üksnes selle piiskopi nägemusega, arvamusega, aga seejuures üpris usutava arvamusega.

Piibli järgi ütles Aadam: "See on nüüd luu minu luust ja liha minu lihast. Teda peab hüütama mehe naiseks, sest ta on mehest võetud!” Sõnad "see on nüüd" väljendavad seda, et tegemist oli sellega, mida Aadam oli igatsenud. Nüüd oli õnn täiuslik!

Muide, heebrea keeles juba sõnad, mis tähistavad meest ja naist, väljendavad nende väga lähedast kokkukuuluvust − mees on *iš* ja naine − *iša*. Naine on mehe teine pool, teda nimetatakse siin mehe naiseks.

Siin maksab tähelepanu pöörata veel ka loomise järjekorrale − naine loodi abiliseks mehele ja mitte vastupidi. Sellega anti mehele ka peamine vastutus perekonna eest. Aga selle vastutuse kandmisel vajab mees naise tuge ja abi.

Tänapäeval on perekondade olukord üldiselt halb. Minu arvates on põhjuseks see, et mehed pole osanud kanda vastutust perekonna eest nii, nagu ette nähtud, ja naised ei ole osanud neid selles toetada. Ühise tee otsimise ja üksmeelse tegutsemise asemel on sageli võistlus − või koguni võitlus. Mees ja naine on tõusnud üksteise vastu; kumbki püüab ennast teostada või oma vajadusi rahuldada teise arvel ja arvab, et ta on saavutanud eesmärgi siis, kui tal õnnestub teine alistada. Ent õnneni pole kunagi võimalik jõuda teise alistamise või ärakasutamise teel.

Üks suur põhjus, miks naised mehe juhtpositsiooni vastu mässavad, on loomulikult selles, et mehed on lugenud väga halvasti Uut Testamenti − või ehk pole üldse lugenud. Kirjas efeslastele, 5. peatükis öeldakse naistele: "Alistuge oma meestele otsekui Issandale!" See Pauluse korraldus peab silmas sedasama, mida ka loomisjutustus − naine on loodud mehele abiliseks. Probleem aga on tõusnud sellest, et läbi sajandite on mehed seda kirjakohta mõistnud äärmiselt

moonutatult. Kõigepealt on nad unustanud, et see lause on kirjutatud naiste jaoks, mitte meeste jaoks. Siin antud korralduse taustaks on mõte, et kristlastest naised küsivad apostlilt, kuidas peaksid nad kristlike abielunaistena elama. Ja neile antakse vastus: alistuge oma meestele samamoodi, nagu te alistute ka Kristusele!

Oletan, et Efesose kristlastest naised võtsid sellise nõuande hea meelega vastu − nendel on võimalik osutada oma meestele samasugust armastust, nagu nad osutasid ka Jeesusele. Millise meelsusega allub kristlane Kristusele? Võid küsida kristlastelt, keda sa tunned, kas see on otsekui hullusärgis elamine või raske koorma taga vedamine? Kas see on midagi väga ebameeldivat? Või on see midagi, mida kristlane teeb hea meelega?

Arvan, et nendelt inimestelt, kes tõesti Kristust tunnevad, saad sa vastuseks, et Kristusele allumine on suur rõõm. Ja miks? − Sellepärast, et tegelikult Kristus kunagi ei sunni ega kohusta mind millekski. Kui sooviksin, võiksin talle alati selja pöörata ja teha oma tahtmist. Ta ei nõua, et oleksin teistsugune. Ta on mind vastu võtnud, hoolimata kõikidest minu puudustest. Ja kuna ta mind nõnda armastab, ei ole minu jaoks midagi meeldivamat, kui püüda elada temale meelepäraselt. See on suur rõõm!

Ent mõeldes tänapäeval sellele, kui palju on mehed läbi aegade naisi ära kasutanud, ja seda ikka veel teevad, tundub siin toodud Pauluse üleskutse naistele millegi kohutavana, lausa naiste rõhumise õigustamisena. Ja just nõnda, nii moonutatult on mehed seda kirjakohta sageli ka kahjuks ära kasutanud. Nad on sealt välja lugenud õiguse naist türanniseerida. Nende meelest on seal kirjutatud: "Alistage naised enestele!" …

Nii on tekkinud traagiline karikatuur. Mehed pole märganud, et alistumine on Piiblis alati vabatahtlik otsus, mille inimene teeb ise ja milleks kunagi ei tohi kedagi sundida. See on südame hoiak. Ka Kristus ei sunni kunagi kedagi endale alistuma. Teise inimese sunniviisil endale alistamist võib tegelikult võrrelda mõrvaga. See on teise inimese vabaduse riisumine ja tema sisemine hävitamine.

Aga see pole veel kõik! Lisaks sellele, et mehed on läbi aegade tõlgendanud valesti seda, mis on mõeldud naistele, on nad hoopis pimedad olnud selle suhtes, mis on järgnevates salmides öeldud neile endile: "Mehed, armastage naisi, otsekui Kristus on armastanud kogudust ja loovutanud iseenese tema eest!" …

Julgen öelda, et kui mehed tõesti taipaksid, mida siin öeldakse, tähendaks see revolutsiooni perekonnaelus. Paneme tähele, et siin antakse mehele mõõdupuuks ei midagi vähemat, kui Kristuse enese ennastohverdav armastus! Milles see väljendus, teab iga kristlane. Ei tule kõne allagi sellised küsimused nagu: kas naine on mulle ikka veel värske ja uudne või olen temast juba tüdinenud? Kas ta on maailma kõige ilusam või kohtasin kusagil ilusamat? Kas ta rahuldab täiuslikult kõiki minu vajadusi või leidub tal ka puudusi ja ebameeldivaid iseloomujooni?

Kristus armastas ja armastab tänapäevani inimesi, kes on vägagi patused ja puudulikud, hoolimata sellest, et nad temasse usuvad. Ka kristlikul abielumehel pole muud valikut, kui hoolitseda kõigi oma pere liikmete heaolu eest ja Kristuse eeskujul pidada oma naise heaolu enda omast isegi tähtsamaks. Kui perekond ei toimi, nagu vaja, pärib Jumal selle kohta aru kõigepealt mehelt! Seda näeme, muide, juba Piibli järgmises peatükis.

Loomisjärjekorrast võime järeldada sedagi, et mees on mõeldud olema aktiivsem pool. Ta on algataja, initsiaator. See tähendab muuhulgas seda, et kui naine reageerib mehe meelest ebameeldival viisil, on mehel põhjust küsida endalt, millega ta selle põhjustas. Äkki oleks naise süüdistamise asemel tarvis vaadata peeglisse? Või kui naine vajab lihtsalt tuge, siis kuidas saan teda aidata?

Järgmises salmis antakse tähtsaimad eeldused, mis on vajalikud selleks, et abielu võiks õnnestuda. Neid vaatleme lähemalt järgmisel korral.

PKK0012 1Ms 2:24 – 3:1

Kui ei olnud häbi.

2:24 Seepärast jätab mees maha oma isa ja ema ning hoiab oma naise poole, ja nemad on üks liha!

Selles salmis näeme, kuidas Jumal seadis abielu. Tänu sellele seadmisele on iga abielu püha, sõltumata sellest, kas abielus olevad inimesed ise Jumalasse usuvad või mitte. See tähendab ka seda, et sõltumata nende usust võivad abikaasad oma ühises elus kogeda õnnistust, mille Jumal sellele on andnud.

See salm sisaldab ka abielu tuuma, mis kehtib ikka veel. Selle eelduseks on kõigepealt see, et eraldutakse oma vanematest. Kus seda lahutust või loobumist pole toimunud, seal ei ole võimalik korralikult sündida ka uuel. Tegemist oleks nagu lapsega, kelle nabanööri ei lõigata läbi. Mitte asjatult ei kujutata koomiksites ja karikatuurides naisi, kes tüli puhkedes pakivad kohvrid ja sõidavad ema juurde tagasi. Samuti on tuntud lood meestest, kes naise valmistatud toitu süües ütlevad, et ema tegi paremini või teistmoodi. Ja miks on rahvalugudes kõige kurikuulsam kuju just nimelt ämm?

Kõik need probleemid viitavad sellele, millest räägib siin toodud salm – abielu õnnestumiseks on tarvis otsustavalt loobuda senisest elust. Kui seda ei tehta, siis jääb lonkama ka uus ühendus – osadus abikaasaga.

Kui esimene samm on loobumine, siis teine samm on liitumine. Senise asemele tuleb midagi uut. Kaks inimest moodustavad ja kujundavad nüüd uue terviku. Nad seovad end teineteisega niisugusel viisil, et neil on võimalik teineteist toetada ja kanda. Ja ühtlasi võtavad nad kumbki omas osas vastutuse uue ühise liidu eest.

Kolmas tähtis põhimõte abielus on üheks lihaks saamine. Kahe inimese liitumine tähendab, et kaks poolikut on pandud kokku ja nüüd moodustavad nad ühe terviku. Seda nii teineteise jaoks kui ka ülejäänud maailma jaoks. Üheks lihaks saamine viitab kahtlemata seksuaalosadusele, aga ulatub tegelikult ka palju kaugemale. Normaalses abielus kasvavad kaks inimest aja jooksul teineteisega kokku ka hingelises, vaimses ja vaimulikus mõttes. Millist sisemist purustamist tähendab sellise terviku uuesti lõhkumine, seda näeme eriti selgesti seoses leinaga, aga samuti abielulahutusega. Need haavad paranevad kaua ja raskelt.

_____

Kahe inimese täielikust ja igakülgsest ühtsusest räägib ka järgmine salm.

2: 25 Ja nad olid mõlemad alasti, Aadam ja tema naine, ega häbenenud.

Mees ja naine olid alasti ega häbenenud teineteist. Alastiolek tähendab loomulikult kõigepealt seda, et Eeval ja Aadamal polnud riideid seljas. Tõsi küll, paljud piibliuurijad arvavad teisiti, ja seda Ps 104 põhjal. Selle laulu 1. salmis öeldakse Jumala kohta: "*Issand, mu Jumal, sina oled väga suur, austuse ja iluga oled sa ennast riietanud.*" Siit järeldatakse, et kuna Jumala riietuseks on valgus ja kirkus, ja kuna inimene loodi Jumala näo järele, oli ehk temalgi mingi samalaadne kirkus enne langemist.

Olgu sellega, kuidas on, igatahes on siin öeldud, et Eeva ja Aadam olid esialgu ilma riieteta ega häbenenud teineteist. Siinkohal arvan, et küllap nad ongi olnud kogu maailma ajaloo jooksul ainuke inimpaar, kelle kohta sai nõnda öelda. Sest isegi abikaasadena me sageli häbeneme teineteist, ja seda kõigepealt ülekantud mõttes. Nimelt ei tähenda alastiolek mitte ainult seda, et inimesel pole parajasti riideid seljas. See viitab üldse kõigele sellisele, mida me püüame teise eest varjata. Võib-olla soovime varjata oma halba tuju või solvumist, võib-olla oma teatud plaane või tegusid, võib-olla teatud valgustkartvaid tehinguid või suhteid − kõike võib juhtuda. Täielikult avameelne olla on meil raske või koguni võimatu.

Aga me peame arvestama, et mida rohkem on meil teise ees saladusi, seda väiksem on meie tegelik osadus ja usaldus; seda suurem on abielu purunemise, karile jooksmise oht.

See, et Aadamal ja Eeval polnud teineteise ees saladusi ja et nad mõlemad tundsid teineteist läbi ja läbi, teadsid teineteise kohta kõike − see näitab meile ühtlasi ka suunda, millele tasub võtta kurss oma abielus. Mida avameelsemad saavad abikaasad teineteise suhtes olla, mida sügavamalt võivad nad teineteist usaldada, seda kindlam on abielu.

Muide, siit saame järeldada ka, millised peaksid meie suhted olema teiste inimestega nii enne abiellumist kui ka abielus olles. Kõik need maksab korraldada nõnda, et abikaasa ees poleks vaja häbeneda ega midagi varjata. Esimesed inimesed võisid nautida teineteist täiega. Ja Jumal soovib, et seesama võiks kehtida iga abielu kohta. Sel eesmärgil on ta andnud ka abielu kaitsvad reeglid.

Naise loomise jutustusest näeme, et naine on loodud otsekui kaudselt − mehest. See viitab kõige otsesemalt sellele, et naine on osa mehest − ta on mehega seesama liha. Ja iga arukas inimene oskab omaenda ihu eest hoolt kanda. Kasimata ja hoolitsemata inimene ei ole kellelegi mingi meeldiv vaatepilt. Uues Testamendis öeldaksegi, et kes hoolitseb oma naise eest, see hoolitseb ka iseenda eest.

Nii näitab loomisjutustus meile sügavat ja rikkumatut osadust mehe ja naise vahel.

−−−−−

Oleme jõudnud oma Piibli uurimise järjega 1. Moosese raamatu 2. peatüki lõppu. Loomisjutustused on meile näidanud, kui imelisel viisil hoolitseb Jumal enda loodud inimese eest. Meile räägiti inimese loomisest ja sellest haruldasest paigast ääretus kosmoses, mis anti talle elamiseks. Nägime, milline ülesanne on inimesel maailmas täita. Nägime samuti inimese vajadust kaaslase järele ja seda, kuidas see vajadus täideti. Nägime, millised on mehe ja naise omavaheline positsioon, roll, vastutus ja usaldus. Ja oleme näinud sedagi, et kuni kõik läks nii, nagu soovis Jumal, oli kõik hästi. Jääb ainult soovida, et samamoodi võiks minna ka edaspidi …

Piibli esimesed peatükid on meile näidanud, kes on meie autor ja milline on meie roll Jumala loodud maailmas. See sõnum annab meie elule mõtte ja tähenduse. Ainult kahjuks on palju veel neid, kes ei ole seda seni leidnud.

Keegi Nürnbergi vanglapastor, kes omal ajal töötas juhtpositsioonil olnud vangi sattunud natsidega, on kirjutanud oma kogemustest nende meestega. Muuhulgas räägib ta oma viimasest vestlusest Hermann Göringiga. Göring oli, muide, üks neist vähestest, kes ei pöördunud Jeesuse kui oma halastaja ja päästja poole. Pastor Gerecke jutustab:

"Ühel õhtul kella poole üheksa paiku vestlesin Göringiga kaua. Rääkides tegi ta nalja Piibli loomisjutustuse üle, pilkas Piibli jumalikku inspiratsiooni ja ütles, et ta ei usu teatud põhilisi ristiusu põhitõdesid. Napilt kaks tundi pärast seda jutuajamist tegi Göring enesetapu.

Pole raske mõista, et inimene, kes ei tunne vastutust oma Autori ees, ei näe oma elul olevat ka mingit mõistlikku mõtet. Muidugi ei ole ka kristlane kaitstud ennasthävitavate mõtete ja isegi tegude eest. Iga inimese elus võib ette tulla hetki, mil enam ei suuda uskuda, et elu võiks muutuda kunagi veel helgemaks. Ometigi, põhiturvalisus, mis tuleneb selle mõistmisest, et sa pole siia maailma sündinud juhuslikult ja et seega on elul olemas tõeline mõte, võib suurel määral hoida ka ennasthävitavate mõtete eest.

Piibli 2. peatükis oleme näinud, et inimene loodi Jumala näo järele, Jumala sarnaseks, ning et tal oli osadus oma Loojaga ja ta tahtis teda teenida. Nägime, et inimesele anti autoriteedi roll kõige muu loodu suhtes. Ka inimese sotsiaalsus, vajadus olla sina- ja minasuhtes teise inimesega, on saadud Jumalalt. Need 2. peatüki suured ja tähtsad sõnumid on meie jaoks tähtsad ka praegu.

_____

Piibli 3. peatükk aga räägib inimkonna suurimast õnnetusest. See näitab, miks meie elu ei ole enam selline, nagu see oli paradiisis kohe pärast seda, kui inimene oli loodud. Piibli 3. peatüki tähtsaimad tegelased on madu, kes moonutab Jumala sõna, ja inimene, kes loobub olemast kuulekas Jumala sõnale. Aga Piibli 3. peatükk heidab pilgu ka tulevikku. Me näeme seal esimesi viiteid lepitusele.

Piibli 3. peatükk on mitmes suhtes Piiblis kõige tähtsam. See räägib sellest, kuidas inimene on sattunud sellesse õnnetusse olukorda, milles ta praegu on. Kui sa loeksid Piiblit nõnda, et hüppad teise peatüki lõpust kohe neljandasse, jättes vahele kolmanda, siis poleks järgnevaid peatükke üldse võimalik mõista. Sa taipaksid, et kusagil peab olema mingi suur auk, mis takistab sul mõistmast, mis on vahepeal juhtunud ja mispärast. Peatükkides 1 ja 2 räägitakse inimesest, kes ei tundnud pattu. Ta oli igas suhtes veatu. Kõik oli täiuslik. Inimese ja Jumala vahel oli sõprus. Samuti oli sõprus ka mehe ja naise vahel. Aga hakates lugema 4. peatükki, näed kohe kadedust, kibedust, viha, mõrva, valetamist, kurjust, mässumeelsust, moonutatud elu ja samuti kohtumõistmist. Kuskohast on need kõik äkki siia saanud? Mis põhjustas selle, et senine täiuslik on äkki muutunud niisuguseks? Mis on see, mis rikkus kõik ära? Teisiti küsides: kust on patt tulnud maailma?

Päris ammendavat vastust sellele küsimusele ei anna küll ka 3. peatükk. Sest tegelikult oli kurjus universumis olemas juba enne 3. peatüki sündmusi. 3. peatükk räägib meile patu tulekust maailma ainult selles osas, mis puudutab inimest. Seega näeme taas kord, et Jumal on tahtnud anda oma ilmutuse meile, pidades silmas just meid, inimesi. See on põhjus, miks selle kurva peatüki peategelane on inimene.

3. peatükk näitab meile, miks on maailm inimese jaoks praegu nii ebameeldiv. See räägib põhjustest, miks tõuseb vend venna vastu ja rahvas rahva vastu. See räägib, miks ühel on palju ja teisel pole midagi. See räägib, miks ühed peavad nälgima ja teised võivad rahas supelda. See räägib, miks vanematel pole tarvis õpetada oma lastele isekust, ahnust ega armastamatust − nad oskavad seda kõike ilma õppimatagi. See näitab samuti, miks jutud Jumalast ja Jumala tahte järgi elamisest on inimese jaoks sageli nii ebameeldivad. Siit leiame põhjused, miks inimene meelsamini tahab unustada Jumala, kui olla kuulekas tema sõnale. Võime mõista, miks ka Eestis nii paljud suhtuvad Jumalast rääkimisse halvasti. Samuti osutab see peatükk, miks inimene peab kõige mõõdupuuks iseennast ja mitte Jumalat. Kolmas peatükk annab meile võtmed maailma ja inimese enda olukorra mõistmiseks.

Aga see pole veel kõik. Kolmandas peatükis saame ka Jumala kohta teada midagi uut. See näitab meile, kuidas käitub Jumal, kui ta kohtub patuse inimesega, kes on tema eest põgenenud ja üritab tema eest peita oma häbiväärseid asju. Sellepärast, ehkki 3. peatükk on masendav, ei tekita see meis ometi lootusetust. Ka selles peatükis jääb tähtsaimaks

sõnumiks sõnum armastavast Jumalast, kes annab langenule oma tõotusesõna, millele toetudes inimene võib langenunagi astuda vastu elu väljakutsetele selles maailmas.

_____

Peatüki esimene teema räägib sellest, kuidas madu külvab inimese teadvusesse kahtluse varju Jumala ilmutuse suhtes. See on ühtlasi üldkehtiv skeem, mis toimib iga kiusatuse puhul.

3:1 Aga madu oli kavalam kõigist loomadest väljal, kelle Issand Jumal oli teinud, ja ta ütles naisele: „Kas Jumal on tõesti öelnud, et te ei tohi süüa mitte ühestki rohuaia puust?”

Millest tekib äkki niisugune kiusatus või mõte? Kui vaatame tagasi, 1. ja 2. peatükki, siis märkame, et inimene oli täiesti veatu. Tal ei olnud mitte mingeid probleeme Jumala tahte suhtes. Aga võiksime ka märkida, et kuigi inimene oli *veatu*, ei olnud ta *õige*, kui pidada silmas jumaliku kvaliteediga õigust. Mõte on selles, et inimest võib nimetada tegelikult õigeks alles siis, kui ta on puutunud kokku kiusatusega ja tulnud sellest võitjana välja. Jeesuse poolvend Jaakobus kirjutab Jk 1:12: "Õnnis on mees, kes peab vastu kiusatuses, sest kui ta on läbi katsutud, siis ta saab pärjaks elu, mille Issand on tõotanud neile, kes teda armastavad."

Esimeste inimeste usku ja usaldust Jumala vastu polnud veel proovile pandud. Sellepärast ei saanud neile anda ka võidupärga. Piibli põhitõdede hulka kuulub, et ka kiusatused ei saa inimest tabada ilma Jumala loata. Jumal lubab tulla kiusatustel, et inimene nendes püsima jääks ja tugevamaks kasvaks. Umbes nagu spordis − treenides kasvab jõud.

Sellest järeldame, et jälgides esimese kiusatuse käiku, ei maksa meil arvata, nagu oleks Jumal nüüd äkki eksinud, lubades maol inimest kiusama tulla. Selles kiusatuses oleks võinud välja tulla ka inimese armastus Jumala vastu. Muide, sama lugu on ka kõigi meie kiusatustega, eriti sellest ajast peale, kui Jeesus Kristus oma surma läbi on kinkinud meile võimaluse täielikuks võiduks.

Kiusatuste võitmine viib iseloomu tugevnemisele. Ja inimese iseloom võib tugevneda ainult siis, kui tal tuleb võidelda kiusatustega, kui tal tuleb teha õigeid otsuseid. Nii on kiusatustel oma vaimne ja ka vaimulik dimensioon.

Minu jaoks on see mõte tööstiv. Ka minu ellu ei saa ükski kiusatus tulla ilma Jumala loata. Järelikult, kui märkan, et kiusatus ahvatleb mind liikuma mingis vales suunas, võin meenutada, et siin ei ole tegutsemas mitte ainult hingevaenlane. Ta saab tegutseda ainult nendes piirides, mis Jumal on talle seadnud.

Esimesed peatükid näitasid meile, et inimene loodi olendiks, kes kannab oma tegude eest vastutust Jumala ees. Talle tehti ülesandeks valitseda maad, aga ta pidi ka ise elama Jumala poolt seatud piirides. Ka iga maine töökoht on seotud teatud ülesannetega, teatud vastutusega ja samuti teatud piiridega. Nende piiride ületamisel tekivad probleemid. Eriti peavad sellega arvestama juhtivatel kohtadel töötavad inimesed. Igas töökohas hinnatakse kõrgelt inimese usaldusväärsust. Ja ka siin, Piibli 3. peatükis, pannakse proovile inimese usaldusväärsus.

Loomulikult oli siin tegemist ka suure riskiga − kõik ilus võis hävineda. Inimene on loodud vastutust kandvaks olendiks. Vastutust rõhutavad ennekõike sõnad: "Ainult sellest puust, mis annab hea ja kurja tundmise, ära söö! Sest päeval, mil sa sellest sööd, sina sured!" (1Ms 2:17)

Vahel unustatakse, et hea ja kurja tundmise puu polnud paradiisis ainuke puu, millest süüa − see oli hoopis ainuke puu, millest süüa ei tohtinud! Terve aed oli puid täis! Ja muidugi jõutakse absurdsete tulemusteni siis, kui selle puuna kujutletakse lihtsalt üht tavalist õunapuud või mõnda teist viljapuud: miks oli tarvis seda keelata?

Tegelikult sümboliseerib see puu lihtsalt seda, et inimene ei ole kõikvõimas − ta ei ole Jumal ja ta peab arvestama endale seatud piiridega. Sest hea ja kurja tundmine ei ole seotud mitte ainult mõistmisega, mis on hea ja mis on halb, vaid heebrea kultuuriruumis tähendab see väljend ka 'kõige teadmist', seega Jumalaga võrdne olemist. Inimest ei pandud valiku ette, kas surra nälga või süüa keelatud puust. Nagu ka hiljem väga selgelt näeme, valik seisnes hoopis küsimuses, kas leppida sellega, et ma olen inimene, või tahta saada jumalaks?

3. peatüki 1. salmis kohtume ka pattulangemisloo teise peategelasega − nimelt maoga. Sellega seoses tuleks esitada küsimus: kuskohast madu sinna paradiisi sai? Algul ju kuulsime, et kõik, mis Jumal oli loonud, oli väga hea?

Piiblist me tegelikult ei leia otsest vastust küsimusele, kust sai sinna paradiisi see eriline madu. Meile lihtsalt öeldakse, et seal ta äkki oli. Seegi tõsiasi sisaldab tegelikult tähtsat sõnumit: Jumal ei ole pidanud vajalikuks ka selles asjas teha meid kõiketeadjateks. Kahtlemata on tal selleks oma põhjus. Võib-olla näiteks on lihtsalt tegemist meie jaoks liiga suurte asjadega. Inimesel ei ole tarvis teada kõike, kuigi see võiks kõditada meie uudishimu. Ka selles asjas on Jumal seadnud meile piirid, ja targem on austada neid piire, kui üritada olla Jumalast targem ja kontrollida, kas ta ikka tegi kõige paremini.

Igal juhul pole raske mõista, et tegemist ei olnud mingi tavalise maoga. Küsimus ei ole muinasjutus, kus loomad räägivad ja tegutsevad nagu inimesed. Madu kujutab Piiblis hingevaenlast. Ehkki meile seda siin otse ei öelda, paljastab tema jutt otsemaid, kellega on tegemist.

Hingevaenlase kombest ilmuda mingil muul kujul kui sellena, kes ta tegelikult on, räägivad paljudki piiblikohad. Apostel Paulus ütleb 2Kr 11:14, et saatan oskab end moonutada koguni valguse ingliks. Ja lõpuks, Ilmutusraamatus öeldakse otse, et tegemist ei ole mingi tavalise maoga, vaid "muistse maoga, lohega, keda hüütakse kuradiks ja saatanaks, kes eksitab kogu ilmamaad" (Ilm 12:9). Sealsamas öeldakse ka, et see madu koos oma inglitega, st koos oma alluvatega, on heidetud taevast välja, maa peale, atmosfääri. See võibki olla vastus küsimusele, kust madu paradiisi sai.

Vihjeid selle kohta, kuidas hingevaenlane langes ja Jumala vastaseks sai, leiab osa piibliseletajaid Jesaja raamatu 14. peatükist ja samuti Hesekieli raamatu 28. peatükist.

Nagu Ilmutusraamatus meile otse öeldakse, on hingevaenlane saatan, "see muistne madu" see, kes eksitab kogu maailma. Siin, Piibli 3. peatükis, tuli ja ütles ta Eevale: "Kas Jumal on tõesti öelnud, et te ei tohi süüa mitte ühestki rohuaia puust?" Vaadates seda 3. peatüki 1. salmi lähemalt, märkame, et see on Piiblis esimene otsene tsitaat sellest, mida Jumal on öelnud. Aga see tsitaat on moonutatud, pahupidi pööratud, võltsitud. Tsiteeritakse Jumalat, aga väidetakse otse vastupidist sellele, mida Jumal tegelikult oli öelnud − *üks* puu, millest ei tohtinud süüa, oli muutunud *ühekski* puuks, millest ei tohtinud süüa! Vahe pole justkui suur, esmapilgul võib see tunduda isegi üsna tühine, sõnumi sisu on aga pööratud 180 kraadi, täiesti vastupidiseks.

See on väga tähtis tähelepanek, sest just samal kombel töötab seesama hingevaenlane saatan lugematute inimeste teadvuses tänapäevani. Sellel põhimõttel tegutsedes õnnestubki tal eksitada kogu maailma. Ja lausa tema firmamärgiks võib pidada küsimust: "Kas Jumal on tõesti öelnud …?" Seda küsimust võib tänapäeval kuulda väga paljudes kohtades ja paljudel eri viisidel, isegi teoloogias. Ja selle küsimuse järgi võib saatana alati eksimatult ära

tunda. Nõnda küsides äratab ta alati kahtlusi Jumala sõna, Jumala ilmutuse suhtes: *Nii on küll öeldud, aga kas tõesti nii on ka mõeldud? Äkki tuleks seda mõista hoopis teistmoodi, koguni vastupidi?* – Sedagi küsimust võib kohata üpris sageli seal, kus Jumala ilmutus ei ole inimesele meelepärane.

Kuna hingevaenlane teab, et Jumala sõna on inimese käes ainuke tõhus relv tema vastu, püüab ta inimest igati sellest ilma jätta või siis vähemalt takistada inimesel seda uskumast – külvata tema südamesse kahtlusi, naeruvääristada Jumala ilmutust, hoolitseda, et inimesel lihtsalt ei jääks aega Jumala sõna jaoks, jne.

Nii näeme, et kiusaja eesmärgiks on algusest peale olnud kõigutada inimese usaldust Jumala sõna vastu. Siinjuures on sobiv meenutada, kuidas Jeesus kõrbes võitis sellesama hingevaenlase kiusatused – ta ütles lihtsalt: "Kirjutatud on …" Ta ei öelnud näiteks: "Kas sa ei tea, kes ma olen? Kuidas sa julged tulla mulle niisuguseid ettepanekuid tegema?" – Ei! Ta ütles lihtsalt: "Kirjutatud on", ja nagu näeme, sellest vastusest piisas täiesti. Saatan oli selle vastuse ees relvitu.

Siit on meil väga palju õppida. Hingevaenlase, kiusaja eesmärk ei ole sajandite jooksul mitte põrmugi muutunud. Ka nendes kiusatustes, millega sina kokku puutud, on tegemist täpselt sama asjaga – sind püütakse mingitel kaalutlustel panna toimima teisiti, kui Jumal on öelnud. Siinkohal aga võime end julgustada teadmisega, et kui me ka olemegi eksinud ja langenud, nagu on seda ju kõik inimesed, ei tähenda see siiski, et meie laul oleks nüüd lauldud. On üks, kes on võitnud kõik kiusatused ja kes on tulnud appi neile, kes on eksinud ja langenud. Selles on meie võimalus, lootus ja turvalisus!

PKK0013 1Ms 3:2 – 7

Kiusatus ja langemine

Eelmisel korral hakkasime vaatlema pattulangemisjutustust. Madu küsis inimeselt: "Kas Jumal on tõesti öelnud, et te ei tohi süüa mitte ühestki rohuaia puust?" Vaatame nüüd, mida Eeva talle vastas.

3:2–3 Ja naine vastas maole: „Me sööme küll rohuaia puude vilja, aga selle puu viljast, mis on keset aeda, on Jumal öelnud: Te ei tohi sellest süüa ega selle külge puutuda, et te ei sureks!”

Palju on mõeldud selle üle, miks tuli madu oma küsimusega nimelt Eeva ja mitte Aadama juurde. Üldiselt me teame Piiblist, et hingevaenlane on küllalt tark – palju targem, kui ükski inimene. Kas võib see detail viidata tema tarkusele? – Või ütleme pigem: salakavalusele? Vaevalt oleks päris alusetu oletus, et Eeva kaudu lootis madu kergemini oma eesmärki saavutada.

Kui nüüd küsida, miks oli Eeva sobivam objekt mao rünnakuks, siis võiksime välja pakkuda muidugi palju põhjuseid. Aga seda tehes satuksime otsekui õõtsuvale soisele pinnasele, kus kunagi ei tea, millal me lihtsalt midagi oletame, ja millal neid oletusi toetab ka Piibli ilmutus. Ent ühte ilmset põhjust võime siiski näha otse Piibli lehekülgedelt: Aadamale anti keeld süüa hea ja kurja tundmise puust otse Jumala suust, vahetult; Eeva aga sai selle oma mehelt, seega kaudselt. See võis olla üks põhjus, miks madu valis oma objektiks just Eeva. Isiklikud kogemused on alati elavamad kui need, millest meile räägib keegi teine. Teiste räägitud juttudes on alati kergem kahelda. See on kindlasti üks põhjus, miks madu valis välja just Eeva, ja loomulikult võib olla põhjuseid veel teisigi.

Saatan tegi oma tööd väga oskuslikult. Pööra tähelepanu sellele, kuidas ta tegutseb. Ta oli väga ettevaatlik. Küsimus oli justkui täiesti süütu, ent see hakkas kohe kõigutama Jumala sõna usaldusväärsust: "Kas tõesti Jumal on öelnud …?

Oled sa kindel, et sa oled mõistnud tema sõnu õigesti? Kas ta tõepoolest on öelnud: "Teie ei tohi süüa mitte ühestki rohuaia puust!"?"

Eelmist peatükki lugedes võisime näha, et Jumal andis selle juhtnööri inimesele. Nüüd äkki näeme, et ka kiusaja oli sellest keelust teadlik. Kust ta seda teadis, seda meile ei öelda. Ent me näeme, et kui lavale ilmub madu, siis on ta täiesti teadlik inimese ja Jumala vahelisest lepingust.

Ja järgmine väga tähelepanuväärne fakt on see, et kui ta tuleb, siis esialgu mitte oma jutuga, vaid tsiteerides Jumala sõna! Aga paneme tähele, et ta tsiteerib seda ebatäpselt, valesti, ja siis lisab sellele oma tõlgenduse, mis on risti vastupidine sellele, mida ütles Jumal. Võib öelda, et samamoodi tegutseb ta tänapäevalgi. Üks võimalus on öelda: "Mitte Jumal pole nõnda öelnud, vaid tolleaegsed inimesed väljendasid oma arusaamu Jumalast."

Kuna ka meie kuuleme Jumala sõnu kellegi teise kaudu, mitte otse taevast, täpselt nagu Eevagi, siis võib niisugune väide tunduda väga veenev. Sest peale kõige muu tundub mao jutt väga loogiline. Pole mingi ime, et oma lihtsameelsuses hakkab Eeva maoga vaidlema. Temas on tärganud nii uudishimu kui ka kahtlused Jumala vastu …

Mida siis Eeva vastab maole? Ta vastab: "Me sööme küll rohuaia puude vilja. Ainult selle puu viljast, mis on keset aeda, on Jumal öelnud: Te ei tohi sellest süüa ega selle külge puutuda, et te ei sureks!" Siin näeme, et ka Eeva eksib Jumala sõna tsiteerides. Tsitaadi algus on täpne, aga lõpus lisab ta sellele omapoolse täienduse: "ärge isegi puutuge selle puu külge, et te ei sureks!" Jumal polnud andnud keeldu, et puu vilju ei tohi isegi mitte puutuda − see oli Eeva endapoolne täiendus. Ka seda viga teevad kristlased sageli − nad lisavad midagi Jumala sõnale, justkui kindlustades selle autoriteeti; teevad määrusi, mida Jumala sõnas otseselt kirjas ei ole. Seda tegid omal ajal juudi variserid ja kirjatundjad, ja seda tehakse paljudeski kristlikes ringkondades tänapäevani. Ent selline tee viib kergesti liialdustesse ja edasi juba väärtõlgendustesse, koguni valeõpetustesse. Loetakse Jumala sõna, aga tehakse sellest juba hoopis uusi järeldusi, millel tegelikult enam piibellikku tuge ei ole. Küllap sellepärast on omal kohal Ilmutusraamatu lõpus toodud hoiatus, et selle raamatu sõnadest ei tohi midagi ära võtta ega ka sellele juurde lisada.

−−−−−

3:4–5 Nüüd ütles madu naisele:

"Te ei sure, kindlasti mitte, aga Jumal teab, et päeval, mil te sellest sööte, lähevad teie silmad lahti ja te saate Jumala sarnaseks, tundes head ja kurja."

Kõigepealt oli madu esitanud küsimuse, mille eesmärgiks oli luua usalduslik kontakt, äratada inimeses uudishimu ja ühtlasi ka külvata kahtluse seeme Jumala sõna autoriteedi suhtes. Nüüd, kui saatan teeb teist korda suu lahti, jätkab ta juba otserünnakuga samas suunas: "Te ei sure, kindlasti mitte!"

Need sõnad on öeldud tooniga, mis näib väga hoolitsev ja armastav. Neid kuulata on igal juhul hoopis meeldivam, kui Jumala sõnu surmast. *Eeva, kas sa ei tea, et Jumal on ju armastav ja hoolitsev ja et ta soovib inimesele alati kõige paremat! Kuidas see armastav Jumal võis üldse rääkida millestki nii julmast nagu surm? Kindlasti mõistsid sa midagi kapitaalselt valesti! …* − Kui loogiline ja veenev tundub niisugune mõttekäik! Kui kerge on sellega kaasa minna! Tõepoolest, tundub mõistusevastane uskuda, et Jumal võis inimesele rääkida millestki nii kohutavast. *Siin peab olema tegemist mingi suure eksituse või valesti mõistmisega. Kindlasti tuleb vastavaid kirjakohti tõlgendada hoopis teisiti!*

Ja mida rohkem nendele sõnadele mõelda, seda rohkem tundub − täpselt nagu Eevalegi − et see jutt on väga arukas. Mitte mingit kurjust ega vaenulikkust pole märgata ei mao käitumises ega jutus. Vastupidi, ta näib olevat vägagi sõbralik. Ta on inimese poolel ja kaitseb inimese huvisid! Ta aitab koguni inimesel mõista, kuidas Jumala sõnadest *tegelikult* tuleb aru saada!

Nii näeme, et kui kõigepealt on loodud usalduslik vahekord ja nõnda leitud tee inimese südamesse, siis on õige aeg anda Jumala sõnale uus tõlgendus ja seletus. See skeem peaks olema päris tuttav ka paljudele eestlastele, kelle ukse taga on käidud koputamas ettepanekuga "uurida Jumala sõna" − varsti "tehakse selgeks", et inimese senised arusaamad Jumalast ja Jumala sõnast olid täiesti valed, ja nüüd ilmusid inimesed, kes oskavad asju õigesti seletada! Eriti hästi töötab see skeem nende inimeste puhul, kes küll peavad Jumala sõna autoriteediks, aga samas seda kuigivõrd ei tunne.

Teisest küljest tahaksin siinkohal siiski öelda tasakaalustuseks, et ei maksa ilma pikemata pidada nüüd kohe saatana saadikuteks kõiki, kes tulevad ukse taha koputama sooviga rääkida Jumalast. Tasub pigem kuulata ja vaadata, kas ilmub ühel hetkel välja see, mida eelmises saates nimetasin saatana firmamärgiks: "Kas Jumal on tõesti öelnud …?", millele järgneb uus, omapoolne, vastupidise sisuga tõlgendus − sellest võib ära tunda inimese, keda ei tohi usaldada. Sellised inimesed võivad öelda ühel hetkel: "Nii ütleb Jumala sõna! Kas usume või ei usu, see on meie valik!" Aga järgmisel hetkel, kui sa näitad neile kirjakohta, mis nende tõlgendusega kokku ei lähe, ütlevad nad: "Jaa, nii on kirjutatud küll, aga mõista tuleb seda hoopis teisiti! See ei saa tähendada seda, mis on seal kirjas!"

Täpselt samamood ütles ka madu Eevale: "Aga Jumal teab, et päeval, mil te sellest sööte, lähevad teie silmad lahti ja te saate Jumala sarnaseks, tundes head ja kurja."

Muide, ka siinkohal väljendab viimane soomekeelne piiblitõlge sõnade "hea ja kuri" sisu täpsemalt. Nimelt on soomekeelses Piiblis tõlgitud see lause nii: "Te saate Jumala sarnaseks, nii et te teate kõike, nii head kui ka kurja." Seega inimene saab Jumalaks, kes teab kõike!

Paneme tähele, et selle järgi, kuidas madu Piiblit tõlgendab, tuleb välja, et Jumal ei mõtle seda, mida ta ütleb. Ka näiteks surm ei tähenda üldse mitte surma, vaid midagi hoopis muud. Tegelikult tähendab surm lihtsalt seda, et inimene hakkab nüüd sügavamalt mõistma, mida Jumal tegelikult tahtis öelda või silmas pidas. *Surma pole tegelikult olemaski*, ütleb saatan. *Vastupidi − kui sa loobud vanadest, iganenud arusaamadest ja muutud iseseisvaks, tähendab see esimesi samme sellel teel, kus sa ise muutud jumalaks! Sinust saab inimene, kes ei vaja enam Jumalat, vaid kes on ise nagu Jumal!*

−−−−−

Järgmiseks paneme tähele, et madu räägib küll Eevale, aga ta räägib tegelikult mõlemast inimesest, mitte ainult Eevast. Nii paneb ta Eeva hoolitsema ka Aadama eest. Et Eeva on loodud oma mehele abiks, seda saab siin edukalt ära kasutada − kindlasti tahab ta juba alateadlikult ka oma meest aidata. Kui ta tegutseb ettevaatlikult ja arukalt, on see kasuks mõlemale …

Eespool juba märkisin, et Eeva muutis Jumala sõna sel teel, et ta lisas sellele midagi. Samuti saab Jumala sõna muuta sel teel, et sealt jäetakse midagi välja. Praegusel juhul eemaldas madu Jumala sõnast selle tõelise mõtte. Seda võib näha näiteks ka teatud teoloogilistes vooludes. Näiteks niisugune vool, mida tuntakse liberaalteoloogia nime all, püüab sageli Jumala sõnast kõrvaldada muuhulgas imed, tuleviku ettekuulutamise, neitsist sündimise või ihuliku

surnuist üles tõusmise. Edasi salatakse ära Jeesuse jumalikkus. Ja sel teel on juba väga kerge minna mööda ka Piibli näidatud päästest …

Mainisin juba eespool, et ohtlik on ka niisugune suund, kus Jumala sõnale püütakse midagi lisada, otsekui selle autoriteeti suurendades. Sellele teele on muuhulgas läbi ajaloo mindud erinevates kristlikes õpetuslikes suundades, kus eriti pannakse rõhku teatud üksikutele tõdedele või kirjakohtadele. Mõnigi kord viitab ohule selline õpetus, kus inimese päästmiseks ei piisa ainult Jeesuse Kristuse lunastustööst, vaid sellele lisaks peab inimene ise ka veel midagi tegema. Mida just nimelt, see sõltub sellest, missugusele erilisele õpetuslikule punktile on antud liikumises või rühmituses rõhk pandud. Näiteks Uue Testamendi ajal oli Galaatia kogudustes neid, kes nõudsid, et lisaks ristiusku pöördumisele peab inimene pöörduma veel ka juudiusku ja laskma end ümber lõigata. Hilisemal ajal on juhtunud, et õige õpetuse või "õige usu" tunnuseks on näiteks teatud kindel riietumisviis. Tavaliselt ongi sellised reeglid seotud rohkem konkreetsete väliste asjadega, mida on kergem kontrollida. Inimese südames olevat usku või uskmatust pole ju võimalik näha ega mõõta, küll aga saab kergesti jälgida inimese riietust, käitumist, kõnemaneeri, eluviisi jne. Kui aga Jeesuselt küsiti, mida peab ette võtma selleks, et teha Jumala tegusid, vastas ta: "See on Jumala tegu, et te usute sellesse, kelle Jumal on läkitanud" − st Jeesusesse (Jh 6:29).

Oleme näinud, et mao põhistrateegia seisneb selles, et ta õõnestab inimese usaldust Jumala sõna vastu. Asemele annab ta oma tõlgendused. Tasub tähele panna, et inimliku mõtteviisi ja loogikaga lähevad tema tõlgendused väga hästi kokku. Võib-olla just see muudabki tema strateegia nii edukaks. Aga tulemuseks on, et see, mida Jumal ütles, on pööratud pea peale, ja loomulikult juhib see ka Jumala tahte vastasesse ellu − ja koos sellega surma.

−−−−−

Esialgu aga tundub kõik väga ilus, armas ja loogiline. Mida rohkem naine mao juttu kuulab ja selle üle mõtleb, seda rohkem hakkab ta teda usaldama. Tundub, et tegemist on tõeliselt usaldusväärse liitlasega. Ja nii arenevadki asjad edasi täiesti loogiliselt. Seda näeme järgmises salmis.

3:6 Ja naine nägi, et puust oli hea süüa, ja see tegi ta silmadele himu, ja et puu oli ihaldusväärne, sest see pidi targaks tegema. Siis ta võttis selle viljast ja sõi ning andis ka oma mehele, ja tema sõi.

Minu meelest on see salm Piiblis üks salm, mis kõige enam vihale ajab. Mao jutu tulemusena tundus naisele, et hea ja kurja tundmise puu on üks eriti ahvatlev puu. Näis, et ühegi teise puu viljad pole sellega võrreldavad. Varem oli inimene sellest puust võib-olla palju kordi mööda käinud, pööramata sellele erilist tähelepanugi. Nüüd, mõeldes äsjasele mao jutule, ei tulnud naisele teiste puude viljad enam meeldegi. See ainuke puu haaras kõik mõtted. Tundus, et see on igas mõttes parim. Puu oli kaunis, seda oli hea vaadata. (Ka ilu on Jumala poolt loodud!) Ta näis kasulik − sellest on kindlasti hea süüa! Selles osas oli kiusatus suunatud inimese füüsilistele vajadustele. Kolmandaks − puu pidi targaks tegema! Võib-olla koguni niisama targaks, nagu Jumal ise! Ja tarkus on vaieldamatult voorus! Seega oli kiusatusel ka vaimulik haare − inimene saab samasuguseks nagu Jumal, kes teab kõike, nii head kui halba. Ta on sama tark nagu Jumal ise!

Tegemist on nagu kolmeharulise õngekonksuga landi otsas, mille kala alla neelab. Meeldiv, kasulik ja edasiviiv! − Ja inimene ongi läinud õnge, neelanud alla kõik kolm konksu korraga … Suurim neist − soov saada Jumala sarnaseks ja koguni Jumalast suuremaks − elab inimese loomuses tänapäevani.

Seesama kolmekordne kiusatus on hiljem kordunud ikka ja jälle. Vaadates ringi või mõeldes kasvõi iseenda elule, peame ütlema, et see kiusatus on tõepoolest tõhus. Sellesse langetakse iga päev. Aga õnneks räägib Piibel ka sellest,

et ühel korral tabas kiusajat siiski ebaõnn. See juhtus siis, kui Jeesus oli kõrbes kuradi kiusata. Sellest räägivad Matteuse evangeeliumi 4., Markuse evangeeliumi 1. ja Luuka evangeeliumi 4. peatükk.

Esimene Jeesuse kiusatus oli seotud tema füüsiliste vajadustega. Kui ta oli paastunud 40 päeva, ilmus kohale kiusaja ja ütles talle: "Kui sa kord oled juba Jumala Poeg, siis ütle, et kivid muutuksid leibadeks!" (Lk 4:3) *Inimesel on ju oma füüsilised vajadused, miks ei võiks ta neid rahuldada?* küsib kiusaja. Teiseks näitas saatan Jeesusele kõiki maailma kuningriike, kogu nende ilu ja hiilgust. *Saad selle kõik endale, kui sa ainult kummardad kiusajat!* Maailma hiilgus on suureks ahvatluseks paljudele inimestele. Saatan oskab inimese ilumeeltki oma teenistusse rakendada. Ja kolmas kiusatus on vaimulik − siin võetakse kasutusele Jumala sõna. Siis viis kiusaja Jeesuse Jeruusalemma ja pani seisma pühakoja harjale ning ütles talle: „Kui sa oled Jumala Poeg, siis kukuta ennast siit alla, sest kirjutatud on: *Sinu pärast käsib ta oma ingleid, et nad sind hoiaksid, ja et nad kannaksid sind kätel, et sa oma jalga vastu kivi ei lööks."* (Lk 4:9−11)

Vaenlane püüdis kasutada Jumala sõna selleks, et Jeesust segadusse ajada. Kiusatused olid suunatud sellele, et purustada Jumala Isa ja Poja vaheline ühtne suhe. Ent seekord jäid kiusaja õnged tühjaks, ehkki ussid seal otsas näisid väga rasvased ja ahvatlevad. Väga loogiline oleks tundunud sellised pakkumised vastu võtta. Jumala Poeg aga oli vägevam kui kiusaja. Ta ei lasknud inimlikul loogikal ega mõtteviisil ennast eksitada, vaid püsis kindlalt selles, mis on kirjutatud.

Muide, nendes lugudes on minu jaoks isiklikult veel üks väga tähtis detail: Jeesus ei pööranud vähimatki tähelepanu küsimusele, kas kirjutaja oli Mooses või keegi muu. Ta lihtsalt ütles: "Kirjutatud on …", ja see, mis on kirjutatud, kehtib. Nii on ka tänapäevaste seadustega.

Saatan küll kaotas Jeesusele, aga sellest hoolimata pole ta oma taktikast iialgi loobunud. Ta kasutab sama meetodit tänapäevani, ja kahjuks paljude inimeste osas väga edukalt. Sellepärast võib Paulus öelda 2Kr 2:11, et tema mõtted ei ole meile teadmata.

Kiusatuse kolmest erinevast haardest räägib meile ka 1Jh 2:16: " Sest kõik, mis on maailmas − lihahimu ja silmahimu ja elukõrkus −, ei ole Isast, vaid maailmast."

Lihahimu meenutab, et puust oli hea süüa. Selle viljad olid maitsvad. Ehk ütleme lihtsamalt: patt on magus − sellepärast seda tehaksegi. Silmahimu tuletab meelde, et patt on sageli väliselt ahvatlev, meeldiv, veetlev. Puu tegi naise silmadele himu. Ja elukõrkus räägib inimese soovist olla sõltumatu, iseteadev, valitseda kõike nagu jumal.

Kõik need himud lähtuvad sügavalt inimese sisimast olemusest, Jeesuse sõnade kohaselt − tema südamest. Ja nendel himudel mängides mängib saatan inimesega tänapäevani. Inimkonna suurim õnnetus on Piiblis edasi antud lihtsate sõnadega: "Siis ta võttis selle viljast ja sõi ning andis ka oma mehele, ja tema sõi."

Nii võttis inimene oma elu juhendajaks ja nõuandjaks Jumala asemel saatana. Ja sellest peale on iga inimene loomu poolest saatana liitlane, olgu ta sellest ise teadlik või mitte.

−−−−−

Edasi näitab Piibli 3. peatüki jutustus meile, milliseks muutub inimese elu siis, kui ta on purustanud suhted oma Loojaga. See on ühtlasi kirjeldus, milline näeb välja surm. Jumal oli öelnud, et inimene sureb samal päeval, mil ta sellest puust sööb. Ja inimene surigi − senine avatud suhe Jumalaga purunes. Just selles seisnebki vaimulik surm.

Tükk aega hiljem surid Aadam ja Eeva ka bioloogilises mõttes, aga see surm oli ainult esimese − vaimuliku surma − tagajärg.

3: 7 Siis nende mõlema silmad läksid lahti ja nad tundsid endid alasti olevat, ja nad õmblesid viigilehti kokku ning tegid enestele põlled.

Silmade avanemine räägib südametunnistuse ärkamisest. Kuni kõik oli hästi, ei andnud südametunnistus endast märku. Süütus seisneb selles, et kurjus on tundmatu. Langemine tõi kaasa süütunde ja sellega kaasnevad tagajärjed. Nende asjadega maadlevad ka tänapäeval kõik psühholoogid ja psühhiaatrid. Üheks süütunde leevenduseks on religioonid. Inimene vajab süütunde leevendamiseks abi, ent ükski inimlik abinõu siin päriselt ei aita.

Üks inimeseks olemise oluline osa ongi süüme − võime tunda süüd, kui oled eksinud. Kõige hullemini on patt inimest moonutanud nähtavasti seal, kus ta oma süüd üldse ei taju − näiteks mõrvar, kes suhtub oma teosse täiesti külmalt. Süütunne näitab ühest küljest, et me kuulume pattulangenud inimsoo hulka. Aga teisest küljest peab ütlema, et kuni me oleme veel võimelised tundma oma süüd, seni on meil ka lootust, eriti juhul, kui oleme valmis oma süüd ka tunnistama ja parandama.

Esimesed inimesed märkasid nüüd, et nad on alasti. Seepeale õmblesid nad kokku viigilehti ja tegid enestele põlled. Viigipuu on paradiisi tavaliste puude hulgast ainuke, mida mainitakse nimepidi. Hea ja kurja tundmise puu ei olnud tõesti õunapuu. Tõsi küll, kes soovib, võib seda puud kujutleda ka mõne tavalise puuna, aga igal juhul seostus sellega keeld, millega määrati kindlaks inimese volituste piirid.

Loomulikult on viigilehed iseenesest abitu katse peita inimese alastiolekut. Samasugused on tegelikult kõik inimlikud katsed, üritades toime tulla oma süütundega, kattes seda lihtsalt kinni. See ilmneb maskide kandmises, naeratavas näos või hoolimatus suhtumises, millega varjatakse teiste eest oma tõelisi tundeid ja mõtteid. Ent need katsed ei varja inimest sageli isegi tähelepanelikuma pilguga kaasinimese eest, rääkimata juba Jumalast, kes näeb ja teab kõike.

Seda on inimene vähemalt alateadlikult sageli ka tajunud. Seda probleemi püüavad lahendada paljud religioonid, pakkudes erinevaid viise süütundest vabanemiseks ja Jumalaga lepituse leidmiseks. Seetõttu on religioonidel olnud maailma elus tähtis koht läbi kõikide aegade. Aga see vajadus puudus Aadamal ja Eeval enne langemist. Siis polnud neil vaja ehitada altareid − nende vahekord Jumalaga oli niigi korras. Pärast langemist see enam nii ei ole. Nüüd oli tarvis viigilehti. Ja need viigilehed sümboliseerivad kõiki inimlikke, tegelikult küündimatuid katseid tulla toime oma sisemiste probleemidega.

Samasugune on olukord tänapäeval. Sisemise rahu ja tasakaalu leidmiseks soovitatakse igasugu tehnikaid või, religioonidega seoses, rituaale. Ka kristlikus koguduses võib kergesti eksida suhtumisse: *Ma pean olema hea kristlane, selleks et Jumal minusse hästi suhtuks.* Või: *Ma pean võimalikult hoolega tegema Jumala riigi tööd, siis on Jumalal minust hea meel*. Tegelikult on sellised suhtumised oma olemuselt puhtpaganlikud katsed muuta end Jumalale meelepäraseks oma õige või hea elu või siis töö kaudu.

Sellisele suhtumisele on täielik vastand ärkamine, kus inimene märkab: Jumal on mind armastanud ja endaga lepitanud juba siis, kui mina olin alles patune ja temast veel midagi teada ei tahtnudki. Ta tegi seda Jeesuses Kristuses, ja mitte mingisuguste tegudega pole mul võimalik enam pälvida suuremat Jumala poolehoidu. Sest suuremat lihtsalt ei ole enam olemas.

–––––

Siinkohal tuleb öelda, et Jeesus Kristus on tegelikult mitte religioon, vaid pigem lõpp igasugusele religioonile. Täpsemalt öeldes: lõpp igasugustele inimlikele katsetele teenida või leida kuidagi Jumala poolehoidu. Inimese üldine religioossus ei sobi kokku Jeesuse Kristusega, sest ühe sisuks on inimene ja inimese teod, aga teise sisuks on Jumal ja see, mida Jumal on teinud.

Muide, siin on minu arvates üks väga oluline põhjus, miks usk Jeesusesse Kristusesse on nii ebapopulaarne − seal pakutakse inimesele kõike armust, ja tuleb välja, et inimene ise ei saagi olla suur ja tähtis oma tegude ja sooritustega − seekord suur vaimulikus mõttes. Ja see on solvav inimese suurusejanule ehk elukõrkusele.

Kui me tahame ristiusku õigesti mõista, siis peame endale väga selgeks tegema, et suhe inimese ja Jumala vahel ei saa iial taastatud mingi religiooni alusel − isegi mitte kristliku religiooni alusel − vaid ainult selle alusel, kes on Jeesus Kristus ja mida tema on teinud. Unustagem igasugused sellesarnased väljendid, nagu: "Ma olen hea inimene, ma pole ju pattu teinud." Sellised väljendid näitavad ainult, et kristluse sisu pole veel taibatudki. Jumala meelehea "ära teenimiseks" on tegelikult ainult üks võimalus: mitte solvuda pääste peale, mille Jumal on meile valmistanud Jeesuses Kristuses, vaid võtta see tänulikult vastu − uskuda seda. Ja edasi − lasta sellel oma mõtteviis ja elu uueks kujundada.

See on Piibli kõige revolutsioonilisem sõnum, mis ühtlasi tähendab igasuguste viigilehtede kogumise lõpetamist. Aga see on ainuke sõnum, mis tegelikult päästab.

Kiusaja põhiline eesmärk oli lahutada inimene Jumalast ja siduda ta enda külge. Ta tahtis ise saada inimesele jumalaks. Aga loomulikult ei näidanud ta seda välja. Selle asemel ahvatles ta asjadega, mis tundusid tähtsad inimestele. Võib näha, et kiusaja strateegia algas välisest ja oli suunatud sisemisele. Jumal tegutseb vastupidi − tema järjekord inimese parandamisel on: seestpoolt väljapoole. Ta alustab inimese südamest. Religioonid tegelevad põhiliselt väliste asjadega − käitumisega, rituaalidega jne. See on väline poleerimine. See oli Jeesuse-aegsete variseride probleem, mida Jeesus väga teravalt hukka mõistis. Et Jumal võiks sinus teha oma tööd, selleks ei ole tarvis religioosseid eeldusi või harrastusi. Tarvis on mõista ja lihtsas usus vastu võtta, mida Jumal on sinu heaks juba teinud, ja lasta sellel ennast muuta. Ristiusk oma tegeliku olemuse poolest ei ole religioon, vaid ta on isik − Jeesus Kristus.

Ristiusus inimene ei lepita ennast ise Jumalaga, näiteks kasvõi palvetades. Ta elab lepituses, mille Jumal on valmistanud. Niiviisi juhib Jeesus Kristus inimese mööda ja kaugemale kõikidest maailma religioonidest.

PKK0014 1Ms 3:8 − 15

Valguskiir surmas

Inimene on surnud. Üle astudes Jumala selgest keelust sõi ta hea ja kurja tundmise puust, ja selle tagajärjel ta suri. Möödunud korral vaatlesime vaimuliku surma tunnuseid. Inimene tahtis viigipuu lehtede abil varjata oma alastiolekut Jumala ees. Sellest on sündinud muuhulgas erinevad religioonid. Religioonid tunnistavad ka tänapäeval inimese vaimulikust surmast ja elutee otsingutest. Vaimuliku surma kirjeldus jätkub ka järgnevates salmides:

3:8–9 Ja nad kuulsid Issanda Jumala häält, kes rohuaias sinna ja tänna käis, kui päev viluks läks, ja Aadam ja tema naine peitsid endid Issanda Jumala palge eest rohuaia puude keskele.

Ja Issand Jumal hüüdis Aadamat ning ütles temale: „Kus sa oled?”

See pilt paljastab hästi toimunud muutust − vaimulikku surma. Varem oleks inimene, kuuldes Jumala häält, jooksnud talle rõõmuga vastu; nüüd viisid sammud vastassuunas. Nii on see alati seal, kus inimene tunneb oma süüd − ta püüab põgeneda. Jumala lähedus ei rõõmustanud enam, vaid tekitas hirmu. Tee viib Jumalast eemale. Kui algul piisas sellest, et üritati end katta viigilehtedega, siis nüüd püütakse metsa peitu pugeda.

Ent ehkki Aadam süütundest ajendatuna põgeneb, ei kavatse Jumal teda üksi jätta. Ta ei taha jätta Aadamat tema enese ja viigilehtede hooleks. Ta otsib inimest. Otsib ka täna veel. Mitte inimene pole see, kes otsib Jumalat, isegi erinevates religioonides. Ka religioon võib olla asi, mis hoiab inimest tegelikult elavast Jumalast eemale, mis ei võimalda tal kuulata Jumala taevast kutsungit − niivõrd ametis võib ta olla oma rituaalidega. Tegelikult on alati Jumal see, kes otsib inimest, inimene aga enamasti see, kes tema eest põgeneb, isegi religioonide varju. Näiteks võib ta öelda: "Mul on juba oma usk."

Et Jumal meid otsib, seda võime märgata muuhulgas selles igatsuses, mis paneb meid otsima midagi kõrgemat ja paremat. Samuti on tegelikult Jumala kutse selles, kui südametunnistus meid süüdistab − ta püüab meile märku anda, millist teed ei tohiks valida, kuna see viib Jumalast kaugemale. Jumala hüüd on meie südame igatsuses saada seesmiselt puhtaks. Jumala kutse tekitab meis igatsuse leida uuesti osadus temaga.

−−−−−

Kui näeme, kuidas Jumal siin inimest kutsub, siis puudutab mind eriliselt see, et Jumal kõnetab kõigepealt meest. Loomulikult polnud Jumalal toimunu märkamatuks jäänud. Ta teadis küll, mis oli juhtunud. Loomulikult teadis ta, et esimesena sõi keelatud vilja naine, ja et just naine pakkus seda ka mehele. Ja kõigest sellest hoolimata kõnetas Jumal kõigepealt meest. Jumala küsimus Aadamale: "Kus sa oled?!" puudutab mind teravalt sellepärast, et see näitab, et Jumal küsib kõigepealt mehelt, kuidas on perekonna asjadega lugu.

Jumal on andnud vastutuse perekonna eest kõigepealt mehele, ja nüüd küsib ta temalt, kuidas on mees oma osa täitnud. Ja siin ei sobi vastuseks kõrvalepõiklemine vastutusest stiilis, et tänapäeval ju suhtutakse neisse asjadesse hoopis teistmoodi, et naine võib olla isegi kõrgema haridusega kui mees ja teenida ka temast rohkem. Aadam ei teeninud rohkem kui Eeva ega olnud ka temast rohkem koolis käinud! Ajad ja suhtumised võivad muutuda küll inimeste meelest, aga need ei muuda Jumala suhtumisi. Jumalal ei ole igaks hooajaks varuks uus mood! Tema seadused on muutumatud. Seda saame me näha hiljemalt siis, kui seisame Jumala ees ja tema küsib mehelt: "Kuidas sa kandsid oma vastutust? Kuidas sinu perekonna käsi käis? Kuidas sinu peres üksteise eest hoolt kanti? Kuidas õpetati sinu perekonnas lapsi tundma Jumalat ja tema sõna?"

Jumala küsimus mehele: "Kus sa oled?" on küsimus, mis ei võimalda peitu pugemist või kõrvale põiklemist. Näeme, et ka Aadamal polnud sellele küsimusele kerge vastata.

3:10–12 Ja tema vastas: „Ma kuulsin su häält rohuaias ja kartsin, sest ma olen alasti. Sellepärast ma peitsin enese ära.” Siis ta küsis: „Kes on sulle teada andnud, et sa alasti oled?

Või oled sa söönud puust, millest ma sind keelasin söömast?”

Ja Aadam vastas: „Naine, kelle sa mulle kaasaks andsid, tema andis mulle puust ja ma sõin.”

Kui raske on tunnistada lihtsalt ja otse: "Hea Jumal, ma olen sinu keelust üle astunud ja olen ära teeninud karistuse." Palju kergem on ajada süü teise kaela: "Naine, kelle sa mulle kaasaks andsid, tema andis mulle sellest viljast, ja mina sõin." Kui tihti sarnaneb meie patutunnistus sellele siin: *Tegelikult mina ei peakski üldse süüdi olema! Kas see polnud sina, Jumal, kes andsid mulle sellise naise?! Tema pärast ma olen selline, nagu olen. Mina pole tegelikult milleski süüdi!*

Vaimulik surm ilmneb ka oma vastutusest mööda hiilimises ja koguni omaenda tegude salgamises. Inimene püüab süü teiste kaela veeretada, et ennast puhtaks pesta.

–––––

Kui vahekord Jumalaga oli purunenud, siis purunes järgmiseks midagi ka kahe inimese − mehe ja naise vahel. Abielutülid, vastaspoole süüdistamine ja oma halva meeleolu tema peal välja elamine tunnistavad ka tänapäeval, et see, mis Piibel inimesest räägib, vastab tõele.

Aga loomulikult ei taha ka naine oma süüd üksinda kanda.

3:13 Ja Issand Jumal küsis naiselt: „Miks sa seda tegid?" Ja naine vastas: „Madu pettis mind, ja ma sõin."

Eeva ajas kogu asja mao kaela. Tänapäeval süüdistatakse olukordi, ühiskonda või halba seltskonda. Peaasi, et ise ei peaks vastutama. Kui raske on tunnistada: "Mina olen teinud pattu. See oli minu süü." Ometi annaks just selline käitumine parimaid tulemusi ka inimestevahelistes suhetes.

Järgnevad salmid toovad kogu selle pimeduse keskele siiski lootusekiiri. Kas oled kunagi mõelnud ühele olulisele küsimusele, mis on seotud langemisega: millest see tuleb, et kuigi inimene on teinud pattu ja justkui asunud saatana poolele, tunneb ta siiski vastikust nii saatana suhtes kui üldse kurjuse suhtes maailmas?

Sellele küsimusele annavad vastuse salmid 14 ja 15. Nende juures peatudes püüan ka võimalikult lühidalt vastata küsimusele, miks Jeesus üldse pidi tulema siia maailma? Või teisiti öeldes, püüan vastata küsimustele, miks Jumal ei võinud lihtsalt vaadata inimese langemisele läbi sõrmede? Ja miks ta juba paradiisis ei purustanud kiusaja meelevalda?

3:14–15 Siis Issand Jumal ütles maole:
„Et sa seda tegid, siis ole sa neetud kõigi koduloomade ja kõigi metsloomade seas! Sa pead roomama oma kõhu peal ja põrmu sööma kogu eluaja!

Ja ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad."

Pattulangemisloost selgus, et selle langemise tulemusena inimeses otsekui purunes miski. Ka tema vahekorrad Jumala ja kaasinimesega läksid sassi. Ent see polnud veel kõik. Jumala sõna vastu tõusmine tõi endaga kaasa veel muidki halbu tagajärgi.

Nägime, et Aadamal ja Eeval oli raske kanda eksimusega kaasnevat süükoormat. Kergem oli süüdistada teisi. Aadam püüdis veeretada oma vastutuse langemise eest nii Jumalale, kes oli talle naise andnud, kui ka Eevale, kes andis talle selle keelatud puu vilja. Eeva omakorda ajas süü mao kaela.

Jälgides nüüd, kuidas Jumal kohtunikuna asju lahendab, on huvitav tähele panna, et Jumal kohtleb inimesi teistmoodi kui madu. Kui tegemist oleks muinasjutuga, siis toimuks siin kindlasti midagi muud. Madu leiaks kindlasti kedagi või midagi järgnevat, kellele süü veeretada, ja nii jätkuks süüdistuste jada veel pikalt. Või ütleks madu lihtsalt, et tema ei mõelnudki üldse midagi halba. Igal juhul annaks muinasjutt maole kindlasti sõna, sest tema oli ju eksituse peategelane.

Aga kuna tegemist ei olnud tavalise maoga, ühega paradiisiaia loomade hulgast, vaid kehastunud kurjuse enesega, siis teda koheldakse hoopis teisiti. Jumal ei esitagi maole küsimust, mis on juhtunud? Inimesele pakutakse võimalust oma pattu tunnistada, maole aga mitte. Jumal ei esitanud maole küsimust tema motiivide kohta. Ta teadis, miks saatan tegutseb nii, nagu ta tegutseb. Ta teadis, et sealt ei ole patutunnistust oodata. Lepitus on asi, mis on võimalik ainult inimkonnale.

Vaadeldes nüüd kohtuotsust, mille Jumal langetab, on kasulik tähele panna, et siin teostub üks põhimõte, millega me Piiblis hiljem veel korduvalt kokku puutume: esimene saab viimaseks ja viimane esimeseks. Aadam, kellelt esimesena küsiti, mis on juhtunud, saab oma kohtuotsuse kätte viimasena. Madu aga, kelle poole pöörduti kõige viimasena, saab oma kohtuotsuse esimesena. Tegelikule süüdlasele, kõige alustajale kuulutatakse kohtuotsus välja esimesena. Ja seda kohtuotsust kuuldes võis ka inimestel tekkida juba lootusekiir, et kõik ei ole päriselt läbi. Sest kohtuotsuses mao üle sisaldus ka päästmise tõotus.

Ka meie vaatleme kõigepealt kohtuotsust, mis langetati maole.

3:14–15 Siis Issand Jumal ütles maole:
„Et sa seda tegid, siis ole sa neetud kõigi koduloomade ja kõigi metsloomade seas! Sa pead roomama oma kõhu peal ja põrmu sööma kogu eluaja!

Ja ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad."

Paradiisi madu polnud selline, millisena meie madusid tunneme. Tegemist pole ka muistendiga, mis seletaks, kust sai siil omale okkalise kasuka või miks pole maol jalgu all. Et madu peab vastuvaidlematult alluma Jumala kohtuotsusele, sööma põrmu ja roomama oma kõhu peal, näitab Piibli keelekasutuses seda, et Jumal on nii saatanast kui ka üldse kurjusest võrratult suurem. Jumal ei pea saatanaga jõudu katsuma, nagu näiteks Kalevipoeg Sarvik-taadiga. Tuleb aeg, millal kurjus on jälle seotud. Näiteks prohvet Jesaja ennustab selle kohta nõnda: "*Hunt ja tall käivad koos karjas, lõvi sööb õlgi nagu veis ja mao toiduks on põrm: ei tehta paha ega kahjukogu mu pühal mäel, ütleb Issand.*" (Js 65:25)

Meil võib olla raske mõista, miks Jumal ei kasuta oma võimu juba praegu kõige selle teostamiseks, aga igal juhul näeme selgelt, et saatan ei ole teine Jumal, vaid ta alistub sellele, mida Jumal ütleb. Tema saatus on otsustatud algusest peale ja nii pole meil, inimestel, raske valida õiget poolt, kellega me lõpuks võidame.

1. Moosese raamatu 3. peatüki 15. salm annab tõotuse, et Jumal purustab kurjuse võimu. Seda võib pidada terve Vana Testamendi ja tegelikult isegi terve Piibli üheks kõige tähtsamaks salmiks. See on esimene piiblisalm, milles me näeme evangeeliumi − rõõmusõnumit. Sest siin on selge viide Kristusele − naise Seemnele. Sest nagu me teame, inimene sünnib ju mehe seemnest. Loomulikult teati seda ka vanasti. Läbi terve Piibli sugupuude loetelude näeme, kuidas mehed sünnitavad! Naist peeti vanasti sageli ainult nö "põlluks", kuhu seeme külvati. Seda tähelepanuväärsem on siin, et päästetõotus on seotud just naise seemnega ja mitte mehe omaga!

See pole tõotus Kalevipoja stiilis: "*Aga ükskord algab aega,/ mil kõik piirud kahel* otsal/ lausa *löövad lõkendama./ Küll siis Kalev jõuab* koju/ oma *rahval' õnne tooma"* jne. Jumal ei tõota päästmiseks midagi enneolematult vägevat, mõnd suurt tulevikus sündivat kangelast, vaid − naise seemet! Siin leiame tõeliselt tänuväärset mõtlemisainet. Siin viidatakse esimest korda Kristusele, kes tuleb mitte väe ja võimuga, vaid millegi peaaegu märkamatuna. Sellepärast nimetatakse seda salmi ka protoevangeeliumiks või algevangeeliumiks.

_____

Inimesel oli olnud võimalus valida, kas järgida Jumala tahet või kuulata saatana nõuandeid. Ta oli valinud saatana nõuanded. Sellega sai temast saatana liitlane. Aga Jumal ei lasknud asja minna nii kaugele, et inimese ja saatana liit oleks siitpeale nö murdumatu, et inimene alati ja kõiges teeks kõhklematult saatana tahtmist ega igatsekski midagi muud. Hoolimata sellest, kui sügavale võib inimene langeda, ei ole ta oma olukorraga siiski rahul. Ikka igatseb ja loodab ta, et asi ehk kuidagi paraneb. Naise ja mao vahel on lakkamatu vihavaen. Kui kusagil tehakse suurt kurja, siis vihastab see inimesi. Isegi kõige sügavamalt paadunud inimeste südames on säilinud veel mingi aim headusest ja õiglusest. Inimene ei ole lootusetult rikutud.

See õudustunne, mida me hoolimata oma langemisest tunneme kurjuse vastu, takistab meid ennast hävitamast. Tegelikult tunneme õudust ja vastikustunnet ka omaenda pahategude ja eksimuste ees, sellest hoolimata, et me neid sageli õigustame. Ja eks seegi, et me neid üldse õigustame, näita ju, et need meile tegelikult ei meeldi.

Kohtuotsus, mis Jumal maole langetas, ei võimalda maol teha inimesi oma tahtetuteks orjadeks ja kummardajateks. See kohtuotsuski väljendab Jumala armastust inimese vastu. Jumala kohtuotsus kaitseb inimese elu.

Ent Jumala kohtuotsus viitab ka eelseisvale pikale võitlusele. See kohtuotsus ei lahendanud samal hetkel kõike ja lõplikult. Ent seal anti tõotus selle kohta, mis juhtub tulevikus − naise Seeme purustab kord mao pea. Ka see sõna viitab muuseal sellele, et madu on olemas veel kaua pärast naise surmagi. Ta pole lihtsalt üks loom paradiisi loomade hulgas.

Sõna "pea" tähendab heebrea keeles lisaks oma otsesele tähendusele veel ka põhimõtet, olemust, summat ja tippu. Võttes kõik need tähendused kokku, mõistame hoopis selgemini, mida mao pea purustamine tulevikus tähendab. Praegu aga mingil põhjusel on kurjuse jõududel lubatud maa peal tegutseda. Ja nad saavad tegutseda seda rohkem, mida enam inimesed ikka veel kuulavad mao ahvatlusi.

Võib-olla oled märganud, et meie kaasajal muutub järjest populaarsemaks üks idamaistest religioonidest pärit arusaam − nimelt, et kõik on üks. Selle arusaama kohaselt on headus ja kurjus mitte vastandid, vaid ühe ja sama asja erinevad küljed. Ja selle õpetuse kohaselt ei lõpe võitlus hea ja kurja vahel kunagi, sest üht ei saa olla olemas ilma teiseta. Selline mõtteviis levib läänemaades järjest rohkem. Piibel aga näitab meile väga selgelt, et hea ja kuri, Jumal ja saatan ei ole üheski suhtes mingid võrdväärsed tegelased, kes pealegi ilma teineteiseta hakkama ei saa. Madu pole võimeline Jumalaga vaidlemagi, rääkimata võitlemisest. Kui ta pea purustatakse, siis tähendab see, et purustatakse kõik, mida ta esindab. Ja tal pole vähimatki võimalust sellele vastu vaielda. Ainuvalitseja on Jumal. Seda on kasulik meilgi meeles pidada, kui meid tabavad kiusatused. Kui Jumal räägib, peab kurjus vaikima.

_____

Kõige sellega seoses on kahtlemata tekkinud veel üks tõsine küsimus: miks Jumal ei õiendanud saatanaga arveid sealsamas, otsekohe ja lõplikult, kui tal selleks võim ja vägi olemas on? Püüan siinkohal vastata ka sellele küsimusele, niivõrd kui selleks võimeline olen.

Kui Jumal oli inimese loonud ja paradiisi elama pannud, siis tegi ta inimesega lepingu. Lepingu sisu oli lühidalt öeldes järgnev. Kui inimene elab oma elu, pidades silmas Jumala tahet, siis võib ta elada osaduses Jumalaga igavesti. Kui aga inimene, vastupidi, sööb keelatud puust, st ületab endale antud volituste piire, toob see kaasa surma. See leping, mille Jumal inimesega tegi, oli siduv mõlemale osapoolele.

See mõte võib olla meile isegi üllatav. Ehk oleme harjunud mõtlema, et Jumal on iseseisev ja sõltumatu ega seo end mingite kohustustega. Ja muidugi vastab see tõele − Jumal võib tegutseda alati nii, nagu ta tahab, ja keegi ei või teda millekski sundida. Ent ometi näeme Piiblist, et Jumal tahtis ka omalt poolt olla seotud selle lepinguga, mille ta sõlmis inimesega. Te võttis inimese suhtes omapoolsed kohustused. Ja ta peab oma sõna. See aga tähendab, et kui lepingut rikutakse, siis lähevad käiku ka seal kirja pandud karistused. Nii on see ka inimühiskonna elus − avastatud kuriteole järgneb möödapääsmatult ka karistus, mis on seadustes kirjas.

Järelikult, kui saatanal õnnestus saavutada, et inimene rikkus lepingu, mille Jumal temaga oli sõlminud, siis ei võinud Jumal lihtsalt silma kinni pigistada ja öelda: "Ups, no see läks nüüd natuke sandisti, aga olgu peale, teeme nii, et ma ei näinud!" Jumala määratud karistus pidi nüüd kehtima hakkama, ja hakkaski. Inimene suri.

Ja siinkohal peame tingimata arvestama, et Jumala poolt kehtestatud moraalsed seadused on niisama absoluutsed, nagu Jumal ise. Siin ei ole küsimus selles, kui hoolikalt me sõrmega mõnd kirjatähe järge ajame. Ka ükski inimene ei saa rikkuda ühtki moraalset ega vaimset seadust, ilma et ta selle tagajärjel kahju kannataks, täiesti sõltumata sellest, kas asi välja tuleb või mitte, kas keegi teab või mitte. Tehtud teod kannavad alati oma vilja, ja seda täiesti möödapääsmatult.

Jumala seadustest üle astumine toob alati kaasa surma, see tähendab, lahutuse Jumalast, ja loomulikult ka südametunnistuse piinad ja kõik muu seadusest üleastumisega kaasneva. Isegi see, kui inimene teeb südame kõvaks ja kui tal õnnestub tegutseda nii osavalt, et kõik on maha salatud ja miski välja ei tule, ei muuda midagi. Surm on surm. Inimene on sattunud saatana võimu alla.

Võib öelda koguni nõnda, et saatanal on Jumala enese poolt antud seaduslik õigus nende inimeste üle, kes tema ahvatlustele järgnevad. Ja palk, mida ta endale järgnemise eest maksab, on surm. Jumalal pole võimalik lihtsalt omaenda kehtestatud seadustele käsi ette panna ja öelda, et need tegelikult ei toimi. Nõnda tehes läheks ta vastuollu iseenda olemusega ja see ei lahendaks probleemi − täpselt samuti, nagu inimühiskonnas ei lahendaks probleemi see, kui lihtsalt vaadataks seadustele läbi sõrmede ja jäetaks kurjategijad karistamata. Selline asi tooks lahenduse asemel kaasa kaose.

Minu arvates peitub siin põhjus, miks Jumalal ei ole olnud ega ole praegu võimalik ühe käeviipega või sõnaga lihtsalt hävitada saatanat koos kogu tema võimuga. Tarvis oli teistsugust lahendust, ja selle teostamiseks hakkab Jumal nüüd ettevalmistusi tegema. Mao poolt petetud naise järglastest sünnib kord keegi, kes purustab tema pea, st tema võimu olemuse inimese suhtes. Kristlastena me teame, et see keegi oli Jeesus Kristus. Naise seemneks nimetatakse teda siinkohal sellepärast, et ta pole tavaline inimene, mehest sündinud, vaid ta valis naise ihu, et selle kaudu sündida inimeseks.

Selline oli Jumala tarkus. Võiksime öelda: niisuguse meetodi valis Jumal selleks, et isiklikult siia maa peale inimestele appi tulla.

Kõigepealt muidugi näitab see, kuivõrd ikkagi Jumal inimestest oma looduna hoolib − ta oli valmis isiklikult tulema siia maa peale, elama meie hulgas ja kannatama, et meid päästa. Inimese olukord oli nii tõsine, et selle lahendamiseks pidi kohale tulema Jumal isiklikult, oma Poja näol. Sel põhjusel räägitaksegi mitte Aadama seemnest või mehe seemnest, vaid naise seemnest. Neitsi pidi jääma lapseootele ja sündiv laps pidi olema mitte mõni inimene, mitte mõni mehepoeg; isegi mitte suurim inimene, kes üldse ajaloo jooksul on sündinud, vaid tõepoolest Jumala enese Poeg, kes päästab oma rahva nende pattudest, nagu ütlevad meile evangeeliumid Uues Testamendis.

Sellise ülesande täitmine oli jõukohane üksnes Jumalale enesele sel põhjusel, et kõik tavalised inimesed on juba nö geneetiliselt patu poolt nakatatud. Nagu solgiojast pole võimalik ammutada puhast vett, nii pole ühelgi tavalisel inimesel siin maailmas võimalik elada terve elu täiesti patuta. See on põhjus, miks neitsist sündimise tõde on Jeesuse Kristuse isiku õigeks mõistmiseks nii tähtis. Ja siin, 1. Moosese raamatu 3. peatükis, näeme sellele esimest selget vihjet. Maarja laps, Jeesus Naatsaretist elas oma elu, tegemata pattu. Sellepärast polnud surmal tema üle õigust ega võimu. Saatanal õnnestus küll korraldada tema ristilöömine, aga tõustes surnuist üles võitis Jeesus saatana võimu.

Uus Testament ütleb, et surm oli saatana võimu all. Nii oli Jeesus oma elu, surma ja ülestõusmisega võitnud saatana tähtsaimad relvad − patu ja surma. Seda tähendab saatana pea purustamine, st tema võimu olemuse purustamine inimese üle. Saatana võim on murtud selles mõttes, et ta ei saa enam kinni pidada seda, kes soovib talle selga pöörata.

Et Jeesus on saatana võitja ja tema relvade riisuja, see pole ainult kristlaste tõlgendus − seda ütles Jeesus ka ise selgelt. Kui ta ajas inimestest välja kurje vaime, arvasid kirjatundjad, et ta teeb seda koostöös kurjade vaimude ülemaga − Peltsebuliga. Sellele totrale süüdistusele vastates ütles Jeesus: "Keegi ei saa minna vägimehe majja ta asju röövima, kui ta esmalt ei köida vägimeest kinni. Alles siis saab ta tema maja röövida." (Mk 3:27) Jeesus ise ongi see, kes tungis tolle vägeva mehe, st saatana riiki, ja röövis temalt õiguse inimesi jõuga kinni hoida. Tee vabadusse on avatud neile, kes soovivad seda kasutada.

_____

Jeesuse surm oli ühtlasi ka karistus. See tähendab, et tema võttis enda kanda karistuse, mille kõik inimesed kõikidel aegadel olid oma pattudega välja teeninud. Järelikult kandis ta ka Eeva ja Aadama patud. Ja tegelikult Uus Testament õpetabki meile, et Jeesus on otsekui teine Aadam, teine inimene, uus algus. Nii nagu terve inimkond on esindatud esimeses Aadamas, esimeses inimeses, on ta esindatud ka Jeesuses. Rm 5:18 öeldakse: "Nõnda siis, nagu ühe üleastumise läbi tuli kõigile inimestele surmamõistmine, nii on ka selle ühe õigusteo läbi kõigile inimestele saanud õigekssaamine eluks."

Loomulikult ei võinud Aadam ja Eeva seda kõike tol ajal veel mõista. Aga Jumala antud tõotuses võisid nad näha lootustandvat valguskiirt.

Maole langetatud kohtuotsuses võime aga näha veel üht väga tähelepanuväärset detaili. Jumal ütles nimelt, et ta salvab naise Seemne kanda. Ristilöömine oli Rooma võimu ajal kõige piinarikkam surmamisviis. Tänapäeval me teame, et ristilöömisel on kandadega otseselt tegemist. Nimelt on Lähis-Idas väljakaevamistel leitud kirst, milles olid I sajandil elanud ja risti löödud noormehe luud. Selle noormehe kannad olid pandud üksteise peale ja löödud läbi

raudnaelaga. Juhul, kui Jeesus löödi risti täpselt samamoodi, omandavad paradiisis Jumala poolt maole öeldud sõnad hoopis uue tähenduse. See ettekuulutus täitus sõna-sõnalt siis, kui Jeesus löödi risti.

Armas raadiokuulaja, Jumal on sinu ja minu päästmiseks ette võtnud midagi täiesti erakordset. Ta laskis Jeesuse surmata ja äratas ta surnuist üles, et ka meie võiksime tulla surmast ellu!

PKK0015 1Ms 3:16 – 24

Paradiisist välja

Pattulangemisele järgnes kohtuistung, kus esimene kohtuotsus langetati mao üle. Naise seeme, st keegi naise järglastest, purustab kord tulevikus mao pea – st murrab tema võimu inimeste üle. Kahtlemata oli selline kohtuotsus langenud inimestele lootust andev: kõik ei ole veel lõplikult kaotatud.

Ent ka inimese üle langetati kohtuotsus. Ülekuulamine oli alanud Aadamast, jätkunud Eevaga ja lõppenud maoga. Kohtuotsus langetati vastupidises järjekorras. Pärast otsuse teatavaks tegemist maole oli järjekord naise käes:

3:16 ***Naisele ta ütles :„Sinule ma saadan väga palju valu, kui sa lapseootel oled: sa pead valuga lapsi ilmale tooma! Sa himustad küll oma meest, aga tema valitseb su üle.”***

Naise karistuste hulka kuulus, et laste sünnitamine käib valuga. Vastsündinud laps toob peaaegu alati perekonda rõõmu, aga tema ilmaletulek on väga valus. Usun siiski, et ka selle kohtuotsusega on seotud õnnistus. Asi on nimelt selles, et inimene tavaliselt hindab oma elus kõige rohkem neid asju, mille saavutamiseks on ta pidanud kõige rohkem vaeva nägema ja isegi kannatama. Nõnda võib ehk öelda, et kui Jumal laseb emal kogeda raseduse ja sünnitusega seotud valusid, siis nende kaudu ta ühtlasi seob ka ema ja lapse täiesti erilisel viisil.

Teine osa naise karistusest on seotud naise ja mehe vahelise vahekorraga, positsiooniga. Loomisel antud käsk "Olge viljakad ja teid saagu palju" kehtis endiselt. Pattulangemine ei kõrvaldanud mehe ja naise vahelist seksuaalset külgetõmbejõudu. Midagi aga selles suhtes siiski muutus. Loomiskorra kohaselt oli vastutus perekonna eest pandud mehele. Nüüd, seoses pattulangemisega, muutub seesama suhe naisele needuseks. Kui maailmas on olemas ka patt, siis mees ei tulegi oma ülesannete täitmisega nii hästi toime, nagu oleks tulnud ilma selleta. Mehe ja naise vahekord, mis esialgselt oli planeeritud harmoonilisena, oli nüüd moonutatud ja tõi naisele kaasa koorma.

Viimasena kuulutatakse kohtuotsus välja mehe üle:

3:17–19 ***Aga Aadamale ta ütles: „Et sa kuulasid oma naise sõna ja sõid puust, millest mina olin sind keelanud, öeldes, et sa ei tohi sellest süüa, siis olgu maapind neetud sinu üleastumise pärast! Vaevaga pead sa sellest sööma kogu eluaja! Ta peab sulle kasvatama kibuvitsu ja ohakaid, ja põllutaimed olgu sulle toiduks! Oma palge higis pead sa leiba sööma, kuni sa jälle mullaks saad, sest sellest sa oled võetud! Tõesti, sa oled põrm ja pead jälle põrmuks saama!”***

Kuna Aadam esimese inimesena esindas tervet inimkonda, siis kohtuotsus, mis talle välja kuulutatakse, puudutab ka tervet inimkonda, nii mehi kui ka naisi. Kohtuotsuse kõige vapustavam osa on surm. Sellest saab nüüd osa inimese olemusest. Vaim ja ihu saavad teineteisest lahutatud, ja kuidas see välja näeb, seda teame me kõik. Koguja ütleb selle

kohta: "Sest põrm saab jälle mulda, nõnda kui ta on olnud, ja vaim läheb Jumala juurde, kes tema on andnud." (Kg 12:7)

Bioloogilises mõttes ei surnud Aadam sel päeval, kui ta sõi keelatud puust − Piibel jutustab, et ta elas pärast seda veel rohkem kui 900 aastat! Ent vaimulik surm oli teda tabanud samal hetkel, kui ta sõi keelatud puust. Selle surma tagajärgedeks olid muuhulgas Jumala eest põgenemine, samuti oma vastutuse eest põgenemine ja teiste süüdistamine. Kõik need on hästi tuttavad meilegi. Vaimulik surm tähendas lahutust Jumalast, kes on teatavasti elu allikas ja tootja nii otseses − füüsilises − kui ka ülekantud − vaimses ja vaimulikus mõttes. Lahutus Jumalast on otsekui põhjatu kuristik, mille ühel kaldal olev inimene ei ole võimeline kuristikku ületades minema teisel kaldal oleva Jumala juurde. Ainult Jumal teadis, kuidas selle kuristiku üle on võimalik ehitada silda. Ja ta hakkaski selleks ettevalmistusi tegema.

Surm − see tähendab lahutust. Kui Paulus kirjutas oma Kirja efeslastele, ütles ta 2. peatüki alguses: "Jumal on teinud elavaks ka teid, kes te olite surnud oma üleastumistes ja pattudes". Loomulikult ei olnud efeslased surnud füüsilises mõttes. Vastupidi, nad võisid elada isegi väga aktiivset elu, nagu elavad paljud inimesed, kes elavad ilma Jumalata. Aga kui selles elus puudub osadus Jumalaga ja Jumala tegelik tundmine, siis on tegemist vaimulikus mõttes surnud inimestega − võiks öelda, otsekui elavate surnutega.

Väga kõnekas on ka see, mida ütleb Jeesus, rääkides kadunud poja kojutulekust: "Nüüd sööme, peame pidu ja oleme rõõmsad! Sest see mu poeg oli surnud, ja ta on jälle saanud elavaks! Ta oli kadunud ja on leitud!" (Lk 15:23−24) Kindlasti arvas kadunud poeg kodunt kaugel olles: "See on alles vägev elu! Nüüd võtan elult, mis võtta annab! Keegi ei keela ega käsuta mind!" Paraku ta isegi ei teadnud, et selles olukorras on ta tegelikult surnud …

Samasuguses olukorras elavad tänapäevalgi väga paljud inimesed. Aga kuna surnu ju midagi ei taju ega tunne − ka vaimulik surnu ei tunne ega taju mitte midagi vaimulikust maailmast ega vaimulikust elust − siis puudub tal võimalus isegi märgata seda, et ta on surnud. Tahaks lisada, et sõna "surm" ei ole siinkohal sugugi mingi piltlik väljend või kirjanduslik liialdus. Tegemist on tegelikult äärmiselt tõsise olukorraga. Kui selline inimene koduteed ei leia ja Jumalat tundma ei õpigi, siis on ta ükskord igavesti surnud, igavesti hukas.

_____

Ent asja rõõmsam pool seisneb selles, et seesama asi kehtib ka vastupidi − inimene võib olla küll füüsilises mõttes surnud, aga koos Jumalaga ikkagi elav! Laatsaruse haual ütles Jeesus Martale: "Mina olen ülestõusmine ja elu! Kes usub minusse, see elab, ehkki ta sureb!" Need sõnad ütlevad, et kes on leidnud elu Jeesuses, selle pääste on püsiv ega sõltu isegi füüsilisest surmast. Tegelikult on vastupidi − füüsiline surm on talle ukseks, mis viib surmast ellu!

Kui kasutada tänapäevast populaarteaduslikumat keelt, siis võiks öelda, et füüsiline surm pole midagi muud kui inimese minek ühest dimensioonist teise. Tema eksistents jätkub uuel tasandil, ja see eksistents muudab ühtlasi igaveseks selle, millisena ta maa peal oma elu lõpetas − kas koos Jumalaga või ilma. Nagu me kõik hästi teame, füüsiline osa inimesest kõduneb, seda teame kogemuslikult, vaimne osa aga jätkab oma eksistentsi vaimses maailmas.

Aadam oli surnud − oli lahutatud Jumalast samal hetkel, kui ta sõi keelatud puu viljast. Üks selle tulemusi oli see, et ta püüdis peita oma alastiolekut viigilehtedega. Üks osa inimese karistusest seisneb selles, et töötegemine on muutunud vaevaliseks. Töötegemine oli inimese osaks ka enne pattulangemist, aga siis ei tundunud see olevat selline vaev, palehigis rassimine. Tööst puudus siis niisugune vastuolulisus, et sa näed küll vaeva, aga tulemused on kesised.

Inimene külvab küll vilja, aga umbrohi kasvab kiiremini. Sa võid paneerida tööd isegi väga hoolikalt, aga ikka kerkib esile asjaolusid, mis segavad ja mida keegi ei osanud ette näha. Masinad lagunevad, lepinguid rikutakse ja tähtaegadest ei peeta kinni. Kõike seda nimetab Piibel siinkohal "ohakateks". Tänapäeval on neid "ohakaid" üksikasjalikult kirjeldatud raamatus, mille pealkiri on "Murphy seaduste täielik kogu". Neid seadusi oleme tunda saanud kõik. Kui ka kõik peaks olema parimas korras, ikkagi miski ei toimi nii, nagu oleks pidanud.

Langemisega seoses ei pandud inimesele töökohustust − see oli olemas juba varem. Küll aga muutus töö palju vaevarikkamaks.

_____

Ühe väga olulise langemise tulemusena juhtus veel see, et inimese ja loodu vahekord muutus oluliselt. Loodus muutus inimesele ähvardavaks, ohtlikuks. Küllap isegi bakterid ja viirused ei põhjustanud täiuslikule inimesele mingeid probleeme − tema kaitsemehhanismid olid korras. Langemine tõi kaasa väsimuse, nõrkemise ja vastuvõtlikkuse haigustele − mitte ainult inimesele, vaid ka muule loodule. Selle kõige lõpptulemus on jällegi surm − seekord surm füüsilises mõttes. Surm muudab inimese füüsilise osa põrmuks, millest on ta ju võetudki. Aga inimene on ju palju rohkem, kui ainult füüsiline osa − temas on Jumala poolt antud vaim. Surm peaks meile meenutama, millega see lõpeb, kui inimene tahab saada Jumala sarnaseks.

Võib-olla sobiks siinkohal meelde tuletada tuntud valmi konnast, kes tahtis ennast täis puhudes muutuda härjaks − loomulikult ei tulnud sellest midagi. Eks seegi lugu ole kirjutatud meile õpetuseks, et iga asi või olend täidab oma osa kõige paremini siis, kui ta on seal, kuhu ta sobib, ja teeb seda, mis on talle kohane. See käib ka inimese kohta.

3:20 Ja Aadam pani oma naisele nimeks Eeva, sest ta sai kõigi elavate emaks.

Olen nimetanud Eevat juba mitmel korral, kuigi tegelikult anti see nimi talle alles siin. Sõna "Eeva" kõlab heebrea keeles *havva*. See sõna omakorda meenutab heebrea verbi *hajaa*, mis tähendab elamist. Eevast sai elu andja tervele inimkonnale.

Aga edasi öeldakse:

3:21 Ja Issand Jumal tegi Aadamale ja ta naisele nahkriided ning pani neile selga.

Minu jaoks on see salm äärmiselt tööstiv. Pärast langemist olid inimesed ise üritanud end katta viigilehtedega. Ühes saates eespool rääkisin, et see sümboliseerib iga inimese loomulikku religioossust − see näitab, et iga inimene püüab talle kättesaadavate vahenditega tulla toime oma süütundega, kuidagi seda lepitada.

Siinkohal sobib ka meenutada lugu, kus Jeesus needis viigipuu, kuna ta ei leidnud sellelt vilja. Kuna viigipuud võib Piibli sümboolika kohaselt pidada Iisraeli rahva sümboliks, see rahvas aga hoolimata kogu oma religioossusest ei kandnud niisugust vilja, mis oleks olnud Jumalale vastuvõetav, siis seetõttu Jumal needis selle puu koos kogu tema lopsaka lehestikuga, mis sümboliseerib inimese religioosset agarust. Parimatestki inimlikest ponnistustest, sealhulgas religioossel alal, ei võrsu iial midagi niisugust, mis võiks vastata jumalikele kvaliteedinõuetele.

See on muide üks olulisemaid põhjuseid, miks teeks Jumala juurde saab olla ainult Jeesus Kristus ja mitte keegi muu. Selles mõttes on Jeesus Kristus mitte religioon, veel vähem üks religioon teiste hulgas, vaid oma olemuselt on ta tegelikult lõpp igasugusele religioonile − st igasugusele inimlikule üritusele saavutada Jumalaga lepitust.

Me peame mõistma, et jumalikke kvaliteedinõudeid suudab täita ainult Jumal ise, ja kui me seda ei mõista, siis teeme saatusliku vea. Me üritame sel juhul võimatut.

_____

Siin aga näeme oma rõõmsaks üllatuseks, et hoopis Jumal on see, kes tuleb ja riietab inimesed! Mida inimene tegelikult teha ei osanud ega suutnud, seda tuli ja tegi Jumal. Just see on evangeeliumi ehk rõõmusõnumi sisuks ka Uue Testamendi ajal. Inimeste tehtu ei kõlba Jumalale. Mitte sellepärast, et Jumal suhtuks sellesse pahatahtlikult, vaid lihtsalt see on küündimatu. Siinkohal teeb Jumal ise inimestele riided, ja seekord loomanahkadest.

Edasi sobiks esitada küsimus, kust sai Jumal nahad? Loomanahkade kasutamine eeldab ju loomade tapmist … Siin näeme esimest viidet sellele, kuidas on võimalik andeks andmine ja mida läheb see maksma − see eeldab vere valamist, kellegi teise surma. Kirjas heebrealastele väljendatakse seda olulist vanatestamentlikku põhimõtet nõnda: "Moosese Seaduse järgi puhastatakse peaaegu kõik asjad vere kaudu, ja ilma vere valamiseta ei ole andeksandmist." (Hb 9:22)

Tõsi, meile võib see tunduda julm. Võime esitada küsimuse, kas siis tõesti lihtsamalt ei saa? Vastus saab olla ainult: ei saa. Sest kui oleks saanud, siis oleks ka Jumal kasutanud inimese lunastuseks kergemat teed. Aga isegi Jumal ei saanud inimest lunastada teisiti, kui ainult surma kaudu. Kusjuures täiuslikuks lunastuseks pidi surema ei keegi muu, kui ta oma Poeg. See tõde tasuks meil pähe õppida nõnda, et mäletaksime seda igavesti.

Andeks andmine ja vere valamine on Piiblis lahutamatult seotud. Kui Jumal riietas Aadama ja Eeva nahkrõivastesse, siis pidi see olema neile esimeseks märgiks sellest tõest. Viigilehed ja viigipuu, mis sümboliseerivad inimlikku religioossust, ei suuda iial inimest tegelikult katta. Inimlik religioosne agarus, sealhulgas ka kristlik agarus, ei suuda iialgi saavutada inimese tõelist õigeks mõistmist Jumala ees. Õigeks saab tõeliselt ainult siis, kui usutakse ja võetakse vastu see, mille Jumal on inimese jaoks valmistanud. Antud juhul Eedeni aias − nahkriided.

Piibel ei räägi meile, millise looma nahkadest täpsemalt on siinkohal jutt. Hiljem on Piiblis ohvriloomadega seoses palju juttu lammastest.

Kui Jumal pagendas esimesed inimesed paradiisist, siis nende viimaseks mälestuseks sellest aiast jäid loomad, kes olid tapetud nende katmiseks. Võib-olla siit võiski saada alguse ohverdamise komme seoses pattude tunnistamisega. Konkreetselt võime ohverdamisest lugeda juba järgmises Piibli peatükis. Seal toob Aabel Jumalale ohvri oma karja loomadest.

See, kuidas ühelt poolt inimene valmistas endale kehakatteid viigilehtedest, teiselt poolt aga Jumal teda riietas, räägib meile neljast tähtsast asjast, mis kehtivad inimeste ja Jumala vahelistes suhetes:

- Kõigepealt − inimene ei tohi Jumalale läheneda muidu, kui ainult nõutavas riietuses. Ka inimestena me varjame oma alastiolekut üksteise eest nii otseses kui ka ülekantud tähenduses.
- Teiseks, inimest ei suuda tegelikult katta need vahendid, mis tal endal käepärast on. Inimlikud katsed varjata oma süüd ja pattu ning ennast parandada ei anna tegelikult rahuldavaid tulemusi. Need on küündimatud.
- Kolmandaks, nõutav asjakohane riietus peab tulema Jumalalt eneselt. Ja Jumal ka varustab inimese sellega.
- Ja neljandaks − see riietus, mille Jumal annab, eeldab vere valamist.

See kõik viitab selgelt Jeesusele, keda Piiblis kutsutakse ka Talleks, kes on tapetud. Tema surma kaudu on meil võimalik saada oma alastioleku katmiseks riietus, mille Jumal kingib igaühele, kes usub Jeesusesse. Ilmutusraamatu 7. peatükis kirjeldatakse taevasse jõudnud inimesi nõnda: "Pärast seda ma nägin, ennäe: suur rahvahulk, keda ükski ei suutnud loendada, kõigist paganahõimudest ja suguharudest ja rahvastest ja keeltest seisis trooni ees ning Talle ees, valged rüüd üll ja palmioksad käes." (Ilm 7:9) Veidi edasi, 14. salmis öeldakse, et need riided on pestud valgeks Talle veres … Niisiis ei ole tegemist inimeste endi õigusega, vaid õigusega, mille Jumal on neile kinkinud.

Jeesuse Kristuse kui Jumala Talle veri on ainukene vahend maa peal, mis suudab puhastada inimese südametunnistuse surnud inimlikest tegudest teenima elavat Jumalat − nii öeldakse Hb 9:14.

Kõik see räägib äärmiselt selget keelt. Ristiusk ei tähenda mitte seda, et püütakse Jumala ees elada võimalikult õigesti või olla nii innukas, kui osatakse. See tähendab sisuliselt hoopis seda, et lubatakse Jumalal end riietada valgete riietega. Pangem ka tähele, et see ei tähenda kergekäelist suhtumist patusse, sellele käega löömist või läbi sõrmede vaatamist. See tähendab seda, et patt kaetakse − või õigemini öeldes, eemaldatakse Jumala poolt tehtud täiusliku teoga. See tegu on Jumala poolt Jeesuses Kristuses valmistatud pääste.

_____

3:22–24 Ja Issand Jumal ütles: „Vaata, inimene on saanud nagu üheks meie hulgast, tundes head ja kurja. Aga nüüd, et ta oma kätt ei sirutaks ega võtaks ka elupuust ega sööks ega elaks igavesti!" Siis saatis Issand Jumal tema Eedeni rohuaiast välja, et ta hariks maad, millest ta oli võetud.

Ja ta ajas Aadama välja ja pani hommikupoole Eedeni rohuaeda keerubid ja tuleleegina sähviva mõõga, et need valvaksid elupuu teed.

Esmapilgul võivad need salmid tunduda julmad, aga tegelikult on nendessegi peidetud õnnistus. Seekord seisneb see selles, et inimesele ei võimaldata igavest elu sellises seisundis, nagu ta on praegu. Milline meie maailm küll välja näeks, kui kõik siin ajaloo jooksul elanud türannid, kurjategijad, mõrtsukad jne elaksid igavesti ja jätkaksid oma tegusid? See oleks maailmale needuseks …

Kui madu tuli inimest kiusama, siis mitte kõik, mis ta ütles, ei olnud vale. Inimene, astudes üle oma volituste piiridest, õppis tõesti tundma head ja kurja. Ka meil maksab meeles pidada, et hingevaenlane ei valeta mitte alati ja kõiges. Tema juttudes on tavaliselt ikka nii palju tõde, et see suudab vale maskeerida. Samal kombel valetavad üldiselt ju inimesedki.

Hingevaenlane oskab rääkida teatud asjades tõtt, aga ta teeb seda nõnda, et suured valed põhimõtted jäävad nende tõdede taga märkamatuks. See põhimõte toimib inimühiskonna elus tänapäevani üsna suurepäraselt. Selle parimaid näiteid võib näha poliitilises agitatsioonis või seal, kus üks inimene oskab teise inimese ilusa jutuga põhjalikult sisse vedada. Kõigil taolistel juhtudel on tõde segatud valega, aga nõnda, et tõde reklaamitakse valjusti ja valest vaikitakse. Või veel parem, valet esitatakse suurima tõe pähe. Nagu ütles madu: "Teie ei sure, kindlasti mitte."

Meenutades, kuidas ajaloos on kasutatud poliitilist propagandat, peab kahjuks tunnistama, et suurimad valed on olnud suurimate massimõrvade lahutamatuks kaaslaseks. Aga nagu Eedeni aiaski, on neile valedele leidunud palju uskujaid, sest neid on esitatud väga veenvalt.

_____

Tee elupuu juurde suleti inimesele seekord. Seda teed pandi valvama keerubid ja tuleleegina sähviv mõõk. Kuidas mõista keerubeid, selle küsimuse juures peatume lähemalt, kui jõuame Hesekieli raamatuni. Siinkohal võib mainida, et keerubid on seotud ennekõike Iisraeli rahva jumalateenistusega. Saalomoni poolt ehitatud Jeruusalemma tempel oli kaunistatud keerubite kujudega. Ja kõigepühamas paigas varjasid kaks keerubit oma tiibadega seaduselaegast. Ehk võib öelda nõnda, et küllap on keerubite näol tegemist vaimsesse maailma kuuluvate ingellike olenditega, keda ainult vähesed inimesed on näha saanud.

Hesekieli raamatus on keerubitel nii inimese kui ka loomade nägu. Nõnda esindavad nad loodut. Aga samas on nad seotud Jumalaga ja viivad täide Jumala otsuseid. Eriti Hesekieli raamatus kujutavad keerubid loodut niisugusena, nagu see võis olla enne langemist, vahetus osaduses Jumalaga.

Paradiisist pagendatud inimesed näevad viimasena keerubeid, kes tuletavad neile meelde, kuidas oli elu enne langemist. Ja ühtlasi teavad nad, et enam nad sinna ei pääse, see tee on neile suletud.

Aga eespool ütlesin ma: "esialgu". Tõepoolest, Jumal ei jätnud olukorda selliseks, nagu see nüüd oli. Ta avas tee paradiisi, elupuu juurde hoopis uuel ja teistsugusel viisil. Elupuu on sümbol Jeesusest Kristusest, sest tema kaudu jõuab meieni tõeline Jumala elu! Paradiisis sai tee tema juurde suletud inimese vale valiku tõttu. Aga hiljem tuli ta ise inimeste juurde seda teed uuesti avama. Kui ta Suurel reedel ristil suri, rebenes muuhulgas Jeruusalemma templis eesriie püha paiga ja kõigepühama paiga vahel. Tee Jumala lähedusse oli uuesti avatud! Elupuu on jälle kättesaadav! Me võime tulla ja kasutada seda võimalust!

PKK0016 1Ms 4:1 – 10

Kaks jumalateenistust

1. Moosese raamatu 3. peatükis oli juttu patu juurtest ja olemusest. Neljandas peatükis räägitakse patu viljadest. Siin hakkame nägema selgemini, kui suur õnnetus patu tulek maailma tegelikult oli. Saame näha, et keelatud vilja söömine ei toonud endaga kaasa mitte ainult ajutist toidumürgistust, vaid midagi hoopis püsivamat ja kaugeleulatuvamat. See peatükk näitab, mis inimesega tegelikult juhtus, kui ta laskis mao ahvatlustel end petta. Esimese inimese sõnakuulmatus tõi kaasa Jumala kohtuotsuse – mitte ainult temale endale, vaid ka kogu inimsoole. See kohtuotsus kehtib ka meie, aatomiajastul elavate inimeste kohta. Me oleme pärinud sellesama rikutud inimloomuse. Meie iseloomu puudused, mis tekitavad probleeme ja põhjustavad pahandusi nii meie ligimestele kui ka meile endile, on Aadama langemise tagajärg. Kõiki neid probleeme võime jälgida otsekui peegli peal juba siin, kus hakkame vaatlema Aadama kahe esimese poja elu.

Loomulikult on Aadamal ja Eeval lapsi hoopis rohkem, aga nende kahe poja elu kirjeldus on täiesti piisav, et maalida meie silme ette inimlik elu koos kõikide selle õudustega.

4:1 Ja Aadam sai ühte oma naise Eevaga, kes jäi lapseootele ja tõi Kaini ilmale ning ütles: „Ma olen Issanda abiga mehe ilmale toonud.”

Sellest esimesest salmist näeme kõigepealt, et Jumala poolt inimesele antud käsk "Olge viljakad ja saage paljuks" kehtib hoolimata langemisest ikka veel. Langemine ei mõjutanud inimese seksuaalset olemust. Samuti näeme, et

seksuaalsusega ei ole seotud mitte mingeid probleeme. Pole vähimatki vihjet, et Aadama ja Eeva ühtesaamises oleks midagi halba. See kinnitab, et eelmises peatükis puudutatud teema "Häbi ja viigilehed" viitab sügavamale, kui lihtsalt inimese seksuaalsus.

Teiseks näeme, et Eeva ja Aadam ei oodanud lapse sündimisega seoses mingeid probleeme. Vastupidi, nad võisid pigem oodata midagi head, sest enne pagendamist oli Jumal öelnud, et naise seemnest tuleb see, kes purustab mao pea. Eeva oleks võinud isegi mõelda, et siin on Jumala tõotuse täitumine. Ta hüüatas rõõmsalt: "Ma olen Issanda abiga mehe ilmale toonud!" Sellepärast andis ta poisile nimeks Kain, mis tuletab meelde heebrea verbi 'hankima' või 'saama'.

Ent tegelikkus on hoopis kurvem. Kain ei olnud Issanda poolt tõotatud päästja. Vastupidi, ta oli mõrtsukas. Võitlus naise seemne ja mao vahel alles algas, ja see pidi kestma veel väga kaua.

4:2 Ja tema sünnitas taas: ta venna Aabeli. Ja Aabel oli lambakarjane, Kain aga oli põllumees.

Edasi räägib Piibel sellest, milliseks kujunes vendade elu.

4:3 Ja mõne aja pärast juhtus, et Kain tõi Issandale roaohvri maaviljast,

Siit selgub, et esimesed inimesed olid hakanud Jumalale ohverdama. Sest sõnad "tõi Issandale" viitavad teatud konkreetsele kohale, mida oldi harjunud kasutama ohverdamis- ehk jumalateenistuskohana. Seega võib arvata, et tegemist ei olnud Kaini esimese ohverdamisega.

Meile ei anta teada, mis põhjusel olid Kain ja Aabel hakanud Jumalale ohvreid tooma. Aga ka Uues Testamendis räägitakse Kaini ja Aabeli ohvritest. Hb 11:4 öeldakse selle kohta: "Usus tõi Aabel Jumalale parema ohvri kui Kain, mille tõttu ta sai tunnistuse, et tema on õige, kuna Jumal andis tema andide kohta tunnistuse, ja usu kaudu ta räägib veel surnunagi."

Siin räägitakse Aabeli usust ja pealegi öeldakse, et see oli parem, kui Kaini usk. Kui tullakse jumalateenistusele või Jumalale ohverdama, on usk muidugi täiesti loomulik eeldus. Nüüd aga tuleb esitada küsimus, millesse Aabel uskus ja miks? Ja mille poolest erines tema usk Kaini omast?

Kõigepealt võiks oletada, et Jumal oli esimestele inimestele teada andnud, kuidas tuleks teda teenida. Sest Uus Testament ütleb, et usk tuleb Jumala sõna kuulmisest. Teiseks peame arvestama, et esimesed inimesed olid eespool kirjeldatud sündmustele veel küllalt lähedal. Pean võimalikuks, et Jumal oli andnud oma ilmutuse ohverdamise kohta nii Kainile kui ka Aabelile. Aga kuna me praegusel hetkel räägime oletustest, siis teine võimalus on oletada, et Kain ja Aabel lihtsalt toimisid oma parema äratundmise kohaselt − tegid nii, nagu oskasid.

Kain tõi Issandale ohvri maaviljast. Ja vaevalt võime arvata, et selles iseenesest midagi valesti oli − küllap tõi temagi parima, mis tal oli. Ka hiljem, seoses Iisraeli jumalateenistusega, näeme, et Jumalale ohverdatakse mitte ainult loomi, vaid ka maavilja − koguni lõikuse parim osa.

Edasi räägib Piibel Aabeli ohverdamisest.

4:4–5 ja ka Aabel tõi oma lammaste esimesest soost ning nende rasvast, ja Issand vaatas Aabeli ja tema roaohvri peale, aga Kaini ja tema roaohvri peale ta ei vaadanud. Siis Kain vihastus väga ja lõi pilgu maha.

Kain vihastus, et Jumal ei toiminud nii, nagu tema soovis. Kas sellest kumab läbi Kaini pettumus, kui tal ei õnnestu valitseda Jumalat? On nimelt teada, et paljudes paganlikes religioonides on ohverdamiste peamiseks mõtteks panna jumal tegutsema oma soovi kohaselt − tegema midagi niisugust, mida ise ei suuda teha. Kui aga selgub, et jumal end manipuleerida ei lase, siis võidakse selle peale vihastuda …

Igatahes pole ka meie ajal sugugi mitte võõras solvumine Jumala peale sellel põhjusel, et ta ei tegutse nii, nagu ta meie arvates peaks seda tegema. Meile, inimestele, on väga tüüpiline soovida, et Jumal oleks meile otsekui kepphobu, kellel ratsutame nii nagu ise soovime; hampelmann, keda võime vastavalt soovile nöörist tõmmata, või automaat, kuhu laseme sisse palvemündi ja kust tuleb alati soovitud vastus. Või nagu tark mees taskus, kes õigel hetkel meile alati vajalikku nõu annab ja kõik võimatu võimalikuks muudab.

Kui aga Jumal meie ootustele ei vasta, võib juhtuda samuti, nagu siin Kainiga − lööme pilgu maha, vihastame ja solvume. Hakkame nagu Kain hauduma kättemaksumõtteid, pöörame Jumalale selja ja läheme otsima kedagi või midagi muud, mis meie ootustele paremini vastaks.

Sellega seoses tasuks põhjalikult järele mõelda, mis teeks elu maa peal õnnelikuks. Kas see, kui alati saavad täidetud kõik meie isekad soovid ja kapriisid? Või pigem siiski see, kui täituks Jumala püha ja täiuslik tahe? Poleks paha korraks peatuda ja püüda kujutleda, mis siis maa peal juhtuks, kui Jumal ühel päeval äkki vastaks kõikide inimeste kõikidele soovidele ja palvetele jaatavalt?

−−−−−

Inimlikust seisukohast on muidugi mõistetav Kaini viha ja üldse kõigi inimeste viha, kui nad näevad, et nende soovid ei täitu, eriti kui paistab, et kõrval teiste inimeste soovid täituvad. Aga kui oleme siinkohal tähelepanelikud, siis võime hakata juba aimama, miks niisuguse meelsuse ja suhtumisega inimeste jumalateenistus ja ohvrid ei ole Jumalale vastuvõetavad − nende tegelikuks, sügavamaks, alateadlikuks sisuks ei ole mitte teenida Jumalat, vaid rahuldada inimese ego.

Kui vaatleme Kaini ohverdamist pealiskaudselt, siis võib temast vaat et kahju hakata. Ta on põldu harides ja ohakatega võideldes kõvasti vaeva näinud, et saaki saada. Nüüd toob ta oma töö viljast ohvri Jumalale − ja Jumal ei vaatagi selle poole! Kas hoopis Jumal pole siin kõiges süüdi? Kuidas võib Jumal olla selline, et jätab tähele panemata inimese vaevanägemise, ponnistused ja eneseohverduse? Näib, et selle peale on lausa õigus vihastuda! …

Uues Testamendis on muuhulgas lühike Juuda kiri. See räägib oma kaasaegsetest valeõpetajatest ja seostab selle teema huvitaval kombel Kainiga: "Häda neile, sest nad on läinud Kaini teed ja andunud tasu eest Bileami eksitusele ning Korahi kombel vastuhakkamise läbi hukkunud!" (Ju 11) Milline on see "Kaini tee", millest Juudas siin räägib?

Kirjast heebrealastele nägime, et Kain ei tulnud Jumala ette usus, vähemalt mitte õiges usus. Väliselt oli kõik justkui korras, aga südame sügavustest ilmusid äkitselt välja isekus, kadedus ja kättemaksuhimu. Kas ka meie päevil ei toimu lugematutel juhtudel täpselt seesama? Isegi kirikutes, isegi jumalateenistustel? Selle asemel, et tuua Jumalale seda, mida ta ootab, nimelt iseennast koos kogu oma rikutusega, pakume me Jumalale teeneid, soovides nendega hüvitada oma rikutust. Näiliselt isetu teiste teenimise ajendiks võib olla tegelikult soov teenida Jumala ees "plusspunkte". Teine arvab küllaldase olevat selle, et ta pole kunagi kellelegi midagi kurja teinud. Kolmas arvab, et kui ta palvetab piisavalt andunult, siis teeb see tema Jumala silmis armsaks ja vastuvõetavaks. Keegi võib pidada õigeks kristlikuks kohuseks käia korralikult jumalateenistustel või ohverdada Jumalale oma Piibli lugemise ja head kavatsused …

Siinkohal tekib kahtlemata küsimus, kas siis kõik need asjad on halvad? Kas nendest peab loobuma? − Loomulikult ei ole asi selles. Küsimus on hoopis selles, mis peitub inimese südame sügavustes tegelikult. Aga seda pole inimene ise reeglina võimeline märkama. Alles siis, kui tuleb Jumala Vaim ja paljastab selle, me märkame, milline on inimene tegelikult, isegi Jumalat teenides. Enne seda oleme samas olukorras, nagu Kain − märkame, et meie Jumala teenimine ei rahulda meid, aga ei saa aru, mis põhjusel.

Tõsiasi on, et Jumal ei vaja meilt mitte mingisuguseid teeneid. Täiesti õige ja omal kohal on nii palvetamine, Piibli lugemine, kirikus käimine kui ka vaeste inimeste eest hoolitsemine. Aga ennekõike ootab Jumal meilt midagi muud − nimelt, et me märkaksime oma patusust ja rikutust ning tuleksime sellega Jumala ette. Ja kui tema meid vastu võtab, puhastab ja uuendab, siis oskame hoopis uuel kombel tuua talle ka kõike muud, nii et see on talle vastuvõetav ja kõigile teistele tõeliselt kasulik.

Probleem on selles, et üldiselt on inimene oma puuduste ja vigade suhtes pime. Ta ei ole võimeline nägema oma rikutuse sügavust, täpselt nagu Kaingi. Ja kui me sellises seisundis üritame Jumalat teenida või meelitada, siis ei ole see Jumalale vastuvõetav.

Nagu varsti näeme, oli Kaini olukord tegelikult äärmiselt tõsine, isegi eluohtlikult tõsine. Seda nii talle endale kui ka tema kaasinimesele. Ja kindlasti eksime, kui arvame, et selle olukorra põhjustas Jumal ise sellega, et ta ei võtnud vastu Kaini ohvrit. Oleks ta selle vastu võtnud − võiksime arvata − siis oleks Kain rahunenud … Kuid mõtleme järele − kas võiks ikka maailma tõesti tulla rahu seeläbi, kui kõik vallutajad, diktaatorid, mõrtsukad ja muidu kurjategijad saaksid alati oma tahtmist, ilma et keegi neid takistaks, isegi Jumal? − Vaevalt küll …

−−−−−

Kui meile öeldi, et usu läbi tõi Aabel Jumalale parema ohvri kui Kain, siis pole meil põhjust arvata, et erinevus seisnes ohvrites. Ei − ilmselt oli erinevus ohverdajates. Küsimus polnud selles, kumb on oma ohvriga seoses rohkem tööd teinud ja vaeva näinud. Üldse peame meeles pidama, et päästet ei too meile mitte meie teod ja vaevanägemine, vaid Jumala teod. Selles suhtes võime küll märkida, et Aabeli ohver on lunastusele lähemal − see on seotud verevalamisega, loomade ohverdamisega, mis viitab otseselt Jeesusele Kristusele. Kristlastena ei tohi me iial unustada, et ainult see ohver on see, mis teeb meid Jumalale vastuvõetavaks ja meelepäraseks. Uues Testamendis ütleb apostel Paulus selle kohta Tt 3:5: "… *siis ta päästis meid − mitte õiguse tegude tõttu, mida meie nagu oleksime teinud, vaid oma halastust mööda, uuestisünni pesemise ja Püha Vaimu uuendamise kaudu.*"

Kui meile öeldakse, et Aabel tõi oma ohvri usus, siis peame seda tõenäoliselt mõistma nõnda, et Aabel kuidagi alateadlikult pani oma lootuse Jumala armule. Tema suhtumine oli teine, kui Kainil. Kui Kain vihastus ja pilgu maha lõi, siis näitab see ju muuhulgas sedagi, et ta pidas Jumalat kellekski, kelle peale vihastamine võib olla õigustatud − kellekski endataoliseks. See aga näitab, et tal puudus jumalakartus. See on üks oluline tunnus, mis iseloomustab pattulangenud inimest. Ta pole võimeline nägema tohutut vahet enda ja Jumala vahel, tal puudub jumalakartus − see tähendab, asjakohane suhtumine Jumalasse. Aga selline hoiak muudab tema jumalateenistuse tühiseks ja Jumalale vastuvõetamatuks.

Aabeli hoiak oli ilmselt teistsugune. Selles seisnebki nende usu vahe!

−−−−−

Ehk ei ole siinkohal ülearune jälle kord üle korrata. mida tähendab tegelikult ristiusk. Ristiusu põhiline sisu ei seisne selles, et inimene üritab kristlasena elada paremini kui teised, mittekristlased. Kristlane on see, kes on mõistnud, et oma rikutuse tõttu vajab ta Kristust. Ta on mõistnud, et ta ei saa Jumala meelehead ära teenida oma hea eluga või õilsate otsustega. Näiteks otsusega alustada uuest aastast uut elu.

Kristlane, kes on saanud selgeks kristluse põhitõed, teab, et mitte miski, mida ta ise võiks teha, ei tee teda Jumalale vastuvõetavaks. Ta on pannud kogu oma lootuse oma Asemikule − Jeesusele Kristusele, kelle kohta apostel Paulus kirjutab Rm 3:25: "… kelle Jumal on seadnud tema veres lepitusohvriks usu kaudu, et näidata üles oma õigust sellega, et ta kustutas varem tehtud patud". Ja nende kohta, kes sellega ei nõustu, kes ei taha elada üksnes Jumala armust, kirjutab apostel Paulus samas kirjas, Rm 10:3: "sest nad ei mõista Jumala õigust ning, püüdes kehtestada oma õigust, ei ole alistunud Jumala õigusele." Aga nõnda toimimine ja selline suhtumine on saatuslik viga.

Siit selgus, et meil on kaks erinevat võimalust, kuidas me usklikkudena Jumalasse suhtume ja teda teenime − üks on oma õigus, teine on Jumala õigus. Omaõigus ütleb: "Ma pean olema piisavalt hea, sest ma olen teinud seda, mida olen osanud ja suutnud." Jumal aga teab, kui küündimatu see tegelikult on, sellepärast pakub ta meile teist õigust − nimelt enda oma, mis tuleb Jeesuse Kristuse kaudu ja millel on taevane kvaliteet. Meie teine võimalus ongi võtta vastu see Jumala õigus ja panna kogu oma lootus sellele.

Ja peame mõistma, et need kaks õigust ei täienda teineteist, vaid välistavad teineteise. Peame valima, kas läheneme Jumalale sellise suhtumisega nagu Kain või sellisega, nagu Aabel.

Seda on õigesti ja põhjalikult mõistnud ka apostel Paulus, kui ta kirjutab Fl 3:8−9. Lisades siia ka eelmistes salmides sisalduva mõtte, võib seda lugeda nõnda: "Ma pean kõiki oma häid eeldusi ja saavutusi kahjuks − segavaks asjaoluks Issanda Jeesuse Kristuse kõikeületava tunnetuse kõrval. Tema pärast olen ma minetanud kõik selle ja pean seda pühkmeiks, et saada kasuks Kristust. Ma soovin, et mind leitaks tema seest ega oleks mul oma õigust, mis tuleb sellest, et ma olen täitnud Seaduse, vaid et mul oleks see õigus, mis tuleb Kristusesse uskumisest − see, mille Jumal annab usu peale."

Lisasin seda teksti lugedes praegu paar sõna omalt poolt, aga mitte selle teksti mõtte moonutamiseks, vaid selgemini esile toomiseks. Kes konteksti uurib, võib veenduda, et just seda tahab Paulus siin öelda.

−−−−−

Kain ja Aabel on tegelikult üsna sarnased. Nad on elanud samas kodus ja kasvatatud samade vanemate poolt. Neil oli ka samasugune religioosne kasvatus. Nende vanemad on kahtlemata rääkinud neile oma kogemustest veel paradiisis. Ka nende jumalateenistus näib esmapilgul küllalt sarnane. Ometi oli nende lähenemises Jumalale suur põhimõtteline erinevus, mis lõpuks lahutas nad teineteisest täielikult .

Samasuguses olukorras on tegelikult terve inimkond. Jumala sõna mõju jagab inimkonna kahte ossa. Ühed lähenevad Jumalale nii, nagu Jumal on selle määranud, ja võtavad vastu Jumala poolt pakutava arstirohu − nimelt tema lepituse. Teised jätkavad Kaini eeskujul. Kas siin ei leidu ka vastus küsimusele, kust tulevad ristisõjad?

4:6−7 Ja Issand küsis Kainilt: „Mispärast sa vihastud? Ja mispärast sa pilgu maha lööd? Eks ole: kui sa head teed, siis on su pilk tõstetud üles? Aga kui sa head ei tee, siis luurab patt ukse ees ja himustab sind. Kuid sina pead tema üle valitsema!”

Kain on vihane. Nii vihane, et on valmis mõrvama oma venna. Johannese 1. kirjas öeldakse meile, et kes venda vihkab, see on venna tapja (1Jh 3:15). Ja sealsamas, 12. salmis öeldakse meile ka, miks Kain oma venna tappis − "sellepärast, et tema teod olid kurjad, aga ta venna omad − õiged". Just see on sageli mõrvade põhjuseks ka tänapäeval.

Kaini viha üheks oluliseks põhjuseks oli kahtlemata kadedus. Ja kadedus on omakorda seotud uhkusega. Mõlemaid on kerge märgata teistes, aga raske iseendas. Ja veel palju raskem on neid ära tunda siis, kui tegeldakse parajasti Jumala teenimisega. Aga nende loogiliseks tulemuseks on alati mõrv ja surm, kui nende mõju ei saa katkestatud.

Vihastamisega kaasnes see, et Kain lõi pilgu maha. See on iseloomulik, kui haudutakse kellelegi kättemaksu. Inimese väline käitumine räägib sellest, mis toimub tema sisemuses. Küllap on see tuttav meilegi.

−−−−−

Aga siinkohal tahaks märkida, et tegelikult ei olnud Kaini Jumala teenimine tulutu. Tõsi, Kain ei saanud sellist vastust, nagu ta ootas, aga ta sai teistsuguse − sellise, mida ta sel hetkel just vajas. Talle anti hoiatus, et surmavaenlane on lähedal ja ta peaks olema hoolega valvel − patt luurab juba sealsamas, otse ukse taga, ja ootab sobivat võimalust haarata teda oma võimusesse …

Ka meie jumalateenistustel toimib Jumal samamoodi. Kui ta ei anna meile seda, mida me ootame, siis peaksime olema valmis vastu võtma seda, mida ta meile pakub − sest ilmselt just seda me vajame. Kui jätame vajalikud hoiatused tähelepanuta, võib meie käsi käia kergesti nii, nagu käis Kainilgi.

Ilmselt ei pidanud Kain Jumala antud hoiatust tähtsaks. Kui sageli toimime meiegi samamoodi! Kui sageli otsitakse kirikutest lihtsalt harrast meeleolu, eriti jõulude ajal … Ja solvutakse, kui kuuldakse Jumala juttu patust ja meeleparandusest. Ometi, just sellel teel pakub Jumal meile tõeliselt oma abi. Ja võttes vastu selle abi, saaksime ka tõeliselt taevase meeleolu!

4:8−9 Ja Kain ütles oma vennale Aabelile: „Lähme väljale!” Ja kui nad väljal olid, tungis Kain oma venna Aabeli kallale ja tappis tema. Aga Issand küsis Kainilt: „Kus on su vend Aabel?” Ja tema vastas: „Ei mina tea. Kas ma olen oma venna hoidja?”

Jälle pakkus Jumal võimalust ausaks ülestunnistuseks, aga sai vastuseks tüüpilise kurjategijate vastuse. Patt on Kaini täielikult oma võimusesse haaranud ja tulemused on loomulikult sellele vastavad.

Aadamalt oli Jumal küsinud: "Kus sa oled?" Nüüd kuuleb Kain küsimust: "Kus on su vend Aabel?" Apostel Johannes ütleb meile 1Jh 2:11, et kes vihkab oma venda, see on pimeduses ja kõnnib pimeduses ega tea, kuhu ta läheb, sest pimedus on sõgestanud tema silmad. Seda näeme suurepäraselt kogu Kaini tegevuses ja enese õigustamises.

Täpselt sama skeemi järgi toimib kurjus ja pimedus tänapäevani. Inimesed toovad oma tegude õigustamiseks lapsikuid ettekäändeid, ja kohtus tuleb nende ütlusi tõsiselt arutada ja kaaluda! Kõige hullem aga on see pimedus ilmselt selle poolest, et kurjategija ise sageli ei märkagi oma süüd. Kurjuse pimedus on kalgistanud tema südame.

Aga kõigest hoolimata me näeme, et Jumal ei ole päriselt hüljanud ei Aadamat, Kaini ega nende järglasi. Ta kutsub inimest ka siis, kui inimene on saanud hakkama millegi õudsega. Kus sa oled? Ja kus on su vend? − need küsimused on tegelikult Jumala armu väljendus, sest nad pakuvad võimalust meeleparanduseks − oma süü märkamiseks ja üles tunnistamiseks. Aga olles patu haardes, on raske neile küsimustele õigesti vastata.

4:10 Ja tema ütles: „Mis sa oled teinud? Sinu venna vere hääl kisendab maa pealt minu poole!

Selles salmis on meile väga tähtis õppetund − nimelt: kui Jumal meilt midagi küsib, siis mitte sellepärast, et ta ise vastust ei tea ja et ta vajaks infot meie käest. Jumala küsimus tähendab meile võimalust − võimalust tulla pimedusest valgusesse! Võimalust vabaneda patu haardest selle üles tunnistamise teel. Kahjuks kasutatakse seda võimalust harva … Jeesus ütleb Mt 10:26: "Midagi ei ole ju kinnikaetut, mis ei tuleks ilmsiks, ega peidetut, mida ei saadaks teada." Sageli on see nõnda juba inimühiskonnas. Aga peame igal juhul arvestama sellega, et needki asjad, mis meil siin on õnnestunud ka maha salata, tulevad esile kord siis, kui me seisame Jumala ees ja kui Jumal esitab meile samad küsimused: kus oled sa ise ja kus on su vend? Kuidas sa teda kohtlesid? Mida sa talle tegelikult tegid? − Neid Jumala küsimusi ei ole võimalik vältida ühelgi inimesel.

See on Jumala eriline arm, kui me kuuleme neid tema küsimusi juba täna. Peame arvestama, et ka iga viimase kui salajase patu toob Jumal ükskord välja. Kohtupäeval näevad neid kõik. Aga kuuldes neid Jumala küsimusi täna, on meil võimalus vastata ausalt, ja sel teel saada osa Jumala armust ja andestusest. Apostel Johannes ütleb meile 1Jh 1:8−9: "Kui me ütleme: „Meil ei ole pattu”, siis me petame iseendid ja tõde ei ole meis. Kui me oma patud tunnistame, on tema ustav ja õige, nõnda et ta annab andeks meie patud ja puhastab meid kogu ülekohtust."

Aga kui me oleme Jumala enese poolt puhastatud, siis minnes kord Jumala kohtusse, ei leita enam ühtegi meie pattu, mis me oleme teinud. Meie tänane võimalus on − kuulda Jumala küsimust ja vastata sellele õigesti!

PKK0017 1Ms 4:11 − 26

Kaini karistus

Kain on mõrvanud oma venna Aabeli. Nüüd järgneb kuriteole kohtuotsus ja karistus.

4:11−12 Aga nüüd ole sa neetud siit maa pealt, mis oma suu on avanud, su venna verd sinu käest vastu võttes! Kui sa harid maad, siis see ei anna sulle enam oma rammu. Sa pead maa peal olema hulkur ja põgenik!”

Piibli keel on konkreetne. Kaini tegu oli sundinud maad otsekui avama oma suu ja vastu võtma Aabeli vere. See on inimkonna esimene mõrv. Ja kõigele lisaks oli see venna mõrv. Pattulangemise tagajärjed hakkavad nähtavale tulema kogu oma õuduses.

Kaini karistuseks oli, et tema põlluharijaamet sattus needuse alla − maa ei anna talle enam oma rammu. Ka varasem kohtuotsus Aadama üle oli seotud maaviljelusega. Kaini osas läheb asi veelgi halvemaks, sest vahele oli tulnud veri. Sisuliselt peab ta loobuma oma senisest elukutsest ning olema edaspidi hulkur ja põgenik. Aadamale langetatud kohtuotsus puudutas rohkem maad ja vähem Aadamat ennast. Kaini puhul on vastupidi − neetud on esmajoones tema ise, elades maa peal. Kain oli võtnud teise inimese elu. Ja Jumala karistuse karmus näitab, et Jumal on alati elu poolel.

Kain ilmselt ei oodanud nii karmi karistust.

4:13 Ja Kain ütles Issandale: „Mu karistus on suurem, kui ma suudan kanda!

Ka see on kuritegevusele tüüpiline − kurjategija haletseb ennast ja oma kurba saatust, aga ei mõtle oma ohvritele. Ja mida kaugemale asi areneb, seda suuremasse pimedusse inimene satub. Aadam ja Eeva lõpuks ikkagi tunnistasid, et nad on keelatud puust söönud, Kain aga ei ilmuta vähimatki kahetsuse märki.

Kord oli üks teinegi kurjategija Jumalaga kõrvuti ja mõtles oma elu üle järele. Järele mõtlemise tulemust väljendas ta sõnadega, mis on toodud Lk 23:41: "Meie saame oma karistuse õigusega, sest me saame kätte, mis meie teod on väärt." Tollele mehele ütles Jeesus, et ta on juba samal päeval koos temaga paradiisis! Ent seal oli ka teine kurjategija, kelle hoiak ja sõnad olid väga sarnased Kaini omale: "Päästa iseennast ja meid", ütles ta Jeesusele, olles ilmselt rahulolematu oma saatusega.

Ka Kain jätkab, öeldes Jumalale:

4:14 Vaata, sa oled mind täna ära ajanud siit maalt ja ma pean varjule minema su palge eest ning maa peal olema hulkur ja põgenik. Ja igaüks, kes mind leiab, tapab mu.”

Kain ei mõelnud oma tapetud vennale, küll aga mõtles ta oma saatusele. Ta teadis, et Aabeli mõrv nõuab kättemaksu. Aga kõigest hoolimata näeme, et Jumal jälle kord osutab oma armastust isegi mõrvarile ja korraldab talle võimaluse olla kaitstud:

4:15 Ja Issand ütles temale: „Ei, sugugi mitte, vaid igaühele, kes Kaini tapab, peab seitsmekordselt kätte makstama!” Ja Issand pani Kainile märgi, et leidja teda maha ei lööks.

Läbi aegade on inimesi huvitanud, milline küll võis olla see märk, mille Jumal Kainile pani, ja selle kohta on tehtud igasugu oletusi. Aga siinkohal pole ehk kõige tähtsam küsimus, milline see märk välja nägi, vaid tõsiasi, et Jumal kaitses Kaini. Ka nendel aegadel, kui veel ei olnud seadustega reguleeritud ühiskondlikku korda, leidis Jumal võimaluse Kaini kaitsmiseks.

Kaini tapjale pidi seitsmekordselt kätte makstama. Miks nii rängalt? Arvan: selleks, et edaspidi ei hakkaks mõrvade laine järjest kasvama, nagu mäest alla veerev lumepall. Juba siin võime märgata põhimõtet, et kurja pole võimalik võita kurjaga.

Järgmistes salmides antakse meile ülevaade, mis Kainist ja tema soost edasi sai.

Piibel räägib, et esimesed inimesed elasid palju sajandeid. Alles pärast veeuputust langes inimeste eluiga praegusele tasemele.

Piibli esimesi peatükke lugedes tuleb meeles pidada, et meile ei räägita sündmustest mitte alati nende toimumise täpses järjekorras. Pigem on nendes lühikestes peatükkides ja salmides kokkuvõetult kirja pandud inimkonna arenemise üldine ajalugu ja selle seaduspärasused. Kohati võib Piibel ette hoiatamata siirduda ühelt sündmuselt teisele, kusjuures nende sündmuste vahel on sadu aastaid. Nii räägitakse meile ainult mõnedest Eeva ja Aadama järeltulijatest, ja nendegi osas ainult üksikutest, hoolikalt valitud sündmustest. Paljusid inimesi ei mainita isegi mitte nimepidi. Näiteks said Eeva ja Aadam oma rohkem kui 900 aasta pikkuse elu jooksul suure hulga lapsi, aga seda märgitakse ainult möödaminnes 5. peatüki 4. salmis: "Ja Aadama elupäevi oli pärast Seti sündimist kaheksasada aastat, ja temale sündis poegi ja tütreid."

Loomulikult sündis ka neile kõigile omakorda palju poegi ja tütreid, lastelapsi ja lastelastelapsi jne, jne. Siin on muide ka vastus küsimusele, mida vahel esitatakse: "Kust sai Kain endale naise?" või kes oleksid võinud olla need, kes

oleksid talle venna mõrva eest kätte maksnud? Kui eluiga on nii pikk, siis võib juba mõnesaja aastaga sündida maailma kümneid tuhandeid inimesi.

_____

Kaini elulugu näitab, et ta läks oma teel Jumalast üha kaugemale.

4:16 Ja Kain läks ära Issanda palge eest ning elas Noodimaal, hommiku pool Eedenit.

Sõna "*nood*" tähendab pagulust. Kain elas pagulasena pagulaste maal, kaugel Jumalast. Südametunnistusest hoolimata ja Issanda ees alandumata läheb ta hulkuma. Lõpuks paistab ta olevat leidnud kusagil püsivama asukoha.

4:17 Ja Kain sai ühte oma naisega, kes jäi lapseootele ja tõi ilmale Hanoki; ja ta ehitas ühe linna ning nimetas selle linna oma poja Hanoki nime järgi.

Nagu nägime, Piibel ei maini, millal Kain abiellus. Nüüd näib ta kogevat oma elus uut algust. Linna või kindlustatud koha ehitamine on juba oluline samm edasi inimkonna ajaloos.

Kain andis enda ehitatud linnale oma poja nime. Niisugust praktikat on kasutatud palju ka hiljem. Linnadele ja tänavatele on antud küll nende ehitajate, küll nende ehitajate laste nimesid. Kui siin mainitakse "linna", siis tuleb arvestada, et selle all ei pea me tingimata mõtlema midagi nii suurt ja vägevat, nagu on linnad tänapäeval. Piibli algtekstis võib see sõna tähendada ükskõik kui suurt või väikest kohta, kuhu inimesed on asunud üheskoos elama.

Kain on ilmselt lõpetanud hulkurielu ja jäänud paikseks.

4:18–19 Ja Hanokile sündis Iirad, Iiradile sündis Mehuujael, Mehuujaelile sündis Metuusael, Metuusaelile sündis Lemek. Ja Lemek võttis enesele kaks naist: ühe nimi oli Aada ja teise nimi oli Silla.

Kaini sugupuus oli tema otseste järglaste hulgas mees, kelle nimi oli Lemek. Lemekiga seoses algas midagi uut − nimelt mitmenaisepidamine. Jumala esialgne tahe oli mitmes suhtes moondunud ka mehe ja naise vahelistes suhetes. Mõte naisest kui mehe teisest poolest, mehega samast ihust, oli moondunud. Kui mees kohtleb naisi nagu ostetud kaupa − mida rohkem, seda uhkem − siis ei ole see mingil juhul Jumala kavatsusele vastav korraldus. Me ei näe Piiblis, et Jumal niisugust korraldust heaks kiidaks, ehkki näiteks ka Jaakobil oli kaks naist − Lea ja Raahel. Piibel lihtsalt räägib, kuidas inimkonna lugu edasi arenes.

Muide, ka Jaakobi perekonna ellu tõi hulga probleeme just see, et tal oli rohkem kui üks naine.

Lemek oli esimene, kelle kohta öeldakse, et tal oli kaks naist. Aada tähendab rõõmu või kaunistust. Küllap oli ta kaunis, nagu on paljud naised. Silla võib tähendada mitut asja, sealhulgas kaitsevarju või ka selle alust hämarust. Kas jäi tagasihoidlikum naine ilusama varju? Igatahes oli Lemekil kaks erinevat naist, ja kindlasti võis see kaasa tuua ka probleeme.

Edasi räägitakse meile Lemeki lastest:

4:20–21 Ja Aada tõi ilmale Jaabali, kes sai nende isaks, kes elasid telkides ja kasvatasid karja. Ja tema venna nimi oli Juubal, kes sai kõigi kandlelööjate ja vilepuhujate isaks.

Näeme siit, et Kaini järeltulijad viisid inimkonna elu edasi. Neid võib nimetada uue avastajateks. Jaabali poolt organiseeritud karjakasvatus ja Juubali poolt alustatud muusikaharrastus on olnud inimkonna elus tähtsal kohal läbi ajaloo. Aga nemad polnud ainsad uue avastajad. Ka Lemeki teise naise, Silla lapsed olid leidurid.

4:22 Ja Silla tõi ilmale Tuubal-Kaini, kes õpetas sepist taguma kõiki, kes tegid vask- ja raudsepa tööd; ja Tuubal-Kaini õde oli Naama.

Tuubal-Kaini võime nimetada inimkonna esimeseks metallitöö inseneriks. Ühtlasi näeme, et sel ajal tuntakse juba rauatööd. Järgnevas aga näeme kaudselt peegeldumas inimeste elus valitsevaid teravaid probleeme.

4:23–24 Ja Lemek ütles oma naistele: *„Aada ja Silla, kuulge mu häält, te Lemeki naised, pange tähele mu kõnet! Jah, haava pärast ma tapan mehe ja verme pärast nooruki! Kui Kaini pärast makstakse kätte seitse korda, siis Lemeki pärast seitsekümmend seitse korda!”*

Siin on tegemist värssidega. Selles laulus iseloomustab Lemek ennast kui meest, kes ei kohku tagasi mitte millegi eest ja kes on valmis kõige julmemal viisil kätte maksma igaühele, kes peaks julgema teda sõrmeotsagagi puudutada. Just seda tähendavad sõnad: "Haava pärast ma tapan mehe ja verme pärast nooruki!" Tänapäeval öeldaks lihtsalt: "Ma löön ta maha!" Ja Kainist hindab ta ennast, nagu öeldakse, sada korda väärtuslikumaks: kui juba Kaini eest makstakse kätte seitsmekordselt, siis minu eest seitsmekümne seitsme kordselt!

Kui kõrk ja tähtis on küll selline inimene iseenda silmis! Ja mis veelgi olulisem − kui odavaks hindab ta teisi! Aga sellised vägivaldsed inimesed ongi − kõik teised nende ümber peavad hirmust värisema. Kui palju oleks maailmas laipu, kui kõik elaksid taoliste põhimõtete järgi! Tavalisel inimesel on raske mõista niisugust kättemaksuhimu, aga ometi kohtab seda meie maailmas ikka ja jälle. Kõige hullem, kui selline inimene saab võimule ...

Nagu eespool märkisin, Lemeki sõnad on kirjandusliku vormi poolest laul või luuletus. See on Piiblis teine laul. Esimene oli seal, kus Aadam nägi esimest korda oma naist Eevat: "Ja Aadam ütles: *„See on nüüd luu minu luust ja liha minu lihast. Teda peab hüütama mehe naiseks, sest ta on mehest võetud!”*+ (1Ms 2:23)

See laul andis edasi Jumala loomistööd imetleva armunud mehe tundeid. Teises laulus kiitleb kaks naist võtnud julmur, et ta lööb maha igaühe, kelle ta leiab olevat enesele ohtliku.

Selles 1. Moosese raamatu 4. peatüki osas oleme näinud mitmeid ühiskondlikke arenguid − ja ka probleeme. Oleme kuulnud inimeste tehniliste oskuste kasvust, linnade sündimisest ja kunstide sündimisest. Ka inimeste julmus ja hoolimatus on arenenud.

Tuhandeid aastaid hiljem on kättemaksu ja andestuse teema arutlusel ühes teises linnas. Mt 18:21−22 on meil lugeda järgmist: "Siis ütles Peetrus tema juurde astudes: „Issand, kui mitu korda minu vend võib minu vastu patustada ja mul tuleb talle andeks anda? Kas aitab seitsmest korrast?” Jeesus ütles talle: „Ma ei ütle sulle seitse korda, vaid kas või seitsekümmend seitse korda."

Siin me näeme, milline on Jumala arusaam andestusest ja järelikult ka kättemaksmisest. Ja sellel taustal võime eriti hästi märgata, kui kaugele on Lemek ja temaaegne ühiskond läinud Jumala arusaamadest. Võime öelda, et need arusaamad on muutunud teineteise vastanditeks. Kui inimene soovib lõputult kätte maksta, siis Jumal soovib lõputult andestada. Pole ime, et Piibel on ebapopulaarne raamat …

−−−−−

Kaini soost Piibel siinkohal rohkem ei räägi. Selle asemel läheb jutustus sadu aastaid tagasi, uuesti Aadama ja Eeva juurde. Nad olid korraga kaotanud kaks poega – üks oli surnud ja teine kodunt lahkunud. Mida nad sellega seoses tunda võisid, sellest Piibel meile ei räägi. Samuti ei räägi Piibel, mida pidid Aadam ja Eeva tundma, kui nad nägid kõiki oma sõnakuulmatuse hirmsaid tagajärgi. Aga Jumala tahte vastasel elul on alati väga kallis hind. Ainult et tavaliselt nähakse seda tagantjärele.

Tänapäeval süüdistavad vanemad tihti ennast, nähes oma laste elus tehtud valesid valikuid ja nende tagajärjel saabunud kurba saatust. Mõnigi kord tuleb tunnistada, et lapsi kasvatades on tehtud vigu. Aga Aadamal ja Eeval pidi see koorem olema raskem kanda, sest nad ei saanud endid lohutada nii nagu meie, et me oleme juba patustena sündinud siia maailma, ja mis parata, kui oleme puudulikud. Aadamal ja Eeval oli olemas ka täiusliku elu kogemus. Võiksime küsida, kuidas suutsid nad seda süükoormat kanda? Aga teisalt, enam polnud neil valikut. Tuli teha otsus minna oma eluga edasi, hoolimata kõigest. Ja seda me näemegi järgmistes salmides.

4:25–26 Ja Aadam sai taas ühte oma naisega, kes tõi ilmale poja ja pani temale nimeks Sett, öeldes: „Jumal andis mulle teise järeltulija Aabeli asemele, kuna Kain ta tappis.”

Ja Setile sündis ka poeg, ja ta pani temale nimeks Enos. Sel ajal hakati Issanda nime appi hüüdma.

Pärast Aabeli surma sai Eeva poja. Niisiis sai ta poja pärast seda, kui ta oli täiesti konkreetselt pidanud kogema, milleni on tema Jumalast taganemine välja viinud. Pärast kõige selle kontsentreeritud kurjuse kogemist, mis on seotud venna mõrvaga, saab ta poja. Ja sellele pojale paneb ta nimeks Sett.

Piiblit lugedes tasub alati pöörata tähelepanu ka nimedele. Vanemad valisid oma lastele nimed väga hoolikalt ja neil nimedel oli tavaliselt mingi konkreetne tähendus. Nimi võis meenutada kas midagi, mis oli seotud lapse sündimisega, või siis Jumala tõotustega, mis selle lapse kohta olid antud, või lihtsalt lootustega, mis olid seotud selle lapsega. Nüüd, kui suur tragöödia oli alles värskelt meeles, andis Eeva oma pojale nimeks Sett. Sett tähendab asendajat, hüvitust või andi. Sellele vastav verb *šat* tähendab asetamist või võimaldamist. Muide, sama verbi kasutas Jumal, kui ta ütles mao üle kohut mõistes: "Ma tõstan vihavaenu sinu ja naise vahele, sinu seemne ja tema seemne vahele, kes purustab su pea, aga kelle kanda sa salvad."

Nii ei ole võimatu, et ka keset seda kohutavat tragöödiat võis Eeva siiski leida tröösti Jumala sõnast, kes oli andnud talle tõotuse. See tõotus rääkis Eeva järglasest, kes tuleb kord maailma ja purustab kurjuse võimu. Võib-olla suutsid Eeva ja Aadam elada, toetudes sellele tõotusele, ehkki nad pidid terve oma pika elu jooksul nägema oma langemise kohutavaid tagajärgi.

–––––

Ka Setile sündis lapsi. Üht nendest mainitakse nimepidi – see oli Enos. Sõna *enos* tähendab umbkaudu sama, mida ka *aadam* – lihtsalt inimest. Kas selleski võiks näha teatud viidet tõotusele, mille kohaselt sünnib kord keegi mees, kes purustab mao pea? See pole võimatu. Kui see paika peab, siis on siin meie jaoks midagi õpetlikku. Esiteks see, et Jumala tõotustele tasub alati toetuda ja neid usaldada, teiseks aga see, et nende täitumiseni võib minna väga palju rohkem aega, kui oleme arvanud meie, eriti suurtes asjades. Küllap oleks Aadamal ja Eeval olnud oma koormat hoopis raskem kanda, kui nad oleksid teadnud, et tõotatud mao pea purustaja sündimiseni kulub veel tuhandeid aastaid.

Aga samas olukorras oleme meiegi tänapäeval. Jumala ajakavad on meie omadest tohutult erinevad − meie tuhat aastat on tema silmis kui üks päev. Meenutagem, et kui Jeesus oma jüngrite juurest lahkus, lubas ta tagasi tulla samal kombel, nagu teda nähti taevasse minevat. Jüngrid arvasid, et see peab toimuma üsna varsti, ja olid oodates kärsitud. Küllaltki kärsitult on seda sündmust oodatud ka hiljem, kuni meie päevadeni välja. Lõpuks võib tulla pettumus ja arvamus, et küllap on millestki valesti aru saadud − terve see ootus näib olevat asjatu.

Jeesus ise ütles tähendamissõnas kümnest neitsist, et kui peigmees viibis, jäid nad kõik magama. Siit võime õppida seda, et ehkki Jumala kalender on meie omast väga erinev, ei ole põhjust Jumala tõotustes kahelda. Ei ole vale jätkata oma elu ja sünnitada lapsi, hoolimata kõikidest nendest õudustest, mis me näeme ka tänapäeva maailmas. Meie lapsed on väärt, et seostada nendega rõõmsaid lootusi ja ka kasvatada neid selle lootuse vaimus. Nad on väärt, et õpetada neid tundma ja armastama Jumalat, et Jumala plaanid ka nende läbi võiksid teostuda.

−−−−−

Neljanda peatüki lõpus öeldakse veel, et sel ajal hakati Issanda nime appi hüüdma. Algtekstis ja ka vanemates eestikeelsetes piiblitõlgetes on siinkohal Jumala nimi Jahve ehk Jehoova. Selle oma nime andis Jumal hiljem teada Moosesele, kui ta ilmus talle põlevas põõsas. aga näeme me seda nime juba Piibli algusest peale. Üks ja seesama isikuline Jumal on olnud inimeste usu keskmes Aadamast ja Eevast alates kuni meie päevadeni välja. See Jumal on andnud meile tõotused, mis ei peta ja milles võib olla kindel. Elu läheb edasi, lootus püsib ja ka Jumala plaanid teostuvad ükskord niikuinii.

PKK0018 1Ms

Aadama sünniraamat

1. Moosese raamatu peatükid 1 − 11 jutustavad meile sündmustest, mis puudutavad kogu maailma − loomine, pattulangemine, veeuputus ja Baabüloni torn koos sellele järgneva keelte segamisega. 5. peatükk on otsekui sügav hingetõmme keset neid suuri sündmusi. Siin nagu tehakse kokkuvõtteid ja vaadatakse üle, mis kellestki on saanud. 1. Moosese raamatu 5. peatükk lõpetab Aadama suguvõsa kirjelduse. Tähelepanu vääriv on siin Eenoki elu ja eriti selle lõpp. Ja kahtlematult pakub meile huvi suguvõsaloetelu Eenokist Noani.

5. peatüki alguses näeme suguvõsaloetelu Aadamast Setini. Kaini suguvõsast anti lühiülevaade juba 4. peatükis ja Piibel tuleb selle juurde tagasi ainult siis, kui Seti suguvõsa kohtub Kaini järglastega. Märkame, et Piibel järgib peamiselt seda suguvõsaliini, kellest omal ajal sündisid Aabraham, Iisak, Jaakob ja terve Iisraeli rahvas ning kellest lõpuks sündis ka Jeesus naatsaretlane, meie Päästja.

Mingis mõttes kuulub 5. peatükk Piiblis kõige igavamate hulka. On tunne, nagu jalutaksid surnuaias ja loeksid hauakividele kirjutatud nimesid. See on otsekui selle järelkaja, mida Jumal oli öelnud Aadamale paradiisis: "Päeval, mil sa sellest sööd, sa sured." Aadam ja tema lapsed surid tõepoolest. Uues Testamendis ütleb Paulus: "Kõik inimesed surevad Aadamas" (1Kr 15:22).

5:1−2 See on Aadama sünniraamat. Sel päeval, mil Jumal inimese lõi, tegi ta tema Jumala sarnaseks. Ta lõi tema meheks ja naiseks, ja ta õnnistas neid ning andis neile loomisepäeval nime: inimene.

Jumal andis esimestele inimestele nime "inimene", heebrea keeles *adam*. Piibli tõlkijatel on vahel isegi raske otsustada, millal tuleb see heebreakeelne sõna tõlkida üldiselt inimeseks ja millal mõeldakse konkreetselt esimest inimest. Neid sõnu kasutatakse paralleelselt. Märgime siinkohal, et Jumal ei andnud Aadamale ja Eevale nime "inimesed" või "aadamad", vaid ainsuses − inimene, aadam. Ta lõi *inimese* meheks ja naiseks.

See tõsiasi on mõtlemapanev. See tähendab, et Jumal näeb *inimest* mehe ja naisena − ühe tervikuna. Aadam tundis end orvuna, enne kui sai Eeva kaaslaseks. Eeva on justkui mitte teine inimene, vaid inimese − aadama − teine pool. Ja pool on alati osa tervikust.

−−−−−

5. peatükk algab pealkirjaga: "See on Aadama sünniraamat". Täpselt sellele vastavat heebreakeelset väljendit *sefer toldoot* ehk 'suguvõsaraamat' Piiblis mujal ei esinegi, ehkki suguvõsaloetelusid on Piiblis palju. Huvitav on aga, et Uus Testament, mis esialgselt on kirjutatud kreeka keeles, kasutab Jeesuse suguvõsast rääkides sellele vastavat kreekakeelset väljendit "Suguvõsaraamat". Seda võib pidada huvitavaks detailiks, mis ühendab Aadamat Jeesuse Kristusega. Kristust võib nimetada Aadama otseseks sugulaseks Aabrahami ja Taaveti kaudu. Ja Kristus teise aadamana, st teise inimesena murrab ka esimese aadama, esimese inimese langemisest tekkinud mao võimu. Võitlus ise kestab aastatuhandeid, aga võidu saavutab Jumala Poeg, Issand Jeesus.

1. Moosese raamatu 5. peatükk järgib Setist, Eeva ja Aadama kolmandast pojast alanud sugupuuliini. See suguvõsa jätkub, jõudes ühel päeval välja Jeesuseni. Teistele lastele ja nende suguvõsadele ei pöörata enam kuigivõrd tähelepanu.

5:3 Kui Aadam oli elanud sada kolmkümmend aastat, siis sündis temale poeg, kes oli tema sarnane, tema nägu, ja ta pani sellele nimeks Sett.

Siinkohal võiks esitada huvitava küsimuse: kui vana oli Aadam siis, kui ta oli 130-aastane? Pean silmas küsimust: kui vanaks Jumal Aadama lõi? Kas viieteistkümne-, kahekümne-, kolmekümne-, neljakümne- või saja-aastaseks? Seda meile siin ei öelda. Ei öelda ka seda, kui kaua elas Aadam paradiisis enne Eeva loomist või siis enne pattulangemist. Kui oleksime kohtunud Aadamaga paradiisis tema loomisele järgneval päeval, ei oleks me ilmselt osanud arvata, et ta on kõigest ühe päeva vanune. Kui oleksime teda uurinud nö teaduslike vahenditega, oleksime tema vanuseks arvanud ehk mitukümmend aastat.

Nõnda võime arutleda, aga muidugi ei vii niisugused arutlused meid kuhugi. Siin öeldakse meile, et Aadam oli olnud olemas sada kolmkümmend aastat, kui ta sai enesele poja, kes meenutas teda ennast. Jumal oli loonud Aadama enda sarnaseks, ja nüüd pattulangenud Aadamale sünnib poeg, kes on samuti tema sarnane. See on ühest küljest loomulik, aga teisalt ka traagiline − vanemad sünnitavad ja eriti kasvatavad oma lapsi ikka enda sarnasteks. Jumala sarnasteks meie lapsed loomulikul teel ei sünni. Ja mida rohkem on patt moonutanud vanemate elu, seda rohkem kõigi eelduste kohaselt moonutab see ka nende laste elu.

5:4–5 Ja Aadama elupäevi oli pärast Seti sündimist kaheksasada aastat, ja temale sündis poegi ja tütreid. Nõnda oli kõiki Aadama elupäevi, mis ta elas, üheksasada kolmkümmend aastat; siis ta suri.

Nõnda algab meie teekond surnuaias. Aadam sai kaheksasaja aasta jooksul hulga lapsi, keda ei mainita isegi mitte nimepidi. Seda sellepärast, et Piibel keskendub Aadama sarnasele pojale Setile ja tema järglastele.

Elu läks edasi, kuni ühel päeval Aadam suri. Nagu juba eespool sai mainitud, järgib 5. peatüki suguvõsaraamat ainult ühte suguvõsaliini. Iga isa puhul räägitakse ainult ühest tema lapsest − sellest, kui vana oli see laps siis, kui talle omale sündis esimene laps, ja kui vanaks ta ühtekokku elas. Seejärel − ta suri.

Ja me jätkame oma teekonda surnuaias. 8. salm ütleb, et Sett suri. Temal oli Enose-nimeline poeg. Mis sellest sai? Salm 11 ütleb, et ka tema suri. Tema esimese poja nimi oli Kenan. Mis Kenaniga juhtus, kui ta vanaks sai? Salmis 14 öeldakse loomulikult, et ka tema suri. Tema esimene poeg oli Mahalel, kelle kohta öeldakse salmis 17, et temagi suri. Ja Mahaleli esimene poeg oli Jered, kelle surmast teatab meile 20. salm. Ja Jeredi esimese poja nimi oli Eenok.

Nüüd aga jälgime, mida Piibel edasi kirjutab:

5:21 Kui Eenok oli elanud kuuskümmend viis aastat, siis sündis temale Metuusala.

Ja mis edasi sai? Kas ka Eenok suri, nagu kõik eelmised? − Ei, selgub siin meile üllatuseks − Eenok ei surnudki! Kui üldiselt on 5. peatükki lugeda igav ja nukker, siis siin kohtume äkki üllatava ja rõõmsa erandiga. Eenokiga juhtub midagi enneolematut:

5:22−24 Ja Eenok kõndis pärast Metuusala sündimist koos Jumalaga kolmsada aastat, ja temale sündis poegi ja tütreid. Nõnda oli kõiki Eenoki elupäevi kolmsada kuuskümmend viis aastat. Eenok kõndis koos Jumalaga, ja siis ei olnud teda enam, sest Jumal võttis tema ära.

Eenoki elu erineb hämmastavalt teiste inimeste elust. Keset registrit, kus räägitakse üksteise järel elanud ja surnud inimestest, näeme äkki ühte, kes ei suregi, vaid kes võetakse otse Jumala juurde! Muide, isiklikult arvan jällegi, et kui siinkohal oleks tegemist müüdiga, siis oleks ilmtingimata räägitud ka lähemalt igasugustest imeasjadest, mida Eenok oma elus korda saatis. Tegelikkus aga on teistsugune − Eenoki kohta öeldakse ainult, et ta "kõndis koos Jumalaga, ja siis ei olnud teda enam". − "Kui igav", võiksime öelda − "kõndis koos Jumalaga" … Oleks siis ometi täpsemalt räägitud, kuidas see praktilises elus välja nägi, või vähemalt kirjeldatud täpsemalt, kuidas ta ikkagi maa pealt ära võeti … Aga ei. Meie uudishimu neis küsimustes jääb rahuldamata.

Et keegi kõnnib koos Jumalaga, see ei ole maa peal sugugi tavaline. Terves suguvõsaraamatus ei öelda seda mitte kellegi teise kohta. Koguni terves Vanas Testamendis leiame ainult ühe isiku, kes samuti ei näinud surma. See oli prohvet Eelija.

Niisiis, Eenok võeti taevasse, ilma et ta oleks vahepeal surnudki. Uus Testament räägib siiski, et üks sellega võrreldav sündmus on veel ees oodata. See leiab aset siis, kui Jeesus tuleb teist korda, tagasi. Paulus ütleb, et need Jeesusesse uskujad, kes sel hetkel on elus, tõmmatakse koos surnuist üles tõusvate Kristusesse uskujatega pilvedes üles õhku, Issandale vastu (1Ts 4:17). Sellestsamast räägib Paulus ka 1Kr 15:51−52: "Vaadake, ma ütlen teile saladuse: meie kõik ei lähegi magama, aga meid kõiki muudetakse, äkitselt, ühe silmapilguga, viimse pasuna hüüdes, sest pasun hüüab ja surnud äratatakse üles kadumatutena, ning meid muudetakse."

Usun, et Eenok elas üle samasuguse muutumise sel päeval, mil Jumal võttis ta enese juurde. Selline muutumine tähendab seda, et inimese maine ihu muutub taevaseks kirgastatud ihuks. Ja ikkagi jääb inimene samaks inimeseks ka pärast muutumist.

Eenok sai erilise kutse − maa pealt otse taevasse. Eenoki kohta öeldakse, et 65-aastasena sai ta esimese lapse − Metuusala. Seejärel öeldakse, et ta kõndis koos Jumalaga. Piibel ei räägi meile, millised olid Eenoki elu esimesed 65 aastat. Üks võimalus on oletada, et võib-olla ei elanudki ta eriti teisiti, kui ülejäänud inimesed, ja alles Metuusala

sündimine muutis temas midagi oluliselt. Aga niisama võimalik on, et Eenok elas jumalakartlikult terve oma elu − lihtsalt tema jumalakartust mainitakse alles seoses tema kadumisega, kuna see oli nii eriline.

Elada 300 aastat pärast esimese poja sündimist, saades seejuures kogu aeg poegi ja tütreid ning kõige selle keskel kõndida koos Jumalaga − see ei ole tõesti tavaline saavutus. Kui ta oleks olnud näiteks Ristija Johannese taoline kõrbeprohvet, siis oleks seda kergem mõista. Teisalt on aga elu näidanud kaasajalgi, et ka perekonnas saab elada ja kasvatada lapsi jumalakartlikult. Selleks ei pea tingimata elama erakuna või kloostris.

Muide, Eenoki maine eluiga on lühem, kui ühelgi teisel siin suguvõsaraamatus nimetatud isikul − ühtekokku 365 aastat. See on kaks-kolm korda vähem, kui kõigil ülejäänutel. Võime oletada, et ta tegi oma elutöö niivõrd hästi, et sellest piisas ja ta võis jätkata otse taevas. Äkitselt ei olnud teda enam, sest Jumal võttis tema ära.

_____

Küllap tekib küsimus, kuidas õnnestus Eenokil niiviisi elada? Arvan, et parima vastuse pakkus välja üks väike tüdruk, kes pühapäevakoolist tulles rääkis emale õhinal: "Ema, õpetaja rääkis meile Eenokist ja sellest, kuidas ta kõndis koos Jumalaga." Ema küsis: "Mis ta siis temast rääkis?" Tüdruk vastas: "Küllap see oli nii, et Jumal läks iga päev Eenoki majast mööda ja ütles: "Kas sa tuleksid koos minuga jalutama?" Ja Eenok läks välja ning kõndis terve päev koos Jumalaga. Järgmisel päeval tuli Jumal jälle küsima: "Eenok, kas sa tuleksid jälle koos minuga kõndima?" Ja Eenok läks. Nii kutsus Jumal iga päev Eenokit kõndima.

Siis ühel päeval tuli Jumal jälle Eenoki juurde ja küsis: "Kas läheksime täna õige hästi pikale jalutuskäigule?" Ja Eenok läks. Nii kõndisid nad koos väga kaua. Lõpuks ütles Eenok: "Oi oi, kell on juba väga palju! Nüüd peaksin ma küll koju minema." Aga Jumal vastas talle: "Minu kodu on nüüd juba palju ligemal, kui sinu kodu. Läheme õige seekord minu koju!" Ja nii Eenok läkski Jumala koju!

Ma ei usu, et selle asja sisu oleks võimalik esitada paremini, kui selles loos. Just nii pidi see olema! Eenok läks Jumala koju, kuna ta oli kogu aeg elanud ja kõndinud koos Jumalaga.

Eespool ütlesin, et Eenoki ära võtmine on küllap üpris sarnane sellele, millest Paulus räägib seoses Jeesuse teise tulemisega. Kogudus, kes on tegelikult kõndinud koos Jumalaga, tõmmatakse ühel hetkel ära − Jumala koju, rõõmutsema koos temaga.

Kui pikka iga lugeda Jumala õnnistuseks, siis võime näha, et Jumala õnnistus oli ka Eenoki perekonna peal − tema poeg Metuusala elas kauem, kui ükski teine Piiblis mainitud isik.

_____

5:27 Nõnda oli kõiki Metuusala elupäevi üheksasada kuuskümmend üheksa aastat; siis ta suri.

Edasi räägitakse Metuusala pojast Lemekist. Tema kohta öeldakse:

5:31 Nõnda oli kõiki Lemeki elupäevi seitsesada seitsekümmend seitse aastat; siis ta suri.

Aga Lemekile oli sündinud poeg, kellele ta andis nime, mis tähendas lohutust. Selle poja nimi oli Noa. Noa on paljudele hästi tuntud nimi seoses veeuputusega. Pannes poisile nimeks Noa, ütles Lemek:

5:29 "See tööstib meid meie töös ja käte vaevas maa pärast, mille Issand on neednud!"

Jõudes Noani, märkame, et suguvõsaraamatu stiil muutub. Noa surmast siin ei räägita. Aga räägitakse tema kolmest lapsest, tõenäoliselt kolmikutest, sest nad olid sündinud samal aastal. Teistest Noa lastest ei ole juttu.

5:32 Ja kui Noa oli viissada aastat vana, siis sündisid Noale Seem, Haam ja Jaafet.

Pärast seda ei räägita Noa surmast − Jumalal oli Noale veel palju varuks. Nendest sündmustest kuuleme järgmistes peatükkides. Praegu aga pöörame tähelepanu veel ühele tähtsale teemale Aadama sünniraamatus. Suguvõsaraamatus toodud loetelu Aadamast Metuusalani hõlmab ajavahemiku loomisest veeuputuseni. Liites kokku siin toodud isikute vanused, saame tulemuseks, et Aadam ja Metuusala pidid osaliselt elama isegi samaaegselt. Sellega seoses tuleb arvestada, et siin toodud suguvõsaregistrid ei tarvitse olla täiuslikud meie arusaamade kohaselt. Näiteks jäetakse Piibli suguvõsanimekirjades mõnikord mitu põlvkonda vahele. Nii tehakse näiteks Matteuse evangeeliumis, mis algab Jeesuse sugupuuga. Jeesuse esivanemad on seal jaotatud kolme rühma, igaühes 14 põlvkonda − Aabrahamist Taavetini 14 põlvkonda, Taavetist sundasustamiseni 14 põlvkonda ja sealt Jeesuseni samuti 14 põlvkonda. Sellega on Matteuse evangeeliumis tahetud mitte niivõrd esitada täpset Jeesuse esivanemate sugupuud, kuivõrd rõhutada midagi muud − on tahetud saavutada kolm esivanemate rühma, igaühes 14 põlvkonda, selleks et rõhutada: Jeesus on midagi täiesti erakordset. Selle huvides on mõned vahepealsed, ilmselt vähem tähtsad põlvkonnad jäetud mainimata.

Samal kombel toimitakse teisteski Lähis-Ida maades. Ja on ju meilgi kombeks olulistest asjadest rääkides jätta vähem tähtsad mainimata. Peale selle, sõnadel "isa" ja "poeg" võib olla Piibli keelekasutuses mõnevõrra erinev tähendus, võrreldes sellega, millega meie harjunud oleme. Nii võib "isa" tähendada ka vanaisa või koguni vana-vanaisa. Samuti sõna "sündis", mida 1. Moosese raamatus sageli kasutatakse, võib käia inimese kohta, kes sündis tegelikult alles mitu põlvkonda hiljem. On tahetud lihtsalt jäädvustada, et selle ja selle inimese soost sündis omal ajal too ja too.

Selline Piibli kõneviis isadest, poegadest ja sündimisest võib meie jaoks tunduda kummaline. Aga nagu öeldakse, see on *meie* probleem. Lihtsalt meie kultuur ja kombed on teistsugused. Ja tuleb arvestada sedagi, et vahepeal on elu läinud aastatuhandeid edasi ja meie raamatupidamised igas mõttes on arenenud palju kaugemale, kui olid tol ajal. Aga see ei tähenda, et meie arusaamad ja kombed asjadest rääkida oleks ainuvõimalikud.

Uurides Aadama sünniraamatut kuni veeuputuseni, on kasulik meeles pidada ka seda, mida seoses Matteuse evangeeliumiga rääkisin arvude tähendusest Piiblis. Kui mõtleme Piibli arvusümboolikale, siis räägib Aadama sünniraamat meile üsna huvitavatest asjadest. Kõigepealt on Aadamast Noani kokku 10 põlvkonda. Ja arv 10 sümboliseerib Piiblis lõpuleviimist. Mainisin seda juba seoses loomisega, kus arv 10 esineb mitmeid kordi.

Teine Piibli väga tähtis arv on 7. Seegi arv esines loomisjutustuses sageli. Arv 7 sümboliseerib Piiblis täiuslikku, aga samuti Jumala ja loodu vahelist rahulikku ja harmoonilist kohtumist. Ja kui vaatame, kes on Aadama sünniraamatus ära toodud seitsmendana, siis märkame, üllatus-üllatus, et see on ei keegi muu kui Eenok! − mees, kes kõndis koos Jumalaga ja võeti taevasse surma nägemata. Nii esindab seitsmes isik Aadama sünniraamatus meile Jumala ja loodu erilist, õnnistusrikast kokkusaamist.

10 sugupõlve Aadama sünniraamatus peidavad endas sõnumit: selleks ajaks, kui veeuputus kätte jõudis, oli midagi otsekui valminud, küpsenud. Inimese kurjus oli kasvanud sellise tasemeni, et Jumal pidi nüüd toimima hoopis uuel viisil.

Ja samuti on 10 põlvkonda Noast Aabrahamini. Sellega tahetakse meile öelda, et Jumala plaan inimese päästmiseks jõudis Aabrahami väljavalimisega ühe olulise astme täitumiseni. Piibli 5. peatükk lõppes sellega, et jõuti Noani ja

tema poegadeni. Vaadeldes edaspidi Noa elu lähemalt, näeme, kuidas Piibel purustab ka meie kaasajal levinud teooriad, et inimene on hea ja et tema elukeskkonna muutmine parandab ka inimest ennast. Tegelikult võime juba praegu öelda, et isegi see, kui inimene elab paradiisis, ei takista teda veel toimimast valesti.

Õpetus inimese põhilisest headusest on petlik ja see viib ainult eksitusse need, kes seda usuvad. Hoopis ausam oleks rääkida sellest, et inimesel on küll sügav igatsus õigluse ja headuse järele, aga samas on ta ise omade vahenditega võimetu seda saavutama. See igatsus pole muud, kui mälestus kord kaotatud paradiisist. Ja Jumal kasutab seda selleks, et kutsuda meid liikuma uue paradiisi suunas, mille tema on meile valmistanud. Aga sinna välja jõuda on tõeliselt võimalik ainult sellel teel, mida Jumal ise meile näitab.

Jutustus Noast ja tema kaasaegsetest räägib ka tänapäeval selget keelt sellest, millises suunas meiegi oleme teel, kui me ei alistu Jumala sõnale.

PKK0019 1Ms

Hiiglased ja kääbused

Üks tuntumaid Piibli lugusid on jutustus Noast, tema laevast ja veeuputusest, mille tulemusena hukkus peaaegu terve inimkond. 1. Moosese raamatu 6. peatükis räägitakse laeva ehitamisest. Aga mitte ainult sellest. Selles peatükis räägitakse ka põhjustest, mis viisid nii kaugele, et Jumal pidi kasutusele võtma niivõrd äärmuslikud abinõud. Ent enne seda leiame Piiblist ühe märkuse, mis on tekitanud palju segadust ja küsimusi.

6:1–2 Ja kui inimesi hakkas maa peal palju saama ja neile sündis tütreid, siis nägid Jumala pojad, et inimeste tütred olid ilusad, ja nad võtsid enestele naisi kõigist neist, keda nad välja valisid.

Eriti hämmastav on meie jaoks tõsiasi, et siin räägitakse Jumala poegade ja inimeste tütarde abieludest. Sellele on püütud anda väga erinevaid seletusi, ja ka mina ei saa väita, et teaksin kindlalt, millega on siin tegemist. Tahan aga siinkohal käsitleda kolme enamlevinud seletust.

Esimene võimalus neid salme mõista seisneb selles, et Jumala pojad tähendavad lihtsalt ingleid. Asi on nimelt selles, et neid taevalikke olendeid kutsub Piibel mitmes kohas Jumala poegadeks. Nii näiteks Iiobi raamatu alguses, Ii 1:6: "Ent ühel päeval, kui Jumala lapsed tulid ja seisid Issanda
ees, tuli ka saatan nende sekka." Selle seletuse probleem seisneb aga selles, et 1. Moosese raamatu 6. peatüki 4. salm ütleb, et nendest abieludest on sündinud ka inimesi, pealegi kuulsaid inimesi. Me ei oska kujutleda, et ingelliku vaimolendi ja füüsilise inimese vahel oleks niisugune asi võimalik.

Teine võimalus, kuidas mõista juttu nendest Jumala poegadest, pärineb III sajandist. Selle järgi tähendasid "Jumala pojad" lihtsalt Seti järglasi. Piibel ju järgib Aadama sünniraamatus just nimelt Seti soo liini. Just Seti kohta öeldakse, et ta oli Aadama sarnane, Aadam oli aga omakorda valmistatud Jumala poolt ja seetõttu võib teda vabalt kutsuda Jumala pojaks. Selle seletuse kohaselt tähendaksid Aadama tütred Kaini suguvõsa, kes oli Jumalale selja pööranud. Sel juhul võiks siit välja lugeda segaabielude probleemi, mis hiljem juutidele üldse ära keelati. Selle tõlgenduse toetuseks võiks viidata ka sellele, et 5Ms 14:1 kutsutakse Jumala valituid Jumala lasteks. Seal öeldakse: "Teie olete Issanda, oma Jumala lapsed."

Kolmas seletus pärineb vanast juutlikust tõlgendusest. Selle kohaselt viitab väljend "Jumala pojad" tolleaegsetele vürstidele ja pealikutele, keda lihtrahvas pidas jumalikeks olenditeks. Ja Piibliski kutsutakse maiseid kohtunikke mõnes kohas jumalateks või Kõigekõrgema poegadeks, kuna nad olid saanud oma volitused Jumalalt. Nii näiteks öeldakse Ps 82:6−7: "*Mina küll ütlesin: Teie olete jumalad ja olete kõik Kõigekõrgema lapsed. Siiski te surete kui inimesed ja langete kui kes tahes vürstidest.*"

Selle seletuse kohaselt kasutasid need kõrgele positsioonile tõusnud vürstid oma võimu valesti ja võtsid endile iga naise, kes vaid juhtus neile meeldima. Sel juhul räägivad need salmid haaremite tekkimisest. Selle eelduseks oleks ühiskondlik korraldus, kus võim on koondunud teatud isikute kätte, kes kasutasid seda kõhklematult oma naudingute huvides ja lõpuks ka oma hävinguks. Nad kuritarvitasid oma võimu ka naissoo suhtes. Kui Lemekil oli olnud kaks naist, siis nüüd oli mõnedel neid juba palju. Sel juhul räägivad need salmid inimkonna rikutuse uuest tasemest. Ning see on otseses seoses selle allakäigutee jätkumise ja süvenemisega, mis lõpuks viis välja inimkonna peaaegu täieliku hukkumiseni.

Nendest kolmest tõlgendusest võib igaüks valida selle, mis tundub talle kõige loogilisem. Minule isiklikult tundub üsna rahuldav kolmas seletus. Aga ehkki me oleksime erineval arvamusel nende salmide tõlgenduse suhtes, arvan, et oleme siiski ühel meelel selle suhtes, millest need salmid räägivad. Nii või teisiti näitavad nad, et inimkond on triivinud üha kaugemale Jumala esialgsest tahtest. Nad on inimkonna ajaloos otsekui jälle üks oluline teetähis, mis on antud meile selleks, et me mõistaksime, miks pidi Jumal inimsoo hävitama. Ja ühtlasi on see hoiatuseks ka meie kaasajale, et kurjusel on oma teatud mõõt, mille täitumine viib inimkonna ajaloos suurte ja kohutavate tragöödiateni.

−−−−−

6:3 Aga Issand ütles: „Minu Vaim ei pea igavesti jääma inimesse, sest ta on ikkagi ainult liha. Olgu ta elupäevi sada kakskümmend aastat!”

Millele viitavad siin toodud 120 aastat? Kas nende inimeste vanusele, kes siit peale maailma sünnivad? Või millelegi muule? Üksikud inimesed elavad ka meie ajal vanuseni, mis ulatub juba siin toodu lähedale. Sellest vanemaks praktiliselt ei elata. Ja kui vaatleme Piiblis toodud inimeste vanuseid pärast veeuputust, siis näeme, et üldiselt nende vanus sinnakanti jäigi. Hilisemal ajal näiteks Mooses suri 120-aastasena. Seega võib arvata, et siin toodud 120 aastat on piir, mida inimese eluiga edaspidi enam ei ületa.

Ent neid salme võib mõista ka teisiti. Nimelt võib neis näha aega, mis tervel inimkonnal oli jäänud veel elada. Sel juhul tähendavad need, et veeuputuseni, inimkonna hävinguni oli jäänud veel 120 aastat. Ja sel juhul tähendavad need 120 aastat sõnumit, et Jumal ei kiirusta ülepeakaela inimesi karistama ja hävitama, vaid annab võimaluse meeleparanduseks − annab võimaluse pöörduda hävingu teelt elu teele. Sellele Jumala kannatlikkusele viitab ka 1Pt 3:18−19: "*Sest ka Kristus kannatas pattude pärast üheainsa korra, õige ülekohtuste eest, et ta teid juhiks Jumala juurde, olles küll ihu poolest surmatud, ent elustatud vaimu läbi, kelles ta läks ja kuulutas vangis olevaile vaimudele …*"

Vaimud, kellest siin on jutt, olid järelikult vangis Jeesuse maise elu ajal. Ja me teame, et need vaimud, kellele Jeesus kuulutas, olid Noa kaasaegsed, sest järgmises salmis öeldakse meile, et nad "olid olnud sõnakuulmatud muiste, kui Jumala pikk meel ootas Noa päevil, laeva valmistamise ajal, milles vähesed − see tähendab kaheksa hinge − veest päästeti."

Kui nüüd küsida, millal olid need inimesed sõnakuulmatud, siis pakun vastuseks: nende 120 aasta jooksul, mis Jumal andis neile armuajaks. Terve see aeg nägid nad, kuidas kuival maal ehitatakse laeva, aga see ei pannud neid pöörduma oma kurjusest Jumala poole.

Kummaline tundub ka järgmine salm:

6: 4 Sel ajal, ja veel pärastpoolegi, kui Jumala pojad heitsid inimeste tütarde juurde ja need neile lapsi ilmale tõid, olid hiiglased maa peal: needsamad vägimehed, kes muistsest ajast on kuulsad mehed.

Neid salme tasub lugeda väga hoolikalt. Kõigepealt küsigem: millal need hiiglased Piibli järgi maa peal maa peal elasid? Vastus on: "Siis, kui Jumala pojad heitsid inimeste tütarde juurde ja need neile lapsi ilmale tõid, ja veel pärastpoolegi". Siit on võimalik teha oluline järeldus, et Jumala poegade ja inimeste tütarde järeltulijad on üks asi, hiiglased aga teine asi. Ei pea tingimata arvama, et Jumala poegade ja inimeste tütarde järeltulijad ongi needsamad hiiglased.

Aga sel juhul, kes on need hiiglased? Heebreakeelne algtekst kasutab nende kohta sõna *nõfiliim*. Sedasama sõna kasutatakse hiljem 4. Ms 13:33, kus räägitakse samuti hiiglastest. See salm räägib sellest, mida Moosese saadetud maakuulajad nägid tõotatud maal. Nad ütlesid: "Me nägime seal hiiglasi, Anaki poegi hiiglaste soost: me olime iseendi silmis nagu rohutirtsud ja samasugused olime meie ka nende silmis.” Ja tuntud loost, kus Taavet võitleb Koljatiga, saab üsna selgeks, milline vahe on hiiglasel ja rohutirtsul.

Tahan öelda, et minu arvates mõeldakse nende hiiglaste all lihtsalt väga suurekasvulisi inimesi, nagu oli seda ka Koljat, aga ma siiski ei arva, et need hiiglased oleksid olnud mitmekordsete majade kõrgused. On kerge mõista, et inimesed, kes on teistest pool meetrit või meeter pikemad, on tuntud kui suured ja kuulsad sangarid. Kui su enda pikkus on meeter seitsekümmend ja sa satud kõrvuti korvpalluriga, kelle pikkus on kaks kakskümmend, siis tundub ta olevat päris korralik hiiglane.

–––––

Siiamaani on 1. Moosese raamatu 6. peatükk rääkinud inimkonna käekäigust võrdlemisi kaudselt. Oleme näinud viiteid väärastunud seksuaalse käitumise kohta. Aga lugedes siit edasi, pole enam tarvis kasutada fantaasiat, et taibata, mis on kasutatud väljendite taga. 5. salmist alates räägitakse juba otsekoheste sõnadega sellest, mis on parajasti toimumas.

6:5 Kui Issand nägi, et inimese kurjus maa peal oli suur ja kõik ta südame mõtlemised iga päev üksnes kurjad, …

Katkestame siinkohal lugemise ja meenutame, et kui Jumal oli kõik loonud, siis võis ta korduvalt öelda, et kõik loodu oli hea. Jumal võis oma töö vilju vaadata eranditult rahuloluga. Nüüd vaatab see Jumal seda, millega inimene on hakkama saanud. Ja terava kontrastina enda tööle näeb Jumal inimese kurjust. See on üsna tööstitu väljend: "inimese kurjus maa peal oli suur ja kõik ta südame mõtlemised iga päev üksnes kurjad". Kas oskad kujutleda inimest, kelle mõtted on läbinisti halvad, nii et midagi head seal ei olegi? Milline tunne oleks olla selle inimese naaber või toakaaslane? Kuidas oleks elada koos inimesega, kes mitte ainult vahetevahel ei näita välja oma isekust, vaid kelle kõik mõtted ja pürgimused on kurjad? Kui kaua sa peaksid vastu tema seltskonnas? Vaevalt ma eksin, kui arvan, et püüaksid temast võimalikult kiiresti vabaneda. Esialgu suudaksid võtta asja huumoriga, aga teatud aja möödudes koliksid mujale lootuses saada parem naaber või toakaaslane.

Ent Noa ajal ilmselt ei olnud sellisest ümberkolimisest enam abi − kõik naabrid olid samasugused. Igaüks ajas taga ainult oma kasu ja seda, mis talle oluline. Aga teisalt võib küsida: kui oleksid elanud Noa ajal ja olnud ise samasugune, kas oleksid üldse märganud, et midagi on halvasti? Oleksid ka ise muretsenud ainult enda eest ja terve elu mõte oleks olnud pühendatud oma himude rahuldamisele? Elu ainus eesmärk oleks: võtta sealt, mis võtta annab, ükskõik mis hinnaga.

Ma ei tea, kas sa oskad end kujutleda elamas sellises keskkonnas. Aga kui oskad, siis kindlasti ei pane sa imeks, mida ütleb järgmine salm:

6:6 siis Issand kahetses, et ta inimese oli teinud maa peale, ja ta süda valutas.

Siinkohal võib esitada küsimuse, kas Jumal on võimeline kahetsema ja südant valutama samamoodi, nagu seda teevad inimesed? Sest inimene kahetseb oma tegusid tavaliselt siis, kui ta on teinud midagi niisugust, mille tagajärgi ei ole ta osanud ette näha. Jumal aga kõiketeadjana ja piisavalt ettenägelikuna teadis juba inimest luues, mis edaspidi juhtub.

Aga teisalt, milline muu sõna kui kahetsus võiks paremini edasi anda Jumala kurbust, mida ta tunneb siis, kui ta näeb, milliseks on tema loodud maailm inimeste käes muutunud. Kõik on kurjusest küllastatud. Ja Jumala olemuses sõdib kõik kurjuse vastu. Ta peab midagi ette võtma.

Jumal ei võinud rõõmustada, nähes inimest, kes oli huvitatud ainult kurjusest. Sellepärast ta süda valutas, et ta oli teinud inimese. Loomulikult võime öelda, et siin kirjeldatakse Jumalat inimesest lähtuva pildi abil − antropomorfismina. Aga sellega seoses tasub meenutada, et inimene ju ongi loodud Jumala näo järele. Nii et pole midagi imelikku selles, kui inimese ja Jumala tunded on võrreldavad.

−−−−−

Järgmine salm annab meile teada, mida Jumal kavatseb ette võtta.

6:7 Ja Issand ütles: „Ma tahan inimese, kelle ma olen loonud, maa pealt kaotada, niihästi inimesed kui loomad ja roomajad ja taeva linnud, sest ma kahetsen, et ma nad olen teinud!”

Kogu kurjuse ja pimeduse keskel oli aga siiski olemas üks lamp, mis näitas valgust. Kindlasti oleksid sinagi seda märganud, kui oleksid elanud Noa ajal, mil kurjus oli läbistanud kõik, mida inimesed mõtlesid ja tegid. Seal oli nimelt üks inimene, kes elas teisiti. Ta oli kui kala, kes ainsana ujus vastuvoolu jões, kus kõik ülejäänud läksid vooluga kaasa. Kindlasti oleksid sa teda märganud, sedavõrd erinev oli ta kõigist teistest. Piibel ütleb tema kohta:

6:8 Aga Noa leidis armu Issanda silmis.

Ainuke teistest erinev inimene, kes ei elanud tahtetu olendina samamoodi, nagu kõik ülejäänud, leidis Issanda silmis armu. Siinkohal maksab mõelda, kui kerge on olla teistega samal arvamusel. Kui kerge on noogutada kaasa sellele, mida seltskonnas räägitakse, kiita heaks ühiskonnas üldkehtivaid hoiakuid ja kasvõi naerda koos teistega rõvedate anekdootide üle. Kui kerge on elada nii, nagu elavad kõik teisedki! Kui kerge on minna kaasa isegi ülekohtu ja kurjusega ja mõelda, et kui oled kord juba huntide hulgas, siis loomulikult pead ka koos nendega ulguma. Kui kerge on mõelda, et teistest erinev käitumine tekitaks ainult lisaprobleeme ega muudaks midagi … Kui kerge on mõelda, et kui juba kõik nii elavad ja teevad, ju siis ongi niimoodi õige.

Ja kui raske on elada kristlasena ajal, mil üldine hoiak on Jumalat tõrjuv ja salgav; ajal, mil kõige mõõdupuuks ja keskpunktiks peetakse mitte Jumalat ja tema sõna, vaid inimest ja tema soove ning vajadusi. Vähemalt mina jälgin õudusega, kuidas ka kristlikes ringkondades üha enam minnakse kaasa põhjatu pürgimusega *mõista inimest* ja *aktsepteerida teda sellisena, nagu ta on*, kaasa arvatud koos tema kurjade tegudega. Jumala ilmutuse asemele seatakse inimese vajadus mõista ja aktsepteerida pattu. Seda õigustatakse isegi geene appi võttes.

Aga patt on asi, mis on alati suunatud ennekõike Jumala vastu. Ka sel juhul, kui me seda sõna üldse ei kasuta ega usu, et seda on olemaski. Tegelikult on inimene alati oma tegudega Jumala ees vastutav ja nn "üldisel arvamusel" pole sellega mingit pistmist.

Eespool kuulsime, et Noa leidis armu Issanda silmis. Miks? – Seda ütlevad järgmised salmid.

6:9–10 See on jutustus Noa soost: Noa oli üks õige mees, täiesti vaga oma rahvapõlve seas; Noa kõndis koos Jumalaga. Ja Noale sündis kolm poega – Seem, Haam ja Jaafet.

Kui eespool öeldi, et kurjus aina kasvas ja kõik inimeste mõtlemised olid üksnes kurjad, siis nüüd näeme, et kest pimedust paistab ikkagi valgus. Oli üks inimene, kes oli kõigist teistest erinev – see oli Noa. Ta oli ainuke õiglane ja vaga. Ja ta oli kuulekas Jumalale. Aga kuulekus Jumalale ja Jumala sõnale on õige usu eksimatu kvaliteedimärk. Tema usu kohta öeldakse Hb 11:7: "Usu läbi sai Noa hoiatuse selle kohta, mida veel ei olnud näha, ja ta ehitas jumalakartuses laeva oma pere päästmiseks; ja selle kaudu ta mõistis süüdi maailma ja sai selle õiguse pärijaks, mis tuleb usust."

Paneme tähele, et Piibel ei ütle, nagu ei oleks Noa kunagi pattu teinud. Küll aga öeldakse, et Noa oli kuulekas Jumalale. Ta uskus. Ta oli õiglane ja laitmatu ja see paistis tema elust ka välja. Kui Noa kaasaegsete elus kurjus üha kasvas, siis Noa taotles seda, mis oli õige Jumala silmis. Ja nagu me näeme, see tasus end lõpuks väga hästi ära, ehkki võib arvata, et Noa kaasaegsete silmis tundus ta olevat lihtsalt üks veidrik.

Aga jumalakartlik elu ja kuulekus Jumala sõnale tasuvad end alati lõppude lõpuks väga hästi ära. Nende tulemuseks on elu, ja seda kõige sügavamas ja laiemas mõttes. Ja siinkohal on ka kohane märkida, et see pole üldse kristlik elu, milles kõrvalt vaadates ilmneb pidev ja tahtlik Jumala tahtest üle astumine. Usk väljendub selles, et Jumala tahte vastane elu mõistetakse pidevalt hukka ja hüljatakse, ennekõike iseeneses.

Sellega seoses rääkisid vana aja kristlased valvamisest ja võitlemisest. "Kuidas sa võitled?", oli näiteks küsimus, mida vennastekoguduse ringis üksteisele esitati. Peeti oluliseks, et kristlane peab oma elul pidevalt silma peal hoidma ja jälgima seda Jumala sõna peeglis. Nimelt kipub meile sageli isegi kristlastena olema iseloomustavaks jooneks pimedus oma pattude suhtes. Enese läbikatsumine Jumala sõna ääres aitab meil märgata ja hinnata õigesti ka oma tegusid ja nende tegude tõelisi motiive. Ma ei tea, kuivõrd kaasaja kristlased niisugust enesekontrolli praktiseerivad, aga igal juhul arvan, et see on kristliku elu normaalne osa. Muuhulgas aitab see ka väga hästi mõista, miks on Jeesus Kristus meie ainuke lootus.

–––––

Noa ei olnud siiski mitte esimene mees inimkonna ajaloos, kes liikus vastuvoolu. Nägime juba eespool, et Eenok, seitsmes Aadamast, võeti siit maailmast ära ilma surma nägemata, kuna ta uskus Jumalasse. Nüüd juhtub midagi sellega võrreldavat ka Noaga. Kuna ta uskus, valmistas Jumal talle pääsemise rikutud maailmast teise maailma.

Nende mõlema mehe käekäik näitab meile ka piltlikult, milline on lõppude lõpuks Jeesusesse uskujate saatus – Jumalasse uskumise lõpptulemus on pääsemine, ehkki esialgu ei tarvitse see kuskilt välja paista.

Uuele ajaperioodile viitab ka see, et siin räägitakse Noa kolmest pojast – Seemist, Haamist ja Jaafetist, kellest Piibli järgi kõik kaasaegsed inimesed põlvnevad.

Edaspidi näeme, et Noa usk ja kuulekus Jumala sõnale väljendus väga konkreetsetes tegudes – nimelt laeva ehitamises. Ilma usuta ei hakka keegi endale turvapaika otsima või ehitama. Turvapaika otsib see, kes mõistab, et ilma selleta on ta elu ohus. Ka Jeesuse juures otsivad turvapaika ainult need, kes mõistavad, et nad on Jumala seadustest üleastujad ja ilma Jeesuseta kuuluvad nad surmaotsuse alla.

Järgmises saates vaatleme, miks saatis Jumal veeuputuse tervet maailma hävitama. Tänasest saatest aga jätame meelde, et uskumine Jumalasse ja kuulekus Jumala sõnale tasuvad end lõpuks igal juhul ära.

PKK0020 1Ms 6:11 – 22

Noa usk

Eelmisel korral jõudsime Noani, kes on Piiblist üks paremini tuntud isikuid. Saime teada, et ta oli Issandale meelepärane ja et talle sündis kolm poega. Aga enne, kui peatume tema juures pikemalt, vaatleme veel põhjuseid, mis sundisid Jumalat tolleaegset maailma hävitama.

6:11–12 Aga maa oli Jumala palge ees raisku läinud ja vägivald täitis maad. Ja Jumal vaatas maad, ja näe, see oli raisku läinud, sest kõik liha maa peal oli oma eluviisides raiskunud.

Inimesed olid Jumala tahtele nii täielikult selja pööranud, et kõik oli otsekui roiskunud ja vägivald täitis maad. Jumala tahte kohane elu oleks võinud inimesi päästa, aga seda inimesed ei soovinud. Jumala tahte olid nad vahetanud oma tahte vastu, ja nüüd jõudsid kätte selle tagajärjed. Tegelikult võib öelda, et veeuputus, mille tagajärjel peaaegu terve inimkond hävis, oli ainult kiirendatud kohalejõudmine sellel teel, mille inimesed olid endale valinud. Sellele tasub tähelepanu pöörata, sest samal kombel tegutseb Jumal Piiblis küllaltki sageli. Seepärast kordame siin selle Jumala tegutsemispõhimõtte veel kord üle.

Kõigepealt annab Jumal inimesele alati teada, milline lõpptulemus on nendel valikutel, mis inimene on teinud. Kui ta pöördub Jumala poole ja otsib oma elus tema tahet, siis järgib teda tema elus Jumala õnnistus. Ja vastupidi – kui inimene otsustab tegutseda vastavalt oma tahtele, mis tähendab tegutsemist Jumala tahte vastaselt, siis saab talle osaks needus. Nii et millise suuna inimene oma elus valib, selle eest on ta Jumala ees vastutav ja selle tulemusi ta ükskord ka lõikab. Seejuures on oluline, et väga sageli ei järgne Jumala kohtuotsus kohe esimesele üleastumisele, vaid ikka ja jälle, uuesti ja uuesti tuletab Jumal inimesele meelde, kuhu tema valitud ohtlik tee lõpuks välja viib. Nõnda pakub ta inimesele võimalust meelt parandada, suunda muuta ja armu leida. Aga kui inimene järjekindlalt selle armu võimaluse tagasi lükkab, siis ühel hetkel võib Jumal oma kohtuotsuse täide viia ka nö kiirendatud korras.

Siinkohal tahaksin märkida, et mitte alati ei ole Jumal nõnda kannatlik ja pikameelne. Elus on olemas teatud otsustavad hetked, millest sõltuvad väga tähtsad asjad, ja sellised hetked tavaliselt ei kordu. Otsus, mis sa siis tegid, jääb mõjutama tervet sinu elu, ja mitte kunagi ei tule enam võimalust otsustada seda uuesti ja teistmoodi. Saab

ainult edasi minna, kasutades alles jäänud võimalusi. Nii oli see näiteks pärast eksimist paradiisiaias. Samuti siis, kui Eesav oli müünud oma esmasünniõiguse ainsa kõhutäie eest.

Aga kui tegemist ei ole mitte niisuguste otsustavate hetkedega, mis elus enam ei kordu, vaid üldise elustiiliga, pikkamööda Jumalast eemale libisemisega, siis võib Jumal mõnigi kord oodata pika meelega ja kaua, pakkudes inimesele võimalust pöörduda tema armu poole. Häda on aga selles, et seda Jumala pikka meelt tõlgendavad inimesed siis omamoodi. Nad nimelt arvavad, et prohvetid (või usklikud) ajavad tühja juttu, kardavad ja hirmutavad ilmaaegu, ja mingit karistust ei olegi kusagilt tulemas. See on muidugi eksitus, sest nagu ütles Jeesus, mida inimene iial külvab, seda ta ka lõikab. Jumal võib saata vaenlase armee maad ründama või rohutirtsude parved lõikust hävitama. Sellisel juhul on tegemist otsekui vitsa andmisega lapsele, kes manitsemist pole kuulda võtnud.

Kui aga miski ei aita, siis võib järgneda täielik ja küllaltki kiire häving, nagu näiteks Noa ajal. Peame aga mõistma, et selline elu oleks viinud hävinguni üsna kiiresti nii või teisiti.

Veeuputus on tegelikult sündmus, millest ka meil on võimalik teha omad järeldused. Surma tee viib igal juhul lõpuks surma, elu tee aga ellu.

6:13 13 Ja Jumal ütles Noale: „Ma olen otsustanud teha lõpu kõigele lihale, sest maa on täis nende vägivalda, ja seepärast, vaata, ma hävitan nemad koos maaga.

Äsja rääkisin ühest põhjusest, miks Jumal saatis veeuputuse. Siinkohal tahaksin mainida veel mõningaid teisigi põhjuseid.

Kui Aadam ja Eeva olid juba pattu langenud, siis oli Jumal neile andnud tõotuse, et tuleb keegi päästja, kes purustab kurjuse võimu. Noa ajal elanud inimesed aga, hoolimata kogu kurjusest neis endis ja nende ümber, nähtavasti ei lootnud sellele tõotusele, vaid pöörasid Jumalale selja. Jumal oli andnud Aadamale ja Eevale lepituse kohta ka näidise − ta ei rahuldunud inimeste viigilehtedest põlledega, vaid valmistas neile ise riided loomanahkadest, et katta nende alastioleku häbi. Samuti näitasid Aabel ja Kain oma eeskujuga, kuivõrd erinevalt võivad Jumalasse uskujad inimesed käituda ja Jumala ilmutusse suhtuda. Aabel uskus Jumalasse ja ka tema ohver oli Jumalale vastuvõetav. Kaini südames aga peitusid jõud, mis tegid ta Jumalale vastuvõetamatuks, ja tema jumalateenistus üksnes paljastas selle. Selles esindavad Aabel ja Kain tervet inimkonda. Ühed leiavad jumalateenistusest rahuldust, teised mitte. Ühed toetuvad sellele, mida ütleb Jumal, teised millelegi muule. Nii võib öelda, et Aabel ja Kain esindavad pääsejaid ja hukka minejaid.

Siinkohal võib esitada veel ühe asjakohase küsimuse, nimelt: kuskohast Noa kaasaegsed üldse pidid Jumala kohta midagi teadma? Kuidas oleksid nad pidanud oskama pöörduda Jumala poole?

Vastuseks meenutame kõigepealt, et nende kaasaegne Noa uskus Jumalasse! Kui lähtuda Piibli esimestest peatükkidest, siis võime öelda, et mälestused Eevast, Aadamast, Aabelist, Kainist ja üldse Jumala ilmutusest anti edasi põlvkonnalt põlvkonnale. Need ei olnud kadunud. Või kui lähtuda lihtsalt üldantropoloogiast, siis me ju teame, et üle terve maailma, kõikidel aegadel ja kõikidel rahvastel on olnud ja on omad religioonid ja seega ka arusaamad õigest ja valest, heast ja halvast. Mälestus paradiisist võib olla tänapäeval küll ähmane ja mattunud paksude uuemate kultuurkihtide alla, tol ajal aga oli see kindlasti veel palju elavam. Meenutame Eenokit, kes kõndis koos Jumalaga. Juuda kirjas öeldakse, et Eenok on oma kaasaegsete hulgas ka rääkinud Jumala sõna ja kuulutanud Jumala kohut: "Aga nende kohta on ka Eenok, seitsmes Aadamast, ennustanud: „Vaata, Issand tuleb mitmekümne tuhande pühaga pidama kohut kõigi üle ja karistama iga hinge kõikide nende jumalakartmatute tegude eest, mis nad

jumalakartmatult on teinud, ja kõikide kalkide sõnade eest, mida jumalakartmatud patused on tema vastu rääkinud.” (Ju 14−15)

Sõltumata sellest, et Juuda kiri on kirjutatud palju hiljem, on see info täiesti usutav. Kui Eenok kõndis niivõrd koos Jumalaga, et ta võeti isegi surma nägemata taevasse, siis peab tõesti arvama, et ta ka rääkis oma kaasaegsetele Jumalast ja Jumala tahtest. Ei ole vähimalgi määral imelik uskuda, et ta võis oma kaasaegsetele rääkida ka tulevast kohtust, sest Jumal on alati ilmutanud oma tahet ja vajadust mööda ka tulevikusündmusi neile, kes teda tunnevad ja temaga kooskõlas elavad. Ehk, nagu väljendatakse Eenoki kohta: kes kõnnivad koos Jumalaga.

Muide, Noa päevad on otsekui mudel, mis on väga tähtis ka praegusaja kristlaskonnale seetõttu, et Jeesus ise, rääkides oma teisest tulemisest, kasutas just seda mudelit. See tähendab, et veeuputuse eelsel elul ja Jeesuse teise tulemise eelsel elul on palju ühist. Jeesus ütles: "Just nõnda nagu sündis Noa päevil, nii on ka Inimese Poja päevil: nad sõid, jõid, võtsid naisi ja läksid mehele selle päevani, mil Noa läks laeva ja tuli veeuputus ning hävitas nad kõik." (Lk 17:26−27) Järelikult Noa ajal inimesed ei uskunud, et miski võiks muutuda või midagi võiks juhtuda. Nad jätkasid rahulikult oma elu, mõtlemata Jumala tahtele.

Teine ühine joon on seotud rahvaarvu kasvuga. 6. peatükk algab sõnadega: "Ja kui inimesi hakkas maa peal palju saama ja neile sündis tütreid …" Meie ajal on inimkonna rahvaarv kasvanud lausa plahvatuslikult. Kuivõrd oodatakse tänapäeval Jeesuse tagasitulekut, selle kohta puuduvad mul statistilised andmed, aga küllap võime midagi otsustada selle põhjal, kui palju sellest räägitakse; kaasa arvatud, kui palju räägime sellest ise. Üldiselt tundub, et sellele suurt ei mõeldagi. Sellest rääkimine pole moes isegi kristlaste seas. Ometi on Jeesuse teise tulemise ootus olnud alati üks ärkvel oleva koguduse tundemärke. Kas meiega on juhtunud või juhtumas see, mida ütles Jeesus, rääkides kümnest neitsist: "Kui peigmees viibis, jäid nad kõik magama"?

Ehk elame just sellel ajal või läheneme sellele ajale, mille kohta meile 2. Peetruse kirjas öeldakse: "Seda teadke esmalt, et viimseil päevil tuleb pilkesõnadega pilkajaid, kes käivad iseenese himude järgi ja ütlevad: „Kus on tema tulemise tõotus? Sest pärast seda, kui isad on läinud magama, on jäänud kõik nõnda nagu loomise algusest peale.” (2Pt3:3−4) Tundub, et *elu läheb edasi nii, nagu see alati on läinud, mitte midagi kuskil ei juhtu ega muutu. Et elu on hukka läinud, seda on räägitud kõikidel aegadel, nii nagu mõningad räägivad ka praegu, aga tegelikult ei maksa kõiki neid jutte tõsiselt võtta. Ainult mõned usklikud võtavad Piibli alguspeatükke liiga tõsiselt.* − Kas arvasin umbes ära, mida paljud kaasajal mõtlevad?

−−−−−

Kui võrdleme veel Noa aega Jeesuse teise tulemise eelse ajaga, siis leiame ühe ühise joonena selle, et mõlemale eelneb suur ahistus. Noa ajal tulenes see sellest, et vägivald täitis maa, ja tänapäeval läheb elu nähtavasti samas suunas. Kuritegevus ja terrorism on organiseeritud juba väga kõrgel tasemel ja nendega toime tulla on üha raskem. Peale selle aga ennustab Piibel, et olla kristlane on viimastel aegadel ohtlik, koguni eluohtlik. Kristlased on siis suures vähemuses, nad on otsekui pisike karjuke.

Peab arvama, et ka Noa elu polnud kerge, kui ta ainsa jumalakartliku inimesena elas ümberringi lokkava vägivalla keskel. Ja nõnda pidi ta elama kümneid aastaid, ehitades laeva kuival maal.

Muide, mis sa arvad, kui Noa ajal oleksid olnud olemas televisioon ja raadio, kui sageli oleks Noad kutsutud stuudiosse, võtma seisukohta ühiskonnas esinevate probleemide suhtes? Võib-olla küll oleks temast mõnikord

pooleldi möödaminnes isegi juttu tehtud, aga kahtlemata kui kummalisest inimesest, kelle koht oleks kauges minevikus.

Aga aeg läheb edasi, ja seda mitte ainult inimeste jaoks, vaid ka Jumala jaoks. Jumal annab Noale juhtnöörid, kuidas ehitada laev. Tänapäeval võiksime panna sellele pealkirjaks: "Projekt − Laev. Koostaja − Jumal. Ellu viija − Noa." Kui heidame projektile pilgu ja näeme, millise laevahiiglasega on tegemist, siis mõistame, et töö oli tõesti tohutu. Selle teostamiseks kulus palju aega, aga see aeg oli ühtlasi veel inimeste armuaeg ja see tähendas Jumala pikka meelt ja kannatlikkust tolleaegsete inimestega. Mitte ainult laeva ehitamine, mis kahtlemata tundus enamikule äärmiselt veider, vaid ka ümberringi lokkav kurjus oleksid siiski võinud mõne inimese mõtlema panna: kas Noa on tõesti veidrik või on tal äkki siiski õigus? Äkki maksaks tema sõnadele tähelepanu pöörata?

6:14 Tee enesele laev goferipuust; laev tee kambritega ja pigita seda seest ning väljast maapigiga!

Paneme kõigepealt tähele, et Jumal andis Noale käsu ehitada mitte mõni tavaline reisi- või kaubalaev, vaid nii nagu seda mõnedes keeltes kutsutakse − Ark. See pidi olema suurehitis, mis pakub piisavalt peavarju ja kaitset kõikidele inimestele ja loomadele, kes selles on. See pidi olema mitte niivõrd laev, kuivõrd ujuv varjupaik. Juba selle nimi "Ark" viitab otseselt päästmisele; ja samuti see, et laev tuli ehitada täis kambreid, mis on vajalikud erinevatele loomadele.

6:15 Ja tee see nõndaviisi: laeva pikkus olgu kolmsada küünart, laius viiskümmend küünart ja kõrgus kolmkümmend küünart;

Selle salmi juures tasub peatuda ja proovida kujutleda selle laeva tegelikku suurust. 300 küünart on umbes 150 meetrit. Kui minna mõnele tavalisele spordiväljakule, siis mahuks see laev sinna vaevalt ära. Aga see pole ime, sest laev pidi mahutama suure hulga kõiksugu loomi ja nende toiduvarud.

6:16 valmista see küünramõõdu järgi; tee laevale katus peale ja tee uks laeva küljesse; tee sellele alumine, keskmine ja ülemine lagi!

Tähtis on tähele panna, et laeval oli ainult üks uks. Seda sellepärast, et see laev on ühtlasi Issanda Jeesuse kui Päästja võrdkuju. Nagu laev tõi pääste kõigile, kes sinna läksid, nii ka Issand Jeesus päästab kõik, kes tema kaudu Jumala riiki sisenevad. Jeesus ütles: "Mina olen lammaste uks" ja samuti ta ütles: "Mina olen tee". Nagu Noa laeva ei viinud mitut ust, nii ka Jumala riiki sisenemiseks ei ole mitut võimalust. Jeesus on uks.

Nagu nägime, laevale tuli ehitada kolm lage või tekki. Põrandaga kokku oli võimalik elada neljal korrusel. Selline laev mahutab tõesti palju. Ja edasi saame kuulda, milleks see kõik vajalik on.

6:17–20 Sest vaata, ma saadan veeuputuse maa peale ja hävitan taeva alt kõik liha, kus eluvaim sees on; kõik, mis maa peal on, peab hinge heitma! Aga sinuga ma teen lepingu ja sina pead minema laeva, sina ja su pojad, su naine ja su poegade naised sinuga. Ja sa pead viima laeva kõigist elavaist olendeist, kõigest lihast, igast liigist kaks, et nad koos sinuga jääksid elama: need olgu isane ja emane. Lindudest nende liikide järgi ja loomadest nende liikide järgi, kõigist roomajaist maa peal nende liikide järgi, kõigist peavad kaks tulema sinu juurde, et nad võiksid jääda elama.

Tulemas olev veeuputus oli hukatuslik mitte ainult inimestele, vaid ka loomadele ja lindudele. Ent läbi kohtuotsuse ja surma valmistas Jumal ka pääsetee. Muuhulgas kohtusime taas sõnaga "leping" − Jumal teeb inimesega lepingu. Ja lepingu sisuks on pääsemine − mitte ainult inimsoole, vaid ka loomadele. Leping tähendab siinkohal sisuliselt kohustusi, mis Jumal endale inimese ja loodu päästmiseks võtab. Ta võtab selle vabatahtlikult, loomulikult ei saa

keegi teda selleks sundida ja mitte keegi ei esita vastavat palvetki. Jälle kord näeme, et päästeplaani taga on Jumal, ja Jumal üksi. Üksnes tema teab, mis on tulemas, ja üksnes tema oskab anda pääsemiseks vajalikud korraldused.

Sama lugu on päästmisega Uues Testamendis. Suure neljapäeva õhtul ütles Jeesus oma jüngritele: "See karikas on uus leping minu veres". Iga kord, kui kristlased saavad osa pühast õhtusöömaajast, võivad nad rõõmustada nende Jeesuse sõnade üle. Püha õhtusöömaaeg on asi, mille Jumal ise oma headuses on seadnud kõikidel aegadel elavate kristlaste jaoks oma armu ja lepingu märgiks. Siin aga näeme, et juba enne veeuputust sõlmis Jumal Noaga lepingu, mille sisuks oli Noa ja terve loodu päästmine. Noa oli esimene pattulangenud inimkonna liige, kellega Jumal sõlmis lepingu tema päästmiseks.

Jumala tõotus aitas Noal ka keset veeuputuse hävingut vaadata lootusega tulevikku. Tähtis on tähele panna sedagi, et Jumala valmistatud pääste ei olnud päästeks mitte ainult Noale ja tema perele, vaid ka kogu muule loodule, kõikidele loomadele ja lindudele. Sama lugu on päästega, mille Jumal on meile valmistanud Jeesuses Kristuses. Apostel Paulus ütleb, et kogu loodu on allutatud kaduvusele, ent vabastatakse kord kaduvuse orjusest Jumala laste kirkuse vabadusse (Rm 8:20−21). Ilmselt on Jumala plaanid ja pääste ulatuslikumad, kui meie tavaliselt oskame kujutleda.

Siinkohal juhiksin tähelepanu veel ühele huvitavale detailile. Mäletan, et kui lapsena kuulsin jutustust Noa laevast, siis oli mulle suureks probleemiks, kuidas küll Noa kõik need metsloomad kätte sai, et neid laeva viia? Aastaid hiljem, iseseisvalt Piiblit lugedes olin rõõmsalt üllatunud, nähes, et see polnud üldse mingi probleem − loomad tulid ise laeva!

Nüüd, täiskasvanuna võiks ju ka esitada küsimuse, kuidas on see võimalik? Tegelikult ei ole selles minu meelest mitte midagi imelikku. Näiteks on teada, et rotid põgenevad laevadelt, mis on määratud hiljem merel tormis hukkuma. Ühest niisugusest juhtumist kirjutab oma mälestustes isegi kapten Pitka. Üle maailma on teada, et loomad tunnevad ette nii maavärinaid kui ka vulkaanipurskeid ega hukku seal, kus inimesed hukkuvad massiliselt. Kus tsunami hävitas sadu tuhandeid inimelusid, seal, räägitakse, ei hukkunud ühtegi looma. Või kui meenutada, et Jeesuse sõna peale rauges isegi tugev torm järvel, siis ei paista midagi imelikku selles, et Jumala loodu oskab ka tähele panna oma looja juhtimist. Üksnes inimesel on sellega suuri probleeme, aga selle põhjuseks on ilmselt suurelt osalt see, et inimene on tahtlikult pööranud selja Jumalale ega soovigi temaga arvestada. Sel juhul on loomulik, et inimene ei kuule ka ohtude lähenedes Jumala hoiatavat häält.

Aga selleski pole kõik inimesed ühtviisi paadunud. Näiteks loodusrahvad oskavad hoopis paremini tähele panna looduse märke, kui meie, kaugele arenenud kultuurinimesed, kes oleme nii uhked oma teadmiste üle.

_____

6:21−22 Ja sina võta enesele kõigest roast, mida süüakse, ja kogu enese juurde, et see oleks toiduks sinule ja neile.” Ja Noa tegi kõik. Nii nagu Jumal teda käskis, nõnda ta tegi.

Kus enamus inimesi vaatab pealt, kas pilkavalt või kaastundlikult pead vangutades, seal on üks mees, kes kuuleb Jumala häält ja teeb kõik nii, nagu Jumal käsib. Nii on ka tänapäeval. Jumal on teinud meie päästmiseks kõik. Meie pääsemine oleneb nüüd sellest, kuidas meie sellesse suhtume. Noa pääses ainsana sellepärast, et tema ainsana Jumalat uskus.

Aga siinkohal paneme tähele veel üht väga olulist asja. Nimelt − mida siis tegelikult tähendab "uskuda Jumalasse"? Kõigepealt tähendab see elada nii, nagu elas Noa − puhta südametunnistusega, laskmata end kaasa vedada kogu ümbritsevast kurjusest ja roiskumisest. Aga see ei ole lihtsalt viisakas ja korralik elu, vaid see on ennekõike elu koos Jumalaga. Noa kohta öeldi, et ta kõndis koos Jumalaga.

Küllap ainult koos Jumalaga kõndides ongi võimalik see, mis oli siin Noa kohta veel öeldud − nimelt, et ta oli üks õige mees ja täiesti vaga oma rahvapõlve seas. Sellise elu tagajärg on, et inimene on võimeline kuulma, kui Jumal talle midagi räägib või ütleb. Selle kohta ütles Jeesus: "Õndsad on puhtad südamelt, sest nemad näevad Jumalat." (Mt 5:8) Nägemine tähendab seejuures mitte võimet näha füüsiliste silmadega, mis iseenesest annaks vähe, vaid võimet olla Jumalaga kontaktis, näha nö vaimusilmadega.

Ja kolmandaks tähendab Jumalasse uskumine kuulekust − võimet tajuda Jumala juhtimist ja tegutseda sellele vastavalt. Niisiis − elada puhta südamega, kuulda Jumala juhtimist ja tegutseda sellele vastavalt − seda tähendab Piibli keeles "uskuda Jumalasse".

−−−−−

Ja nüüd paneme tähele veel ühte asja, mida öeldi Noa kohta kõigepealt. Nimelt: "Noa leidis *armu* Issanda silmis." Arm − see tähendab siin kõigepealt pääsemist. Aga samuti seda, et selle pääsemise aluseks ei ole mitte teened, vaid halastus. Nii saame õigel viisil kokku viia kolm Piibli tähtsat mõistet: arm, usk ja pääsemine.

Piibel ei esita meile Noad mitte mingi müütilise kangelasena, üliinimesena või pooljumalana, kes poleks iialgi pattu teinud, vaid isikuna, kes leidis Jumala silmis armu. See arm võimaldas tal uskuda Jumalasse, elada laitmatult ümbritseva kurjuse keskel, kõndida oma elus koos Jumalaga, kuulda Jumala häält, ja lõpuks − pääseda tulevast hukatusest.

Võime öelda: Noa uskus Jumalasse ja see usk päästis ta. Ta leidis armu. Meil on temalt palju õppida.

PKK0021 1Ms 7:1 − 8:12

Reisijad laevas

1. Moosese raamatu 7. peatükiga jõuame uue etapini Noa ja ühtlasi terve inimkonna elu kirjelduses. Laevaehitustöö, mis on kestnud kümneid aastaid, võib -olla koguni 120 aastat, on jõudnud lõpule.

7:1 Ja Issand ütles Noale: „Mine sina ja kogu su pere laeva, sest ma olen näinud, et sa selle rahvapõlve seas minu ees õige oled.

Kuidas oli Noa õige? − Üksnes usust! Hiljem loeme Aabrahami kohta: "Ja ta uskus Issandat ning see arvati temale õiguseks." Siinkohal Noa kohta seda küll otse ei öeldud, aga me näeme seda otseselt Noa elu kirjeldusest. Samuti öeldakse seda Hb 11:7: "Usu läbi sai Noa hoiatuse selle kohta, mida veel ei olnud näha, ja ta ehitas jumalakartuses laeva oma pere päästmiseks; ja selle kaudu ta mõistis süüdi maailma ja sai selle õiguse pärijaks, mis tuleb usust."

Võime öelda, et usk Jumalasse väljendub alati selles, et Jumalat ei peeta valetajaks, vaid tema sõna võetakse tõsiselt ja järelikult ka tegutsetakse selle sõna kohaselt. Just sellepärast oli Noa *õige*. Jumal võis öelda tema tegutsemise peale: "Õige! Just nii! Sa mõistsid mind õieti!"

Nüüd sai Noa käsu minna koos oma perega laeva. Käsk oli õigeaegne, ent selle käsu täitmine nõudis Noalt jällegi usku. Kuidas meie end tunneksime, kui ehitaksime suurt laeva kuivale maale ja naabrid tulevad küsima: "Mida sa siin õige teed?" No hästi, selle veidrusega olid inimesed juba ammu harjunud, aga nüüd järgnes kõigele lisaks uus samm – Noa kolib terve oma perega laeva elama! *See on see, kui inimene oma usuga segaseks läheb,* võis mõnigi pead vangutada, ja kahtlemata polnud pilkajatestki puudust.

Kõige selle keskel pole võimatu, et ka Noale tulevad mõnikord kahtlused. *Kas ma olen ikka Jumalat õigesti mõistnud? See kõik tundub nii imelik.* Aga küllap on Jumala juhtimine tema elus piisavalt tugev, et neid kahtlusi ületada. Jumal ei unusta inimest ja kus tarvis, seal on ta võimeline andma inimesele piisavalt selgeid juhtnööre. Ta pole unustanud ka sind, kuigi su elus võib olla aegu, mil sa seda ei märka.

Mõnigi kord võib tunduda, et Jumal peaks tegutsema kiiremini või selgemini. Võib tunduda, et Jumal jääb hiljaks. Aga ka kannatlikkusel ja ootamisel on Jumala plaanides oma koht. Ka tänapäeval ei minda laeva peale viimasel hetkel.

7:2–3 Võta enesele kõigist puhtaist loomadest seitse paari, isane ja emane; ja loomadest, kes puhtad ei ole, kaks – isane ja emane. Nõndasamuti lindudest taeva all seitse paari, isane ja emane, et nende sugu jääks elama kogu maa peale.

Neid salme lugedes on paljudel tekkinud küsimus: kui eelmises peatükis öeldi, et kõikidest loomadest tuleb laeva võtta üks paar, siis siin on jutt seitsmest paarist. Kas siin pole selge vastuolu? – Vastus seisneb selles, et puhtad loomad on ohvriloomad. Kui vesi hiljem alanes ja Noa laevast väljus, siis esimese asjana ohverdas ta Jumalale. Selleks oli tal tarvis puhtaid loomi, ja järelikult pidi neid olema rohkem. Jälle kasutatakse siin arvu 7, mis viitab Jumala ja loodu harmoonilisele kohtumisele.

Arvu 7 näeme ka järgmises salmis.

7:4 Sest juba seitsme päeva pärast ma lasen vihma sadada maa peale nelikümmend päeva ja nelikümmend ööd, ja ma kaotan maapinnalt kõik olendid, keda ma olen teinud!”

Seitsme päeva jooksul läksid loomad laeva. Seitse päeva oli ka Noa kaasaegsetel võimalus seda pealt vaadata ja järele mõelda. Nemadki oleksid võinud laeva minna, aga nad ei tahtnud …

Need seitse päeva on selle maailma viimased päevad. Samuti kasutatakse arvu 7 nii Ilmutusraamatus kui ka Taanieli raamatus, rääkides meie maailma viimastest päevadest. Et arv 7 on ühtlasi täiuslikkuse arv, võime selles näha Jumala täiuslikku päästet, mille ta on valmistanud Noale.

Lisaks kohtusime siin uue tähtsa arvuga Piiblis – nimelt arvuga 40. 40 päeva ja ööd sajab vihma. Piiblis on arv 40 sageli seotud millegi ettevalmistamisega. Iisraeli rahva kõrberännak kestis 40 aastat. Jeesus paastus 40 päeva. Jeesus ilmus pärast ülestõusmist oma jüngritele 40 päeva jooksul jne. Nüüd näeme, et ka vana maailma hävitamiseks kasutas Jumal vihma, mis sadas 40 päeva ja ööd järjest. Nii kõneleb see arv meile sellest, et inimkonna ajaloos algab nüüd uus periood.

7:5–9 Ja Noa tegi kõik nõnda, nagu Issand teda käskis. Ja Noa oli kuussada aastat vana, kui uputusvesi maa peale tuli. Ja Noa läks laeva, ja ta pojad ja ta naine ja ta poegade naised temaga, veeuputuse eest. Puhtaist loomadest ja loomadest, kes puhtad ei ole, ja lindudest ja kõigist, kes maa peal roomavad, tulid kahekesi Noa juurde laeva isane ja emane, nõnda nagu Jumal Noale oli käsu andnud.

Noal polnud tarvis loomade laeva ajamisega vaeva näha − nad tulid ise. Inimesi läks laeva peale Noa veel 7. Need olid inimesed, keda Noa sai suurpere peana nö käsu korras kaasa võtta. Nende endi usust ei räägi Piibel midagi. Aga siit võib järeldada, et ka vanemate usk tuleb õnnistuseks, kui lapsed vanemate korraldusi järgivad. Kokku oli laeva minejaid 8 inimest.

Arv 8 viitab Piiblis ka mujal uuele algusele. See on esimene pärast seitset ehk täiuslikku. Ümberlõikamine, mis tähendas lepingusse võtmist, tehti 8. päeval. Samuti ka Jeesus tõusis surnuist õieti 8. päeval, kohe pärast hingamispäeva. Siin algab kaheksa inimesega inimkonna uus algus.

Noal õnnestus päästa oma lähedased. Tema kuulekus Jumalale tuli õnnistuseks ka tema perekonnale. Seda näeme Piiblis ka hiljem korduvalt. Aabrahami vend Lott pääses kord tänu oma vennale. Joosep sai õnnistuseks tervele Egiptusemaale ja kõigile oma vendadele. Apostlite tegude raamatus ütleb Paulus Filippi linna vangivalvurile: "Usu Issandasse Jeesusesse, siis pääsed sina ja su pere!" Tunneme ütlust: "Ütle mulle, kes on su sõber, ja ma ütlen sulle, kes sa ise oled." Kui inimesel on õiged autoriteedid, siis on see talle suureks kasuks. Ja vastupidi − halbade autoriteetide järgimine viib hävingusse.

Jumala tahte kohane elu on õnnistuseks mitte ainult endale, vaid ka teistele. Ja samuti Jumala tahte vastane elu viib hukka mitte ainult enda, vaid tõmbab tõenäoliselt kaasa ka palju teisi. Seepärast on see vale, kui öeldakse, et usk on igaühe isiklik asi. Sest mida me usume, sellest sõltub meie elu kvaliteet ja sisu, ja see mõjutab alati peale meie endi ka teisi.

_____

7:10–17 Ja seitsme päeva pärast tuli veeuputus maa peale. Sel aastal, mil Noa kuussada aastat vanaks sai, teise kuu seitsmeteistkümnendal päeval, otse selsamal päeval puhkesid kõik suure sügavuse allikad ja taevaluugid tehti lahti. Ja sadu tuli maa peale nelikümmend päeva ja nelikümmend ööd.

Otse selsamal päeval läksid Noa ja Noa pojad Seem ja Haam ja Jaafet ning Noa naine ja kolm ta poegade naist üheskoos laeva, nemad ja kõik metsloomad oma liikide järgi, ja kõiksugu kariloomad oma liikide järgi, ja kõiksugu roomajad, kes maa peal roomavad, oma liikide järgi, ja kõiksugu lendajad oma liikide järgi, kõik linnud, kõik tiivulised. Ja need tulid Noa juurde laeva kahekaupa kõigest lihast, kus eluvaim sees on. Ja need, kes sisse läksid, olid isane ja emane kõigest lihast, nõnda nagu Jumal temale oli käsu andnud. Ja Issand sulges ukse tema tagant.

Siis tuli nelikümmend päeva veeuputust maa peale; vesi tõusis ja tõstis laeva, nõnda et see kerkis maast kõrgele.

Vahetevahel annab Piibel teatud sündmustest teada päevase täpsusega. Siinkohal pole kõige olulisem see, et võiksime minna oma kalendris tagasi ja määrata selle päeva kindlaks. Olulisem on see, et täpselt määratud päevad on tavaliselt otsustava tähtsusega päevad. Selline päev oli Noa elus 2. kuu 17. päev sel aastal, mil Noa oli saanud 600-aastaseks. Sel päeval algas veetulv, mis hukutas lõpuks nii inimesed kui ka loomad.

Siinkohal meenutame seika, mis võiks huvi pakkuda ka loodusteaduslikult. Kui Jumal lõi maailma, siis ta lahutas ülal olevad veed all olevatest vetest. Nüüd need veed ühinesid. Vett ei tulnud ainult ülevalt, vihmana, vaid ka maa alt − puhkesid kõik suure sügavuse allikad, nagu siin öeldi. Kui neid sõnu tõsiselt võtta, siis on kindlasti tegemist mitte mingi kohaliku üleujutusega, vaid tõeliselt globaalse katastroofiga.

Siinkohal pole vast liigne märkida, et sellest katastroofist on jälgi väga paljude rahvaste pärimustes üle maailma, vähemalt 150 rahval kõikidest maailmajagudest. Näiteks sumeritel on olemas jutustus veeuputusest, mis on Piibli

omaga äärmiselt sarnane. Aga mitte ainult nendel. Selle katastroofi jälgedest võivad rääkida ka geoloogid, paleontoloogid ja teised teadlased. On teada, et enne seda katastroofi oli elu maa peal hoopis rikkalikum, kui ta on praegu. See katastroof polnud lihtsalt üks üleujutus, vaid selle tagajärjel on elu meie maailmas muutunud täiesti teistsuguseks.

Sellega seoses on esitatud arvamusi, et isegi maakera atmosfäär võis enne veeuputust olla hoopis teistsugune. Nimelt võis suur osa veest olla veeauruna ülemistes atmosfääri kihtides, kust see seoses veeuputusega alla sadas. Seepärast oli ka kliima enne veeuputust hoopis soojem ja üldse teistsugune. Aga nendel arvamustel ma siinkohal pikemalt ei peatu. Võib-olla toovad edaspidised teaduslikud avastused neis asjus suuremat selgust.

–––––

Piibli jutustuses veeuputusest aga paneme tähele veel üht tähtsat detaili. Nimelt: Jumal ise sulges laeva ukse. Miks mitte Noa? − Ilmselt sellepärast, et pääsemine oleneb Jumalast ja mitte Noast. Kuni uks on lahti, võivad kõik seda kasutada. Aga kui Jumal paneb ukse kinni, siis ei murra sealt keegi enam sisse. Kui laev on merel ja loodusjõud möllavad, ei tehta enam luuke lahti. Kindlasti võis nüüd laeva küljes rippuda endisi pilkajaid, kes sisselaskmist anusid, aga kuna aeg oli mööda lastud ja uks kinni, ei aidanud see enam.

Nii on ka päästega, mis on meile valmistatud Jeesuses Kristuses − see tuleb vastu võtta õigeaegselt. Hilinenud tulijatele ütleb Jeesus: "Mina ei tunne teid, kust te olete tulnud." (Lk 13:24−28) Mõistan seda esmajoones nõnda, et kui maa peal elades on Jumala armu võimalused jäetud kasutamata, siis pärast surma taeva uksele koputada on liiga hilja. Siis on uks juba lukku pandud, nagu ütleb Jeesus ise sealsamas.

Teisalt aga on Jumala armu uksed inimese ees lahti just nimelt maises elus. Ja kui ta järjekindlalt jätab need kasutamata, võivad need ka kinni minna juba maise elu jooksul. Sellepärast on kirjutatud: "Ärge eksige: Jumal ei lase ennast pilgata, sest mida inimene iganes külvab, seda ta ka lõikab." (Gl 6:7)

Ka Ilmutusraamatus ütleb koguduse Issand Filadelfia koguduse inglile: "Nõnda ütleb Püha, Tõeline, *kelle käes on Taaveti võti, kes avab, ja ükski ei lukusta, ning lukustab, ja ükski ei ava …"* (Ilm 3:7)

Tulles tagasi Noa-aegsete inimeste juurde, näeme, et ka nende armuaeg ei saanud otsa mitte alles millalgi pärast surma, vaid ühel konkreetsel hetkel siinsamas maapealses elus. Kui Jumal sulges laeva ukse, siis oli armuaeg lõppenud ja ükski appihüüdmine enam ei aidanud.

Millisel hetkel armu uks suletakse, seda ei öeldud ka Noale kuigi pikalt ette. Selle tõttu on meie kohus, kui arm on saadaval, seda ka kasutada.

18 Ja vesi võttis võimust ning seda sai maa peal
väga palju, ja laev liikus veepinnal.
19 Ja vesi võttis maa peal väga võimust ja
kõik kõrged mäed kogu taeva all kaeti.
20 Vesi tõusis neist viisteist küünart kõrgemale,
nõnda et mäed olid kaetud.
21 Siis heitis hinge kõik liha, mis maa peal liikus,
niihästi linnud kui kariloomad ja metsloomad ja kõik roomajad, kes
maa peal roomasid, ja kõik inimesed ka.

22 Kõik, kellel eluvaimu hingus ninas oli, kõik,
kes olid kuival maal, need surid.

7:23 Nõnda hävitati kõik olendid, kes maa peal olid; niihästi inimesed kui loomad ja roomajad, ja linnud taeva all hävitati maa pealt, järele jäid ainult Noa ja need, kes temaga laevas olid.

Jumal täitis oma tõotused. Kes olid põgenenud laeva, need jäid ellu, kes olid jäänud välja, need hukkusid.

Kuna laev on võrdkuju Jeesusest, aga Jeesuses pakutakse päästmist kõigile, siis võime öelda: igaüks, kes paneb oma lootuse Jeesusele, saab päästetud, sõltumata sellest, milline inimene ta ise on. Piisab sellest, et ta on nö "laevas". Piisab sellest, et ta on pannud oma lootuse Jeesusele. Aga need, kes põlgavad Jumala valmistatud päästet, hukkuvad, ehkki nad võiksid olla teistega võrreldes ehk isegi paremad.

Päris kindlasti võime arvata, et ükski Noa kaasaegsetest ei uskunud, et midagi veeuputuse sarnast võiks tulla. Kahtlemata mõtlesid nad möödunud sajanditele ja ütlesid: "Midagi niisugust ei ole kunagi olnud ja pole ka mingit alust oodata, et seda võiks tulla." Nad pidasid end targemaks ega hoolinud Jumala antud hoiatustest. Just samal põhjusel jäävad nii paljud taevariigist välja.

Seepärast hoiatatakse meid ka 2. Peetruse kirjas, nagu juba eespool mainisin: "Teadke kõigepealt seda, et viimsel ajal tuleb pilkajaid, kes ütlevad: "Mis tühi jutt see niisugune on! Elu on kogu aeg olnud nii nagu ta on, ja mitte midagi kusagil ei muutu. Mingit Kristuse tulemist pole oodata." (2Pt 3:3–4 minu isiklikus ümbersõnastuses).

–––––

1. Moosese raamatu 7. peatüki viimases salmis öeldakse meile veel:

7:24 Ja vesi võimutses maa peal sada viiskümmend päeva.

See tähendab, et Noa koos oma perekonnaga ja loomad pidid laevas veetma ligemale pool aastat.

8:1–4 Siis Jumal mõtles Noale ja kõigile metsloomadele ja kõigile kariloomadele, kes temaga laevas olid; ja Jumal laskis tuult puhuda üle maa ja vesi alanes. Ja sügavuse allikad ja taevaluugid suleti, ja sadu taevast keelati. Ja vesi taganes maa pealt, taganes üha, ja saja viiekümne päeva pärast oli vesi vähenenud. Ja seitsmenda kuu seitsmeteistkümnendal päeval peatus laev Ararati mägede kohal.

Piibel ei räägi ainult suurest uputusest, vaid ka selle lõppemisest. Jumal pidas meeles nii inimesi kui ka loomi. Tema ei unusta. Kohtuotsus oli täide viidud. Nüüd võisid alata ettevalmistused uueks eluks. 150 päeva pärast oli veepind sedavõrd alanenud, et laev peatus Ararati mäestikus. Ometi ei olnud veel võimalik laevast väljuda – võttis veel tükk aega, enne kui vesi täielikult alanes.

8:5–6 Ja vesi vähenes üha kümnenda kuuni; kümnenda kuu esimesel päeval paistsid mägede tipud. Ja kui nelikümmend päeva oli möödunud, siis Noa avas laeva akna, mille ta oli teinud,

Nüüd olid inimesed ja loomad laevas varjul olnud juba rohkem kui aasta. Aeg läks edasi.

8:7–8 ja [Noa] laskis välja ühe kaarna; see lendas sinna ja tänna, kuni vesi maa pealt oli kuivanud. Siis ta laskis enese juurest välja ühe tuvi, et näha, kas vesi on maa pealt kahanenud.

Nähtavasti polnud Noal otsest võimalust oma laevast välja vaadata − ta pidi kasutama linde nö "maakuulajatena". Edasi kuuleme maakuulamise tulemustest:

8:9–12 Aga tuvi ei leidnud oma jalavarvastele puhkepaika ja tuli tagasi tema juurde laeva, sest vesi oli veel kogu maa peal; siis ta pistis oma käe välja ja võttis tema ning pani enese juurde laeva.

Ja ta ootas veel teist seitse päeva ning laskis taas ühe tuvi laevast välja. Ja õhtul tuli tuvi tema juurde, ja vaata, tal oli nokas õlipuu haljas leht. Siis Noa mõistis, et vesi oli maa pealt kahanenud.

Ja ta ootas veel teist seitse päeva ning laskis ühe tuvi välja, aga see ei tulnud enam tagasi tema juurde.

Nagu nägime, kaaren ei tulnud Noa juurde tagasi. Tema toidulaud pidi olema surnud loomadest rikkalikult kaetud. Tuvi aga tuli ja tõi kaasa ka oliivipuu lehe. Et need mõlemad on kujunenud rahu sümboliteks, siis võime siin näha uue lootuse tärkamist pärast hävingut. Kaaren liigitatakse Piiblis hiljem roojaste lindude hulka, keda ei tohtinud ohverdada ega süüa. Tuvi aga on puhas lind, keda sageli kasutati ka ohverdamisteks. Siin toob tuvi Noale häid sõnumeid, mis annavad uut lootust.

Kui astuda siinkohal kõrvale jutustuse otsesest tähendusest ja mõelda nende sümbolite üle pikemalt, siis võib siin näha paralleele meie kristliku eluga. Nimelt said Noa laevas ühtviisi päästetud nii roojased kui ka puhtad loomad ja linnud. Jeesus on meie Päästja, ja nagu eespool öeldud, päästmine ei sõltu meie elu kvaliteedist, vaid sellest, kas me paneme oma lootuse Jeesusele. Ometi peab ütlema, et päästeprotsessis ei ole sellega veel kõik ühel pool ega korras, kui oleme Kristuse oma ellu vastu võtnud. Ka kristlastena elab meie kõigi südames nii kaarnaid kui tuvisid. Kaaren tunneb rõõmu iga raipe üle, kelle ta leiab, ega tule päästelaeva tagasi. Tuvi aga ei leia nii naljalt oma jalgadele hingamispaika.

Samuti kehtib Kristuse vastu võtnud kristlase kohta kaks tõde. Ühest küljest ütleb apostel Paulus 2Kr 5:17: "Niisiis, kui keegi on Kristuses, siis ta on uus loodu, vana on möödunud, vaata, uus on sündinud." Teisest küljest ütleb seesama Paulus Rm 7:18: "Ma tean ju, et minus − see tähendab minu loomuses − ei ole head. Tahet mul on, aga head teha ma ei suuda." Kaaren ja tuvi ühes laevas, kaks loomust ühe inimese südames. Kaaren läheb maailmalikku ellu, mille üle Jumal on langetanud oma kohtuotsuse, ja leiab sealt omale toitu kui palju. Ta naudib seda ja leiab selle olevat väga hea. Tal pole surnud toidu vastu midagi.

Selline on meie vana loomus. Talle meeldib kõik, mida hukkuv maailm ainult pakub. See on ehk olulisim põhjus, miks näiteks teleka vaatamine tundub palju huvitavam, kui Jumala sõna kuulamine. See loomus võib põnevusega jälgida seebiooperite jumalavastast elu, aga Piibli või Jumala läheduses tunneb ta end halvasti.

Meie rikutud loomus leiab endale parima toidu just sellest, mille Jumal on määranud hukkumisele, ja vaevalt võib ükski aus kristlane öelda, et tal pole kunagi sellega mingeid probleeme. Ja tegeliku usuelu elamise juurde kuulub mitte selle vana loomuse himude ja tahtmiste rahuldamine, vaid selle igapäevane risti löömine. See risti löömine tähendab keeldumist elada vastavalt selle himudele. Loomulikult ei ole see kerge, eriti kui inimene on harjunud kõiges oma tahtmist järgima ja ka saama.

Aga kristlase südames elab ka Püha Vaim, keda sümboliseerib tuvi. Ja Püha Vaim ei tunne end hästi sellises keskkonnas, mille üle on langetatud Jumala kohtuotsus. Surnud loomad talle toiduks ei sobi. Ta igatseb tagasi laeva − sinna, kus on pääste. Niiviisi toimib Püha Vaim iga kristlase südames. Seetõttu tunneb kristlane end maailmaliku

seltskonna ja teguviiside keskel halvasti. See on Jumala arm − nõnda üritab Jumal teda hoiatada valede eluviiside ja halva keskkonna eest.

Seda hoiatavat häält aga püüab saatan igati lämmatada. Muuhulgas on ta selleks leiutanud uue filosoofia, mille põhipunktid on sellised nagu: kõik on suhteline; absoluutset tõde pole olemas (või vähemalt keegi seda ei tea); igaüks peab ise otsustama, mis on tema jaoks õige, ja vastavalt ka selle järgi toimima; pealegi on elu tänapäeval hoopis teine, kui sajandeid tagasi; jne, jne. Kui kristlane taolise mõtteviisiga nõustub, siis asub ta tegelikult koos saatanaga lämmatama iseendas Jumala häält, minnes ohtlikule hukatuse teele. Kui Jumal ongi tema uuesti sünnitanud, siis laseb ta vanal loomusel sel teel jälle uue lämmatada. See on aga surma tee.

Jumala ees jäävad tõde ja vale, elu ja surm alati sellisteks, nagu Jumal need on määratlenud − ka sel juhul, kui ükski inimene seda enam ei mäletaks ega tahaks tunnustada. Meie võimuses ei ole muuta tõde ega valet, samuti mitte maailma, milles me elame. Küll aga saame otsustada, millest me vaimulikus mõttes toitume − kas kasutame Jumala poolt kaetud lauda või läheme meelsasti sinna, kuhu kaaren igatseb. Meie valikutest kujuneb meie elu suund ja samuti see, kuhu me lõpuks välja jõuame.

Sellega seoses annab apostel Johannes meile olulise nõuande: "Ärge armastage maailma ega seda, mis on maailmas! Kui keegi armastab maailma, siis ei ole temas Isa armastust." (1Jh 2:15) Noa kaasaegsed hukkusid, armastades seda, mis oli määratud hukkumisele. Meil on täna võimalus toimida targemini. Võime tähele pann Püha Vaimu vaikset hoiatust oma südames ja paluda Jumala abi, et suudaksime ka selle järgi toimida.

Ennekõike aga tuleks lahti saada laiskusest ja viia end sagedamini sinna, kus on kaetud Jumala toidulaud.

PKK0022 1Ms 8:13 − 9:5

Uues maailmas

8:13−14 Ja kuuesaja esimesel Noa eluaastal, esimese kuu esimesel päeval, oli vesi maa pealt kuivanud. Ja Noa võttis ära laeva katuse ja vaatas, ja ennäe, maapind oli tahenenud. Ja teise kuu kahekümne seitsmendal päeval oli maa täiesti kuiv.

Eespool öeldi, et Noa läks laeva eelmisel aastal, teise kuu seitsmeteistkümnendal päeval. Seega oli kulunud natuke üle aasta, kuni maa sai jälle kuivaks. Oli aeg minna laevast välja.

8:15−19 Ja Jumal kõneles Noaga ning ütles: „Mine laevast välja, sina ja su naine ja su pojad ja su poegade naised koos sinuga! Kõik loomad, kes su juures on, kõik liha, niihästi linnud kui loomad, ja kõik roomajad, kes maa peal roomavad, vii enesega koos välja, et nad sigineksid maa peal, oleksid viljakad ja et neid maa peale saaks palju!”

Ja Noa läks välja ja ta pojad ja ta naine ja ta poegade naised koos temaga. Kõik loomad, kõik linnud ja kõik roomajad, kes liiguvad maa peal, läksid laevast välja sugukondade kaupa.

Need salmid meenutavad paljuski seda, mida Aadam omal ajal sai kogeda ja näha. Tühi maa hakkas jälle loomadega täituma. Samuti hakkas inimsugu jälle kasvama.

Noaga juhtunu sobib hästi võrdluseks ka ristiusule: elu saamine järgneb kohtust ja surmast läbi minekule. Tegelikult ei võigi keegi saada õieti kristlaseks, ilma et ta sureks omadele võimalustele olla Jumalale meelepärane või saavutada inimlike vahenditega Jumala soosingut.

Enne veeuputust tegi Jumal Noaga lepingu. Nüüd on aeg täita antud tõotus. Aga enne seda toimub veel midagi − Noa toob Jumalale tänuohvri pääsemise eest. Selleks läks tarvis neid puhtaid loomi, keda Noa oli võtnud laeva igaüht seitse paari.

8:20 Ja Noa ehitas Issandale altari ja võttis kõigist puhtaist loomadest ja kõigist puhtaist lindudest ning ohverdas altaril põletusohvreid.

Seega esimene asi, mida Noa pärast oma pääsemist tegi, oli ohverdamine Jumalale. See on ainuõige tegutsemise järjekord inimese jaoks. Seda näeme ka Jeesuse õpetatud Meie Isa-palves. Kas oled pannud tähele, et kolm esimest palvet selles on pühendatud ainult Jumala ja tema tahte otsimisele? Alles seejärel tulevad inimese vajadused. Nii ka Noa tahtis kõigepealt anda au Jumalale. Alles seejärel tuli muude asjade järjekord.

Näeme ka, et tänuohver oli Jumalale meelepärane.

8:21 Ja Issand tundis meeldivat lõhna ja Issand mõtles oma südames: „Ma ei nea enam maad inimese pärast, sest inimese südame mõtlemised on kurjad ta lapsepõlvest peale; ma ei hävita ka enam kõike, mis elab, nõnda nagu ma olen teinud.

Kui Noa parajasti ohverdamisega tegeleb, tuuakse meie ette äkki Jumala hinnang inimese kohta. Ja see hinnang kehtib täiel määral veel tänapäevalgi. Inimese mõtted ja teod on kurjad tõesti juba maast madalast. Halbu kombeid ja jonnimist pole ühelegi lapsele tarvis õpetada, küll aga on palju vaeva heade ja vajalike asjade õppimisega. Ahnus, isekus ja hoolimatus teiste suhtes on kõigile inimestele kaasa sündinud.

Ent see, mis on selles salmis kõige tööstivam ja parem, on selle salmi ülejäänud osa − hoolimata sellest, et inimene on selline, nagu ta on, Jumal tõotab, et enam ei hävita ta selle tõttu elu maa pealt. Seesama kehtib ka selle pääste suhtes, mille Jumal on meile valmistanud Jeesuses. Ükski inimene ei lähe hukka sellepärast, et ta on teinud pattu, vaid üksnes sellepärast, et ta pole nõustunud vastu võtma halastust, mille Jumal on tema jaoks valmistanud Jeesuses.

Tegelikult just sellepärast tuligi Jeesus maailma inimest päästma, et inimene on selline, nagu ta on, ja mingit muud võimalust tema päästmiseks polegi. Nagu ta ise ütles: ta ei tulnud päästma mitte õigeid, vaid patuseid. Loomulikult ei tule sellest järeldada, et osa inimesi ongi juba ilma temata juba õiged Jumala ees. Asi on selles, et patte pole võimalik andestada inimesele, kes arvab: "Ma polegi pattu teinud!" Selleski mõttes peab inimene enne oma pääsemist minema otsekui läbi surma − ta peab kõigepealt tundma ja tunnistama oma patusust.

_____

Edasi ütleb Jumal:

8:22 ***Niikaua kui püsib maa, ei lõpe külv ega lõikus, külm ega kuum, suvi ega talv, päev ega öö."***

Siit saab järeldada, et maa ei püsi mitte igavesti, ent nii kaua, kui ta püsib, jätkub maa peal ka elu. Ja selle elu juurde kuulub aastaaegade vaheldumine. Aastaaegadest ei ole meile varem räägitud. Teadlased väidavad, et Maa pöörlemistelg on aja jooksul oma asendit muutnud. Kas on siin kaudne viide, et see toimus seoses suure kosmilise

katastroofiga? Selle üle on loomulikult huvitav mõelda. Kes soovib saada nendel teemadel rohkem mittetraditsioonilist mõtteainet, neile võiksin soovitada Johannes Esto ühingu poolt välja antud raamatut "Darwini eksitus".

Kui Piibel taolisi asju mainib, siis ainult möödaminnes. Piibli peatähelepanu on pööratud inimese ja Jumala vahelisele suhtele. Ja ka meie tuleme praegu selle juurde tagasi. Jumal mõtleb ennekõike inimesele. Seda ka siis, kui ta mainib aastaaegu. Ja pärast veeuputust andis Jumal tõotuse, mille tähtsus on meie jaoks tegelikult väga suur − nimelt, et enne maakera lõplikku hävinemist ei ole veeuputuse sarnast katastroofi enam oodata.

Muide, kui veeuputuse all oleks mõeldud mõnda suhteliselt kohaliku tähtsusega sündmust, siis peaksime ütlema, et Jumal siinkohal valetas. Sest kohaliku tähtsusega uputused ei ole maailmas sugugi haruldased asjad, nagu ka muud looduskatastroofid. Aga et Jumal mainis seoses oma tõotusega ka aastaaegu, see tähendab, et olgu talvine külm või suvine soojus, kevadine päikese sära või sügisene vihm, alati me võime mõelda Jumala heldusele ja tema tõotusele, et ta säilitab elu. Niisiis kõnelevad aastaajadki meile Jumala truudusest.

Käies koos Noaga läbi tema elu ja veeuputuse, võib teatud mõttes öelda, et me oleme koos temaga rännanud välja meie enda kaasaega. Tema abiga oleme õppinud tundma inimese kohta eriti kolme asja. Enne veeuputust muutus inimene Jumala vastu kõigepealt mässumeelseks. Ja selle mässu märgid muutusid aja jooksul üha ilmsemaks. Teiseks, inimene hülgas Jumala ilmutuse − Noa tunnistusele Jumalast ei pööratud tähelepanu. Ja kolmandaks − inimestel polnud vähimatki soovi pöörduda Jumala poole ega parandada meelt. Hoolimata sellest, et inimestel oli küllalt aega meeleparanduseks, pöörasid nad Jumalale selja.

Kui Noa laevast väljus, oli ta tegelikult väga erilises olukorras − ta oli otsekui uus Aadam, uue inimkonna algus. Temast alguse saanud uus põlvkond inimesi on ühtlasi meie kauged esiisad ja esiemad. Noa on ka meie isa.

−−−−−

Võib-olla oled sinagi vahel soovinud, et võiksid alustada kõike otsast peale. Siis oleks võimalik ära parandada kõik tehtud vead ja elada oleks palju kergem. Neis sündmustes, mille juures me praegu peatume, andis Jumal inimkonnale niisuguse võimaluse. Pääsenud inimesed võisid pöörata otsekui uue lehekülje ja alustada kõike otsast peale. Sellest räägib meile 1. Moosese raamatu 9. peatükk. 9. peatüki algus räägib ka lepingust, mille Jumal tegi Noaga. Ja kuna Noa on uue inimkonna esiisa, siis käib see leping ka minu ja sinu kohta. Jumal tegi lepingu terve inimkonnaga.

9:1 Ja Jumal õnnistas Noad ja tema poegi ning ütles neile: „Olge viljakad, teid saagu palju ja täitke maa!

Seda käsku oleme kuulnud ka varem − see anti juba Aadamale. Nüüd, kui inimkonna üks periood on läbi ja alanud on uus, annab Jumal samasuguse korralduse Noale ja tema poegadele. Järelikult pidas Jumal jätkuvalt tähtsaks, et inimkond kasvaks ja laieneks.

Tänapäeval on inimesi maa peal juba väga palju − nii palju, et ülerahvastus on muutunud tõsiseks probleemiks. Suurlinnad ummistuvad autodest ja parkimiskohti on raske leida. Pikad liiklusummikud muudavad juhid närviliseks. Aga proovi korraks kujutleda, kuidas oleks, kui aasta pärast äkki oleks olukord täiesti vastupidine: tänavad on täiesti tühjad, sina oma perega oled ainuke ringiliikuja. Kõik on ümberringi tühi ja kõle. Ei ühtki inimest …

Midagi sellesarnast pidi Noa kogema, kui ta laevast väljus. Sellises olukorras tundub Jumala käsk sigineda ja saada paljuks väga asjakohane.

Aga edasi tuleb juttu inimese ja loodu vahekorrast.

9:2 Teid peavad kartma ja pelgama kõik maa loomad ja kõik taeva linnud, kõik, kes maa peal liiguvad, ja kõik mere kalad; need on teie kätte antud.

Siin oli nii Noa jaoks kui ka meie jaoks midagi uut. Tõsi, juba Aadamale oli antud käsk loomade üle valitseda, nüüd aga on sellega seotud uus detail − nimelt loomad kardavad inimesi. Varem sellest juttu ei olnud. Kui Noa pidi viima loomad laeva, siis Piibel ütleb, et need loomad lihtsalt tulid kohale. Paistab, et nad ei kartnud inimesi. Nüüd aga olukord muutub − loomad pannakse inimesi kartma.

Aga ehkki olukord on mõnevõrra muutunud, on inimene ikkagi Jumala ees loodu eest vastutav. Tänapäeval teame, et inimene on oma vastutust kandnud üsna halvasti. Inimene on suures osas looduse hävitaja oma lühinägelikkuse ja eriti oma rahahimu tõttu.

9:3 Kõik, mis liigub ja elab, olgu teile roaks; kõik selle annan ma teile nagu halja rohugi.

Siin näeme teist asja, mis on varasemast erinev − nimelt antakse otsene korraldus, et inimkonna toiduks on siitpeale ka loomad, liha. Küllap sellega on ka seletatav põhjus, miks loomad peavad inimest kartma. Kas inimene oli selle ajani põhiliselt taimetoiduline? Vähemalt ei ole seni mainitud, et inimene oleks söönud liha, ega olnud ka Jumal andnud sellist käsku. Nüüd antakse inimesele uus toidusedel.

Tänapäeval räägitakse kohati üsna palju sellest, kui kasulik on taimetoit. Ilmselt ka osa inimeste kogemus kinnitab seda. Vahel aga on selle valikuga seotud ka religioosseid hoiakuid. Üks nendest on arvamus, et inimene võiks muutuda paremaks ja vähem vägivaldseks, kui ta oma toidulaua katmiseks ei peaks tapma loomi. See mõte võib paista ilus, aga kui peaks pidama paika, et inimene enne veeuputust oli taimetoitlane, siis näeme igatahes, et vägivaldne oli ta küll sellest hoolimata. Seetõttu ma ei usu, et toidulaua muutmine muudaks inimese paremaks.

Igatahes on liha söömine inimesele siitpeale ametlikult lubatud. Küll aga näeme, et vere söömine on keelatud:

9:4 Kummatigi ei tohi te liha süüa ta hingega, see on: ta verega!

See reegel keelas inimestel muuhulgas süüa loomi, kes olid surnud iseenesest, sest nende lihast polnud veri välja lastud, nagu see toimub tapmisel. Aga see ütleb sedagi, et loomi tappes ei tohtinud neid asjatult piinata. Kui loom tapeti söömise eesmärgil, tuli ta tappa nii, et lihasse verd ei jäänud.

Ent vere söömise keelul oli veel teinegi tähendus − veri tähendas elujõudu, elu, mis oli Jumala poolt antud kingitus. Just veres arvati peituvat elu. Ja kui loeme Piiblit edasi, saame teada, et see verega seotud keeld valmistab rahvast ette ka ohvrite jaoks. Veri pidi toodama ohvriks Jumalale. 3Ms 17:11 on kirjutatud: "Sest liha hing on veres, ja selle ma olen teile andnud altari jaoks lepituse toimetamiseks teie hingede eest; sest veri lepitab temas oleva hinge tõttu."

Muide, võib olla huvipakkuv, et viimases soomekeelses piiblitõlkes on see sõna tõlgitud mitte "hing", vaid "elujõud" − "veres on elusolendi elujõud", ütleb see tõlge. Samuti on keelatud süüa liha, milles on veel järel selle elujõud − veri. Küllap on mõte selles, et kuna vere välja voolamisega seoses elusolend suri, olgu loom või inimene, siis saigi sellest järeldada, et küllap just veres on elusolendi hing või elujõud. Sellepärast kuulus ohverdamise puhul veri kui elu kandja või tõeline elu Jumalale ja oli ühtlasi inimestele keelatud. Ja läbi Vana Testamendi ohverdamiste võib kauguses aimata ka juba Jeesuse Kristuse ohvrivere lepitavat tähtsust.

Järgmises salmis näeme, kuidas Jumal rõhutab, et üksnes temal on õigus kõige elu üle:

9:5 Tõepoolest, teie eneste verd ma nõuan taga: ma nõuan seda kõigilt loomadelt, ja ma nõuan inimestelt vastastikku inimese hinge!

Ka siin on viimases soomekeelses piiblitõlkes öeldud: "Ja igaühelt, kes valab teie vere, teie elujõu, nõuan mina aru."

Et loomi karistatakse inimeste murdmise või tapmise eest, see on muidugi väga mõistetav. Jahimehed õiendavad arved esmajoones nende loomadega, kes on muutunud inimestele ohtlikuks. Aga huvitav on tähele panna, et seda teevad mitte ainult inimesed, vaid koguni Jumal ise: "Ma nõuan teie verd kõigilt loomadelt", ütleb Jumal. Kas on siin Jumala ja loomade vahekorras midagi niisugust, mida me inimestena ei mõista? Raske öelda. Võib-olla tahab Jumal inimesele lihtsalt öelda, kui oluline on tema jaoks inimese elu, et inimene tunneks end turvalisemalt. '

Samuti on siin juba küllalt selgelt nähtav käsk või õigemini keeld: "Ära tapa!" Kõlas hoiatus: "Ma nõuan inimestelt vastastikku inimese hinge!" Või jällegi, tõlkides otse soome keelest: "Ma nõuan aru igalt inimeselt, kes valab oma ligimese vere!" See on väga selge hoiatus, ja juba tolleaegses ühiskonnas kahtlemata ka väga vajalik.

Aga kuidas peaks suhtuma surmanuhtlusse? − See on tänaseks arutluseks liiga suur küsimus. Peatugem selle juures järgmisel korral.

PKK0023 1Ms

Kooselu eeldab reegleid

Veeuputus on lõppenud. Noa on koos oma seitsme kaaslasega väljunud laevast ja peab hakkama korraldama oma elu veeuputuse järgses maailmas. Üheskoos elades peavad kehtima ka ühised reeglid. Meenutame veel korraks põhimõtteid, millest oli juttu 9. peatüki alguses.

Kõigepealt kutsus Jumal inimesi üles paljunema. Teiseks anti inimesele võim loomade üle. Lisaks taimetoidule võis inimene tarvitada toiduks ka loomade liha. Seejuures aga ei tohtinud kasutada toiduks niisugust liha, millest veri polnud välja voolanud. Need eeskirjad olid antud inimeste elu korrastamiseks veeuputuse järgses maailmas.

Aga need reeglid ei ole piisavad. Me vajame kaitset ka üksteise eest. Teame juba varasematest kogemustest, et langenud inimene võib olla ohuks ka oma kaasinimesele. Seepärast vajab inimühiskond korraldusi ja eeskirju, kus määratakse kindlaks, mida inimene tohib teha. Järgnevalt vaatleme üht kõige karmimat reeglit või seadust:

9:6 ***Kes valab inimese vere, selle vere valab inimene, sest inimene on tehtud Jumala näo järgi!***

Siin on Jumala poolt antud põhimõte, mille põhjal inimene saab õigust mõista. Jumal andis inimestele õiguse langetada teatud juhtudel oma liikmete üle isegi surmaotsuse. See on kõige äärmuslikum vorm ühiskonnale antud õigusest reguleerida inimese elu. Kaasajal arutletakse surmaotsuse langetamise üle palju. Üldine suundumus on olnud selline, et surmaotsuse langetamisest ollakse loobumas suuremas osas maailmast. Üks põhjus on kindlasti see, et niiviisi välditakse kindlalt võimalus mõista kedagi süütult surma. On veel teisigi põhjuseid, aga käesolevas arutluses me nendel ei peatu.

Tuleme tagasi selle juurde, mida nägime Piiblis. Noale öeldi, et Jumal annab teatud olukordades õiguse võtta inimeselt tema elu. Kõigepealt paneme tähele, et seda õigust ei anta mitte ükskõik kellele ja ükskõik mis põhjusel. Vastupidi − Jumal hoiatab, et kui keegi peaks teise inimese mõrvama, siis pärib Jumal ise temalt selle kohta aru. Ja et teise inimese tapmise mõtetki kellelgi pähe ei tuleks, selleks antakse teada, et ka tapjat ennast ootab surmanuhtlus. Nõnda tahab Jumal otsekui sundida teise inimese elu austama ka neid, kes seda muidu ei teeks. Jumal tahab, et elu austataks ja hoitaks.

Aga ikkagi − mis saab siis, kui kõigest hoolimata juhtub, et üks inimene on teise tapnud? Kuidas sellisel juhul tuleb käituda? − Aegade jooksul on praktika kujunenud selliseks, et kõigepealt peab olema keegi, kes selle süüteo avastab. Järgmiseks tuleb selgeks teha, mis kombel on teine inimene tegelikult surnud − kas tapeti ta kogemata või oli tapmine ettekavatsetud? Ja kui selgub, et tegemist oli ettekavatsetud tapmisega, mis kuulub siinse seaduse paragrahvi alla, siis peab keegi selle eest kohtuotsuse ka täide viima. Kes seda kõike peab tegema? Loomulikult mitte ükskõik kes, vaid pigem kõik üheskoos − kõik need üheskoos, kes elavad selles linnas või sellel maal, kus kuritegu toime pandi. Sest see kuritegu puudutab neid kõiki.

Tänapäeval on praktika selline, et mitte kogu rahvas ei kogune selleks, et kuritegu arutada ja kohtuotsus täide viia, vaid me oleme selleks valinud pädevad ja kompetentsed isikud, kes teevad seda meie eest. Nendel isikutel on ühiskonna volitused, nad tegutsevad ühiskonnas kokkulepitud reeglite järgi ja ka vastutavad oma valijate ees.

Kõige selle näol on meil tegemist riigivõimu struktuuridega, täpsemalt − õiguskorra kaitse- ja kohtuinstantsidega. Et ühiskond võiks elada normaalset elu, selleks peavad need organid olema olemas ja töötama normaalselt. Nagu nägime Piiblist, Jumal annab sellistele organitele õiguse langetada teatud juhtudel ka surmaotsuseid.

Siinkohal võiksime küsida, kas pole see mitte liiga karm? Keelab ju Jumalgi oma kümnes käsus inimese tapmise. − Sellele küsimusele mõeldes tuleb kõigepealt vahet teha kahe erineva õiguse vahel. On olemas ühelt poolt üksikisiku õigused ja teiselt poolt ühiskonna õigused. Ja üksikisik ei tohi võtta endale neid õigusi, mis kuuluvad tervele ühiskonnale. Näiteks üksikisikul ei ole õigust karistada teist inimest, aga ühiskonnal on see õigus olemas. Karistused on loomulikult väga erinevad.

−−−−−

Aga kuidas võis armastav Jumal anda ühiskonnale õiguse võtta mõne oma liikme elu? Vastus on: sellepärast, et Jumal armastas inimest! Just selle eesmärgiga on antud kõik käsud ja keelud. Jumal armastab sind sedavõrd, et ta ei taha näiteks, et keegi võiks sinu omandit varastada. Sellepärast tahab ta teha varastamise nii raskeks kui võimalik, ähvardades varguse plaanitsejat ühiskonna poolt tuleva karistusega. Ja Jumal armastab tervet ühiskonda sedavõrd, et ta ei anna kellelegi luba seda hävitada. Sellepärast on ühiskonnale antud luba hävitada niisugune inimene, kes tahab hävitada teiste inimeste elu. Ja ma ei usu, et Jumal seda luba andes tegi vea. Sest see luba on antud just nimelt inimkonnale kaitseks.

Tegelikult võib öelda, et see on üks lihtsamaid ja praktilisemaid viise teha inimesele selgeks: ära tee teisele seda, mida sa ei taha, et sinule tehtaks!

Kui praegusel ajal liigutakse surmaotsusest loobumise suunas, siis osalt ka lootuses, et aitab väiksemastki karistusest, et inimest mõtlema panna. Ent hoolimata sellisest üldisest suundumusest on siiski üks valdkond, milles terve maailm on üksmeelselt surmanuhtluse säilitamise poolt − see on siis, kui puhkeb sõda. Ja sõda pole ju midagi muud kui ühiskondlikul või riiklikul tasandil organiseeritud vallutamine, tapmine ja röövimine. Sellisel juhul ei esita enamik

inimesi küsimust, kas ikka tohib tappa või mitte; äkki tuleks ka sõjas piirduda näiteks ainult vangivõtmise ja eluaegse vangistusega? Võib öelda, et sõja ajal annab ühiskond igale oma liikmele vaenlase suhtes timuka õigused. Ja seda hoolimata tõsiasjast, et vaenlase sõdurite ridades võivad ju olla vägagi korralikud ühiskonna liikmed.

Seega näib, et meil ikkagi ei õnnestu elada ilma surmanuhtlust rakendamata. Aga põhimõtteliselt samasuguse asjaga on ju tegemist näiteks sarimõrvari puhul. Kas niisugune inimene pole kuulutanud sõda tervele ülejäänud ühiskonnale? Ta trotsib kõiki ühiskonna seadusi ja teiste inimeste õigust elule. Miks ei võiks tema puhul olla õigustatud rakendada sama seadust, mida sõja puhul rakendatakse kõigile? Kas juba inimese loomulik õiglustunne ei protesteeri selle vastu, et mõni ääretu julmur võib elada mõned aastad sellesama ühiskonna ülalpidamisel, keda ta trotsib, ja pärast seda pääseda jälle vabadusse?

Taolistele küsimustele mõeldes peab vist tunnistama, et õigus tapmise eest tappa, mille Jumal andis Noale, on ka tänapäeval aktuaalne küsimus. Sest ka tänapäeval on inimühiskonna liikmed valmis oma kaasinimestele ülekohut tegema, ja järelikult vajavad nad selle kalduvuse vastu seaduslikku ja tõhusat kaitset.

Milline on Piibli suhtumine surmanuhtlusse üldisemalt, see on meie jaoks käesoleval hetkel liiga ulatuslik teema. Sellega seoses tuleks vaadata ka, mida õpetab Uus Testament. Vähemalt Jeesus ei olnud valmis surmaotsust täide viima kõigil neil juhtudel, kus seaduse järgi oleks selleks olnud õigus.

Sellest hoolimata, kui me arutleme surmanuhtluse küsimuse üle üldiselt, on kasulik meeles pidada ka neid põhimõtteid, mis Jumal andis omal ajal Noale. Peame meeles pidama, et Piibel ei ole mitte alati ja tingimata surmanuhtluse vastu, vaid eriti Vana Testamendi osas on kohti, kus Jumal lausa nõuab surmaotsuse täideviimist. Ja sõltumata sellest, kui kole võib meile tunduda sõna "surmaotsus", tasub meeles pidada, et kui Jumal selle õiguse inimesele andis, siis oli selle otstarve kaitsta inimese elu. Sest inimene on loodud Jumala näo järele ja ta on liiga hinnaline ja väärtuslik selleks, et teine inimene võiks teda lihtsalt niisama ja karistamatult hävitada.

–––––

Võib-olla just sellel põhjusel – et rõhutada, kui imeline on elu – annab Jumal pärast surmanuhtlusest rääkimist inimesele taas korralduse:

9:7 Ja teie olge viljakad, teid saagu palju, siginege maa peal ja paljunege seal!”

Seejärel aga räägib Jumal lepingust, mille ta teeb Noaga ja terve inimkonnaga:

9:8–10 **Ja Jumal rääkis Noa ja tema poegadega, kes ta juures olid, ning ütles: „Mina, vaata, teen lepingu teiega ja teie järglastega pärast teid, ja iga elava hingega, kes teie juures on: lindudega, kariloomadega ja kõigi metsloomadega, kes teie juures on, kõigiga, kes laevast välja tulid, kõigi maa loomadega.**

Nagu näeme, see leping ei hõlmanud mitte ainult inimesi, vaid ka loomi, kes olid laevas olles pääsenud. Inimese saatus on kogu ülejäänud loodu käekäiguga väga tihedalt seotud. Selle kohta võime Piiblist leida palju näiteid. Näiteks ühes Jesaja prohveteeringus räägitakse, kuidas tuleb kord aeg, mil lõvi ja lammas käivad koos ühel karjamaal ega karda teineteist. Paulus aga räägib, et terve loodu ägab praegustes tingimustes, kus Jeesusesse uskujad inimesed ei ole veel jõudnud välja ees ootavasse kirkusse ehk uude maailma.

Leping, mille Jumal tegi Noaga, kehtib Jeesuse teise tulemiseni. Veel kord korratakse üht selle lepingu olulist punkti:

9:11 Ma teen teiega lepingu, et enam ei hävitata kõike liha uputusveega ja veeuputus ei tule enam maad rikkuma.”

Selline on Jumala antud tõotus − ta ei hävita enam maad veeuputusega. Maad ei hävitata ka mingil muul kombel enne, kui tema aeg jõuab lõpule. Siis toimub see häving 2. Peetruse kirja sõnade kohaselt tules.

−−−−−

Lugedes Piibli algusest jutustust paradiisist, võisime tähele panna, et seal ei olnud mingit juttu vihmast. Või täpsemini öeldes − seal öeldi, et teatud ajal ei olnud vihma sadanud maa peale. Sel ajal andis niiskust udu, mis tõusis maast. Selle põhjal on osa piibliseletajaid teinud järelduse, et enne veeuputust ei olnudki maa peal niisugust nähtust nagu pilved ja vihm. Selle asemel ümbritses maakera atmosfääri ülemistes kihtides olev suur hulk vett läbipaistva veeauru kujul. On pakutud, et just see vesi sadas ülevalt alla maa peale. Sel juhul ei olnud enne veeuputust ka võimalik näha vikerkaart.

See maakera ümber olev veekiht võis põhjustada ka selle, et kliima oli enne veeuputust hoopis soojem kui praegu. Sel juhul võis terve elu olla maakeral praegusega võrreldes tunduvalt erinev ja sellega oleks seletatav ka nendel aegadel elanud inimeste pikk eluiga. Pärast veeuputust langeb inimese eluiga Piiblis üsna kiiresti umbes sellele tasemele, kus see on praegugi. Aga nendele asjadele viitab Piibel üpris kaudselt ja möödaminnes, ja peame arvestama, et kui teeme Piiblist taolisi järeldusi, siis oleme üsna ebakindlal pinnal.

Järjekindlalt aga näeme, et Jumala jaoks on kõige tähtsam ikkagi inimene. Inimesele antakse ka Jumala tõotused, millest räägivad järgnevad piiblisalmid. Näeme lepingut, milles Jumal on võtnud endale inimese suhtes ühepoolsed kohustused.

9:12–17 ***Ja Jumal ütles: „Lepingu tähis, mille ma teen enese ja teie ja iga teie juures oleva elava hinge vahel igavesteks põlvedeks, on see: ma panen pilvedesse oma vikerkaare ja see on lepingu tähiseks minu ja maa vahel. Kui ma kogun maa kohale pilvi ja pilvedes nähakse vikerkaart, siis ma mõtlen oma lepingule, mis on minu ja teie ja iga elava hinge vahel kõiges lihas, ja vesi ei saa enam kõike liha hävitavaks uputuseks. Kui pilvedes on vikerkaar, siis ma vaatan seda ja mõtlen igavesele lepingule Jumala ja iga elava hinge vahel maa peal olevas kõiges lihas.”***

Vikerkaar on lepingu märk. Ja nagu näeme, Jumal annab selle märgi nagu kõigepealt iseenda jaoks. Jumal ütles: "Kui ma kogun maa kohale pilvi ja pilvedes nähakse vikerkaart, siis ma mõtlen oma lepingule, mis on minu ja teie ja iga elava hinge vahel". Selle lepingu märgiga võtab Jumal enesele kohustuse meeles pidada inimest ja kogu oma loodut. See peaks olema meile, inimestele, väga tööstiv. Ja eriti tööstiv pidi see olema Noale ja tema poegadele, kes nägid äsja maad tabanud hävingut.

Võib-olla pole see liigne, et Jumal oma tõotusi ja lepingut siin nii mitmel korral üle kordab. Ta tahab meid veenda oma ustavuses ja usaldusväärsuses − selles, et ta peab oma antud tõotust.

9:17 Ja Jumal ütles Noale: „See on selle lepingu tähis, mille ma olen teinud enese ja kõige liha vahel, mis maa peal on.”

See leping ei hõlmanud mitte ainult Noad, vaid kõiki elusolendeid maa peal.

Vikerkaart kui lepingu märki sobib hästi võrrelda ka sakramentidega. Sakramendi tunnuseks on, et nähtav aine on ühendatud Jumala tõotustega. Vanast Testamendist võib selle näiteks tuua uksepiitade piserdamise verega enne

Egiptusest väljumist. Samuti saab sellega seostada vaskmadu kõrbes või, kaudsemalt, ka villu, mis Gideon välja pani, kui ta tahtis veenduda, et ta on Jumala juhtimist õigesti mõistnud. Uues Testamendis aga on nähtav aine ja Jumala päästetõotus ühendatud ristimises ja pühas õhtusöömaajas.

Mitte üheski siin mainitud ainetest ei ole iseenesest midagi tähelepanuväärset või erilist. Tähelepanuväärseks muutuvad need alles alates sellest hetkest, kui nendega on seotud Jumala tõotused. Sellepärast on sakramendid või nende varasemad eeskujud seotud usuga. Kes vaatab sellise pilguga vikerkaart, see näeb mitte lihtsalt vikerkaart, vaid sellega seoses antud Jumala tõotusi. Või kui mao poolt salvatud inimene kõrbes Moosese ajal kuulis Jumala tõotust seoses vaskmaoga ja vaatas seda madu, siis usaldas ta tõotust, mille Jumal oli seoses selle vaskmaoga andnud. Tõotused ja nähtavad märgid kuuluvad kokku. Jumal tahab teha meile uskumise kergemaks, seostades oma tõotuse mõne välise märgiga, mis on tajutav meie viie meele abil ja millele võime kahtluse hetkel pöörata oma pilgu.

Pärast pääsemist ehitas Noa kõigepealt altari ja ohverdas Jumalale. Vikerkaar on otsekui Jumala vastuseks Noale. Jumal vastab, andes inimestele lepingu märgi, mida võivad vaadata nii Noa kui ka kõik inimesed hilisematel aegadel, ja meeles pidada Jumala antud tõotust.

Ent ühes suhtes erineb Noaga sõlmitud leping teistest märkidest või lepingutest, millest rääkisin. Kui kõikide teiste lepingutega või sakramentide eeskujudega on seotud mingid tingimused, siis Noaga sõlmitud lepingus ei näe me midagi taolist. Isegi kõrbes püstitatud vaskmaoga oli seotud tingimus, et inimene pidi seda vaatama selleks, et ellu jääda. See tähendab, ta pidi uskuma Jumala sõna, mille Mooses oli välja öelnud. Vaskmadu aitas ainult siis, kui inimene seda vaatas.

Muide, sama lugu on ju mis tahes ravimitega − nad aitavad ainult siis, kui inimene neid tarvitab. Ent Noaga sõlmitud leping oli täiesti ühepoolne. Selles ei esitatud inimesele ainsatki nõudmist ega tingimust. Ei nõutud isegi selle tõotuse uskumist. Ja antud on see tõotus kõigile inimestele.

Kord tuhandeid aastaid hiljem oli apostel Paulus koos sadade inimestega laeval merehädas. Kõik need inimesed pääsesid tänu Paulusele, ehkki nad ise Jumalat ei tundnud. Ka Noale antud Jumala leping kehtib kogu patuse inimkonna jaoks. Jälle me näeme, et ühe inimese ustavus Jumalale võib olla õnnistuseks paljudele inimestele. Ent kõige selgemini mõistsid seda õnnistust kahtlemata need, kes olid pääsenud laevas koos Noaga.

Järgmisel korral teemegi lähemalt tutvust Noa poegadega. Tänase teemaga seoses aga võiks järele mõelda, kuidas on mõne teise inimese jumalakartus tulnud kasuks minule. Ja kas on ehk mul endalgi õnnestunud tänu oma jumalakartusele mõnd inimest aidata? Või võin meenutada, kuidas Jumala antud tõotused on kandnud mind ja teisi inimesi siis, kui me pole üldse osanud sellele mõelda, ent tagantjärele mõeldes võime öelda, et meie eest on imeliselt hoolitsetud …

Tänu Jumalale, et on olemas niisuguseid tema tõotusi, mis ei sõltu meiepoolsest ustavusest!

PKK0024 1Ms

Kas uus algus aitas?

1. Moosese raamatu 9. peatüki algus andis otsekui uut lootust. Inimkond sai uue võimaluse. Seda soovitakse sageli ka praegu. Ent 9. peatüki teisel poolel hakkab ilmnema, et see uus algus nähtavasti siiski ei aidanud inimestel jõuda

paremasse homsesse. Ja peatüki lõppu lugeda tundub juba üsna masendav. Võiks ju arvata, et nüüd, kus maailmas on kõik patused inimesed hävitatud, on kõik nagu korras. Ent kuidas arenevad asjad tegelikult? Jälgime jutustust, alates 18. salmist.

9:18 Ja Noa pojad, kes laevast välja tulid, olid Seem, Haam ja Jaafet; ja Haam oli Kaanani isa.

Miks mainitakse siinkohal äkki Haami poega Kaananit? Seda tehakse kahel põhjusel. Esimest nendest näeme varsti, teine aga on seotud 1. Moosese raamatu sündimisega – see pandi nimelt kirja ju kaua aega pärast nende sündmuste toimumist.

Kui Iisraeli rahvas oli elanud Egiptuses alguses vabadena ja hiljem orjuses sadu aastaid, avanes neil lõpuks võimalus minna tõotatud maale. Aga seda maad kutsuti Kaananimaaks. Ent mis õigusega võis rahvas sinna üldse minna? Jutustus Noa poegadest ja Kaananist oli rahva ajalooga küllalt lähedalt seotud ja oli mõeldud rahva julgustamiseks. Siin me näeme nimelt, miks Jumal mõistab Kaanani hukka.

9:19–21 Need kolm olid Noa pojad ja neist rahvastus kogu maa. Noa hakkas põllumeheks ja istutas viinamäe. Ta jõi veini, jäi joobnuks ja ajas oma telgis enese paljaks.

Piibel kirjeldab Noa pattu üpris ühemõtteliselt. Tuleb välja, et patt ei jäänudki maha vanasse, uppunud maailma, vaid tuli kaasa ka uude. Sinna jõudis ta koos Noa ja tema kaaslastega. Enda purju joomine on patt. Tõsi küll, selles asjas on üritatud Noad ka õigustada. Kuna seoses inimeste pattudega pole enne veeuputust kordagi mainitud enda purju joomist, on neid, kes on arvanud, et Noa ei teadnudki, milleni liigne veini joomine võib viia … Ise ma seda ei usu, sest veini valmistamine eeldab pikaajalisi kogemusi. Pole kahtlust, et nende kogemuste hulka kuuluvad ka kogemused veini mõjust.

Seega jääb meil üle leppida tõsiasjaga, et kogu see lihtne jutustus Noast näitab meile, et patt on endiselt osa inimese elust. Seda näitavad meile ka järgmised salmid.

9:22–25 Aga Haam, Kaanani isa, nägi oma isa paljast ihu ja rääkis sellest oma kahele vennale õues. Siis Seem ja Jaafet võtsid vaiba ja panid enestele õlgadele, läksid tagurpidi ja katsid kinni oma isa palja ihu; nende näod olid ära pööratud, nõnda et nad oma isa paljast ihu ei näinud.

Kui Noa ärkas oma veiniuimast ja sai teada, mis ta noorem poeg oli teinud, siis ta ütles: *„Neetud olgu Kaanan, saagu ta oma vendadele sulaste sulaseks!”*

Siin tuleb asja mõista ilmselt nõnda, et nendes Noa sõnades peitub ka Jumala kohtuotsus. Ent needus ei ole suunatud Haamile, nagu võiks eeldada, vaid tema pojale. Miks siis nõnda? Meie, eestlased, oleme harjunud maast madalast koos vanematega saunas käima. Seetõttu on meil raske mõista, mida Haam valesti tegi. Miks alasti isa nägemist nii halvaks teoks peeti? Sest nagu me selgesti võime näha, kogu seda lugu peetakse üpris ebamoraalseks.

Mõned peatükid edasi leiame me Piiblist teise loo, mis on seotud enda purju joomise ja seksuaalse ebakõlblusega. See on lugu Lotist ja verepilastusest tema tütardega. Olgu kuidas on, igatahes on Noa näotu käitumise tagajärjeks needus ühele tema järeltulevale suguvõsale.

Teine küsimus, mille peame esitama, seisneb selles, et kas Noa polnud mitte ebaõiglane, kui ta needis Kaanani ja mitte Haami? Vastust otsides vaatame kõigepealt hoolikalt, mida 24. salm ütles: "Kui Noa ärkas oma veiniuimast ja sai teada, mis ta noorem poeg oli teinud …" Teiseks tuletame meelde, et juba varem oli meil juttu sellest, kuidas

Piiblis mõnikord sõnaga "poeg" võidakse mõelda tegelikult pojapoega või koguni pojapojapoega. Seega ei lähe me Piibli keelekasutusega vastuollu, kui oletame, et sõna "noorem poeg" viitab tegelikult mitte Haamile, vaid Haami noorimale pojale Kaananile. Sel juhul peab veeuputusest nimetatud sündmuseni olema möödunud juba pikem aeg. Seda võib järeldada ka salmidest 19 ja 20. Neis salmides oli juttu sellest, et kolmest Noa pojast rahvastus kogu maa, ja samuti, et Noa hakkas põllumeheks ja istutas viinamäe. Järelikult on elu läinud juba edasi.

Sel juhul aga on mainimata jäänud, millega ikkagi sai hakkama Kaanan. Tema isa Haam nägi oma isa paljast ihu ja rääkis sellest, needus aga läheb Kaananile, kelle tegudest ei räägita sõnagi.

Teine võimalus seda vastuolu seletada seisneb minu arvates selles, et nii needusel kui õnnistusel on Piiblis väga kaugele ulatuv jõud. Eriti võime seda näha 1. Moosese raamatus. Seejuures puudutavad õnnistus ja needus mitte niivõrd inimest ennast, kuivõrd tema järeltulijaid, kujundades nende elu ja saatust paljude põlvkondade jooksul, isegi läbi terve ajaloo. Sel juhul on see lugu mõeldud seletuseks ja põhjenduseks, miks on juutide ja teiste nende kaasaegsete rahvaste saatus kujunenud ajalooliselt just selliseks, millisena nemad seda tunnevad.

Samuti näen siin kaudset hoiatust lastele ja lastelastele, et igal juhul tuleb austada suurpere või suguvõsa pead, juhti, ja mitte käituda tema suhtes kuidagi ebasündsalt isegi siis, kui ta peaks selleks oma käitumisega põhjust andma. Sel juhul näeme siin suhtumist, mida hiljem toetab neljas käsk: "Austa oma isa ja ema, et su käsi hästi käiks ja sa kaua elaksid maa peal." Tol ajal elati suurperedes, kus elas koos mitu põlvkonda inimesi – lapsed oma abikaasadega, nende lapsed jne, ja sellises ühiskonnakorralduses oli kahtlemata äärmiselt vajalik, et kogu seda kooslust juhiks üks autoriteet, keda kõik ülejäänud austavad. Küllap neid elutarkusi tahabki alla kriipsutada lugu, mida me parajasti vaatleme.

–––––

Seoses joomise ja alastioleku teemaga leiame huvitava paralleeli Habakuki raamatust. Ha 2:15 on öeldud: "*Häda sellele, kes joodab ligimest, pannes joogi hulka oma viha, et jooja joobnuks jääks ja jootja saaks vaadata tema alastiolekut.*" Kui minna sellega seoses oletuste teele, siis võiks esitada küsimuse, kas oli Kaananil mingi osa selles, et Noa end purju jõi? On võimalik, et ta on osalenud Noa häbistamises mingil viisil, millest Piibel meile ei räägi. Sel juhul oleks üsna mõistetav, miks Kaanan sai needuse osaliseks. Aga kuna siin on tegemist oletustega, siis pole mõtet sellel teel pikemalt edasi minna. Peame leppima tõsiasjaga, et Noa purjutamise tulemus oli Kaanani needmine. Aga esimene eksija oli Noa ise.

Kui me leiame, et see on ebaõiglane, siis tõepoolest, jääb üle ainult sellega nõustuda. Nii on see elus väga sageli, et kui üks inimene teeb pattu, siis just teised inimesed tema ümber kannatavad selle all. Eriti kehtib see seal, kus on tegemist alkoholiga. Tavaliselt on alkohooliku perekond see, kes kannatab kõige rohkem. Needuse põhjustab üks inimene, selle all kannatavad aga teised, kõige sagedamini just lapsed. Sellest tõsiasjast me käesolevas maailmas ei pääse.

Aga mainigem siinkohal ka seda, et teatud pattulangemine ei tähenda tingimata siiski veel päästmise kaotamist. Kui kristlane on langenud, siis on tal õnneks alati võimalus tulla Jumala juurde tagasi. Kui see nii ei oleks, siis ei pääseks ükski inimene iial taevasse. Nagu Jeesus ütles: vaim on küll valmis, aga liha on nõrk, ja seda isegi tema enda kaheteistkümnel jüngril (Mk 14:38). Teisiti sõnastades: kavatsused on küll ilusad, aga nende elluviimisega on raskusi.

Ka parim kristlane peab tegemist tegema omaenda rikutud loomusega. Loomulikult Jeesus Kristus ootab ja võtab vastu ka iga mittekristlase, kel patuelust on kõrini saanud. Aga ka pärast usuletulemist vajab kristlane Päästjat iga päev oma pattude lepitamiseks.

9:26–27 ***Ta ütles veel: „Kiidetud olgu Issand, Seemi Jumal, ja Kaanan olgu tema sulane! Jumal andku avarust Jaafetile, ta elagu Seemi telkides ja Kaanan olgu tema sulane!"***

Need salmid on tähtsad selles suhtes, et siit me näeme, millist suguharuliini pidi Piibel oma jutustusega edasi läheb. Aadam, Sett, Eenok ja Noa on selle suguharuliini esiisad, kellest omal ajal sünnib Päästja − naise Seeme, kes omal ajal purustab mao pea. Noal oli kolm poega, aga nagu varemgi, keskendub Piibel sellele liinile, kust edaspidi sünnib tõotatud Päästja. Selle liini esindaja on Noa vanim poeg Seem.

Eespool, 5. peatükis oli juttu sellest, et Noale sündisid kolm poega siis, kui ta oli 500-aastane. Pojad võisid olla kolmikud, aga sel ajal peeti sündimise järjekorda nii tähtsaks, et me peame järeldama, et Seem oli sündinud esimesena. Sellele viitab ka 10. peatüki 21. salm, kus öeldakse: "Ja Seemile sündisid ka pojad; tema oli kõigi Eeberi poegade esiisa, Jaafeti vanem vend."

Kui Noa õnnistas oma poegi, kasutas ta ainult Seemiga seoses Jumala nime "Issand", heebrea keeles 'Jahve' ja vanemates eestikeelsetes piiblitõlgetes 'Jehoova'. Selle oma nime ilmutas Jumal hiljem Moosesele. Vanema, sõna-sõnalisema piiblitõlke kohaselt ütles Noa: "Kiidetud olgu Jehoova, Seemi Jumal!" Niisiis nimetab Noa Jehoovat Seemi Jumalaks. See peaks viitama Seemi isiklikule lähedasemale suhtele Jumalaga. Seevastu Jaafetit õnnistades kasutab Jumal üldisemat nimetust "Jumal": "Jumal andku avarust Jaafetile!" Heebreakeelses algtekstis kasutatakse siin Jumala kohta sõna *Elohim*, nagu paljudes kohtades mujalgi. Sedasama sõna kasutatakse Jumala kohta ka loomisjutustuses. *Elohim* on kõikide loodute Jumal. Seevastu sõna "Issand" või Jahve, Jehoova, kasutatakse seoses nende inimestega, kes on temaga lähedases suhtes ja kelle kaudu tema viib ellu oma päästeplaani. Võib öelda ka nõnda, et sõna "Issand" kasutatakse üldiselt siis, kui on tegemist inimestega, kes on Jumalaga lepinguvahekorras. Nende suhe temaga on lähedasem.

Kaananile aga tuletati veel kord meelde, et tema edasiseks osaks on sulasepõli ehk orjus. Mõnikord on seda Kaanani needust mõistetud ka kui viidet mustale rassile. See on aga üsna hiline arusaam. Inimese nahavärv ei olene niivõrd sisemistest, kuivõrd välistest teguritest. Päikesevalguse hulk mõjutab naha pigmendisisaldust. Keegi uurija on kord maininud, et heledanahalised inimesed muutuvad tumedaks umbes 2 000 aasta jooksul, kui nad elavad püsivalt ekvaatori läheduses.

Haami ja mustanahaliste seosele ei paku tuge ka inimkonna ajalugu. Haami soost rahvasteks peetakse muuhulgas ka babüloonlasi ja egiptlasi. Need mõlemad olid omal ajal maailma võimsamaid rahvaid ja nende kultuuride saavutusi imetletakse veel tänapäevani.

Rääkides aga Kaananist, leiame, et temale antud needus läks täide juba Piibli aegadel. Piiblit järjest läbi võttes saame näha, milline saatus sai osaks kaananlastele − nende osaks sai tõepoolest orjus ja lõppude lõpuks nad hävinesid maa pealt peaaegu täielikult. Siit järeldame, et orjust või inimeste eristamist nahavärvi alusel ei saa me selle piiblikohaga põhjendada. Ja selle tähendus kaob hoopis, kui meenutame, mida kirjutas apostel Paulus Kl 3:11: "Siis ei ole enam kreeklast ega juuti, ei ümberlõigatut ega ümberlõikamatut, ei umbkeelset ega sküüti, ei orja ega vaba, vaid kõik ja kõikides on Kristus."

Iisraeli rahvas põlvneb Seemist. Seem on eesti keeles 'Nimi', ka hea kuulsuse tähenduses. Seemile ja Jaafetile anti eriline tõotus: "Jumal andku avarust Jaafetile; ta elagu Seemi telkides." Siin on tegemist ühtlasi sõnademänguga, sest heebreakeelne sõna *jaft* tähendab 'tehkem avaraks'. Jälle kord viitab nimi ka inimese saatusele.

Aga see salm on tähelepanuväärne selleski suhtes, et muidu annab Piiblist otsida kohti, kus need kaks suguvõsa nõnda kõrvuti oleksid. Seepärast võib siin aimata huvitavat seost: Seemi kaudu tuli omal ajal maailma Päästja. Ja selles Päästjas võivad kõik maailma suguvõsad elada üheskoos otsekui sama katuse all.

9:28–29 Ja Noa elas pärast veeuputust kolmsada viiskümmend aastat. Ja kõiki Noa elupäevi oli üheksasada viiskümmend aastat; siis ta suri.

Nagu näeme, Noa elas üsna kaua veel ka pärast veeuputust, samuti tema pojad. Nende järeltulijate eluiga aga hakkab üsna kiiresti lühenema.

_____

Nüüd jõuame lugemisjärjega 10. peatükini. See tundub esmapilgul üsna üksluine. Leiame sealt rea nimesid, kes on meile üsna võõrad ja kellel ei paista olevat meie eluga mingit seost. Aga peame meeles, et 1. Moosese raamat on suguvõsaderaamat. Ja inimesele on kasulik tunda oma juuri. Siin toodud nimedest on alguse saanud kõik tänapäevased rahvad. Ja kui edaspidi loeme Piiblist mitmesugustest rahvastest, siis selle peatüki põhjal võime näha, kuidas nad Noast põlvnevad.

10:1 Ja need on Noa poegade Seemi, Haami ja Jaafeti järeltulijad; pärast veeuputust sündisid neile pojad.

Esimesena esitletakse meile Jaafeti suguvõsa. Siis on järjekord Haami suguvõsa käes, kes on inimkonna ajaloos üsna tähtsad tegijad. Ja viimasena räägitakse Seemi soost. Jälle näeme Piibli tuttavat järjekorda − kõigepealt räägitakse nendest suguvõsadest, kelle juurde hiljem enam tagasi ei tulda, ja siis, viimasena, sellest suguvõsast, kellega jutustus jätkub ja kellest sünnib ükskord Päästja.

10:2 Jaafeti pojad olid Gomer, Maagoog, Maadai, Jaavan, Tubal, Mesek ja Tiiras.

Viimases eestikeelses piiblitõlkes on joone all ära toodud ka, millised rahvad nendest nimedest tulenevad. Ise kasutan siin Ameerika etnoloogi Milleri loodud süsteemi. Selle kohaselt on Maagoogi järeltulijad esmajoones Mustast merest põhja pool elavad rahvad − näiteks sküüdid, slaavlased, venelased, bulgaarlased, poolakad, slovakid ja kroaadid. Üldiselt seostatakse Maagoogi, Tubali ja Mesekiga põhjapoolseid hõimusid.

Maadai järglased on selle süsteemi kohaselt indialased ja iraani rahvad − seega meedlased, pärslased, afgaanid ja kurdid. Jaavani järglased aga vastavalt kreeklased, roomlased ja üldse romaani rahvad − nagu prantslased, hispaanlased, portugallased, itaallased jne. Tiirast aga põlvnevad muuhulgas traaklased, teutoonid ja germaanid; nendest omakorda ida- ja lääne-germaanid, skandinaavlased, jüütid, saksid ja üldse anglosaksi rahvad, sealhulgas inglased.

10:3–4 Ja Gomeri pojad olid Askenas, Riifat ja Toogarma. Ja Jaavani pojad olid Eliisa ja Tarsis, kittid ja rodanlased;

Kahjuks ei ole meil võimalik uurida eraldi ja lähemalt kõiki neid suguvõsasid. Ja järgmine, 5. salm näitab, kuidas ka Piibel ise läheb teatud suguvõsadest üsna kiiresti mööda.

10:5 neist eraldusid saarte rahvad. Need olid Jaafeti järeltulijad nende maade järgi, igaühel oma keel, nende suguvõsade kaupa, vastavalt neile rahvastele.

Sõna "saar" viitab näiteks Jesaja raamatus mainitud maa kaugetele paikadele, eriti lääne suunas.

10:6 Ja Haami pojad olid Kuus, Mitsraim, Puut ja Kaanan.

Nagu nüüd näeme, oli Haamil teisigi poegi peale Kaanani, kusjuures Kaanan oli neist kõige noorem. Sellele viitasin juba eespool seoses Noa needusega. Milleri järgi põlvnevad kaananlastest muuhulgas vilistid, hetiidid, jebuuslased, amurrulased ja hivvid. Kuusi järglaste hulka kuuluvad muuhulgas aafriklased, etiooplased, egiptlased, liibüalased jne. Neid rahvaid kutsutakse Haami rahvasteks, hamiitideks.

10:7 Ja Kuusi pojad olid Seba, Havila, Sabta, Raema ja Sabteka; ja Raema pojad olid Seeba ja Dedan.

Kuusiga seoses aga räägitakse lähemalt ühest tema lapsest.

10:8–9 Ja Kuusile sündis Nimrod, kes oli esimene vägev mees maa peal. Tema oli vägev kütt Issanda ees, seepärast öeldakse: „Vägev kütt Issanda ees nagu Nimrod."

Nimrod esindab omadusi, mis on inimeste hulgas üldiselt hinnatud. Tal oli nii võimu kui ka isiklikke kadestamisväärseid võimeid. Ent tema nimega on seotud ka traagikat, nagu võime näha järgmisest salmist.

10:10 Ja tema kuningriigi alguseks olid Paabel, Erek, Akad ja Kalne Sinearimaal.

Nimrod rajas suuri linnu Sinearimaale. Sinearis nähakse tänapäeval sumereid, kes elasid esimestena hilisematel Babüloonia aladel. Nii viitab Sinear hilisemale Babülooniale. Nimrod valitses esimesena seda maad, mis hiljem kujuneb Piiblis vähehaaval igasuguse kurjuse ja Jumala vastu mässamise sümboliks. Mõnede uurijate arvates on Nimrod ka selle Paabeli torni rajaja, millest räägitakse järgmises peatükis. Seda siiski Piibel meile ei ütle. Küll aga näeme, et Nimrod oma vägevuses haldas ka assüürlaste ja sumerite alasid.

Nimrod oli üks Haami järglasi, piibelliku keelekasutuse kohaselt võib öelda: Haami poeg. Ja see suguharu ei olnud õnnistatud suguharu. Sellel põhjusel ei hakka ma siinkohal lähemalt vaatlema ka nende suguvõsade teisi suguharusid, millest on juttu järgnevates 10. peatüki salmides. Selle asemel teen siin toodust lühikokkuvõtte.

10. peatükk koosneb peamiselt nimedest. Ent need nimedki ei ole siia kirja pandud mitte, kuidas juhtub. Ühtekokku mainitakse selles peatükis 70 rahvast. Nagu juba teame, arv 7 ja selle korrutised on Piiblis tähtsad arvud. Need viitavad alati millelegi täiuslikule. Seega Jaafetist põlvnevad 14 suguvõsa, Haamist põlvnevad 30 rahvast ja ülejäänud 26 Seemist põlvnevat rahvast teevad kokku 70 rahvast, mis juba arvuliselt viitab sellele, et nendest põlvnevad kõik maailma rahvad.

10:11–20 Sellelt maalt läks ta Assurisse ja ehitas Niineve, Rehobot-Iiri ja Kelahi, ja Reseni Niineve ja Kelahi vahele – see on see suur linn.

Ja Mitsraimile sündisid luudlased, anamlased, lehablased, naftuhlased, patruuslased ja kasluhlased, kellest vilistid on lähtunud, ja kaftoorlased.

Ja Kaananile sündisid Siidon, tema esmasündinu, ja Heet, jebuuslased, emorlased, girgaaslased, hiivlased, arklased, siinlased, arvadlased, semarlased ja hamatlased; hiljem harunesid kaananlaste suguvõsad.

Ja kaananlaste maa-ala oli Siidonist Gerari suunas Assani, Soodoma, Gomorra, Adma ja Seboimi suunas Lesani. Need olid Haami järeltulijad nende suguvõsade, keelte, maade ja rahvaste järgi.

Lõpuks aga vaatleme lühidalt suguvõsa, millest sündis hiljem Jeesus.

10:21 Ja Seemile sündisid ka pojad; tema oli kõigi Eeberi poegade esiisa, Jaafeti vanem vend.

Aga kõige huvitavam mainimine tema kohta on salmis 25:

10:25 Ja Eeberile sündis kaks poega: ühe nimi oli Peleg, sest tema päevil jagunes maa; ja tema venna nimi oli Joktan.

Mida tähendab "maa jagunemine", mida siin mainiti? Nimi "Peleg" tuleneb heebrea verbist *palag*, mis tähendab jagunemist ja hajumist. See ei tähenda, et Peleg oleks kuidagi inimesi hajutanud, vaid see viitab lihtsalt sellele, et Pelegi eluajal toimus see, millest järgmises peatükis räägitakse lähemalt: siis hajutas Jumal rahvad üle maa, karistuseks Paabeli torniga seotud mässumeelsuse eest.

10. peatüki lõpus tehakse kokkuvõte:

10:32 Need olid Noa poegade suguvõsad nende põlvnemiste ja rahvaste järgi; neist harunesid rahvad maa peal pärast veeuputust.

Me võtsime Piibli 10. peatüki läbi suhteliselt kiiresti, aga tegelikult on see Piiblis üsna tähtis peatükk. Piiblit uurides tasub selle peatüki juurde sageli tagasi pöörduda, sest see on rikas peatükk. Siin näeme, kuidas kujuneb inimkonna saatus ja erinevad rahvad pärast veeuputust.

Aga võib-olla ühe tähtsaima õpetuse leidsime enda jaoks peatüki algusest. Nimelt esitatakse mõnigi kord küsimus: kui Jumal näeb kogu seda kurjust, mis maailmas valitseb, miks ta midagi ette ei võta? Miks ta midagi ei tee?

Aga mida peaks Jumal tegema? Kas uuesti, veel kord hävitama kõik kurjad inimesed lootuses, et alles jäänud head elavad siis paremini, targemini ja õnnelikumalt? Noa lugu näitab, et niisugune lootus on asjatu − mõne aja pärast selgub, et ka headeks peetud inimesed on samamoodi patust rikutud, nagu olid need kurjad, kes hävitati …

Sellepärast on Jumal inimkonna aitamiseks kavandanud hoopis teise tee. Ja see tee ei seisne patuste hävitamises, vaid hoopis nende lunastamises. Ja see lunastus on kättesaadav kõigile.

22 Seemi pojad olid Eelam, Assur, Arpaksad, Luud ja Aram.
23 Ja Arami pojad olid Uuts, Huul, Geter ja Maas.
24 Ja Arpaksadile sündis Selah, Selahile sündis Eeber.

26 Ja Joktanile sündisid Almodad, Selef, Hasarmavet, Jerah,
27 Hadoram, Uusal, Dikla,
28 Oobal, Abimael, Seeba,
29 Oofir, Havila ja Joobab; need kõik olid Joktani pojad.
30 Nende elukohad olid Meesast Sefaara suunas idapoolses mäestikus.

31 Need olid Seemi järeltulijad nende suguvõsade, keelte, maade ja rahvaste järgi.

PKK0025 1Ms 11

Paabeli torn

1. Moosese raamatu 11. peatüki 1. salm ütleb meile:

11:1 Kogu maailmas oli aga üks keel ja ühesugused sõnad.

Ma ei tea, milline keel võis see olla, aga esialgu oli see keel kõigile ühine. Praegu valitseb hoopis teistsugune olukord. Keelebarjäärid takistavad inimestel üksteisega suhtlemist. Aga probleem ei ole sugugi mitte ainult keeltes. Isegi ühes ja samas perekonnas elavatel inimestel on sageli üksteise mõistmisega raskusi.

11:2 Ja sündis, kui nad hommiku poolt teele läksid, et nad Sinearimaal leidsid oru ja jäid sinna elama.

Eedeni asukoht oli idas. Sealt hakkasid inimesed liikuma lääne poole. Siin mainitud org võib tähendada Eufrati ja Tigrise jõgede orge.

11:3 Nad ütlesid üksteisele: „Tehkem nüüd telliskive ja põletagem neid hästi.” Siis olid telliskivid neile ehituskivideks ja maapigi oli sideaineks.

Jõeorgudes võib olla kivide leidmisega raskusi, savi aga on seal küllaldaselt. Nii oli lihtne hakata telliseid tegema. Telliste kasutamisest saame järeldada sedagi, et tol ajal elati juba tellistest ehitatud majades. Telliskive kasutatakse ehituses tänapäevani, muuhulgas ka majadele kauni välimuse andmiseks. Sineari inimestele − ilmselt sumeritele − oli aga tellis praktiliselt ainuke ehitusmaterjal.

11:4 Ja nad ütlesid: „Tulge, ehitagem enestele linn ja torn, mille tipp oleks taevas, ja tehkem enestele nimi, et me ei hajuks üle kogu maailma!”

Torni ehitamise motiiviks oli "teha enesele nimi" − saada suureks ja tähtsaks, ülendada inimest. Mida see nn Paabeli torn siis tegelikult endast kujutas? Kuigi peatükil on selline pealkiri, ei kasuta Piibli tekst seda nime tegelikult üldse. Need pealkirjad on pandud hiljem. Tekst räägib ainult tornist, mida Sinearimaal hakati ehitama.

Paabeli torn on tegelikult ilmselt templitorn või tsikuraat. Arheoloogid on leidnud praeguse Pärsia lahe piirkonnas mitmeidki taolisi ehitisi. Näiteks on selline torn leitud Kaldea Urist, kus on sündinud Aabraham. Väljakaevamiste põhjal on rekonstrueeritud selle torni skeem. Torn oli püstitatud kuujumal Nannale. Torni aluse mõõdud olid 60 x 75 meetrit. Tornil oli viis eri kõrgustel asetsevat tasandit, kusjuures viiendal, kõige kõrgemal tasandil asetses altar. Tasanditele viib kolm treppi. Altaril on ka loomi. Aga teatud juhtudel ohverdati ebajumalatele koguni inimesi. Ja tuhandeid aastaid hiljem, Iisraeli rahva ajaloo ajal, ohverdasid Iisraeli naaberrahvad oma jumalatele isegi lapsi.

Need templitornid kujutasid endast ka maamärke või tähiseid, mis paistsid oma kõrguse tõttu kaugele. Ja muidugi võisid templitega olla seotud ka rahva kogunemis- ja koosolekupaigad.

Ühe Paabeli torni ehitamise põhjusena aga näeme Piiblis inimkonna mässu Jumala vastu. Templitorne võib Piibli põhjal pidada mässamise sümboliks, selle väliseks märgiks. Või, lähenedes asjale sellest seisukohast, mida näitavad

arheoloogilised uurimused − kui need tornid olid pühendatud kuujumala või teiste jumalate teenimisele, siis tähendab see, et looja Jumal on jäänud inimkonna elust üldse kaugele. Ta on unustatud.

Me ei tea, milline osa oli Nimrodil Paabeli torni ehitamisel, aga kuna ta oli selle linna rajaja, siis võis tal ka torni ehitamisel olla oma osa. Igatahes oleks sellise ehitise püstitamine tema iseloomule vastav. Ta oli alistanud oma võimu alla suure osa tol ajal tuntud maailmast. Selles võimegi näha tema mässu Jumala vastu. Sest kui üks inimene haarab oma võimu alla teised, siis anastab ta enesele sellega õigused, mis tegelikult kuuluvad üksnes Jumalale. Pole ime, kui selline inimene ei tunne enam ka elavat Jumalat. Ta on leidnud endale teised asjad, mida kummardada, ja need tulenevad loodusest ning üldse käesolevast maailmast.

Kui Nimrod − või kes tahes teine inimene − tahab alistada endale suuri territooriume, siis peab ta hoolitsema kahe asja eest. Kõigepealt on tal tarvis keskust, kust valitseda ja juhtida. On tarvis teatud õukonda või kaaskonda, kelle abiga valitseda, ja see loomulikult vajab omakorda ehitisi ja ruume. Järelikult on vaja pealinna, ja see pealinn peab olema ka imetlusväärne. Kõike seda silmas pidades oli tarvis rajada Baabüloni linn.

Teiseks aga on valitsejal tarvis midagi, millele oma valitsus rajada. Valitsemiseks ei ole küllaldane lihtsalt üks koht, kust valitsetakse. Peale koha on tarvis veel midagi, mis avaldab inimestele muljet. See peab olema midagi, mis motiveerib kogu ülejäänud tegevust, mingi säde. Sellepärast on kuningad ja keisrid, ja mitte ainult nemad, läbi aegade pidanud tähtsaks niisuguseid asju, nagu lipud, vimplid, laulud, luuletused, loosungid jne. Nende abil luuakse inimestele kujutlus millestki suurest ja võimsast, millele nad peavad end pühendama.

Täpselt samamoodi käib see ju tänapäevalgi. On maid, kus kummardatakse Suurt Juhti või neid, kes parajasti võimul. Selle kohta on väga hea näide meie enda lähiminevik. Lenini mausoleumi ees oli kogu aeg pikk järjekord inimesi, kes soovisid teda vähemalt korrakski näha. Babüloonias oli selliseks kogu rahvast ühendavaks sümboliks torn. Sõnades "Tulge, ehitagem enestele linn ja torn, mille tipp oleks taevas," võib selgesti näha trotsi kõikvõimsa Jumala vastu. Kõikidel aegadel on inimene pürginud oma saavutustega taevasse. Tänapäevaks on see pisut ka õnnestunud. Inimene tahab olla kõikvõimas − teada ja valitseda kõike, nii nagu see on juba alates kiusatusest Eedeni aias.

Lause teine pool: "tehkem enestele nimi, et me ei hajuks üle kogu maailma!" on iga suurriigi pürgimus ka tänapäeval veel. Inimene igatseb endale sõltumatut elu ilma Jumalata, vähemalt ilma Piibli Jumalata. Selle Jumala nimi ega usk ei sobinud inimesi ühendama. Ühendajaks oli tarvis midagi muud − võimast torni. Inimesed peab ühendama miski, mis tuleneb inimese enda saavutustest.

Kui rääkida nüüd patust, siis just selles pürgimuses ilmnebki patu sügavaim olemus. Inimene ei taha alistuda Jumalale ega teenida teda, vaid ta soovib ise olla võimas, imetleda enda saavutusi ja kätetööd.

Kui kogu selle pürgimuse põhjal tahta teha veel mingeid järeldusi, siis võiks mõelda ka sellele, mida Paabeli torn *ei olnud*. See ei olnud kaitserajatis loodusjõudude vastu, nagu näiteks üleujutused. Võiks ju ka meenutada, et Jumal oli käskinud inimestel paljuneda ja täita maa. Nende inimeste juures aga võib pigem näha hoiakut: *Hoopiski mitte! Meil ei ole mingit vajadust ega soovi siit kuhugi minna! Vastupidi, me tahame siin, kohapeal saada tähtsaks ja võimsaks. Ja üldse, meil pole plaanis oma elus juhinduda sinu antud seadustest. Me teame ise, mis me teeme!*

Aga selline suhtumine pole ju midagi muud, kui tõeline mäss Jumala vastu! Ja too torn on selle mässu sümbol.

_____

Torni ehitamise põhjus oli religioosne. Torni tipp pidi ulatuma taevasse. Inimene pürgib oma saavutustega taevasse, Jumala kohale. Samalaadseid asju on inimkond ehitanud hiljemgi ja ehitab tegelikult tänapäevani välja. Kui arheoloogid kaevavad nende ehitiste jäänuseid välja Eufrati ja Tigrise orgudes, siis meie ajal püütakse kõikvõimsust saavutada raha, aktsiate või kulla abil. Kõlbab kõik, mis ei tee sind Jumalast sõltuvaks. Elava Jumala asemel võib enda loodud templites teenida kuud või mida tahes muud.

Osa nende templitornide jäänustest, mis arheoloogid on välja kaevanud, on nelinurkse alusega, teised aga on ümmargused. Kõigil neil on trepid, mis viivad ülespoole. Ja üleval oli altar, kus ohverdati ebajumalale nagu päike, kuu või tähed.

Tõsi, siinkohal sobiks meil esitada ka üks kaasaegne küsimus. Nimelt: kas meil on õigus neid inimesi hukka mõista? Nemad ju teenisid ikkagi jumalaid, mis siis, et neid väiksemaid. Võib-olla olid neil ikkagi head kavatsused ja me ei tohiks neid hinnata oma mõõdupuu järgi?

Tõsiasi on aga see, et head kavatsused ei tee veel asja ennast heaks. Head kavatsused on tõenäoliselt olnud paljudel sellistelgi inimestel, kes on alustanud suured sõjad või hävitanud näiteks revolutsioonide üllate ideaalide nimel miljoneid inimesi, ehitades inimkonna "helget tulevikku". Ja ebajumalateenistus on ebajumalateenistus ka siis, kui inimene teeb seda siiralt. Soov olla suur ja võimas ning haarata endale ka see koht, mis tegelikult kuulub Jumalale − sellised pürgimused kujutavad endast pattu igal juhul, ka siis, kui inimene teeb seda parimate kavatsuste ja põhjendustega. Pigem õige pildi saamiseks asjast tuleks meil küsida, mida Jumal kogu sellest loost arvab. Seda kuuleme järgnevast.

11:5−6 Aga Issand tuli alla vaatama linna ja torni, mida inimlapsed ehitasid. Ja Issand ütles: „Vaata, rahvas on üks ja neil kõigil on üks keel, ja see on alles nende tegude algus. Nüüd ei ole neil võimatu ükski asi, mida nad kavatsevad teha!

Esmamulje, mis seda teksti kuuldes tekib, võiks olla: *Ohoo, Jumal kardab konkurentsi! Inimesed võivad nüüd ei tea millega hakkama saada, sest neil on üks keel ja üks meel! Nad võivad oma oskusi takistamatult üksteisele edasi anda. Nüüd pole neil võimatu ükski asi, mida nad kavatsevad teha, ütleb Jumal.*

Ja teiseks pakub meile kindlasti huvi 5. salm: "Aga Issand tuli alla vaatama linna ja torni, mida inimlapsed ehitasid." *Kas meie kõikvõimas Jumal on äkki lühinägelikuks jäänud?*, peaksime siinkohal küsima. Või kujutlesid Piibli kirjapanijad, et ta on nagu inimene, kes peab minema kusagile midagi oma silmaga üle vaatama, et veenduda, kuidas asjad tegelikult on?

Aga isegi, kui tahaksime lähtuda oletusest, et inimesed mõtlesid Jumala välja ja seejuures kujutasid teda endasarnasena, siis peame paratamatult mõtlema sellele, et kogu ülejäänud Piiblis on see Jumal ju hoopis teistsugune − kõikvõimas ja kõiketeadev. Ei ole võimalik, et Jumal oleks äkki jäänud lühinägelikuks. Ja samuti pole usutav, et Piibli "väljamõtlejad" , juhul kui nad olemas olid, oleksid siinkohal äkki teinud sellise vea. Järelikult tuleb selle teksti taga näha midagi muud.

Aga mida siis? Minu arvates − sügavat pilget. Inimese suurimad saavutused on tegelikult Jumala silmis nii pisikesed, et peab tulema lausa taevast alla ja päris hoolega otsima, enne kui need üles saab leitud. Samamoodi mõistan ka lauseid: "See on alles algus. Nüüd ei ole neil võimatu ükski asi, mida nad kavatsevad teha!"

Nagu oleme juba näinud, ei ole veeuputus muutnud pattulangenud inimese olemust mitte mingis suhtes. Seesama vaimsus, mis oli inimkonnal enne, on ka pärast veeuputust. Neid salme lugedes lähevad mõtted vägisi sellele, kuivõrd lootusetud on kõik inimlikud üritused ehitada maa peale paradiisi. Kui palju asjatuid pisaraid oleks võinud jääda valamata, kui neid Piibli esimeste peatükkide õpetusi oleks võetud tõsiselt. Nii on määratud ebaõnnestuma ka kõik katsed rajada maa peal rahu ilma Jumalata. Kõik sellised katsed on otsekui Paabeli torni ehitamine, millega loodetakse ulatuda taevasse. Ja kõik sellised tornid varisevad nii või teisiti kokku.

Siit leiame ka vastuse küsimustele, kuidas on õige suhtuda k igasugustesse niisugustesse õpetustesse, olgu nad religioossel või filosoofilisel alusel, mille eesmärgiks on rajada maa peal tõeline rahu, rahuriik või inimkonna helge tulevik. Näiteks olen kohanud õpetusi, mis räägivad inimese uuest sisemisest valgustatusest, sisemise teadvuse avardumisest, ülemaailmsest uue ajastu algusest, kogu inimkonda ühendavast uuest religioonist või millestki muust taolisest. Kõik unistused saavutada maa peal millegi taolise abil tõelist ja püsivat rahu on tegelikult utoopia.

_____

11:7–9 Mingem nüüd alla ja segagem seal nende keel, et nad üksteise keelt ei mõistaks!”

Ja Issand pillutas nad sealt üle kogu maailma ja nad jätsid linna ehitamata. Seepärast pandi sellele nimeks Paabel, sest seal segas Issand ära kogu maailma keele ja sealt pillutas Issand nad üle kogu maailma.

Kas Jumal võttis selle abinõu tarvitusele, et kaitsta enda positsiooni? Ei. Pigem on see mõeldud selleks, et kaitsta inimest tema enese eest. Järele mõeldes näeme nendeski salmides Jumala armu. Ta ei taha, et inimene hävitaks iseenda, minnes üksmeelselt oma teel Jumalast järjest kaugemale. Püstitades inimeste vahele keeltebarjääri, tegelikult kaitseb ta inimkonna elu.

Nii on inimkond hajunud üle terve maailma. Keeltebarjäär lahutab inimesi, hoolimata kõigist üritustest seda ületada. See lahutab inimesi tõhusamalt kui mingid muud asjad, isegi näiteks ookeanid.

Nii jäi inimeste ehitustöö pooleli. Linn ei saanudki valmis. See, et Jumal astus niiviisi vahele, andis Piibli seisukohalt nime nii linnale kui ka tervele riigile. Nimelt meenutab nimi "Paabel" heebrea verbi *balal* − segama. Siinkohal tuleb märkida, et nii mõistavad asja juudid. Kohalikus, akadi keeles aga tähendab see nimi väravat − jumala või jumalate väravat. *Bab-bel* tähendab Beeli väravat või ka õukonda. Seega on Paabeli nimi tegelikult seotud ühe peamise jumalaga, keda selles linnas usuti ja teeniti.

Sellest erinevusest hoolimata võime tõdeda, et tavaliselt ju just nii ongi − inimesed ise näevad asja ühtemoodi, Jumal aga hoopis teistmoodi. Inimeste meelest on tegemist päris suurte ja ilusate ettevõtmistega, Jumala silmis aga on see suur segadus. Sama lugu on tegelikult terve maailmaga, milles me elame. Sellepärast ei viita nimi "Paabel" mitte ainult teatud geograafilisele kohale või riigile − sellest on saanud läbi terve Piibli ulatuv sümbol, mis kujutab inimkonna ja kurjuse jõudude mässu Jumala vastu. Sellises seoses räägitakse suurest Baabülonist ka Ilmutusraamatus.

_____

Muidugi võib Paabeli keeltesegamise loosse Piiblis suhtuda ka lihtsalt kui müüti. Sellega seoses aga tahaksin meenutada, et Jumalal on Piiblis keeltega siiski ka otseselt tegemist. Nimelt nelipühapäeval, kui sündis ristikogudus, toimus sama ime vastupidises suunas − erinevaid keeli rääkivad inimesed hakkasid äkki üksteist mõistma. Ja seda sellepärast, et siis oli mängus otseselt Jumal, kes oma Püha Vaimu läbi kinkis inimestele üksteise mõistmise. Kui

Paabelis, st laiemas mõttes maailmas elavad inimesed ei mõista üksteist sageli isegi siis, kui nad räägivad sama keelt, siis Jumala rahvaga on lugu vastupidine − nad võivad rääkida küll erinevaid keeli, aga mõistavad sellest hoolimata üksteist suurepäraselt. Samas aga, kus puudub Jumala Vaim, seal puudub ka üksteise mõistmine − isegi kiriklike erinevate organisatsioonide ja erinimeliste koguduste vahel. Selle asemel on seal üksteise hukkamõistmine ja tõestamised, et minul on ikka suurem õigus, kui sinul.

Kui Püha Vaim andis Jeesuse jüngritele nelipühapäeval võime rääkida keeli, mida kõik kuulajad mõistsid, siis võime selles näha, nagu oleks Jumal tegelikult tahtnud öelda: "Mul on teile sõnum − rõõmus uudis, mis tuleb viia kõikidele rahvastele, kõikjale, kuhu ma olen nad hajutanud! Ma toon nendele evangeeliumi nende oma emakeeles!

Kui Babüloni elanikud tahtsid ühendada inimkonna oma saavutuste abil, siis Jumal tahab ühendada inimkonna ühe nime alla oma saavutuse abil. See on meile tuttav Jeesus Kristus, Jumala Poeg, inimeste Päästja. Ainult selles nimes võivad erinevad inimesed erinevatest rahvastest tõelises ja siiras meeles ühineda. Aga seda ainult juhul, kui nad õpivad tundma mitte ainult seda nime kui sellist, vaid ka selle nime taga olevat tõelist isikut, ja kui nad saavad osa tema Vaimust. Vastasel juhul juhtub kergesti, et erinevad arusaamad ja õpetused selle nime üle lahutavad inimesi rohkem, kui mingid muud asjad maailmas.

Üks viis ületada Paabelis tekkinud keeltebarjääri on tõlkimine. Nii on näiteks Piiblit tõlgitud maailmas rohkematesse keeltesse, kui ühtki muud raamatut. Ka praegu tõlgitakse seda üha uutesse keeltesse ja keelemurretesse. Samuti antakse väga paljudes keeltes edasi raadiosaateid, mis kannavad edasi head sõnumit Jeesusest Kristusest. Sest igal inimesel on õigus kuulda seda tohutut uudist armastavast Jumalast, kes on saatnud oma Poja maailma surema inimeste eest, et inimesed võiksid elada.

ÜRO on andnud välja Inimõiguste deklaratsiooni. Ent selles deklaratsioonis ei ole märgitud õigust, mis Jumala seisukohalt ja ka iga inimese saatuse seisukohalt on kõige tähtsam. See on õigus kuulda head sõnumit Jeesusest Kristusest. Kui oleks minu teha, paneksin selle õiguse Inimõiguste deklaratsioonis esimesele kohale. Meil pole õigust jätta Jumala suurepärasest päästetööst rääkimata näiteks viidates sellele, et see pole kõikide religioonide esindajatele vastuvõetav. Inimkonnal on tegelikult ainult üks lootus, ja seepärast on kuritegu jätta sellest lootusest rääkimata.

−−−−−

Seoses erinevate keelte ja rahvastega võiks siinkohal mainida veel üht Piibli kohta. Selle leiame Ilmutusraamatu 7. peatükist. Nägija Johannes on seal saanud harukordse võimaluse näha tulevikku taevas:

"Pärast seda ma nägin, ennäe: suur rahvahulk, keda ükski ei suutnud loendada, kõigist paganahõimudest ja suguharudest ja rahvastest ja keeltest seisis trooni ees ning Talle ees, valged rüüd üll ja palmioksad käes. Nad hüüdsid suure häälega: *„Pääste on meie Jumalal, kes istub Troonil, ja Tallel!”* (Ilm 7:9−10)

Kord on inimesed erinevatest keeltest ja rahvastest jälle üheskoos. Jeesus on nad ühendanud ning kõik nad tunnistavad üht ja sama: pääste on meie Jumalal ja Tallel, st Jeesusel Kristusel. Nii on asi Jumala silmis, ja kahtlemata on tal õigus.

Muuhulgas võib sellest kirjakohast julgesti järeldada, et Johannes nägi taevas ka eestlasi − jutt oli ju kõigist suguharudest, rahvastest ja keeltest! Näib, et hoolimata kõigist inimeste puudustest, sealhulgas ka eestlastest kristlaste puudustest, teab Jumal, kuidas oma tööd edukalt lõpule viia. Võti on kahtlemata selles, mida ütles

Ilmutusraamat: pääste on Jumalal ja Tallel, mitte meil endil. Võime sügavalt austada ka kõiki teisi religioone ja nende ausaid pürgimusi Jumala poole, aga selles küsimuses tuleb meil ikkagi nõustuda Jumalaga.

_____

Piiblit uurides oleme korduvalt näinud, et seal ei tegelda mitte kõikide inimeste ja suguharudega, vaid järgitakse üht kindlat liini − nimelt seda, kust lõpuks sünnib Päästja. Ka jutustus Paabeli tornist on selles mõttes tegelikult kõrvalise tähtsusega. Piibli jutustus tuleb tagasi Seemi soo juurde.

11:10–11 Need olid Seemi järeltulijad: kui Seem oli sada aastat vana, siis sündis temale Arpaksad kaks aastat pärast veeuputust. Ja Seem elas pärast Arpaksadi sündimist viissada aastat, ja temale sündis poegi ja tütreid.

Samas vaimus jätkub jutt läbi terve selle peatüki. Alles peatüki lõpus kuuleme nimedest, mis on meile tuttavamad.

11:27–32 Ja need olid Terahi järeltulijad: Terahile sündisid Aabram, Naahor ja Haaran; ja Haaranile sündis Lott. Aga Haaran suri enne kui ta isa Terah oma sünnimaal Kaldea Uuris.

Ja Aabram ja Naahor võtsid enestele naised; Aabrami naise nimi oli Saarai ja Naahori naise nimi oli Milka, Haarani tütar; Haaran oli Milka ja Jiska isa. Aga Saarai oli viljatu, temal ei olnud last.

Ja Terah võttis oma poja Aabrami ja Haarani poja Loti, oma pojapoja, ja Saarai, oma minia, oma poja Aabrami naise, ja lahkus koos nendega Kaldea Uurist, et minna Kaananimaale; ja nad jõudsid Haaranini ning jäid sinna elama. Ja Terahi elupäevi oli kakssada viis aastat, ja Terah suri Haaranis.

Siit edasi järgib Piibel suguvõsadest rääkides kindlalt Aabrami liini, jõudes lõpuks välja Jeesuseni, tema ristisurma ja ülestõusmiseni. Kõik see, millest Vana Testament edaspidi räägib, on ettevalmistused Jeesuse maailma tulekuks, st Jumala valmistatud päästeks.

Piibli sissejuhatav osa räägib selget keelt inimese patususest. Alates Eeva ja Aadama langemisest ning Kaini ja Aabeli tragöödiast oleme näinud inimese pattu. Oleme näinud inimese uhkust, mis ei taha alistuda Jumala tahtele. Juba enne veeuputust elasid inimesed oma himudes, hoolimata raasugi Jumala tahtest. Kõigil nende mõtetel oli üks suund: kuidas kurjust ja õelust kasutades saavutada paremaid õigusi ja eeliseid. Jumala kannatlikkus olukorda ei parandanud. Laeva ehitamine tähendas armuaega, mida aga ei kasutatud. Ja isegi veeuputus ei muutnud põhimõtteliselt midagi. Seda sümboliseerib ehk kõige selgemini Paabeli torn.

Kas oled mõelnud, milline võiks olla sinu Paabeli torn − see suurim unistus, millega loodad teha endale nime ja luua turvalisuse? Seni oleme Piiblist näinud, et mässumeelsus Jumala vastu on praktiliselt ravimatu haigus − selle vastu ei näi aitavat mitte miski …

Siiski, tänapäeval on meil pääsetee olemas − tänu lunastusele Jeesuses Kristuses. Kui meid vaevab mässumeelsus Jumala vastu, siis küllap ainuke võimalus on tulla ja tunnistada seda otse Jumalale endale. Üksnes temal on selle vastu tõhusat rohtu.

Mässumeelsus Jumala vastu elab paratamatult igas inimeses esimesest langemisest peale. Seepärast vajab ka iga inimene Jumala poolt valmistatud rohtu − päästet Jeesuses Kristuses.

Eespool olen juba maininud, et tegelikult on seni käsitletud Piibli peatükid üksnes sissejuhatus Piiblisse. Nüüd oleme jõudnud nö tegeliku alguseni. Kõigist inimestest, keda seni oleme kohanud, on tegelikult räägitud ainult üsna lühidalt.

Siit edasi räägitakse inimeste elust üpris üksikasjalikult, sünnist surmani. Seni oleme üsna lühidalt käsitlenud tegelikult väga pikka ajajärku − loomisest kuni Aabramini. Isegi kõige lühema arvestuse järgi oleks tegemist vähemalt paari tuhande aastaga. Järgneva 2 000 aasta jooksul on kirja pandud terve Piibel. Nii et ajaliselt võttes oleme juba poole Piibli peal, tegelikult aga üsna alguses.

Kõige senise kirjeldamiseks kulutati Piiblis tegelikult üsna vähe ruumi. Nüüd asi muutub − ülejäänud 1. Moosese raamatu peatükid räägivad ainult umbes 350-aastasest perioodist. Järgmisel korral alustame Piiblis täiesti uue osaga.

PKK0026 1Ms 12:1 − 3

Jumal kutsub Aabrami

Alates 12. peatükist hakkab 1. Moosese raamat jälgima teatud konkreetsete inimeste elu üsna järjekindlalt, sünnist surmani. Peamine tähelepanu on pööratud eriti neljale isikule.

Kui proovida meenutada seni läbi võetud Piibli peatükkidest, kellele Jumal end eriliselt ilmutas, siis peame hämmastusega tõdema, et pärast Eevat ja Aadamat ei räägita Jumala ilmumistest või ilmutustest otseselt mitte kordagi. Jumal küll rääkis mitmete inimestega, teiste hulgas isegi Kainiga, aga Piibel ei ütle täpsemalt, kuidas nimelt Jumal nendega rääkis. Selleski suhtes algab Piiblis nüüd uus osa. Näiteks Aabrahamile ilmus Jumal isegi mitmel korral. Tõsi küll, 12. peatükis veel konkreetsetest ilmumistest ei räägita.

See, et edaspidi räägitakse Jumala ilmumistest, tähendab meie jaoks teatud sõnumit. Kui Moosese raamatutes räägitakse, et Jumal ennast ilmutab, siis on see tavaliselt seotud mingi uue algusega. Jumal ilmus kõigepealt Aadamale, ja pärast langemist veel ka Eevale ja Aadamale üheskoos. Aadamale ilmumine on loomulikult seotud inimkonna algusega, sest Aadam oli ju esimene inimene. Aga teatud mõttes tuleb esimeseks pidada ka Aabrahami. Temale andis Jumal tõotuse, et temast saab uue, sündiva rahva esiisa. Ja et Aabraham seda tõotust uskus, siis sai ta ka usuisaks. Seega on ta vaimses mõttes ühtlasi ka kristlaste isa.

Pärast Aabrahami ilmus Jumal tema pojale Iisakile, kes oli ka ainuke tõotatud laps, kes Aabramile sündis. Seejärel ilmus Jumal Iisaki pojale Jaakobile, kes omakorda sai 12 poja isaks. Ja nendest poegadest põlvnevad 12 Iisraeli suguharu. Ent Piibel ei räägi, et Jumal oleks ilmunud ühelegi neist poegadest. Isegi mitte Joosepile, kes äärmiselt hoolikalt järgis oma elus Jumala tahet. Sest ükski Jaakobi poegadest ei olnud eraldi võttes Iisraeli rahva esiisa. Esiisadeks olid ainult Aabraham, Iisak ja Jaakob.

Ometi räägib Piibel Joosepist palju. Tema tähelepanuväärsest eluloost võime õppida muuhulgas seda, et Jumala juhtimine võib viia inimese isegi väga rasketesse olukordadesse. Ja ometi kannab Jumal inimese eest hoolt, hoolimata kõigist rasketest välistest oludest.

Kui hakkame uurima Aabrahami ja tema suguvõsa, siis leiame siit veel teisegi sõnumi − Jumal valib oma päästeplaani teostamiseks ühe inimese, ühe rahva ja ühe maa. Järelikult selleks, et näha, kuidas Jumal maailmas tegutseb ja oma päästeplaani ellu viib, ei ole meil tarvis õppida tundma terve maailma ajalugu, vaid piisab ühe suguvõsa − Aabrahami − uurimisest. Just temale Piibel nüüd keskendubki.

Piibel kirjeldab Aabrahami kui usumeest ja usuisa. Temast saab Jumala sõber. Piiblis pole vist ühestki teisest isikust räägitud nii palju kui temast. Aabraham on väga tähelepanuväärne isik terve maailma ajaloos. Ka ühestki tänapäeva

tähtsast isikust ei ole räägitud niisama palju. Ta ei jää alla võrdluses USA presidentide, filmitähtede ega poplauljatega. Kolme maailmareligiooni − juutluse, kristluse ja islami pooldajad peavad teda oma isaks.

Kui tutvume Aabrahamiga lähemalt, märkame, et ta oli avara südamega mees. Ta hoolitses rohkem ligimeste, kui enda eest, mõnikord isegi ennast surmaohtu seades. Ta oli helde. Ta jagas kingitusi hämmastavalt heldekäeliselt. Ma ei tea, kas kristlaste hulgas saab selles suhtes kedagi tema kõrvale panna. Näiteks, kui ta tuli tõotatud maale, laskis ta oma vennapojal valida endale parimad osad maast, mis oli tõotatud temale. Kui palju leiduks tänapäeval isegi koguduse keskel inimesi, kes saaks hakkama millegi taolisega? Aabrahami motoks oli nähtavasti: "Valige teie esimestena seda, mida soovite! Mina võtan selle, mis üle jääb." Isegi Soodoma ja Gomorra kuningatelt ei võtnud ta vastu ainsatki kingitust, hoolimata nende pakkumisest.

Aabrahami suurust näeme väga selgelt ka tema sihiteadlikkuses. Arvan, et kui võtaksime kokku kõik maailma ajaloo suurkujud, siis oleks nendele kõigile üheks iseloomustavaks jooneks just nimelt see − nad teavad, mida nad tahavad ja kuhu lähevad, nagu Aabrahamgi. Ent sihiteadlikkus üksi ei ole piisav selleks, et kellestki võiks saada suurkuju. Tuleb osata ka valida tegutsemiseks õige aeg. Aabraham oskas sedagi.

Ometi need kaks omadust, mida hinnatakse ka tänapäeva maailmas, ei oleks teinud Aabrahami veel selleks, kes ta tegelikult oli. Aabrahami juures on kõige tähtsam tema usk. Aabraham uskus Jumalasse. Rm 4:3 öeldakse selle kohta: "Aabraham uskus Jumalat, ja see arvestati talle õiguseks."

1. Moosese raamat räägib ühtekokku seitsmest korrast, mil Jumal kas ilmus Aabrahamile või andis talle oma sõna ja tõotused. Nendele tõotustele lootmine ja nende usaldamine teeb Aabrahami ka kristlaste isaks, sest kristlik usk tähendab täpselt sedasama. See on ennekõike usaldus, et Jumal ei valeta, kui ta tõotab pattude andeks andmist Issanda Jeesuse nimes ja veres Jeesuse lepitussurma tõttu. Ilmudes Aabrahamile, uuendas Jumal ühtlasi Aabrahami usku.

_____

Hoolimata kõikidest oma headest külgedest, ei olnud Aabraham siiski täiuslik inimene. Kohati langes ta isegi üsna jämedatesse pattudesse. Jumal laskis tal sattuda kiusatustesse, ja paljudelgi juhtudel ta ebaõnnestus. Aga kõigest hoolimata kandsid teda Jumala tõotused. Ka Siimon Peetrus langes ükskord isegi nii tõsiselt, et salgas Jeesuse. Aga ta sai võimaluse jälle tõusta ja panna oma lootuse uuesti andeks andmisele. Ja nii on ta tööstivaks eeskujuks paljudele kristlastele, kes on samuti ebaõnnestunud.

Ka Aabraham ei ole kristlastele eeskujuks esmajoones mitte selle tõttu, et ta oleks elanud laitmatut elu, vaid sellepärast, et ta toetus kindlalt Jumala tõotustele, mis kunagi ei peta.

12:1−3 Ja Issand ütles Aabramile:
„Mine omalt maalt, omast sugukonnast ja isakojast maale, mille ma sulle näitan! Ma teen sind suureks rahvaks ja õnnistan sind, ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks! Siis ma õnnistan neid, kes sind õnnistavad, panen vande alla selle, kes sind neab, ja sinu nimel õnnistavad endid kõik suguvõsad maa peal!"

Nendes kolmes salmis on lühidalt kokku võetud Jumala päästeplaan − need räägivad sellest, mida Jumal kavatseb ette võtta lähemate aastatuhandete jooksul. Lugedes Piiblit edasi, kasvõi Ilmutusraamatuni välja, näeme, et nii nagu Jumal Aabramile tõotas, on ka tegelikult läinud. Muide, selleski suhtes erineb Piibel näiteks romaanist. Kirjanikel ei ole kombeks rääkida kohe oma teose alguses, mis edaspidi toimub. Siin aga näeme kohe alguses, mis juhtub lõpuks.

Ja ometi me teame, et neil aegadel, kus need sõnad esimest korda kirjutati papüürusele, ei võinud keegi teada, millal kirjutatakse sellesama loo viimased read, kuidas läheb nende tõotuste täitumisega. 1. Moosese raamatu kirjapanijad ei võinud teada, kas Jumala tõotused ka täituvad ja mis kombel täituvad. Selles suhtes võib Piiblit võrrelda mis tahes põneva raamatuga. Mis kombel küll Jumal oma tõotused täidab?

Võime arvata, et mingil kombel kuulis Aabramile antud tõotusi ka madu, kes igati tahtis Jumala plaanid tühjaks teha. Vastavaid katseid on Piiblis lugematu arv. Põnevusromaan algab. Nagu oleme varem rääkinud, Piibli esimesed 11 peatükki moodustavad tegelikult nagu sissejuhatuse või eellood. Nüüd, asudes nö "päris asja" juurde, räägib Piibel, et Jumal kutsus Kaldea Uris sündinud Aabrami ja andis talle tõotused, mis puudutavad tegelikult tervet inimkonda.

Tõotustes, mis Aabramile antakse, näeme jälle ka arve 3 ja 7, mis räägivad Jumala tööst inimeste päästmiseks. Nimelt võib antud tõotused jagada kolmeks suureks tõotuseks, mis omakorda sisaldavad seitset nö "alltõotust".

Esimene peamistest tõotustest räägib *kohast* − maast, mis antakse Aabramile. Issand ütles: "Mine omalt maalt, omast sugukonnast ja isakojast maale, mille ma sulle näitan!" Teine peamine tõotus räägib rahvast, mis peab Aabramist sündima: "Ma teen sind suureks rahvaks ja õnnistan sind, ma teen su nime suureks, et sa oleksid õnnistuseks! Siis ma õnnistan neid, kes sind õnnistavad, panen vande alla selle, kes sind neab". Ja kolmas suur tõotus hõlmab kogu inimkonda: "Ja sinu nimel õnnistavad endid kõik suguvõsad maa peal!"

Kuidas on need tõotused täitunud? Kas Jumal on pidanud oma sõna? − Aabramist põlvneb tõepoolest rahvas. Juudi rahvas tunnistab juba ainuüksi oma olemasoluga Jumala suurusest. Minu teada ei ole ükski teine rahvas maa peal vastu pidanud ühtse rahvana nii kaua ega ole olnud nõnda taga kiusatud. See pole juhus, et kõikidel aegadel on püütud juute maa pealt hävitada. Möödunud sajand pole sugugi mitte ainuke, mil on püütud juute olematuks teha. Saatana plaanid on algusest peale suunatud Jumala tõotuste tühistamisele. Aga Jumala sõna on vastu pidanud kõigile rünnakutele. Aabram sai suure rahva esiisaks. Selle rahva hulka saatis Jumal oma Poja − surema terve inimkonna pattude eest. Sellega on täidetud kolmas tõotus − õnnistus, mis anti Aabramile, on tulnud õnnistuseks tervele maailmale.

Aga kuidas on lugu esimese tõotusega, nimelt tõotatud maaga? − Selle tõotuse täitumist nägi Aabram juba oma eluajal. Ta kolis praegustele Iisraeli aladele oma perekonnaga. Siis hakkas ta suguvõsa vähehaaval kasvama.

Ent elu ei olnud kerge ja vahel pidi rahvas ellu jäämiseks toetuma viljakale Egiptusele.

Aga vaidlus tõotatud maa üle käib ikka veel. See pisike maalapp, mis on võrreldav kõige enam poolega Eesti pindalast, on praktiliselt pidevalt päevauudiste keskmes. Üheski maailma paigas ei ole sõditud nii palju, kui sellel pisikesel maalapil. Sõda käib seal praegugi. Millega niisugust fenomeni seletada? − Ainult sellega, et Jumala tõotused on seotud mitte ainult Iisraeli rahvaga, vaid ka Iisraeli maaga. Ja nende tõotuste vastu võitleb saatan lõpuni. Selle võitluse käigust räägivad meile kõik uudistekanalid.

Juudi riigi iseseisvumist ja juutide tagasiminekut tõotatud maale tuleb pidada maailma ajaloo suurimaks imeks. Selle kohta on muuhulgas üks Soome vaimuliku elu tähtsamaid kujusid Osmo Tiililä öelnud viiekümnendatel aastatel: "Juutide ajalugu on üks selline ala, kus usu ja nägemise vaheline piir on kõige õhem."

_____

Niisiis, Aabramile antud tõotused on täitunud. Aga nende tõotuste andmisest Jeesuse sündimiseni läks aega kaks tuhat aastat. Ühest küljest võib selline aeg tunduda meile, inimestele, väga pikk, aga see on jällegi meie probleem,

mis tuleneb sellest, et meie eluiga on väga lühike. Vaadates aga asjale teise pilguga, võime jääda vaikseks ja tunnistada imetlusega: "Kui suur on küll meie Jumal!"

Kui meile vahel tundub, et Jumal ei tegutse küllalt kiiresti või efektiivselt, siis võime end lihtsalt rahustada teadmisega, et õigel ajal saab kõik korda. Olen korduvalt püüdnud teha endale selgeks seda Jumala hämmastavat toimimisviisi. Ja ikka tekitab see minus ühtviisi imetlust.

Niisiis, Jumala eesmärk oli anda inimkonnale pääste. Selleks, et võiks täituda Eevale ja Aadamale antud tõotus, mis rääkis Eeva järeltulijast, kes purustab mao ehk saatana võimu, oli kõigepealt vaja rahvast, kelle hulka Messias võiks sündida. Peale selle oli vaja maad, kus see rahvas elab. Aga mingil põhjusel ei tahtnud Jumal valida mõnd rahvast ja maad, mis olid juba olemas, vaid ta alustas üheainsa inimesega, kes ei elanud isegi mitte õiges kohas, vaid sellest umbes 2 000 km kaugusel.

Ja nii hakkas Jumal tegutsema. Ta valis ühe mehe, kes oli Eeva, Seti, Noa ja Seemi järglane. Ja temale rääkis ta oma kavatsustest, mis pidid täituma alles tuhandeid aastaid hiljem.

Eespool vaatlesin Aabrami häid inimlikke omadusi. Ta oli helde, avara südamega ja sihiteadlik mees. Kõik need on head iseloomuomadused. Ent ma ei maininud tema kohta üht asjaolu, mis on üsna ebasoodus. Nimelt oli Aabram ebajumalateenija! Kui ma kord seda tõde Joosua raamatu 24. peatükist märkasin, tundus mulle, nagu oleksin puuga pähe saanud. Selles Joosua raamatu kirjakohas tuletab Jumal tõotatud maale jõudnud rahvale meelde nende minevikku. Rahvas oli tolleks ajaks saanud juba üsna suureks, kuid läinud ka üsna uhkeks. Jumal ütleb oma rahvale Joosua suu kaudu nõnda: "Nõnda ütleb Issand, Iisraeli Jumal: Teisel pool jõge elasid muiste teie vanemad, Terah, Aabrahami ja Naahori isa, ja nad teenisid teisi jumalaid."

Vapustus, mis mind tabas, tulenes sellest, et mul oli Aabrahamist hoopis teistsugune ettekujutus. Sest sageli kujutletakse ja räägitakse, nagu oleks Aabraham saanud Jumala tõotused otsekui preemiaks korraliku elu eest …

Ent kui olin vapustusest toibunud, muutusin äärmiselt rõõmsaks: loomulikult! Nii see ju peabki olema! Loomulikult pidi Aabram olema jumalatu sel ajal, kui Jumal teda kutsus. Teisiti ei saakski ta olla usuisa ja ka kristlaste vaimne isa. Et ta oli jumalatu, siis vajas ta päästesõnumit, mis ühel hetkel temani jõudis. Ja sellest sõnast haaras ta kinni. Sellepärast sai ta Jumala sõbraks, nagu Piibel ütleb. Jumala pääste on ju valmistatud just nimelt jumalatutele inimestele. Ja seepärast see, mida Jumal tegi ebajumalateenijast Aabramile, on lohutuseks ka meile, kaasaja inimestele, kui me märkame endas elavat jumalavastasust.

–––––

Enne, kui vaatame lähemalt neid seitset alltõotust, mis sisalduvad kolmes peamises tõotuses, heidame veel pilgu sellele kohale, kus Terah oma perekonnaga elas. Aabram sündis Kaldea Uris umbes 2 000 aastat eKr. Sealt kolis ta koos oma isaga Haaranisse, kus ta isa Terah suri. Kaldea Ur oli olnud juba kaua enne Aabrami inimkonna kultuurihälli tähtsamaid linnu. Ajaloolased on välja uurinud, et see oli juba sumerite ajal üks selle piirkonna tähtsam linn. Ta oli tähtis, kuna ta asus Egiptusest Kahejõemaale viiva suure maantee ääres. Jõge mööda pääsesid linna ka laevad, mis tulid Pärsia lahelt. Kaubandussidemed olid olemas isegi Indiaga. Väljakaevamiste põhjal on hinnatud, et Aabrami aegadel oli linna rahvaarv umbes veerand miljonit. Linna tähtsaim ehitis oli umbes 30 meetrit kõrge paljude korrustega võimas tempel, mis oli pühendatud kuujumalale − selle linna tähtsaimale jumalale. Mainisin seda templit ka seoses Paabeli torniga.

Peale kuujumala teeniti veel teisigi jumalaid. Ühtekokku oli sellel territooriumil rohkem kui sada erinevat kummardamisobjekti. Templi territooriumil olid muuhulgas ka raamatukogu ja kool. Muuhulgas on välja kaevatud õpilaste harjutusi ja õpetajate ettekandeid. Samuti on välja kaevatud mitmekordseid maju, milles inimesed elasid. Niisiis oli Ur jõukas ja kultuuriliselt rikas linn. Sealt ära kolida polnud sugugi endastmõistetav – see tähendas olulisi loobumisi. Aga Terah kolis sellest suurlinnast Haaranisse.

Haaran asub linnulennult 970 km Urist loodes. Teekonnast Kaananimaale moodustab see vahemaa natuke üle poole. Reisimiseks kasutas Terah tolleaegset magistraalteed, mis kulges nn viljaka poolkuu aladel Eufrati ja Tigrise jõe orgudes. Haaran tähendab akadi keeles teed, tänavat, väljakut või kauplemist. See nimi viitab sellele, et antud koht on juba kaua olnud Aasiast, Euroopast ja Lähis-Idast tulevate teede ristumiskoht ja tähtis keskus.

Ka Haaranis oli kuulus kuujumalale pühendatud tempel. Piibel ei räägi, miks Terah kolis Haaranisse, aga usun, et see on seotud tõotustega, mis Jumal Aabramile andis. Hiljem käsitlen seda küsimust lähemalt. Igal juhul kolis Aabram oma isa ja muu suguvõsaga Haaranisse. Aabrami vend Naahor jäi aga oma perega Mesopotaamiasse. Nendest saame veel kuulda 1. Moosese raamatu 24. ja 28. peatükis. Nimelt võtsid nii Iisak kui ka Jaakob endale naised Naahori suguvõsast, kes elasid sellel territooriumil.

Aabram aga jätkas oma teekonda lõunasse, Kaananimaale, hiljem.

–––––

Jumala antud kutsega oli seotud, nagu eespool juba mainisin, seitsmekordne tõotus. Need tõotused on järgmised:

1. Jumal tõotas Aabramist teha suure rahva.

2. Jumal tõotas Aabrami õnnistada.

3. Jumal tõotas Aabrami nime suureks teha.

4. Jumal tõotas, et Aabram saab ise olema teistele õnnistuseks.

5. Jumal tõotas õnnistada neid, kes õnnistavad Aabrami.

6. Jumal tõotas needa neid, kes neavad Aabrami.

7. Jumal tõotas, et kõik suguvõsad maa peal saavad õnnistatud Aabrami kaudu.

Niisuguse seitsmekordse, seega täiusliku õnnistuse osaliseks sai see ebajumalateenija. Ja nendele tõotustele rajas ta oma elu. Jälle kord näeme, et Jumala valiku aluseks ei ole mingid inimlikud omadused või teod. Vastupidi – Jumal kutsus ühe ebajumalateenija, kes teda ei tundnud, ja andis talle need tõotused.

Aga nii teeb Jumal tegelikult ju alati! Ikka kutsub ta enda juurde inimesi, kes teda veel ei tunne, ja õpetab neid end tundma. Ja alati on see seotud kõige imelisemate tõotustega. Siin näeme me väga selgelt, millega on tegemist, kui me räägime usust ja selle sündimisest. Iga inimene on oma loomu poolest Jumala vastane. Keegi ei hakka omal algatusel otsima Jumalat. Alles siis, kui Jumal hakkab inimest enda poole tõmbama, tekib sellel inimesel huvi vaimulike asjade ja Jumala sõna vastu. Ühel hetkel saab ta kuulda, mida Jumal on tõotanud. Seda võib teada saada mõnest vaimulikust kõnest, kirikus peetud jutlusest või sõbraga peetud jutuajamisest. Samuti võib ta selle ise leida Piiblist. Kui inimene kuuleb Jumala antud pattude andeks andmise tõotust, sünnitab Püha Vaim temas usalduse selle

tõotuse vastu. Kõige tähtsamad Jumala tõotused ongi seotud andeks andmisega Jeesuse nimes. Igaüks, kes neid tõotusi usaldab ja nendele toetub, saab andeks andmise osaliseks. Ja see andeks andmine on kehtiv isegi taevas.

Aabram rajas oma elu tõotustele, mis Jumal talle andis. Nendele tõotustele toetudes alustas ta oma teekonda.

PKK0027 1Ms

Aabram ja tõotatud maa

Eelmises peatükis juba vaatasime lühidalt tõotusi, mis Jumal andis Kaldea Uris sündinud Aabramile. Seekord saame näha, kuidas Jumal oma tõotusi täitma hakkab. 1. Moosese raamatu 12. peatükki lugedes võib jääda ebaselgeks, millal miski tegelikult toimus. Näiteks, millal andis Jumal Aabramile tõotused ja millal kolis Terahi pere Haaranisse. Samuti ei tea me täpsemalt, millal asus Aabram teele tõotatud maa poole. Need ebaselgused tulenevad viisist, kuidas Piibel asju kirjeldab. Kuna see viis on meie omast erinev, võib see tekitada küsimusi.

12. peatükk algas sõnadega: "Ja Issand ütles Aabramile …" Seejuures pole öeldud, kuskohas Aabram siis just oli, kui Jumal talle seda ütles. Lisavalgust võib sellele küsimusele heita Apostlite tegude raamatu 7. peatükk, kus on kirja pandud esimese kristliku märtri Stefanose kõne enne tema surmamist. Seal öeldakse järgmist:

„Mehed, vennad ja isad, kuulge! Kirkuse Jumal näitas ennast meie isale Aabrahamile, kui ta oli Mesopotaamias, enne Haaranisse elama asumist, ning ütles talle: „Mine välja oma maalt ja oma sugulaste seast ja siirdu sinna maale, mille ma sulle näitan!” Siis ta lahkus kaldealaste maalt ja asus elama Haaranisse. Ja pärast oma isa surma asus ta sealt ümber sellele maale, kus te nüüd elate." (Ap 7:2−4)

Aabramil oli kaks venda − Naahor ja Haaran. Naahor võttis endale naiseks oma venna tütre Milka. Tal oli ka teine laps - Jiska. Aabrami naine Saarai aga ei saanud last, vähemalt mitte niipea. Aabrami vend Haaran suri küllaltki noorelt ja temast jäi maha poeg Lott. Aabrami ja Loti vahekord on kujunenud nähtavasti üsna lähedaseks. Kui Terah kolib Haaranisse, võtab ta kaasa kolm oma kõige lähemat sugulast − oma poja Aabrami koos tema naise Saaraiga ja oma pojapoja Loti.

Siinkohal soovitan pöörata tähelepanu sündmuste järjekorrale ja Aabrami pere olukorrale. Miks ootas Aabram enne liikuma hakkamist nii kaua? Vend Haaran on surnud. Isa on juba vana. Kuidas tuleb perekond toime, kui Aabram läheb nüüd minema ja jätab kõik omaenda hooleks?

Uues Testamendis leiame selle teemaga seoses tõsise hoiatuse 1. Kirjas Timoteosele: "Kui keegi omaste ja kõige lähedasemate eest ei hoolitse, siis see on salanud ära usu ja on halvem kui uskmatu." (1Tm 5:8)

Väga raske on mõista niisugust kristlust, kus ühele kaalukausile asetatakse oma perekonna eest hoolitsemine ja teisele kaalukausile kogudus või koguni Jumala riik. Aabramile andis Jumal ülesande, mis pidi muutma terve maailma saatuse. Ja ometi ootas ta, kuni oli saanud 75-aastaseks, enne kui hakkas liikuma.

Jumala riigis on perekonna eest hoolitsemine alati kooskõlas Jumala plaanidega. Aabram hoolitses oma lähedaste eest nii kaua, kui nad tema hoolitsust vajasid. Alles siis, kui isa oli surnud, asus ta teele, ja ka siis kandis ta hoolt veel oma surnud venna poja eest.

12:4–5 Ja Aabram läks, nagu Issand teda käskis, ja Lott läks koos temaga; Aabram oli seitsekümmend viis aastat vana, kui ta Haaranist lahkus. Ja Aabram võttis oma naise Saarai ja oma vennapoja Loti ja kogu nende varanduse, mis nad olid soetanud, ja Haaranis hangitud hingelised, ja nad läksid teele Kaananimaa poole. Ja nad jõudsid Kaananimaale.

Tee, millele Aabram nüüd koos kogu oma majapidamisega asus, on seesama, mida aastatuhandeid on kasutanud miljonid teisedki inimesed, rännates Pärsia lahelt Niiluse kallastele. Tänapäevases mõistes võiks seda teed nimetada esimese järgu magistraalteeks või liiklusväilaks.

12:6 Ja Aabram käis maa läbi Sekemi püha paigani, Moore tammeni; kaananlased olid siis veel sellel maal.

Kaananlased olid Noa poja Kaanani järeltulijad ja sel ajal elasid nad tõotatud maal. Millisele maale tuli Aabram? Ta oli jätnud selja taha korterid mitmekordsetes majades, raamatukogud ja suurlinna ning läks nüüd elama telkidesse, karjakasvatajaks. Kaananlaste kultuur oli Kahejõemaa omaga võrreldes väga vaene. Võib öelda, et Aabram vahetas kõrgetasemelise elu tsivilisatsiooni keskuses kolkaküla elu vastu. Jumala kutse tähendas Aabramile loobumist mugavast elust. Ja ega Jumala tahte järgimine ole kunagi langenud kokku inimese sooviga elada hästi ja mugavalt. See-eest aga toob Jumala tahte järgimine endaga kaasa midagi niisugust, mida pole võimalik saada mitte kusagilt mujalt. Mis see on, seda saame näha järgmisest salmist.

12:7 Ja Issand ilmutas ennast Aabramile ning ütles: „Sinu soole ma annan selle maa!" Siis ta ehitas sinna altari Issandale, kes oli ennast temale ilmutanud.

Jumala tahte kohase elu tähtsaim tulemus on, et suhe Jumalaga on korras. Siis inimene mõistab, mida see tähendab, et inimene ei ela mitte üksnes leivast, mitte ainult kõigest maisest, vaid igast sõnast, mis lähtub Jumala suust.

Jumala ilmutusele vastab Aabram altari püstitamisega. Nõnda väljendas ta oma tänulikkust Jumalale. See oli teine kord, mil Piibel ütleb, et Jumal ilmus Aabramile.

Aabram oli rännanud oma karavaniga tuhat kilomeetrit lõuna poole ja jõudnud kohta, mida kutsutakse Sekemiks. Kui vaadata kaardilt, kus see koht asub, võib see tekitada hämmastust. Nimelt asub see koht keset Iisraeli. See asetseb praegusel nn Lääneranniku, Samaaria mäestikus. Ja põhjus, miks Sekemi asukoht võib hämmastada, seisneb selles, et see asub täpselt keset maad nii põhja – lõuna kui ka ida – lääne suunas. Hea ilmaga võib sealt näha nii Vahemerd kui ka Jordani orgu. Me näeme, et Jumal laskis Aabramil jõuda keset tõotatud maad, enne kui ütles talle: "See nüüd ongi see maa, millest ma sulle rääkisin!" Pole ime, et oma tänulikkuse väljenduseks ehitas Aabram altari. Ta tegi seda sageli muudelgi puhkudel.

Aga Aabram siiski ei jäänud Sekemisse, vaid jätkas oma teekonda lõuna poole piki mäestikuteed, umbes 1000 meetri kõrgusel merepinnast.

12:8 Sealt ta liikus edasi mäestikku Peetelist hommiku poole ja lõi oma telgi üles, nõnda et Peetel jäi õhtu ja Ai hommiku poole; ja ta ehitas sinna altari Issandale ning hüüdis appi Issanda nime.

Peetel ja Ai asetsevad teineteisest umbes 5 km kaugusel, linnulennult umbes 35 km kaugusel Sekemist. Aga inimesele, kes rändab mäestikus koos oma lambakarjaga ja kellel on kaasas kõik ta varandus, võib niisugusele reisile kuluda üsna palju aega. Ta võib edasi liikuda näiteks vastavalt sellele, kuidas lammastele ja muudele loomadele ümbruskonnas toitu jätkub.

Aabrami elule ongi iseloomulikud kaks asja. Ta elas telgis ja kolis vajadusel jälle uude kohta, nagu karjakasvatajad sealkandis ikka tegid. Tema usku aga väljendab see, et kuhu tema tee ka ei viinud, ikka ehitas ta seal altareid. Need altarid tunnistasid tema usust ka maailmale.

Milline võiks olla sinu ja minu tunnistus oma usust siin maailmas? Ehk on meil Aabramist midagi õppida. Tema tunnistus Kaananimaal ei olnud sugugi väga silmatorkav. Ta ei käinud mägedel jutlustamas. Tema tunnistus oli üsna tähelepandamatu. See oli normaalne osa tema elust. Aga kui ta kusagilt lahkus, jäi temast sinna maha midagi niisugust, mida seal varem ei olnud. Kui keegi sellele kohale lähenes, võis ta tunda tänuohvri lõhna. Kas ka sinu ja minu lähedusest kandub ümbruskonda tänulik meelsus Jumala vastu?

_____

12:9 Ja Aabram läks teele, rändas üha ja siirdus Lõunamaale.

Aabram oli karjakasvataja. Ta siirdus vähehaaval lõuna poole, kus oli Negevi kõrb. Nii õppis ta järk-järgult tundma seda maad, mille Jumal oli talle tõotanud.

Karjused on aastatuhandeid järginud Aabrami eeskuju, liikudes lõunasse Negevi suunas. Praegusel ajalgi on Beerseba linn Negevi kõrbe põhjaservas karjakasvatajate kogunemiskohaks. Igal nädalal toimuvad beduiinide turud, kus kaamelid ja igasugu muud kaubad leiavad endale uued omanikud. Ja seal kauplejatest elab osa veel tänagi telkides, nagu omal ajal Aabram.

Esialgu sujub Aabrami elu üsna rahulikult. Siis aga tuleb muutus. Jumal paneb ta proovile väliste olude muutumisega.

12:10 Aga maal oli nälg. Siis Aabram läks alla Egiptusesse, et seal võõrana elada, sest maal oli suur nälg.

Või nii … Aabram elas maal, mille Jumal oli talle tõotanud, ja nüüd tuli äkki näljahäda? Kas Jumala tahtmise kohane elu ei toogi kaasa õnnistust? − Toob ikka, minu arvates. Täht-tähelt võttes tähendab õnnistus tegelikult heebrea keeles 'alla langemist' või 'maha vajumist'. Ja just siis, kui Jumal annab inimesele katsumusi, mis suruvad ta põlvili, appi hüüdma Issandat, on inimene tõeliselt õnnistatud. Siis on inimene õiges suhtes oma Loojaga, ta on sõltuv üksnes temast. Sellise õnnistuse osaliseks sai nüüd Aabram. Ta tehti väikeseks. Seekord aitas selleks kaasa näljahäda.

Loomulikult kannatasid näljahäda kõik, mitte ainult Aabram. Kahtlemata oli neid rohkem, kes siirdusid näljahäda tõttu Egiptusesse, kus Niiluse iga-aastaste üleujutuste tõttu ei olnud saak sel määral sõltuv ilmastikust, nagu Kaananimaal. Piibel ei ütle, et Jumal oleks millalgi käskinud Aabramil minna Egiptusesse. Aabram tegutses nii, nagu tundus kõige arukam.

Kui Jumal Aabramile ilmus, sai Aabram teada, et ta on jõudnud tõotatud maale. Nüüd aga tekkisid asjaolud, mis sundisid teda sealt lahkuma. Piiblis sümboliseerib Egiptus sageli jumalavastast maailma. Ja sinna oli Aabram nüüd teel. Aabram pole ainuke Jumala mees, kes on kogenud maailma tõmmet. Isegi mitte televiisori eest pole kerge tõusta, et minna Jumala sõna kuulama. Polegi nii kerge näiteks hommikul kirikusse minna. Ja pole üldse raske leida põhjendusi ja ettekäändeid, miks praegu ikka peab tegutsema teistmoodi, kui tegelikult oleks õige.

Egiptuses elas Aabram võõrana. See polnud tema kodumaa, ja ta teadis seda. Egiptuses kohtus Aabram ka Egiptusemaa probleemidega.

12:11–12 Ja kui ta minnes Egiptusele ligines, ütles ta oma naisele Saaraile: „Vaata, ma tean, et sa oled ilusa välimusega naine. Aga kui egiptlased sind näevad, ütlevad nad: „See on tema naine!" Siis nad tapavad minu, aga sinu jätavad elama.

Jumala tahtest loobumise tulemuseks on alati kartus. Juba Aadam ja Eeva tundsid hirmu, et nad saavad paljastatud. Sama hirmu on tundnud ka väga paljud kristlased. Kui südametunnistus süüdistab, on raske leida rahu. Ja siis juhtub kergesti, et üks tehtud vale valik toob endaga kaasa teised. Mitte asjata ei ütle vanasõna, mis juhtub siis, kui annad saatanale väikese sõrme …

Olles juba kord Egiptuses, võib kergesti panna oma lootuse valele. Tulemuseks on, et Aabram tõmbab patusse kaasa ka oma naise.

12:13 Ütle siis, et oled minu õde, et mu käsi sinu tõttu võiks hästi käia ja mu hing sinu pärast ellu jääks!"

Hiljem näeme, et kui Aabram kutsus Saaraid oma õeks, siis polnudki see päris vale. Aga poolvale või pooltõde on sageli isegi ohtlikumad, kui täielik vale. Nimelt võib inimene pooltõdesid rääkides isegi hakata kergesti uskuma, et tegelikult ta ju ei valetagi.

Varsti selgub, et Aabrami kartus polnud asjatu. Selle vale tõttu võttis vaarao Saarai enda naiste hulka. Küllap ka Egiptuses oli abielutseremoonia seotud pikkade ettevalmistustega, millistest võime lugeda näiteks Estri raamatust. Seetõttu ei tulnud Aabrami vale kohe välja. Vastupidi, see tõi talle koguni edu.

12:14–16 Kui Aabram jõudis Egiptusesse, siis nägid egiptlased, et naine oli väga ilus. Ja kui vaarao vürstid teda nägid, siis nad ülistasid teda vaaraole ja naine võeti vaarao kotta. Vaarao tegi Aabramile tema pärast head: ta sai lambaid ja kitsi, veiseid ja eesleid, sulaseid ja teenijaid, emaeesleid ja kaameleid.

Järgmisest salmist aga näeme, et Jumal tegutses omal viisil.

12:17 Aga Issand nuhtles vaaraod ja tema koda suurte nuhtlustega Saarai, Aabrami naise pärast.

Isegi egiptlased, kes ei tundnud elavat Jumalat, said aru, et midagi on väga viltu. Ja nii kutsusid nad Aabrami enda jutule.

12:18–20 Siis vaarao kutsus Aabrami ning ütles: „Miks sa mulle seda tegid? Miks sa ei teatanud mulle, et ta on sinu naine? Miks sa ütlesid: Ta on mu õde, nõnda et ma tema enesele naiseks võtsin? Aga nüüd, vaata, seal on su naine, võta tema ja mine!" Ja vaarao andis tema pärast meestele käsu, et nad saadaksid minema tema ja ta naise ja kõik, mis tal oli.

Kui esialgu võis jääda mulje, et valetamine õigustas end isegi väga hästi, siis lõpptulemus on hoopis vähem meeldiv. Sisuliselt öeldi Aabramile: "Kao siit kiiremas korras!" Aga lõppkokkuvõttes võib öelda, et tal läks päris hästi. Kui jumalamees ise ei märganud Egiptusest lahkuda, siis paneb Jumal egiptlased hoolitsema, et Aabram läheks tagasi tõotatud maale. Jumalal on huumorimeelt! Muide, kindlasti tegutseb Jumal samal kombel ka kristlaste elus, ja seda sagedamini, kui me oskame arvata.

Aabram sai õppetunni, mis meil on kasulik meelde jätta: valel on lühikesed jalad. Ehkki Jumal aeg-ajalt päästab oma rahva rasketest olukordadest, ei vabasta see meid veel vastutusest.

_____

Piibli 13. peatükk räägib meile sellest elu ebameeldivast tõsiasjast, et mõnikord peavad ka parimad sõbrad olude sunnil üksteisest lahkuma. Ja alati ei pea selle põhjuseks olema isegi mitte riid. Vahel nõuavad lihtsalt olukorrad, et üks peab minema ühes ja teine teises suunas. Aabrami ja Loti ühine teekond oli alanud juba väga kaugelt − Kaldea Urist, Pärsia lahe piirkonnast. Sealt olid nad üheskoos jõudnud lõpuks tõotatud maale. Paljugi olid nad üheskoos üle elanud ja kogenud. Nüüd aga oli ühine tee jõudnud lõpule. Tuli otsida uusi lahendusi. Nendest uutest valikutest ning põhjustest, mis nende valikuteni viisid, räägibki 1. Moosese raamatu 13. peatükk.

Peatüki algus räägib ka sellest, et Aabram tuleb tagasi Egiptusest tõotatud maale. Ja üldkokkuvõttes räägib see peatükk Jumala hoolekandest.

13:1−2 Ja Aabram läks Egiptusest üles Lõunamaale, tema ja ta naine ja kõik, mis tal oli; ja Lott oli koos temaga. Ja Aabram oli väga rikas karja, hõbeda ja kulla poolest.

Egiptus koos oma kiusatustega oli jäänud seljataha. Paistab, et Aabramil oli sealt lahkumisega kiire, sest ta tuli tagasi kõige lühemat teed pidi − läbi Negevi kõrbe. Ometi ei näinud see välja nõnda, nagu põgeneks koer, saba jalge vahel. Sest Aabram oli rikas mees, kel oli palju varandust. Tal oli palju nii loomi kui ka kõike muud. Teda võiks nimetada oma aja Rockefelleriks.

13:3−4 Ja ta rändas peatuspaigast teise, Lõunamaalt Peeteli poole, sinna paika, kus ta telk enne oli olnud, Peeteli ja Ai vahel, altari paika, mille ta varem sinna oli teinud; ja Aabram hüüdis seal appi Issanda nime.

Nüüd oli Aabrami rännaku suund vastupidine sellele, kui ta tuli Kaananimaale. Ta oli pööranud selja Egiptusele ja tuli tagasi mäestikku, samasse kohta, kus ta oli varem püstitanud altari. See koht asus napilt 20 km Jeruusalemmast põhja pool. Ehkki Aabram oli Egiptusesse minnes eksinud Jumala tahtest kõrvale, osutas ta oma soovi teenida Jumalat sellega, et tuli tagasi samadesse paikadesse, kus Jumal oli talle ilmunud. Ja midagi muud ju Jumal oma kadunud ja eksinud poegadelt ja tütardelt ei ootagi, kui seda, et nad tuleksid tagasi tema juurde.

Järgmisel korral vaatleme, mida kõike Aabram Egiptusest tulles kaasa tõi. Siis saame ka näha, et suur varandus võib vahel olla needuseks või nuhtluseks.

PKK0028 1Ms 13:5 − 14:16

Teed viivad lahku. Kas sõprus jääb alles?

Aabram oli Egiptusest tagasi tulles rikas mees. Tal oli palju karja ja igasugust varandust. Aga ta polnud ainuke, kellele oli kogunenud palju mammonat.

13:5 Aga ka Lotil, kes rändas koos Aabramiga, oli lambaid ja kitsi, veiseid ja telke.

Siit paistab, et ka Lotil oli Egiptuses hästi läinud. Nüüd aga tekkisid probleemid.

13:6−7 Kuid maa ei suutnud neid toita, et üheskoos elada, sest nende varandus oli nii suur, et neil oli võimatu üheskoos elada. Ja Aabrami loomade karjaste ja Loti loomade karjaste vahel tekkis riid; kaananlased ja perislased elasid siis veel sellel maal.

Aabram ja Lott olid elanud koos juba kaua; juba nendest aegadest peale, kus nad elasid veel Mesopotaamias. Nüüd aga oli olukord niivõrd muutunud, et nad pidid midagi ette võtma. Jumal juhatab oma rahvast muuhulgas ka olukordade kaudu. Ta muudab olukordi nii, et endisel viisil jätkata ei ole enam võimalik. Tuleb otsida uusi teid ja lahendusi.

Ka kristlikus töös ei tohiks mõelda, et mingi asi on hea juba sellepärast, et niiviisi on tehtud ammustest aegadest või et see on kombeks. Jumal on loominguline. Temal on uusi ideid igasuguste elu olukordade jaoks. Kramplik vanadest kommetest ja tööviisidest kinni pidamine võib kergesti viidata sellele, et puudub lihtsalt elu või siis usaldus Jumala vastu.

Aabram sellist viga ei teinud. Kui ta kohtus uue, terava probleemiga, siis ei kõhelnud ta teha uusi, radikaalseid otsuseid. Seekord tähendas see pika ühise teekonna lõppu.

Ent Aabrami ja Loti karjaste vahelist riidu võib vaadelda veel teisegi nurga alt. Aabram sai Egiptusest kaasa kaks asja, ja mõlemad need tekitasid talle probleeme. Üks neist oli Haagar, orjatar, kellest tuleb juttu edaspidi. Ja teine oli varandus. Juba siin tekitas suur varandus Aabramile probleeme ja põhjustas selle, et tema lähedane vahekord Lotiga katkes.

Loti ja Aabrami karjuste vahelise tüliga seoses mainib Piibel sedagi, et sel ajal elasid maal ka kaananlased ja perislased. Küllap nemad jälgisid, mis nüüd saab. Millise mulje võis nendele jätta kahe Jumala mehe vaheline tüli? "Vaadake nüüd, kus kaklevad!", võisid nad näiteks mõelda. "Siis, kui Aabram siia maile tuli, jättis ta endast küll teistsuguse mulje. Siis püstitas ta altari elavale Jumalale ja ka ta elu oli teistsugune. Aga vaadake teda nüüd − muudkui kakleb varanduse pärast …"

Midagi sellesarnast võisid kaananlased ja perislased mõelda, jälgides neid kahte meest. Ja olen kindel, et ka saatanale tegi see rõõmu. Jumala rahva hulgas on läbi aegade olnud igasuguseid tülisid ja vaidlusi − küll raha pärast, küll maine pärast: kes ikka meie hulgas on tähtsam?, kõige rohkem aga igasugu õpetuslike erinevuste pärast ja muidugi võimu pärast. Kõik sellised tülid ja riiud on kõige magusamaks suutäieks nendele, kes otsivad ettekäändeid, et mitte tulla Jeesuse juurde. Ja kas võibki panna pahaks, kui inimene ei taha tulla Jeesuse juurde lihtsalt sellepärast, et ta ei taha osa saada kõigist neist tülidest ja riidudest, mida ta kristlaste keskel on näinud. Kristlaste omavahelised tülid on paljude inimeste jaoks tõsine takistus Jumala riiki tulekul.

Võib-olla mõtles sellele kõigele ka Aabram, kui ta ütles Lotile, nagu loeme edasi.

13:8–9 Siis Aabram ütles Lotile: „Ärgu olgu riidu minu ja sinu vahel, minu karjaste ja sinu karjaste vahel. Meie, mehed, oleme ju vennad! Eks ole kogu maa su ees lahti? Mine nüüd minu juurest ära, lähed sina vasakut kätt, lähen mina paremat kätt; lähed sina paremat kätt, lähen mina vasakut kätt.”

Aabram oli rahutegija. Ja ta tegi rahu, loobudes oma eesõigustest. Kui tuleb välja, et varandus tekitab riidu, siis oli Aabram valmis sellest loobuma. Rahu oli Aabrami jaoks hinnalisem kui varanduse ahnitsemine. Nii tegi Aabram Lotile ahvatleva pakkumise, millest oleks olnud raske loobuda − Lott võis esimesena valida, kuskohas oma loomi karjatada. Ja sellega oli tüli põhjus kõrvaldatud.

13:10 Siis Lott tõstis oma silmad üles ja nägi, et kogu Jordani piirkond oli kõikjal veerikas; enne kui Issand Soodoma ja Gomorra hävitas, oli see kuni Soarini otsekui Issanda rohuaed, samasugune nagu Egiptusemaa.

Jordani jõe org on ka tänapäeval viljakas piirkond. Aga need alad, kus omal ajal olid Soodom ja Gomorra, on surnud. Surnumere ümbruses on liivane, soolane ja kaljune maa. Seal on raske üldse midagi kasvatada. Aga kui Lott seda piirkonda vaatles, siis oli see ahvatlev. See meenutas paradiisi. Pole ime, et Lott võttis suuna sinna.

13:11–12 Ja Lott valis enesele kogu Jordani piirkonna; Lott läks teele hommiku poole ja nad lahkusid teineteisest. Aabram jäi Kaananimaale ja Lott asus piirkonna linnadesse ning lõi oma telgid üles Soodomani.

Niisiis, Lott lahkus tõotatud maalt. Ta võttis suuna paikadele, mis hiljem on kujunenud igasuguse inimliku kurjuse, seksuaalsete väärastuste ja jumalavastase elu sümboliteks.

Mõeldes tõotatud maale ja Soodomale kui sümbolitele võib öelda, et tee tõotatud maalt Soodomasse on alati olnud Jumala rahvale kiusatuseks. *Seal näib olevat ju nii lopsakas ja paljutõotav elu … Aga mis sa Jumala juures teed? Mitte midagi ei tohi teha − kõik elu paremad asjad on keelatud. Vaevalt saab seal kari kõhu täis …* − Kas ei teki sageli just niisugune mulje, kui võrrelda elu siin maailmas koos Jumalaga ja ilma temata?

Sellega seoses peab lisama, et harva valivad kristlased tee Soodomasse otse ja kõhklematult. See-eest aga on väga palju neid, kes triivivad selles suunas vähehaaval, terve oma eluga, peaaegu märkamatult. Võib-olla nad mõtlevad: "Ma ei lähe päris sinna, ma hoidun kõige halvemast. Ma olen ettevaatlik." Aga Soodoma ahvatlused on südames − ja lõpuks leitakse, et ollaksegi juba seal elamas.

Just nii läks Lotiga. Lotile tundus, et Soodoma piirkond on parem, kui tõotatud maa, ja ta võttis oma elus suuna sellele. Ja see oli tema elu suurim valearvestus.

On ka täiesti võimalik, et sel ajal Lott ei teadnudki, milline oli elu Soodomas tegelikult. Järgmine salm ütleb selle kohta:

13:13 Aga Soodoma mehed olid väga pahad ja patused Issanda ees.

Kui kristlasele tundub, et elu maailmas ilma Jumalata on rikkam ja lõbusam, kui tõotatud maal koos Jumalaga, siis võib olla selle põhjus täpselt sama − ta lihtsalt ei tea, milline on elu ilma Jumalata tegelikult. Ta ei teagi, millise kurjuse ja kõlvatusega on tegelikult seotud need inimesed, kelle elu näib nii vägev ja lopsakas. Jumal aga teab seda. See ongi põhjus, miks Jumal ei juhtinud Aabrami keset seda viljakat piirkonda ega öelnud talle seal: "Selle maa annan ma sinule!"

Peame alati meeles pidama, et Jumala silmad näevad kaugemale kui meie omad, ja tema hinnangud on õigemad kui see, mis meile tundub. Kui Jumal keelab oma rahvale sellise elu, mida elatakse maailmas, ja need naudingud, millest seal mõnu tuntakse, siis sellelsamal põhjusel − see elu seal on väga paha ja patune tema silmis.

Hiljem saame täpsemalt teada, mis sai lõpuks Lotist ja tema naisest. Nüüd aga vaatame, mis saab Aabramist.

13:14 Ja Issand ütles Aabramile, pärast seda kui Lott tema juurest oli lahkunud: „Tõsta nüüd oma silmad üles ja vaata paigast, kus sa oled, põhja ja lõuna ja hommiku ja õhtu poole,

Kusagil siin, Juuda või Samaaria mäestikus, kus Aabram seisab, annab Jumal talle kolmandat korda oma tõotused. Vaadates igas suunas ümberringi, nägi Aabram oma tõotatud maad. See oli sama maa, mida oli talle tõotatud juba aastakümneid varem, kui ta elas alles Kaldea Uris ja polnud võib-olla isegi kunagi kuulnud taolisest maast. Igal juhul

polnud tal siis aimugi, kus või milline see maa võiks olla. Et nimelt sellest maast oli jutt, seda ütles Jumal ju talle alles siis, kui ta sinna pärale oli jõudnud. Ja nüüd kinnitatakse talle uuesti: see on nüüd see maa! Vaata nüüd seda!

Selliseid kogemusi annab Jumal oma rahvale vahetevahel. Vahepeal võib mainida, et seesama maa on ikka veel juutide tõotatud maa. Paljud juudid kolivad elama sellele tõotatud maale, mida nad terve oma varasema elu jooksul pole näinudki. Tänapäeval reisitakse sinna sageli lennukitega, muuhulgas ka Venemaalt. Ühel niisugusel reisil oli teiste hulgas 99-aastane valgete juustega ema ja tema 78-aastane tütar. Kokku oli selles lennukis umbes 40 juuti, kes kolisid Venemaalt Iisraeli. Neid vaadates meenusid prohvet Jesaja raamatus antud Jumala tõotused selle kohta, et Jumala rahvas kogutakse jälle tõotatud maale. Js 60:4 öeldakse sellele maale: "*Tõsta oma silmad ja vaata ringi: nad kõik kogunevad, tulevad su juurde; su pojad tulevad kaugelt, su tütreid kantakse kätel."* Ja veidi edasi, 8. ja 9. salmis räägitakse lausa meie kaasajast: "*Kes on need, kes lendavad otsekui pilv, otsekui tuvid oma puuriavadesse? Jah, mu juurde kogunevad meresõitjad, eesotsas Tarsise laevadega, et tuua su lapsi kaugelt …"*

Miks ma ütlesin nii kindlalt, et siin on jutt meie kaasajast? Aga sellepärast, et Piibli aegadel olid lennukid alles tundmatud! Lennukid on vaieldamatult äärmiselt kaasaegsed asjad. Ja nüüd me äkki näeme, et juba üle kahe ja poole aastatuhande tagasi ennustas prohvet, et ühel päeval tulevad pagendatud Iisraeli lapsed tagasi oma maale, lennates "otsekui tuvid oma puuriavadesse"!

See lennuk, üks paljude hulgas, ja need inimesed selles lennukis, eriti need kaks kõrges eas naist, ema ja tütar, olid jälle kord üheks ilmseks tõestuseks, kui paikapidav on Jumala sõna ja kui kindlad on tema tõotused. Sellised kogemused, kus me näeme, kui täpselt Jumal täidab oma sõna ja tõotused, tekitavad südamest tõusva tänu Jumala vastu, kes täidab oma tõotused.

_____

Aga tuleme tagasi Aabrami juurde. Aabram võis oma silmaga jälle kord vaadata ja veenduda, et tõotatud maa on tõeline, käegakatsutav maa. Ja Jumal kinnitas talle jälle, et ta on ustav oma tõotustele. Muuhulgas tasub tähele panna, et Jumal käskis Aabramil vaadata mitte ainult põhja ja lõuna ning lääne poole, vaid ka ida poole − selles suunas, mille oli valinud endale Lott. "Lott läks teele hommiku poole", öeldi meile salmis 11. Aabram oleks võinud öelda: "Mis ma sinna enam vaatan. Selle võttis Lott endale." Aga vaatame, milline on Jumala seisukoht.

13:15–16 sest kogu maa, mida sa näed, ma annan sinule ja su soole igaveseks ajaks! Ja ma teen su soo maapõrmu sarnaseks: kui keegi suudab maapõrmu ära lugeda, siis on sinugi sugu äraloetav.

Näeme, et Jumal kinnitab Aabramile, et kogu see maa, mida ta ümberringi näeb, kuulub temale − ka see suund, kuhu Lott äsja läks. Küllap Jumal juba nägi ette, et Lott läheb sealt edasi, Soodomasse. Aga mitte see pole siin kõige tähtsam. Kõige tähtsam on see, et kuigi Aabram otsustas loobuda, ütleb Jumal talle, et ta pole tegelikult millestki ilma jäänud. Kõik see, mis Jumal on talle tõotanud, kuulub ikkagi temale ja tema soole, pealegi igavesti!

Muide, kui Aabram seisaks tänasel päeval umbes samas kohas ja vaataks seal ringi, siis vähemalt põhja ja ida suunas näeks ta territooriumi, mida kutsutakse Läänekaldaks. Ja tänases piiblikohas näeme me Jumala otsust, kellele kuulub see maa igavesti! Nii et meil tasub suure huviga jälgida poliitilisi sündmusi sellel territooriumil.

Jälle kinnitatakse ka tõotust, et Aabram saab suure rahva esiisaks. Ja muide, vähemalt vaimulikus mõttes tuleb Aabrami lastena näha tervet kristlaskonda, sest Kirjas galaatlastele, 3. peatüki viimases salmis öeldakse: "Kui te olete aga Kristuse päralt, siis te olete järelikult Aabrahami sugu ja pärijad tõotuse järgi."

Seda silmas pidades mõistame hoopis paremini, mida see tähendab, kui Jumal Aabramile ütleb: "Ja ma teen su soo maapõrmu sarnaseks: kui keegi suudab maapõrmu ära lugeda, siis on sinugi sugu äraloetav."

13:17 Võta kätte, käi maa läbi pikuti ja põiki, sest ma annan selle sinule!”

Meil võib olla kahesugune usk. Üks on teoreetiline õigeks tunnistamine, kus me küll vaatame teatud tõdesid ja ka ütleme, et küllap nii on. Aga järgmine ja hoopis tõsisem samm on see, kui me hakkame vastavalt oma usule ka elama, liikuma ja tegutsema. Jumal ei tahtnud, et Aabram rahulduks palja vaatamisega. mis talle on tõotatud, vaid ta ütles ka: "Ole nüüd aktiivne, võta ja käi see maa läbi! Tee midagi, tegutse vastavalt oma usule!"

Võib-olla on ka kristluse suur puudus ja nõrkuse põhjus see, et me nii sageli küll teoreetiliselt tunnistame kristluse tõed õigeteks ja headeks, aga praktiliselt ei hakka liikuma ega nende järgi tegutsema. Aga mis kasu oleks sepast, kes on küll teoreetiliselt õppinud ära kõik sepatöö peensused, aga ise pole kunagi haamrit kätte võtnud? Sama lugu on kristlusega. Ja sama lugu on ka Aabrami usuga. Ilmselt just sellepärast ütleb Jumal talle: "Võta, käi maa läbi! Käi see läbi pikuti ja põiki, sest ma annan selle sinule."

Just selleks on meile antud kõik Jumala tõotused − et need tegelikult omaks võtta ja nendes tegelikult elada.

Edasi me näeme, et Aabram tegi, nagu Jumal talle ütles.

13:18 Ja Aabram võttis telgid ja tuli ning elas Mamre tammikus, mis on Hebroni juures; ja ta ehitas sinna altari Issandale.

Meie tegelik usk väljendub alati meie tegudes. Sellepärast ütlesin eespool, et meie usk võib olla kahesugune − üks on see, mille me teoreetiliselt heaks kiidame, teine on see, mille järgi me tegelikult elame. Ja alati kehtib tegelikult see usk, millest lähtuvad meie teod. Sellepärast sai juba kuskil eespool öeldud: "Valikud, mida me oma elus teeme, näitavad, milline on meie usk tegelikult." Seega võib öelda, et kui sa tahad teada, milline on sinu usk tegelikult, Jumala silmis, siis ära tuleta meelde, mida sa oled kuskil kristluse kohta õppinud, vaid vaata, milline näeb välja sinu elu tegelikult. See peegel näitab eksimatult ka sinu tegelikku usku.

_____

Taas kord me näeme, et Aabram teenib Jumalat ja väljendab oma tänulikkust Jumalale, ehitades altari. Koht, kuhu ta seekord altari ehitas, on Jeruusalemmast umbes 30 km lõuna pool. Mamre tammiku asukoht on hästi teada − see on praegusest Hebroni linnast natuke põhja pool. Sealtsamast lähedalt, Makpela koopast ostis Aabram hiljem ka endale haua, kuhu maeti nii ta ise kui ka teisi patriarhe.

_____

Oleme jõudnud oma järjega 1. Moosese raamatu 14. peatükini. Sündmused, millest siin jutt, võivad tunduda esmapilgul sellised, millest rääkimiseks poleks olnud mõtet aega raisatagi. Näib, et nendest oleks võinud ka mööda minna, ilma et midagi olulist oleks kaduma läinud. Aga tegelikult on see 1. Moosese raamatu üks tähtsamaid peatükke. Selles peatükis on kaks peateemat. Kõigepealt leiame siit Piibli esimese sõja kirjelduse. Teiseks aga kohtume ühe Vana Testamendi kõige salapärasema isikuga − Melkisedekiga, kes õnnistab Aabrami.

14:1–2 Ja Sineari kuninga Amrafeli, Ellasari kuninga Arjoki, Eelami kuninga Kedorlaomeri ja Goojimi kuninga Tideali päevil sündis, et nad alustasid sõda Soodoma kuninga Bera, Gomorra kuninga Birsa, Adma kuninga Sineabi, Seboimi kuninga Semeeberi ja Bela, see on Soari kuninga vastu.

Enne, kui uurida neid salme lähemalt, märgin, et 14. peatüki esimesed 11 salmi on ajalooline kirjeldus selle kohta, kuidas ida poolt tulnud kuningad sõdisid Soodoma, Gomorra ja veel kolme selles piirkonnas oleva linna vastu. Näeme, et idast tulnud kuningad ka võitsid selle sõja. Tegemist on esimese Piiblis kirjeldatud rahvastevahelise sõjaga. Muidugi polnud see inimkonna esimene sõda ja ka Piibel ei räägi sellest mitte selleks, et jälle kord näidata, kui alla käinud on inimkond. Põhjus on hoopis selles, et sellel sõjal on otsene seos Lotiga ja tema kaudu ka Aabramiga.

14:3–4 Need kõik kogunesid Siddimi orgu, kus nüüd on Soolameri. Kaksteist aastat olid nad Kedorlaomerit orjanud, aga kolmeteistkümnendal aastal nad tõstsid mässu.

Järelikult oli tegemist juba varasema alistamise ja orjastamisega, mille vastu nüüd mässu tõsteti. Viiel linnal oli saanud maksude maksmisest kõrini. Aga nüüd said nad tunda, kuidas neile jälle koht kätte näidatakse. Salmid 5 − 11 jutustavad, kuidas ida kuningate väed purustasid Surnumerest lõuna pool valitsenud kuningate liidu. Meil võib olla raske jälgida kogu sõjakäiku, sest paljud siin toodud kohanimed on meile võõrad. Aga salmidest 8−11 saame teada, milline oli selle sõja lõppvaatus.

14:5–7 Ja neljateistkümnendal aastal tulid Kedorlaomer ja need kuningad, kes olid koos temaga, ja lõid refalasi Astarot-Karnaimis, susiite Haamis, emiite Kirjataimi tasandikul ja horiite nende mäestikus Seiris kuni Eel-Paaranini, mis on kõrbe ääres. Siis nad pöördusid tagasi ja tulid Een-Mispatti, see on Kaadesisse, ja vallutasid kogu amalekkide väljade ala, samuti võitsid nad emorlasi, kes elasid Haseson-Taamaris.

14:8–11 Aga Soodoma kuningas, Gomorra kuningas, Adma kuningas, Seboimi kuningas ja Bela, see on Soari kuningas, läksid välja ja valmistusid tapluseks nende vastu Siddimi orus: Eelami kuninga Kedorlaomeri, Goojimi kuninga Tideali, Sineari kuninga Amrafeli ja Ellasari kuninga Arjoki vastu − neli kuningat viie vastu. Aga Siddimi org oli täis maapigi auke. Kui Soodoma ja Gomorra kuningad põgenesid, siis nad langesid neisse, kuna ülejäänud põgenesid mäestikku. Ja nad võtsid kogu Soodoma ja Gomorra varanduse ja kogu nende toiduse ning läksid ära.

Maapigi augud viitavad Surnumere piirkonna suurele mineraaliderikkusele. Roomlased kutsusid Surnumerd omal ajal asfaldijärveks. Üheks tänapäeva turistide harrastuseks on määrida end üleni kokku mineraaliderikka musta saviga ja pesta see hiljem jälle maha.

Too Aabrami-aegne sõda lõppes ülestõusnute kaotusega, nagu lõpevad sõjad sageli. Aga selle kaotuse tõttu sattus sõjasaagi hulka ka Lott.

14:12 Ja ära minnes nad võtsid kaasa ka Loti, Aabrami vennapoja, ja tema varanduse; ta elas ju Soodomas.

Lott kaotas mitte ainult oma varanduse, vaid ka oma vabaduse. Nüüd mõistame, miks on see sõda meile tähtis. Edasi näeme, mida jumalamees ja meie usuisa võtab ette Loti päästmiseks. Salmis 13 saab Aabram teada, mis on juhtunud.

14:13 Aga üks põgenik tuli ja teatas Aabramile, heebrealasele, kes elas emorlase Mamre, Eskoli ja Aaneri venna tammikus; ja need olid Aabrami liitlased.

Kui ida kuningad olid karistusoperatsiooniga valmis saanud, suundusid nad piki Surnumere läänerannikut põhja poole. Sealt polnud kuigi pikk tee Hebronisse ja Mamrele kuuluvasse tammikusse, kus oli üks Aabrami alalisi tugikohti. Kõrgele mägedesse võis isegi näha olla, mis all Surnumere orus toimus.

Kui Aabram toimunust teada sai, kogus ta kiiresti oma mehed kokku ja liikus põhja suunas. Aabram ei läinud üksi, vaid koos oma liitlaste Mamre ja tema vennaga.

14:14 Kui Aabram kuulis, et ta vennapoeg oli vangi viidud, siis ta viis välja oma kodakondsed, kes tema peres olid sündinud, arvult kolmsada kaheksateist, ja ajas vaenlasi taga kuni Daanini.

Siin mainitud meeste arv annab aimu Aabrami rikkusest. Kui ta siin pani kokku 318-mehelise väesalga, siis ühtekokku võis tal ju olla veelgi rohkem teenijaid. Peale selle pidid ju tal olema ka nende meeste naised ja lapsed. Ja milline varandus pidi see olema, mille eest hoolitsemiseks oli tarvis nii suurt hulka inimesi!

Peame järeldama, et Aabramil oli oma uuel kodumaal juba üsna suur mõjuvõim. Ent ette võetud päästeoperatsioon oli hoopis ulatuslikum, kui esmapilgul võiks arvata. Hebronist Daanini pole võimalik jõuda päeva või paariga. Linnulennul on nendevaheline kaugus 160 km ja mägiteedel liikudes on see veelgi pikem. Daan on Iisraeli kõige põhjapoolsemaid punkte. See asub Hule järvest põhja pool. Järelikult pidid sõjaväed, teine teist taga ajades, liikuma praktiliselt läbi terve hilisema Iisraeli territooriumi, mööda Geneetsareti järvest ja ka Hule järvest. Aabramil pidi minema teatud aeg ka oma meeste kogumiseks ja liikumise organiseerimiseks. Nii jõudis ta vaenlastele järele alles mitme päeva pärast.

14:15 Ta jaotas öösel oma sulased nende vastu, lõi neid ja jälitas neid kuni Hoobani, mis on Damaskusest vasakut kätt.

Aabram ei olnud hulljulge. Kuigi tal oli 318 relvastatud meest, ei oleks ta olnud võimeline võitlema viie kuninga ühendatud sõjaväe vastu. Järelikult pidi ta kasutama sobivat hetke ja valima õige võitlusviisi. Jagades oma mehed kahte ossa, sai ta rünnata magavat vaenlast kahest suunast. Küllap tekitas see võiduga rahulolevate vaenlaste hulgas paanika. Pärast võidukat rünnakut jälitas Aabram oma vaenlasi veel kaugele − koguni tänapäevase Süüria territooriumile, Damaskuse piirkonda − see tähendab, umbes 50 km Daanist kirdesse.

Kõige selle tulemusel õnnestus Aabramil päästa nii Lott kui ka kogu tema varandus.

14:16 Ja ta tõi tagasi kogu varanduse; ka Loti, oma vennapoja, ja tema varanduse ta tõi tagasi, samuti naised ja rahva.

Ida kuningate saagi hulka kuulusid ka inimesed − sõjavangid. Nendest pidid saama orjad. Aabrami tegu oli õnnistuseks paljudele inimestele, keda ta päästis orjusest. Ilma Aabramita oleks ka Lott sattunud orjusse.

Siin aga lugu veel ei lõpe. Tagasiteel sai Aabram kogeda midagi väga tähelepanuväärset. Aga seda vaatleme järgmisel korral.

PKK0029 1Ms 14:17 – 15:6

Abi masenduses

Eelmisel korral nägime, kuidas Aabram kogus kokku oma rahva ja läks sõjakäigule, et päästa Lott ja hulk teisigi inimesi sõjavangist ja orjusest. See sõjakäik lõppes Aabrami võiduga. Vangid päästeti ja sõjasaak anti tagasi nendele, kellele see kuulus. Nüüd on Aabram õnnelikult koduteel. Ja koduteel juhtub midagi väga tähelepanuväärset.

14:17 Ja kui ta Kedorlaomerit ja koos temaga olevaid kuningaid löömast tagasi tuli, läks Soodoma kuningas temale vastu Saave orgu, see on Kuningaorgu.

Soodoma kuningas oli Aabramile abi eest loomulikult väga tänulik. Ja ta tahtis seda tänu ka väljendada. Ent kohtumispaigale tuli üllatuslikult veel üks kuningas.

14:18–19 Ja Melkisedek, Saalemi kuningas, tõi leiba ja veini, sest tema oli kõige kõrgema Jumala preester, ja õnnistas teda ning ütles: *„Olgu õnnistatud Aabram, kõige kõrgema Jumala, taeva ja maa Looja poolt!*

Kuskohast ja kuidas sattus siia äkki Melkisedek? Loomulikult me mõistame, et Soodoma kuningas tuleb Aabramile vastu, aga Melkisedek on siin täielik üllatus. Ilma igasuguse hoiatuseta on ta äkki kohal ja tal on kaasas leib ja vein. Kuskohast ta tuleb ja kuhu on ta teel? Tema kohta öeldakse, et ta oli Saalemi kuningas ja samuti kõige kõrgema Jumala preester. Kuskohast võis tema üldse midagi teada kõige kõrgemast Jumalast?

Kõik need küsimused näitavad, kui salapärane isik on meie jaoks Melkisedek. Et ta mitte ainult et tundis kõige kõrgemat Jumalat, vaid oli pealegi veel tema preester, sellest saame teha ainult ühe järelduse – tõelise Jumala tundmine ei ole seotud ainult Aabramiga ega Iisraeli rahvaga. Viimase saja kuni kahesaja aasta jooksul on misjonärid ja religioonide uurijad avastanud, et usk ühteainsasse Jumalasse, kes on kõigeväeline ja taeva ning maa looja, on maailmas vanem kui polüteism ehk usk paljudesse jumalatesse. Väga paljudel maailma rahvastel on mingil kombel säilinud usk ühteainsasse Jumalasse, kes on kõige looja. Alles hiljem on selle asemele tulnud polüteism, mis on põhjustanud ka selle, et esialgsed teadmised loojast Jumalast on jäänud unustuse hõlma. Kirjandusest olen lugenud isegi näiteid rahvastest, kelle pärimustes on säilinud lootus: kunagi kauges tulevikus tulevad meie juurde inimesed, kes toovad meile uuesti tagasi teadmise sellest Jumalast, kes meie jaoks on läinud kaduma. Ja kui kristlikud misjonärid on jõudnud nende rahvaste juurde, on nende sõnum selle tõttu rõõmuga vastu võetud. Seda on juhtunud näiteks Kagu-Aasias.

Vana Testamenti edasi lugedes näeme, et ka Iisraeli rahva hulgas kipub usk ainsasse Jumalasse kohati vägisi kadum, sest ümberringi olevad polüteistlikud religioonid oma ahvatlustega tunduvad hoopis meeldivamad. Mitmel korral püütakse usku Ainujumalasse ja tema teenimist hävitada lausa riigivõimu jõuga. Aga Vana Testament on ühtlasi lugu sellest, kuidas vähemalt ühe rahva – nimelt Iisraeli rahva hulgas hoolitseb Jumal selle eest, et see ei õnnestuks – et tema tundmine vähemalt selle rahva hulgas säiliks, et selle rahva kaudu võiks tulla õigel ajal Päästja.

–––––

Ent Melkisedek on üks näide inimestest, kes tunnevad tõelist Jumalat ka ilma Piibli vahenduseta. Mitte seda liini pidi, millest tuleb Aabram, vaid kusagilt mujalt. On ju väga loomulik, et kui algset inimkond tõesti tundis oma Loojat, siis on mälestusi sellest säilinud ka paljudel rahvastel. Meie aga võime olla tänulikud, et meil on Piibli näol mitte ainult ähmased mälestused, vaid konkreetne ilmutus selleltsamalt Jumalalt – meie Loojalt.

Ja Melkisedek, Saalemi kuningas, elava Jumala preester, on meile üllatav julgustus ja kinnitus. Ta on tegutsenud keset paganlikku maailma elava Jumala teenijana. Nüüd on ta äkki kohal ja ta toob Aabramile leiba ja veini. Mida ta sellega mõtleb?

Melkisedekist on Piiblis juttu kolmes kohas. Vanas Testamendis on temast juttu veel Ps 110:4, mis on Kristusele viitav prohveteering. Seal on öeldud: "*Issand on vandunud ja tema ei kahetse seda: „Sina oled preester igavesti Melkisedeki korra järgi!”*

Ja peale selle räägib Melkisedekist mitmes kohas Kiri heebrealastele. Meil on juba juttu olnud, et 1. Moosese raamatu üks väga iseloomulik joon on see, et see on muuhulgas suguvõsade raamat. Selles raamatus antakse meile teada kõikide tähtsamate isikute päritolu ja suguvõsa, enne kui nendest hakatakse rääkima lähemalt. Heebrea mõtteviisi kohaselt on see vajalik selleks, et oleks teada, kes on kes. Läbi terve Vana Testamendi näeme, et inimese "kaardistamine" käib vastavalt skeemile: *see-ja-see, selle-ja-selle poeg, sellest-ja sellest suguvõsast*. Melkisedek aga on selles suhtes üllatav erand, sest tema kohta puuduvad igasugused taolised andmed. Ta nagu polekski inimene, vaid midagi hoopis rohkemat − seda enam, et ta on õnnistuse andja ei kellelegi muule kui Aabramile enesele − terve Jumala poolt valitud Iisraeli rahva esi-isale! Järelikult on ta ka Aabramist suurem!

Kirjast heebrealastele saame teada, miks see kõik nii on − sellepärast, et Melkisedek on Kristuse preestriameti eeskuju. Issanda Jeesuse preestriametis võime me eristada kaht külge. Üks nendest seisneb selles, mida ta tegi. Ta ohverdas enese ja läks siis kõigepühamasse − see tähendab, taevasse. Ja ohverdamise kaudu on ta seotud Vana Testamendi preestriteenistusega − Aaroni preestriametiga.

Aga tema preestriameti teine külg on seotud tema isikuga. Kuna Jeesus on Jumala igavene Poeg, ei ole tal tegelikult algust ega lõppu. Kuigi ta sündis maailma inimese kaudu ja sai inimeseks, ei pärine ta tegelikult inimestest ega ole tavaline inimene. Selles suhtes on tema preestriamet nagu Melkisedeki preestriamet − ta on kuningas, kes on äkki, ootamatult kohal ja toob kaasa oma õnnistused.

Melkisedek tõi leiba ja veini, sest ta oli kõige kõrgema Jumala preester. Nüüd on meil juba kergem mõista, miks ta nõnda tegi. Lisaks sellele, et Melkisedeki and on väsinud sõjameestele kahtlemata tänuväärseks kosutuseks, on siin ka otsene viide Jeesusele Kristusele − tema ihule ja verele. Paulus kirjutab 1Kr 11:26: "Sest iga kord, kui te seda leiba sööte ja karikast joote, kuulutate teie Issanda surma, kuni tema tuleb."

Niisuguseid "peitepilte" kasutab Vana Testament Jeesusest Kristusest ennustades väga palju.

Niisiis, Melkisedek oli omaaegne kõige kõrgema Jumala ülempreester. Ta oli seda juba ligemale 1000 aastat varem, kui Mooses ja Aaron olid isegi sündinud. Pealegi oli Aaroni preestriamet seatud ainult Iisraeli rahva jaoks.

Ka Jeesus ei ole inimesena sündinud Aaroni soost. Tema preestriamet on sama tüüpi preestriamet, nagu oli Melkisedekil − Aaroni omast hoopis vanem ja mõeldud tervele inimkonnale.

14:20 ***Olgu kiidetud kõige kõrgem Jumal, kes sinu vaenlased su kätte andis!”***
Ja Aabram andis temale kümnist kõigest.

Jätame meelde, et Aabram maksis kümnist Melkisedekile. Hiljem pidi Iisraeli rahvas Moosese Seaduse kohaselt maksma kümnist preestritele ja leviitidele, et need hoolitseksid jumalateenistuste ja ohverdamiste eest.

Nüüd aga tehakse Aabramile ahvatlev pakkumine:

14:21 Ja Soodoma kuningas ütles Aabramile: „Anna hingelised mulle, aga varandus võta enesele!”

Kuna Aabram on sõjakäigu võitnud, on tal sõjasaagile seaduslik õigus. Aga Soodoma kuningas on salakaval − ta teeb näo, nagu oleks ta Aabrami heategija, pakkudes talle sõjasaaki. Hiljem peaks Aabram tundma end tema tänuvõlglasena. Ja Jumala antud abi ning Melkisedeki õnnistus jääksid teisele kohale. Selle kiusatuse näeb Aabram läbi.

14:22−24 Kuid Aabram ütles Soodoma kuningale: „Ma tõstan oma käe üles Issanda, kõige kõrgema Jumala poole, kes on taeva ja maa Looja, et ma ei võta lõngaotsa ega jalatsipaelagi kõigest sellest, mis on sinu oma, et sa ei saaks öelda: Mina olen Aabrami rikkaks teinud! Mul pole midagi vaja − ainult, mis poisid sõid, ja mehed, kes koos minuga käisid − Aaner, Eskol ja Mamre −, need võtku oma osa!”

Näeme, et Aabram ei võtnud endale midagi, kuid andis teistele võimaluse võtta selle, mis neile kuulus. Aabramil oli tarkust, et oma valikutega mitte avaldada survet teiste südametunnistusele.

−−−−−

Piibli 15. peatükk räägib meile, kuidas Jumal hoolitseb masendunud inimese eest. Masendus on midagi niisugust, mis võib olla paljudelegi meile tuttav. Näiteks võib keegi olla sind solvanud või siis on mõni ilus lootus luhta läinud. Ehk on keegi sulle ülekohut teinud või lihtsalt ei näe sa väljapääsu raskest olukorrast. Siis võib tekkida soov olla täiesti üksi, minna teki alla, tõmmata see üle pea ja panna ennast lukku terve maailma eest.

Paistab, et midagi sellesarnast sai ühel öösel kogeda ka meie suur usuisa Aabram.

15:1 Pärast neid lugusid tuli Aabramile nägemuses Issanda sõna, kes ütles: „Ära karda, Aabram! Mina olen sulle kilbiks. Sinu tasu on väga suur!”

See on Piiblis neljas kord, mil Jumal ilmub Aabramile. Ja siinkohal täpsustatakse, et Issanda sõna tuli Aabramile nägemuses. Jumal alustab sõnadega: "Ära karda!" Aga miks oleks Aabram pidanud kartma? Ta oli saanud Jumalalt suured tõotused. Ta varandus oli tõotatud maal kasvanud suureks. Viimane julgustav kogemus oli olnud viimatine võidukas sõjakäik …

Ja ometi Aabram kartis ja oli masendunud. Sellised pimeduse hetked on Jumala rahvale tuntud. Kui sul on taolisi kogemusi siis − ära karda. Jumal teab, mis ta teeb, hoolimata sellest, et ta laseb vahel ka taolistel kogemustel tulla. Masendunud Aabramile ütles Jumal: "Mina olen sulle kilbiks!"

Aabram oli keeldunud vastu võtmast Soodoma kuninga nö "heategu". Nüüd annab Jumal talle teada, et tal on tema jaoks varuks midagi suurepärast: "Sinu tasu on väga suur", ütleb ta Aabramile. Aabram tegi õigesti, loobudes Soodoma kuninga pakkumisest. Nüüd tahab Jumal ise teda premeerida.

Mida me nüüd ootaksime? Kas Aabram hüppab püsti ja hüüab: "Kiitus Jumalale!"? − Eksime, kui nõnda arvame. Meile omases lääne kultuuris on mehe ideaalpildiks kangelane, kes vapralt võidab kõik raskused, kes ei kohku tagasi ühegi takistuse ees ja kes iialgi ei nuta ega ole masendunud. Aabram aga ei olnud selline üliinimene ega usukangelane. Ka temal olid omad kahtlused ja ta ei püüagi seda varjata. Ta on aus.

Et Jumal talle ilmub ja annab oma sõna, see ei tõsta teda, aupaiste pea ümber, pilvedesse hõljuma. Vastupidi − tal on jalad maas ja ta on väga praktiline ka oma murede ja probleemidega.

15:2–3 Aga Aabram ütles: „Issand Jumal! Mida sa mulle saad anda? Mina ju lähen ära lastetuna ja mu koja valitsejaks on Elieser Damaskusest!" Ja Aabram ütles: „Vaata, mulle sa ei ole ihuvilja andnud, aga näe, minu kojas sündinu saab mu pärijaks."

Paljudki inimesed võivad olla elus kogenud olukorda, kus kõik asjad on hästi, välja arvatud üks. Ja see üks otsekui rikub tegelikult ka kõikide muude väärtuse. Isegi Jumala õnnistused ei rahulda. Just sellises olukorras on siin Aabram – ta on lastetu ja see vaevab teda. Tõotused on, aga nende täitumist pole kusagilt näha. Jumal ütles, et Aabramist põlvneb suur rahvas, aga siiani pole sündinud veel esimest lastki … Mis mõtet on sellises olukorras suurel varandusel või üldse elul?

Seda tüüpi mõtted, kahtlused ja masendus võivad olla tuttavad paljudelegi Jumala lastele.

Oma vastuses Jumalale viitab Aabram tolleaegsele pärimisseadusele. Kahejõemaal ehk Mesopotaamias tehtud arheoloogilistel väljakaevamistel on leitud muuhulgas pärimisseadused, mis kehtisid sealkandis XVI sajandil eKr eksisteerinud Mitannia kuningriigis. Neis seadustes oli kirjas, mis saab pärandist siis, kui perekonnas pole lapsi. Ehkki need seadused on Aabrami ajast mõni sajand hilisemad, võisid nad kehtida ka juba varem. Igatahes sobivad Aabrami mõtted selle seadusega hästi.

Werner Keller räägib oma teoses "The Bible as History" ("Piibel kui ajalugu"), et Mitannia kuningriigis oli kombeks, et lastetu abielupaar adopteeris kellegi oma teenijatest endale lapseks, et ta nende eest hoolt kannaks, kui nad on vanaks saanud. Vastutasuks sai lapsendatu oma kasuvanemate pärijaks. Seda nüüd Aabram Jumalale ütleski. Aga Jumal oli teisel arvamusel.

15:4 Ja vaata, temale tuli Issanda sõna, kes ütles: „Tema ei ole sinu pärija, vaid see, kes tuleb välja su oma ihust, on su pärija."

Kui inimene esitab Jumalale praktilisi küsimusi ja probleeme, siis oskab Jumal neile ka praktiliselt vastata. Kui Jumal eespool ütles Aabramile: "Sinu tasu on väga suur!", võis Aabram esmajoones mõelda: "Milleks mulle veelgi suurem varandus? Mul on seda juba niigi küllalt! Mulle teevad muret hoopis teised probleemid …" Nüüd aga selgub, et eespool öeldud Jumala lause ei tähendagi suuremat rahahunnikut, nagu esialgu võiks arvata, vaid just nimelt seda, mis tõeliselt huvitab ka Aabrami ennast. Jumala vastus tähendab sisuliselt: "Just sinu tõelisele vajadusele kavatsen ma anda tõelise vastuse!"

Usun, et siin on Jumala vastus igale tema lapsele, kes kipub väsima, oodates tõotuste täitumist.

See vestlus Jumalaga toimus öösel, pimedas telgis. Me võime Aabrami mõista – sellises olukorras võib kergesti masenduda. Jumal aga ei taha, et Aabram mõistaks teda valesti ja kaotaks lootuse. Kõigepealt tuleb masendunud inimene juhtida välja oma väikesest pimedast ringist ja aidata tal vaadata kaugemale. Just seda Jumal nüüd Aabramiga teebki.

15:5 Ja ta viis tema õue ning ütles: „Vaata nüüd taeva poole ja loe tähti, kui sa suudad neid lugeda!" Ja ta ütles temale: „Nõnda saab olema sinu sugu!"

Juba seal telgis, pimedas, oli Jumal öelnud Aabramile, et tema pärijaks saab tema oma poeg. Aga Jumal ei piirdunud sellega. Ta tahtis anda Aabramile ka midagi silmaga nähtavat. Selleks viis ta Aabrami telgist välja ja suunas tema pilgu üles. "Vaata nüüd minu kätetööd ja imetle seda!", tahaks ta nagu öelda. "Mina, kes olen sellega hakkama saanud, hoolitsen ka selle eest, et sinu sugu saab samasuguseks!"

Kui oled kunagi proovinud taevatähti kokku lugeda, siis oled kindlasti leidnud, et sellest ei tule midagi välja. Astronoomide hinnangul oleks Aabram võinud palja silmaga kokku lugeda umbes 4 000 tähte. Pikksilma abil võiks neid eristada üle 50 000. Meie aga teame, et nende arv on tegelikult tõesti kokkuarvamatu. Enamus tähti pole üldse meie nägemisulatuses, isegi mitte võimsaimate teleskoopide abil. Samuti pole inimestel võimalik arvutada kokku kõiki Aabrami järeltulijaid, eriti kui arvestada, et nende hulka kuuluvad ka tema vaimulikud lapsed − kristlased. Sest Gl 3:29 öeldakse: "Kui te olete aga Kristuse päralt, siis te olete järelikult Aabrahami sugu ja pärijad tõotuse järgi."

Niisiis jätame meelde, et Aabramile antud tõotused kehtivad mitte ainult tema füüsiliste järeltulijate kohta, vaid ennekõike tema vaimsete laste kohta − ennekõike sellepärast, et Jumala riigis on vaimulik sündimine hoopis tähtsam, kui füüsiline sündimine. Juutidele, kes Jeesust tappa püüdsid, ütles Jeesus, et nad pole mitte Aabrami lapsed, vaid kuradi lapsed, ehkki ta teadis suurepäraselt, et nad on Aabrami järeltulijad. (Jh 8:38−44) Kes aga on Kristuses, need on Jumala silmis Aabrami lapsed.

−−−−−

Nüüd oli Jumal viinud Aabrami telgist välja. Jumal juhtis ta välja oma pisikese maailma muredest ja suunas ta pilgu üles, taeva poole, nägema tema suurust ja lõputuid võimalusi. Kuidas Aabram sellele reageerib?

15:6 Ja ta uskus Issandat ning see arvati temale õiguseks.

See lühike salm on Piiblis üks tähtsamaid salme. Siin me näeme usu olemust − Jumal annab tõotuse ja inimene usub, et Jumal ei valeta. Ja vähe sellest − kui inimene usaldab Jumala tõotusi, siis Jumal arvestab selle temale õiguseks. Kas pole üllatav, et Vanast Testamendist, mida üldiselt ju peetakse käsu ja käsuõiguse raamatuks, leiame juba nii varakult usu ja usuõiguse − ammu enne, kui käsud on üldse antudki!

Siinkohal tasub ka peatuda ja mõelda järele, mida sõna "õige" tegelikult tähendab. Juriidiliselt tähendab õigeks mõistmine seda, et kohtualune mõistetakse õigeks. Hiljem näeme Piiblist, et jumaliku õigeksmõistmise sisuks on, üsna sarnaselt, patuse inimese õigeks mõistmine. Ent kui jutt on inimese vahekorrast Jumalaga, nagu siin käesoleval juhtumil, siis tähendab õige olemine lihtsalt seda, et inimene reageerib õigesti Jumala üleskutsele, ja Jumal ütleb selle peale: "Õige! Õige vastus!" Jumal aktsepteerib inimese reageeringu, ta võtab tema vastu.

Selline õigeks mõistmine ei muuda inimese olemust. Ka Aabram ei olnud sellest hetkest peale midagi uut ja enneolematut. Küll aga võis Jumal Aabramisse suhtuda nüüd umbes nõnda: "Tubli! Selline vastus sobib mulle! Me saame koos teed jätkata!"

−−−−−

Siinkohal tasub tähelepanu pöörata veel ühele tähtsale asjaolule. Nimelt, Aabram oli kutsutud ja valitud Jumala poolt juba tükk aega varem. Juba 12. peatükis räägiti, kuidas Aabram Jumala kutse peale liikvele läks. Ta oli teinud häid ja õigeid tegusid juba varem, ja Jumal oli olnud temaga. Aga alles siinkohal räägitakse õigusest − sellest, et Jumal aktsepteerib Aabrami. Sellest teemegi tähtsa järelduse: õigete tegude tegemine ja Jumala poolt aktsepteeritud saamine on kaks erinevat asja. Eriti selgelt toob selle esile apostel Paulus Rm 4:1−5:

"Mis me siis ütleme oma lihase esiisa Aabrahami leidnud olevat? Sest kui Aabraham on mõistetud õigeks tegude tõttu, siis tal on, millega kiidelda, kuid mitte Jumala ees. Sest mida ütleb Pühakiri? „Aabraham uskus Jumalat, ja see arvestati talle õiguseks.” Tegude tegijale ei arvestata palka mitte armust, vaid vastavalt võlale. Aga sellele, kes tegusid ei tee, vaid usub temasse, kes teeb õigeks jumalakartmatu, arvestatakse õiguseks tema usk".

See tähelepanek on tohutu tähtsusega, kui tahame uskumise sisu õigesti mõista. Aabram oleks võinud paljugi üle uhke olla. Tolleaegse "miljonärina" oli ta inimlikus mõttes jõudnud õige kaugele. Siin aga öeldi, et kõik see ei sobinud selleks, et uhkustada sellega Jumala ees. Aabram sai Jumala ees õigeks hoopis teisel põhjusel − sellepärast, et ta uskus, et Jumal teeb seda, mida ta on tõotanud.

Aabram uskus mitte lihtsalt Jumalat, mitte lihtsalt tema olemasolu, vaid tema sõnu, tema tõotusi. Ja sellepärast nimetab Jumal teda õigeks.

Paulus jätkab, öeldes, et töötegijale makstud raha ei nimetata mitte armuanniks, vaid teenistuseks. See tähendab, kui sa elaksid täiesti puhast ja patuta elu, siis Jumal peaks sind päästma tasuks selle eest. Siis oleks päästmine mitte armust, vaid see oleks sinu enda teene. Seda mõõtu ei suuda aga täita ükski inimene, ükskõik kui kõvasti ta ponnistaks või ükskõik, millist religiooni ta esindaks. Sellepärast on pääseda võimalik ainult sel teel, mille Jumal on valmistanud Jeesuses Kristuses, ja ainuke võimalus sellest osa saada on − uskuda seda, mida Jumal on selle kohta öelnud. Kui sa toetud selles küsimuses Jeesusele, siis arvestab Jumal sind selles küsimuses endale vastuvõetavaks, st õigeks.

Paulus ütles veel: "Kui aga mõnel ei ole teeneid, aga ta usub Jumalasse, kes teeb jumalatu õigeks, siis Jumal arvestab tema usu talle õiguseks." See on, nagu ütleks inimene Jumalale: "Mul ei ole sulle omalt poolt midagi head tuua, aga ma usun sinu headusesse!" Ja Jumal vastab: "Sa teed õigesti!"

−−−−−

Mida õieti tähendab väljend "jumalatu inimene"? Piibel kasutab seda väljendit inimeste kohta, kelle vahekord Jumalaga ei ole korras. Ka siit teeme väga tähtsa järelduse: jumalatu inimene ei tarvitse sugugi olla mõni väga suur patune. Ta võib olla kes tahes, sõltumata oma välisest elust ja ühiskondlikust positsioonist. Jumalatu võib olla talupoeg, ärimees või haritlane; aga niisama hästi võib jumalatu olla ka pastor või köster, kui vahekord Jumalaga on vale. Sest jumalatu võib saada Jumala poolt aktsepteeritud üksnes uskudes Jeesusesse.

Needsamad tõed leiame ka Kirjast galaatlastele, 3. peatükist: "Nii nagu „Aabraham uskus Jumalat ja see arvestati talle õiguseks”, nii mõistate teie, et need, kes on usust, on Aabrahami lapsed. Kuna aga Pühakiri nägi ette, et Jumal teeb paganad õigeks usust, siis ta kuulutas ette Aabrahamile rõõmusõnumit: „Sinus õnnistatakse kõiki paganaid.” (Gl 3:6−8)

Hiljem saame näha, et Aabrami usk põhjustas ka selle, et ta oli Jumalale ustav. Usk tõi kaasa ka usuteod. Aga ei teod ega ustavus põhjustanud seda, et Jumal aktsepteeris Aabrami. See on väga tähtis kristlik tõde, mida aga on nii sageli raske vastu võtta. Sest kõik, mida maailmas õpitakse ja õpetatakse, sõdib selle vastu. Ikka ja jälle võib kuulda inimesi ütlemas selliseid asju nagu: "Ma olen ju korralik inimene, mis pattu ma ikka teinud olen." Inimene paistab arvavat, et seetõttu peaks ta ju ometi olema Jumalale vastuvõetav.

Või siis arvatakse, et pole tähtis, milline religioon inimesel on, kõige tähtsam on see, et ta püüab siiralt. Jumal on ju õiglane ja peab sellise inimese vastu võtma − niisiis, tema tegude ja siirate püüdluste põhjal! …

Nii ääretult raske on inimesel mõista, et sellised teed näivad küll suunduvat taeva poole, aga tegelikult ei ulatu need pilvedestki kõrgemale, rääkimata taevasse viimisest. Pilvede all mõtlen siinkohal seda vaimset eesriiet, mis ei võimalda meil Jumalat näha ega tegelikult tunda. See eesriie aga kõrvaldatakse Kristuses, ja ainult temas. Ja alles see

inimene, kelle elus on see toimunud, võib mõista, mida tegelikult tähendab saada armust õigeks mõistetud ja päästetud.

PKK0030 1Ms 15:7 − 16:6

Leping Aabramiga

Eelmisel korral nägime, et Jumal arvestas Aabramile õiguseks selle, et ta uskus Jumala tõotustesse, mis Jumal andis talle ühel selgel tähisel ööl. Aga Jumala ja Aabrami vaheline vestlus ei lõppenud sellega.

15:7 − 8 Ja ta ütles temale: „Mina olen Issand, kes tõi sind Kaldea Uurist, et anda sulle päranduseks see maa!" Aga ta küsis: „Issand Jumal, millest ma ära tunnen, et ma selle pärin?"

Aabram on tõesti väga praktilise mõtlemise ja suhtumisega. Ühelt poolt on tal Jumala tõotused ja ta usub, et Jumal on võimeline neid ka täitma. Aga ta on siiski inimene. Ja inimene vajab uskumiseks ka kinnitusi. Usk ei tõstnud Aabrami pilvedesse, ta oli endiselt kahe jalaga maa peal. Ja see on hea. Me võime uskuda Jumala tõotustesse ka siis, kui meil on seoses käesoleva eluga vastamata küsimusi.

Keset käesolevat elu arvestas Aabram ka Jumala reaalsusega. Ja sellepärast küsis ta Jumalalt otsekui kinnitust tema tõotusele, otsekui lepingut, mis on alla kirjutatud − nii tuleb mõista küsimust: "Millest ma ära tunnen, et ma selle pärin?" Tänapäeva keeles: "Kuidas ma võin selles veendunud olla?"

Mida võiks Jumal mõelda, kui inimene esitab talle niisuguse küsimuse? Kas tähendab see trotsi või usaldamatust? Tegelikult oli Aabram lihtsalt Jumala ees aus. Aabrami mõte võis olla umbes selline: "Ma usun sind küll, aga mul oleks palju kergem sind uskuda, kui mul oleks ka mingi kinnitus ..."

Ja Jumal annab sellele fantastilise vastuse: "Hästi! Sõlmime siis lepingu ja kinnitame selle notariaalselt! Nii saad sa täiesti kindla tagatise, et sa saad tõesti poja!"

"Oot-oot, pea nüüd hoogu!" võib mõni kuulaja siinkohal öelda − "Aabramile Jumal minu teada nõnda küll ei öelnud!" − Tõsi, too sõnastus, mida me Piiblist lugesime, ei kasutanud tänapäevaseid juriidilisi termineid, aga sisuliselt ütles Jumal just seda. Tol ajal tõenäoliselt ei olnud tänapäevaseid notareid veel ametis, aga selle taha ei jäänud asi seisma. Jumal sõlmis Aabramiga tõepoolest juriidiliselt kehtiva lepingu. Järgnevatest salmidest näeme, kuidas see n.ö "notariaalselt" kinnitati.

15:9–10 Siis ta vastas temale: „Too mulle kolmeaastane mullikas, kolmeaastane kits, kolmeaastane jäär ja turteltuvi koos lennuvõimelise pojaga."

Ja ta tõi temale kõik need, lõikas need keskelt lõhki ja pani vastavad pooled vastakuti; aga lindusid ta ei lõiganud lõhki.

Jumal käskis Aabramil valmistada ohvri. Ta pidi võtma mullika, kitse ja jäära, lõikama need lõhki ja panema pooled teineteisest teatud kaugusele. Turteltuvi ja tuvipoega polnud tarvis lõhki lõigata, aga ka need pandi eri hunnikutesse. Milleks pidi Aabram seda kõike tegema?

Aga sellepärast, et kui tol ajal taheti sõlmida murdumatut lepingut, siis toimiti just niisugusel viisil. Lepingu kinnitamiseks valmistati ohver, kusjuures ohvriloomad lõigati kaheks, keskelt lõhki. Lepingu osapooled kõndisid nende ohvriloomade poolte vahelt läbi, kinnitades nõnda lepingu. See tähendas, et kumbki osapool kohustus sõlmitud lepingust kinni pidama. Ja tükeldatud ohvriloomad viitasid needusele, mis tabab seda, kes lepingut ei täida. Robert Brinsmead räägib oma raamatus "Jumala leping", et heebrea kultuuris käis selle juurde vanne: "Jumal tehku minule nõnda ja veel rohkemgi!"

Kes tahab sellise lepingu sõlmimise kohta otse Piiblist võetud näidet, võib lugeda Jr 34:18−19. Seal on kirjutatud: "Ja mehed, kes rikkusid mu lepingut, kes ei pidanud selle lepingu sõnu, mille nad tegid minu ees, ma teen vasikaks, kelle nad raiusid pooleks ja kelle tükkide vahelt nad käisid läbi − Juuda vürstid ja Jeruusalemma vürstid, hoovkondlased ja preestrid ja kogu maa rahva, kes käisid läbi vasika tükkide vahelt …"

Jumal ütleb seal, et tal on ka inimeste keskel kehtiva õiguse alusel õigus karistada lepingu rikkujaid. Seoses Aabramiga aga nägime, kuidas Jumal kasutas tolleaegset lepingute sõlmimise kommet, et kinnitada oma tõotust Aabramile. Tol ajal oli see sama hea, kui tänapäeval notari juures käimine. Jumal polnud Aabramile pahane, et ta tahtis usukinnitust, vaid andis talle selle kinnituse hea meelega.

Nii Jumal tegutsebki − kus vaja, seal kinnitab ta meie usku ka tänapäeval, ja teeb seda hea meelega. Meenutame kasvõi Toomast, kellele Jeesus ilmus pärast oma ülestõusmist ja ütles: "Tule nüüd, vaata oma silmaga ja katsu oma käega! Ja ära ole uskmatu, vaid usklik!" (Minu vabas ümbersõnastuses.)

_____

Siin aga näeme, et Aabram tegi ohvrid valmis ja jäi ootama lepingu kinnitamist.

15:11 Kui röövlinnud laskusid korjuste peale, siis peletas Aabram need minema.

See pilt on äärmiselt realistlik. Aabram on seadnud kõik valmis ja jäänud ootama Issandat. Siis aga tulevad kaarnad ja muud lihasööjad linnud. Aabram peab neid korjuste juurest minema peletama. Ja on võimalik, et kui ta seda teeb ja aeg edasi veereb, võib mõnigi kord käia peast läbi mõte: "Mis see nüüd kõik peaks olema?" Aga Aabram jätkab, sest ta usub, et Jumal ei valeta. Tuleb lihtsalt oodata.

Jumal oli ilmunud Aabramile öösel ja käskinud tal tähed kokku lugeda. Seejärel oli läinud mõnevõrra aega. Tuli otsida ja tappa loomad, puhastada nad ja panna pooled vastakuti. Samuti tuli leida linnud. Piibel ei ütle, kui palju aega selle kõige peale läks. Aga igal juhul sel päeval, kui kõik sai valmis, ootas Aabram kannatlikult terve päeva.

Jumalat aga polnud näha. Ja nii jõudis õhtu.

15:12 Aga kui päike loojus, vajus Aabram sügavasse unne, ja vaata, suur ja pime hirm haaras teda.

On mõistetav, et pärast päev läbi töötegemist ja valvamist on Aabram väsinud. Ja samuti on väga inimlik, et suurtel ja otsustavatel hetkedel võib inimest tabada hirm, isegi paanika. Jälle me näeme, et Aabram on täiesti tavaline inimene kõikide inimlike mõtete ja tunnetega.

_____

Sõlmitav lepin ei esitanud Aabramile mingeid nõudmisi. Jälle on see leping erinev inimeste vahel sõlmitud lepingutest, mis eeldavad mõlemalt osapoolelt teatud tingimuste täitmist. Aabrami puhul näeme ainult usku

Jumalasse ja võib-olla ka kannatlikku ootamist. Ja selliselgi kujul viitab see leping otseselt Jeesusele Kristusele, sest jutt on ju tõotatud järeltulijast. Jutt on seemnest, kelle läbi saavad õnnistatud kõik rahvad.

Aga üks möödapääsmatu tegur selles lepingus on patt. Kus püha Jumal ja patune inimene kohtuvad, seal kogeb inimene õudust. Nagu siin öeldakse: suurt ja pimedat hirmu. Selle poolest on see salm tähelepanuväärne.

Midagi sellesarnast toimus ka 1900 aastat hiljem − Jumal andis oma ainsa Poja maailma pattude pärast, et ükski, kes temasse usub, ei saaks hukka.

Ketsemanis ja ristil elas Jeesus üle õudseid pimeduse hetki, kus kõik inimeste patud pandi tema peale. Ta higistas lausa verd. Ja see hetk, mil Jeesuse verega uut lepingut alla kirjutati, kogesid ka inimesed äkki ja üllatavalt tulnud pimedust ja maavärisemist.

Kristuses sõlmitud leping ja Aabramiga sõlmitud leping on sarnased ka selle suhtes, et kumbki neist ei esita inimesele nõudmisi. Jumal teeb kõik, inimesel jääb üle ainult see uskudes vastu võtta. Patud antakse andeks. See käib eriti niisuguse patuse kohta, keda tabab suur ja pime hirm, kui ta märkab oma pattude suurust. Võiks isegi öelda, et just selline patune on kõige sobivam kandidaat võtma vastu Jumala täielikku armu ja andeksandmist.

Tegelikult arvan, et Aabrami väsimusel võis olla veel üks põhjus − Jumal ootas nii kaua, et inimene väsis teda oodates. Ta jäi magama. Ta ei teinud enam midagi olukorra päästmiseks või muutmiseks. Mõnigi kord peab inimene jõudma selle punktini, enne kui ta kogeb, et Jumal tegutseb. Nii kaua kui kõik oma jõud ei ole otsas, ei oska inimene täielikult loota Jumala armule. Ikka jääb kasvõi alateadlik tunne, et oma päästmiseks peab ometi ka ise midagi tegema.

Sellega seoses aga pöörakem tähelepanu sellele, et Aabramil polnud sel hetkel tarvis anda Jumalale isegi mitte ühtki tõotust. Kujutlegem näiteks, et Jumal oleks öelnud: "Ma sõlmin sinuga lepingu siis, kui lubad, et sa palvetad igal õhtul." Ja mis juhtub siis, kui mõnel õhtul on Aabram nii väsinud, et enam ei jaksa palvetada? − Siis muutub leping kehtetuks. Polegi enam alust oodata, et Jumal ikka annab tõotatud järeltulija.

Aga Jumal ei esitanud Aabramile mingeid nõudmisi. Ta ainult andis teada, mis tal oli kavas ette võtta. Ja just sellel alusel on päästmine täiesti kindel. See on valmistatud täielikult Jumala enese poolt.

Üks lugu räägib noormehest, kes pärines kristlikust kodust ja läks suurlinna õppima. Seal saadud uued teadmised ja maailma tarkus tõrjusid koduse lihtsa usu kõrvale. Aga kui poeg koju tuli, rääkis ema ikka rõõmsa olemisega oma usaldusest Jumala vastu ja sellest, kuidas Jumal ta kord võtab taevasse. Noormehele oli see jutt vastukarva ja ta torkas: "Kuidas sa võid olla nii kindel, et sina saad päästetud? Ei sinu hing ulatu küll kuigi kõrgele." Siis hakkas ta emale seletama, mida kõike ta oli ülikoolis õppinud: *Maailmakõiksus on nii-ja nii-suur. Isegi kui Jumal oleks olemas, siis vaevalt oleks temal aega sinusuguse pisikese inimese jaoks. Ei hakka ta sinu järele pärima, kui sa peaksid juhtumisi jääma taevast välja.*

Ema kuulas lauda kattes poja juttu, ja kui poeg oli lõpetanud, vastas ta: "Võib-olla on sul õigus. Minu hing ei ulatu kindlasti kuigi kõrgele. Ja võib-olla ei tunnekski ta minust puudust. Aga tead, mis. Kui tema mind ei peaks päästma, siis kaotaks ta hoopis rohkem kui mina. Mina kaotaksin ainult oma tühise elu, aga tema kaotaks oma hea nime. Sest ta on tõotanud mind päästa. Ta on teinud lepingu, mis kõlab: "… et ükski, kes temasse usub, ei saaks hukka, vaid et tal oleks igavene elu.""

–––––

Jumal on teinud inimesega lepingu. Ja Jumal on usaldusväärne. Tema ei söö oma sõnu. Sellepärast on täiesti turvaline asetada end nendesse tingimustesse, mis Jumal on oma lepingusse kirja pannud.

Veel saab järeldada, et õudus, mida Aabram koges, ei tulenenud ainult patuse inimese ja püha Jumala kohtumisest. Aabram sai ka oma ihus tunda, milliseid õudusi peavad üle elama tema järeltulijad, kui rahvast valmistatakse ette Päästja sündimiseks.

15:13 Ja Issand ütles Aabramile: „Sa pead teadma, et su järglased on võõrastena maal, mis ei ole nende oma; nad tehakse orjadeks ja neid vaevatakse nelisada aastat.

Aabrami järeltulijad pidid teatud aegadel lahkuma tõotatud maalt. Nii toimus see koguni kolmel korral. Äsja kuuldud ennustus käis esimese korra kohta. Sellega seoses saame kuulda ka ennustusest, et nad tulevad oma maale tagasi. Teine sundpagendamine toimus VI sajandil eKr. Seda ennustab Piibel mitmelgi korral. Ka sealt pidi rahvas tulema tagasi. Ja kolmas minek toimus aastal 70 pKr, kui Jeruusalemma tempel hävitati ja juudid pillutati laiali üle maailma. See pagendusperiood kujunes eriti pikaks. Alles XIX sajandi lõpul hakkasid juudid uuesti oma maale kolima, ja eriti pärast Iisraeli riigi iseseisvaks saamist aastal 1948 on see tagasi kolimine järjest kasvanud.

Ent Jumal julgustas Aabrami, rääkides ka tema rahva rõhujate saatusest.

15:14–15 Aga ka rahvast, keda nad orjavad, ma karistan, ja selle järel nad tulevad ära suure varandusega. Sina ise aga lähed rahuga oma vanemate juurde, sind maetakse heas vanuses.

Nõnda hiljem ka läks. Omal ajal tuli Iisrael rahvana Egiptusest tagasi, kaasas suur varandus. Aabram aga suri tõotatud maal ja sai sinna ka maetud − Makpela koopasse Hebroni lähistel.

15:16 Alles neljas põlv tuleb siia tagasi, sest emorlaste süü ei ole tänini veel küllaldane.”

Jumal räägib Aabramile ka sellest, mis tal on mõttes teiste rahvastega. Ta armastab ka Kaananimaa elanikke, kellest suur osa olid Seemi järglased − emorlased ehk amurrulased, ja annab neilegi aega pöörduda Jumala poole. Väljend, et "emorlaste süü pole tänini veel küllaldane" tähendab, et veel pole aeg kohtuotsust täide viia − asjad pole nii kaugele veel arenenud. Väljendit "neljas põlv" tuleb mõista lähtudes sellest, et inimpõlve all mõeldi tol ajal inimese üldist vanust, seega umbes sadat aastat. Umbes nii kaua elasid patriarhid. Seega vastab neli põlve umbes neljasajale aastale. Kaananlastel oli veel 400 aastat aega tulla Jumala juurde.

Ainuke Iisraeli rahva poole pöördunu, kellest Piibel räägib, on Kaanani naine hoor Raahab, kes aitas iisraellasi. Jumal on imeline. Tal on aega oodata 400 aastat, et ükski inimene tuleks tema juurde. Aga kui paljud inimesed peavad Jumala armu pakkumist odavaks …

15:17 Ja kui päike oli loojunud ja kui oli pime, siis nähti suitsevat küpsetusahju ja tuleleeki, mis nende lõigatud tükkide vahelt läbi käis.

Kui Jumal hiljem oma rahva Egiptusest välja viis, siis juhatas ta rahvast pilvesambas, mis kattis ilmutusetelgi. Seesama pilv muutus öösel tulesambaks. Tuli viitab kohtule ja ohvriliha − lepitusele. Nii olid Kristuse ohver ja kohtunikuvõim nähtavad juba sellel ööl, mil Jumal tegi lepingu Aabramiga. Sellest räägivadki järgmised salmid.

15:18–21 Selsamal päeval tegi Issand Aabramiga lepingu ja ütles:
***„Sinu soole ma annan selle maa Egiptuseojast suure jõeni, Frati jõeni,* keenlased, kenislased, kadmonlased, hetid, perislased, refalased, emorlased, kaananlased, girgaaslased ja jebuuslased."**

Siin andis Jumal selle tõotatud maa piirid, mis rahvas tulevikus endale saab. See Iisraeli rahva piiride tõotus täitus kuningas Taaveti ajal. Siis oli Iisraeli territoorium tõesti nii suur. Siin andis Jumal Aabramile selle tõotuse ega küsinud temalt "vastutasuks" mitte midagi. Aabram sai lihtsalt teada, mida Jumal kavatseb teha, ja ta võis seda ainult uskuda.

Armas sõber, ka sina võid usaldada Jumala tõotusi. Need on andeksandmise tõotused igaühele, kes paneb oma lootuse Jeesusele kui oma Päästjale ja asemikule. Kui usud Jeesusesse, siis tema täiuslik elu arvestatakse ka sinu õiguseks. Seda on Jumal tõotanud.

_____

Oleme jõudnud järgmise, 16. peatükini. See peatükk ei ole sugugi rõõmustav. Vahel võiks soovida, et seda peatükki poleks Piiblisse üldse pandudki ja et ka neid sündmusi, mida see kirjeldab, poleks kunagi juhtunud. Seda lugedes tekib tunne, nagu saaks saunast tulles kaela ämbritäie külma vett. Eelmises peatükis nägime, kuidas Aabram uskus Jumala tõotusi ja see arvestati talle õiguseks. Võiks arvata, et nüüd hakkab elu minema üha ülespoole ja Aabramil pole muud kui imetleda Jumala suurust ja asjade korraldamist. Tegelikkuses aga läks teisiti ja asjad kujunesid palju halvemateks. Näeme nii Saarai kui ka Aabrami vähest usku ja sellest tulenevaid probleeme tervele nende perekonnale ja hiljem tervele Iisraeli rahvale. Kõik saab alguse ikka sellest vanast lastetuse probleemist.

16:1 Ja Saarai, Aabrami naine, ei toonud temale last ilmale; aga tal oli teenijaks egiptlanna, nimega Haagar.

Näib, et kui Aabram käis varem Egiptuses, siis tõi ta sealt kaasa kaks asja, mis mõlemad osutusid talle hiljem problemaatilisteks. Üks neist oli − rikkused, teine aga − Haagar, Saarai abiline, teenija.

16:2 Ja Saarai ütles Aabramile: „Vaata, Issand on mind keelanud last saamast. Heida nüüd mu teenija juurde, vahest saan järeltulija temalt!" Ja Aabram kuulas Saarai sõna.

Saarai ettepanekus polnud iseenesest tolle aja kohta midagi ebatavalist. Nii toimiti tavaliselt siis, kui naine ei saanud lapsi. Kuna teenija kuulus naise omandi hulka, siis kuulus naisele ka laps, kelle teenija sünnitas. Seega polnud liignaiste, nagu Piibel neid nimetab, kasutamine mitte Saarai leiutis, vaid üldine praktika. See aga ei tähenda, et see viis oleks olnud Jumalale meelepärane. Meil inimestel on nii kombeks õigustada valesid asju sellega, et kõik ju teevad nii! Ja kui kõik teevad nii, siis ei või see meie arvates justkui olla vale ... Aga kas vargus ikka muutub sellest paremaks, kui kõik varastavad? Või kas halvad perekonnasuhted ja abielulahutused on siis kergemad kanda, kui tead, et need valitsevad igal pool?

Saarai tegi ettepaneku teha nii, nagu kõik teevad, ja Aabram nõustus temaga. Nii läks ka Aabramiga samamoodi, nagu kord Aadamaga − ta võttis naise nõu kuulda ja sai süüdlaseks patus.

_____

16:3 Ja Saarai, Aabrami naine, võttis egiptlanna Haagari, oma teenija, pärast seda kui Aabram oli kümme aastat elanud Kaananimaal, ja andis ta oma mehele Aabramile naiseks.

Nõnda sai Saarai teenija "ametikõrgendust" − ta sai Aabrami liignaiseks. Aga see polnud Jumala plaan. Kahtlemata olid Saarail ja Aabramil head kavatsused. Jumal oli ju andnud tõotuse, et sünnib pärija, ja nüüd panid nad pead kokku, et üheskoos välja mõelda, kuidas Jumalale tema tõotuste täitumise osas kaasa aidata. "Peab ju ise ka ometi midagi ette võtma", mõtlesid nad tõenäoliselt …

Aga see abinõu polnud Jumalale vastuvõetav. Laps, kes nõnda sündis, polnud see, keda Jumal oli tõotanud − seda näitas asjade edasine kulg.

16:4 Ja tema heitis Haagari juurde ja see jäi lapseootele; aga kui see nägi, et ta oli lapseootel, siis oli ta emand tema silmis nagu alam.

Kas oleks muud võinud oodatagi? Teenija, õigemini orjatar märkas, et ta on parem, kui tema perenaine! Ta oli "asjalikum" naine, kui Saarai! Neil aegadel hinnati naise väärtust esmajoones laste sünnitamise põhjal, ja selles polnud Saarast asja olnud, hoolimata aastakümneid kestnud abielust. "Aga vaadake mind!", või Haagar mõelda − "mina võtsin kohe vedu!" Pole ime, et ta hakkas oma perenaisele vaatama ülalt alla. Ja loomulikult märkas seda ka Saarai.

16:5 Ja Saarai ütles Aabramile: „Mulle sündinud ülekohus tulgu sinu peale! Ma andsin oma teenija sinu sülle, aga kui ta nüüd näeb, et ta on lapseootel, siis olen mina tema silmis nagu alam. Issand mõistku õigust minu ja sinu vahel!”

Siin ta siis nüüd on − ise teeb tembu, aga teised on süüdi … Ilmselt hakkab Saara isegi taipama, et ta toimis valesti. Aga nördinud on ta mitte oma teo peale, vaid selle teo tagajärgede peale.

Kahjuks on nii sageli inimeste reaktsioon just selline. Kahetsetakse mitte tegusid, vaid nende halbu tagajärgi; mitte seda, et halva asjaga hakkama saadi, vaid et see välja tuli ja teised teada said. "Varastada võib, aga vahele jääda ei tohi!", kõlab rahvatarkus. Kas me vähemalt kristlastena suudaksime näha, et halb tegu ongi tõesti halb tegu − ka sel juhul, kui sellel halbu tagajärgi ei olekski või kui neid õnnestuks vältida? Kui sageli on inimene õnnelik selle üle, et ta pääses terve nahaga ja jäi karistamata, ega taipa hoopiski, et peamine pole üldse tagajärjed, vaid tegu ise!

Teine asi, millele peame seoses sellega mõtlema, on seotud Piibli mõistmisega laiemalt. Piiblit lugedes leiame mõnigi kord kahtlase väärtusega tegusid, mida teevad Jumala inimesed ja Jumala valitud. Ometi see, et need inimesed nõnda teevad, ei tähenda veel seda, et see oleks ka Jumala silmis õige. Saarai ja Aabrami puhul näeme, et halbadel tegudel on halvad tagajärjed ka Jumala inimeste elus.

−−−−−

Piibel on Jumala Vaimu mõjutusel sündinud raamat ja see pole kirjutatud mitte inimeste kiituseks. Vastupidi − Püha Vaim on ilmselt soovinud, et ka Jumala valitud inimeste nõrkused ja langemised oleksid teistele õpetuseks. Sellepärast, kui me loeme Piiblit, siis ärgem otsigem seal täiuslikke inimesi, vaid armulist Jumalat, kes tahab ikka uuesti ja uuesti anda andeks igaühele, kes kahetsedes pöördub tema poole. Piibli pühad inimesed on pühad sellepärast, et nad on saanud andeks. Ning samal põhjusel ja samamoodi on pühad ka Jeesuse praegused järelkäijad − mitte sellepärast, et nende elu oleks nii eeskujulik, vaid Jumala armust.

Kui loeme Saarai ja Aabrami lugu edasi, siis näeme eksimatult, et nende tegu oli Jumala tahte vastane. Jumala käsud kaitsevad inimest alati. Ja nendest üle astumine toob alati kaasa probleemid ja isegi needuse.

Inimlikult mõeldes on Saarai ja Aabrami tegu ja selle motiivid vägagi mõistetavad. Nad olid pärit Kaldea Urist, kus taoline käitumisviis oli täiesti üldine. Ilmselt ei läinud nad vastuollu ka oma moraalsete arusaamadega. Me ei leia Piiblist, et Jumal oleks käskinud Aabramil ja Saarail hüljata kõik vanad kombed või et ta oleks neid praegusel juhul otseselt hoiatanud. Nende tegu oli vale ennekõike sellepärast, et see osutas usaldamatust Jumala vastu. Nad nähtavasti ei usaldanud, et Jumal suudab täita oma antud tõotused ka ilma nendepoolse sellise kaasabita.

Rõhutan veel kord: Aabrami ja Saarai patt ei seisnud esmajoones mitte selles, et Saarai andis Haagari Aabramile liignaiseks, vaid selles, et nad näitasid, et nad ei usu Jumala võimetesse.

Teisalt aga on see väga mõistetav. Aastad läksid, aga Jumala antud tõotuste täitumisest polnud märkigi. Kui meie oleksime olnud nende asemel, kas poleks me kaalutlenud täpselt samamoodi?

Nüüd aga oli tegu tehtud ja tuli tegelda tagajärgedega.

16:6 Aga Aabram ütles Saaraile: „Vaata, su teenija on sinu käes! Talita temaga, nagu sa heaks arvad!" Siis Saarai alandas teda, aga seejärel ta põgenes tema juurest.

Haagar eelistas alandamisele põgenemist. Küllap oleks see viinud nii tema enda kui ka lapse surmani, kui Jumal poleks vahele seganud. Ka Saarai käitumisest näeme, et üks eksitus toob kergesti kaasa teise.

Järgmisel korral aga näeme, et Jumal hoolitseb ka Haagari eest. Tema hoolimine ei piirdu ainult nendega, keda ta on eriliselt välja valinud.

PKK0031 1Ms 16:7 – 17:2

Haagar kohtub Issandaga

Haagari ja Saarai vahel olid tekkinud tõsised vastuolud, mis lõppesid sellega, et Haagar põgenes oma emanda juurest. Saarai oli andnud oma orjatari Aabramile liignaiseks ja ta oli jäänud rasedaks. Nüüd oli Haagar rasedana põgenenud kõrbe ja tal oleks seal halvasti läinud, kui ta poleks saanud üllatavat abi.

16:7 Ja Issanda ingel leidis tema veeallika juurest kõrbes, Suuri tee ääres oleva allika juurest.

Siit ei saa me otseselt teada, kui kaugele oli Haagar põgenenud. Aga 14. salmist näeme, et see koht oli Kaadesi lähedal. Järelikult pidi Haagar olema liikunud mitu päeva Hebroni lähedalt Egiptuse suunas. Ta oli jõudnud Suuri kõrbe kirdepoolsetele aladele, kus veest oli ilmselt tõsine puudus. Rändurite l on kombeks peatuda seal allikate juures.

Konflikt Haagari ja Saarai vahel pidi olema väga tõsine. Seda võime oletada selle järgi, kui kaugele oli Haagar põgenenud. Aga veeallika juures kohtub Haagar Issanda ingliga. See on esimene koht, kus Piibel mainib inglit. Ja siin tuleb tähele panna, et Haagar ei kohtunud lihtsalt ühe ingliga, vaid Issanda ingliga. See on eriline termin.

Juba varem on meil olnud juttu sellest, et Piibel räägib Jumalast kui kellestki täiesti enesestmõistetavast. Jumalat ei püüta meile mingilgi kombel lähemalt tutvustada, selgitada või tõestada. Juba Piibli esimesed sõnad andsid meile teada: "Alguses lõi Jumal taeva ja maa", ja seal ei tehtud vähimatki katset Jumalat kuidagi seletada või tutvustada. Ta lihtsalt on kohal ja ta tegutseb. Nüüd näeme, et täpselt samasugune lugu on ka Issanda ingliga. Mitte poole sõnagagi

ei öelda meile, kust see ingel tuli või missugune ta oli. Samuti ei püüa Piibel kedagi veenda, et inglid on olemas. Võib-olla oli see tõsiasi tol ajal midagi endastmõistetavat. Meile lihtsalt öeldakse, et Issanda ingel kohtus Haagariga kõrbes veeallika juures.

Edaspidi kohtume me inglitega sageli. Tegelikult on Piiblis ainult mõned raamatud, kus ingleid üldse ei mainita. Vanas Testamendis on sellised raamatud Ruti ja Estri raamat ning Uues Testamendis Johannese kirjad ja Jaakobuse kiri. Kõigis ülejäänud Piibli raamatutes on juttu ka inglitest.

Sõna "ingel" tähendab eesti keeles käskjalga või sõnumiviijat. Ja Piiblis kasutatakse sõna "ingel" ka niisuguse inimese kohta, kes annab edasi mõne eriti tähtsa Jumala sõnumi. Aga jälgides Piiblit hoolikalt, näeme, et Issanda ingel on midagi muud, kui tavaline ingel. Issanda ingel ilmub seal, kus inimestele antakse edasi väga tähtsaid Jumala sõnumeid. Selline oli muuhulgas Gabriel, kes tõi Maarjale sõnumi Jeesuse sündimisest. Aga peale selle kasutatakse Vanas Testamendis väljendit "Issanda ingel" salapärase olendi kohta, kes ühelt poolt on justkui Issand ise, teisest küljest aga Issanda saadik. See Issanda ingel räägib mina-vormi kasutades iseendast kui Issandast ja kui Jumalast. Nii teeb ta ka siin, kus ta ilmub Piiblis üldse esimest korda. Ta räägib Aabramile mina-vormis, otsekui Issand ise, ja kasutab umbes samu väljendeid, mida Jumal ütles eespool Aabramile.

Kes on see salapärane olevus, kes ilmub tegevusväljale ennast tutvustamata, räägib iseendast otsekui Jumalast ja teeb kõikvõimsa Jumala tegusid, nagu me hiljem näha saame. Kes on see, kes laseb kutsuda end Jumalaks, nagu Haagar varsti teeb, ja kes on Issand ja kes on siiski teine kui Issand? Ilmselt pole see keegi muu kui seesama isik, keda me hiljem õpime tundma nimega Issand Jeesus Kristus. Ainult tema on Jumala kõrval Issand, ja samas on ta ka ise Jumal. Ainult tema võib tegutseda ja otsustada otsekui Jumal, kasutades enda kohta sõna "Mina".

See salapärane isik, keda me Vana Testamendi lehekülgedel siin-seal kohtame, peab olema Issand Jeesus esialgsel kujul − enne, kui ta sündis maailma inimesena. Jeesus on alati olnud olemas, aga Uuest Testamendist võime lugeda, kuidas ta sai inimeseks. Aga ta on olnud olemas ja tegutsenud ka juba enne seda. Seepärast kohtame teda siin-seal Vana Testamendi lehekülgedel otsekui maskeeritult.

Eriti kõnekas on seejuures minu meelest fakt, et Issanda ingel ilmub esimest korda just Haagarile − orjatarile, kes on pidanud elus loobuma juba kahest kodust − ühest Egiptuses ja teisest tõotatud maal, ja kes nüüd on teel uuesti Egiptuse poole. Ükskord palju aastaid hiljem kasutas ilmselt sedasama teed ka Jeesuse ema, põgenedes koos Jeesus-lapsega tõotatud maalt Egiptusesse. Aga sel juhul, võiks öelda huumoriga, on koht Jeesus-lapsele juba tuttav! Juba nii ammu oli ta selle tee ääres ilmunud Haagarile. Ja kas Jeesus polegi tulnud maailma selleks, et otsida nimelt kadunuid?

16:8–10 Ja ta ütles: „Haagar, Saarai teenija! Kust sa tuled ja kuhu sa lähed?" Ja tema vastas: „Ma põgenen oma emanda Saarai eest." Siis ütles Issanda ingel temale: „Mine tagasi oma emanda juurde ja alanda ennast tema käte alla!" Ja Issanda ingel ütles temale: „Ma teen sinu soo nõnda arvurikkaks, et see paljuse pärast pole loetav!"

Nagu näeme, Issanda ingel räägib Haagarile mina-vormis, otsekui Jumal. Ja Jumal tahtis, et Haagar sünnitaks oma lapse ja et sellel lapsel oleks palju järeltulijaid.

−−−−−

Sellest juhtumist räägib ka apostel Paulus Kirjas galaatlastele. Ta kasutab Haagari ja Saarai elu allegoorilise näitena, selgitades päästet Jeesuses. Haagarit võrdleb Paulus Siinai mäega. Seal sai Mooses Jumalalt Seaduse. Ja Paulus ütleb,

et Seadus sünnitab inimese orjaks. Saarai aga on vabadusse sündinute eeskuju, sest Aabrami tõelise naisena oli Saarai vaba. Paulus tahtis sellega öelda, et enda rahva on Jeesus vabastanud Seaduse orjusest. Kristlane on vaba orjastavatest seadustest. Tema elu peamisteks suunajateks ja kujundajateks pole käsud ja keelud nagu orjal, vaid vabadus valida ja otsustada, mida ja kuidas ta ise tahab teha.

Ka kristlasel tuleb ennast jälgida, et Jumala seadused ei võtaks tema elus endale seda kohta, mis kuulub Kristusele. Sest üsna automaatselt ja märkamatult võib ka kristlane hakata mõtlema, et ta meeldib Jumalale rohkem siis, kui ta täidab hoolega Jumala käske või teeb häid ja õigeid asju. Nii võivad ka iseenesest täiesti head ja õiged piibellikud põhimõtted muutuda inimese orjastajateks. Aga ori on alati hirmu all. Ta peab kogu aeg mõtlema, kas peremehe käsud on küllalt hästi ja täpselt täidetud. Tema elus puudub rõõm ja vabadus.

Ka kristlasena on sageli nii raske tõeliselt mõista, et Jeesuse poolt valmistatud pääste on tõesti täiuslik ja sellele pole tarvis enam mitte midagi lisada. Raske on tõsiselt võtta, et sellele päästele võib kindlalt toetuda ka siis, kui oled ebaõnnestunud. Nii tegi ka Saarai. Ka halbadel päevadel oli ta Aabrami seaduslik ja täieõiguslik abikaasa. Tal polnud kunagi vajadust öelda: "Ma käitusin täna halvasti. Kas sa võtaksid mind nüüd uuesti oma abikaasaks?"

Nii on ka kristlase eluga. See ei ole üritus kunagi kellekski saada, vaid pigem saada selleks, kes sa juba seaduslikult oled. Jumal on sulle andeks andnud ja sa oled tema poolt täielikult aktsepteeritud ja vastu võetud. See teadmine toob rahu.

16:11–12 Ja Issanda ingel ütles temale:
„Vaata, sa oled lapseootel ja tood poja ilmale! Pane temale nimeks Ismael, sest Issand on kuulnud su alandusest! Temast tuleb mees nagu metseesel – tema käsi on igaühe vastu ja igaühe käsi on tema vastu – ta elab vaenus kõigi oma vendadega."

Kui neid salme lugedes mõelda kasvõi Lähis-Ida ajaloole viimase 4000 aasta jooksul, siis jääb üle ainult tunnistada, et Issanda ingli sõnad on väga täpselt täide läinud. Ka praegu on seal olukord täpselt samasugune. Ismaeli järeltulijad on sõdinud nii omavahel kui ka Iisaki järeltulijate vastu läbi terve ajaloo, tänapäevani välja.

Haagar pidi panema lapsele nimeks Ismael. Muide, Jumal loomulikult teadis, kummast soost on sündiv laps, seepärast polnud tal raske anda talle poisi nime juba nüüd. Vähe sellest − Jumal tundis isegi sündiva poisi iseloomu ja samuti temast sündiva rahva iseloomu.

Ismael tähendab tõlkes: 'Jumal kuuleb'. Kui Haagar hiljem kasvõi kutsus last sööma, siis tuletas see nimi talle iga kord meelde Jumala suurust. Poisile sellist nime andes hoolitses Jumal ka Haagari eest.

16:13–14 Siis ta nimetas Issandat, kes temaga oli rääkinud, nimega „Sina oled nähtav Jumal", sest ta ütles: „Kas ma siin ikka veel näen pärast oma nägemust?" Seepärast nimetatakse seda kaevu Lahhai-Roi kaevuks; vaata, see on Kaadesi ja Baaredi vahel.

Pikemalt mõtlemata hakkas Haagar kutsuma Issanda inglit Jumalaks. Sellega seoses sai ka sealne kaev nimeks Lahhai-Roi. See tähendab tõlkes: 'Selle kaev, kes elab ja näeb mind'.

Me näeme, kui armuline oli Jumal Haagarile. Otsekui karjane leidis ta eksinud lamba ja juhtis ta taas koduteele. Ja muidugi sünnitas Issanda ingli ilmumine Haagaris ka usu. Me ei tea, kas Haagar oli õppinud uskuma elavasse Jumalasse, elades Aabrami perekonnas. Päritolult egiptlasena oli tal kahtlemata teistsuguseid mõtteid ja ettekujutusi Jumalast või jumalatest kui need, millega ta Aabrami juures kokku puutus. Nüüd sai ta kogeda midagi uut − ta kohtus

Jumalaga, kes elab ja näeb teda. Nüüd oli tal selle Jumalaga isiklik suhe. Ta teadis, et ta elab selle Jumala silma all. Ja see on Jumal, kes soovis talle head. Ja Haagar, sõnakuulelikuna sellele heasoovlikule Jumalale, pöördus alandlikult kodu poole tagasi.

Päris kindlasti polnud alandumine ja oma vigade tunnistamine talle kerge. Jumala tahte järgimine ei lange sageli kokku meie isiklike soovidega. Aga sellest hoolimata on Jumala tee siiski parim tee.

16:15–16 Ja Haagar tõi Aabramile poja ilmale; ja Aabram pani oma pojale, kelle Haagar oli sünnitanud, nimeks Ismael. Ja Aabram oli kaheksakümmend kuus aastat vana, kui Haagar Aabramile Ismaeli ilmale tõi.

Nii sai Aabram oma esimese järeltulija. Ent see ei olnud tõotatud laps.

Pärast neid sündmusi läheb tervelt 13 aastat, mil Aabrami, Saarai ega Haagari elust ei räägita meile mitte midagi. Võib ainult kujutleda, kuidas need aastad mööda veeresid. Haagarile sündinud poiss hakkab kiiresti kasvama. Saarai aga ei jää ega jää rasedaks. Loomulikult pole selles ka enam midagi imelikku. Aabram on varsti juba 90-aastane. Pole enam põhjustki oodata, et talle veel lapsi võiks sündida.

Teisalt aga oli Aabram saanud tõotuse Jumalalt. See tõotus oli kinnitatud nii, nagu tol ajal kinnitati kõik ametlikud lepingud. Kui vastuolulisi mõtteid võisid küll nende aastate jooksul mõelda Aabram ja Saarai! Küllap meenutas Aabram mõnigi kord tõotusi, mis Jumal oli talle andnud.

Eespool olen maininud, et 1. Moosese raamat räägib meile ühtekokku seitsmest korrast, mil Jumal ilmus Aabramile kas otsesemalt või kaudsemalt. Kõigil neil kordadel andis Jumal Aabramile oma tõotusi. Aabram pidi üle elama ka seitse suurt katsumust. Siinkohal on sobiv meenutada neid katsumusi, sest iga uskliku usk pannakse alati ka katsumustes proovile.

Esimest korda anti Jumala tõotus Aabramile, kui ta oli alles oma lapsepõlvekodus Mesopotaamias, Kaldea Uris. Polnud kerge maha jätta kõik tuttav ja kodune ning liikuda, teadmata kuhu. Ometi, tõenäoliselt just seoses nende tõotustega, kolis Aabram lõpuks koos oma isa Terahiga umbes tuhat kilomeetrit lähemale tõotatud maale. Nad jõudsid Haaranisse, kus Terah lõpuks suri. Sealt jätkas Aabram oma teekonda koos oma naise ja Lotiga Kaananimaale. Sellega oli esimene pikk ja tõsine katsumus lõpuks selja taga.

Teiseks tõsiseks katsumuseks kujunes ootamatu näljahäda uuel kodumaal. Selle tõttu otsustas Aabram minna Egiptusesse. Sealt sai ta endale nuhtluseks palju varandust – ja Haagari.

Kolmas katsumus oligi seotud suure varandusega. Väga paljud inimesed on pidanud kogema, et suur varandus võib olla suureks probleemiks. See võib olla teatud olukordades lausa komistuskiviks. Ja ometi arvan, et nii mina kui ka sina eelistaksime seda komistuskivi mõnelegi muule katsumusele. Rikkus on tõeliselt ahvatlev ja tundub, et ka võrdlemisi ohutu komistuskivi. Võib-olla just sellepärast ongi see tegelikult nii ohtlik. Kelleltki vanalt jumalamehelt küsiti kord, mida ta teeks, kui ta võidaks loteriiga miljoni. Mees vastas seepeale: "Ei, ma loodan, et hea Jumal mulle niisugust õnnetust kaela ei saada."

See mees mõistis, et rikkusega on seotud suured ohud. Aabrami suhtes võime öelda, et ta elas üle rikkusega seotud katsumused. Ta ei sulgenud oma südant kellegi ees, vaid andis ka Lotile eesõiguse valida, missuguse osa maast tahab ta võtta endale esimesena. Ometi oli just varandus see, mis põhjustas nende kahe mehe teineteisest lahkumise – nende lambakarjad ei mahtunud enam samale karjamaale.

Neljandaks katsumuseks oli sõda idast tulnud kuningate vastu. Sellest sõjast tuli Aabram välja võitjana. Ja võitjal on alati erilised kiusatused. Sõjasaaki on piiramatult. Nüüd saab täie õigusega võtta endale kõike, mida võtta annab. Mitte keegi ei saa öelda, et sul pole selleks õigust. Keset seda kiusatus kinnitab Jumal Aabramit Melkisedeki õnnistusega. Ja nii keeldub Aabram võtmast endale midagi sellest sõjasaagist, mida Soodoma kuningas talle pakub. Ka selle katsumuse järel ilmus Aabramile Jumal ja kinnitas teda.

Viiendat katsumust võib pidada Aabrami elus üheks kõige suuremaks. See oli tema abikaasa Saarai lastetus, mis kestis aastaid ja aastakümneid. Lõpuks muutus mees kannatamatuks ja hakkas ise korraldama asju, nii nagu oskas. Sellega aga läks ta Jumala tahtest välja. Tulemuseks oli Ismaeli sündimine ja muuhulgas palju sõdasid seoses tema järglastega.

Ees on veel kaks tõsist katsumust. Üks nendest on seotud Soodoma ja Gomorraga, millest räägitakse 18. peatükis. Teine aga Iisaki ohverdamisega, millest räägitakse 22. peatükis.

_____

Oleme oma järjega jõudnud 1. Moosese raamatu 17. peatükki. Sedagi peatükki võib pidada 1. Moosese raamatus üheks tähelepanuväärsemaks. Siin näeme, kuidas Jumal taas sõlmib liidulepingu Aabramiga ja kinnitab oma tõotust anda talle järeltulija. Aabram saab teada, et Ismael ei ole tõotatud laps. See peatükk aitab mõista tervet 1. Moosese raamatut. Tal on küllaltki võtmeline tähtsus ülejäänud 1. Moosese raamatu ja sedakaudu ka terve Piibli mõistmiseks.

Lepingus, mille Jumal Aabramiga sõlmib, on kaks tähtsat peatükki − järeltulija ja maa. Ühtlasi ilmutab Jumal ka enda kohta midagi uut. Ta annab Aabramile teada oma nime El-Shaddai − Kõigeväeline Jumal. Ja ta annab ka Aabramile uue nime: Aabraham − 'Isaks paljudele'. Endine nimi Aabram tähendab 'Kõrget isa', uus nimi Aabraham aga viitab tulevikule − sellele, mis Aabramist saab edaspidi.

17:1 Kui Aabram oli üheksakümmend üheksa aastat vana, siis Issand ilmutas ennast Aabramile ja ütles temale: *„Mina olen Kõigeväeline Jumal, käi minu palge ees ja ole vaga!*

Haagari põgenemisest oli möödunud 13 aastat. Need olid pikad aastad Aabramile ja tema perekonnale. Ilmselt polnud nende aastate jooksul ka Jumalast midagi kuulda − ta polnud Aabramile vahepeal ilmunud. Aga nüüd, uuesti ilmudes, annab Jumal Aabramile teada oma uue nime: *El-Shaddai*, eesti keeles: Kõigeväeline Jumal.

Soome misjonär Kaarlo Syväntö, kes on kaua aega elanud Iisraelis, on öelnud, et sõna *shaddai* on ilmselt tuletatud heebreakeelsest sõnast, mis tähendab nisa või rinda. See tähendab, et emarind on kõik, mida väike laps vajab, nii on ka Jumal inimesele igas suhtes piisav ja kõikvõimas. Siin kasutab Jumal esimest korda enda kohta seda nime, mida hiljem kohtame korduvalt. Ja miks just siin? Küllap seepärast, et Aabram vajas oma usus julgustust ja kinnitust. Kui tema Jumal on tõesti kõikvõimas, siis miks ei peaks ta täitma oma tõotust, mis ta on andnud pisikesele inimesele?

17:2 *Ma teen lepingu enese ja sinu vahel ja teen sind väga paljuks.”*

Siinkohal mõni sõna selle kohta, mida tähendab Piiblis sõna "leping". See on huvitav, sest see on seotud Piibli keskse sõnumiga ja isegi sellega, miks oleme hakanud Piibli erinevate osade kohta kasutama nimetusi "Vana Testament" ja "Uus Testament". Sõna "leping" on heebrea keeles *beriit* ja see esineb Vanas Testamendis ligemale 300 korda. Leping tähendab kohustuse võtmist, kokkulepet, allianssi, suulist kokkulepet, kirjalikku kokkulepet või kontrahti, võlakirja, tagatist või panti.

Aga sõna "leping" ei esine ainult Vanas Testamendis. Seda kasutab ka Uus Testament. Kreeka keeles on vastav sõna *diatheke*, ja seda kasutatakse Uues Testamendis üle 30 korra. Selle erinevus võrreldes heebreakeelse sõnaga seisneb selles, et kreekakeelne sõna tähendab õieti tahet või ka testamenti. Peale selle on selle tähendus 'korraldamine'. Ja just korraldamisega oli tegemist ka Aabrami ja Jumala vahelises lepingus – Jumal andis teada, kuidas ta kavatseb asjad korraldada.

Jeesuse ajal oli kasutusel Vana Testamendi kreekakeelne tõlge, mida kutsuti Septuagintaks. Seal on heebreakeelne sõna *beriit* tõlgitud peaaegu alati kreeka sõnaga *diatheke*. Ja kui apostlid hakkasid pärast Jeesuse ülestõusmist surnuist kuulutama Jumala päästet, oli neil meeles, mida Jeesus oli öelnud, seades püha õhtusöömaaja: "See karikas on uus leping minu veres". Nii tahtis ka Jeesus öelda, et Vana Testamendi leping ja Uue Testamendi leping on omavahel seotud.

Kuna nüüd oli tegemist uue lepinguga, siis loomulikult pidi olemas olema ka vana. Nii võib Vana Testamenti ja Uut Testamenti kutsuda ka vanaks ja uueks lepinguks. Aga kuna kreekakeelsel sõnal oli ka testamendi tähendus, kujunes just see sõna viimaks Piibli vana ja uue osa nimetuseks.

Järelikult, kui me siin, 1. Moosese raamatu 17. peatükis, käsitleme Jumala lepingut Aabramiga, siis on meil tegemist Piibli ühe kõige põhilisema teemaga. Algtekstis kasutatakse sõna "leping" selles peatükis tervelt 13 korda. Seejuures on terves peatükis kokku 27 salmi. Niisiis on igal juhul tegemist selle peatüki tähtsaima teemaga.

Seekordne Jumala ilmumine Aabramile on järjekorras viies ja see erineb eelnevatest ilmumistest selle poolest, et seekord Aabram ka näeb Issandat. Eelmisel korral ilmus Jumal Aabramile nägemuses. Veel varasematel kordadel on jäetud ütlemata, mis kombel andis Jumal oma sõna Aabramile. Siin aga, lisaks sellele, et Jumal sõlmib lepingu Aabramiga, uuendab ta oma tõotust ka selle kohta, et Aabram saab palju järeltulijaid. Rm 4:19 kirjeldab apostel Paulus Aabramit nõnda: "Ta ei jäänud usus nõdraks, pannes tähele oma elatanud, ligi saja-aastast ihu ja Saara surnud lapsekoda."

Niisiis, Saara üsk oli surnud. See oli nagu haud. Ent see haud ärkas ellu ja sündis Iisak. Paulus lõpetab Rooma kirja 4. peatüki, rääkides mitte enam Iisakist, vaid Iisaki kaugest järeltulijast, kes omal ajal tema soost maa peale sündis: "Jumal äratas surnuist üles meie Issanda Jeesuse, kes loovutati meie üleastumiste pärast ja äratati üles meie õigekssaamise pärast."

Elu surmast! Just sellega oli tegemist tõotuses, mille Jumal andis Aabramile. Selleks ajaks oli Aabram 99-aastane ja Saarai, kelle üsk oli surnud, oli 89-aastane. Ja ometi sündis aasta pärast poeg Iisak, kes tõi majja naeru.

Järgmisel korral aga vaatame lähemalt lepinguid ja nendes sisalduvaid tõotusi.

PKK0032 1Ms 17:3 – 27

Jumala leping

1. Moosese raamatu 17. peatüki põhiteema on Jumala leping. Heebreakeelses algtekstis kasutatakse sõna "leping" koguni 13 korda. Ja leping on üks terve Piibli kõige tähtsamaid teemasid. Täna vaatleme ennekõike, mida tähendas leping Aabrami jaoks. Eelmisel korral oli juba juttu sellest, et Jumal ilmus Aabramile ja rääkis talle lepingust.

Enne jätkamist juhin tähelepanu veel ühele asjale. Lugedes Piiblit ja eriti Aabrami elulugu, võib meile jääda mulje, et see on üsna endastmõistetav, et Jumal Aabramile vahetevahel ilmub. Tegelikult aga pole see sugugi nii. Piibel räägib terve Aabrami pika elu jooksul ühtekokku ainult seitsmest korrast, mil Jumal talle kas ilmus või andis oma sõna. Ent Aabram elas 175-aastaseks! See tähendab, et keskeltläbi ilmutas Jumal ennast Aabramile kord 25 aasta jooksul. Loomulikult ei toimunud need ilmumised regulaarsete vaheaegadega. Aga seda tõsiasja teades on meil kergem mõista, et ka Aabrami elus polnud Jumala ilmumised sugugi endastmõistetavad ega igapäevased asjad.

17:3–4 Siis Aabram heitis silmili maha ja Jumal rääkis temaga, öeldes:

„See olen mina! Vaata, mu leping sinuga on, et sina saad paljude rahvaste isaks.

Kui Jumal Aabramile ilmus, siis heitis Aabram silmili maha. See on inimese õige asend Jumala ees. Aabram ei kujutlenud ennast olevat Jumala ees midagi muud, kui ta tegelikult oli. Ta teadis, milline vahe on inimesel ja Jumalal. Sellepärast heitis ta silmili maha, kui Jumal talle ilmus.

Seejärel meenutab Jumal Aabramile lepingut, mis tegelikult on ju sõlmitud Aabramiga juba ammu: "See on mu leping sinuga," ütleb Jumal, "et sina saad paljude rahvaste isaks." Järgneva 4000 aastaga on Aabramile sündinud tõesti palju järeltulijaid. Juba Ismaeli ja Iisaki järeltulijaid üksi on palju miljoneid. Lisaks arvestab Jumal Aabrami järglaste hulka ka tema vaimulikud lapsed − need, kes on Kristuses. Rm 4:16 ütleb Paulus, et Aabram on nende kõikide isa, kes on Aabrami usust. Seejuures pole tähtis, kas nende inimeste rahvus on juut, araablane, kreeklane või ka eestlane. Jumal on oma tõotused täitnud.

Siin aga, kus Jumal ilmselt kavatseb hakata oma tõotust lõpuks täitma, muudab ta selle märgiks ka Aabrami nime.

17:5 ***Sinu nime ei hüüta siis enam Aabramiks, vaid su nimi olgu Aabraham, sest ma teen sind paljude rahvaste isaks!***

Sõna "Aabram" on tõlkes 'kõrge isa', aga "Aabraham" tuletab meelde heebreakeelseid sõnu, mis tähendavad 'rahvaste paljuse isa'. Jumal kinnitab taas Aabrami usku, muutes isegi tema nime. Aga mõtlema peame sellelegi, et Aabrami uus nimi kutsub esialgu kahtlemata esile ka pilkeid ja kaastunnet.

Kujutlegem Aabramit kusagil oaasis, kui mööda läheb karavan. Karavan märkab oaasi ja teeb seal peatuse. Tullakse Aabrami juurde ja tervitatakse idamaiste kommete kohaselt. Võõrad esitlevad ennast. "Mina olen Ali", ütleb üks. "Ja mina olen Abu", ütleb teine. Kolmas ütleb: "Mina olen Omar." Ja Aabram ütleb: "Mina olen kõrge isa." Seepeale ütlevad külalised: "Sinu nimest võib järeldada, et sinul ja su naisel on palju lapsi?" Mille peale Aabram vastab: "Mitte ainsatki."

Seepeale pöörduvad võõrad habemesse muiates minekule.

Aasta hiljem tulevad samad inimesed jälle sama teed pidi. Nad peatuvad samas oaasis. Kui Omar on kaamelid jootnud, küsib ta, kuidas Kõrge isa käsi käib. Ja Aabram vastab: "Minu nimi ei ole enam 'Kõrge isa', vaid 'Rahvaste paljuse isa'. − "Kas sulle on vahepeal kaksikud sündinud, et sa oma nime oled muutnud?" tunnevad külalised huvi. Ja Aabram peab vastama: "Minul ja mu naisel pole kahjuks ikka veel ainsatki last." Mis sa arvad, mis näo külalised seepeale teevad?

Ja pealegi, külalised külalisteks. Need tulevad ja lähevad, nad on siiski võõrad. Aga mida peavad ütlema Aabrami enda lähedased, näiteks tema teenijad, kui nad kuulevad, kuidas Saarai hüüab oma meest Aabrahamiks? "Vaesed vanakesed, lähevad juba peast segi", mõtlevad nad arvatavasti.

Jumala tõotuste peal elamine võib selles maailmas esile kutsuda naeru ja pilget. Aga need tõotused kehtivad sellest hoolimata. Selle märgiks oli Aabrami nime muutmine, enne kui Iisak oli sündinud.

Jumal jätkas:

17:6–7 Ma teen sind väga viljakaks ja lasen sind rahvaiks saada, kuningadki põlvnevad sinust. Ma teen lepingu enese ja sinu vahel, ja sinu soo vahel pärast sind, igaveseks lepinguks sugupõlvedele, et ma olen Jumalaks sinule ja su soole pärast sind.

Kas panid tähele, et lepingut, mille Jumal Aabramiga sõlmib, nimetab ta ise "igaveseks lepinguks"? Kui see on igavene leping, siis kehtib see kindlasti ka täna. Jumal pidas oma tõotuses silmas muuhulgas ka Jeesust Kristust. Ja see, kes usub Jeesusesse, on Jumalaga lepingulises vahekorras. Ta elab igavesti. Jumal ei mõtle ümber ega kavatse oma lepingut mingil hetkel tühistada. See pole tähtajaline leping, vaid tähtajatu, igavene. Seepärast võid sa julgesti toetuda Jeesuse lunastustööle ka praegusel hetkel. See kannatab sinu raskuse välja küll!

17:8 Ja ma annan sinule ja su soole pärast sind selle maa, kus sa võõrana elad, kogu Kaananimaa, igaveseks omandiks. Ja mina olen neile Jumalaks!”

Jumal räägib Aabramiga oma lepingu sisust ja kehtivusest. See kehtib ka Aabrami järglaste suhtes. Ja see leping hõlmab ka Kaananimaad kui Aabrami järglaste omandit. Samuti ütleb Jumal, et ta on ka Aabrami järglaste Jumal. Jällegi paneme tähele ka seda, et selles lepingus puuduvad sõnad "kui". Siin ei seata teatud tingimusi Aabramile ega tema järglastele. Antakse üksnes tõotused kehtivusajaga: "Igavesti". Nendele tõotustele sai meie usuisa toetuda.

Jumal ei kavatse oma lepingust taganeda. Küll aga märkame hiljem, et inimesed oma sõnakuulmatusega võisid end asetada sellest lepingust väljapoole.

_____

Nendest aegadest alates on tõotatud maa kuulunud Iisakile ja tema järglastele. Aga mitte kogu see aeg ei ole Iisraeli rahvas sellel maal elanud. Varsti pärast Aabrahami läks rahvas Egiptusesse, kus nad muutusid arvukaks. Kui Egiptusesse kolis 70-liikmeline suurpere, siis sealt tagasi tuli omal ajal rahvas, keda oli poolteist miljonit − umbes sama palju, kui Eestimaal elanikke. Seejärel elas rahvas tõotatud maal umbes 800 aastat − kuni sundasustamiseni Babülooniasse. Prohvetid andsid teada, et põhjus, miks kõik nõnda läks, oli ebajumalateenistus, eriti baalide teenistus.

Seejärel, umbes 500 aastat hiljem, pillutati rahvas uuesti laiali, kui aastal 70 pKr vallutati Jeruusalemm ja hävitati tempel. Rahva lõplik laiali pillutamine toimus II sajandil, kui aastal 135 suruti maha viimane mäss, Jeruusalemm künti põlluks ja tema nimigi muudeti Aelia Capitolina'ks. Iisraeli rahvas oli hüljanud oma Messia.

Aga nüüd elame me ajal, mil Jumal on uuesti hakanud koguma oma rahvast tõotatud maale. Jumal on oma tõotustele tõepoolest ustav.

17:9–11 Ja Jumal ütles Aabrahamile: „Ja sina pead mu lepingut pidama, sina ja su sugu pärast sind põlvest põlve. See on minu leping minu ja teie ning sinu soo vahel pärast sind, mida te peate pidama: kõik meesterahvad tuleb teil ümber lõigata! Te peate oma eesnaha liha ümber lõikama ja see olgu minu ja teie vahelise lepingu märgiks.

Eespool ütlesin, et lepingus ei seatud inimesele tingimusi. Leping kehtis lihtsalt selle põhjal, et Jumal oli nõnda tõotanud. See ei eeldanud inimeselt mitte mingeid ponnistusi ega erilisi sooritusi, nagu näiteks häid tegusid, palverännakuid või tõotusi elada edaspidi paremat elu. Selles mõttes ei nõutud selles lepingus inimeselt midagi.

Aga Jumal tahtis siiski, et inimesel oleks ka midagi välist, mis seda lepingut talle meelde tuletab. Nii seatigi lepingu väliseks märgiks ümberlõikamine. Kõik poisslapsed tuli ümber lõigata kaheksapäevastena. See väline märk pidi aitama inimestel meeles pidada Jumala tõotusi.

Iseenesest polnud ümberlõikamine küll isegi nendel aegadel inimkonna jaoks midagi uut. Seda tundsid Lähis-Idas paljud muudki rahvad. Erandiks olid selles suhtes vilistid − merelt tulnud rahvad. Ümberlõikamine oli nendel aladel üldiselt kasutusel kui täiskasvanuks saamise rituaal, kui poisist sai mees.

Aabrami puhul aga oli ümberlõikamise uus tähtsus selles, et see seostati Jumala sõlmitud lepinguga. See sai lepingu märgiks, mis tuletas meelde Jumala tõotusi.

17:12–13 Kaheksapäevastena tuleb teil ümber lõigata kõik teie meesterahvad põlvkondade viisi, olgu peres sündinud, olgu raha eest ostetud ükskõik missuguselt võõralt, kes sinu soost ei ole, kindlasti tuleb ümber lõigata niihästi su peres sündinu kui su raha eest ostetu. Minu leping peab teie ihu küljes olema igavese lepinguna!

Algusest peale ei ole Jumala leping välistanud ühtegi rahvast ega inimeste rühma. Lepingust, mille Jumal oli Aabrahamiga sõlminud, said osa ka teiste rahvaste esindajad, kui nad võeti ümberlõikamisega sellesse lepingusse. Sellest praktikast räägivad Moosese raamatud edaspidi täpsemalt.

Piiblist teame, et ka Jeesus lõigati ümber kaheksandal päeval ja et ta kuulus Aabrahami järglaste hulka ning oli Taaveti poeg. Niisiis täitis Jeesus lepingu tingimused ka väliselt.

Aga pöörame tähelepanu sellele, et Jumala leping ei olnud midagi niisugust, mille oleksid rajanud inimesed oma tegudega. Jumal oli see, kes sõlmis lepingu Aabrahamiga, ja inimesed said üksnes selle lepingu märgi. Ka tänapäeval ei saa ükski inimene päästetud mitte selle põhjal, et ta kuulub kogudusse või mõnda organisatsiooni. Samuti ei päästa teda ükski muu väline tegu. Päästmine põhineb Jumala teol ja tõotustel, mida inimene võib võtta lihtsalt vastu. Jumala ja inimese osadus rajaneb alati sellel, et Jumal on teinud omalt poolt kõik valmis. Ja inimene võib tulla ning võtta selle valmis töö vastu.

17:4 Aga eesnahaga meesterahvas, kelle eesnaha liha ei ole ümber lõigatud, tuleb hävitada oma rahva seast: ta on tühistanud minu lepingu!”

See salm näitab, et inimene võib ka Jumalat vihastada. Mõni inimene oleks võinud ka mõelda, et kui leping on juba valmis ja sõlmitud, tühja siis enam sellest ümberlõikamisest! Aga sellise mõttega oleks inimene saanud lepingu rikkujaks. Siin näeme, et oma sõnakuulmatusega võib inimene teha tühjaks Jumala armu pakkumise.

Ka tänapäeval kehtib Jumala rajatud leping Jeesuses Kristuses. Aga Jumal ei sunni ühtki inimest sellesse uskuma, et ta saaks päästetud, kuigi Jumal väga soovib, et iga inimene sellesse usuks. Nii sõltub nüüd inimese enda

sõnakuulelikkusest, kas ta astub sellesse lepingusse või jääb Jumala riigist välja. Leping ise aga kehtib igal juhul − ka siis, kui inimesed selle hülgavad, oma päästmisest ei hooli või otsivad selleks teisi võimalusi.

Jumala pääste on võimas. Ta annab oma imelised tõotused, ja need tõotused kannavad igaüht, kes nendele toetub.

−−−−−

Järgmiseks aga kuuleme, mida Jumalal on öelda Saarai ja Ismaeli kohta.

17:15−16 Ja Jumal ütles Aabrahamile: „Saaraid, oma naist, ära hüüa enam Saaraiks, vaid tema nimi olgu Saara! Ma õnnistan teda ja annan ka temalt sulle poja. Ma õnnistan teda nõnda, et ta saab rahvaiks, rahvaste kuningadki põlvnevad temast."

Niisiis sai uue nime ka Saarai. Nimi Saarai, tähendab vabast, jõukast perekonnast pärit vürstitari, suursugust inimest. Saara aga tähendab 'vürstinnat', 'emandat', 'valitsejannat'. See laiendab tema nime esialgset tähendust ja viitab tema tulevasele suurele perekonnale − Saara pidi saama paljude rahvaste ja isegi kuningate esiemaks.

Kuidas reageeris sellele tõotusele Aabraham?

17:17 Siis Aabraham heitis silmili maha, naeris ja ütles oma südames: „Kas peaks saja-aastasele poeg sündima? Või peaks üheksakümneaastane Saara sünnitama?"

Jumala antud tõotus ajas vana Aabrahami naerma. See tõotus tundus tõesti uskumatu. Keda ei ajaks ka meie ajal naerma, kui keegi ütleks, et 90-aastane naine, kes eluaeg pole lapsi saanud, sünnitab nüüd lapse! Loomulikult ei usu seda keegi. Kui nüüd Jumal annab Aabrahamile sellise tõotuse, siis ajab see Aabrahami lihtsalt naerma.

Selle asemel võib Aabrahamile meelde tulla midagi muud: aga kuidas on selle poisiga, kelle ta vahepeal on endale soetanud? Mida võib oodata seoses Ismaeliga? Ja nii ta esitabki oma mureliku palve Jumalale.

17:18 Ja Aabraham ütles Jumalale: „Kui ainult Ismaelgi sinu ees jääks elama!"

Hoolimata kõigest ebameeldivast, oli Aabraham Haagarile sündinud pojasse kiindunud. Hiljem peab Aabraham vastavalt Jumala käsule saatma selle poja koos emaga kodunt minema. Kindlasti polnud tal seda kerge teha, mõeldes seejuures pealegi oma valearvestustele. Usaldamatust Jumala vastu tuleb tegelikult käsitleda patuna, ja see oli toonud Aabrahami ellu hulga probleeme. Nii teeb usaldamatus ja patt alati, kuigi võib olla olukordi, kus see tundub olevat vaat et ainuke ja möödapääsmatu lahendus. Sageli süüdistatakse Jumalat raskuste pärast, mis eluteel vastu tulevad, ega märgata, et tegelikult lihtsalt lõigatakse seda, mida ise on varem külvatud. Süüdlast otsides tasub alustada iseendast ja oma tegemistest ning tegematajätmistest.

Aabraham loomulikult ei looda enam Saaralt poega. Selle asemel esitab ta Jumalale palve, et vähemalt Ismaelgi jääks elama. Mida aga vastab selle peale Jumal?

17:19 Siis ütles Jumal: „Siiski, su naine Saara sünnitab sulle poja ja sa pead panema temale nimeks Iisak. Ja ma teen temaga lepingu, igaveseks lepinguks tema soole pärast teda.

Esimese hooga ei vasta Jumal Ismaeli kohta midagi. Ta lükkaks nagu isa palve tagasi. See tähendab seda, et inimliku leidlikkuse tulemusel sündinud lapsele ei kuulu need õnnistused, mis on ette nähtud tõotuse lapsele. Jumal ei muuda

oma sõna vastavalt inimese soovidele. See aga ei tähenda, et Jumal Ismaelist üldse ei hoolikski. Ka tema saab oma õnnistuse, aga mitte selle, mis on ette nähtud Iisakile – tõotuse lapsele.

17:20–21 Aga ka Ismaeli pärast ma olen sind kuulnud. Vaata, ma õnnistan teda ja teen ta viljakaks ning väga arvurikkaks. Temast sünnib kaksteist vürsti ja ma teen ta suureks rahvaks. Kuid oma lepingu teen ma Iisakiga, kelle Saara sulle sünnitab tuleval aastal selsamal ajal."

Ka Ismaelist põlvneb suur rahvas – selline oli vastus Aabrahami palvele. Aga samas rõhutab Jumal, et sõlmitav leping ei käi mitte Ismaeli kohta, vaid Iisaki kohta, kes pole isegi veel mitte eostatud Saara üsas. Ja ometi räägib Jumal temast juba otsekui elavast inimesest.

Näeme, et Jumal ei ole ajaga seotud samamoodi nagu meie, inimesed. Mida ta on tõotanud, see on tema silmis niisama hästi kui juba teostatud ja ellu viidud. Aasta pärast saab Saaral olema laps – selline on Jumala otsus. Ja järgmine salm ütleb:

17:22 Kui Jumal oli lõpetanud kõneluse Aabrahamiga, siis ta läks tema juurest üles.

Jumal ei andnud Aabrahamile vastuvaidlemise võimalust. Ta oli öelnud, mis tal oli öelda. Ja ta teeb, mida ta on öelnud. Muid lisakinnitusi pole enam tarvis.

Pole ime, et paar tuhat aastat hiljem karistati Ristija Johannese isa ligemale aasta kestnud tumm olemisega, kuna ta ei uskunud Jumala sõnumit, mille ingel talle tõi. Jumalal ei ole kombeks ajada tühja juttu, nagu inimestel, ja ta ei pea ütlema oma sõnade peale: "Ausõna!" Kui palju meie, inimesed, kulutame aega isegi tühistele palvetele! Tühised palved on esmajoones need, mille kohta Jumal on juba ette öelnud: "Ei". Manguda Jumalalt midagi niisugust, mille ta on oma sõnas ära keelanud, tähendab Jumala kiusamist.

Tõsi küll – kui inimesele ei meeldi Jumala teed, siis lubab Jumal tal minna oma teed. Aga sellest ei tule inimesele kunagi head. Jumal on öelnud, mis tal oli öelda, ja seejärel ta lahkub. Edasi peab inimene otsustama, kuidas toimida.

–––––

Vahel on aga ka niisuguseid olukordi, kus Jumal lubab ja isegi tahab, et me palvetaksime mõne asja pärast kaua ja visalt. Sel juhul võib olla tegemist mõne niisuguse probleemiga, mille lahendamine võtab kaua aega või nõuab suurt visadust. Siis on Jumalal hea meel, kui inimene on palves püsiv ja järjekindel. Sellise kogemuse saab ka Aabraham varsti. Aga küsimustes, mis on seotud terve maailma päästeplaaniga ja Jumala ning inimese vahelise lepinguga, ei küsi Jumal inimeselt nõu. Sellistes asjades pole inimesest Jumalale nõuandjat.

Vahel hämmastavad mind palvesoovid, mida inimesed esitavad. Need palvesoovid võivad olla väga hästi läbi mõeldud ja sõnastatud, aga nende kummalisus seisneb selles, et seal peetakse loomulikuks, et Jumala tahe on samasugune, nagu inimese tahe. Loomulikult on olemas asju, kus me teame Jumala tahet täpselt ja kindlalt. Sellised on näiteks palved, kus palutakse inimestele päästmist või pattude andeks andmist. Aga kui eestpalvet palutakse näiteks teatud keeruliste poliitiliste probleemide pärast, kusjuures eestpalvetaja arvab täpselt teadvat, milline on Jumala tahe selle probleemi lahendamiseks, nii et nüüd tuleb paluda ainult veel selle plaani teostumist, siis hämmastab see mind. On ohtlik arvata, et minu seisukoht on kindlasti ka Jumala seisukoht. Küll aga võib alati julgesti paluda, et Jumala tahtmine sünniks. Vähemalt minul on kerge uskuda, et kui Jumala tahe sünnib, siis lähevad asjad alati paremuse poole.

17:23–27 Ja Aabraham võttis oma poja Ismaeli ja kõik oma peres sündinud, ja kõik raha eest ostetud, kõik meesterahvad Aabrahami pere inimeste hulgast, ja lõikas ümber nende eesnaha liha, otse selsamal päeval, nõnda nagu Jumal teda oli käskinud. Aabraham oli üheksakümmend üheksa aastat vana, kui ta eesnaha liha ümber lõigati. Ja Ismael, tema poeg, oli kolmteist aastat vana, kui ta eesnaha liha ümber lõigati. Otse selsamal päeval lõigati ümber Aabraham ja tema poeg Ismael; ja kõik ta pere mehed, peres sündinud ja võõrastelt raha eest ostetud, lõigati ümber koos temaga.

Nagu näeme, ka Ismael lõigati ümber. Tedagi ei jäetud Jumala lepingust välja. Nii sai temagi võimaluse elada Jumala armu tõotustest. Aga ometi − ta ei olnud tõotuse laps. Messias ei pidanud sündima tema soost.

PKK0033 1Ms 18

Jumal kuuleb palvet

Täna oleme oma järjega 1. Moosese raamatu 18. peatükis. Siin uuendab Jumal oma tõotust Aabrahamile. Peatüki teine teema on kohtuotsus, mille Jumal on langetanud Soodoma ja Gomorra kohta.

1. Moosese raamatu 18. ja 19. peatükk on Aabrahamiga seotud kaudselt. Nende keskseks teemaks on Soodoma ja Gomorra saatus. Miks Piibel niisugust kõrvalteemat siiski käsitleb? Sellele leiame vastuse Uues Testamendis − nimelt räägib ka Jeesus nende linnade saatusest. Samuti saame nendest peatükkidest teha järeldusi, milliseks võib kujuneda ka kristlaste saatus käesolevas maailmas, kui nad teevad valesid valikuid. Ühest küljest näeme, kuidas Aabraham palvetab hukka mõistetute eest, ja teisest küljest näeme, millised probleemid võivad sellest tekkida, et sa elad vales kohas.

Maailm ei too kristlasele õnne. Selle kogemuse sai ka Lott. Aga teine inimene, kes elab osaduses Jumalaga, näeb sedasama maailma hoopis teisel viisil, ja seetõttu oskab ka paluda õigete asjade pärast.

18:1 Ja Issand ilmutas ennast temale Mamre tammikus, kui ta istus telgi ukse ees kõige palavamal päevaajal.

Aabrahami püsiv elukoht oli tammikus, mis kuulus Mamrele. Sealses kliimas on keskpäeval väga palav, nii et kõige parem on istuda kusagil vilus. Varem oli Jumal ilmunud Aabrahamile öösel, seekord tuleb ta südapäeval. Jumalale sobib mis tahes kellaaeg. Aabraham istub oma telgi ukse juures, tal on aega vaadata ringi ja mõelda maailma üle. Ja siis …

18:2 Ta tõstis oma silmad üles ja vaatas, ja ennäe, kolm meest seisid ta ees. Ja nähes neid, tõttas ta telgi ukse juurest neile vastu ja kummardas maani

Hõredalt asustatud piirkonnas ei liikunud külalisi tõenäoliselt mitte iga päev. Külalisi nähes tõttab Aabraham neile vastu, et neid idamaise külalislahkuse kohaselt südamlikult vastu võtta.

18:3–4 ning [Aabraham] ütles: „Issand, kui ma sinu silmis armu leian, siis ära mine oma sulasest mööda! Toodagu nüüd pisut vett, peske jalgu ja nõjatuge puu alla!

Meie ajal ja meie kultuuris ei ole kombeks külalistel jalgu pesta. Idamaadel aga on see komme üks vanimaid ja parimaid viise osutada külalistele oma sõbralikkust. Jalgade pesemine oli ka vajalik, sest liiv tungis kergesti

sandaalidesse ja hõõrus jalgu. Niisiis oli jalgade pesemine mitte ainult viisakas tegu, millega väljendati külalislahkust ja sõbralikkust, vaid rändaja seisukohalt ka väga praktiline ja vajalik tegu.

Muidugi kuulus külalislahkuse juurde ka laua katmine. Seepärast jätkas Aabraham:

18:5–8 Ma toon palukese leiba, kinnitage südant, enne kui edasi lähete, kui juba kord olete oma sulase kaudu käimas!" Ja nemad vastasid: „Tee nõnda, nagu sa oled rääkinud!"

Ja Aabraham tõttas telki Saara juurde ning ütles: „Võta ruttu kolm mõõtu nisujahu, sõtku ja tee kooke!" Ja Aabraham jooksis karja juurde, võttis ühe noore ja ilusa vasika, andis poisi kätte ja see tõttas seda valmistama. Ja ta tõi võid, piima ja vasika, mis oli valmistatud, ja pani nende ette; ta ise seisis nende juures puu all, kui nad sõid.

Neid salme lugeda on isegi natuke kurb. Kõigi nende ettevalmistuste peale pidi kuluma ju tükk aega. Vasika tapmine, puhastamine ja toiduks valmistamine võttis tõenäoliselt mitu tundi. Samuti leiva küpsetamine. Tänapäeval võib poest osta isegi valmis toitu, soojendada seda mikroahjus ja panna lauale külalistele, kes tulid ootamatult. Oleme harjunud kiirustama. Sageli on iga minut arvel. Aga Aabrahamil ja tema külalistel ei paista olevat sugugi kiiret …

Esialgu Aabraham ehk veel ei tea, kes on tema külalised. Ilmselt tegutseb ta nii, nagu on harjunud tegutsema. Aga Hb 13:2 on sellega seoses tähelepanuväärne soovitus: "Ärge unustage külalislahkust, sest selle läbi on mõned, ise seda aimamata, võtnud külalistena vastu ingleid!" Nagu varsti selgub, teenis ka Aabraham tegelikult Issandat ja tema ingleid.

18:9 Siis nad küsisid temalt: „Kus su naine Saara on?" Ja ta vastas: „Seal telgis."

Idamaiste kommete kohaselt ei tule naine külalistega juttu ajama. Eriti, kui need külalised on mehed. Sellepärast oli ka Saara telgis. Aga tavaline pole ka see, et külalised pärivad mehelt tema naise kohta. Siin aga küsitakse Saarat, ja mis on üllatav, küsija teab isegi tema uut nime! Hiljemalt sel hetkel peab Aabraham taipama, et tema külalised ei ole tavalised inimesed. Eriti veel kuuldes, mida öeldakse järgmises salmis:

18:10 Siis üks neist ütles: „Ma tulen sinu juurde kindlasti tagasi aasta pärast samal ajal, ja vaata, su naisel Saaral saab olema poeg!" Ja Saara kuulis seda tema selja taga oleva telgi ukse juures.

Ka Saara tahtis kuulda, mis uudiseid ootamatud külalised toovad. Nii oli ta küll varjus, aga kuulis, mida öeldi.

18:11–12 Aga Aabraham ja Saara olid vanad ja elatanud; Saaral oli lakanud olemast ka see, mis muidu naistele on omane. Ja Saara naeris iseeneses ja mõtles: „Nüüd, kui ma olen vanaks jäänud, peaks mul veel himu olema! Ja ka mu isand on vana."

Saara naeris. Kas oli see naer, mis tahtis öelda: "Külalise jutt on liiga hea, et olla tõsi!" või tulenes see naer uskmatusest, mis tahtis öelda: "Räägi, räägi! Mina tean paremini, kuidas asjad on!" Me ei tea, mida Saara naerdes mõtles. Ehk tegi see tõotus talle lihtsalt nalja. See poleks mingi ime, kui oodates oli möödunud juba terve pikk elu ja kõik oli olnud asjatu. Sellises olukorras ütleks igaüks: "Nüüd veel? Ärge tehke nalja!"

Sama tõotus oli antud Aabrahamile juba natuke varemgi, aga siis polnud Saara seda pealt kuulamas. Kui Aabraham oligi talle sellest rääkinud, siis oli tal kindlasti raske , praktiliselt võimatu seda enam uskuda. Aga võimalik, et Aabraham polnudki Saarale midagi rääkinud, vaid veeretas üksnes omaette mõtteid selle üle, mida küll kõigist neist täitumata tõotustest arvata.

18:13–15 Aga Issand ütles Aabrahamile: „Miks Saara naerab ja ütleb: Kas ma tõesti peaksin sünnitama, kuna ma ju olen vana? Kas peaks Issandal midagi olema võimatu? Ma tulen su juurde tagasi aasta pärast samal ajal, ja Saaral saab olema poeg!" Kuid Saara salgas, öeldes: „Mina ei naernud." Sest ta kartis. Tema aga ütles: „Sa naersid küll!"

Tõenäoliselt naeris Saara vaikselt, oma südames, näitamata seda välja. Sellest hoolimata aga Issand nägi seda. Tema eest ei ole võimalik midagi varjata. Aga tänu sellele, et ta naeris, on meil nüüd Piiblis julgustavad sõnad: "Kas peaks Issandal olema midagi võimatu?"

Hea sõber, siin on meile suur julgustus: elus ei ole olemas olukordi, mis käiksid Jumalale üle jõu. Tema oskab lahti harutada isegi kõige keerulisemad sõlmed. Tema kätesse võib turvaliselt usaldada nii iseenda kui ka terve maailma.

See koht Piiblis puudutab mind väga sügavalt. Mõelda ainult! Aabraham on juba 99-aastane ja tema naine varsti 90-ne. Terve oma pika abielu ajal on nad lootnud, palunud ja igatsenud last. Jumalgi on neile seda tõotanud. Milliseid surveid ja raskusi on nad küll üle elanud! Ja nüüd, kui külalised söövad, ütleb üks neist nagu pooleldi möödaminnes: "Järgmisel aastal samal ajal on sul laps!" Ja kõik. Isegi mitte mingeid pikemaid selgitusi või veenmisi. Üks sõna Issandalt on piisav. Pole ime, et Jeesus ütles ka kõrbes saatanale: "Inimene ei ela mitte ainult leivast, vaid igast sõnast, mis lähtub Jumala suust." (Mt 4:4)

–––––

18:16 Siis mehed tõusid sealt üles ja vaatasid alla Soodoma poole; ja Aabraham läks koos nendega, neid saatma.

Aabrahamil polnud taraga piiratud krunti, mille väravani saata külalised. Ta lihtsalt läks külalistega teatud maa kaasa.

Seni pole külalised Aabrahamile reetnud, mis asjus nad tegelikult on liikvel. Aabraham võis küll sellele mõelda, aga viisakusest ta seda küsimust ei esitanud. Tal võis olla hoiak, et küllap Jumal räägib inimesele ilma küsimatagi seda, mida inimesel on tarvis teada. Ja samamoodi käitume meiegi inimestena: mida on vaja rääkida, seda räägitakse ka küsimata.

Ja tõesti, nii toimuski.

18:17–19 Ja Issand ütles: „Kas peaksin varjama Aabrahami eest, mida tahan teha? Aabraham saab ometi suureks ja vägevaks rahvaks ja tema kaudu õnnistatakse kõiki maailma rahvaid. Sest ma tean temast, et ta käsib oma poegi ja järeltulevat sugu hoida Issanda teed ning teha, mis õige ja kohus, et Issand võiks anda Aabrahamile, mis ta temale on tõotanud."

Jumal tahtis Aabrahamile oma plaanidest rääkida, sest ta teadis, et Aabraham oma eluga mõjutab paljusid inimesi veel pärast oma surmagi. Muide, see kehtib ka kõigi meie kohta − keegi meist ei ela ainult iseenesele ega mõjuta ainult oma elu saatust. Aabrahami elu mõju tema järeltulijatele on selline, mida Jumal võib heaks kiita juba ette.

Milline on sinu ja minu mõju oma järeltulijatele? See mõju toimib igal juhul, ükskõik kas me elame jumalakartlikult, Jumala vastaselt või ükskõikselt. Samasugune on alati meie mõju ka teistele, eriti meie lastele. Muide, kas just siin ei ole peidus põhjus, miks meie maailmas on nii vähe jumalakartlikkust ja samas nii palju kõike halba? Kas pole paljud vanemad jätnud midagi olulist tegemata?

–––––

Aga tagasi Aabrahami juurde. Temast tuli mitme rahva esiisa. Jumala sõna teostub ka praegusel hetkel. Veel tänasel päevalgi on Aabrahami mõju usumaailmas väga suur. Minnes välja Issanda Jeesuseni – veel tänasel päeval saame tema läbi oma patud andeks ja vastu võtta taevased õnnistused. See, mis toimus Aabrahamiga, on mõjutanud ka kõikide aegade kristlasi.

Varsti jõuame me Aabrahami palveni. Aga kõigepealt paneme tähele, et algatus palveks tuleb tegelikult Issandalt – Jumal räägib oma sõbrale, mis tal plaanis on. Ja see paneb inimese palvetama. Ka tänapäeval kuuluvad Jumala sõna lugemine ja palvetamine kokku.

18:20–21 Siis ütles Issand: „Hädakisa Soodoma ja Gomorra pärast on suur ja nende patud on väga rasked! Seepärast ma lähen alla ja vaatan, kas minuni jõudnud kisa kohaselt on nad teinud kõike seda või mitte. Ma tahan seda teada!"

Loomulikult, nagu Jumal ka ise kohe alguses ütles: ta teadis küll, mis Soodomas ja Gomorras toimus. Väljend on üsna sarnane sellega, mida kasutati ka seoses Paabeli torniga: Issand tuli taevast alla vaatama, mis seal toimub. Nüüd aga taipame midagi vapustavat: tõesti, hoolimata sellest, et Issand kõike teab ka taevas olles, tuleb ta ometi sealt alla maa peale, inimeste hulka, et nö oma silmaga kõike üle vaadata ja kogeda.

Just seda on Issand Jeesus teinud ikka ja jälle. Ta ei kiirusta oma kohtuga, vaid on kõigepealt osavõtlik, kaastundlik. Kirjas heebrealastele, 4. peatüki lõpus öeldakse selle kohta väga sügavad sõnad: "Meil pole niisugune ülempreester, kes ei suuda kaasa tunda meie nõrkustele, vaid selline, kes on olnud kõigiti kiusatud nii nagu meie, ja siiski ilma patuta."

Meie Issand mitte lihtsalt ei õpeta meid taevastest kõrgustest, vaid ta tuleb alla, maa peale, oma silmaga vaatama ja ise kogema. Puudutagu see tõde meid südame põhjani.

_____

Issand ei taha mitte lihtsalt hävitada patuseid linnu, vaid ta tahab ka õpetada enda kohta midagi uut Aabrahamile ja samuti meile. Sellepärast ta kõigepealt räägib oma plaanidest Aabrahamile – mehele, kes temasse usub. Kui Jumal poleks oma plaanidest Aabrahamile rääkinud, oleks talle võinud jääda Jumalast üsna vale pilt. Ta oleks võinud arvata, et Jumal on võrreldav mõne maise hirmuvalitsejaga, kes tuleb ja hävitab kõik ette jääva, kui miski teda vihastab. Just selles Aabraham Jumalat kahtlustaski, nagu me varsti näha saame.

Muidugi ei räägi Jumal inimesele kõikidest oma tegudest ja plaanidest. Aga ta räägib piisavalt selleks, et me võiksime teada, milline on tema suhtumine ja mida ta meist mõtleb.

18:22 Ja mehed pöördusid sealt ära ja läksid Soodomasse, aga Aabraham jäi veel seisma Issanda ette.

Mamre tammikust ei ole Surnumere äärde kuigi palju maad. Kaks Issanda kaaslast lahkusid selles suunas, aga Issand ise jäi veel Aabrahamiga vestlema.

18:23 Ja Aabraham astus ligi ning ütles: „Kas tahad tõesti hävitada õige koos õelaga?

Kindlasti mõtles Aabraham siinkohal ka oma vennapojale Lotile, kes elas Soodomas. Aga Lott ei tundu siiski olevat tema peamine mure, sest ta ei maini teda sõnagagi. Seevastu näib Aabrahamil olevat küsimus, mida nii sageli

esitatakse ka meie ajal: kas Jumal on ikka õiglane Jumal? Pattu võib ju palju olla, aga kindlasti on palju ka häid ja õigeid inimesi? Kas Jumal tahab tõesti nad kõik hävitada? Just selle küsimuse ta nüüd Issandale esitaski.

Võib ka olla, et Aabraham lihtsalt ei tea, millise Jumalaga tal ikkagi lõppude lõpuks tegelikult tegemist on. Oleme ju alles Piibli alguses ja ka Aabrahamil pole selle Jumalaga veel kuigi palju kogemusi. Aabraham ei võinud teada seda, mida meie peame endastmõistetavaks − et meie Jumal on armastav Jumal. Nii sõnastab ta oma tõsise mure küsimuseks ja esitab selle küsimuse Issandale.

Siin on meile eeskuju. Ka meie teeme kõige targemini, kui me oma tõsised küsimused sõnastame ja julgeme need esitada otse Issandale. Ja tänapäeval oleme teatud mõttes Aabrahamist palju paremas olukorras. Me ei pea nimelt ootama hulk aastaid, millal ehk Issand meile ilmub, vaid võime võtta Piibli ja vaadata, mida Issand juba varem on rääkinud. Kasvõi siinsamas, Aabrahamile. Nii saame teada, mida Issand ühest või teisest asjast arvab.

Kõigepealt näeme, et Issand ei vihastanud Aabrahami küsimuse peale. Ta ei öelnud midagi sellesarnast, et kuidas sa julged mulle niisugust küsimust esitada? Ta ei vastanud kärsitult, nagu nii sageli teeme seda meie, inimesed.

Aabraham jätkab oma kaalutluste esitamist.

18:24 Vahest on linnas viiskümmend õiget? Kas tahad siis need hävitada ega taha paigale andeks anda nende viiekümne õige pärast, kes seal on?

Aabraham nähtavasti arvab, et vähemalt viiskümmend õiget peab selles suures linnas kindlasti elama. Ja nii ta jätkab:

18:25 Jäägu sinust kaugele see tegu, et tapad õige koos õelaga, et õigel käib käsi nagu õelalgi! Jäägu see sinu poolt tegemata! Kas kogu maailma kohtumõistja ei peaks tegema õigust?”

Paistab tõesti, et see küsimus on Aabrahami jaoks päris põletav küsimus. Kas pole naljakas, et patust rikutud inimene, kel üldiselt küüned oma poole, kes on üsna ruttu ja hea meelega valmis tegutsema nii, nagu endale tundub parajasti kõige kasulikum; ka ülekohtuselt, juhul kui keegi ei näe, kui see välja ei tule ja kui pole karistust karta − kas pole naljakas, et seesama inimene muretseb selle pärast, kas Jumal on ikka õiglane Jumal, ja on valmis teda õpetama ning korrigeerima?

Sageli võib ka tänapäeval kuulda küsimust: "Aga kuidas Jumal ikka nende üle kohut mõistab, kes kunagi evangeeliumi kuulnud ei olegi? Kas tal on õigus neid hukka mõista? Ja kuidas suhtub Jumal nendesse, kes kuuluvad hoopis teise religiooni? Kas tal on õigus neid hukka mõista?" − Nagu võiks arvata, et inimene on ise oma elus ja tegudes nii õiglane, et ta sobib õpetama õiglast kohtumõistmist isegi Jumalale! Nii esitab Aabraham küsimuse, mida esitatakse küllaltki sageli ka tänapäeval.

Loomulikult tunnistab terve Piibel vastupidist: inimene pole mitte see, kes peaks Jumalale õiglust õpetama, vaid see, kes peaks ise Jumala õiglusest õppima! Õiglus on midagi, mis on Jumala olemusega lahutamatult seotud. Põhjuseks, miks inimene kahtleb Jumala õigluses, on võib-olla kõigepealt see, et nii sageli on inimene ise ebaõiglane. Pole siis ime, kui ta kahtlustab selles ka kõiki teisi, kaasa arvatud isegi Jumalat!

Teine probleem on see, et inimene on tegelikult äärmiselt lühinägelik. Näiteks konkreetse inimese suhtes näeb teine inimene esmajoones tema väljanägemist ja käitumist, järgmiseks ka konkreetset tegu või tegusid. Aga väga harva ja väga vähe tunneb inimene teist inimest tegelikult, sügavalt, sisemiselt. Väga harva teab inimene midagi teise inimese tegelikkudest motiividest, põhjustest või tagamaadest − *miks* ta niiviisi välja näeb, *miks* ta nõnda käitub või *miks* ta

sellised teod tegi. Jumal ütleb selle kohta, et inimene otsustab asjade üle ja mõistab kohut selle järgi, mis on tal silma ees, mida ta on võimeline nägema. Jumal aga mõistab kohut hoopis teistmoodi − võttes arvesse ka kõik varjatud tagamaad ja inimese salajased motiivid.

See ongi ilmselt väga oluline põhjus, miks Jumala kohtuotsused on sageli hoopis teistsugused, kui need, mida langetaksime meie inimestena. Ja seetõttu on inimesel ka sageli raske Jumala otsuseid ja teguviise mõista. Kindlasti on see ka oluline põhjus, miks tekivad kahtlused: kas Jumal on ikka õiglane?

Kui näeksime ja teaksime tõesti kõike seda, mida näeb ja teab Jumal, olen kindel, et meil jääks üle ainult sügavas austuses kummardada ja tunnistada: "Jumal, sa toimid tõesti absoluutselt õigesti!"

_____

Aga vaatame, mida Issand Aabrahamile vastab.

18:26 Ja Issand ütles: „Kui ma Soodoma linnast leian viiskümmend õiget, siis annan nende pärast andeks kogu paigale."

Stopp! Kui mitte varem, siis siinkohal peaksime ehmatusest püsti hüppama. Tähelepanelikul kuulajal pidi juba varem tekkima küsimus, kas on õigustatud, et neid külalisi siin nimetatakse taevasteks külalisteks, ja ühte neist koguni Issandaks?

Skeptik võiks öelda: äkki oli tegemist tavaliste teekäijatega, kes juhtumisi teadsid Saara nime ja samuti nende eluaegset igatsust lapse järele, ja lihtsalt heitsid pisut nalja? Äkki polnudki kogu selles loos üldse midagi iseäralikku? Või siis oli küll tegemist mingite "tulnukatega", aga kas on õige arvata, et siis on kohe tegemist Issanda endaga? Kes soovib, võib taolisi küsimusi leiutada rohkemgi.

Nüüd aga äkki kuulsime sõnu: "ma annan andeks …" Esitame nüüd sama küsimuse, mille esitasid omal ajal juudid, kui nad ei suutnud selgusele jõuda, kes ikkagi Jeesus tegelikult on. Küsimus on: "Kes muu võib patte andeks anda, kui üksnes Jumal?" Ja vastus on: "Täiesti õige! Siin peab küll tegu olema Jumala enesega! Niisugust õigust ei ole isegi mitte ainsalgi inglil."

Jälle me näeme, et meie Issand Jeesus ilmub maa peal, inimese kujul, juba nii varakult Vana Testamendi lehekülgedel.

Jälgides seda jutuajamist samast vaatenurgast edasi, näeme, et see isik räägib pidevalt mitte kui saadik, kes toob Jumalalt mingeid sõnumeid, vaid kui see, kellel on meelevald! Ta ei pea kelleltki nõu küsima või küsimust nö "peakorterisse" saatma vastuse saamiseks, vaid ta otsustab sealsamas, mida ta teeb ja mida tegemata jätab. Niiviisi võib tegutseda ainult Jumal ise. Ja me nägime, et ta vastas Aabrahami palvele ilma pikemata jaatavalt!

Milline lohutus! Ta mitte ainult ei kuula meie probleeme, vaid võtab meie soove ka arvesse. Ta tahab aidata. Ta on valmis andma seda, mida palume. Ja ta võib vajaduse korral oma otsuseid muuta. Jumal ei olegi iseteadev türann, kes vastaks Aabrahamile: "Ära topi oma nina minu asjadesse! Ma tean ise paremini, mis ma teen!" Temaga saab päris inimese moodi rääkida.

Ja Aabraham räägibki.

18:27–28 Aga Aabraham kostis ning ütles: „Vaata, ma olen nõuks võtnud siiski Issandaga rääkida, kuigi olen põrm ja tuhk. Vahest puudub viiekümnest õigest viis? Kas tahad siis nende viie pärast hävitada kogu linna?" Ja tema vastas: „Ma ei hävita, kui leian sealt nelikümmend viis."

Taas näeme, et Jumal ei vasta kuidagi närviliselt: "Ma juba ütlesin sulle! Mis sa enam pärid?" Selle asemel kuulab ta Aabrahami täiesti rahulikult ja vastab otsekohe jaatavalt ka tema sellele palvele.

Samas vaimus läheb palumine ja kauplemine edasi.

18:29–32 Ja ta jätkas veelgi kõnelust temaga ning ütles: „Vahest leidub seal nelikümmend?" Ja tema vastas: „Ma ei tee seda neljakümne pärast." Aga ta ütles: „Ärgu süttigu põlema Issanda viha, et ma veel räägin! Vahest leidub seal kolmkümmend?" Ja tema vastas: „Ma ei tee seda, kui leian sealt kolmkümmend." Siis ta ütles: „Vaata, ma olen nõuks võtnud siiski Issandaga rääkida. Vahest leidub seal kakskümmend?" Ja tema vastas: „Ma ei hävita kahekümne pärast." Aga ta ütles: „Ärgu süttigu põlema Issanda viha, et ma veel üksainus kord räägin! Vahest leidub seal kümme?" Ja tema vastas: „Ma ei hävita kümne pärast."

Siinkohal Aabraham lõpetas. Miks? Miks ei jätkanud ta kauplemist viieni või isegi üheni? Arvan, et see vestlus Jumalaga muutis oluliselt Aabrahami arusaamu Jumalast. Iga tema palve peale vastas Jumal jaatavalt. Ja iga palvega tõenäoliselt suurenes Aabrahami arusaam Jumalast ja tema heldusest. Iga palve ja iga vastusega õppis ta midagi uut. Ta õppis tundma Jumalat, kes valitseb tervet maailma.

Palvetajana mõistis ta nüüd, et Jumal hoolib tõesti igast üksikust inimesestki. Ta nägi, et tema küsimusi ei naerdud välja ja need ei kutsunud esile Jumala viha. Ja mis tähtsaim – sõltumata sellest, mida Jumal ette võtab, ei tee ta ilmselt Soodomas kellelegi ülekohut. Seepärast võis ta palvetamise lõpetada. Ta teadis, et Jumal tegutseb õiglaselt.

18:33 Ja Issand läks ära, kui oli lõpetanud kõneluse Aabrahamiga; ja Aabraham läks koju.

Ka meie võime jääda päris rahule. Meie Jumal on absoluutselt õiglane Jumal. Ta teab täpselt, mida ta teeb. Kui vaja, võime talle esitada ka oma palved, soovid ja mured, ja ta ei naera neid välja ega vihasta nende peale. Me võime teda usaldada.

6PKK0034 1Ms 19:1 – 26

Inglid ja Lott

Eelmises peatükis me nägime Issanda ja Aabrahami kohtumist. See oli otsekui kahe sõbra kohtumine, ehkki Aabraham teadis kogu aeg, et tal on tegemist Kõigeväelisega. Tähtsam osa selles kohtumises oli Aabrahami palve ja see, kuidas Aabraham õppis palves Issandat lähemalt tundma. Inimene Aabraham oli väljendanud Issandale kahtlusi tema toimimisviiside suhtes. Ja tema kahtlused said hajutatud. Siin, 19. peatükis, näeme me teistsugust olukorda. Lott põgeneb Soodomast koos oma naise ja kahe tütrega. Samuti näeme, kuidas hävitatakse Soodoma ja Gomorra linnad. Loti naine muutub soolasambaks. Peatüki lõpus toimub verepilastus Loti ja tema tütarde vahel.

19. peatükk kujutab niisugust elu, mida ei sooviks küll kellelegi. Lott elas küll Soodomas, aga ta oli siiski vaga mees. Tõsi küll, nendest 1. Moosese raamatu peatükkidest, mida me seni oleme vaadelnud, ei ole me saanud Loti

jumalakartlikkuse kohta selgemat pilti. Aga ta oli igal juhul läinud tõotatud maale koos Aabrahamiga ja oli teadlik ka Aabrahamile antud tõotustest. Kõik see on teda kahtlemata mõjutanud üsna palju.

Ka Uuest Testamendist võime me lugeda Loti jumalakartlikkusest ja Jumala soovist teda päästa. 2Pt 2:7−8 öeldakse: "[Jumal] kiskus hukatusest välja õige mehe Loti, keda kõlvatud inimesed vaevasid oma liiderliku eluviisiga, sest nende seas elades ning kõike seda nähes ja kuuldes oli see õige piinanud oma õiglast hinge päevast päeva ülekohtuste tegude pärast."

Lott elas küll Soodomas, aga ta polnud seal õnnelik. Omal ajal olid teda sinna elama meelitanud rikkus ja võib-olla ka varasemast ajast tuntud linnaelu. Aga ta kaotas seal lõpuks kõik, mis oli talle kallis. Nii läheb see sageli, kui laseme oma elu suunata maailma paljutõotavatel ahvatlustel. Seda sellest hoolimata, et meie kavatsused seejuures on loomulikult head.

Muidugi võib ka küsida, et kui Lotile Soodomas ei meeldinud, miks ta sealt siis ei lahkunud? Vastus seisneb ilmselt selles, et miski pidi teda seal siiski sedavõrd tõmbama või siduma, et ta ei raatsinud lahkuda. Nii on elus ju sageli − saad aru küll, et asjad on halvasti nii, nagu nad on, aga ometi jätkatakse vanaviisi. Võib-olla puudub lihtsalt otsustavus − tõeline soov asju muuta. Ja kui meenutada, et Lott valis Aabrahamist lahkudes kõige lopsakama ja paljutõotavama piirkonna, siis peab oletama, et hoolimata kõigest halvast, mida ta Soodomas nägi ja koges, pidas ta siiski tähtsamaks neid majanduslikke võimalusi ja rikkust, mida suurlinn talle tõenäoliselt pakkus. "Olgu mis on, see on siiski parem, kui kusagil mägedes telgis elada", võis ta mõelda.

Ameerikas tehti aastaid tagasi uurimus, kus küsiti, mida kardavad ameeriklased kõige rohkem. Selgus, et kõige rohkem ei kardetud mitte näiteks kolmandat maailmasõda või isegi põrgusse sattumist, vaid enamik inimesi kartis, et nad võivad kaotada saavutatud elatustaseme. Suuremate mugavuste saavutamine on sageli suur elu eesmärk ja nende kaotamine äärmiselt vastumeelne.

Siinkohal tasub mõelda, milline võiks olla meie, eestlaste suurim lootus ja suurim hirm praegusel ajal. Huvitav, kas eksin väga, kui arvan, et meie suurim lootus on saavutada parem elu, ja suurim hirm, et äkki see ei saabugi? Kelle poolt me hääletame kasvõi valimistel? Loomulikult nende poolt, kes oskavad kõige paremini tõotada või kellest me loodame, et nemad oskavad meile kõige paremini tagada parema elu! Just nimelt sellest lähtudes tehakse ka kõik poliitilised otsused. Kas iseseisvalt või kellegagi koos − kõik oleneb sellest, kuidas läheb elu kiiremini paremaks.

−−−−−

Kõigest hoolimata võib Soodomas elamine olla teatud mõttes meeldiv. Aga tulemegi 1. Moosese raamatu 19. peatüki juurde.

19:1−2 Ja need kaks inglit jõudsid õhtul Soodomasse. Lott istus parajasti Soodoma väravas. Kui Lott neid nägi, siis ta tõusis neile vastu, kummardas silmili maha ja ütles: „Ennäe mu isandaid! Astuge ometi oma sulase kotta, jääge öömajale ja peske oma jalad! Hommikul võite vara üles tõusta ja oma teekonda jätkata!” Kuid nad vastasid: „Ei, me jääme ööseks välja.”

Need olid samad inglid, kes varem olid keha kinnitanud Aabrahami pool. Nad tulid selleks, et kohtuotsus Soodoma üle täide viia. Seda näeme varsti.

Paneme tähele, et Lott istus linna väravas. See tähendab, et ta oli teinud karjääri − oli jõudnud linna juhtivate kodanike seltskonda. Linna väravate juures olevad väljakud olid kodanike avalikud kogunemiskohad. Seal lahendati

ka kodanike vahelisi tülisid ja mõisteti kohut. See oli nö kohaliku omavalitsuse kogunemiskoht. Ja selles seltskonnas istus ka Lott.

Linna värav oli ka koht, kus sai näha kõiki minejaid ja tulejaid. Lott mõistab, et need tulijad on ebatavalised külalised, ja osutab neile ka vastavat austust. Loti käitumine on Aabrahami omale üsna sarnane, ja see pole imekspandav. Ta pakub külalistele oma kodus öömaja ja võimalust jalgu pesta. Kindlasti olid tulijate jalad Hebronist tulles tolmuseks saanud.

Külalised ei taha Lotile tüli teha, aga Lott ei anna järele.

19:3 Aga ta käis neile väga peale. Siis nad põikasid tema juurde ning tulid ta kotta. Ja ta valmistas neile pidusöögi, küpsetas hapnemata leibu ja nad sõid.

Loti pealekäimise peale külalised nõustuvad. Nad tulevad sisse ja saavad juba teist korda samal päeval keha kinnitada. Põhjus, miks Lott neile nii peale käis, võis seisneda ka selles, et ta nende pärast muretses. Ta ju teadis, missuguseks muutub elu linnas öösel. Ja Soodom pole sugugi ainus koht, kus öösiti pole turvaline väljas kolada. Kõiksugu kuritegevust ja kõlvatust harrastatakse esmajoones öösel ja pimedas. Tõsi, kui kurjategijad muutuvad väga jultunuks, siis ei karda nad lõpuks enam päevavalgustki. Eestiski on selle kohta küllalt näiteid.

Järgmised salmid näitavadki, et ka teised linnaelanikud olid huvipakkuvaid võõraid märganud.

19:4–5 Nad ei olnud veel magama heitnud, kui linna mehed, Soodoma mehed, niihästi noored kui vanad, kogu rahvas viimseni, ümbritsesid koja ja hüüdsid Lotti ning ütlesid temale: „Kus on mehed, kes öösel tulid sinu juurde? Too nad välja meie kätte, et saaksime neid katsuda!"

Tänapäeva keeles oli tegemist inimestega, kellel oli *teistsugune seksuaalne sättumus*. Arvan, et Soodoma lugu näitab meile täpselt, kuhu niisuguse "sättumuse" õigustamine välja viib. Ükskõik millise patu traagiline omadus seisneb selles, et mida enam sa sellele järele annad, seda rohkem see endale nõuab, kuni lõpuks ei hoolita enam mitte kellestki ega mitte millestki. Kõike peetakse loomulikuks ja õigustatuks.

Nüüd peaksime hakkama mõistma, miks Jumal oli otsustanud selle linna hävitada. Patul on alati oma mõõt − üks teatud piir, mille ületamine toob kaasa vältimatud hävitavad tagajärjed. Soodoma ilmsete pattude hulka kuulusid seksuaalsed perverssused ja vägivald.

Võib-olla tuleb meiegi kirikus millalgi arutlusele küsimus, kuidas suhtuda homoseksualistidesse. Omalt poolt pakun juba ette vastuseks: kindlasti kaastundega ja sooviga neid aidata. Aga aitamine ei ole mingil juhul see, kui antakse patule "roheline tee". Ainult patu vastu võideldes võib olla lootust sellest jagu saada. Tegemist on äärmiselt tõsise probleemiga, ja siin vajab inimene palju rohkemat, kui ainult oma jõudu ja otsustavust − ta vajab ka Jumala abi. Aga Jumal tuleb appi ainult neile, kes on asjade suhtes temaga ühel meelel − kes nõustuvad kõigepealt nimetama pattu patuks ja seda ka tunnistama. Neile annab Jumal andeks. Ja üksnes Jumal on võimeline ka inimesi tõeliselt patust vabastama. See kehtib mitte ainult siin nimetatud patu kohta, vaid igasuguse patu kohta üldse.

Ja kui tahetakse väita, et see patt on eriline, sest see on inimesele juba geenidega kaasa antud, kaasa sündinud, siis meie usuõpetus ju ütleb, et patusus kui selline tervikuna üldse on kõikidele inimestele juba geenidega kaasa antud ja kaasa sündinud. Sellest hoolimata peab Jumal inimest patu eest vastutavaks.

Ükskõik millisest patust vabanemiseks julgen siinkohal soovitada kolme sammu. Esiteks − nimeta seda õige nimega. Tunnista endale, millega on tegemist. Teiseks − tunnista sedasama Jumalale. Räägi temaga palves sellest probleemist. Ja kolmandaks − väga kasulik on leida ka mõni usaldusväärne hingehoidja, kellele saab sellest rääkida. Jumala sõna põhjal julgen öelda, et need sammud viivad vabaduse poole.

−−−−−

Aga tuleme tagasi Soodomasse. Nad olid läinud oma nö loomulike ihade rahuldamise teele ega näinud mingit põhjust ennast selles piirata. Nende elu juhtivaks jõuks olid muutunud nende endi himud ja ei midagi muud. Samal ajal, kui Jumal ütles 18. peatüki 20. salmis: "Hädakisa Soodoma ja Gomorra pärast on suur ja nende patud on väga rasked", ei märganud Soodoma inimesed ise oma elus tõenäoliselt midagi eriti hullu. Kui kõik elavad ja käituvad ühtmoodi, siis tundub, et nii ongi õige.

Ka tänapäeval oleme jõudnud nii kaugele, et taolistes asjades otsustatakse mitte enam selle järgi, mida on öelnud Jumal, vaid selle järgi, mida arvavad asja kohta inimesed. Ja on teolooge, kes arvavad, et tegelikult pole Jumal üldse nende asjade kohta nõnda öelnud, vaid Piiblis on kirjas lihtsalt tolleaegsete inimeste arusaamad. Ja kuna me "tänapäeval oleme targemad", siis on meil õigus "aru saada" teisiti …

Selle kohta aga saab öelda ainult seda, et seal, kus inimene hakkab asju hindama vastavalt sellele, kuidas talle endale tundub, on ta lihtsalt kaotanud kompassi. Ja elumerel kompassi kaotamine tähendab varem või hiljem laeva hukku.

−−−−−

Muide, kas oled kunagi mõelnud, miks on taevas nii hea ja täiuslik paik? Ilmselt ainult ühel põhjusel − nimelt sel põhjusel, et Jumala tahe on seal täielikult teostunud. Ja see ei jäta ruumi mitte millelegi halvale või moonutatule. Aga tegelikult võib küsida ka vastupidi: miks paljud inimesed üldse taevasse ei igatsegi? − Aga sellepärast, et nende eluviisid taevasse ei sobi. Taevas on nende jaoks pilke teema, mitte ihaldatav eesmärk. Selliste inimeste jaoks on Soodom paradiis − seal saavad nad teha takistamatult kõike, mida ainult ise tahavad.

Elame ajal, mil üha raskem on nimetada midagi õigeks või valeks. Kõik on tehtud suhteliseks. Otsustatakse selle järgi, mis enamikule meeldib või mida kõige valjuhäälsemalt nõutakse. Ja kiriku suurimaks patuks võib kujuneda, et ta loobub toetumast Jumala sõnale ja hakkab samuti lähtuma inimeste arvamustest. Nii loobub ta oma prohvetlikust ülesandest anda edasi Jumala tahet. Ta pole maailmas sel juhul enam ei valguseks ega soolaks, vaid inimeste patust elu heaks kiitvaks ja koguni õnnistavaks organiks.

Ilma Jumalata inimesed lihtsalt hukkuvad. On tarvis, et keegi läheks ja räägiks neile, kuidas nad võivad saada oma vahekorra Jumalaga korda ja pärida taevariigi. Ja kindlasti ei päri Jumala riiki niisugune inimene, kes püherdab patus ja seda pealegi veel õigustab. Sellepärast on ja jääb kiriku kohuseks rääkida inimestele, mis on õige ja mis on vale. Ja seda saab teha ainult siis, kui säilitatakse Jumala sõna kompass. Inimene ise on patu poolt liiga rikutud selleks, et õieti osata eristada tõde ja valet, head ja halba.

Lott ja Soodom on meile tõsiseks hoiatuseks: ära mängi patuga! Kui sa hakkad tegema patuga kompromisse, siis see hävitab sind. Pattu ja selle tagajärgi ei ole võimalik kõrvaldada sel teel, et korraldatakse ühiskondlik arutelu ja võetakse vastu uued seadused, mis kuulutavad nüüd lubatuks selle, mis varem oli keelatud.

Tegelikult on patu vastu olemas ainult üks tõhus rohi − see on Jumala poolt valmistatud lepitus Jeesuses Kristuses. Aga nagu iga arstirohi mõjub ainult sel juhul, kui seda tarvitatakse, nii on ka selle lepitusega. Parimadki ravimid ei aita

inimest üksnes sellega, et need on apteegis olemas. Parimadki ravimid ei aita neid, kes keelduvad üldse tunnistamast, et nad on haiged, või kes küll tunnistavad oma haigust, kuid keelduvad võtmast just seda rohtu. Täpselt sama lugu on patuga ja lunastusega. Vabanemine ja paranemine algab sellest, et kõigepealt tunnistatakse probleemi olemasolu, teiseks − soovitakse abi, ja kolmandaks − nõustutakse vastu võtma seda abi, mida soovitab tõeline Arst. Kui inimene soovib toimida mingil muul kombel, siis jääb abi paraku saamata.

Jumal on korraldanud nõnda, et pattude andeks saamise eelduseks on nende üles tunnistamine. Ja läbi ajaloo on kristlased kogenud, et väga tõhusaks abiks on siin pihtimine. Pihtimine toob asjad valguse kätte, ja sellega kaotavad pimeduse jõud oma kõige olulisema tugevuse − võimaluse tegutseda salajas. Sellepärast ütleb Jumala sõna: "Kui me oma patud tunnistame, on tema ustav ja õige, nõnda et ta annab andeks meie patud ja puhastab meid kogu ülekohtust." (1Jh 1:9) Siin on Jumala antud lahendus. Meie otsustada jääb, kas soovime seda vastu võtta ja kasutada.

−−−−−

Aga vaatame edasi, mis saab Lotist.

19:6−8 Siis Lott läks välja nende juurde ukse ette, sulges ukse enese järel ja ütles: „Mu vennad, ärge ometi tehke kurja! Vaadake, mul on kaks tütart, kes mehest veel midagi ei tea. Ma toon need välja teie kätte ja talitage nendega, nagu teie silmis hea on. Neile meestele ärge tehke midagi, sest nad on tulnud varjule minu katuse alla!”

Kuna külalised olid tulnud Loti koju, siis kandis Lott nende eest vastutust. Näeme, et Lott toimis õigesti ja nii otsustavalt, kui oli tema olukorras üldse võimalik. Loti ettepanek tundub meile isegi võimatu. Kas me ise oleksime valmis loovutama oma süütuid tütreid mingi kõlvatu meestehulga kätte, selleks et kaitsta külalisi, keda me isegi ei tunne?

Aga välja arenenud kurjusel ja kõlvatusel puudub arukas mõtlemisvõime. See lähtub omaenda "loogikast" ja tegutseb vastavalt sellele.

19:9 Kuid nad vastasid: „Käi minema!” Ja nad ütlesid: „Ise on tulnud võõrana elama, aga tahab olla kohtumõistjaks! Nüüd me kohtleme sind halvemini kui neid!” Ja nad kippusid väga mehe, Loti kallale ning asusid ust maha murdma.

Loti vastuhakk ärritas soodomlasi. Nii on see alati, kui keegi tahab pattu teha ja kui mõni õiglasema meelega inimene püüab teda peatada. Patu näol on tegemist äärmiselt tõsise ja ähvardava jõuga, ja see jõud ei ole nõus kompromissidega. *Kui heaga ei anta, siis võtan vägisi ja hullemini!* − on tema lipukiri. Peale selle ärritab patuseid inimesi alati see, kui keegi tahab nö "nendest parem olla" ega lähe nende ülekohtuga kaasa. "Oota sa! Küll me sind veel õpetame!" ütlevad nad.

Inimlikult vaadates oli Lott meeleheitlikus olukorras. Tegelikult aga siiski mitte.

19:10−11 Siis mehed sirutasid käed välja, tõmbasid Loti enese juurde kotta ja sulgesid ukse. Aga mehi, kes koja ukse taga olid, lõid nad pimestusega, niihästi väikesi kui suuri, nõnda et need väsisid ust otsimast.

Loti külalised polnud inimesed, vaid inimeste kujul ilmunud inglid, kes said kasutada jumalikku väge. See päästis Loti. Jumal suudab aidata ja sageli aitabki oma rahvast ka meeleheitlikes olukordades.

19:12–14 Ja mehed ütlesid Lotile: „Kes sul veel siin on, väimees ja pojad ja tütred ja kõik, kes sul linnas on, vii siit paigast ära, sest me hävitame selle paiga, kuna hädakisa nende pärast on Issanda ees suur; ja Issand on meid läkitanud seda hävitama!" Siis Lott läks välja ja kõneles oma väimeestega, kes pidid võtma ta tütred, ning ütles: „Tõuske, minge siit paigast ära, sest Issand hävitab selle linna!" Aga oma väimeeste meelest heitis ta nalja.

Jälgides hoolega külaliste sõnu, näeme siin, milline vahe on inglitel ja Issandal. Issand ise oli jäänud rääkima Aabrahamiga, oma sõbraga. Ta rääkis kui see, kellel on meelevald, kes otsustab ise ega pea kelleltki midagi küsima. Siin aga räägivad kõigest inglid, kes on tulnud Issandalt saadud ülesandega hävitada see linn. Ja nad räägivad Issandast kolmandas isikus: "Hädakisa Issanda ees on suur", ütlevad nad, "ja Issand on meid läkitanud seda hävitama!"

Ometi näeme, et Issand ei ole andnud käsku hävitada kõik üheskoos ja valimatult, nagu oli kartnud Aabraham. Enne linna hävitamist antakse vähegi õigematele võimalus sealt põgeneda. Neile aga tundus, et Lott on välja mõelnud uue laheda anekdoodi. Ja võib arvata, et enamik inimesi reageeriks sellises olukorras samamoodi: *Linn hävitatakse? Mõtleks! Kui palju on seda maailma lõppu juba kuulutatud! Loomulikult on see naeruväärne! Kahju küll, et mõned inimesed neid usuasju nii tõsiselt südamesse võtavad!*

–––––

Ent ka Loti olukord pole kadestusväärne. Tal on linnas nii varandust kui ka sidemeid. Ja nüüd järsku tahab Jumal teda sellest kõigest *päästa* …

19:15–16 Ja kui hakkas koitma, kiirustasid inglid Lotti, öeldes: „Tõuse, võta oma naine ja kaks tütart, kes siin on, et sa ei hukkuks linna süü pärast!" Ja kui ta veel kõhkles, siis haarasid mehed kinni ta käest, ja ta naise käest ja ta mõlema tütre käest, sest Issand tahtis teda säästa; ja nad viisid ta ära ning jätsid väljapoole linna.

Kui imeline ja armuline on siiski meie Jumal! Kuigi Lott kõhkles ja kahtles, ei takistanud see ometi Jumalat teda päästmast. Tõesti, ta ei tahtnud "hävitada õiget ühes õelaga", nagu Aabraham oli palunud. Milles seisnes Loti raskus? Ühelt poolt tundis ta Jumalat, aga teiselt poolt oli raske loobuda kõigest, mis tal oli. Kas ei ole see ka paljude kristlaste dilemma? Kas ei pea Jumal ka mõnegi meie jaoks saatma lausa oma inglid, kes meid kättpidi välja tirivad sellest, millest me ise ei raatsi loobuda, aga mis on meile hukatuslik?

19:17–19 Ja neid välja viies nad ütlesid: „Päästa oma hing! Ära vaata selja taha ja ära peatu mitte kuskil ümbruskonnas! Põgene mäestikku, et sa ei hukkuks!" Ja Lott vastas neile: „Muidugi mitte, mu isand! Vaata, su sulane on küll sinu silmis armu leidnud ja suur on su heldus, mida sa oled mulle osutanud, jättes mu hinge elama. Aga ma ei suuda põgeneda mäestikku, et õnnetus mind ei tabaks ja ma ei sureks.

Raske on loobuda harjumuspärasest elust. Jätta selja taha ikkagi ilus linn ja põgeneda kuhugi mäestikku … "Ma ei suuda!" ütleb Lott. Ja ta esitab oma päästjatele veel ühe palve:

19:20–22 Vaata, see linn taamal on nii ligidal, et sinna võiks põgeneda, ja on pisitilluke. Kui ma ometi sinna pääseksin – eks ole, see on ju pisitilluke? –, siis võiks mu hing jääda elama!"

Ja ta vastas temale: „Vaata, ma võtan sind kuulda ka selles asjas ega paiska segi linna, millest sa räägid. Tõtta, põgene sinna, sest ma ei või midagi teha enne, kui sa sinna oled jõudnud!" Seepärast pandi sellele linnale nimeks Soar.

Jälle kord näeme, kui vastutulelik on Jumal inimese palvetele: "Ma võtan sind kuulda ka selles asjas", ütleb ingel. Isegi Jumala kohtuotsustes on veel asju, mida saab muuta.

Teiseks on tähelepanuväärne lause: "Ma ei või midagi teha enne, kui sa oled sinna jõudnud!" Häving ei tule enne, kui on päästetud need, keda on vähegi võimalik päästa. Kas pole tröostiv, kui mõelda neile kohtutele, mis Jumalal on valmis ka praegu maailmas valitseva ülekohtu ja kurjuse jaoks!

Nimi "Soar" tähendab väikest, pisikest. Linn oli pisike. Kas sisaldus Loti sõnades mõte: "Luba mind elada vähemalt pisikeseski linnas, aga ära saada mind päris mägedesse!"? Igatahes võib öelda, et teatud mõttes sai Lotist selle linna päästja − kuna ta sinna põgenes, ei hävitatud seda linna. Selline mõju võib olla ühel jumalakartlikul inimesel oma ümbrusele.

_____

Kui Lott on pääsenud, järgneb kohus.

19:23–25 Päike oli just tõusnud maa kohale, kui Lott jõudis Soari. Ja Issand laskis sadada Soodoma ja Gomorra peale väävlit ja tuld Issanda juurest taevast ning hävitas need linnad ja kogu ümbruskonna, kõik linnade elanikud ja maa taimestiku.

Jumala kohtuotsus viidi täide. Peame meeles, et Jumal on küll kannatlik ja kutsub inimest pöörduma, aga ta ei tee seda igavesti. Veel eelmisel päeval poleks keegi osanud arvata, et järgmisel päeval juhtub midagi taolist. Jumal oli kannatanud nende linnade pattudega kaua, aga nüüd oli mõõt täis. Ja kui mõõt on täis, järgneb karistus kiiresti ka maa peal. Minu arvates on selle osutamine üks põhjus, miks Soodoma ja Gomorra lugu on Piiblisse pandud. Jumal on ustav oma sõnale − nii siis, kui jutt on armust, mida ta meile pakub, kui ka siis, kui jutt on sellest, kuhu viib meid elu ilma Jumalata. Tegelikult on selles osas tegemist vaimuliku seaduspärasusega, mis kehtib igal juhul − ka sel juhul, kui näeme, et Jumal tänapäeval mõnd sama patust linna maa pealt minema ei pühi. Vabalt vohava patu tagajärjeks on igal juhul häving. Soodoma puhul tuli see ainult kiirendatud korras, nagu ka veeuputuse puhul.

Aga selles jutustuses on veel üks huvitav detail.

19:26 Aga Loti naine, kes ta järel käis, vaatas tagasi ja muutus soolasambaks.

Loti naine astus üle hoiatusest: "Ära vaata selja taha!" Ja see maksis talle elu. Tagasi vaatamisel võib olla kaks mõtet. Üks on: vaadata tagasi ja näha Jumala armu ning seda, kuidas ta on sind hoidnud; õppida kogemustest, mis on selja taga. Aga vaevalt küll tegeles Loti naine selliste mõtetega. Pigem valdas teda kohkumine, nähes, kuidas kõik nii ilus ja hinnaline hävib. Uues Testamendis ütleb Jeesus: "Kes paneb käe adra külge ja vaatab tagasi, see ei kõlba Jumala riigile!"

Tagasi vaadates on väga raske põgeneda ja edasi minna. Raske on valida, mis ma siis nüüd ikkagi lõpuks teen. Inimene tardubki nagu soolasambaks ja jääb sinna, kus ta on. Jumal ei saa teda enam päästa. See oht varitseb kõiki, kes jäävad vaatama tagasi seal, kus Jumal on käskinud põgeneda.

_____

Kindlasti oli Loti naisel õudne näha, kuidas kõik eluaja jooksul saavutatu hävib ühe hetkega. Tema varandus oli Soodomas, ja "kus on su varandus, seal on su süda", ütles Jeesus. Siinkohal on igaühel õige aeg mõelda, kuidas on

lugu minuga – mis on minule kõige armsam ja kallim? Kas ilus kodu, seltskond, pangaarve või töö? Kas ma tegelikult üldse ootan, et Jeesus tuleks tagasi ja viiks mind siit enda juurde? Või arvan, et tegelikult on siin maa peal vist palju huvitavam, eriti juhul, kui vahel võib endale natuke pattu ka lubada? Taevas tundub olevat nii kauge, ja kes teab, kuidas seal üldse lood on? Äkki on palju kindlam tegelda maiste varandustega?

Veel üks põhjus, miks Loti naine tagasi vaatas, võis olla lihtsalt see, et ta ei võtnud ingli hoiatust küllalt tõsiselt. *Nii hull nüüd see lugu ka ei või olla, et isegi tagasi vaadata ei tohi,* võis ta mõelda. Sel juhul usaldas ta oma arvamust rohkem, kui Jumala hoiatust. Aga selline suhtumine on alati äärmiselt ohtlik.

Kokkuvõttes on meil Loti loost väga palju õppida. Mitte asjatult pole Jumal hoolitsenud, et see lugu oleks Piiblis.

PKK0035 1Ms 19:27 – 20:18

Hirmu võimuses

Eelmisel korral nägime, kuidas Lott võttis südamlikult vastu oma taevalikud külalised. Aga Soodoma elanikud olid oma häbituses ja kurjuses läinud üle piiri ning nende üle viidi täide Jumala langetatud kohtuotsus. Soodom ja veel neli selle piirkonna linna hävitati täielikult. Lott oma tütardega sai päästetud, aga Loti naine jäi soolasambaks, kuna ta vaatas tagasi. Linnade häving paistis ka sinna, kus elas Aabraham.

19:27–28 Ja Aabraham läks hommikul vara paika, kus ta Issanda ees oli seisnud, heitis pilgu alla Soodoma ja Gomorra poole ja kogu ümbruskonna maapinnale, vaatas, ja ennäe, maast tõusis suits otsekui sulatusahju suits.

Aabraham näeb, et on toimunud see, mida Issand oli tõotanud Soodoma ja Gomorraga teha. Hebroni ümbruskonna mägedele paistab kätte, kuidas tema vennapoja kodu suunast tõuseb suits. Mida võis Aabraham seda nähes mõelda?

Kahtlemata teadis Aabraham, milline elu valitses Soodomas ja Gomorras. Ta sai aru, miks need linnad tuli hävitada. Ta oli muretsenud õigete inimeste pärast, keda võis siiski ka teiste hulgas leiduda. Mis oli nendest saanud? Suitsust, mida Aabraham nägi sealtpoolt tõusvat, võis ta järeldada, et kümmet õiget inimest Issand sealt ei leidnud. Aga mis oli saanud Lotist? Kas temagi hukkus koos kõigi ülejäänutega? See suits pidi Aabrahami kohkuma panema. Aga Jumal ei unustanud ei Aabrahami ega tema palvet.

19:29 Kui Jumal oli segi paisanud ümbruskonna linnad, mõtles Jumal Aabrahamile ja saatis Loti ära selle hävituse keskelt, millega ta segi paiskas need linnad, kus Lott oli elanud.

Aabrahami pärast päästis Jumal Loti, ütles see salm. Taas näitab see meile, et õige inimene on õnnistuseks ka teistele, mitte ainult endale. Ehkki Aabraham ja Lott olid teineteisest lahkunud, polnud nende vaimne side täielikult katkenud. Ilmselt mängis see ka Loti pääsemises teatud rolli.

Edasi aga räägitakse meile lühidalt, mis sai edasi Lotist ja tema tütardest. Kuna see on kõrvalteema, siis ei pööra Piibel sellele kuigi suurt tähelepanu. Nagu teame, järgivad Piibli jutustused põhiliselt seda liini, kust tuleb lõpuks Messias, Kristus. Muudele teemadele pühendatakse tähelepanu ainult sedavõrd, kui see on vajalik seoses peateemaga. Nii toimub ka siin. Ei räägita isegi Loti surmast ega sellest, kui kaua ta elas. Edaspidi kohtame tema nime Piiblis üsna harva – järgmiseks alles 5. Moosese raamatus, kus on juttu territooriumidest, kus elavad tema järeltulijad.

19:30 Ja Lott läks Soarist üles ning elas mäestikus koos oma kahe tütrega, sest ta kartis elada Soaris; ta elas ühes koopas, tema ise ja ta mõlemad tütred.

Ülejäänud osa oma elust elas Lott hirmu all. Algul oli ta kartnud, et ei suuda mägedesse põgeneda ja valis selle asemel Soari. Nüüd põgenes ta Soarist siiski mägedesse. Ilmselt andis selleks põhjuse üle elatud kohutav vaatepilt. Ehk kartis ta, et midagi niisugust võib veelgi juhtuda. Lõpuks ei leidnud ta paremat elukohta, kui mingi koopa. Surnumere aladel on koopaid palju, nii et seda leida polnud tõenäoliselt raske. Kindlasti aga oli pärast linnaelu mugavusi koopas elada üsna masendav.

Hirmu täis inimese elu on üksildane. Mingil põhjusel ei lähe Lott ka tagasi Aabrahami juurde, vaid jääb oma hirmudega üksinda. Loomulikult ei ole see hea. Inimene pole kavandatud elama üksinda ja hirmu all. Nii pole ka selles, mis edasi juhtub, meie jaoks midagi rõõmustavat.

Väga üksildasena pidid end tundma ka Loti tütred. Enam polnud nendel varandust, peigmehi ega mingeid tulevikuväljavaateid. Mida peavad noored naisterahvad sellises olukorras tegema? Kindlasti oleks parim ravi olnud minna siiski inimeste hulka. Hirm ei ole Jumalast, ja see maalib muuhulgas ka Jumalast õudse pildi: kes teab, mida ta veel võib teha? − Kõige kindlam on pugeda kuhugi sügavale koopasse varjule …

Võime järeldada, et kui algul ei võtnud Lott Jumala hoiatusi küllalt tõsiselt, siis nüüd pingutas ta nendega kõvasti üle. Algul oli ta viivitanud Soodomast põgenemisega, mille kohta talle anti selge käsk. Nüüd kartis ta üldse inimeste hulgas olla, mille kohta polnud mingit käsku ega keeldu. Nii läheb kergesti siis, kui inimene ei võta Jumala sõna nii, nagu see on kirjutatud, vaid püüab sellest kas midagi ära võtta või sellele midagi lisada. Mõlemad teed on hukatuslikud. Seda näitab meile ka Loti järgnev elu.

Me ei tea, kui kaua ta koos oma tütardega koopas elas. Läksid nädalad, kuud, võib-olla isegi aastad, aga Lott ei võtnud olukorra parandamiseks midagi ette. Ta ei otsinud ise inimestega kontakti ega ilmselt võimaldanud seda ka oma tütardele. Sellega ta kaudselt põhjustas selle, et ta tütred toimisid nii, nagu nad toimisid. Võime ainult kujutleda, mida võisid nad mõelda ja tunda. Lahendus, mille nad välja mõtlesid, oli eetiliselt vale, aga nähtavasti oli see ainuke lahendus, mis nad oskasid välja mõelda.

19:31–32 Kord ütles vanem nooremale: „Meie isa on vana ja maal pole ühtegi meest, kes tuleks meie juurde kogu maailma kombe järgi. Tule, joodame oma isa veiniga ja magame temaga, et saaksime oma isalt järeltulija!”

Vanem tütar muretses soo jätkumise pärast. Selle peale oleks pidanud mõtlema Lott. Ees ootava välja suremise asemel valis vanem tütar mingigi võimaluse elu jätkata. Järgnevates salmides näeme, kuidas ta tegutseb. Nii võib tegutseda inimene, kellel on jäänud veel ainult üks lootus.

19:33–38 Ja nad jootsid oma isa sel ööl veiniga ja vanem läks ning magas oma isaga; see ei märganudki, millal too maha heitis või üles tõusis.

Ja järgmisel päeval ütles vanem nooremale: „Vaata, ma magasin eile oma isaga. Joodame ka sel ööl teda veiniga, siis mine maga sina temaga, et saaksime oma isalt järeltulija!” Ja nad jootsid ka sel ööl oma isa veiniga ja noorem läks ning magas temaga; see ei märganudki, millal too maha heitis või üles tõusis.

Ja Loti mõlemad tütred jäid oma isast lapseootele. Ja vanem sünnitas poja ning pani temale nimeks Moab; see on moabide isa tänapäevani. Ja noorem sünnitas ka poja ning pani temale nimeks Ben-Ammi; see on ammonlaste isa tänapäevani.

Nii kindlustas vanema tütre plaan nende soo jätkumise. Miks kirjutatakse Piiblis sellest verepilastuse juhtumist? Kas sellise patu kirjeldus sobib pühasse raamatusse?

Aga tegelikult ongi Piibel realistlik raamat. Seal ei varjata inimeste kurjust, patte ja probleeme. Ja arvan, et kui Piibel oleks teistsugune, siis poleks ta meile kaugeltki nii väärtuslik. Kui Piiblis räägitaks ainult Jumala kangelaste headest külgedest ja tugevustest, siis võiks see meid üksnes masendada, kui võrdleme nende elu enda omaga – *nemad suutsid, aga mina ei suuda. Nemad ei langenud, aga mina langen … Miks küll ometi? Mul pole sellise raamatuga midagi peale hakata – see on ilus, aga mitte tõepärane* – võiksime mõelda.

Nüüd aga on Piibel realistlik raamat, mis kirjeldab ausalt ka nende inimeste eksimusi, vigu ja patte, kes on seatud meile usu eeskujuks. Ei varjata meie eest Aabrahami nõrkusi ega seda, milleni viis Loti hooletus.

Aga peale selle on ilmselt veel teinegi põhjus, miks Piibel räägib meile Lotist ja tema tütarde lastest. Loti vanema tütre poeg sai nimeks Moab. See nimi meenutab heebreakeelset sõna 'isast'. Moabist sai aja jooksul rahvas, keda kutsutakse moabiitideks. Moabi mäestik on Surnumerest ida pool, Jordani aladel.

Aga Moabil on meiega veel üks kaudne seos. Nimelt oli üks Jeesuse esiema, kelle nimi oli Rutt, rahvuselt moabiit. Nii on moabiitidel osa ka Jeesuse sugupuus. Loti vanem tütar oli valinud välja suremise asemel võimaluse elada, ja Jeesus ei häbenenud, et üks tema esiemadest on ka sellisest soost. Nagu mäletame, Jeesus ei vältinud patuseid – ta oli tulnud neid päästma. Sellele päästele võid loota ka sina, armas raadiokuulaja, kui sinu elus peaks olema juhtunud kahetsusväärseid asju.

Meil tasub meelde jätta, et Piibel ei ole mingi põnevusromaan, mis oleks huvitatud ainult vägevate Jumala imede kirjeldamisest. Selle asemel on see realistlik raamat, mis räägib elust nii, nagu see tegelikult on. Piibel ei räägi muinasjutulistest vägimeestest ja nende suurtest kangelastegudest koos Jumalaga, vaid lihast ja verest inimestest – samasugustest, nagu oleme meiegi. See peaks olema igale Piibli lugejale väga julgustav ja ühtlasi muutma kergemini usutavaks ka need lood, mis esialgu võivad tunduda meile võimatud. Piibel räägib meile elust koos Jumalaga ja Jumala ees, aga ta räägib meile sellest sellisena, nagu see tegelikkuses välja näeb. Piiblis ei ole tegemist romantikaga ega fantastikaga.

–––––

Et Piibel on tõesti realistlik raamat, seda näeme ka järgmises peatükis. Seal näeme jälle, kuidas Aabraham tahab vale abil oma nahka päästa. Ja jälle tõmbab ta oma valesse kaasa ka Saara. Kunagi varem oli täpselt samasuguse olukorraga tegemist Egiptuses. Mingil põhjusel pidi Aabraham selle oma patuga uuesti kohtuma, enne kui ta sai poja. Huvitav, kas seda tahabki see peatükk meile õpetada? Kas selleks, et Jumala tahe võiks meie elus sündida, peame kõigepealt kohtuma endas oleva halvaga ja nõustuma tooma selle Jumala ette seda mööda, kuidas ta seda meile paljastab?

Vaevalt me võime kunagi täielikult näha kõike seda kurjust ja halba, mis meie südames peitub. Vaevalt me selle nägemist isegi välja kannataksime. Aga aeg-ajalt tuleb elus ette olukordi, mis sellest meile midagi paljastavad ja mille läbi Jumal meid oma armule ligemale juhib. Sest nähes paremini oma rikutust, mõistame ka paremini, miks vajame Jeesust.

Teiseks võime selles peatükis näha Jumala suurust. Oma teoga seab Aabraham ohtu päästeloo teostumise. Aga hoolimata sellest inimlikust nõrkusest tuleb Jumal olukordadega toime. Ta tahtis, et Iisak sünniks, ja Iisak sündiski.

Aga tuleme kõne all oleva peatüki juurde.

20:1–2 Ja Aabraham siirdus sealt Lõunamaale ning asus elama Kaadesi ja Suuri vahele; ta elas Geraris võõrana. Ja Aabraham ütles oma naise Saara kohta: „Ta on minu õde.” Siis Gerari kuningas Abimelek läkitas järele ja võttis Saara.

Piibel ei räägi, miks lahkus Aabraham Mamre tammikust. Sealt Gerarisse on linnulennul tublisti 50 km. Gerar paikneb Gazast kagu pool.

20:3–5 Aga Jumal tuli Abimeleki juurde öösel unes ja ütles temale: „Vaata, sa pead surema naise pärast, kelle sa enesele võtsid, sest ta on abielunaine!” Abimelek aga ei olnud temasse puutunud ja vastas: „Issand, kas tahad surmata ka õiget rahvast? Eks ta öelnud mulle: Ta on minu õde? Ja tema ütles ka ise: Ta on mu vend. Ma tegin seda vaga südame ja süütute kätega.”

Kõige rohkem paneb selles loos imestama Saara. Kas ta näib, hoolimata oma 90 eluaastast, ikka veel nii nooruslik, et Gerari kuningas tahab teda endale naiseks? Teiselt poolt aga võisid Abimelekil olla seoses Saaraga ka majanduslikud huvid. Aabraham oli rikas mees ja Abimelek võis pidada niisugust tehingut tema õega kasulikuks.

Poliitikas on nii tollel ajal kui ka hiljem sõlmitud abielusid ka selleks, et sõlmitud lepinguid nõnda paremini kindlustada. Teine võimalus on oletada, et see jutustus pole siin päris oma õigel kohal, vaid pidi toimuma Aabrahami ja Saara elus millalgi varem. Aga nagu varemgi öeldud, oletustele ei maksa ehitada mingeid kindlaid teooriaid.

Edasisest näeme, et Jumal tegeleb ka Abimelekiga ega ole tema suhtes ülekohtune.

20:6–8 Siis ütles Jumal temale unes: „Minagi tean, et sa tegid seda vaga südamega ja ma hoidsin sind ka minu vastu pattu tegemast: sellepärast ma ei lasknud sind temasse puutuda. Ja nüüd anna mehele naine tagasi, sest ta on prohvet ja ta palvetab sinu pärast, et sa jääksid elama. Aga kui sa tagasi ei anna, siis tea, et sina ja kõik, kes sul on, peate surema!” Ja Abimelek tõusis hommikul vara, kutsus kõik oma sulased ning rääkis kõik need sõnad nende kuuldes; ja mehed kartsid väga.

Siit leidsime olulise mõtte: Jumal tegeleb mitte ainult Aabrahami ja Saaraga või nende perega, vaid vajaduse korral ka inimestega, kellega nad kokku puutuvad. Jumal ütles Abimelekile koguni: "Ma hoidsin sind minu vastu pattu tegemast: sellepärast ma ei lasknud sind temasse puutuda." Kuskil on öeldud, et Jumal võib ka kuningate südameid juhtida, nagu veeojasid. See tähendab, ta võib inimeste asju samuti korraldada, nagu ta korraldab kõike looduseski. Ja seda antud lugu näitabki.

Ühtlasi näitab see lugu, et Jumal suudab vajaduse korral oma sõnumeid vabalt edasi anda ka nendele inimestele, kes teda muidu üldse ei tunne. Järelikult ei ole meil põhjust olla hirmu täis ka sellises keskkonnas, kus loogiliselt võttes peaks Jumal olema kaugel.

20:9–11 Siis Abimelek kutsus Aabrahami ja ütles temale: „Mis sa meile tegid! Millega ma sinu vastu pattu tegin, et sa tõid suure süü minu ja mu kuningriigi peale? Sa oled minuga teinud sündmatuid tegusid!” Ja Abimelek küsis Aabrahamilt: „Mida sa mõtlesid seda asja tehes?” Ja Aabraham vastas: „Mina mõtlesin ainult, et selles paigas ei ole jumalakartust ja mind tapetakse mu naise pärast.

"Inimene mõtleb, Jumal juhib", kõlab vanasõna. Kus Aabraham, olgugi Jumala mees, mõtles valesti, arvas Jumala olevat kaugel ja jõuetu, seal korraldas ja juhtis Jumal asju siiski nii, et need läksid õigesti. Aabraham valetas, sest tal

puudus Jumala vastu küllaldane usaldus. Samal põhjusel tehakse nii mõnigi kord kahtlase väärtusega otsuseid. "Mis ma siis pidin tegema? Kuidas ma teisiti võisin saada? Kes teab, mis muidu oleks juhtunud!" …

Väga paljud arvasid ilmselt ka nõukogude ajal: *kes teab, mis oleks juhtunud, kui oleks teatud, et ma olen usklik või kiriku liige*. Kindlam oli jätta kirikusse minemata, lastele Jumalast rääkimata, ja vajadusel öelda, et me Jumalasse ei usu. Ja küljest, alati on sarnastes olukordades leidunud ka abimelekeid, kes on mõistnud Jumala tahet isegi paremini kui need, kes peaksid justkui olema Jumalale lähemal.

Nimi Abimelek tähendab: 'Minu isa on kuningas'. See võib tähendada, et ta oli pärinud kuningavõimu oma isalt, ja küllap oli isa õpetanud talle ka õiglust ja ausust. Sellepärast võis ta Jumalale vastata: "Ma tegin seda vaga südame ja süütute kätega." Ja Jumal ka tunnustas seda. Tänu Jumalale, et tal on ka niisuguseid sulaseid, kes teda küll nimepidi otseselt ei tunne, aga kes tema õigust siiski mõistavad ja selle järgi ka elavad. Selliseid inimesi võib Jumal kasutada ka oma rahva õnnistuseks.

Samas, nende inimeste usaldamatus Jumala vastu, kes peaksid teda tundma, toob kaasa hoopis suuremaid probleeme, kui me esmapilgul võime arvata. Võib-olla just nende inimeste tõttu on meie ühiskond suurelt osalt selline, nagu ta on, sest neid inimesi pole sugugi vähe. Põhimõtteliselt kuuluvad nende hulka kõik ristitud inimesed. Sest ristimine ei tähenda midagi vähemat kui Jumalale kuulumist. Aga kas kõik ristitud ise seda üldse teavadki? Ja kuivõrd nad sellega oma elus tegelikult arvestavad?

Loomulikult on meil omad põhjused, miks me elame ja tegutseme nii, nagu me seda teeme. Ja kui vaja, võime leiutada ettekäändeid rohkemgi. Ka Aabrahamil olid omad õigustused, miks ta nii toimis.

20:12 Ja tema ongi tõepoolest mu õde: mu isa tütar, kuigi mitte mu ema tütar; seetõttu ta sai mu naiseks.

Niisiis, jälle see pooltõde, mis on tegelikult hullem kui päris vale, sest see võimaldab Aabrahamil öelda ja mõelda: *Ega ma tegelikult ju ei valetanudki!*

Aabraham jätkab, seletades oma teguviisi:

20:13 Aga kui Jumal saatis mind isamajast rändama, ütlesin ma temale: Osuta mulle seda armastust, et sa kõigis paigus, kuhu tuleme, minu kohta ütled: Ta on mu vend.”

Teatud olukordades on valetamine kindlam, kui Jumala usaldamine – nii otsustame me inimestena sageli. Ja niisama sageli võib see kaasa tuua ettenägematuid probleeme. Jumal ei saa ehitada oma riiki valedele. See võib olla üks põhjus, miks ta laseb oma rahval valedega ka vahele jääda. Siis peab otsustama, kas jätkata valel teel või tulla tõe alusele. Vastavalt sellele saab Jumal oma lapsi kas edasi juhtida ja kasutada või peab nad jätma sinnapaika ja otsima teised.

Vale on sageli ka niisugune asi, mis nõuab enda varjamiseks uusi valesid. Ja nii saab inimene mässitud üha sügavamale saatana võrkudesse. Seepärast on valede väljatulek tegelikult tervislik. Seda tuleb pidada õnnistuseks, ehkki see on loomulikult väga ebameeldiv. Aga sellele järgnev vabanemine on seda parem. Enam pole vaja oma vale pärast väriseda.

Paraku oleme me kristlastena sageli oma eeskujust – Kristusest – väga kaugel. Mõnigi kord sobiks meile paremini nimeks "maailmalane" kui "kristlane", sest me elame ja käitume rohkem maailma kui Kristuse kombel. Selle tagajärjel

on elu kuiv ja täis probleeme, usk aga igav ja viljatu. Olukord ei parane enne, kui miski sunnib meid vaatama tõele näkku ja tunnistama oma pattu, nagu siin juhtus Aabrahamiga.

Võiksime imestada: miks astus Aabraham juba teist korda samasse "ämbrisse"? Aga mõelgem korraks, kui palju kordi oleme me ise astunud ühte ja samasse "ämbrisse" − teinud üht ja sedasama pattu, teades tegelikult väga hästi, et see pole õige. Oleme küll kristlased, aga kindlasti puudustega kristlased, kes pidevalt vajavad Jumala armu. Me vajame Päästjat ja pattude andestust. Aga ilmselt mitte ainult seda − Jumal tahab meid kasvatada ka pühaduse poole. Ta ei taha, et me jääksimegi elu lõpuni oma "ämbritesse" astuma ja loodaksime ainult tema andeksandvale armule. Selle asemel ütleb Paulus Ef 4:11−13, et Jumal on seadnud kogudusse apostlid, prohvetid, evangelistid, karjased ja õpetajad sellel eesmärgil, "et pühi inimesi valmistada abistamistööle Kristuse ihu üles ehitamiseks, kuni me kõik jõuame usu ja Jumala Poja tundmise ühtsusesse, saades täismeheks Kristuse täiuse täisea mõõtu mööda."

See tähendab, et Jumala eesmärk meiega ei ole ainult armu andmine, vaid ka kasvatamine. Sedasama pidi siin õppima Aabraham, kui ta oli sunnitud vastust andma Abimelekile: "Mis sul mõttes oli, kui sa seda tegid?!"

Ka meie peame andma aru endale ja Jumalale, mis on meil mõttes, kui me elus üht või teist teeme. Siit soovitus: kui Jumal laseb sinu ellu tulla olukordadel, kus oled sunnitud seisma silmitsi oma tehtud pattudega, siis kasuta need armu võimalused ära! Tunnista ausalt, miks sa seda tegid, ja palu Jumalalt armu jätkata edaspidi teistmoodi. Ja sa ei pea ootama, millal Abimelek tuleb sulle küsimusi esitama, vaid sa võid ise teha alguse − minna hingehoidja või vaimuliku juurde ja rääkida, mis sind vaevab. Siis saavad olukorrad hakata paranema.

20:14–18 Siis Abimelek võttis lambaid, kitsi ja veiseid, sulaseid ja teenijaid ja andis Aabrahamile; ja ta andis temale tagasi Saara, ta naise. Ja Abimelek ütles: „Vaata, mu maa on lahti sinu ees, ela, kus sulle meeldib!" Ja Saarale ta ütles: „Näe, ma annan su vennale tuhat hõbetükki. Vaata, see olgu sulle hüvituseks kõigi ees, kes su juures on. Sa oled kõiges õigeks osutunud." Ja Aabraham palus Jumalat ja Jumal tegi terveks Abimeleki, ta naise ja ta teenijad, nõnda et nad said lapsi, sest Issand oli sulgenud kõvasti kõik emaihud Abimeleki kojas Saara, Aabrahami naise pärast.

Kui patud on tunnistatud, siis lahenevad olukorrad hoopis laiemalt, kui me esialgu oleksime võinud arvata. Ühe probleemi taga võib olla mitu ummikseisu. Nägime, et need lahenesid äkki kõik. Mitte ainult Aabraham ja Saara ei vabanenud hirmust, vaid ka Abimeleki ja tema pere ellu tuli suur muutus. Selline on pattude tunnistamise tegelik mõju.

Meie uhkele ja patusele loomusele on raske ja ebameeldiv tunnistada oma patte ja eksimusi. Ometi on see ainuke tee tõeliseks vabanemiseks nendest. Täpselt samuti, nagu koolilapsel on ebameeldiv saada puudulikke hindeid; aga lahendus õpilase jaoks ei seisne selles, et õpetaja tema vigu ei märka või neile läbi sõrmede vaatab, need talle lihtsalt nö "andeks annab", vaid vastupidi − selles, et ta vead üles leiab ja neid ka õpilasele näitab. Mispeale õpilane teeb vigade paranduse ja õpib selgeks selle, mida ta varem ei osanud. Kas Jumal peaks oma lapsi teistmoodi koolitama?

Mida peaks Jumal mulle õpetama ja mida võiksin mina õppida tänase loo põhjal?

PKK0036 1Ms 21

Iisak ja Ismael

1. Moosese raamatu 21. peatükk räägib meile Jumala tõotuste täitumisest. Eelmises peatükis nägime patuga vahele jäämist, selle siirast tunnistamist ja hülgamist. See on avanud tee Jumala õnnistustele Aabrahami ja Saara elus.

21:1–2 Ja Issand hoolitses Saara eest, nõnda nagu ta oli lubanud. Issand toimis Saaraga, nõnda nagu ta oli öelnud: Saara jäi lapseootele ja tõi Aabrahamile poja ilmale ta vanas eas, määratud ajal, millest Jumal temaga oli rääkinud.

Paneme tähele, et Iisaki ja Jeesuse sündimisel on mõndagi sarnast. Mõlemad sündisid just siis, kui nad sündima pididki. Jeesuse tuleku kohta siia maailma ütleb Uus Testament, et see toimus siis, kui aeg täis sai. Gl 4:4 ütleb Paulus: "Aga kui aeg sai täis, läkitas Jumal oma Poja, kes sündis naisest, sündis Seaduse alla".

21:3–7 Ja Aabraham pani oma pojale, kes temale sündis, kelle Saara temale ilmale tõi, Iisak nimeks. Ja Aabraham lõikas ümber oma poja Iisaki, kui see kaheksapäevane oli, nõnda nagu Jumal teda oli käskinud. Ja Aabraham oli sada aastat vana, kui ta poeg Iisak temale sündis. Aga Saara ütles: „Jumal pani mind naerma! Igaüks, kes sellest kuuleb, naerab mind!" Ja ta ütles: „Kes oleks võinud Aabrahamile kuulutada, et Saara imetab veel lapsi? Ometi tõin ma temale poja ilmale ta vanas eas!"

Ime oli nii Jeesuse sündimine kui ka Iisaki sündimine. Iisaki sündimine polnud loodusseaduste kohaselt enam võimalik. Inimene, kelle üsk on surnud, ei ole loodusseaduste kohaselt võimeline sünnitama, nii nagu ka neitsi ei ole ilma meheta võimeline sünnitama. Mõlema sündimise puhul oli tarvis Jumala imet. Rm 4:19 kirjutab apostel Paulus Iisaki imelise sündimisega seoses Aabrahami kohta nõnda: "Ta ei jäänud usus nõdraks, pannes tähele oma elatanud, ligi
saja-aastast ihu ja Saara surnud lapsekoda."

Jumal tõi surmast välja elu, ja see on ime. Ja see ime on omamoodi eeskujuks hiljem toimunud veelgi suuremale Jeesuse sündimise imele.

Jumal näitab korduvalt, et võimatud asjad on tema jaoks võimalikud. Ka Saaral ja Aabrahamil jäi üle ainult imetleda Jumala imet. Pikkade aastate jooksul olid nad teinud kõik, mis olenes neist endist, ja see polnud andnud mingeid tulemusi. Selleks ajaks oli neil kadunud igasugune lootus omaenda võimalustele. Järel olid veel ainult Jumala tõotused ja samuti Jumala võimalused. Seetõttu on Aabrahami usk heaks eeskujuks kristlikule usule. Kus inimestel on kõik võimalused lõppenud, seal hakkab Jumal tõeliselt tegutsema – võib-olla selleks, et inimene hiljem ei ütleks: "Aga ma tegin seda ju tegelikult ise! Ma olin ise tubli! Kes teab, kas Jumal siin tegelikult üldse mingit rolli mängiski?"

Nõukogude ajal öeldi, et vana aja inimesed ei tundnud loodusseadusi ja seletasid neile mõistetamatuid asju Jumala imedega. Loomulikult on see seletus puudulik. Näiteks Aabrahami ja Saara puhul polnud sellega midagi peale hakata; samuti Jeesuse sündimise puhul. Seletagu kõrvalolijad asju, kuidas tahes, uskugu või ärgu uskugu – asjaosalised ise teavad täpselt: "Mina seda küll ei teinud. See sai olla ainult Jumal."

Niisuguseid näiteid on iga tõelise kristlase elus. Sellepärast võibki ta olla kindlalt Jumalas veendunud.

Pikk ootusaeg põhjustas muidugi ka selle, et sündinud laps oli vanapaarile eriliselt armas. Ta polnud mingi tavaline laps, vaid tõotuse laps. Pole kahtlust, et Saara ja Aabraham armastasid teda ning kandsid tema eest väga hästi hoolt.

Nimi Iisak tähendab: 'Ta naerab'. Saara imetas oma last ja nad rõõmustasid kõik üheskoos.

21:8 Laps kasvas ja võõrutati; ja Aabraham tegi suure peo Iisaki võõrutamispäeval.

Meie kultuuris selliseid asju pidudega ei tähistata. Vanasti imetati last kaua, isegi aastaid. Kohati tehakse seda näiteks Aafrikas veel praegugi. Nii et kui laps võõrutati, oli tema elus juba üks oluline periood läbitud ja algas uus. Seda tähistatigi peoga. Tol ajal toimus see, kui laps oli umbes 3-aastane.

Piim on Uues Testamendis ka vaimuliku kasvamise sümbol. Näiteks Peetrus kirjutab 1Pt 2:2: "Nagu äsjasündinud lapsed igatsege vaimulikku selget piima, et te selle varal kasvaksite pääste poole". Kui inimene on vaimulikult sündinud, siis neelab ta ahnelt Jumala sõna, nagu vastsündinud laps emarinda. Ja see on normaalne − ainult nõnda saab ta kasvada. Lapsed, kes ei söö, surevad nälga. Ja seda ka vaimulikult. Noortel kristlastel on suur ind uurida Piiblit ja käia vaimulikel koosolekutel. Nii imeline on uus elu koos Jumalaga! Inimesed on tulnud Issanda juurde ja saanud kogeda, et Issand on helde, nagu ütleb ka Peetrus oma kirjas sealsamas. Nüüd polegi muud muret kui süüa ja kasvada.

Hiljem muutub kasvamine teistsuguseks, nagu ka füüsilise kasvamise puhul. Kõik ei ole enam nii uudne ja põnev. Piibel, Jumal ja usk on saanud juba tuttavamaks. Väike laps on avastanud maailmast juba üsna palju − isa ja ema, toa ja mänguasjad, mööbli jne. Nüüd järgneb kogemuste omandamise aeg. Näiteks, mida tohib ja mida mitte.

Ka vaimulikus elus ei jätku kasvamine kogu aeg samamoodi, vaid selles toimuvad teatud muutused. Toimub sõnasse süvenemine ja juurdumine. Kahjuks aga ei jõua selleni kõik need, kes on vaimulikult sündinud. Hb 5:12−14 on kirjutatud: "Teie, kes te selle aja peale peaksite olema õpetajad, vajate, et teile jälle õpetataks Jumala sõnade esmaseid algeid, te olete saanud nende väärseks, kes vajavad piima, mitte tahket toitu. Igaüks, kes toitub piimast, on veel vilumata õiguse sõnas, sest ta on alles väeti laps. Tahke toit on aga täisealiste jaoks, kelle meeled on kogemuste varal harjunud eristama head ja kurja."

On põhjust rõõmustada, kui laps kasvab, nii et võib ta emarinnast võõrutada ja hakata talle andma tugevamat toitu. See oli põhjus pidutseda.

Edasi aga toimus midagi meie jaoks võõrastavat. Eluaeg lastetu Saara oli lõpuks saanud lapse. Aga majas oli ka orjatar Haagar oma lapsega. See on suurepärane olukord uute pingete tekkimiseks, eriti, kui meeles pidada, et Haagar oli Ismaeli oodates uhkeks läinud. Siis oli Haagar põgenenud kõrbe, aga Jumal käskis tal koju tagasi minna. Nüüd kordub vana lugu, aga seekord on üks asi teisiti − ka Jumal tahab, et Haagar aetaks minema … Kas Jumal on ebaõiglane?

21:9–10 Kui Saara nägi mängimas egiptlanna Haagari poega, kelle see Aabrahamile oli ilmale toonud, siis ta ütles Aabrahamile: „Kihuta minema see teenija ja tema poeg, sest selle teenija poeg ei või pärida koos minu poja Iisakiga!"

Iisaki sündimine tõi Saara ja Aabrahami koju peale rõõmu ka probleeme. Siinkohal tuleb kõigepealt öelda, et eestikeelne väljend "Saara nägi Haagari poega mängimas" on eksitav. Viimases soomekeelses piiblitõlkes on siinkohal sõna "irvitas", aga algkeelne sõna tähendab tegelikult isegi mitte irvitamist, vaid pahatahtlikku kiusamist. Ismaeli iseloom hakkas välja lööma, ja teismelised lapsed on oma väljendites ja tegudes sageli väga siirad − mida ta mõtleb, seda ta ka ütleb. Seda teades on Saara otsust hoopis kergem mõista.

Neid kahte poissi kasutab Uus Testament ka vaimuliku elu võrdkujudena. Ismael on loomulikult sündinud ja tema sümboliseerib seda loomulikku ehk "vana" inimest, mis elab ka igas kristlases, nii kaua kui ta elab maa peal. See loomus ei alistu kunagi Jumala tahtele ega võigi alistuda, nagu ütleb apostel Paulus, vaid sõdib selle vastu lõpuni.

Aga kui inimene sünnib uuesti, ülevalt, Jumala lapseks, siis sünnib temas ka nn uus inimene − ta saab uue loomuse osaliseks, milleni jõudmine ei ole kunagi inimliku tahte ega töö tulemus, vaid see on sündinud Jumalast ja ainult Jumalast, seejuures imelisel ja inimlikule mõistusele seletamatul viisil. See uus inimene tunneb Jumalat ja igatseb teha tema tahet. Need kaks loomust on igas kristlases ja nad on omavahel lepitamatus vaenus.

Seejuures selgub, et vana loomus on üllatavalt tugev. Rm7:19 ütleb apostel Paulus: "Sest head, mida ma tahan, ma ei tee, vaid paha, mida ma ei taha, ma teen." Seda peavad tunnistama kõik ausad kristlased, keda Jumal on saanud juhtida nende enda tundmises sügavamale. Ja see vana loomus on niivõrd jumalavastane, et mingid kokkulepped sellega pole võimalikud. Ismael tuleb minema kihutada − see on ainuke lahendus.

Aga see lahendus ei ole meile esialgu meelepärane.

21:11 See kõne aga oli Aabrahami silmis ta poja kohta väga paha.

Aabrahami jaoks olid Saara sõnad rasked. Iisak oli alles väike ja elanud seni põhiliselt emaga. Ismael aga oli juba noor mees ja temaga oli Aabrahamil tekkinud juba oma suhe. Ka Ismael oli ju Aabrahami laps! Pealegi esimene, mis sest, et mitte tõotatud.

Samas oleks Aabraham tahtnud arvestada ka Saaraga. Nii olid tal üpris vastuolulised tunded.

−−−−−

Ka kristlasel on võimatu oma mõlema loomusega ühtviisi hästi läbi saada. Ei ole võimalik teha mõlema tahtmist. Vanaga ei aita muud teha, kui see tuleb kodunt välja kihutada, või Uue Testamendi keeles öeldes: risti lüüa. Paraku ei õnnestu kristlasel oma vanast loomusest vabaneda ühekordse minema kihutamisega. Iga päev ja iga hetk on vaja mõelda, kumma soovidega ma nüüd arvestan. Ja kui juhtub nii, nagu meie elus sageli, et püüame arvestada kord ühe, kord teise soovidega, siis elame kogu aeg vastuolulist elu. Kui tahame meeldida nii maailmale kui ka Jumalale, siis lonkame mõlemat jalga. Ja sellises olukorras läheme kergesti kaasa paljude asjadega, mis on maailmas küll aktsepteeritud, aga mis hävitavad meie vaimuliku elu ja osaduse Jumalaga. Tegelikust elamisest Jumala lapsena ei tule sel juhul midagi.

Vanadel kreeklastel oli kombeks korraldada võistlusi, kus üks ratsutaja ratsutas korraga kahel hobusel − teine jalg teise seljas. See oli võimalik seni, kuni hobused jooksid kõrvuti ja samas suunas. Kui aga hobused läksid eri suundades, pidi ratsanik valima kas ühe või teise. Paulus teadis, kumb "hobune" tuleb valida. Rm 6:13 ütleb ta: "Ärge ka loovutage oma ihuliikmeid ülekohtu relviks patule, vaid loovutage end Jumalale nagu need, kes on saanud surnuist elavaks, ja oma ihuliikmed õiguse relviks Jumalale."

Tuleb aga arvestada, et lihtsalt käsu korras − isegi mitte Jumala käsu korras − ei ole võimalik ellu viia nii suurt muutust. Seda suudab teostada usklikus ainult Jumala Vaim. Aga ta teostab selle muudatuse ainult juhul, kui me seda tõesti igatseme ja ka võimaldame − see tähendab, kui otsustame, et oleme nõus vana minema kihutamisega.

Ja nüüd kuuleme, mida ütleb selles küsimuses Jumal.

21:12 Aga Jumal ütles Aabrahamile: „Ärgu olgu see su silmis paha ei poisi ega su teenija kohta. Kõiges, mis Saara sulle ütleb, kuula ta sõna, sest Iisakist loetakse sinu sugu!

Teiste sõnadega ütles Jumal Aabrahamile, et seekord on tal tark kuulata oma naist, sest naine on mõistnud asja olemust õigesti. Ka tänapäeval mõistavad naised usuasju sageli paremini kui mehed. Kirikuski on neid meestest tunduvalt rohkem.

Teiseks ütles Jumal Aabrahamile, et tema tulevik on Iisakis ja mitte Ismaelis − uues loomuses ja mitte katsetes vanaga hästi läbi saada ja seda koguni arendada.

Siin on väga sügavad vaimulikud tõed, mille õppimisele meil kulub palju aega. Just seda silmas pidades ütleb ka Paulus Gl 4 lõpus: "Teie aga, vennad, olete Iisaki kombel tõotuselapsed. Kuid just nagu tollal lihaliku loomuse järgi sündinu kiusas taga vaimu järgi sündinut, nõnda ka nüüd. Kuid mida ütleb kirjasõna? „Kihuta välja teenija ja tema poeg, sest teenija poeg ei tohi pärida koos vaba naise pojaga!” Niisiis, vennad, meie ei ole teenija, vaid vaba naise lapsed."

Jumal oli kutsunud Aabrahami Kaldea Urist ja andnud talle oma tõotused. Üksvahe arvas Aabraham, et ta peab need tõotused ise ellu viima − ja sai Ismaeli. Jumal aga ütleb: "Ei, see pole see! Minul on teised plaanid!"

"Mis siis Ismaelil viga on?" võiksime küsida. "Ta on ju samasugune laps, nagu kõik teised! Kas sa teda ei võiks õnnistada ja kasutada?" −−−

Nii võime küsida ka algajate kristlastena: "Ma teen ju oma parima! Kas siis Jumal seda tõesti ei või õnnistada?" Ja Jumal vastab: "Ei. Minul on teised ja suuremad plaanid! Ma ei saa sellisel viisil õnnistada seda, mis tuleb inimese enda võimetest. Minu päris õnnistus kuulub ainult sellele, mida ma ise olen teinud. See kuulub Iisakile − tõotuse lapsele."

−−−−−

Siiski ei tõmmata ka Ismaelile täielikult risti peale. Oma väärtus on ka inimlikult sündinud headel kavatsustel ja tegudel.

21:13 Aga ka teenija poja teen ma rahvaks, sest ta on ju sinu järeltulija.”

Ismael pole küll see, keda Jumal on tõotanud, aga ometi hoolitseb Jumal ka tema eest. See pidi Aabrahami südant kergendama − ta võis ka Ismaeli saatuse usaldada Jumala kätesse. Nii võime ka meie teha nende oma tegudega, mida me teeme usklikkudena omal algatusel − teeme need nii hästi, kui oskame, ja usaldame need siis Jumalale, et Jumal otsustaks nende väärtuse ja saatuse üle õiglaselt. Nii on meil julgem elada ka siis, kui me täpselt ei tea, kas iga meie samm ja otsus, mis me argielus langetame ja teeme, on täpses kooskõlas Jumala tahtega või ehk mitte. Las Jumal ise otsustab, mida ta saab meie elus kõige paremini õnnistada.

Niisugune otsus langetatud, võime edasi tegutseda.

21:14–21 Ja Aabraham tõusis hommikul vara, võttis leiva ja veelähkri ning andis Haagarile, pannes need temale selga, samuti lapse ja saatis ta minema. Ja tema läks ning eksles Beer-Seba kõrbes.

Kui vesi lähkrist lõppes, siis ta jättis lapse ühe põõsa alla ja läks ning istus temaga kohastikku, ammulaske kauguses, sest ta ütles: „Ma ei või näha lapse surma!” Nõnda ta istus temaga kohastikku, tõstis häält ja nuttis.

Aga Jumal kuulis poisi häält ja Jumala ingel hüüdis taevast Haagarit ning ütles temale: „Mis sul viga on, Haagar? Ära karda, sest Jumal on kuulnud poisi häält seal, kus ta on. Tõuse, tõsta poiss üles ja võta ta käekõrvale, sest ma tahan temast teha suure rahva!"

Ja Jumal tegi ta silmad lahti, nõnda et ta nägi ühte veekaevu; ta läks ning täitis lähkri veega ja andis poisile juua.

Ja Jumal oli poisiga; ta kasvas ja elas kõrbes, ja temast sai ammukütt. Ta elas Paarani kõrbes; ja ta ema võttis temale Egiptusemaalt naise.

Jälle oli Haagar kõrbes, ja seekord mitte omast tahtest. Ta ei teadnud, kuhu minna. Ta lihtsalt eksles siia-sinna. Ta oli koduta ja eesmärgita. Olukord näis täiesti lootusetu.

Aga Jumal ei tahtnud poisi surma. Haagar sai teist korda oma elus ilmutuse taevast, ja see päästis nad.

Kui inimene on masendunud, siis ei suuda ta tavaliselt näha ka neid võimalusi, mis tegelikult on kättesaadaval. Jumala abi Haagarile ei seisnud seekord mõne ime tegemises, vaid selles, et ta avas tema silmad nägema uusi võimalusi. Nii teeb Jumal sageli ka tänapäeval. Allikas oli tegelikult lähedal ja elu kõrbes oli siiski võimalik. Tuli lihtsalt need võimalused leida ja neid kasutada.

Jumala sõna võrreldakse Piiblis ka elava veega. Nii nagu vesi tähendab kõrbes rändavale inimesele elu, nii tähendab ka Piibli sõna elu keset seda maailma. Sageli võime otsida päästet valedest kohtadest ja sattuda meeleheitesse, nägemata allikat, mis on meile üsna lähedal. Võib-olla on Piibel seisnud kasutult raamaturiiulis sellest saati, kui keegi selle kinkis. Või ehk oled seda küll lugenud, aga mitte piisava huviga selleks, et leida sealt elavat vett − Jumala elu.

Kui sul on Piibel, siis oled juba pääste läheduses. Ja kui oled sealt leidnud Jeesuse, siis oled sealt leidnud juba pääste ja elu. Jumal tahab avada sinugi silmad nägema seda päästet, mille ta on sinu jaoks valmistanud. Pole tarvis surra allika läheduses, nagu Haagar.

"Jumal kuulis poisi nuttu", ütles meile kirjasõna. Ta kuuleb ka meie nuttu ja appihüüdu, kui oleme meeleheitel. Meeleheitlikus olukorras on kindlasti õige paluda: "Jumal, kui on olemas mingi väljapääs, siis palun näita seda mulle." Seejärel võib võtta kätte Piibli, et seda väljapääsu otsida.

−−−−−

Jumal pidas oma tõotusi ka Ismaeli suhtes. Ismael jäi ellu ja sai aja jooksul suureks rahvaks. Aga tänapäevani on Ismaeli ja Iisaki järeltulijad omavahel sõjajalal.

Rohkem Piibel siinkohal Ismaeli soost ei räägi. Ka edaspidi kohtume ismaeliitidega Piiblis ainult juhuslikult. Piibel jätkab Aabrahamiga. Pärast Soodoma ja Gomorra hävitamist oli Aabraham kolinud Gerarisse, kelle kuninga Abimeleki naiseks Saara vahepeal sai. Kui asjad olid klaaritud, võis Aabraham jääda elama Abimeleki territooriumile. Aga nii rikka ja mõjuvõimsa isiku ligiolu tegi Abimelekile ka mõnevõrra muret. Mäletame, et varem oli Aabraham võimeline koguma kokku 318 meest ja korraldama nendega eduka sõjaretke. Nüüd oli tal mehi kahtlemata veelgi rohkem. Me võime Abimeleki muret mõista.

21:22−23 Sel ajal rääkisid Abimelek ja tema väepealik Piikol Aabrahamiga, öeldes: „Jumal on sinuga kõiges, mis sa teed. Ja nüüd vannu mulle siin Jumala juures, et sa ei peta mind ega mu lapsi ja lapselapsi! Heateo pärast, mis ma sulle tegin, tee seda mulle ja maale, kus sa võõrana elad!"

Abimelek tahtis kindlustada, et Aabraham ei astuks kunagi tema vastu sõtta. Ja ka Aabrahamil polnud selle ettepaneku vastu midagi.

21:24–34 Ja Aabraham ütles: „Ma vannun!" Aabraham aga noomis Abimelekit veekaevu pärast, mille Abimeleki sulased väevõimuga olid ära võtnud. Kuid Abimelek vastas: „Mina ei tea, kes seda tegi. Sina pole mulle sellest teatanud ja mina ise pole ka midagi kuulnud enne kui täna."

Siis Aabraham võttis lambaid, kitsi ja veiseid ja andis Abimelekile; ja nad mõlemad sõlmisid lepingu. Kui Aabraham pani seitse lambatalle eraldi, küsis Abimelek Aabrahamilt: „Milleks on siin need seitse talle, keda sa oled eraldi pannud?" Ja tema vastas: „Sa pead need seitse talle minu käest võtma tõendina minu poolt, et mina olen kaevanud selle kaevu!" Seepärast hüütakse seda paika Beer-Sebaks, sest nad mõlemad andsid seal vande. Nõnda sõlmisid nad Beer-Sebas lepingu.

Siis Abimelek ja tema väepealik Piikol tõusid ja läksid tagasi vilistite maale. Aabraham aga istutas Beer-Sebasse ühe tamariskipuu ja hüüdis seal appi Issanda, igavese Jumala nime. Ja Aabraham elas võõrana vilistite maal kaua aega.

Nii lahendasid Aabraham ja Abimelek tüli, mis oli sündimas.

Kaevud on nendel aladel väga tähtsad − need võimaldavad elu ja tähendavad jõukust. Ilma veeta pole võimalik lambaid kasvatada, ja kelle käes on kaev, see juhib sealkandis ka majandust.

Nimi Beer-Seba tähendab 'seitsmekaev' või 'vandekaev'. Nii sai nime Beer-Seba linn, kus praegugi käib vilgas elu. Seal ümbruses elavad beduiinid oma telkides.

Nagu ikka, jätkas Aabraham ka seal elava Jumala teenimist. Aga Jumalal oli talle midagi veel varuks − suurem katsumus, kui kõik need, mida ta elus seni oli kohanud. Seda vaatleme aga järgmisel korral.

PKK0037 1Ms 22

Aabrahami proovilepanek

Oleme jõudnud oma järjega 1. Moosese raamatu 22. peatükki. See on Piiblis väga eriline peatükk. Kui tuleks Piibli peatükkidest välja valida kümme kõige tähtsamat, siis väga tõenäoliselt tuleks nende hulka valida ka see peatükk. Kõigepealt on see esimene peatükk Piiblis, kus räägitakse inimese ohverdamisest. Ja peatüki lõpuks selgub, et Jumal ei soovi inimeselt inimohvreid. Aga peale selle ilmneb, et Jumal teisest küljest nõuab inimese elu ohverdamist selleks, et patud võiksid saada andeks antud. Seejuures aga saab selgeks, et selleks ei kõlba tavaline inimene − niisuguse ohvrina on vastuvõetav ainult täiusliku inimese elu. Aabrahami poeg ei olnud sellele kohale sobiv.

Paulus kirjutab Kirjas roomlastele, et hoopis Jumal oli see, kes oma Poegagi ei säästnud, vaid loovutas tema meie kõikide eest (Rm 8:32). Sellega seoses Jumal säästis Aabrahami poja ega lubanud tal Iisakit surmata.

Peatükk, mille juures me oleme, on võrreldav niisuguste Piibli peatükkidega nagu 22. Taaveti laul (psalm) või Jesaja 53. peatükk. Ka meie tänane peatükk viitab hämmastaval kombel tulevikule − Jeesuse Kristuse ohvrile. Uues Testamendis räägivad sellest peatükist nii Jaakobus kui ka Paulus. Jaakobus räägib oma kirjas sellest, milline vahe on päästval usul ja kurjade vaimude usul. Ta ütleb: "Eks Aabraham, meie isa, mõistetud õigeks tegude järgi, kui ta oma

poja Iisaki viis ohvrialtarile?" (Jk 2:21). Paulus aga räägib sellestsamast Kirjas roomlastele, 4. peatükis. Ta ütleb seal muuhulgas seda, mis on öeldud 1Ms 15:6: "Aabraham uskus Issandat, ja see arvati temale õiguseks."

Tänane peatükk näitab meile, kui kaugele on Aabraham valmis minema selles usus ja usalduses. Jaakobus tahab öelda, et Aabrahami usk ei olnud lihtsalt mingi tõekspidamine, vaid see oli asi, mis kujundas tervet tema elu. Kui ta oleks keeldunud ohverdamast Iisakit, siis oleks ta sellega näidanud, et tegelikult ta Jumalat ei usalda. Nüüd aga väljendus tema usk ühtlasi ka tema tegudes. Need teod näitasid, et ta ei tahtnud keelata Jumalale midagi, mis ta oli temalt kingituseks saanud. Jaakobus võtab selle kokku sõnadega: "Näete siis, et inimene mõistetakse õigeks tegude järgi ja mitte ainult usust." (Jk 2:24) Loomulikult on selle lause mõte lihtsalt selles, et inimene tegutseb alati vastavalt sellele, mida ta tegelikult usub.

Niisiis, Jaakobus ja Paulus ei ole teineteisega vastuolus. Paulus õpetab, et inimene mõistetakse õigeks − see tähendab, Jumalale vastuvõetavaks − tema usu tõttu. Jaakobus aga räägib sellest, et see inimese usk pannakse proovile praktiliste tegudega, mis näitavad, kas see usk on tõeline või mitte. Ja mõlemal neil on õigus. Seega võib öelda, et 1. Moosese raamatu 22. peatükis me näeme Aabrahami usku, mis on tal südames juba alates 15. peatüki sündmustest. Aga tänane peatükk näitab selle usu ehtsust kõige selgemini.

22:1 Pärast neid sündmusi pani Jumal Aabrahami proovile ning ütles temale: „Aabraham!" Ja ta vastas: „Siin ma olen!"

Miks tahab Jumal proovile panna inimese, kes temasse usub?

Kõigi Jumala tegude motiiviks on alati armastus. Ka siis, kui Jumal inimese proovile paneb, peab ta silmas selle inimese parimaid huvisid. Ainult et alati pole kerge seda uskuda ja mõista. Ka Aabrahamile pidi olema kõike muud kui meeldiv see, mida Jumal talle järgmiseks ütles.

22:2 Ja tema ütles: „Võta nüüd Iisak, oma ainus poeg, keda sa armastad, ja mine Morijamaale ning ohverda ta seal põletusohvriks ühel neist mägedest, mis ma sulle nimetan!"

Piibel ei räägi meile täpselt, kui vana oli Iisak, kui Aabraham sai selle käsu. Igatahes ei olnud ta enam sülelaps, sest ta oli võõrutatudki ju 3-aastaselt. Järgmises peatükis räägitakse, et Saara suri 127-aastasena. Järelikult pidi Iisak sel ajal olema umbes 37-aastane, sest Saara sünnitas Iisaki siis, kui ta oli 90-aastane. Nii võib olla, et Iisak oli juba isegi täiskasvanud mees sel ajal, kui Aabraham sai käsu tema ohverdamiseks.

Aabrahamiga rääkides rõhutas Jumal kahte asja: võta *oma ainuke poeg*; võta kaasa poeg, *keda sa armastad* … Vähemalt minule tundub, et siin otsekui kajaksid Uue Testamendi sõnad: "Sest nõnda on Jumal maailma armastanud, et ta oma ainusündinud Poja on andnud, et ükski, kes temasse usub, ei hukkuks, vaid et tal oleks igavene elu."

Jumal oli ohverdamiseks määranud teatud kindla paiga. Paljud Piibli uurijad on arvamusel, et Morija mäed tähendavad sama kohta, kuhu Saalomon sadu aastaid hiljem ehitas templi. Ja need on needsamad Jeruusalemma mäed, kus Jeesus Kristus tuhat aastat pärast templi ehitamist ohverdati maailma pattude pärast.

−−−−−

Kes Jeruusalemmas on käinud, need on võinud imestada, kui lähedal on teineteisele templi territoorium ja Kolgata mägi. Nad on ühe ja sama mäe harjal, umbes 800 meetrit merepinnast kõrgemal. Muidugi me ei tea, kas Issand

Jeesus suri just samas kohas, kus Aabraham pidi ohverdama Iisaki. Aga kuhugi sinnasamasse, Morijamaa mägedele juhatas Jumal nii Aabrahami kui ka hiljem Rooma sõdurid naelte ja vasaratega.

Kujutleme hetkeks, et kohtame Aabrahami, kui ta on oma raskel teekonnal Morijamaale. Küsime temalt, mida ta teeb ja kuhu ta läheb. Mida võiks Aabraham vastata? Ta vastab: "Ma lähen ohverdama oma poega Iisakit Jumalale põletusohvriks." Kohkunult võiksime öelda: "See on ju õudne! Nõnda küll teha ei tohi!" Aabraham võiks vastata: "Ma tean, aga midagi pole parata − see Jumal, keda ma tunnen juba aastakümneid, käskis mul seda teha. Ja ta pole mind kunagi petnud, kuigi mina pole tema käskudest mitte alati aru saanud. Ta on mulle tõotanud, et Iisak on minu pärija, ja ometi on ta käskinud mul ta nüüd surmata ja ohverdada. Seega ma usun, et Jumal äratab Iisaki surnuist pärast seda, kui ma olen ta ohverdanud. Teist võimalust ma siin ei näe."

Umbes selline oleks võinud olla meie jutuajamine vana Aabrahamiga. Tegemist ei olegi päris fantastikaga, sest Kiri heebrealastele räägib meile tegelikult sedasama. Seal on öeldud: "Usus viis Aabraham, kui teda proovile pandi, ohvriks Iisaki; tema, kes oli saanud tõotused, oli valmis ohverdama oma ainusündinu; tema, kellele oli öeldud: „Sinu sugu loetakse Iisakist.” Sest ta arvestas, et Jumal võib ka surnuist üles äratada, seepärast ta saigi tema tagasi ettetähenduseks." (Hb 11:17−19)

Järelikult pidi Aabraham uskuma mitte midagi vähemat kui seda, et pärast seda, kui Aabraham on oma poja tapnud ja põletusohvriks ohverdanud, on Jumal võimeline äratama tema surnuist üles …

Aga 1. Moosese raamatu 22. peatükk ei räägi meile rohkem ei Aabrahami tunnetest ega usust.

−−−−−

22:3−4 Ja Aabraham tõusis hommikul vara, saduldas oma eesli, võttis enesega kaasa kaks noort meest ja oma poja Iisaki, lõhkus põletusohvri puud, seadis minekule ja läks paika, millest Jumal temale oli rääkinud.

Kolmandal päeval tõstis Aabraham oma silmad üles ja nägi seda paika kaugelt.

Teekond kestis kolm päeva. See on tähtis detail, mille jätame meelde. Ja selsamal kolmandal päeval sai Aabraham oma poja tagasi − "ettetähenduseks", nagu ütleb Kiri heebrealastele − ilmselt ettetähenduseks ülestõusmisele kolmandal päeval.

Piibel on tõeliselt imeline raamat. Sellised väikesed paralleelsed detailid võivad tublisti kinnitada meie usku, et Jumal on võimeline hoidma asju kontrolli all ja korraldama kõik nõnda, et tema tahe teostub.

22:5 Ja Aabraham ütles oma noortele meestele: „Jääge teie eesliga siia! Mina ja poiss läheme sinna, kummardame ja tuleme siis tagasi teie juurde.”

Kas panid tähele, mis Aabraham ütles noortele meestele: "me tuleme tagasi teie juurde"? Ta läheb ohverdama oma poega, ja ütleb siiski: "Me tuleme tagasi!" Kas on need juhuslikud sõnad või näitavad need Aabrahami usaldust, et Jumal äratab Iisaki surnuist?

Mäele läksid nad kahekesi, ainult isa ja poeg. Paar tuhat aastat hiljem koges Jumala Poeg ristil, et ta on üksinda, et Isa on ta maha jätnud. Ta tundis, et Jumal on ta hüljanud, ja see purustas tema südame.

22:6 Ja Aabraham võttis põletusohvri puud, pani need oma pojale Iisakile õlale, võttis enda kätte tule ja noa ning mõlemad läksid üheskoos.

Poeg kandis ise puid, mille peal ta pidi saama ohverdatud. Seegi näitab, et ta ei saanud enam olla väga väike. Kolgata teel kandis Jeesus ise oma risti, millel ta sai ka ohverdatud.

22:7–8 Ja Iisak rääkis oma isa Aabrahamiga ning ütles: „Isa!" Ja tema vastas: „Siin ma olen, mu poeg!" Siis ta ütles: „Näe, siin on tuli ja puud, aga kus on ohvritall?" Ja Aabraham vastas: „Küllap Jumal vaatab enesele ohvritalle, mu poeg!" Nõnda läksid mõlemad üheskoos.

Aabrahami sõnad läksid täide kahekordselt. Esimene täitumine seisnes selles, et põõsastesse oli kinni jäänud jäär, kes lõpuks ohverdati põletusohvriks. Palju aastaid hiljem ütles Ristija Johannes, osutades Jeesusele: "Vaata, see on Jumala Tall, kes võtab ära maailma patud." Seda meenutades võime taibata, kui sügav tähendus on tegelikult Aabrahami sõnadel: "Küllap Jumal vaatab enesele ohvritalle". Sel hetkel ei mõistnud nende sõnade ulatust ilmselt ei tema ise ega Iisak. Samuti ei saanud seda mõista need, kes sajandeid hiljem panid Aabrahami lood kirja 1. Moosese raamatusse. Alles pärast Jeesuse ohverdamist ja surnuist üles tõusmist võime nende sõnade tõelist sügavust õieti mõista. Tõesti valis Jumal endale õige ja sobiva ohvri.

22:9 Ja kui nad jõudsid paika, millest Jumal temale oli rääkinud, ehitas Aabraham sinna altari, ladus puud, sidus kinni oma poja Iisaki ja pani ta altarile puude peale.

Kui Iisak oli juba täiskasvanud noor mees, oleks ta tõenäoliselt olnud suuteline ka põgenema. Aga ta ei põgenenud, vaid alistus oma isa tahtele. Jeesus palus Ketsemanis oma isa: "Ometi ärgu sündigu minu tahtmine, vaid sinu." Ta läks ristile vabatahtlikult.

22:10 Ja Aabraham sirutas käe ja võttis noa, et tappa oma poeg.

Siin on kogu sündmuse kulminatsioon. Poeg on kinni seotud ja altarile asetatud. Kõik on ohverdamiseks valmis. Aabrahami elus on see neljas suur kriis või katsumus. Ta oli pidanud lahkuma oma isakodust Kaldea Uris. Järgmine proov oli seotud Lotiga. Aabraham armastas oma vennapoega, kelle isa oli surnud. Aga kord jõudis kätte aeg lahkuda ja Lott läks Soodomasse. Kolmas test oli seotud Haagari poja Ismaeliga − Aabraham pidi tema kodunt minema saatma. Ja nüüd oli käes neljas suur katsumus: kas anda nüüd noaga see hoop oma ainsale pojale, kellega on seotud kõik tõotused?

Juba Kaldea Uris oli Jumal andnud talle tõotuse, et ta saab paljude rahvaste esiisaks. Ja nüüd pidi ta tapma selle, kelles need tõotused pidid täituma … Ja kõigest hoolimata oli Aabraham selleks valmis. Ta võttis noa, et ohverdada oma poeg.

22:11–12 Aga Issanda ingel hüüdis teda taevast ja ütles: „Aabraham, Aabraham!" Ja tema vastas: „Siin ma olen!" Siis ta ütles: „Ära pane kätt poisi külge ja ära tee temale midagi, sest nüüd ma tean, et sa kardad Jumalat ega keela mulle oma ainsat poega!"

Jumal keelas poissi tappa. Aga see lugu näitab, et Aabraham tõeliselt kartis ja armastas Jumalat, nagu Piibel ütleb. Ja seda nägi Jumal Aabrahami tegudest. Loomulikult näeb Jumal inimese südamesse ka ilma tegudeta. Aga sinu kaasinimesed näevad ainult sinu tegusid. Nii et sinu teod tunnistavad neile sinu usust. Sellepärast kirjutab ka Jaakobus usu kohta, et ilma tegudeta on see surnud. Kui sinu usk ei ole nähtav sinu tegudes, siis tuleb esitada küsimus, kas sa tegelikult üldse usudki? Sest usk Jeesusesse toob sinu ellu uued väärtused ja eesmärgid. Paljud asjad, mis varem olid kallid ja tähtsad, kaotavad oma tähtsuse, ja teised, uued asjad tulevad nende asemele.

Usk on nagu seeme Jeesuse tähendamissõnas taevariigist. See külvatakse põllule ja ühel päeval see tärkab seal, ilma et külvaja saaks sellele vähimalgi määral oma pingutustega kaasa aidata. Samuti ilma külvaja ponnistusteta kasvab taim põllul ka suuremaks ja sirutub valguse poole.

Proovilepanekuid võib võrrelda laste kasvatamisega − mida suuremaks laps sirgub, seda enam antakse talle vastutust. Aga iga uus vastutus tähendab lapsele ka proovilepanekut. Teinekord kulub mõne uue asja õppimisele palju aega. Aga vastutust kandes muutub laps ühtlasi ka vaimselt tugevamaks. Samuti on Jumala riigis − iga võidetud katsumus kinnitab usku ja usaldust Jumala vastu. Järelikult väljendavad ka sellised proovilepanekud Jumala armastust.

22:13 Ja Aabraham tõstis oma silmad üles, vaatas, ja ennäe, üks jäär oli rägastikus sarvipidi kinni. Ja Aabraham läks ning võttis jäära ja ohverdas selle põletusohvriks oma poja asemel.

Juba paradiisist alates olid loomad ohvriteks inimeste asemel. Iga ohverdatud tall õpetas Iisraeli rahvale, et ilma verd valamata ei ole pattude andeksandmist. Ja peale selle viitas iga ohverdatud tall Jumala Tallele, kes võttis ära kogu maailma patud. Varsti pärast Jeesuse ohverdamist lõppesid ka ohvriteenistused Jeruusalemma templis, sest Jumal laskis roomlastel selle templi hävitada.

Pärast seda, kui Jeesus on toonud oma absoluutse ohvri, ei ole enam tarvis ohverdada loomi ega nende verd. Aga enne seda olid kõik ohvrid ettetähenduseks Jeesusele Kristusele. Nii sai Kolgata rist selleks altariks, mille peal toimetati lepitus kõikide inimeste kõikidel aegadel tehtud pattude eest. Sellele täiuslikule ohvrile viitas ka see jäär, kelle Aabraham ohverdas Iisaki asemel. Iisak võis jääda elama.

22:14 Ja Aabraham pani sellele paigale nimeks „Issand näeb". Seepärast öeldakse tänapäevalgi: „Issanda mäel ta näitab end."

Muide, algkeelne sõna viitab siin mitte ainult nägemisele, vaid ka ette nägemisele, ette varustamisele. See tähendab, Issand näeb ja hoolitseb selle eest, mis vaja. Nii andis Aabraham nime sellele mäele, millele paljude uurijate arvates hiljem ehitati Saalomoni tempel. Samale kohale ehitati veelgi hiljem ka teine tempel − seesama, kus kuulutas Jeesus. Praegu on endisel templi territooriumil kaks islamiusu tähtsat pühakoda − Kaljumošee ja Al-Aksa mošee.

Nimi, mille Aabraham sellele mäele andis, meenutab meile jälle, et Jumal on see, kes meie eest hoolitseb. Mäele nime andes pidi Aabraham mõtlema oma sõnadele , mis ta ütles Iisakile mäele minnes: "Küll Jumal vaatab enesele ohvritalle, mu poeg." Sõnad olid läinud täide. Issand oli kõike ette näinud ja ka kõige eest hoolitsenud. Ta oli tõesti *vaadanud enesele ohvritalle*.

22:15−18 Ja Issanda ingel hüüdis Aabrahami teist korda taevast ning ütles temale: „Ma vannun iseenese juures, ütleb Issand: sellepärast et sa seda tegid ega keelanud mulle oma ainsat poega, ma õnnistan sind tõesti ja teen su soo väga paljuks − nagu tähti taevas ja nagu liiva mere ääres − ja su sugu vallutab oma vaenlaste väravad! Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad, sellepärast et sa võtsid kuulda mu häält!"[+]

Aabraham tegi eksami ära ja nüüd kinnitab Jumal talle uuesti kõiki oma tõotusi. Jumal nägi, et sisemiselt oli Aabraham oma poja talle juba ohverdanud.

Jätame meelde, et Jumal ei tahtnud Aabrahami poega, vaid ta andis oma Poja. Kui Iisaki asemel oli võimalik ohverdada jäär, siis oma Poja asemele ei olnud Jumalal kedagi teist leida. Millist tõestust me veel vajame, et Jumal meid tõesti armastab?

–––––

Juhin veel tähelepanu Jumala tõotustest viimasele ja kõige tähtsamale: "Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad, sellepärast et sa võtsid kuulda mu häält!" Mida see tõotus tegelikult tähendab, seda ütleb Paulus Gl 3:16: "Aga tõotused on antud Aabrahamile ja tema soole. Ei öelda: „Ja sinu sugudele", otsekui paljude kohta, vaid nagu ühe kohta: „Ja sinu soole", kes on Kristus."

Niisiis, tõotused, mis Jumal andis Aabrahamile, olid otseselt seotud tema enda pojaga. Ja Paulus rõhutab, et need õnnistused on Jumala poolt määratud kõigile rahvastele. Teiste hulgas ka kõigile eestlastele, kes need ainult vastu võtavad.

Ilmselt sai Aabraham kogu sellest kogemusest sügavama ja suurema elamuse, kui meie oskame arvatagi. Nimelt ütleb Jeesus Johannese evangeeliumis, 8. peatüki 56. salmis: "Teie isa Aabraham tundis suurt rõõmu sellest, et ta saab näha minu päeva, ja ta nägi seda ja rõõmustas." Selline jutt võib tunduda meile arusaamatu ja ka juudid vihastasid selle peale. Aga meenutame, kes see oli, kes hüüdis Aabrahami ja keelas tal oma poega ohverdada? See oli ju *Issanda ingel*, kes muide ütles: "Nüüd ma tean, et sa ei keela *mulle* oma ainsat poega!" Sa ei keela "*mulle"*, ütles ta. Siit peab taas järeldama, et see Issanda ingel oli ei keegi muu kui Issand ise − meie tulevane ohvritall. Sest Issand ise ütles, et Aabraham nägi tema päeva ja rõõmustas.

–––––

22:19–24 Siis Aabraham läks tagasi oma noorte meeste juurde, ja nad tõusid ning läksid üheskoos Beer-Sebasse. Ja Aabraham jäi elama Beer-Sebasse.

Ja pärast neid sündmusi teatati Aabrahamile ja öeldi: „Vaata, Milka on ka su vennale Naahorile poegi ilmale toonud: Uusi, tema esmasündinu, Buusi, selle venna, Kemueli, Arami isa, Kesedi, Haso, Pildase, Jidlafi ja Betueli." Ja Betuelile sündis Rebeka. Need kaheksa tõi Milka ilmale Naahorile, Aabrahami vennale. Ja tema liignaine, Reuma nimi, sünnitas ka − Teba, Gahami, Tahase ja Maaka.

Naahor oma perekonnaga oli jäänud Kaldea Uri, siis kui Aabraham sealt lahkus, aga hiljem kolinud samuti Haaranisse, nagu Aabrahamgi vahepeal. Seda linna kutsutakse ka Naahori linnaks. Neil aladel kasvas Terahi suguvõsa suuremaks ja edaspidi puutume seal kokku eriti Rebekaga. Aga sellest räägime lähemalt meie järgnevates saadetes.

Hoolimata õnnelikust lõpust ja sügavast vaimulikust tähendusest, on Aabrahami proovilepaneku lugu siiski kokkuvõttes üsna õudne. Tahtmatult tekib küsimus, kuidas võis Jumal Aabrahamile nii raske proovilepaneku üldse korraldada? − Et seda kergemini mõista, peame meelde tuletama, et nendel aegadel olid inimeste arusaamad paljuski hoopis teistsugused kui tänapäeval. Veel tuhat kuni tuhat viissada aastat hiljem esines inimeste ohverdamist ebajumalatele nii Iisraelis kui ka Iisraeli naaberrahvastel. Iisraelis toimusid niisugused ohverdamised VI − VII sajandil eKr otse Jeruusalemma külje all, Ben-Hinnomi orus. Selle kohta ütleb Jumal Jr 32:35 nõnda: "Ja nad on ehitanud Baali ohvrikünkad, mis on Ben-Hinnomi orus, et ohverdada Moolokile oma poegi ja tütreid, mida ma neid ei ole käskinud ja mis mulle ei ole tulnud meeldegi, et nad võiksid teha niisugust jõledust, selleks et saata Juudat pattu tegema."

Niisiis ohverdati seal ebajumal Moolokile nii poegi kui ka tütreid.

Või võtame teise näite. Gerhard Hermi raamatus "Foiniiklased", mis on ilmunud sarjas "Maailm ja mõnda" Tallinnas 1998. aastal, räägitakse, et Põhja-Aafrikas ohverdasid foiniikia kaupmehed oma jumalatele mitte üksnes jahu, õli,

piima või liha, vaid esmajoones inimesi. Selleks välja valitud nii lapsed kui ka täiskasvanud põletati elusalt Tofetis, kas lihtsalt tuleriidal või tõepoolest ka nõnda, et surmale pühendatud pandi suure pronkskuju väljasirutatud käte vahele ja lasti sealt tulle libiseda.

Suured inimohverdused toimusid Kartaagos siis, kui linn oli ohus või kui oli vaja tänada suurte võitude eest. Nii olevat aastal 310 eKr ohverdatud ümmarguselt 200 last paremate perekondadest, et linn ei langeks. Teisel juhul aga pidid võidu puhul läbi tule minema 3 000 sõjavangi.

Selliste faktide valguses omandab Aabrahami proovilepanek minu jaoks hoopis uue tähenduse. Küsimus on lihtsalt selles, kas Aabraham on valmis teenima oma Jumalat niisama andunult, nagu teised rahvad teenivad oma ebajumalaid?

Muide, sellesama küsimuse peaksime kristlastena esitama ka endale: kas teenime oma Jumalat ja oma Päästjat Jeesust Kristust niisama andunult ja innukalt, nagu teiste religioonide esindajad oma jumalaid, või nagu jumalatud inimesed teenivad oma maiseid eesmärke? Kindlasti ei ole see tähtsusetu küsimus, vaid sellest oleneb ka see, kuivõrd meie ise Jumala tõotustest osa saame. Kui Aabraham tegi eksami ära, uuendas ja kinnitas Jumal talle oma tõotusi.

Kahtlematult saame ka meie iga kord Jumalale ligemale, kui teeme ära enda võrratult kergemad eksamid. Või vastupidi − läheme Jumalast kaugemale, kui selgub, et miski muu on meile tähtsam kui tema. Asi on selles, et iga inimene lähtub oma otsuste tegemisel alati sellest, mis on tema jaoks kõige tähtsam ja kõige väärtuslikum. Kui ükskõik milline asi on inimesele kallim või tähtsam, kui Jumal ja tema sõna, siis ei saa inimene Jumala tahet järgida − ta järgib seda, mis on talle tähtsam.

Peame meeles pidama, et isegi parimad asjad, mida Jumal oma lastele tõotab ja ka annab, ei tohi saada meie elus tähtsamaks, kui Jumal ise. And ei tohi saada tähtsamaks kui Andja − vastasel juhul on ta muutunud ebajumalaks, kes on võtnud endale Jumala koha.

See ongi minu jaoks üks Aabrahami proovilepaneku olulisemaid mõtteid. Iisak on Jumala enda tõotatud kingitus Aabrahamile, aga ta ei tohi muutuda Aabrahami elus Jumalast tähtsamaks.

Siinkohal tasub mõelda, kui palju on minu ja sinu elus häid asju, mis Jumal meile on kinkinud. Aga ükski neist ei tohi saada tähtsamaks Jumalast.

PKK0038 1Ms 23:1 − 24:6

Suguvõsahaua ostmine

Eelmises saates nägime, et Aabrahami sugulastele oli sündinud rida lapsi. Ühed põlvkonnad lahkuvad, teised tulevad asemele. Ka Aabraham ja Saara on jäänud juba vanaks. 1. Moosese raamatu 23. peatükk räägib meile Saara surmast ja matusepaiga ostmisest.

23:1−2 Ja Saara elas sada kakskümmend seitse aastat; nii palju oli Saaral eluaastaid. Saara suri Kirjat-Arbas, see on Hebronis, Kaananimaal; ja Aabraham tuli Saarat leinama ja taga nutma.

Niisiis, Saara elas 127-aastaseks. Iisaki oli ta sünnitanud 90-aastasena, seega pidi Iisak olema nüüd 37-aastane.

Saara suri Kirjat-Arbas ehk Hebronis. Eelmisest peatükist saime teada, et Morijamaalt tagasi tulles oli Aabraham läinud Beer-Sebasse. Järelikult on nende sündmuste vahel kulunud pikem aeg, millest Piibel meile ei räägi. Selle aja jooksul on Aabraham oma perega kolinud tagasi Hebronisse, kust ta oli lahkunud pärast Soodoma ja Gomorra hävitamist. Telkides elavatele karjakasvatajatele ei ole elukoha vahetamine raske.

Niisiis, Saara suri Hebronis, kus Aabraham oli ka juba varem elanud oma perega üsna kaua. Ometi polnud tal seal oma maad, kuhu oma abikaasa matta. Nii läheb ta seda maad ostma.

23:3–4 Siis Aabraham tõusis üles oma surnu juurest ja rääkis hettidega, öeldes: „Mina olen teie juures võõras ja majaline. Andke mulle eneste juurde pärandhaud, et saaksin matta surnu oma silma eest."

Paneme tähele, et Aabraham on maal, mille Jumal on talle tõotanud, aga ta nimetab end seal võõraks ja majaliseks. Ta pöördub oma vajadusega maa omanike poole.

23:5–6 Ja hetid vastasid Aabrahamile, öeldes temale: „Kuule meid, isand! Sina oled Jumala vürst meie keskel. Mata oma surnu meie kõige paremasse hauda! Ükski meist ei keela sulle oma hauda su surnu matmiseks."

Võime märgata, et hetid on õppinud Aabrahami tundma nende aastate jooksul, mis ta on nende hulgas elanud, ja nad teavad, et Jumalal ja Aabrahamil on täiesti eriline vahekord. Seetõttu on nad ka Aabrahamile väga vastutulelikud. Paistab, et neil on hea meel, et Aabraham nende hulgas elas. Huvitav, kas Aabrahami õnnistused olid ka nendele kasuks tulnud?

23:7–9 Aga Aabraham tõusis ning kummardas maa rahva, hettide ees ja rääkis nendega, öeldes: „Kui see on teile meeltmööda, et ma oma surnu oma silma eest ära matan, siis kuulge mind ja mõjustage minu kasuks Efronit, Sohari poega, et ta mulle annaks temale kuuluva Makpela koopa, mis on ta välja servas. Ta andku see mulle täie hinna eest pärushauaks teie keskel!"

Maad mööda ringi rännates oli Aabraham leidnud oma suguvõsa haua jaoks sobiva koha − Makpela koopa. Aga ta ei tahtnud seda endale saada tasuta, vaid oli valmis selle eest maksma. Ta ei soovinud, et hetid teeksid talle sellise kingituse. Samuti ei taha ta pidada maad enda omaks, enne kui Jumal on selle talle andnud. Sellepärast soovib ta pärushaua osta.

Aga miks ei võinud Aabraham matta Saarat kuhugi mujale? − Küllap ta soovis, et haud oleks tõotatud maal. Jumala tõotused olid seotud selle maaga. Ja ka tulevik oli seotud selle maaga. Aabraham mõtles tulevikule − kõigile neile põlvkondadele, kes saavad elama sellel maal, kuhu nende esivanemad on maetud. Nii on tulevased põlvkonnad oma vanemate läheduses.

Ja tõesti, kui rahvas 400 aasta pärast tuli tõotatud maad vallutama, siis ootas neid ees esivanemate haud märgina, et nad kuuluvad sellele maale. Seega oli pärushaual oma tähtsus järgnevate põlvkondade jaoks.

Oma koht tõotatud maal tuletab meile meelde ka Jeesuse sõnu oma jüngritele Jh 14:1−4: "Teie süda ärgu ehmugu! Uskuge Jumalasse ja uskuge minusse! Minu Isa majas on palju eluasemeid. Kui see nõnda ei oleks, kas ma siis oleksin teile öelnud, et ma lähen teile aset valmistama? Ja kui ma olen läinud ja teile aseme valmistanud, tulen ma jälle tagasi ja võtan teid kaasa enese juurde, et teiegi oleksite seal, kus olen mina. Ja kuhu ma lähen, sinna te teate teed."

Jeesus on tõotanud valmistada enda omadele asemed või kohad tõotatud maal, kus nad saavad alati olla koos Jeesusega. Sest taevas on seal, kus on Jeesus. Ilmutusraamatus räägitakse uuest Jeruusalemmast, mis tuleb taevast

alla maa peale. Seal on eluvee jõgi, kuldsed tänavad ja pärliväravad. Aga ennekõike ja kõige selle keskel on Issand, kõigeväeline Jumal, ja Tall – Jeesus Kristus. Sinna valmistab Jeesus kohta oma rahvale. Ja me teame, milline tee sinna viib – selle tee nimi on Jeesus Kristus.

Niisiis tahtis Aabraham, et ta koos oma lähedastega võiks puhata tõotatud maal. Ja Jeesus tõotas enda omadele valmistada maa, kus me saame mitte ainult hingata, vaid ka elada. Ja ta tõotas, et ta viib oma rahva sinna

_____

Aabrahami pärushaud oli Hebroni lähedal, Makpela koopas. Selle asukohta teame me ka tänapäeval. See asetseb Jeruusalemmast umbes 30 km lõuna pool. Seda hauda vaatama minna aga pole turistidel tavaliselt siiski võimalik, sest seal on praegu islami mošee. Selles piirkonnas on juutide ja palestiinlaste vahel sageli kokkupõrkeid. Raamatutest võib lugeda, et mošee on ehitatud Makpela koopa kohale. Põrandasse jäetud august saab vaadata koopasse, kuhu peale Saara ja Aabrahami on maetud ka Iisak, Rebeka, Jaakob ja Lea. Jaakobi teise naise Raaheli haud on aga Petlemma lähedal.

Niisiis, Aabraham tahtis osta pärushauda. Järgmistest salmidest kuuleme, kuidas kauba tegemine läks.

23:10–11 Aga Efron istus hettide hulgas; ja hett Efron vastas Aabrahamile hettide kuuldes, kõigi juuresolekul, kes ta linna väravast läbi käisid, ja ütles: „Ei, mu isand! Kuule mind! Ma annan sulle välja, samuti ma annan sulle koopa, mis sellel asub; ma annan selle sulle oma rahvuskaaslaste silma all. Mata oma surnu!"

Linnade ja linna väravatega puutume Piiblis edaspidi kokku veel sageli. Koht, mida siin kutsutakse linnaks, erines teistest asustatud paikadest selle poolest, et selle ümber oli ehitatud müür. Müür oli öösel kaitseks kiskjate, aga ka varaste eest. Peale selle võimaldas see sõdade ajal ennast kergemini kaitsta. Mida kõrgem ja tugevam müür oli, seda parem. Linna pääsemiseks tuli kasutada väravaid. Ja vajaduse korral sai väravaid muidugi ka lukustada.

Väravad tähendasid ka seda, et iga linna tulijat nähti ja võidi vajadusel ka kontrollida. Nii tekkisid väravate juurde loomulikud rahva kogunemiskohad. Väravaid pidid kasutama kõik, kes tahtsid pääseda linnast välja või sinna sisse. Väravate ümbruses oli tavaliselt ka rohkem ruumi. Seal kogunes rahvas siis, kui oli tarvis otsustada linna ellu puutuvaid tähtsaid asju. Samuti peeti seal kohtuistungeid. Ja nagu selgub tänasest tekstist, see oli ka suurte ostutehingute kinnitamise koht.

Tänapäeva termineid kasutades võiks öelda, et väravaväljak ühendas endas panga, baari, linnavalitsuse ja kohtupaiga rolle. Teisiti öeldes: tegemist oli foorumiga. Ja kahtlemata oli see praktiline.

Kauplemine algab Aabrahami ostusoovi teatavaks tegemisega. Pöörame tähelepanu sellele, kui viisakalt need inimesed omavahel räägivad. Aabraham kummardub linna elanike ees maani. Efron on ise kohal ja ta kuulis ostusoovist. Ta tahab aga olla helde ja pakub Aabrahamile koobast ja selle ümbruses olevat välja tasuta. Aabraham aga polnud tasuta saamisest huvitatud.

23:12–16 Kuid Aabraham kummardas maa rahva ees, rääkis Efroniga maa rahva kuuldes ja ütles: „Kui sa ometi ise mind kuulda võtaksid! Mina maksan välja eest raha, võta see minult, et saaksin oma surnu sinna matta!" Siis Efron vastas Aabrahamile, öeldes temale: „Mu isand, kuule mind! Maa väärtus on nelisada hõbeseeklit – mis tähtsus sellel ongi minu ja sinu vahekorra juures. Mata aga oma surnu!"

Ja Aabraham kuulas Efronit; Aabraham vaagis Efronile raha, mida see hettide kuuldes oli nimetanud, nelisada hõbeseeklit, kaubanduses käibel olevaid.

Pärast esialgseid viisakusavaldusi öeldi maa hind välja. Meie kahjuks ei tea, kui kõrge või madal hind see tol ajal oli.

Aabraham maksis küsitud hinna tunnistajate juuresolekul välja ja sellega oli kaup tehtud. Väli ja koobas said Aabrahami omaks.

23:17–20 Nõnda said Efroni väli Makpelas Mamre kohal, väli ja selles olev koobas ja kõik väljal olevad puud, mis olid ümber kogu selle maa-ala, Aabrahami omandiks hettide nähes, kõigi juuresolekul, kes linna väravast läbi käisid. Ja seejärel Aabraham mattis oma naise Saara Makpela välja koopasse Mamre kohal, see on Hebronis Kaananimaal. Nõnda said väli ja selles olev koobas hettidelt Aabrahamile pärushauaks.

Kinnisvara, mis Aabraham oli ostnud, kirjeldatakse üpris täpselt. Mainitakse isegi puid, mis sellel maal kasvasid. Uurijad on leidnud, et ka teistel samast ajast pärinevatel dokumentidel, mis kirjeldavad hettide maaostutehinguid, mainitakse puid eraldi. Sellest võib järeldada, et kui tol ajal osteti maad, siis ei tähendanud see automaatselt, et uue omaniku omandiks said ka maal kasvavad puud. Puudest rääkimine tähendab, et kui Aabraham oli oma ostutehingu sooritanud, siis koostati selle kohta ka mingi vastav dokument, nö ostu-müügileping. Nii on meil üsna usaldusväärne kirjeldus selle kohta, kuidas Makpela väli ja seal paiknev koobas läksid seaduslikult ja tunnistajate juuresolekul Aabrahami valdusse.

_____

Oleme jõudnud oma 1. Moosese raamatu uurimise järjega 24. peatükini. Sellega algab uus osa 1. Moosese raamatu teises suures osas. Oleme rääkinud, et 1. Moosese raamat koosneb kahest suurest osast. Esimesse kuuluvad esimesed 11 peatükki, mida nimetatakse ka alglugudeks. Seal räägiti neljast suurest sündmusest − loomisest, pattulangemisest, veeuputusest ja Paabeli tornist. Ülejäänud 1. Moosese raamat − peatükid 12 − 50 − räägivad aga neljast tähtsast inimesest − Aabrahamist, Iisakist, Jaakobist ja Joosepist. Peatükid 12 − 24, mida seni oleme vaadelnud, rääkisid usuisa Aabrahamist. Peatükid 24 − 26 on pühendatud Aabrahami armsale pojale Iisakile.

Iisaki elus on kolm tähtsat sündmust, millest kahe esimesega oleme juba tuttavad. Need kaks sündmust olid loomulikult tema sündimine ja tema reis Morijamaale ohverdama. Iisaki elu kolmas tähtis sündmus on abiellumine. Öeldakse, et inimese elus on kolm suurt ja tähtsat sündmust − sündimine, abiellumine ja surm, ja vältida on nendest võimalik ainult keskmist.

Igatahes oli Iisaki elus otsustava tähtsusega küsimus, kuidas leida õige naine õigest kohast ja õigest suguvõsast. 24. peatükk räägibki nimelt sellest, kuidas kindlustati, et Iisak leiaks endale naise õigest suguvõsast. Oma pojale mõrsjat tooma saatis Aabraham oma kõige usaldusväärsema teenija koguni nii kaugele kui Mesopotaamiasse. Saame kuulda, kuidas teenija oma ülesandega edukalt hakkama saab ja Rebeka leiab. Tegemist on tõelise armastusromaaniga.

See näitab aga ühtlasi ka seda, et Jumalale pole ükskõik, millise naise leiad endale sina, noor mees, või millise mehe leiad endale sina, noor naine. Jumal on kinkinud inimestele tegelikult kaks püsivat institutsiooni, mis on inimestele abiks kõikjal maailmas. Üks neist on abielu ja teine − riigivõim või ühiskondlik kord. Viimane tähendab seda, et inimühiskond vajab ka sunnivahendeid selleks, et seal kord püsiks. Need kaks institutsiooni on inimestele kasuks igal pool maailmas, sõltumata sellest, kas nad Jumalasse usuvad või mitte. Seal aga, kus nende institutsioonide vastu aktiivselt tegutsetakse ja neid lammutatakse, on inimestel halb ja raske elada ning ühiskond laguneb laiali.

Perekond on ühiskonna selgroog. Jumal teadis seda ja sellepärast seadis ta perekonna toetama ühiskonda. Sama kehtib ka riigivõimu kohta. Riigivõimul peab olema õigus valitseda ja samuti ka karistada inimesi, selleks et inimeste elu oleks kaitstud. Inimeste elu on püha ja seepärast on riigivõimule antud niisugused õigused.

24. peatüki põhjal võib otsustada, et Jumal on huvitatud ka sinu isiklikust armastusloost − sellest, kuidas sa oled leidnud või edaspidi leiad endale abikaasa. Ja väga tähtis on, et sa laseksid nendesse oma suhetesse sisse ka Jumala. Pea meeles, et esimene Jeesuse imetegu oli seotud pulmadega Kaanas! Ta tahtis seal sõlmitavat abielu kaitsta häbistava alguse eest, mida oleks tähendanud selles kultuuris veini lõppemine enne peo lõppu. Jumal seisab abielu eest.

24. peatükk on äärmiselt huvitav seetõttu, et see toob meieni väga kaugete aegade armastusloo. Selles loos on põnevust. Rebeka on õiges kohas õigel ajal. Samuti on selles loos suur vaimulik tõde. Kui hakkame selle peatükiga tutvuma, siis pööra eriti tähelepanu kahele asjale. Kõigepealt pane tähele, kuidas Jumal juhatab enda omasid isegi pisiasjades nõnda, et tema tahe teostub. Jumal ei juhtinud enda omasid nõnda mitte ainult siis, vaid ta teeb seda ka praegu. Ja teiseks pöörame tähelepanu sellele, kui valmis oli Rebeka lahkuma oma kodunt ja minema kaugele maale, naiseks tundmatule mehele. Siin on, mida imetleda!

24:1–2 Kui Aabraham oli vana ja elatanud ning Issand oli Aabrahami kõigiti õnnistanud, siis ütles Aabraham vanimale sulasele oma peres, kes valitses kõige üle, mis tal oli: „Pane nüüd oma käsi mu puusa alla!

Aastad tegid oma töö ka Aabrahami juures. Ta oli elanud rikast elu ja Jumal oli teda õnnistanud. Nüüd oli aeg mõelda sellele, mis saab edaspidi Iisaki elust. Talle on naist vaja! Aga ehkki naistest polnud ümberringi puudust, mõtles Aabraham tõsiselt ühele asjale: ta ei tahtnud võtta oma pojale abikaasat ebajumalateenijate hulgast. Seega oli ainuke võimalus leida naine ta omast soost, kellest ta oli lahkunud juba väga ammu, aga kes olid kuulnud tõotustest, mis Jumal talle oli andnud.

Aabrahami sulane on tähelepanuväärne isik. Mitte kusagil ei tee ta endast mingit numbrit. Aga ta teeb hästi seda, mida ta on lubanud. Tema töö aitab kaasa Jumala riigi edasiminekule. Teda võib võrrelda Ristija Johannesega, kes ütles, et ta peab vähenema ja Jeesus peab kasvama. Nii et pöörame tähelepanu ka Aabrahami teenijale. Teenijad võivad kergesti jääda tähelepanuta. Aga ilma selle teenijata ei oleks Rebekat leitud.

Aabrahami teenijal on omadusi, mida sooviks ka endale. Sooviks, et võiks jääda inimesena tagaplaanile, ja et samal ajal tähtsaim ehk Jumala riik võiks edeneda. Piibel ei anna meile teada isegi mitte selle teenija nime. Võimalik, et ta on seesama Elieser, kellest oli juttu 15. peatükis, kui Aabraham kurtis Jumalale, et tal pole lapsi ja et tema pärijaks saab Elieser Damaskusest.

Aabraham kutsus sulase selleks, et too vandega kinnitaks, et ta teeb nii, nagu palutud. Vande kinnitamiseks tuli panna käsi puusa alla − nii nõudis tolleaegne komme. Puusad või õigemini niuded on seotud soo jätkamisega ja seega ka tulevikuga. Järelikult sümboliseerivad niuded elu ja surma. Loomulikult oli tuleviku küsimus ka Iisakile naise leidmine.

24:3 Mina vannutan sind Issanda, taeva Jumala ja maa Jumala juures, et sa mu pojale ei võta naist kaananlaste tütreist, kelle keskel ma elan,

Aabraham ei tahtnud, et Iisakile saaks võetud naine kaananlaste hulgast, kes olid ebajumalateenijad. Ka iga kristlane, kes abiellub inimesega, kes ei usu, võtab nii oma elu kui ka usu peale palju asjatuid riske. Meie usuisa Aabraham ei

julgenud nii tähtsa asjaga riskida. Hiljem näeme, et teine suur Jumala mees Saalomon, kes alustas väga paljutõotavalt, riskis nende asjadega – ja tõmbas oma elu peale needuse. Sest ebajumalate teenimine ja elava Jumala teenimine ühes ja samas perekonnas samaaegselt lihtsalt ei õnnestu. Sellepärast ei tohiks taoliste asjadega riskida.

24:4–6 vaid et sa lähed minu maale ja mu sugulaste juurde ning võtad sealt naise mu pojale Iisakile!" Aga sulane ütles temale: „Võib-olla naine ei taha mulle järgneda siia maale. Kas ma siis tõesti pean su poja viima tagasi maale, kust sa oled ära tulnud?" Siis ütles Aabraham temale: „Hoia, et sa ei vii mu poega sinna tagasi!

Teenija muretseb: mis saab siis, kui ükski tüdruk ei taha temaga nii kaugele kaasa tulla? Tegemist on ikkagi paari tuhande kilomeetri pikkuse teekonnaga! Ei ole sugugi endastmõistetav, et keegi tahab oma kodunt nii kaugele mehele minna! Kas sellisel juhul peaks toimima vastupidi ja viima Iisaki sinna?

Sellisest võimalusest ei taha Aabraham kuuldagi. Jumal on Aabrahami sealt siia toonud ja tõotanud anda talle siin maa. Ja inimene ei tohi tegutseda Jumala plaanide vastu.

Armas sõber, see tähendab, et kui Jumal on juhtinud sind kohale, kus sul on praegu ebameeldivusi või probleeme, siis ei tähenda see mitte seda, et sa peaksid kohta vahetama. Ole seal, kuhu Jumal on su pannud, nii kaua, kui ta ise pole sind juhatanud kuhugi mujale.

Kui sageli mõtlevad noored abielludes teineteise usule? – See küsimus näitab, kui tähtsal kohal usk ja Jumal nende elus üldse on. Need asjad, millele inimene vähe tähelepanu pöörab, on tema jaoks järelikult tühised. Abiellumine on aga äärmiselt tähtis asi, sest sellest sõltub inimese kogu edasine elu ja selle elu õnn või ebaõnn. Teha oma elu tähtsaim otsus, mõtlemata Jumalale ja tema soovitustele on küll ääretult kergemeelne. Seda ei soovita kellelegi!

PKK0039 1Ms 24:7 – 32

Abikaasa Jumala tahtmisel

Aabraham on teinud oma teenijale ülesandeks tuua Iisakile naine Aabrahami sugulaste juurest Mesopotaamiast. Sõna "mesopotaamia" tähendab kahe jõe vahelist maad. Need kaks jõge on Eufrat ja Tigris. Praegu on nendel aladel Iraak. Täna näeme, kuidas naise toomise teekond õnnestus. Tegemist on 4000 aasta vanuse armastuslooga.

Aabrahami teenija on kuulekas, aga enne pikale teekonnale minekut vajab ta siiski julgustust. Paneme tähele, kuidas usuisa teda julgustab, tuletades meelde Jumala tõotusi.

24:7 Issand, taeva Jumal, kes minu võttis mu isakojast ja mu sünnimaalt ja kes mulle rääkis ning vandus, öeldes: Sinu soole ma annan selle maa! – tema ise läkitab oma ingli sinu ees, et saaksid sealt mu pojale naise võtta.

Aabraham on usumees kuni lõpuni. Ta usub, et Jumal juhatab ka tema lapsi. Armas sõber, kas pole see julgustav väljavaade! Seesama Jumal, kes on sind hoidnud ja sinu eest hoolitsenud, on vägev andma oma abi ka sinu järeltulijatele. Nad on talle niisama armsad, nagu oled sinagi.

Need sõnad Aabrahami suus ei tähenda mitte astumist pimedasse ja tundmatusse. Usk ei tähenda ju mitte pea ees tundmatusse sööstmist, vaid Jumala tõotuste usaldamist. Ja Jumala tõotused ei tähenda mitte pimedust! Usk ei ole lihtsalt soovunelmad või pime usaldus, et küllap Jumal asjad kuidagi korraldab. Ennem on sellega lood vastupidi. Jumal ei taha, et meie usk rajaneks meie tunnetele, mis omakorda toetuvad ähmasele ettekujutusele mingi kõrgema

jõu võimalustest, sest niisugune usk on väga lähedal ebajumalateenistusele. Jumal tegutseb teisiti. Ta annab meile konkreetsed tõotused ja ootab, et me neid ka usuksime.

Vaevalt hakkas Aabraham sel ajal, kui ta elas veel Kaldea Uris, tundma äkki vajadust hakata uskuma üleloomulikke asju. Jumal lihtsalt ilmus talle ja rääkis talle oma plaanidest. Ta andis oma tõotused ja inimene uskus, et Jumal ei valeta. Seepärast oli Aabraham nüüdki nii kindel, et ta sulase teekond läheb korda. Ta teadis, et ta sulane ei lähe sellele teekonnale üksi, vaid ka Jumala inglid lähevad temaga kaasa.

Muide, see kehtib uskliku inimese kohta kõigil tema teedel. "Ta annab oma inglitele sinu pärast käsu sind hoida kõigil su teedel. Kätel nad kannavad sind, et sa oma jalga ei tõukaks vastu kivi", ütleb meile 91. psalm. Muidugi ei tundnud Aabraham veel seda laulu − see laul on palju hilisem. Aga Aabraham tundis tõotusi, mis Jumal oli talle andnud. Taeva Jumal ja maa Jumal ise oli talle rääkinud pärijatest ja maast, mille ta annab Aabrahami järeltulijatele. Aabraham lihtsalt ei nõustunud uskuma, et Jumal oma tõotusi ei täida. Nii võis ta öelda ka oma teenijale sõnad, mida lugesime. Ja sõnad jätkuvad.

24:8 Aga kui naine ei taha sulle järgneda, siis oled sa sellest mu vandest vaba. Ainult ära vii mu poega sinna tagasi!”

Kas tähendas viimane lause siiski uskmatust? Võimalust, et kõik ei lähegi nii, nagu plaanitud? Kas Aabraham arvestas ka võimalusega, et sulane äkki ei leiagi niisugust tüdrukut, kes nõustuks temaga nii kaugele kaasa tulema?

Minu arvates on asi siin lihtsalt selles, et Aabraham ei nõua oma teenijalt niisama suurt usku, nagu on tal endal. See varuvõimalus on antud teenija jaoks, et too ei tunneks end olevat väljapääsmatus olukorras. Aabraham tahtis oma teenijat julgustada, aga samas vabastada ta kohustusest uskuda nö üle tema jõu.

See on väga tark käitumine. Tihtipeale võivad usklikud esitada üksteisele nõudeid uskuda mõnes asjas rohkem, kui inimene parajasti uskuda suudab. Niiviisi pannakse inimene koorma ja sisemiste süüdistuste alla. Seda viga Aabraham ei teinud. Teenija vajas usku nii palju, et minna teekonnale ja otsida naist. Rohkem Aabraham temalt ei nõudnudki. Ja arvan, et ka Jumal ei nõua meilt rohkem, kui meil on. Piisab, kui kasutame tema töös seda usku ja neid andeid, mis ta meile on andnud. Ja nõnda toimides hakkab tegelikult usk kasvama.

Teine võimalus Aabrahami seda lauset seletada on selline, et Aabraham arvestas ka mõne muu võimalusega Iisakile naise leidmisel. Kui Mesopotaamiast tõesti keegi kaasa tulema ei peaks nõustuma, küllap siis on Jumalal teine plaan. Ja sellisel juhul on targem mitte rabeleda, vaid oodata ja vaadata, kuidas Jumal arvab heaks asju korraldada. Ka see põhimõte on väärt alati meeles pidada. Alati, kui me mingi asja pärast palvetame, tuleb meeles pidada, et Jumal ei tarvitse oma tahet ellu viia just sel kombel, nagu meie oleme seda ette kujutanud. Loomulikult võime palves rääkida Jumalale oma plaanidest, mõtetest ja soovidest, aga alati on tark lõpetada palve nii, nagu tegi seda Jeesus Ketsemanis: "Aga ärgu sündigu minu, vaid sinu tahtmine!"

Arvan, et nõnda võis mõelda ka Aabraham. Ta teadis, et tema sugu jätkub Iisaki kaudu, ja ta teadis, et Jumala tahte kohaselt ei tohi ta Iisakile naist võtta kaananlaste hulgast. Veel oli ta kindel selles, et Jumala plaani kohaselt ei tohi Iisak mingil juhul minna tagasi Mesopotaamiasse. Aabraham oli otsustanud, et naine tuleb leida tema enda sugulaste hulgast. Aga ta arvestas ka võimalusega, et Jumalal oli plaanis midagi muud. Sellepärast ütles ta oma teenijale: "Kui naine ei taha sulle järgneda, siis oled sa sellest mu vandest vaba. Aga minu poega sinna tagasi ära küll vii!"

Sellised tingimused rahuldasid teenijat. Ta võis rahuliku südamega anda nõutud vande ja minna teele.

24:9–10 Siis sulane pani käe oma isanda Aabrahami puusa alla ja vandus temale selle kõne kohaselt. Ja sulane võttis oma isanda kaamelitest kümme kaamelit ning läks, ja tal oli oma isandalt kaasas kõiksugu kalleid asju; ta võttis kätte ja läks Mesopotaamiasse Naahori linna.

Teenija ei läinud teele tühjade kätega. Ta võttis kaasa kümme kaamelit ja kõiksugu hinnalisi asju. Mõrsjale tuli anda väärilised kingitused. Nii palju kaameleid ja kingitusi tähendab muidugi seda, et teenija ei läinud teele üksi. Üldse oleks üksinda äärmiselt raske minna nii pikale teekonnale. Tuhandete kilomeetrite pikkusel teekonnal on igasuguseid ohte.

Piibel ei räägi rohkem teekaaslastest ega sellest, kuidas kogu reis läks, sest see kõik on kõrvaline. Kui arvestada, et päeva jooksul läbis karavan rahulikult 20 km, siis kestis teekond Mesopotaamiasse umbes 50 päeva. Aabraham oli omal ajal läinud teele Kaldea Urist, mis asus Pärsia lahe läheduses. Ta oli sealt kolinud koos oma isa, naise ja vennapoeg Lotiga Haaranisse. Sellega seoses ei räägi Piibel, mida tegi Aabrahami vend Naahor. 22. peatüki lõpus nägime, et Aabraham oli kuulnud Mesopotaamiast uudiseid. Nii sai Aabraham teada, kuidas tema venna pere oli kasvanud. Loomulikult sai ta siis ka teada, kus ta venna pere elab. Seega ei pidanud Aabrahami sulane minema teele pimesi. Ta teadis suhteliselt täpselt, kust Aabrahami sugulased leida. Teenija ei läinud suurde Haaranisse, vaid selle lähedal asuvasse väikesse Naahori linna. Need linnad olid praegusest Euroopast, Indiast ja Egiptusest tulevate suurte kaubateede läheduses. Järelikult olid ka Aabrahami teised sugulased millalgi kolinud Kaldea Urist elama umbes 1000 km kaugemale loodesse.

24:11 Seal laskis ta õhtul kaamelid põlvili heita väljaspool linna veekaevu juures sel ajal, kui veeviijad välja tulid,

Veeviijateks olid naised. Sel ajal ja veel palju hiljemgi, Jeesuse ajal, oli vee kandmine naiste töö, hoolimata sellest, et see on üsna raske. Vee järele mindi õhtul, kui päeva suurem palavus oli möödas ja hakkas vilumaks minema. Naised tegid seega rasket füüsilist tööd. Kahjuks on elus sageli nii olnud, et õrnem sugu, nagu naisi tänapäeval nimetatakse, kannab raskemaid koormaid. Meeste ülesannete hulka kuulus kauplemine ja võõrastega jutuajamine; vajadusel muidugi ka sõdimine.

Aabrahami sulane oli jõudnud kohta, kuhu varsti pidi ilmuma hulk naisi. Paremat kohta oleks olnud raske isegi välja mõelda. Nüüd jäi üle ainult oodata. Kaevudeks kutsuti tol ajal nii inimeste endi kaevatud auke, kuhu vett kogunes, aga samuti allikaid, mille vesi oli alati värske. Allikast voolavat vett kutsuti elavaks veeks.

Aabrahami sulane ei hakanud ise oma kaameleid jootma. Üks põhjus oli selles, et võõral polnud viisakas joota oma kaameleid luba küsimata, enne kui linna rahvas on oma vee kätte saanud. Nii jäi ta ootama. Aga ta mitte ainult ei oodanud, vaid ka palvetas.

24:12–14 ning ütles: „Issand, minu isanda Aabrahami Jumal, lase ometi see mul täna korda minna ja tee head mu isandale Aabrahamile! Vaata, ma seisan veeallika juures ja linnaelanike tütred tulevad vett viima. Sündigu siis, et tütarlaps, kellele ma ütlen: Kalluta oma kruusi, et ma saaksin juua! ja kes vastab: Joo, ja ma joodan ka su kaameleid! – on see, kelle sa oled määranud oma sulasele Iisakile. Sellest ma siis tean, et sa mu isandale oled head teinud.”

Aabraham tundis maa kombeid ja võttis palvetades neid arvesse. Tema mõttekäik oli umbes järgmine: varsti tuleb siia palju naisi. Kust mina pean teadma, milline neist on see õige? Jumal, näita sina mulle, milline neist on õige tüdruk! – Nii palub sulane Jumalalt juhtimist, et Jumala hea tahe Aabrahami suhtes võiks teostuda.

Eespool mainisin juba, et see Aabrahami sulane, kelle nimegi me kindlalt ei tea, on heaks eeskujuks igale kristlasele. Ta ei pea ennast tähtsaks ega soovi, et teda mingilgi kombel esile tõstetakse. Selles suhtes võib teda võrrelda Ristija Johannesega. Sulane ei palunud kordaminekutki mitte endale, vaid Aabrahamile. Tänapäeval on paljudele kristlastelegi suureks probleemiks, et me hindame asju ja palume nende pärast vastavalt sellele, mis tundub meile endale hea ja sobiv. Õigem oleks palvetada nii, nagu palvetas Aabrahami sulane – ta palus, et Aabrahami vajadused saaksid täidetud. Meie kõige tähtsam vajadus oleks, et Jeesuse nimi saaks austatud selles maailmas.

Sulase palvele vastati kiiresti.

24:15–16 Ja veel enne kui ta rääkimise oli lõpetanud, vaata, siis tuli välja Rebeka, kes oli sündinud Betuelile, Aabrahami venna Naahori naise Milka pojale; ja tal oli kruus õlal. Ja tütarlaps oli väga ilusa välimusega, alles neitsi ja mehe poolt puutumata. Ta läks alla allika juurde, täitis kruusi ja tuli üles.

Jumal vastas juba enne, kui palve õieti lõpulegi jõudis. Rebeka tuli kaevule, kaasas suur savikruus. Ta oli kaunis neiu. Mitte alati ei ole väline ilu kooskõlas inimese sisemise olemusega, aga seekord oli see nõnda. Rebeka teenimisvalmidus andis temast hea tunnistuse. Omal ajal oli Eeva olnud maailma ilusaim naine. Midagi tema ilust oli pärinud ka Rebeka, keda teenija nüüd imetles. Loomulikult arvestas ta, et abielu algusele on kasulik, kui kaugelt toodud naine on peale muu ka ilus.

24:17–19 Siis jooksis sulane temale vastu ning ütles: „Anna mulle oma kruusist pisut vett rüübata!" Tema vastas: „Joo, mu isand!" Ja ta tõstis kähku kruusi alla oma käele ning andis temale juua. Ja olles temale juua andnud, ütles ta: „Ma ammutan ka su kaamelitele, kuni needki on joonud."

Mõrsja tegi eksamit, ilma et ta ise oleks seda aimanudki. Esimene hea märk oli viisakas vastus külalise palvele. Ja kohe täitus ka teine tingimus, mille pärast sulane oli palvetanud – juua anti mitte ainult mehele, vaid ka tema kaamelitele.

24:20 Ja ta tühjendas kähku oma kruusi künasse ning jooksis jälle kaevule vett ammutama ja ammutas kõigile ta kaamelitele.

Piibel ei ütle, kui sügav või madal oli see kaev, aga igal juhul on Rebeka usinus imetlemist väärt. Kaameleid oli ühtekokku kümme, ja pärast pikka teekonda võib kaamel juua isegi 80 liitrit vett. Tegemist oli päris kõva tööga! Kaevust tuli üles tuua võib-olla kokku 800 liitrit vett. Juhul, kui Rebeka savikruus mahutas sama palju kui meie ämber, pidi ta kaevu ja küna vahet käima kokku 80 korda! Kui oletada, et iga kaevulkäik võttis aega paar minutit, siis pidi kaamelite jootmisele kuluma kokku paar tundi.

Niisiis tegi Rebeka võõra mehe heaks hulga ränka tööd lihtsalt sõbralikkusest. Selline naine on tõesti kaunis, mitte ainult väliselt, vaid ka sisemiselt.

Mida aga tegi sel ajal Aabrahami sulane?

24:21 Mees aga silmitses teda vaikides, et mõista, kas Issand oli ta teekonna lasknud korda minna või mitte.

Kogu see aeg, mil Rebeka jookseb edasi-tagasi kaevu ja küna vahet, Aabrahami sulane jälgib teda. Ja küllap läheb ta nägu järjest rõõmsamaks. Pilt, mida ta näeb, tähendab talle head – just sellise neiu tahab ta viia Iisakile naiseks.

24:22–25 Ja kui kaamelid olid joonud, võttis mees kuldrõnga, pooleseeklilise, ja kaks käevõru ta käte jaoks, kümme kuldseeklit väärt, ning küsis: „Kelle tütar sa oled? Ütle ometi mulle! On su isa kojas meile ööbimispaika?" Ja ta vastas temale: „Mina olen Betueli, Naahori ja Milka poja tütar." Ta ütles temale veel: „Niihästi õlgi kui muud loomasööta on meil küllalt, ööbimispaikki on olemas."

Teenija oli rõõmus ja andis Rebekale hinnalised kullast kingitused. Paistab, et juba sel ajal olid ninarõngad moes. Ka praegusel ajal võib neid näha üsna sageli.

Sulane saab ka teada, kelle soost on Rebeka. Üllatus-üllatus – ta on Naahori lapselaps! Sulane oli kohtunud ei kellegi muuga, kui Aabrahami enda venna perekonnaliikmega! Jumala juhtimine oli viinud sulase otseteed õige inimese juurde.

Sulasel ei jäänud üle muud, kui öelda oma tänu välja ka Jumalale.

24:26–27 Siis mees kummardas ja heitis Issanda ette ning ütles: „Kiidetud olgu Issand, mu isanda Aabrahami Jumal, kes mu isandale ei ole keelanud oma heldust ja tõde! Issand on mind teekonnal juhtinud mu isanda vendade kotta!"

Sellest tänupalvest sai ka Rebeka midagi teada. Kõigepealt sai ta teada, et Aabraham teenib ikka veel seda Issandat, kes oli ta omal ajal kutsunud välja Kaldea Urist. Teiseks kuulis ta, et Issand oli olnud Aabrahamile ustav. Ja kolmandaks hakkas ta taipama, et nüüd on temagi tõmmatud kaasa Issanda suurde plaani.

24:28–29 Aga tütarlaps jooksis ning teatas oma ema perele, mis oli sündinud. Ja Rebekal oli vend, Laaban nimi; ja Laaban jooksis välja, mehe juurde allikale.

Laabaniga kohtume me hiljem veel korduvalt. Praegu aga paistab, et Laaban pöörab erilist tähelepanu kingitustele, mis ta õde oli saanud. Tundub, et rikkamaks saamine oli üks Laabani elu põhieesmärke. Kuula, mida ütleb Piibel Laabani kohta kõigepealt: ta "jooksis välja, mehe juurde allikale", nagu ütleb järgmine salm:

24:30 Sest kui ta nägi rõngast ja käevõrusid oma õe kätel, ja kui ta oli kuulnud oma õe Rebeka sõnu, kes ütles: „Nõnda rääkis mulle see mees," – siis ta läks selle mehe juurde, ja ennäe, see seisis kaamelite juures allikal.

Paistab, et kingitused, mis Rebeka oli saanud, ajasid Laabanile elu sisse. Tõsi, oma rolli mängib kindlasti ka see, et nii lähedaste sugulaste juurest on tulnud külaline. Laaban leiabki allika juurest sulase, kes on jäänud viisakalt ootama, kuidas asjad arenevad. Kas võis ta mõelda ka võimalusele, et äkki tuleb kaevule veel mõni teinegi naine, kes on niisama innukas kaameleid jootma? Sulane ei teadnud ju, kuidas suhtub külalisse Rebeka perekond.

See oli aga juba meeste rida, ja Laaban jooksis kohale. Igatahes teadis ta, et kaevul ootav külaline oli rikas. Ja ta võis mõelda, et sellist võimalust ei tohi mööda lasta. Selline oli Laaban – ta oskas juhust kasutada. Ja kui arvad, et ma teen liiga kiireid järeldusi, siis küsi hiljem Jaakobi käest, kes mõnekümne aasta jooksul sai võimaluse oma onuga põhjalikult tutvuda.

24:31 Ja ta ütles: „Tule sisse, Issanda õnnistatu! Miks sa väljas seisad? Ma olen korda seadnud koja ja kaamelite paiga."

Laaban oli kuulnud, mis ta õde rääkis, ja oli kuulnud ka Issanda juhtimisest. Nii oskas ta tervitada teenijat elava Jumala nimel.

24:32 Mees tuli siis kotta ja Laaban päästis kaamelid lahti, andis õlgi ja toitu kaamelitele ning tõi vett tema ja temaga kaasas olevate meeste jalgade pesemiseks.

Jälle näeme jalgade pesemist. Võimalus jalgu pesta oli üks parimaid asju, mida pikka maad liivastel teedel kõndinud meestele võidi pakkuda. Seda pakub Laaban nüüd Aabrahami teenijale ja tema kaaslastele. Muide, siin oli ka esimene kord, kus mainitakse, et sulasel oli ka kaaslasi.

Nüüd on tekkinud huvitav seis. Aabrahami sulane on saanud ülesande leida mõrsja oma isanda ainsale pojale ja viia ta tõotatud maale. Üsnagi samasuguste sõnadega võib Uue Testamendi õpetuse põhjal kirjeldada ka Püha Vaimu tööd. Tema ülesandeks on minna maailma ja kutsuda inimesi Jumala sõna kaudu Jumala ainsa Poja juurde. Ja nende inimeste hulka, kes nõnda Jeesuse juurde tulevad, kutsutakse muide ka pruudiks – Kristuse pruudiks. Püha Vaimu on Isa ja Poeg saatnud maailma – mitte rääkima endast, vaid Pojast, et inimeste südametes tekiks soov tulla Poja juurde. Nii võime Aabrahami sulases näha Püha Vaimu töö eeskuju.

Püha Vaim ei kuuluta ega tunnista endast, vaid ta kirgastab Poega ja tahab saata Kristuse pruuti teekonnal isakoju.

Kuidas aga kulgeb kodutee, sellest räägime järgmisel korral.

PKK0040 1Ms 24:33 – 67

Kosjad

Aabrahami sulane on jõudnud Mesopotaamiasse, et sealt Iisakile naine tuua. Kaevul oli ta kohtunud Rebekaga, keda ta pidas Jumala poolt juhatatud abikaasaks Aabrahami pojale. Nii andis ta talle kuldrõnga ja kaks käevõru. Eestikeelne piiblitõlge räägib kuldrõngast, soomekeelne aga kuldsest ninarõngast. Ilmselt on soomekeelses piiblitõlkes jälle asja olemus paremini välja toodud. Aga otsest kosjakaupa veel ei tehtud. Igal asjal oma aeg!

Kui Laaban nägi kuldesemeid, tõttas ta kaevule ja kutsus külalise oma koju. Seal anti külalistele vett jalgade pesemiseks ja kaeti toidulaud. Aga enne sööma hakkamist võttis Aabrahami sulane sõna.

24:33 Siis pandi temale rooga ette. Aga ta ütles: „Ma ei söö enne, kui ma oma asja olen rääkinud.” Ja talle vastati: „Räägi!”

Aabrahami sulane ei saanud enne rahu, kui oli oma asja ära rääkinud. Eelmisel korral võrdlesin Aabrahami sulase tegevust Püha Vaimuga, kes ei tunnista endast ega kutsu inimesi enda juurde, vaid soovib, et inimesed leiaksid Jeesuse. Teisiti öeldes: Püha Vaim valmistab Kristusele pruuti.

Ka seoses söömisega meenutab Aabrahami sulase tegevus Püha Vaimu tööd. Nagu juba ütlesin, Püha Vaim tuli maailma tunnistama Jeesusest ja mitte endast. Jeesus on Jumala tähtsaim sõnum maailmale. Sellest tahab Püha Vaim rääkida. Nagu Aabrahami sulane ei mõtle endale ega oma kõhule, vaid Aabrahamile, Iisakile ja nende murele, nii ka Püha Vaim ei taha tuua inimesi mitte enda, vaid Jeesuse juurde. Ja nii alustab Aabrahami sulane oma pikka kõnet.

24:34 Siis ta ütles: „Mina olen Aabrahami sulane.

Paneme tähele, et sulane ei ütle isegi mitte oma nime. Mitte tema pole tähtis. Johannese evangeeliumi 16. peatükist leiame midagi samasugust seoses Püha Vaimuga. Jeesus ütles seal, et Püha Vaim ei räägi iseenesest, vaid ta räägib seda, mida ta kuuleb. Ta kirgastab inimestele Kristust, sest ta annab teada seda, mida ta Jeesuselt on kuulnud (Jh 16:13−15). Püha Vaim ei pea tähtsaks ennast, nagu ei pidanud ka Aabrahami sulane.

24:35 Issand on mu isandat väga õnnistanud, nõnda et ta on jõukaks saanud: ta on temale andnud lambaid, kitsi ja veiseid, hõbedat ja kulda, sulaseid ja teenijaid, kaameleid ja eesleid.

Nõnda kirjeldab sulane Aabrahami majapidamist. Samamoodi tegutseb ka Püha Vaim. Johannese evangeeliumi 16. peatükis ütles Jeesus Püha Vaimu kohta muuhulgas, et ta toob maailmale selguse patu kohta, õiguse kohta ja kohtu kohta. Neid kolme asja toob esile Püha Vaim siin kohtu alla kuuluvas maailmas. Ta tahab, et me teaksime, et terve patune maailm ja inimkond kuulub Jumala kohtu alla. Inimesed on oma pattude pärast hukka mõistetud. Püha Vaim aga on tulnud maailma ka selleks, et tuua selgus Jumala poolt valmistatud õiguse kohta. Ta ilmutab Jumala sõna kasutades maailmale, et on olemas Päästja, kes on kandnud oma ihus meile kuuluva patukaristuse, mistõttu me võime Jumala poolt õigeks mõistetuna seista kord Jumala ees taevas. Püha Vaim selgitab Jumala sõna kasutades, et Jeesus mõisteti surma, selleks et meie võiksime elada. Püha Vaim ei räägi endast, vaid Jeesusest.

Nagu ütles Aabrahami teenija: "Issand on mu isandat väga õnnistanud", nii ka Püha Vaim ilmutab usklikkudele taevase kodu rikkusi, et nad igatseksid sinna jõuda. Vaadates Rebeka kuldseid ehteid, võis igaüks veenduda, et teenija jutt peab paika.

24:36 Ja Saara, mu isanda naine, on vanas eas mu isandale poja ilmale toonud, ja sellele on ta andnud kõik, mis tal on.

Jutt on suurest varandusest. Juhul, kui Rebeka läheb Iisakile naiseks, saab ta koos Iisakiga ka kõige selle omanikuks.

Ka Jeesus on pärija, aga hoopis suuremas plaanis. Ja Piibel ütleb, et kes usuvad Jeesusesse, need on tema kaaspärijad − nad pärivad taevariigi.

24:37 Ja mu isand vannutas mind, öeldes: Sa ei tohi võtta mu pojale naist kaananlaste tütarde seast, kelle maal ma elan,

See lause ütleb meile, et Jeesuse pruut ei tohi olla ebajumalateenija. Ta peab olema inimene, kes on sündinud ülevalt. Peetrus ütleb 1Pt 1:23: "Teid pole uuesti sünnitatud kaduvast, vaid kadumatust seemnest, Jumala elava ning jääva sõna kaudu."

Jumal kutsub patuseid enda juurde. Aga need, kes hülgavad Jumala Püha Vaimu kutse, ei saa Jumala päästest osa. Nad ei ole osa sellest kogudusest, keda kutsutakse Jeesuse pruudiks. Paulus ütleb selle kohta: "Kui keegi on Kristuses, siis on ta uus loodu. Vana on möödunud, vaata, uus on sündinud!" (2Kr 5:17) Seni, kuni inimene jääb pöördumatuks "kaananlaseks", on ta Jumala päästest väljaspool.

Aabrahami sulane jätkab, kirjeldades oma teekonda. Ta rõhutab, kuidas Aabraham vannutas teda, et ei tohi minna kaananlaste juurde Iisakile naist otsima. Selle asemel pidi ta minema Aabrahami sugulaste juurde.

24:38 vaid sa pead minema mu isakotta ja mu suguvõsa juurde ning sealt võtma naise mu pojale!

Aga mina ütlesin oma isandale: Võib-olla naine ei tule minuga? Siis ta vastas mulle: Issand, kelle palge ees ma olen käinud, läkitab oma ingli sinuga ja laseb su teekonna korda minna, et saad mu pojale naise võtta minu suguvõsast ja minu isakojast.

Mu vandest sa vabaned sel juhul, kui sa tuled mu suguvõsa juurde, aga nemad ei anna sulle, siis oled mu vandest vaba.

Edasi ta seletab, miks on ta veendunud, et Rebeka on tõesti Jumala poolt mõeldud Iisakile naiseks.

24:42–49 Ma jõudsin täna allika juurde ja ütlesin: Issand, mu isanda Aabrahami Jumal, kui sa nüüd tahad korda saata mu teekonna, mida ma käin, siis vaata, ma seisan veeallika juures. Kui üks neitsi tuleb vett viima ja ma temale ütlen: Anna mulle oma kruusist pisut vett juua! ja kui tema mulle vastab: Joo ise, ja ma ammutan ka su kaamelitele!, siis on tema see naine, kelle Issand on määranud mu isanda pojale.

Veel enne kui olin kõneluse iseenesega lõpetanud, vaata, siis tuli Rebeka, kruus õlal, ja läks alla allika juurde ning ammutas vett. Ja ma ütlesin temale: Anna mulle juua! Siis ta tõstis kähku kruusi õlalt alla ning ütles: Joo, ja ma joodan ka su kaameleid! Ja mina jõin ning tema jootis mu kaameleid. Ja ma küsisin temalt ning ütlesin: Kelle tütar sa oled? Ja tema vastas: Betueli, Naahori ja Milka poja tütar. Siis ma panin temale rõnga ninasse ja käevõrud kätele, kummardasin ning heitsin Issanda ette ja kiitsin Issandat, oma isanda Aabrahami Jumalat, kes mind oli juhatanud õigele teele, et saaksin võtta oma isanda vennatütre ta pojale.

Ja kui te nüüd tahate osutada heldust ja truudust mu isandale, siis öelge mulle. Aga kui mitte, öelge sedagi mulle, ja ma pöördun siis kas paremat või vasakut kätt!"

Nüüd oli abieluettepanek tehtud. Suguvõsa peab andma vastuse. Nähtavasti toimib Laaban eestkõnelejana ja suguvõsa esindajana koos isaga.

24:50–51 Seepeale vastasid Laaban ja Betuel ning ütlesid: „Issandalt on see asi alguse saanud. Me ei või sulle sõnagi lausuda, ei halba ega head. Vaata, Rebeka on su ees, võta tema ja mine! Saagu ta naiseks su isanda pojale, nõnda nagu Issand on öelnud!"

Sulase jutt oli suguvõsa juhtidele veenev. Nad on valmis laskma Rebekal mehele minna paari tuhande kilomeetri kaugusele, sest ka nemad on aru saanud, et elav Jumal ise on korraldanud kogu selle loo. Sulase tunnistus sünnitas neis meestes usalduse Jumala vastu.

24:52–53 Kui Aabrahami sulane kuulis nende sõnu, siis ta kummardas maani Issanda ees. Ja sulane võttis välja hõbe- ja kuldriistad ja riided ning andis Rebekale; ka tema vennale ja emale andis ta kalleid asju.

See on kolmas kord, kus Piibel ütleb, et sulane oma reisi jooksul palvetab. Seekord toob ta Jumalale tänupalve. Muide, kas meil on alati meeles Jumalat tänada, kui ta on meile andnud, mida oleme palunud?

Pärast tänupalvet kinnitab Aabrahami sulane äsja sõlmitud abielulepingu Aabrahami kodunt toodud hinnaliste kingitustega. Need kingitused sümboliseerivad ka neid ande, mida Jeesusesse uskumine endaga kaasa toob. Tähtsamad nendest kingitustest on rahu Jumalaga, rõõm, päästelootus; ja loomulikult Püha Vaim ise, kelle kohta Paulus ütleb Ef 1:13–14: "*Temas* [Kristuses] *olete ka teie sellest ajast peale, mil te saite kuulda tõe sõna, oma pääste evangeeliumi; ja kelles teiegi, saanud usklikuks, olete kinnitatud tõotatud Püha Vaimu pitseriga; selle Vaimu, kes on meie pärandi tagatis omandi lunastamiseni – tema kirkuse kiituseks."*

Ka Rebeka sai Aabrahami sulaselt oma pärandi kinnituseks rõõmustavaid kingitusi. Ja alles nüüd, kui abieluleping oli sõlmitud, võis süüa ja pidutseda. Sulase ülesanne oli selles suhtes täidetud.

24:54–55 Siis nad sõid ja jõid, tema ja mehed, kes koos temaga olid, ja nad ööbisid seal. Aga hommikul, kui nad olid tõusnud, ütles ta: „Saatke mind nüüd mu isanda juurde!" Aga tütarlapse vend ja ema vastasid: „Jäägu tütarlaps veel mõneks ajaks, kas või kümneks päevakski meie juurde. Siis sa võid minna."

Rebeka sugulaste palve on mõistetav − nii ootamatult lahkub ta kodunt ja tõenäoliselt ei tule ta sinna enam kunagi tagasi. Nii pikk oli teekond sealt Vahemere maile. On loomulik, et omaksed tahtsid koos Rebekaga veeta veel vähemalt mõned päevadki, et valmistada teda ette reisiks, meenutada lapsepõlvepäevi ja harjuda tema lahkumise mõttega. Aga sulasele see ettepanek ei meeldi.

24:56–57 Kuid tema ütles neile: „Ärge mind viivitage, sest Issand on lasknud mu teekonna korda minna. Saatke mind teele, et saaksin minna oma isanda juurde!" Siis nad ütlesid: „Me kutsume tütarlapse ja küsime tema suust."

Sulane teadis, et pärast otsuse langetamist on igasugune viivitamine ainult aja raiskamine. Ta põles soovist viia Aabrahamile ja Iisakile rõõmsaid uudiseid. Nii jäi Rebeka perekonnale veel ainult üks trump, millele loota: tuleb küsida tema enda arvamust. Paistab, et senini ei küsitud temalt midagi ja ta ise oli vahepeal kuhugi ära läinud.

Loomulikult peame arvestama, et see kõik toimus idamaal väga kauges minevikus, ligemale 4000 aastat tagasi. Tuleb külla keegi võõras. Nähtavasti on ta üsna rikas. Sellekohaselt võetakse teda ka vastu. Tema kaamelite eest kantakse hoolt, talle pannakse ette korralik toit ja tema kaaslastele antakse öömaja. Aga külaline ei hakka isegi sööma, vaid räägib, mis asjus on ta tulnud ja miks on ta nüüd siin. Nii saab pererahvas teada külalise tuleku põhjuse − ta otsib naist oma isanda pojale Iisakile. Ta avab oma kotid ja jagab hinnalisi kingitusi nii tüdrukule kui ka tema sugulastele. Sest Aabraham oli rikas mees ja külaline ka rääkis tema suurusest ja rikkustest. Meeleolu tõuseb. Teenijadki peatuvad, et kuulata kauge külalise juttu. Kõige ärevamalt hoiab hinge kinni kaunis neiu, kelle kätele asetati pisut varem kuldsed rõngad. Võib-olla räägib teenija isegi Iisaki imelisest sündimisest; ja samuti kummalisest matkast Morijamaale, kus ta peaaegu oleks saanud ohverdatud. Ja nüüd on sellele noormehele vaja naist. Mitte kaananlasest naist, vaid naist oma isa suguvõsast.

Tõenäoliselt Rebeka ka kuulis sellest kõigest. Ja kui nüüd lõpuks tullakse tema juurde küsima: "Mis sa arvad, Rebeka? Kas tahad minna koos selle mehega ja abielluda Iisakiga?", siis ei kõhkle Rebeka hetkegi, vaid vastab: "Mina olen valmis!"

Kui Jeesus paar tuhat aastat hiljem alustas oma avalikku tegevust, siis esitas ta samasuguse küsimuse neile, keda ta kutsus oma jüngriteks. Ja need mehed jätsid oma võrgud ja paadid ning järgisid teda. See teekond viis neid lõpuks kaugele välismaale. Nad sattusid uutesse paikadesse, mida nad polnud varem näinud. Nad said uue saatuse osaliseks, mida nad polnud osanud oodata. Ja paljusid neist viis Jeesuse kutse ka ristisurma. Aga kõigest sellest hoolimata olid nad rõõmsad, et võisid käia koos Jeesusega.

−−−−−

Püha Vaim esitab ka täna sellesama küsimuse: "Kas sa tahad tulla Jeesuse juurde? Ta on surnud ristil sinu pattude pärast." Sa võid tulla tema juurde koos kõigega, mis sul on − süüdistav südametunnistus, hooletused, valelikud sõnad, kõverad hoiakud ja isekad mõtted. Kõige sellega võid tulla tema juurde, ja tema halastab Su peale. Jeesuse pärast võid uskuda andeks kõik oma patud. Ja kui sa seda teed, siis saad temalt igavese elu.

Mida sa vastad ta kutsele? Kas jääd lootma iseendale ja jätad end sellega Jumala kohtu alla? Või võtad vastu andeksandmise Jeesuse nimes ja lubad tal saada sinu päästjaks?

Rebeka ei kõhelnud. Ta teadis, kuhu ta tahab minna. Ta oli valmis minema sellele maale, mille Jumal oli talle valmistanud.

24:58–60 Ja nad kutsusid Rebeka ning küsisid temalt: „Kas tahad minna koos selle mehega?" Ja ta vastas: „Ma lähen!" Siis nad saatsid ära oma õe Rebeka ja tema imetaja, ja Aabrahami sulase ja tema mehed. Ja nad õnnistasid Rebekat ning ütlesid temale: *„Õeke, sinust tulgu tuhat korda kümme tuhat, ja sinu sugu vallutagu oma vihameeste väravad!"*

Need suguvõsa õnnistused on Rebeka ja tema järeltulijate elus rikkalikult täide läinud. Selliste õnnistuste saatel võib julgelt teele minna, et leida uus elu tõotatud maal.

24:61 Siis Rebeka ja tema tüdrukud tõusid, istusid kaamelite selga ning järgnesid mehele. Nõnda võttis sulane Rebeka ja läks.

Ka tagasiteest Piibel meile rohkem ei räägi. Ilmselt sujus kõik hästi, kui kaamelikaravan läks mööda iidset teed kõigepealt Haaranisse ja sealt lõunasse, uue kodu poole. Õhtul jäid nad laagrisse, valmistasid lõkke peal toitu ja jätkasid järgmisel päeval oma õõtsuvat teed kaameli seljas.

Teel olles sai Rebeka kindlasti palju kuulda Iisakist, Aabrahamist, Saarast ja sellest, kuidas Jumal oli nende eest hoolitsenud ja neid juhatanud nende uuel maal. Nii aitas pikk reis Rebekal oma uue perekonna eluolust ja kommetest pilti saada.

24:62–63 Iisak aga oli tulemas Lahhai-Roi kaevu poolt, sest ta elas Lõunamaal. Ja Iisak oli vastu õhtut läinud väljale mõtisklema; ja kui ta oma silmad üles tõstis ja vaatas, ennäe, siis tulid kaamelid.

Rändkarjusena elav Iisak oli siirdunud Hebroni aladelt edelasse, Egiptuse poole. Kuhugi sinnapoole, kus Haagar oli omal ajal kohtunud Issanda ingliga. Sinna jõudis ka Aabrahami teenija oma karavaniga ja naisega Iisaki jaoks.

Aabrahami teenija tegevus meenutab Püha Vaimu tööd selleski mõttes, kuidas ta veenab inimest tulema Jeesuse juurde uude kodusse. Nüüd saab teenija ülesanne täidetud. Ka Püha Vaimu tähtsaks ülesandeks on juhatada Jeesuse omasid sellest maailmast uude maailma ja uude suhtesse Jeesusega − suhtesse, mis algab Talle pulmadega. Siiani oli Rebeka Iisakist üksnes kuulnud. Ta oli tegelikult lihtsalt uskunud, et Aabrahami sulase sõnad vastavad tõele. Nüüd oli pikk teekond selja taga ja usk muutus nägemiseks. Just seesama toimub ka Talle pulmas − kogudus saab näha oma Päästjat. Sinna pulma kogutakse Jeesusesse uskujad, kes on elanud kõikjal maailmas kõikidel aegadel. Talle pulmad on suure rõõmu aeg. Ükski maine pulmapidu pole sellega kaugeltki võrreldav.

24:64–65 Kui Rebeka oma silmad üles tõstis ja nägi Iisakit, siis ta laskus kaameli seljast ning küsis sulaselt: „Kes on see mees, kes meile väljal vastu tuleb?" Ja sulane vastas: „See on mu isand!" Siis Rebeka võttis loori ja kattis ennast.

Nii nägi Rebeka esimest korda oma tulevast meest. Ta nägi teda näost näkku. Nagu idamaadel kombeks, kattis Rebeka oma näo looriga, mis oli kihlumise ja abielu märk. Tõsi küll, loori kandmisega seotud reeglid ei olnud tol ajal nii ranged, nagu mõnedes islamimaades praegu. Aga mõrsja pidi katma oma näo mehe eest niikaua, kui abielu polnud veel tegelikult alanud.

24:66 Ja sulane jutustas Iisakile kõigest, mis ta oli teinud.

Sulasel oli rääkida päris palju. Ta võis rääkida Jumala juhtimisest ja sellest, kuidas tüdruk oli kohe nõus kaasa tulema. Ta võis ette kanda, et Aabrahamilt saadud ülesanne on täidetud. Ta andis Rebeka Iisakile üle ja sõlmiti abielu.

24:67 Ja Iisak viis Rebeka oma ema Saara telki; ja ta võttis Rebeka, see sai tema naiseks ja ta armastas teda. Nõnda leidis Iisak troosti pärast oma ema surma.

Abielu sõlmimine toimus nõnda, et mees viis oma mõrsja avalikult oma telki. Abielu sõlmimine on olnud avalik toiming nii sel ajal kui ka kõikidel teistel aegadel. Ainult kombed vahelduvad ja muutuvad, olenevalt aegadest ja kultuurist. Abielu ise aga on alati seaduslikult kehtiv avalik asi.

Rebeka uus kodu oli tema endisest kodust väga kaugel, aga teda armastati seal. Kes sa ka ei oleks ja kus sa ka ei elaks, tea, et Jeesus tahab sulle head. Ta armastab sind ja tahab sind võtta enda omaks, et sa võiksid olla tema oma igavesti! Sellepärast oli ta valmis surema, et avada sulle tee enda juurde. Ta on maksnud sinu eest hinna ja ostnud sind vabaks. Sa võid tema juurde tulla niisama usaldavalt, nagu Rebeka tuli Iisaki juurde. Ja siis saad sa näha ja kogeda, et tema tahe ja kavatsused sinu suhtes on head.

PKK0041 1Ms 25

Põlvkondade vahetus

Oleme jõudnud oma järjega 1. Moosese raamatu 25. peatükki. See peatükk räägib lühidalt Aabrahami elu viimastest aastatest. Tähelepanelik kuulaja märkas eelmises saates, et Aabrahami sulane läks teele Aabrahami juurest, aga tuli tagasi Iisaki juurde. Seejuures kutsus ta Iisakit oma isandaks. Ka meil on aeg pöörata oma pilgud Aabrahamilt Iisakile. Kuigi oleme Aabrahami juures peatunud üsna pikalt, peame meeles pidama, et siiski mitte Aabraham ei ole Piiblis kõige tähtsam. Ta on teinud oma osa, aga elu läheb edasi. Ta on saanud tõotatud pärija, kes on järgmiseks lüliks selles ahelas, mida Jumal paneb kokku, et lõpuks tuua maailma see tõotatud isik, kes purustab mao pea ja hävitab tema võimu.

Jumal kasutab oma töös inimesi − neid inimesi, kes talle seda võimaldavad, kuulates tema häält ja tehes tema tahtmist. Aga lõppude lõpuks on igal inimesel Jumala plaanis siiski ainult väga väike osa. Põlvkonnad vahetuvad ja vanade inimeste asemele tulevad uued. Jumal aga on samasugune kindel ja ustav läbi kõikide aegade.

Jeesus Kristus, mao pea purustaja on see ainuke isik, kellele on suunatud kõik Jumala plaanid ja kelles need kõik ka täituvad. Ja nagu öeldakse Hb 13:8: "Jeesus Kristus on seesama eile, täna ja igavesti." Tema hoolde võime julgesti usaldada nii iseendid kui ka oma järeltulevad põlvkonnad.

Ka meie siirdume nüüd Aabrahami järeltulevate põlvkondade juurde.

25:1−2 Ja Aabraham võttis taas naise, nimega Ketuura. Ja see tõi temale ilmale Simrani, Joksani, Medani, Midjani, Jisbaki ja Suuahi.

Tuleb välja, et Aabraham polnud veel sugugi liiga vana! Ta võttis uue naise − Ketuura − ja sai koos temaga veel hulga lapsi! See toimus juba pärast Saara surma. Kõik see võib panna meid imestama. Mäletame ju, et juba varem mõtles Saara, et niisuguses vanuses ju enam lapsi ei saada! Inimese seksuaalsed võimed on selleks ajaks praktiliselt kadunud.

Vahepeal aga oli Jumal teinud ime, ja sellega tuleb nähtavasti seletada ka seda, mida lugesime käesoleva peatüki algusest. Aabrahami elu on otsekui uuendatud. Kas tahtis Jumal sel kombel Aabrahamile nö tagantjärele "tasa teha" seda, mida ta oli nii kaua pidanud oma elus ootama? Oma varasema elu jooksul polnud Aabraham saanud tunda suure lastehulga õnnistusi. Ja tema ise polnud selles ju kuidagi süüdi. Tegelikult oli see Jumal, kes oli lasknud tal nii kaua oodata oma tõotuste täitumist. Nüüd aga annab Jumal talle veel üsna uskumatus eas hulga lapsi! Võime öelda, et kuigi oodata tuli kaua, ei ole Jumal nüüd kitsi, kui ta hakkab andma.

Nii võib olla Jumala laste elus sageli. Tundub, et Jumala tõotused ei hakka ega hakka täituma. Ei jõua seda ära oodata. Võib-olla on see tunne eriti tuttav paljudele eestpalvetajatele; samuti vanematele, kes muretsevad oma päästmata laste pärast. Tõsiasi on aga see, et kui Jumal tõesti on midagi tõotanud, siis viib ta selle ka täide. Ta võib seda teha hoopis teisti, kui meie oleme oodanud. Ja tema aeg selleks võib olla hoopis teine, kui meie oleme kujutlenud. Aga oma sõna tema mingil juhul ei murra.

Jumala lõppeesmärk on igal juhul hea, ja seda iga inimese jaoks. Ja inimene, kes nõustub Jumalaga kaasa minema, saab seda varem või hiljem kogeda; ja saab kogeda palju rohkem, kui ta on osanud oodata või uskuda. Nii andis Jumal ka Aabrahamile mitte ainult ühe lapse − mitte ainult selle, kellest ta ise oli huvitatud, vaid lisaks veel terve rea teisi lapsi.

Ja Aabrahami lastelastest saame lugeda juba järgmistest salmidest.

25:3–4 Ja Joksanile sündisid Seeba ja Dedan; ja Dedani järeltulijad olid assüürlased, letuuslased ja leumlased. Ja Midjani pojad olid Eefa, Eefer, Hanok, Abiida ja Eldaa. Need kõik olid Ketuura järeltulijad.

Muuseas juhin tähelepanu sellele, et Deedanist põlvnevad ka assüürlased, aga seda rahvast ei maksa ajada segi nende assüürlastega, keda me tunneme ajaloost. Nimed on küll sarnased, aga tegemist on erinevate rahvastega.

Ketuurast sündinud lastega seoses peame silmas siiski seda, et need lapsed ei ole seotud Jumala tõotustega. Seetõttu toimib Piibel jälle nii nagu varemgi − need lapsed mainitakse ära, aga rohkem nendega eriti ei tegelda. Selle asemel läheb jutustus edasi seda liini mööda, millest lõpuks sünnib Päästja.

25:5–10 Ja Aabraham andis kõik, mis tal oli, Iisakile. Aga liignaiste poegadele, kes Aabrahamil olid, andis Aabraham ande ja saatis nad veel oma eluajal oma poja Iisaki juurest ära hommiku poole, Hommikumaale.

Ja Aabrahami eluea aastaid, mis ta elas, oli sada seitsekümmend viis aastat. Ja Aabraham heitis hinge ning suri heas vanuses, vana ning elatanud, ja ta koristati oma rahva juurde. Ja ta pojad Iisak ja Ismael matsid tema Makpela koopasse, hett Sohari poja Efroni väljal, mis on Mamre kohal, väljale, mille Aabraham hettidelt oli ostnud, maeti Aabraham ja tema naine Saara.

Nõnda lühidalt räägib siis Piibel Aabrahami elu lõpuosast. Kuigi seal võis iseenesest toimuda veel paljugi huvitavat, ei toimunud seal enam midagi niisugust, millel oleks tähtsust seoses päästelooga. Sellel põhjusel Piibel sellele ka rohkem tähelepanu ei pühenda. Ei mainita isegi mitte Aabrahami liignaiste nimesid. See kõik näitab seda, et Aabrahami elu tähtsaim osa on juba selja taga. Ülejäänut oli mõtet mainida ainult põgusalt, rääkides ühtlasi ka Aabrahami surmast ja matustest. Suri Jumalast õnnistatud mees, kelle elu oli elatud ja elutöö tehtud.

Aabrahami surm ühendas mingiks ajaks ka Ismaeli ja Iisaki, sest ka Ismael võttis osa Aabrahami matustest. Aabraham maeti pärushauda, mille ta ise oli ostnud hett Efronilt. Juba varem oli sinna maetud tema naine Saara.

_____

Edasi pöördub Piibli jutustus Iisaki poole. Iisak on läinud neile aladele, kus ta kohtus esimest korda oma naise Rebekaga.

25: 11 Ja pärast Aabrahami surma õnnistas Jumal ta poega Iisakit. Ja Iisak elas Lahhai-Roi kaevu juures.

Kuna ka Ismael on kord juba jutuks tulnud, siis räägib Piibel siinkohal lühidalt ka tema järeltulijatest.

25:12–18 Ja need olid Ismaeli, Aabrahami poja järeltulijad, keda egiptlanna Haagar, Saara teenija, Aabrahamile ilmale tõi. Ismaeli poegade nimed, nimetatud nende sündimise järjekorras, olid need: Nebajot, Ismaeli esmasündinu, siis Keedar, Adbeel, Mibsam, Misma, Duuma, Massa, Hadad, Teema, Jetuur, Naafis ja Keedma. Need olid Ismaeli pojad ja need olid nende nimed vastavalt nende asulatele ja leeridele: nende suguharude kaksteist vürsti. Ja need olid Ismaeli eluaastad: sada kolmkümmend seitse aastat; siis ta heitis hinge ja suri, ja ta koristati oma rahva juurde. Ja nad asusid Havilast kuni vastu Egiptust oleva Suurini Assuri suunas, tungides kallale kõigile oma vendadele.

Neis salmides on lühidalt öeldud kõige olulisem − Ismaeli ja Iisaki järeltulijate vahel olid pidevad hõõrumised. Ja need hõõrumised on seal tänapäevani. Ka võitluste tallermaa on ikka seesama. Ka tänapäevased massiteabevahendid toovad meile teateid neist kokkupõrgetest muuhulgas sealtsamast Hebroni kandist.

Nii palju Ismaeli soost. Meie aga tuleme jälle tagasi Iisaki soo juurde. Matteuse evangeeliumi alguses räägitakse, et Aabrahamile sündis Iisak, Iisakile Jaakob. Vana Testamendi lehekülgedelt võime näha, milline oli nende suguvõsade käekäik täpsemalt. Neil meestel oli ka teisi poegi, aga nendele ei pööra Piibel suuremat tähelepanu. Aabrahami õnnistus anti edasi Iisakile ja tema kaudu tema lastele. Kõigi Aabrahami laste hulgas oli just Iisak see, kelle kaudu pidid täituma Jumala tõotused. Iisak oli üks Iisraeli rahva esiisasid ja samuti Jeesuse esiisa.

Vahel räägitakse ka Aabrahami teistest lastest, kui Iisaki või tema järglaste teekond nendega kuidagi ristub. Aga need on üldiselt kõrvalise tähtsusega seigad. Oma põhiliinis suundub Piibel otseteed Jeesuse Kristuse suunas.

25:19–21 Ja need olid Iisaki, Aabrahami poja järeltulijad: Aabrahamile sündis Iisak. Ja Iisak oli neljakümneaastane, kui ta võttis enesele naiseks Rebeka, süürlase Betueli tütre Mesopotaamiast, süürlase Laabani õe. Ja Iisak palus Issandat oma naise pärast, sest see oli viljatu; ja Issand kuulis ta palvet ja ta naine Rebeka jäi lapseootele.

Aabrahami ja Iisaki abielud on selles suhtes sarnased, et kumbki naine ei saa esialgu lapsi. Kui pikk oli Rebeka viljatuseaeg, selle kohta siin andmed puuduvad, mistõttu võib jääda mulje, et see oli lühiaegne probleem. Aga jälle tuleb meeles pidada, et Piibel väljendab asju sageli teistmoodi, kui meie oleme harjunud. Kus meie võiksime lihtsalt nagu möödaminnes rääkida õnnetust paarist, kellel ei ole lapsi, seal Piibel ütleb, et Iisak palus Issandat oma naise pärast, sest see oli viljatu. Alles siis, kui sünnivad kaksikud lapsed, saame teada, et Iisak oli tol ajal juba 60-aastane. See tähendab, et Iisak ja Rebeka olid abielus 20 aastat, enne kui kaksikud sündisid.

Kindlasti on mõlemal abikaasal olnud raske taluda nii pikka lastetuseaega. Nagu Aabrahamil, nii ei läinud ka Iisakil kergelt. Tõotuste laps ei saanud sündida ilma palveteta.

Samamoodi toimib Jumal tihtipeale mujalgi. Meenutame, et ka Saamueli ema Hanna kannatas pikalt lastetuse all. Sama lugu oli Simsoni vanematega ja samuti Ristija Johannese vanematega. Kõik nad pidid oma esimest last ootama

kaua. Ja kõigil neil lastel oli suur roll päästeloo edasiviimisel. Kas tahtis Jumal sellega saavutada, et nii kaua oodatud lapsed oleksid rohkem armastatud ja soovitud, kui tavaliselt? Või on tegemist lihtsalt ebaõnnega, mida elus ikka ette tuleb, antud juhul terviseprobleemidega, millest aga Jumal oma ime läbi üle aitab? Või siis on vajalik, et lapsed, kes peavad viima edasi Jumala tööd ja kelle peal on Jumala tõotused, vajavad ka rohkem eestpalveid? Kui need lapsed oleks sündinud ilma palveteta, võib-olla siis polekski nende eest eriliselt palvetatud? Ehk poleks siis ka Jumala Vaim saanud nendes samamoodi tegutseda?

Võimalik, et mängus on kõik need põhjused, ja lisaks veel midagi, mida me ei oska isegi arvata. Kõigest hoolimata võime aga usaldada, et Jumal teab, miks ta tegutseb just nii, nagu ta tegutseb.

Iisak pöördus oma murega Jumala poole ja Jumal kuulis tema palvet. Rebeka jäi lapseootele. Aga enne, kui lapsed jõudsid sündida, toimus veel midagi tähelepanuväärset.

25:22 Aga kui lapsed ta ihus tõuklesid, ütles ta: „Mispärast on see minuga nõnda?" Ja ta läks Issandalt küsima.

Rebeka ootas kaksikuid ja see tegi ta meele rahutuks. Võib-olla oli ka rasedus raskem kui tavaliselt. Poisid lasid juba emaüsas tõugeldes aimata, milliseks kujuneb nende hilisem vahekord. Alatasa tuleb selgitada, kes on ikka esimene või tugevam. Aga peale selle kõnelevad need kaks poissi veel teistsugusest võitlusest, mis on reaalsus ka tänapäeval. See võitlus käib hea ja halva, valguse ja pimeduse, liha ja Vaimu vahel. Ükski Jumala laps ei pääse sellest võitlusest, millest räägib Paulus Kirjas roomlastele, 7. peatükis.

Rebeka ei mõistnud, mida tema sisemuses toimuv tõuklemine tähendab. Piibel ütleb, et ta läks selle kohta Issandalt küsima. Seejuures ei öelda täpsemalt, kuhu ta nimelt läks. Üks võimalus on, et ta läks mõne altari juurde, mille Aabraham oli ehitanud tänuks Jumalale tema hoolitsuse eest. Ka Rebeka tundis, et ta vajab hoolitsust ja julgustust.

Järgmine salm annab teada, millise vastuse ta sai.

25:23 Ja Issand vastas temale: *„Su ihus on kaks rahvast, kaks erinevat hõimu saab su üsast alguse: üks rahvas on vägevam teisest – vanem orjab nooremat."*

Issand andis Rebekale vastuse. Ta andis iseäraliku tõotuse: noorem jõuab vanemast ette. Selle tõotuse sai Rebeka Issandalt ja ta oleks pidanud seda lihtsalt uskuma, samuti nagu ka tema noorem poeg. Nad oleks võinud vältida hulga muresid, kui nad oleks lasknud Jumalal korraldada asju nii, nagu Jumal tahtis, selle asemel et ise sahkerdada.

Aga siinkohal ruttasime asjade käigust ette.

25:24–25 Ja kui tema sünnitamise aeg saabus, vaata, siis olid ta ihus kaksikud. See, kes sündis esimesena, oli punakas, täiesti nagu karune kuub; ja temale pandi nimeks Eesav.

Rebeka sünnitas kaksikud, nagu Jumal oli talle öelnudki. Vanem laps oli tähelepanuväärse väljanägemisega – üleni karvane. Sellepärast sai ta nimeks Eesav, mis tähendab karvast. Hiljem sai Eesav teiseks nimeks Edom. See võib tuleneda sellest, et ta karv oli punane, või ka sellest, et ta vahetas oma esmasünniõiguse punase leeme vastu. Edom tähendab punast.

25:26 Seejärel sündis ta vend, kelle käsi hoidis kinni Eesavi kannast; ja temale pandi nimeks Jaakob. Iisak oli kuuskümmend aastat vana, kui nad sündisid.

Seega olid Iisak ja Rebeka olnud abielus paarkümmend aastat, kui kaksikud sündisid. Eesav sai oma nime sellest, et ta oli karvane. Noorem sai nimeks Jaakob, sest ta hoidis juba sündides kinni oma venna kannast. Sõna "Jaakob" tähendab kannahoidjat, aga ülekantud mõttes ka petjat. Ja Jaakobist kujuneski petja.

25:27 Ja poisid kasvasid suureks. Eesavist sai osav kütt, väljal uitaja, aga Jaakob oli vagane mees, kes elas telkides.

Samade vanemate lapsed võivad mõnikord olla vägagi erinevad. Nii olid ka need kaks poissi. Ehkki nad olid samade vanemate lapsed ja üles kasvanud samas kodus, ei olnud neil kuigi palju ühist. Ka nende harrastused olid täiesti erinevad. Juba emaüsas olid nad tõugelnud ja see jätkus ka pärast sündimist. Juba nende iseloomud olid väga erinevad. Üks tundis end hästi kodus, teine aga looduses. Paistab, et ka nende maailmavaated olid äärmiselt erinevad. Nad hindasid erinevaid väärtusi, ütleksime me tänapäeval. Terve nende elu hoiak oli täiesti erinev.

Esialgu tundub, et Eesav on asjalikum. Ta käis jahil ja hoolitses, et perel oleks süüa, Jaakob aga tundub olevat passiivsem. See on aga väline mulje, mis võib osutuda petlikuks. Tänapäeval võiks Eesavit pidada tõenäoliselt üsna tavaliseks temperamentseks poisiks, kel kogu aeg on midagi käsil. Samal ajal vaimulikud asjad talle praktiliselt huvi ei paku.

Kuna Jaakob veetis rohkem aega kodus, siis kujunes ka tema vahekord emaga soojemaks ja lähedasemaks, kui Eesavil. Hiljem näeme, et Jaakob tegi nii, nagu ema ütles. Eesav aga seevastu kujunes isa soosikuks. Piibel ütleb ka, miks.

25:28 Ja Iisak armastas Eesavit, sest jahisaak oli temale suupärane; aga Rebeka armastas Jaakobit.

Siin me siis oleme − Jumala poolt valitud ja õnnistatud perekond, aga niisugused vastuolud. Armastus käib kõhu kaudu, öeldakse tänapäeval, ja näeme, et see kehtis ka Iisaki kohta. Üks laps on kallim isale, teine − emale. Kahtlemata annab see end tunda ka siis, kui poisid juhtuvad jagelema − ikka on üks vanematest ühe poolt, teine aga teise poolt. Peame järeldama, et õhkkond ja suhted selles peres on kaugel sellest, mida võiksime nimetada pühaks.

See on tuttav probleem paljudes kodudes. Ühe soosimine tekitab teises pahameelt, kibedust ja miks mitte ka kättemaksuhimu. Ja kui suhted ning suhtumised on paigast ära, siis hakkab see varem või hiljem avalduma ka tegudes.

−−−−−

Aga järgmiseks kuuleme loost, mis kujundas suure osa poiste ülejäänud elust.

25:29–32 Kord keetis Jaakob leent, Eesav aga tuli väljalt ning oli väsinud. Ja Eesav ütles Jaakobile: „Anna mulle ometi süüa seda punast, seda punast leent, sest ma olen väsinud!" Sellepärast hakati teda kutsuma Edomiks. Aga Jaakob ütles: „Enne müü mulle oma esmasünniõigus!" Ja Eesav vastas: „Vaata, mina ju suren niikuinii, milleks mulle siis veel esmasünniõigus!"

Sellesse olukorda tasub mõnevõrra sisse elada. Kõigepealt kuulsime, et Eesav tuli väsinuna koju. Ta oli päev otsa kõndinud ringi tõotatud maa küllaltki raskesti läbitaval maastikul. Jäme liiv teeb seal kõndimise raskeks ka kogenud inimesele. Väikesi mäekünkaid ületades ja kivide vahel jalale õiget kohta otsides tuleb kogu aeg olla ettevaatlik, et mitte jalga nikastada. Tänapäevane turist väsib seal juba mõne tunniga. Keegi turist, kes oli seal teinud kolmetunnise matka, ütles: "Nüüd ma saan aru, miks Iisraeli lapsed kõrbes nurisesid."

Pole ime, et Eesav oli väsinud, kui ta oli päev otsa taolisel maastikul ringi kolanud. Koju tulles ja nähes, et vennal on toit valmis, palub ta süüa. Vend aga kasutab juhust ja ütleb: "Müü mulle kõigepealt oma esmasünniõigus!"

Raske öelda, kas Jaakob ise seda ütlust üldse kuigi tõsiselt võttis. Niisuguse ütluse peale oleks Eesav võinud ta saata pikalt ja kaugele. Näiteks kuu peale. Või oli Jaakobil juba teada, et Eesav oma esmasünniõigusest tegelikult huvitatud ei olegi?

Mõtleme, mida see esmasünniõigus tegelikult tähendab. Miks oli Jaakob sellest nii huvitatud? − Esmasünniõigusega seoses oli kõige tähtsam see, et esmasündinu sai hiljem kodu peaks. Ta vastutas kodu omandi eest ja oli ka kodu vaimulik juht. Ja selles konkreetses perekonnas tähendas see seda, et esmasündinu kaudu jätkub ka see põlvkondade ahel, kellest kord sünnib Messias. Kõigest sellest aga polnud Eesav nähtavasti huvitatud, ja Jaakob teadis seda. Eesav ei tahtnud kanda seda vastutust, mida esmasündinu pidi kandma. Samuti võis ta tahta vältida vaimulikku vastutust, mida esmasündinu oma kodu eest pidi kandma. Kus aga pole soovi tegelda vaimulike asjadega ja kanda nende eest vastutust, seal ei saa muidugi olla ka Jumala õnnistusi. See tähendab, et Eesav ei sobinud üheks lüliks selles sugupõlvede reas, kust pidi maailma sündima Päästja. Ta mõtles ainult oma elule ja sellele, kui lühike see on. "Ma suren nagunii ühel päeval − mis vahet seal on, kas ma elan esimesena või teisena" − just seda tähendab vastus, mille ta Jaakobile andis.

Ühelt poolt on see vastus mõistetav, teiselt poolt aga vapustav. Mõistetav selles mõttes, et kui inimesel on parajasti kõht tühi, siis loomulikult tundub see talle sel hetkel kõige tähtsam. Vapustav aga selles mõttes, et ühe kõhutäie eest on inimene valmis loobuma nii paljust − ja alatiseks. Esmasünniõigus tähendas vähemalt hilisemal ajal ka kaht kolmandikku pärandist. Eesav aga toimib hetkelise emotsiooni mõjul ja lööb kõigele sellele käega.

Milline meie maailm välja näeks, kui kõik ärimehed teeks oma kinnisvaraga samalaadseid tehinguid? Umbes nii, et miljon ühe hamburgeri eest … Aga kohe peab ütlema, et tegelikult toimub maailmas tohutult palju veel hoopis rumalamaid tehinguid. Hetkeliste naudingute nimel ollakse valmis käega lööma suurtele jumalikkudele väärtustele, millel on mitte ainult käesoleva, vaid ka tulevase elu tõotus. Täna elan, homme suren ära − järelikult tuleb täna võtta elult see kõhutäis, mida see mulle pakub! Nautida elu ja vältida vastutust, eriti vaimulikku vastutust − selline on väga paljude inimeste elufilosoofia.

−−−−−

Aga mida me peaksime ütlema Jaakobi kohta? Loomulikult võime teda hukka mõista selle pärast, et ta niisuguse ettepaneku üldse tegi. Aga teisalt ju öeldakse, et küsida võib kõike, suu peale ei lööda! Loomulikult on hukkamõistetav see, et Jaakob teise inimese nõrkushetke nõnda ära kasutas. Sest nähes teise inimese nõrkust, oleks meie õige kohus, vastupidi, teda toetada. Teisalt aga näitab see, et Jaakob teadis, mis on elus väärtuslik ja mida tasub taotleda. Kui Jaakobit nimetatakse tavaliselt petjaks, siis peame silmas, et siinkohal ei ole küll tegemist mitte mingisuguse pettusega − kaup on täiesti avalik, mõlemad mehed on täie teadvuse juures ja nii kõhutäie hind kui ka esmasünniõiguse hind on mõlemale osapoolele väga hästi teada. Selles mõttes saab küll süüdistada ainult seda, kes on üldse nõus niisugusele tehingule alla kirjutama.

Jaakob nägi kaugemale, kui tema vend. Aga ta tõttas ajast ette ja tekitas sellega endale hulga probleeme. Ta oleks võinud ka oodata. Sest Jumal oli Rebekale tõotanud: "Vanem orjab nooremat." Jaakob aga ei tahtnud oodata. Ja sellega seoses oli Jumalal ka tema juures palju tööd.

Jaakob oli nähtavasti inimene, kes elas vastavalt põhimõttele: "Aita ennast ise, siis aitab sind ka Jumal." Aga see vanasõna ei pärine Piiblist. Jumal pidi saatma Jaakobi päris pikaks ajaks kaugele elukooli − oma onu Laabani juurde. Laaban oli talle kohaseks kasvatajaks, sest ka tema oskas olla tagasikohkumatu ja ajada taga oma kasu, kasutades ära teisi inimesi.

See kõik aga sünnib hiljem. Praegu aga on Jaakob ja Eesav punase läätseleeme kausi juures ja üllatuslik vastab Eesav Jaakobi ostu-müügipakkumisele jaatavalt! Selline juhus tuleb küll ruttu ära kasutada!

25:33–34 Siis ütles Jaakob: „Vannu mulle enne!” Ja ta vandus temale ning müüs oma esmasünniõiguse Jaakobile. Ja Jaakob andis Eesavile leiba ja läätseleent; ja tema sõi ja jõi, tõusis üles ja läks ära. Nii vähe hoolis Eesav esmasünniõigusest.

Eesav ei pidanud oma esmasünniõigusest midagi. Täiesti teadlikult loobus ta sellest, vahetades selle üheainsa kõhutäie vastu. Ta tegi nõnda sellepärast, et see talle midagi ei tähendanud. Vapustav on aga see, et kui inimene kord nõnda otsustab, siis on see otsus tõesti ka juriidiliselt kehtiv, isegi Jumala ees. Vähemalt sel hetkel, kui Jaakob ütles: "Vannu mulle!", oleks Eesav võinud peatuda ja mõelda tagajärgedele. Aga ta tegi oma otsuse, kinnitas selle vandega − ja nõnda pitseeris oma saatuse. Kui lepingule on juba alla kirjutatud, siis selle sisu enam muuta ei saa.

Ja et niisugusel lepingul on ka oma tagajärjed, seda pidi Eesav hiljem kibedasti tunda saama.

Kahjuks paistab, et paljud kristlased elavad täpselt samamoodi, nagu Eesav. Nad paistavad mõtlevat ainult sellele, kuidas paremini kõht täis saada ja vähema vaevaga ära elada. Suurematele väärtustele palju ei mõelda ja Jumala õnnistustele lüüakse käega. Kas mingi konkreetne tegu või eluviis on Jumala tahtega ka kooskõlas või mitte, sellele suuremat ei mõelda. Pigem arvatakse, et küllap Jumal mõistab mind ja annab mulle andeks …

Sellise mõtteviisi puhul aga oleks küll viimane aeg avada silmad ja raputada ennast ärkvele. Sest ühel hetkel leiavad niiviisi mõtlejad, et Jumala õnnistused ja pääste on läinud teistele inimestele, nemad aga on kõigest ilma jäänud. Niisugune ärkamine oleks aga äärmiselt kibe.

PKK0042 1Ms 26:1 − 22

Iisak − kaevude kaevaja

Täna käsitleme 1. Moosese raamatu 26. peatükki. See on peatükk, mis räägib ainult Iisakist ja tema elutööst. Näiliselt ei saada Iisak oma elus korda midagi eriti suurt. Ta tegeleb peamiselt kaevude kaevamisega. Aga ei maksa unustada, mida öeldakse meile 2. Kirjas Timoteosele: "Kogu pühakiri on Jumala sisendatud ja kasulik õpetamiseks, noomimiseks, parandamiseks, kasvatamiseks õiguseks, et Jumala inimene oleks täiesti varustatud ja valmis igale heale teole." Järelikult ei ole Piiblis midagi ilmaaegu. Ja ka selle läbi, mis esialgu võib tunduda vähem tähtis, võib Jumal meile õpetada midagi vajalikku.

Võib-olla kõige tähtsam, mis me selles peatükis leiame, on see, et Jumal uuendab ka Iisakiga selle lepingu, mille ta omal ajal sõlmis Aabrahamiga. Aga peale selle näeme, et ka Iisak langeb samasse kahtlemise pattu, nagu ka tema isa − ka tema nimetab oma naist enda õeks, et oma nahka päästa. Ja peatüki lõpp räägib Iisaki kaevude kaevamisest.

Piibel räägib Iisakist hoopis vähem, kui tema isast Aabrahamist või tema pojast Jaakobist. Iisak ei reisi nii palju, nagu tema isa või poeg, ja üldse tundub, et tema elu on üsna värvitu. Võiks isegi öelda, et üldiselt on tema elu argiselt hall.

Aga siin leidsimegi juba Iisaki elust esimese asja, mida õppida ja meelde jätta − Jumala riik ei ole mitte ainult seal, kus alati toimuvad uued ja suured asjad, kus tõustakse barrikaadidele ja kaitstakse suuri tõdesid. Võib-olla tegelikult palju sagedamini ja palju rohkem ilmneb Jumala ligiolu tavalises argipäevaelus − seal, kus näiliselt mitte midagi huvitavat ei sünnigi. Tuleb ette aegu, kus peabki elama otsekui sellest, mida Jumal on ilmutanud eelnevatele põlvkondadele. Kg 7:10 öeldakse meile: "*Ära ütle: „Miks olid endised ajad paremad kui nüüdsed?" Sest seda sa ei küsi targasti.*" See on hea nõuanne eriti kõigile neile kristlastele, kelle elu on kujunenud sarnaseks nagu Iisakil − mitte midagi erilist ega tähelepanuväärset.

Iisaki elu on nagu vaikuseperiood kahe tormi vahel. Ei ole tark elada kristlasena niisugust elu, kus vaadatakse kogu aeg ainult minevikku ja meenutatakse võimsaid ärkamisaegu. Need olid nagu Aabrahami elus need perioodid, kus ta võitles näiteks Kedorlaomeri vastu ja saavutas suurepäraseid võite. Samuti ei ole tark elada oleviku asemel tulevikus, oodates uusi torme, mida Jumal oma Vaimu läbi võiks tuua, et teha suuri asju ja pöörata paljusid inimesi enda poole. Loomulikult on õige seda oodata ja ka selle nimel tööd teha, aga elada tuleb siiski tänases päevas, kasutades neid võimalusi, mis on meil täna käepärast.

Tegelikult võib meie hall argipäev huvitada Jumalat isegi rohkem, kui suured asjad, mida ta vahel teeb, sest just argipäevaelu näitab, kuivõrd ja kuidas me tegelikult koos Jumalaga elame. Me võime küll olla vaimustatud suurtest sündmustest ja ülevatest hetkedest oma elus, aga meie elu ja usuelu tegelikku taset näitab just nimelt meie argielu ja ei miski muu.

Jumala tõotused kehtivad ja toimivad ka siis, kui näiliselt mitte midagi erilist ei juhtu. Ei maksa arvata, et kui midagi erilist ei toimu, siis on Jumal magama jäänud või kuhugi kõrvale läinud. Vaiksed ajad on ühtlasi ka küpsemise ajad. Pole raske olla usklik siis, kui sünnivad suured ja imelised asjad. Sellised sündmused on nagu energiapommid, mis annavad meile uut usku ja julgust. Aga ainult nendele toetudes ei saa usuelu elada. Need on antud selleks, et võiksime neid meenutada ja püsida usus ka siis, kui ajad on teistsugused. Jumala sõna peab leidma võimaluse vajuda meile südamesse ja juurduda seal, nii et ta kannab meid ka siis, kui ei ole midagi näha, vaid tuleb üksnes uskuda. Selles mõttes on argipäeva usuelu raskem, kui pühapäeva usuelu. Eriti sellistel juhtudel, kui kulub näiteks paarkümmend aastat, enne kui sünnivad esimesed lapsed. Just nii oli Iisaki ja Rebekaga.

−−−−−

26. peatüki sündmused ei ole jätk sellele, millest me lugesime eelmises peatükis, vaid see viib meid tagasi aega, kus kaksikud polnud veel sündinud. Saame teada midagi sellest, mis toimus Iisaki ja Rebeka elus nende kahekümne aasta jooksul, mil neil polnud lapsi.

26:1 Aga maal oli nälg pärast seda eelmist nälga, mis Aabrahami päevil oli olnud. Ja Iisak läks vilistite kuninga Abimeleki juurde Gerarisse.

Näljahäda oli olnud omal ajal katsumuseks juba Aabrahamile. Nüüd, rohkem kui saja aasta möödudes, on jälle tegemist sama õnnetusega. Mõeldes, mida sellises olukorras ette võtta, otsustas Iisak minna vilistite juurde Gerarisse. Seal oli juba tema isa Aabraham kord sõlminud lepingu Abimelekiga. Pole võimatu, et Iisak läheb nüüd sellesama Abimeleki juurde, sest hiljem, kui ta läheb tagasi Beer-Sebasse, tuleb kuningas Abimelek sinna koos oma väepealiku Piikoliga, et sõlmida leping Iisakiga. Piikol oli olnud asjaosaline juba siis, kui Abimelek tegi lepingu

Aabrahamiga. Aga niisama hästi on võimalik, et kuningas oli vahepeal vahetunud, kuid kandis sama nime, mis ka tema isa. Tuletame meelde, et nimi Abimelek tähendab: "Minu isa on kuningas". See võib tähendada, et selles kuningate dünastias anti isalt pojale edasi mitte ainult amet, vaid ka nö tiitel.

Aga olgu sellega, kuidas on, järgmises salmis näeme, et Iisakile ilmutab ennast Issand.

26:2 Ja Issand ilmutas ennast temale ning ütles: "Ära mine alla Egiptusesse! Jää maale, kuhu ma sind käsin!

Küll on hea, kui elu keerulistes olukordades ilmub meile äkki Issand ja ütleb, mida nüüd on õige teha. Ta annab teada oma tahte! Iga inimene on olnud olukordades, kus ei tea, mida nüüd peaks tegema, mida järgmiseks oleks õige ette võtta; kuhu minna või minemata jätta. Oskaks nüüd ometi keegi head nõu anda! Sellisel otsustaval hetkel ilmub Iisakile Issand − muide, esimest korda − ja annab talle teada, kuidas nüüd on õige toimida.

Ka Aabraham oli kord näljahäda sunnil läinud Egiptusesse. Inimlikult vaadates oli see igal juhul arukas otsus, sest seal oli elu kindlustatud − Niiluse iga-aastased üleujutused kindlustasid teatud saagi ka põua-aastatel. Kahtlemata mõtles sellele ka Iisak. Aga Jumal ei tahtnud, et Iisak läheks Egiptusesse. Sest hoolimata materiaalsest turvalisusest ei tähenda Egiptus ometi tõotatud maal elavale inimesele head. Jumal ütleb, kuidas on targem käituda.

26:3 Ela võõrana siin maal, ja ma olen sinuga ning õnnistan sind, sest sinule ja sinu soole ma annan kõik need maad ning pean vannet, mille ma olen vandunud su isale Aabrahamile.

Teiste sõnadega ütleb Jumal Iisakile: "Ära kahtle minus ega minu tõotustes, kuigi olukorrad sunnivad sind kahtlema. Ma ei ole oma tõotusi unustanud, vaid ma hoolitsen, et need täituvad. Jää sinna, kuhu ma olen sind pannud, hoolimata raskustest!"

Ja Jumal jätkab:

26: Ja ma teen su soo paljuks nagu taevatähed ja annan su soole kõik need maad, ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad,

Sõnad, mis Jumal siin Iisakile ütleb, tähendavad ka: "Ole hea, ära mine Egiptusesse! Sest ma tahan kinnitada sinuga sellesama lepingu, mille ma sõlmisin kord sinu isa Aabrahamiga!" Ja Jumal kordab Iisakile oma kolmekordset tõotust, milles muuhulgas on ka tõotus maa kohta: "Ma annan su soole kõik need maad!" Samuti kordus tõotus, et Iisakist põlvneb rahvas. Talle öeldakse samuti, nagu kord tema isale Aabrahamile: "Sinu järeltulijaid on nii palju nagu taevatähti!"

Aga tähtsaim on siiski kolmas tõotus: "Ja sinu soo nimel õnnistavad endid kõik maailma rahvad!" Nagu juba teame, viitab see tõotus otseselt Jeesusele Kristusele, kes peab kord sündima Iisaki soost. Sest mitte Iisakis, vaid just nimelt Jeesuses Kristuses on sõna otseses mõttes õnnistatud − ja ka päästetud − kõik maailma rahvad.

Sellised tõotused andis Jumal Iisakile tema elu otsustaval hetkel, kui ta ei teadnud, kuidas jätkata. Piibel ei räägi, et Jumal oleks ilmunud Iisakile millalgi varem. Nii näeme, et Jumal ilmub Iisakile just siis, kui see on temale kõige vajalikum. Seda võivad tunnistada oma elukogemusest ka paljud kristlased − just siis, kui oli otsustav hetk, kus hea nõu oli kõige kallim, tuli mingi ilmutus või sündmus, mis juhtis kätte õige toimimisviisi. Jumal tuli appi! Seda on kogenud mitte ainult Jumala riigi suurkujud, vaid kõige tavalisemad mehed ja naised, kes tunnevad Jumalat ja kelle lootus on temal. Sellise kogemuse toel võib inimene jätkata, teades, et ta ei ole unustatud ja et ta on õigel teel.

Siinkohal tahaks öelda, et küllap selline ongi normaalne usuelu. Jumal ei ilmu mitte iga päev ja igas elu olukorras, öeldes ette kõik sammud ja teod, mis tuleb astuda ja teha, vaid seal, kus see on tõepoolest vajalik. Küll aga on ta märkamatult ja nähtamatult ligi meile kõigis meie elu olukordades, ka kõige argisemates. On asju, milles meil ei ole tarvis küsida Jumalalt nõu, vaid mida võime ise otsustada kas nii või teisiti. On mitu erinevat võimalust ja kõik need on õiged, seni kui nad ei lähe selgelt vastuollu Jumala kirjapandud nõuetega. Inimene võib toimida lihtsalt nii, nagu talle endale meeldib, ja katki pole mitte midagi.

Kui aga valikuvariantide hulgas on selliseid, mille eest Jumal on meid hoiatanud juba oma kirjapandud sõnas, siis oleks tegelikult Jumala kiusamine küsida: "Kas Sa ikka päriselt ka mõtlesid seda, mis seal Piiblis kirjas on?"

Iisak võis tõotatud maal ringi rännata, kui palju tahtis, ja Jumal ei tulnud talle iga päev ütlema, kuhu tuleks nüüd siirduda. Alles siis, kui tekkis küsimus, kas minna tõotatud maa piirkonnast välja, tuli Jumal ja ütles talle: "Ära mine!" Täpselt sama lugu on kõigi Jumala lastega. Ära mine eluraskuste survel välja sellest uue elu piirkonnast, mille Jumal Sulle on kinkinud! Sest just selles piirkonnas tahab Jumal Sind aidata ja edasi juhtida.

Lõpuks meenutab Jumal Iisakile tema isa Aabrahami ustavust.

26:5 sellepärast et Aabraham kuulas mu sõna ja pidas, mis ma käskisin pidada – mu käske, seadlusi ja õpetusi."

Jumal saab inimest õnnistada ja edasi juhtida ainult siis, kui inimene järgib tema antud juhiseid. Aabraham oli nõnda toiminud ja nüüd võis Iisak sellest õppust võtta. Siin näeme, milliseks õnnistuseks võivad vanemad olla oma lastele. Isegi Jumal võib ühel päeval pojale öelda: "Toimi nii, nagu toimis sinu isa!"

Ja muide – isad, millist eeskuju me anname oma poegadele? Kas Jumal võib meie käitumist soovitada ka meie lastele?

Jumala käskude, seadluste ja õpetuste all ei tule seejuures kujutleda mingit hirmkeerulist süsteemi, mida on praktiliselt võimatu tunda ja järgida, vaid pigem midagi sellist, nagu me mäletame Aabrahamist. Kui Jumal talle midagi ütles, siis võttis ta seda tõsiselt, ja ongi kõik. Selline suhtumine hoiab meid õigel teel. Aabraham mitte lihtsalt ei uskunud, et üks kõrgem võim või Jumal on olemas, vaid ta toetus temale kogu oma eluga. Ta rajas oma elu Jumala tõotustele. Ja sedasama soovitab Jumal nüüd teha ka Iisakil.

Armas raadiokuulaja, see on Jumala tahe ka meie suhtes – et me mitte ainult ei usuks, et ta on olemas, vaid ka elaksime tema tõotustest. Aga Jumala tõotustest elada saab ainult tõotatud maal, mitte siis, kui minnakse sealt välja. Jumala tõotused ei käi nende kohta, kes ei ole Jeesuses Kristuses. Selline inimene peab kõigepealt tulema Jumala juurde Jeesuse Kristuse läbi. Kui ta on nõnda saanud Jumala lapseks, siis kehtivad tema kohta ka Jumala tõotused. Kui ta elab piltlikult öeldes Egiptuses, siis hoolitseb Jumal tema eest küll ajalikus mõttes, nii nagu kõigi maailmas elavate inimeste eest, sõltumata nende eluviisist või religioonist. Aga Jumala vaimulikud õnnistused ja päästetõotus käivad ainult nende kohta, kes on tema lapsed Jeesuse Kristuse kaudu.

Jumala õnnistused kaotab ka see, kes on küll päästetud saanud, aga läheb tõotatud maalt välja. Niisugune inimene võib küll uskuda, et ta on veel endiselt Jumala laps, aga samas on ta oma tegeliku eluga sattunud selle maailmasüsteemi orjusse. See aga ei võimalda Jumalal oma plaane inimese elus ellu viia. Seepärast keelas Jumal Iisakil minna Egiptusesse.

Iisak oli tark mees – ta võttis Jumala nõu kuulda.

26:6 Ja Iisak jäi elama Gerarisse.

Egiptusesse mineku asemel läks Iisak ainult mõnevõrra lõuna poole − Gerarisse, mis asub Gaza ja Beer-Seba vahel umbes poolel teel. Aga ka seal ei pääsenud ta probleemidest.

26:7 Kui kohalikud mehed küsisid tema naise kohta, siis ta ütles: "See on mu õde." Sest ta kartis öelda: "Mu naine", mõeldes ise: "Muidu kohalikud mehed tapavad mu Rebeka pärast, sest ta on ilusa välimusega."

See, et nii Aabraham kui Iisak komistavad sama kivi otsa, tähendab. et nad tundsid olusid ja neil oli põhjust seda karta. Inimene kardab sageli: "Mis juhtub siis, kui …" Ja selline kartus viib ta lõksu. Kui omal ajal Aabrahami vale sellel teemal oli siiski pooltõde, siis Iisaki vale on juba täielik vale. Aga valest on vist harva tõelist abi isegi siis, kui see on süütu vale.

26:8–11 Aga kui ta seal pikemat aega oli viibinud, vaatas Abimelek, vilistite kuningas, kord aknast välja ja nägi, et Iisak hellitas oma naist Rebekat. Siis Abimelek kutsus Iisaki ja ütles: "Vaata, ta on tõepoolest su naine! Kuidas sa siis võisid öelda: Ta on mu õde?" Ja Iisak vastas temale: "Ma mõtlesin, et muidu ma ehk pean tema pärast surema." Aga Abimelek ütles: "Miks sa meile seda tegid? Kui kergesti oleks võinud keegi rahva hulgast magada su naisega ja sa oleksid meie peale toonud süü!" Ja Abimelek andis käsu kogu rahvale, öeldes: "Kes puudutab seda meest ja tema naist, peab surema!"

Valedega on ikka nii, et teatud aja jooksul kipuvad nad välja tulema. Valel on lühikesed jalad! Ja taas saame kuulda, kuidas paganrahva kuningas peab õpetama Jumala rahva esindajat. Kui häbiväärne!

Kuidas on meiega? Kas Jumala valgus meie elus on üldse veel valgus või on see äkki muutunud pimeduseks? Muutunud võib-olla lähtudes hirmust, nagu Iisakil: mis siis saab, kui …? Tegelikult ei saanud midagi hullu − kardetud probleemi seekord üldse ei tekkinudki.

Nii on meie paljudegi hirmudega. Suurt osa meie elust ja jõust võivad hävitada ja siduda hirmud ja kartused, mis reaalselt kunagi üldse ei täitugi. Kõige halvem on see, et sellisel hetkel on inimene unustanud kõik Jumala tõotused. Tema pilk on fokuseeritud ainult kõikvõimalikele ohtudele. Just nii oli juhtunud ka Iisakiga.

Hullem kogu loo juures on see, et oma valega oleks Iisak võinud päästa küll enda naha, aga mis näoga oleks ta pidanud pealt vaatama, kui mõni vilistitest oleks võtnud tema naise endale? Oma valega seadis ta tegelikult ohtu ka mõne sellise pahaaimamatu vilisti. Võib ainult Jumalat tänada, et tegelikult midagi niisugust ei juhtunud. Mõnigi kord hoiab Jumal meid ka, hoolimata meie rumalustest, nii nagu siin Iisakit ja tema naist.

Kõik see seab suure ja tõsise küsimärgi ka nn "õilsate" valede kohale. Kas me ikka näeme ette kõiki probleeme, mida need endaga kaasa võivad tuua?

−−−−−

26:12 Ja Iisak külvas seal maal ja sai sel aastal sajakordselt, sest Issand õnnistas teda.

Kõigepealt oli Iisak võtnud kuulda Jumala nõuannet mitte minna Egiptusesse. Teiseks oli Jumal korraldanud asjad nii, et Iisak võis vabaneda oma vale ja hirmu koorma alt. Nüüd võis Jumal anda talle ka oma õnnistuse ja kordamineku. Sajakordne saak on vapustavalt suur saak. Kui Iisak seda nägi, pidi ta mõistma, kui suured on Jumala tõotused ja kui

usaldusväärne tema sõna! Ta pidi olema väga õnnelik, et võttis Jumalat kuulda. Kindlasti andis see kogemus talle elus julgust veel kaua aega hiljemgi.

Nii on ka meiega. Jumala erilised õnnistused ei saa meile osaks ehk lausa iga päev, aga kui me nende osaliseks saame, annavad need jõudu ja julgust veel kaua aega hiljemgi.

Erakordne saak näitas Iisakile, et Jumal tahab teda tõesti õnnistada just nimelt tõotatud maal. Ka meid tahab Jumal õnnistada just sellel maal, kuhu ta meid ise on asetanud, ja tema tõelised vaimulikud õnnistused tulevad loomulikult ainult Jeesuse Kristuse kaudu, kes on ka sündinud, elanud ja tegutsenud just sealsamas, tõotatud maal.

Jäädes sinna, kuhu Jumal on meid asetanud, on meil kõigepealt rahu Jumalaga. Ja ka meie kätetöö läheb korda, mõnikord isegi väga eriliselt. Ja rahu Jumalaga saab olla täiuslik ja õige siis, kui me lisaks sellele, et oleme õiges kohas, jätame ka oma elu koormamata asjatute hirmude ja valedega. Tõenäoliselt võib siis vaimulikus mõttes oodata midagi niisugust, mida võime lugeda siin edasi.

26:13 Ja mees läks rikkaks, läks üha rikkamaks, kuni ta oli läinud väga rikkaks.

Jumal ei tarvitse keelata ka maist rikkust nendele, kes on suutelised selle raskust moraalselt ja vaimulikult õigesti kandma. Iisak sai väga rikkaks. Ja siin maksab pöörata tähelepanu sellele, et kuigi ta ei ole nii silmapaistev kuju, kui tema isa või ka tema poeg, oli ta siiski omal ajal tähtis tegelane. Seda tunnistasid ka tema vilistitest naabrid.

Aga rikkus toob alati kaasa ka kadedust.

26:14–15 Ja temal oli lamba- ja kitsekarju ja veisekarju ja palju peret, nõnda et vilistid teda kadestasid. Ja vilistid matsid kinni ja täitsid mullaga kõik kaevud, mis tema isa sulased olid kaevanud tema isa Aabrahami päevil.

Hiljem näeme Piiblis, et vilistid on sageli Jumala rahva verised vaenlased. Seepärast sobivad nad hästi sümboliks, mis kujutab kurjuse võitlust Jumala plaanide vastu. Kaevud on Iisraelis ja üldse Lähis-Idas vältimatu elamise eeldus. Ilma kaevudeta pole elu võimalik. See seletab, miks pöörab Piibel tähelepanu ka kaevude kaevamisele.

Aabrahami ja Iisaki kaevatud kaevud räägivad sellest, et elu laienes uutele territooriumidele − sinna, kus varem elada ei saanud. Aga maailmale, kes elab surmas, ei meeldi see elu, mida Jumala rahvas endaga kaasa toob. Sellepärast püüab saatan alati visalt Jumala rahva kaevusid umbe ajada. Jumalatud inimesed eelistaksid, et usklikud nende keskelt pigem lahkuksid koos oma õnnistustega.

Aga kuigi paljud püüavad Jumala toodud uut elu lämmatada, leiab see elu sageli siiski ka uusi inimesi, kes seda varem ei tundnud. Nii juhtus näiteks seal, kus Jeesus kohtus Samaarias kaevu ääres ühe naisega. Ta tõotas sellele naisele elavat vett, mis voolab pealegi igavesse ellu! Too naine sai selle elu osaliseks − ja mitte ainult tema, vaid ka paljud tema kaaslinlased.

Muidugi on tõeline elava vee allikas üksnes Jeesus ise. Ainult temaga kokku puutudes ja teda vastu võttes saab inimene tõeliselt uue elu. Tõsi küll, saatan tahtis seda uue elu allikat jäädavalt kinni matta, organiseerides Jeesuse risti löömise. Kui Jeesus oli surnud, võis ta pühitseda võitu. Aga ainult korraks. Jumala poolt toodud elu on nii võimas, et seda ei võida surm, vaid see võidab ise surma. Seda allikat ei ole kunagi võimalik lõplikult kinni matta.

Armas sõber, ka Sina pead arvestama sellega, et vaimsed Jumala vastased jõud tahavad Sinu elus kinni matta need allikad, kust hoovab Jumala elu Sinule. Või siis püüab ta seda allikat saastata inimliku sapi ja mürgiga, mida meie kõigi loomuses leidub veel küllalt.

Elav vesi – see on Jumala sõna. Aga mitte Jumala sõna kui kirjatäht, vaid sõna, mille Jumal oma Vaimu läbi on elavaks teinud. "Kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks."

Jeesus hüüdis kord: "Kellel on janu, see tulgu minu juurde ja joogu! Kes usub minusse, nagu ütleb Kiri, selle ihust voolavad elava vee jõed!" Aga seda ütles ta Vaimu kohta, kelle pidid saama temasse uskujad." (Jh 7:37–39) Jumala Vaimu poolt elavaks tehtud Jumala sõna on see, mis toob elu sinna, kus varem oli surm. Ja inimene, kes selle on vastu võtnud, muutub nii, et ka tema ihust hakkab seesama mõju välja voolama. Tema kaudu saavad ka teised inimesed osa Jumala tõelistest õnnistustest.

_____

Seda märkas nähtavasti mingil viisil ka Abimelek.

26:16 Ja Abimelek ütles Iisakile: "Mine ära meie juurest, sest sa oled saanud meist palju vägevamaks!"

Ja Iisak oli rahutegija. Ta toimis nii, nagu Abimelek soovis.

26:17 Siis Iisak läks sealt ära ja lõi oma telgid üles Gerari orgu ning elas seal.

Ka Jeesus ütles kord oma jüngritele: "Kus teid vastu ei võeta, sealt minge ära." Iisak tõmbus tagasi, kuid ei jäänud tegevusetuks.

26:18–20 Ja Iisak kaevas uuesti need veekaevud, mis tema isa Aabrahami päevil olid kaevatud ja mis vilistid pärast Aabrahami surma olid kinni matnud; ja ta pani neile needsamad nimed, mis tema isa neile oli pannud. Aga kui Iisaki sulased kaevasid orus ja leidsid seal voolava veega kaevu, siis Gerari karjased riidlesid Iisaki karjastega, öeldes: "Vesi on meie oma!" Ta pani siis kaevule nimeks Eesek, sellepärast et nad temaga olid tülitsenud.

See on elus väga tõsine katsumus, kui pead nägema, et teised hävitavad seda, mida sina ehitad ja rajad. Ometi ei lasknud Iisak käsi rüppe. Kus teised kaeve kinni ajasid, seal Iisak kaevas neid. Selline on usklike inimeste osa siin maailmas sageli. Ja ennekõike on see vajalik enda jaoks. Saatan püüab teha kõik, et meie osadus elava Jumalaga läbi lõigata, aga meie asi on hoolitseda, et see tal ei õnnestuks.

Lähis-Idas on kahesuguseid kaevusid. Ühtedesse kogutakse vihmavett, aga teised on need, mis on sattunud maa-alustele veesoontele. Viimastest saab alati head värsket vett. Ka meie jaoks võib Jumala sõna elavaks saada kahel viisil. Üks on head vaimulikud raamatud või jutlused, mida teised on pidanud, teine aga see, mille leiame otse Piiblist. Pole ime, et just elava veega kaev sünnitas vaenlases kõige suuremat kadedust. Vaenlane ei taha mingil juhul, et me otse Jumala sõnast hakkaksime saama elavat toitu. Siin aga vajame püsivust, nagu seda oli Iisakil.

26:21–22 Siis nad kaevasid teise kaevu, ja selle pärast riidlesid nad ka; ja sellele ta pani nimeks Sitna. Sealt ta siirdus edasi ja kaevas veel ühe kaevu, aga selle pärast nad ei riielnud; ja sellele ta pani nimeks Rehobot ning ütles: "Nüüd on Issand andnud meile avarust, et võiksime siin maal olla viljakad."

Nimi Sitna tähendab riidu, Rehobot aga avarust. Vaenlane püüab väga hoolitseda, et me tõelise elava vee allikaid ei leiaks või et me neist uuesti ilma jääksime. Kõigepealt püüab ta meie aja täita millega iganes, et meil ei jääks kaevude

kaevamiseks üldse aegagi. Või püüab ta ummistada kaevud igasuguste pahandustega, et takistada pääsu veeni. Või lihtsalt soovitab ta käega lüüa, sest kurjuse vastu võidelda pole kerge.

Iisak ei andnud alla ja ta võitis. Kuidas on lugu minuga?

PKK0043 1Ms 26:23 – 27:29

Jaakobi pettus

Jätkame oma teekonda Piibli maailmas. Täna tuleme uuesti Jaakobi juurde. Juba varem oleme näinud, et Jaakob ei olnud mingi eeskujulik pühak. Ja üldse oleme näinud, et Piibel ei räägi meile mingitest muinasjutukangelastest, vaid lihast ja verest inimestest, kellel on samasugused hirmud ja langemised, nagu ka meil endil. Samas, just niisugused inimesed on Jumal valinud endale rahvaks, just sellistega näeb tema vaeva. See peaks olema meile tööstiv, sest kui need mehed võisid olla Jumala kaastöölised ja tõotuste kandjad, hoolimata oma vigadest ja puudustest, isegi langemistest, siis peaks ka meil lootust olema!

Näeme Piiblist juba algusest peale, et päästmine ei olene mitte sellest, et inimeste elu oleks veatu ja laitmatu, vaid sellest, et Jumal annab neile armu ja aitab nad nende vigadest üle. Inimese pääsemise aluseks on Jumala arm ja tõotused. Ja tähtsaim tõotus on see, et kui inimene tuleb oma pattudega Jumala juurde neid kahetsedes ja tunnistades, siis saab ta andeks.

Eelmisel korral nägime, kuidas Iisaki ja vilistite vahel tekkisid tülid kaevude pärast. Pole kahtlust, et need tülid tekitasid Iisakile väga palju meelehärmi. Kui keegi hävitab sinu kätetööd, mille kallal sa oled palju rasket vaeva näinud, siis pole see mingi väike pahandus, millele võiks lihtsalt käega lüüa. Ja kui sa oled midagi ehitanud ja saavutanud ja keegi teine lihtsalt tuleb ja võtab selle omale, siis on see tõsiselt väga kibe kogemus. Sellepärast räägibki Piibel ka nendest asjadest.

Kui Iisak kaevas lõpuks kaevu Rehobotti, siis paistis, et viimaks saab ta hingata. Kuid ka see kaev oli Abimeleki territooriumil, Gerari lähistel. Lõpuks otsustas Iisak siiski minna tagasi tõotatud maale.

26:23 Ja sealt ta läks üles Beer-Sebasse.

Seega läks Iisak Negevi kõrbe põhjaserva – aladele, kus ta isa Aabraham oli kaua viibinud. Ja paistab, et see kolimine meeldis ka Jumalale, sest juba järgmisel ööl ilmub ta Iisakile.

26:24 Ja Jehoova ilmutas ennast temale selsamal ööl ning ütles: "Mina olen su isa Aabrahami Jumal! Ära karda, sest ma olen sinuga ja õnnistan sind! Ma teen su soo paljuks oma sulase Aabrahami pärast!"

Kui Iisak läks tagasi tõotatud maale, sai ta teist korda elus kuulda neid Jumala tõotusi. Loomulikult ei muutu Jumala tõotused aegade jooksul, aga me peame neid vahetevahel lihtsalt meelde tuletama, sest nad kipuvad kergesti ununema. Ka Jumal teadis, et inimesed on unustajad. Sellepärast kordas ta oma tõotusi ka patriarhidele mitmel korral. Aabrahamile näiteks koguni seitsmel korral.

Iisak võttis Jumala tõotusi tõsiselt. Seda näeme järgmisest salmist.

26:25 Siis ta ehitas sinna altari, hüüdis appi Jehoova nime ja lõi sinna oma telgi üles; ja Iisaki sulased kaevasid sinna kaevu.

Iisak ehitas altari, et tuua Jumalale tänu. Piibel ei räägi, et Iisak oleks Jumalale palju altareid ehitanud. Rohkem on juttu sellest, kuidas Iisak kaevusid kaevas. Altarid kuuluvad rohkem Aabrahami juurde, samuti kui kaevud Iisaki juurde. Edaspidi saame näha, et Jaakob on seotud telkidega. Iga inimese elu iseloomustavad eriliselt mingid teatud asjad või jooned, ja seda näeme ka Piiblist. Ka patriarhid ei olnud nö Jumala "masstoodang", kes oleksid olnud kõik ühte nägu ja ühte tegu. Jumal on loonud inimesed erinevateks ja ta kasutab neid just sellisena. Ka Sina, armas raadiokuulaja, ei pea selle pärast põdema, kui sa leiad, et sa pole samasugune, nagu mõni sinu eelkäija või eeskuju. Jumal tahab ja saab Sind kasutada just sellisena, nagu oled Sina. Ainult võimalda talle seda!

_____

Iisaki ärakolimist võis tõlgendada nõnda, et ta pööras Abimelekile selja. Võib-olla nägi Abimelek selles ka kaudset ohtu. Ta ju teadis, et kaevude pärast olid olnud pidevad tülid. Nähtavasti on tal põhjust ka Iisakit karta. Nii võtab ta ette käigu, millest järgnevalt kuulemegi.

26:26–31 Ja Abimelek tuli Gerarist tema juurde ühes oma sõbra Ahusati ja väepealiku Piikoliga. Aga Iisak ütles neile: "Miks tulete minu juurde? Te ju vihkate mind ja olete mind eneste juurest ära saatnud!" Ja nemad vastasid: "Me näeme selgesti, et Jehoova on sinuga! Seepärast me ütleme: olgu meie vahel vanne, meie ja sinu vahel, ja me teeme sinuga lepingu, et sa meile kurja ei tee, nõnda nagu me sinusse ei ole puutunud, vaid oleme sulle ainult head teinud ja sind rahuga ära saatnud. Sina oled ju nüüd Jehoova õnnistatu!"

Siis ta tegi neile võõruspeo ning nad sõid ja jõid. Ja nad tõusid hommikul vara ning andsid üksteisele vande. Siis Iisak saatis nad ära ja nad läksid ta juurest rahuga.

Tülides kaevude pärast ei olnud Iisak küll muutunud vägivaldseks, aga tema tugevust oli ometi märgatud. Tema elus oli niisugust Jumala mõju ja õnnistusi, mida pidid märkama ja tunnistama ka tema vastased. Temaga ei tahetud tõsiselt tülli minna, sest see oleks olnud lihtsalt ohtlik. Seepärast tuli Abimelek temaga rahu sobitama ja sõlmiti leping, nagu omal ajal juba Aabrahamiga.

26:32–33 Ja selsamal päeval tulid Iisaki sulased ning teatasid temale kaevust, mille nad olid kaevanud, ja ütlesid temale: "Me leidsime vett!" Siis ta nimetas selle Sibaks; seepärast on linna nimeks tänapäevani Beer-Seba.

Varem oli Iisak kaevanud kaevusid Abimelekile kuuluval maal; nüüd juhtis Jumal tema sulased leidma vett ka tõotatud maal. Jälle kord võis Iisak veenduda, et just see on see maa, kus Jumal tahab teda õnnistada. Juba palju varem oli Aabraham vandunud oma vande kusagil sealsamas piirkonnas. Ja juba siis oli see koht saanud nimeks Beer-Seba, mis tähendab 'vandekaevu' või 'seitsme kaevu'. Sest heebreakeelne sõna *sibea* tähendab nii vannet kui ka arvu 7. On ka võimalik, et Iisaki sulased kaevasid lahti sellesama kaevu, mille juba aastakümneid varem oli kaevanud Aabraham. Liivastel aladel ajab juba tuul kasutamata kaevud üsna ruttu täis. Sest kõrbes tuiskab liiv ja liiguvad liivaluited umbes samuti, nagu meil lumi ja lumehanged.

_____

Jõudsime 26. peatükis selle osa lõpuni, kus räägitakse ainult Iisakist. Enne seda ja pärast seda on Iisakist juttu kas seoses tema isaga või siis tema poegadega. Piiblis jääb Iisaki isik suhteliselt nende mõlemate varju. 26. peatükk on

tähtis selle poolest, et just siit saame me Iisaki kohta kõige rohkem teada. Me näeme, et ta oli mees, kellega tuli arvestada ja kellega tasus isegi Abimelekil hoida head vahekorda.

Ütlesin juba varem, et see aeg, mil Iisak elas Gerari aladel, peab jääma nende 20 aasta sisse, mil Rebeka ei olnud veel last saanud, sest selles peatükis ei mainitud lapsi kordagi. Seevastu 26. peatüki lõpuosa räägib juba neist aegadest, mil kaksikud on sündinud ja suureks kasvanud. Nende sündmuste ajal, millest nüüd jutt tuleb, on Iisak juba saja aastane.

Enne edasi lugemist tahan tähelepanu juhtida veel sellele, et tegelikult ilmus Jumal Iisakile ainult kaks korda. Esimest korda rääkis Jumal temaga siis, kui maal oli nälg. Siis keelas Jumal tal minna Egiptusesse ja andis talle tõotused, mis varem olid antud juba Aabrahamile. Need tõotused puudutasid maad, rahvast ja õnnistust, mis saab osaks kõigile rahvastele. Iisak kuulas Jumala sõna ja jäi Gerari ümbrusse. Ja teist korda ilmus Jumal Iisakile siis, kui ta tuli sealt tagasi tõotatud maale. Peale selle oli Iisakil muidugi veel see kogemus, mil ta ise oli seotud ohvrina altarile. Aga tol korral rääkis ingel siiski mitte otseselt Iisakiga, vaid Aabrahamiga.

Miks ma neile tõsiasjadele tähelepanu juhin? Aga selleks, et meil Piiblit lugedes ei jääks vale mulje, nagu oleks Jumal oma väljavalitutele ilmunud vaat et üle päeva. Tegelikult ilmus Jumal näiteks Iisakile terve tema elu jooksul ainult kaks korda, aga Joosepile, kes hiljem sai Egiptusse müüdud, mitte ainsatki korda. Ometi nad mõlemad uskusid Jumalasse. Nii et ka nende elus oli usul hoopis suurem koht, kui nägemisel ja kogemustel.

Nii võib Jumal oma rahvale ka tänapäeval anda teatud juhtudel imelisi kogemusi, sõnumeid ja üleelamusi, aga põhiliselt peab tema rahvas siiski elama usust. Loomulikult imelised kogemused kinnitavad inimese usku, aga usu põhiline allikas on siiski see, mida Jumal on öelnud ja mida tuleb võtta tõsiselt. Usk tuleb Jumala sõnast kuulmise kaudu, ütleb apostel Paulus. Ja teisest küljest, kui Jumal annabki kogemusi, nägemusi ja ilmutusi, siis mitte sellepärast, et me oleksime need oma hea eluga ära teeninud. Neid ei anta meile preemiaks, vaid antakse siis, kui me neid tegelikult vajame − näiteks, kui ees on eriliselt rasked või siis otsustavad olukorrad.

−−−−−

26:34−35 Kui Eesav oli nelikümmend aastat vana, siis ta võttis naiseks Juuditi, hetiit Beeri tütre, ja Baasmati, hetiit Eeloni tütre. Aga need olid meelehärmiks Iisakile ja Rebekale.

Juba 25. peatükis nägime, et Eesav ja Jaakob olid täiesti erinevad. Näiteks ei pööranud Eesav mingit tähelepanu nn vaimsetele väärtustele. Oma esmasünniõigusest oli ta nõus loobuma läätseleeme eest. Ja nüüd näeme, et ka abikaasade valikul polnud ta huvitatud Jumala tahtest. Ta võttis naise ja veel teisegi sealtsamast, kaananlastest ebajumalateenijate hulgast. Omal ajal oli Aabraham lasknud oma teenijal vanduda, et ta ei tohi võtta oma pojale Iisakile naist mujalt, kui ainult tema sugulaste hulgast, kes elasid Mesopotaamias. Eesavile aga sellised põhimõtted korda ei läinud. Ta tegi oma valikud ise, ja need valikud põhjustasid ilmselt omajagu probleeme ka tema vanematele.

Ometi paistab, et isegi see ei aidanud Iisakil näha oma vanema poja tõelist loomust. Ta soosis endiselt Eesavit ja järelikult toimis vastupidi sellele, mis ta teadis olevat õige. Kuna Eesav valmistas talle oma jahisaagist häid lõunaid, võis ehk sallivamalt suhtuda ka tema puudustesse. Seda näeme 27. peatüki alguses.

27:1−4 Kui Iisak oli vanaks jäänud ja ta silmanägemine oli tuhmunud, siis ta kutsus Eesavi, oma vanema poja, ja ütles temale: Mu poeg!" Ja see vastas temale: "Siin ma olen!" Ja ta ütles: "Vaata, ma olen vanaks jäänud ega tea

oma surmapäeva. Võta nüüd oma jahiriistad, nooletupp ja amb, mine väljale ja küti mulle mõni jahiloom. Valmista siis mulle maitsvat rooga, mida ma armastan, ja too mulle süüa, et mu hing sind õnnistaks enne kui ma suren."

See tekst on äärmiselt kõnekas, aga kahjuks mitte kõige paremas mõttes: "Anna mulle hästi süüa, siis ma õnnistan sind!" Aga samas on see äärmiselt tuttav. Ei ole mingit põhjust Iisakile näpuga näidata, sest kui järele mõelda, siis ilmselt leiame omaenda elust samasuguseid näiteid lugematul hulgal − ikka õnnistame neid, kes meile head teevad ja meele järgi on. Sarjata saavad see-eest need, kes meid küllaldaselt ei kiida või küllalt hästi ei teeni, olgu ta kasvõi oma abikaasa ja lähimad sugulased. Tõesti, isegi vaimulikes asjades oleme me sageli uskumatult inimlikud. Isegi õnnistamisega seoses ei maksa mitte põhimõtted, vaid isiklikud eelistused − vastavalt sellele saavad ühed kiita ja teised laita. Ja ometi nimetab Jumal niisuguseid inimesi oma lasteks ja koguni teostab nende kaudu oma päästeplaani. Kui suur on küll Jumala pikk meel ja kannatlikkus!

Ja teisalt, kui palju pahandusi võib sündida sellistest puht inimlikul pinnal õnnistamistest ja sarjamistest! Juba siis, kui poisid olid alles emaihus, sai Rebeka Jumalalt teada, milline on kummagi saatus. See on meie jaoks isegi Piiblisse kirja pandud. Kas on võimalik, et Iisak oli ainuke, kes seda ei teadnud?

Samuti tuleks küsida, kas Iisakil oli teadmata, et Eesav oli oma esmasünniõiguse juba seaduslikult maha müünud? Kui ta sellest kõigest hoolimata ikkagi tahtis õnnistada vanemat poega lihtsalt sellel põhjusel, et see talle meeldivaid kõhutäisi tõi, siis toimis ta teadlikult selle vastu, mis oleks olnud õige. See on masendav, aga nagu öeldud, see on meile inimestena äärmiselt tuttav.

Jeesus ütles oma järgijatele: "Õnnistage neid, kes teid neavad, tehke head neile, kes teid taga kiusavad!" Ei tea, kas oleme pikalt mõelnudki selle üle, kui palju on meil tegelikult veel õppida?

Aga mis siis nüüd ikkagi edasi sai?

27:5−8 Aga Rebeka kuulis, kui Iisak rääkis oma poja Eesaviga. Ja kui Eesav oli läinud väljale küttima ja jahisaaki tooma, siis rääkis Rebeka oma poja Jaakobiga, öeldes: "Vaata, ma kuulsin su isa rääkivat su venna Eesaviga ja ütlevat: too mulle jahisaaki ja valmista mulle maitsvat rooga, et ma söön ja sind Jehoova ees õnnistan enne kui ma suren. Ja nüüd, mu poeg, kuule mu sõna ja tee, mida ma sind käsin:

Kui Iisak soosis Eesavit, siis Rebeka soosis Jaakobit. Võib-olla lihtsalt vastukaaluks, ajendatuna õiglusetundest. Aga sellises olukorras pidid perekonnas olema alalised vastuolud. Selle tulemuseks on kõigepealt pahatahtlikkus ja varsti ka üksteise tüssamine. Järgmiseks saamegi Piiblist kuulda, kuidas Rebeka ja Jaakob korraldavad pettuse. Ja pettus pole kunagi asi, mis oleks õige, isegi mitte Piiblis. Selle tulemusi peavad kõik asjaosalised helpima veel aastakümneid. Tõenäoliselt kõige kallima hinna pidi maksma Jaakob. Patt purustab alati midagi ja sellest ei pääsenud ka Iisaki kodu.

Iisak oli praktiliselt pimedaks jäänud. Ja kuulnud, mida ta kavatseb, koostas Rebeka kiiresti plaani tema petmiseks.

27:9−11 mine pudulojuste juurde ja võta mulle sealt kaks head sikutalle ja ma valmistan need su isale maitsvaks roaks, mida ta armastab. Sina vii need siis oma isale, et ta sööks ja sind õnnistaks enne kui ta sureb!"

Aga Jaakob ütles oma emale Rebekale: "Vaata, mu vend Eesav on karune, aga mina olen sile!

Eesav oli olnud karvane juba sündimisest saadik. Sellest oli ta saanud endale nimegi − Eesav tähendab karvast. Kas petmisplaan ei või selle tõttu ebaõnnestuda? Jaakob jätkab:

27:12 Võib-olla katsub isa mind käega, siis oleksin tema silmis nagu petis ja tooksin enesele needuse, mitte õnnistuse!"

Jaakobi nimi tähendab mitte ainult kannahoidjat, vaid ka petjat. Nüüd selgub, et ta nimi õigustas ennast − ta saigi petjaks. Aga ta mõistis teatud asju paremini kui Eesav. Ta oli valmis riskima, et saada endale midagi, mis polnud materiaalne ega käegakatsutav − nimelt õnnistussõnad. Eesav oli vandega kinnitanud, et müüb need kausitäie supi eest Jaakobile. Ja vandel oli tol ajal sama tähendus, mis tänapäeval on allkirjal.

27:13−17 Aga ta ema ütles talle: "Sinu needmine tulgu minu peale, mu poeg! Kuule ainult mu sõna ja mine too mulle!" Siis ta läks ja võttis need ning tõi oma emale; ja ta ema valmistas maitsva roa, mida ta isa armastas. Ja Rebeka võttis oma vanema poja Eesavi parimad riided, mis ta juures kodus olid, ja pani need selga oma nooremale pojale Jaakobile. Tema käte ja sileda kaela ümber aga pani ta sikutallede nahad. Siis ta andis maitsva roa ja leiva, mille ta oli valmistanud, oma poja Jaakobi kätte,

Rebeka leidlikkus, otsustavus ja julgus on imetlusväärsed. Kahju ainult, et ta kasutas neid niisugusel kombel. Iisaki silmad teda enam ei aidanud, aga tema kompimis- ja haistmismeele eksitamiseks olid nahad ümber tema käte ja kaela, ning Eesavi riided, mis kandsid kõrbe ja kõnnumaa lõhnu.

27:18−20 Ja see läks oma isa juurde ning ütles: "Mu isa!" Ja tema vastas: "Siin ma olen! Kumb sa oled, mu poeg?" Ja Jaakob ütles oma isale: "Mina olen Eesav, sinu esmasündinu! Ma tegin, nagu sa mind käskisid. Tõuse, istu ja söö mu jahisaaki, et su hing mind õnnistaks!" Aga Iisak küsis oma pojalt: "Kuidas sa nii kähku leidsid, mu poeg?" Ja tema vastas: "Jehoova, sinu Jumal, saatis mulle ette!"

Nüüd pidi Jaakob oma pettuse juures kasutama koguni Jumala nime. Millise südamega pidi ta seda tegema?

Tegelikult rääkis Jaakob Jumala juhtimisest niisugusel viisil, mida võib vahel kohata ka tänapäeval. Mõni arvab, et Jumal on teda juhtinud armastama kellegi teise abikaasat või hülgama oma abikaasa kellegi kolmanda nimel, kes on ta teele sattunud. Mõni teine võib minna haige inimese juurde ja öelda talle, et Issand on andnud talle sõna, et haige saab Jumala nimel terveks. Tegelikult aga sureb haige varsti. Kust on niisugused "juhtimised" pärit ja kes vastutab südamevalu eest, mida nad endaga kaasa toovad?

Jumal ei juhi kunagi kedagi tegutsema vastuolus omaenda seadustega. Kõige kokkuvõtlikumalt on Jumala seadused meile antud kümnes käsus. Kui "juhtimised" on nendega vastuolus, siis ei saa need olla Jumalast, rääkigu inimese tunded, mida tahes.

Ja teiselt poolt − pole tarvis uskuda igaüht, kes tule sinu juurde ja ütleb, et ta on saanud sinu jaoks sõna Jumalalt. Kõik ilmutused ja sõnumid tuleb läbi katsuda Jumala sõna põhjal, mitte usaldada neid lihtsalt sellepärast, et nad tunduvad meeldivad. Nii on see sõltumata sellest, kui tähtis isik see tundub olevat, kes parajasti Jumala nimel räägib.

Ka Iisak tahtis veenduda, kas see, mis talle öeldi, vastab tõele või mitte.

27:21−25 Siis Iisak ütles Jaakobile: "Tule ometi ligemale, et ma sind käega katsun, mu poeg, kas sa oled mu poeg Eesav või mitte?" Ja Jaakob astus oma isa Iisaki juurde, ja tema katsus teda käega ning ütles: "Hääl on Jaakobi hääl, aga käed on Eesavi käed!" Ja ta ei tundnud teda ära, sest tema käed olid karused nagu ta venna Eesavi käed; ja ta õnnistas teda.

Ta küsis veel kord: "Kas sa oled tõesti mu poeg Eesav?" Ja ta vastas: "Olen!" Siis ta ütles: "Ulata mulle ja ma söön oma poja jahisaaki, et mu hing sind õnnistaks!" Ja ta ulatas temale selle, ja ta sõi; ja ta tõi temale viina, ja ta jõi.

Iisak sai petetud, sest ta langetas otsuse oma hinnangute ja meelte põhjal, mitte Jumala ilmutuse põhjal. Kui ta oleks mõelnud Jumala sõnale, oleks ta pidanud tunnistama, et juba see, kui ta saatis Eesavi jahile, et teda hiljem õnnistada, oli vastu Jumala tahtele. Ta tegutses selle põhjal, mis talle meeldis, ja sai selle poolt ka petetud. Kui ta oleks mõelnud Jumala sõnale, siis oleks ta kõigepealt ise pidanud toimima teisiti. Nüüd aga järgneb üks petukaup teisele.

27:26–29 Seejärel ütles ta isa Iisak temale: "Tule nüüd ligemale ja anna mulle suud, mu poeg!" Ja ta astus ligi ning andis temale suud; siis ta tundis tema riiete lõhna ja ta õnnistas teda ning ütles: "Näe, mu poja lõhn – otsekui välja lõhn, mida Jehoova on õnnistanud! Jumal andku sulle taeva kastet ja maa rammu, ning külluses vilja ja viina! Rahvad orjaku sind, rahvahõimud kummardagu sind! Ole oma vendade isand, su ema pojad kummardagu sind! Neetud olgu, kes sind neab, õnnistatud, kes sind õnnistab!"

Nii õnnistas Iisak oma nooremat poega, andes talle esikoha Eesavi suhtes. Pettus oli korda läinud. Iisak andis õnnistuse, mis ta oli ise kunagi saanud, edasi oma nooremale pojale. Nii sai ka Jaakob üheks selle soo esiisaks, kellest sündis kord maailma Päästja.

Kuidas käis aga Eesavi käsi? − Seda vaatleme järgmisel korral.

PKK0044 1Ms 27:30 − 28:4

Jaakob lahkub kodunt

Jaakobi ja Eesavi põnevusromaan jätkub. Jaakobil õnnestus petta oma isa, riietudes Eesavi riietesse ja lastes oma käte ja kaela ümber mähkida kitsenahku. Aga mis saab edasi? Mis juhtub siis, kui Eesav tuleb jahilt tagasi ja läheb omakorda isalt õnnistust saama? Seda saamegi nüüd kuulda.

27:30–33 Ja kui Iisak oli Jaakobit õnnistanud ja kui Jaakob oli just ära läinud oma isa Iisaki juurest, siis tuli tema vend Eesav küttimast. Ja temagi valmistas maitsva roa ja viis oma isa juurde ning ütles isale: „Tõuse, mu isa, ja söö oma poja jahisaaki, et su hing mind õnnistaks!” Aga tema isa Iisak küsis temalt: „Kes sa oled?” Ja ta vastas: „Mina olen su poeg Eesav, su esmasündinu!” Siis Iisak värises väga suurest ärritusest ja ütles: „Kes oli siis see, kes jahilooma küttis ja mulle tõi? Ja mina sõin kõike, enne kui sa tulid, ning õnnistasin teda! Õnnistatuks ta jääbki!”

Võib tekkida küsimus, kuidas ei osanud Iisak maitse järgi vahet teha kitselihal ja ulukilihal? Vastuseks võib olla, et osava maitsestamise korral ei tarvitse näiteks metskitse ja kodukitse liha maitsel olla väga suur vahe. Ja kui sööja ise on saja- aastane ning usub, et ta sööb metslooma liha, siis on eksimine võimalik. Aga loomulikult kestis see eksitus ainult nii kaua, kui Eesav ise kohale jõudis.

Iisak ärritus pettuse peale väga, aga teha polnud enam midagi. Antud õnnistust ei saanud enam tagasi võtta.

27:34–36 Kui Eesav kuulis oma isa sõnu, siis ta kisendas väga valjusti ja kibedasti ning ütles oma isale: „Õnnista ka mind, mu isa!” Aga ta vastas: „Su vend tuli kavalusega ja võttis su õnnistuse.” Siis ta ütles: „Eks ole temale nimeks pandud Jaakob? Juba teist korda on ta mind petnud: ta võttis mu esmasünniõiguse, ja vaata, nüüd ta võttis ka mu õnnistuse!” Ja ta küsis: „Kas sul pole hoitud õnnistust eraldi minu jaoks?”

Kui kibedad on küll need hetked, mil pead äkki seisma silmitsi oma kunagiste rumalustega ja näed nende tõelist vilja. Eriti siis, kui enam ei ole võimalik mitte midagi parandada, nagu antud juhul. Ja nagu inimene tavaliselt kipub ka enda vigades süüdistama ennekõike teisi, nii toimub see ka siin. Eesav ütleb: "Juba kaks korda on Jaakob mind petnud!" Nagu juba varem olen öelnud, esimesel korral ei petnud Jaakob Eesavit mitte millegagi. Inimesele võidakse elus teha kõige tobedamaid ettepanekuid, aga ikkagi inimene ise peaks olema võimeline otsustama, millal öelda "jah" ja millal "ei". Muidugi oli Jaakobi toonane tegu näotu, aga veel rumalam oli Eesavil sellega nõustuda.

Seekord pettis Jaakob teda tõesti ja väga jämedalt, aga samas pettis ta tegelikult välja ju ainult selle, mis sõlmitud ostu-müügilepingu põhjal talle kuuluski. Loomulikult ei õigusta see pettust. Küllap Jaakob oleks võinud oma õigused saavutada ka teisel teel. Aga tuletame jälle kord meelde, mida ütles Jeesus: mida inimene iial külvab, seda ta ka lõikab. Ja see kehtib mitte ainult Jaakobi, vaid ka Eesavi kohta. Kui inimene teeb kergemeelseid otsuseid, siis ta tavaliselt sellele ei mõtle. See aga ei tähenda, et ta tagajärgede eest kuhugi pääseks. Nüüd peab Eesav äkitselt seisma silmitsi oma kunagise kergemeelse teo kibedate tagajärgedega. See tekitab temas suure ahastuse ja viha, aga süüdistada pole tegelikult kedagi peale iseenda.

Siinkohal on meil jutt Jaakobist ja Eesavist, aga täpselt samasuguseid valikuid teevad kristlased oma elus kahjuks tihtipeale − käesoleva maailma odavate pakkumiste vastu vahetatakse suured jumalikud väärtused. Seista ükskord silmitsi nende valikute tagajärgedega siis, kui näeme Jumalat palgest palgesse, saab olema äärmiselt kibe kogemus. Aga siis on juba hilja midagi muuta. Sellepärast öeldakse meile hoiatuseks Hb 12:15−17: "Ja pange tähele, et keegi ei jääks ilma Jumala armust, et ükski viha juur ei kasvaks üles ega tooks tüli ja selle läbi paljud ei rüvetuks, et keegi ei oleks hooraja või roojane, kes nagu Eesav üheainsa kõhutäie eest andis käest esmasünniõiguse. Sest te teate, kuidas ta pärast küll tahtis pärida õnnistust, aga siis hüljati kui kõlvatu; sest ta ei leidnud mahti meeleparanduseks, ehk ta seda küll silmapisaratega otsis."

See kirjakoht näitab, kui tõsine ja õpetlik on Eesavi ja Jaakobi lugu meie igaühe jaoks. Me räägime palju Jumala armust ja loodame sellele, aga siin öeldi meile otse, et me oleme ohus sellest armust ilma jääda. Ja kuidas? − Lihtsalt sellega, et me läheme kaasa maailma meelsusega. Täpsemalt sellega, et laseme oma südames tekkida ja juurduda mingisugustel kibedustel ja tülidel või koguni hooruse vaimul või kõlvatusel. Taoliste asjade tõttu on paljud kristlased ilma jäänud Jumala armust ja päästest.

Siinkohal aga peab ütlema, et õnneks on meie olukord praegu parem, kui oli Eesavi olukord. Eesav ei saanud enam muuta oma tegu ega selle tagajärgi. Meil on see siiski võimalik, aga ainult tänu sellele, et Jeesus Kristus võttis kõik meie patud ja kandis üles ristipuule oma ihus. Tema juurde tulles ning talle oma valedest valikutest ja nende tagajärgedest tunnistades on meil võimalus saada andeks ja leida uuesti armu. See on tõeline pääsetee, mida tuleks ilmtingimata kasutada, et ükskord ei peaks kahetsema igavesti.

−−−−−

Eesav küsis sisuliselt, kas pole siis enam mingit võimalust ka teda õnnistada − kas kõik lootus on kadunud? Vaatame, mis Iisak talle vastas.

27:37−40 Aga Iisak vastas ning ütles Eesavile: „Vaata, ma olen pannud ta sinu isandaks ja olen andnud kõik ta vennad temale sulaseiks, ja ma olen teda varustanud vilja ja veiniga. Mida võiksin siis nüüd teha sinu heaks, mu poeg?" Ja Eesav ütles oma isale: „Ons see sul ainus õnnistus, mu isa? Õnnista ka mind, mu isa!" Ja Eesav tõstis häält ning nuttis.

Siis vastas tema isa Iisak ning ütles temale:
„Vaata, su eluase on eemal rammusast maast ja ilma taeva kasteta ülalt. Sa elad oma mõõga varal ja pead oma venda orjama. Ometi sünnib, kui end raputad, et rebid tema ikke oma kaelast."

Üks asi, millele käesoleva tekstiga seoses peame tingimata mõtlema, on see, kui suur tähtsus on sõnadel, mis me oleme suust välja öelnud. Tänapäeval hindavad inimesed oma sõnade väärtust üldiselt väga väikeseks. Väga palju sõnu lastakse lendu täiesti mõtlematult. Kus peetakse vajalikuks, seal liialdatakse, moonutatakse või valetatakse pikemalt mõtlemata. Tegelikult aga on öeldud sõnadel väga suur tähtsus, väärtus ja jõud. Kord välja öeldud sõna ei ole enam võimalik võtta oma suhu tagasi. See on läinud ja ta teeb oma töö. Jaakobus ütleb oma kirjas, et sõnadest sündivaid pahandusi võib võrrelda metsatulekahjudega. Peale selle − rääkija suunab ja kujundab oma keelt kasutades ka omaenda elu täpselt samuti, nagu väikese tüüriga juhitakse suurt laeva. Sellest on juttu Jaakobuse kirja 3. peatükis.

Lisaks on paratamatult nõnda, et kui inimene *oma* sõnadele mingit suurt väärtust ei omista, siis ei saa ta seda omistada ka teiste sõnadele, kaasa arvatud Jumala sõnale. Kas siin ei ole põhjus, miks Jumala sõnal on tänapäeva maailmas, isegi kristlaste hulgas, nii väike väärtus ja usaldusväärsus? Teiste sõnadega − kas me siit ei leia põhjust, miks on tänapäeval inimestel nii vähe usku?

Iisak teadis, et mis kord on öeldud, see ka kehtib, seda enam muuta ei saa. Tema õnnistus oli teinud Jaakobist Eesavi peremehe. Seda olukorda võis Eesav muuta ainult endale vabadust välja võideldes. Aga siinkohal maksab mõelda, milline on tegelikult see vabadus, mis pole sulle antud mitte Jumala tõotustega, vaid mida sa pead ise endale kogu aeg välja võitlema. Kuidas niisuguse vabaduse eest võideldakse ja milline hind sellel on, seda näitab eriti hästi maailma ajalugu viimase saja aasta jooksul.

Tõelist vabadust võib leida ainult seal, kus on Jeesus. Jh 8:36 ütles Jeesus: "Kui nüüd Poeg teid vabaks teeb, siis te olete õieti vabad!"

−−−−−

Pole raske arvata, mida Eesav mõtles ja tundis, kui ta kuulis oma isa sõnu. Järgmine salm ütleb selle kohta:

27:41 Ja Eesav hakkas Jaakobit vihkama õnnistuse pärast, millega ta isa teda oli õnnistanud; ja Eesav mõtles iseeneses: „Küllap tulevad mu isa leinamise päevad, siis ma tapan oma venna Jaakobi!"

Niisiis, Eesavi meelest oli mõrv ainuke vahend olukorra lahendamiseks. Seda on inimesed pärast Kaini sageli arvanud ja üritanud, aga loomulikult ei too see mingit lahendust. Kui kerge on mõelda, et elu oleks hoopis rõõmsam ja parem, kui üht või teist inimest lihtsalt ei oleks üldse olemas. Ja kui lühinägelikud on niisugused arvamused! On väga võimalik, et me peame raskete ligimestega koos elama ühe põhjusena sellepärast, et me neid lihtsalt vajame. Meile võivad olla oluliseks kasvatuseks need raskused, mis selliste inimeste kaudu meie ellu tulevad. Loomulikult meeldiks meile rohkem teha tegemist ainult heade ja meeldivate inimestega. Tegelikult aga on sellised soovid üsna lühinägelikud. Õnneks näeb Jumal kaugemale ja laseb meie ellu tulla ka asjadel, mida me küll ei soovi, aga mida me tegelikult tema silmis siiski vajame.

Mis puutub näiteks kasvõi palvetamisse − küllap olekski palju targem mitte ise öelda Jumalale, mida me vajame, vaid paluda, et tema laseks meile osaks saada seda, mida ta näeb meid vajavat. Eesav pidi kohtuma oma rumalate valikute kibedate tagajärgedega, aga see oli talle nii ebameeldiv, et ta otsustas pigem oma venna mõrvata. Üldiselt ei

taha inimene tunnistada oma vigu ega kohtuda nende tagajärgedega. Sageli peetakse paremaks teistele kätte maksta.

Õnneks ei tahtnud Eesav vähemalt kurvastada oma vana isa, vaid otsustas oodata, kuni ta sureb. Ja ilmselt ei hoidnud Eesav oma mõtteid mitte ainult enda teada, vaid ütles need ka välja. Nii sai ka Rebeka neist teada. Ja Rebekal on ka selle olukorra puhuks nõu varuks.

27:42–44 Kui Rebekale tehti teatavaks ta vanema poja Eesavi mõtted, siis ta laskis kutsuda oma noorema poja Jaakobi ja ütles temale: „Vaata, sinu vend Eesav tööstib ennast sellega, et ta su tapab. Aga nüüd, mu poeg, kuula mu sõna! Võta kätte ja põgene mu venna Laabani juurde Haaranisse ja jää tema juurde mõneks ajaks, kuni su venna raev on raugenud,

Nagu näeme, Rebeka on kiire mõtlemise ja hea algatusvõimega naine. Seda nägime juba sellest, kuidas ta korraldas Jaakobi pettuse. Nüüd oli ta plaan saata Jaakob kaugele, sugulaste juurde, kust ta ka ise pärines. Haaran oli linnulennult umbes tuhande kilomeetri kaugusel. Nii kaugele pidi Jaakob põgenema nii oma ema kui ka omaenda patu tõttu. Vaevalt oskas Rebeka ise arvata, et kui poeg lahkub, siis näeb ta teda viimast korda. Ta lootis, et Jaakob läheb Haaranisse suhteliselt lühikeseks ajaks. Läks aga teisiti − Jaakobi äraolek kujunes väga pikaks. Ka nõnda purustavad patu tagajärjed südameid.

Põhimõte: mida inimene iial külvab, seda ta ka lõikab, kehtib vältimatult kõigi inimeste kohta. Mitte ainult Eesavi kohta, vaid samuti ka Jaakobi kohta. Mitte ainult tol ajal, vaid ka meie ajal. Kui Eesav oli kergemeelne, siis Jaakob oli petis. Ja kumbki ei pääsenud kohtumisest omaenda probleemiga − või ütleme pigem: oma patuga. Me peame arvestama, et ka meie ei pääse kuhugi selle eest, mida me oma elus oleme mõelnud, öelnud ja teinud. Ainult üks asi võib meid siin aidata: nimelt, kui me ise enda üle kohut mõistame, siis Jumal meie üle kohut ei mõista. See tähendab, kui me ise võtame julguse vaadata oma patule näkku, nimetada seda õige nimega ja tunnistada seda Jumalale, siis annab Jumal selle andeks ja sel juhul me sellega edaspidi enam ei kohtu. Isegi mitte siis, kui läheme Jumala ette kohtusse. Sest siis on Jumal ise selle kustutanud, ja mis Jumal on kustutanud, seda ei tuletata enam meelde.

Seega, tänu Jumala armule, mis on ilmunud Jeesuses Kristuses, on meie jaoks päästetee siiski olemas, ja see tee on täiesti kindel. Ainult meil peab jätkuma tahet ja otsustavust seda kasutada.

––––––

Eespool sai öeldud, et Jumal laseb meie teele sattuda inimestel, kes on meile ebameeldivad ja tülikad, kuid vajalikud − vajalikud nimelt selleks, et meid vaimulikult kasvatada. Jaakobi jaoks oli Jumal planeerinud, et Haaranis satub ta Laabani kooli. Ja kooliaeg kestis 20 aastat. Nii omandatakse kõrgharidust Jumala koolides. Laaban oli õppinud kaasinimesi ära kasutama. Kindlasti oli see Jaakobile ebameeldiv kogemus, mis tõenäoliselt sundis teda ka tavalisest sagedamini palves Jumala poole pöörduma. Ja selle kõige keskel olles pidi Jaakob paratamatult mõtlema ka oma pettuse hinnale.

Esialgu ta seda aga veel ei tea. Praegu kuulab ta oma ema edasisi juhtnööre.

27:45 kuni su venna viha sinu pärast on möödunud ja ta unustab, mis sa temale oled teinud. Siis ma läkitan sulle järele ja lasen sind sealt ära tuua. Miks peaksin teid mõlemaid kaotama ühel ja samal päeval?”

Rebeka lootis, et Eesav unustab kogetud ülekohtu üsna ruttu. Tegelikult aga kujunes Jaakobi äraoleku ajaks 20 aastat. Ja siis ei lahkunud Jaakob Laabani juurest enam Rebeka kutsel, vaid põgenedes.

Milline oli aga Rebeka elu kodus, seda väljendab järgmine salm.

27:46 Ja Rebeka ütles Iisakile: „Ma olen elust tüdinud hetitaride pärast. Kui Jaakob võtab naise hetitaride hulgast, selle maa tütreist, niisuguse nagu need, mis elu mul siis on?”

Nagu võib-olla mäletame, oli Eesav võtnud endale kohalikud naised − hetiidid, kes olid aga ebajumalateenijad. Olukord, mis sellega seoses kodus tekkis, ei olnud sugugi meeldiv. Mis siis veel saab, kui Jaakob peaks endale võtma samasugused naised? Selle probleemi toob Rebeka nüüd Iisaki ette. Sellega ta ühtlasi põhjendab Iisakile, miks peaks Jaakob minema kaugele maale oma sugulaste hulka. Loomulikult oli Iisakil meeles, kuidas ta enda naine oli talle toodud just sealtsamast. Rebeka arvestab tõenäoliselt, et nii saaks Jaakob mitte ainult põgeneda Eesavi eest, vaid loodetavasti ka endale korralikumad naised.

Iisak nõustus Rebekaga.

28:1 Siis Iisak kutsus Jaakobi ja õnnistas teda; ja ta keelas teda ning ütles temale: „Ära võta naist kaananlaste tütreist!

Paneme tähele, et sel korral pole Jaakobil tarvis end maskeerida selleks, et saada osa isa õnnistusest. Nähtavasti oli Iisak teinud olukorrast järeldused ega nutnud enam taga kaotatud võimalusi. Olukordi tuleb võtta nii, nagu nad on, ja seda Iisak nähtavasti oskas.

Niisiis õnnistas ta oma nooremat poega ja andis talle juhtnöörid, mis on tähtsad läbi terve Vana Testamendi: Jumal ei taha, et tema rahvas abiellub ebajumalateenijatega. Küsimus ei ole isegi mitte selles, kas need ebajumalateenijad on paremad või halvemad, võrreldes tema enda rahva lastega. Pigem näeme Vanast Testamendist, et Jumala enda rahvas pole sugugi parem, kui teised, kes on ümberkaudu. Põhjus on teine − nimelt see, et tõelise Jumala tundmine ei tohi Iisraeli rahva hulgas kaduda. Sest just selle rahva hulka peab sündima Päästja, kes saab õnnistuseks kogu maailmale − ka kõikidele ebajumalateenijatele. Aga segaabielude tingimustes kaoks tõelise Jumala tundmine üsna kiiresti. Seda näitab väga selgelt Iisraeli hilisem ajalugu. Segaabielud tõid alati kaasa selle, et rahvas langes ebajumalateenistusse − esmajoones need, kes kohalikkudega abiellusid, aga nende eeskujul juba ka teised. Eriti hukatuslik oli see, kui seda tegid kuningad, sest see andis eeskuju ja julgust tervele rahvale. Sellepärast ei saa Jumal niisugust asja lubada. See on vaimulikult sõna otseses mõttes äärmiselt eluohtlik.

Iisraeli rahva hulgas ebajumalateenistus kasvas ja kasvas, kuni Jumal saatis nad lõpuks seitsmekümneks aastaks sundasumisele Babülooniasse. Ja kas oled tähele pannud, et pärast seda õppetundi ei räägita Iisraelis enam midagi baalide kummardamisest!

_____

Ka tänapäeval peaksid kristlased suhtuma väga tõsiselt sellesse Jumala sõnasse, et usklikul ja uskmatul mingit osadust ei ole ja ühes ikkes vedada nad ei saa. Kristlase ja mittekristlase, uskliku ja uskmatu inimese elu suunad on täiesti erinevad. Võib ju küll hellitada lootust, et võib-olla saab ka teine kristlaseks, aga seda ei saa keegi garanteerida. Väga sageli see lootus ei täitu. Seevastu saab usklik oma ellu lisakoorma, mis on talle tegelikult üle jõu käiv, ja aja jooksul libiseb ta Jumalast eemale. Selliseid näiteid on küllaga. Abiellumine iseenesest ei too veel kedagi Jumalale lähemale. Enne abiellumist võib teine inimene küll täita soovitud nõuded, aga see ei tähenda veel, et ta tegelikult muutunud oleks. Hiljem, elus, lööb ikka inimese olemus välja. Kui Jumala sõna ei käida kuulamas enne abiellumist, siis veel vähem võib uskuda, et see sünnib hiljem. Siis takistavad seda juba paljud praktilised igapäevaelu

probleemidki. Ja Piibli näited räägivad, et kui Jumala teenija abiellub ebajumala teenijaga, siis on just ebajumala teenija tavaliselt see tugevam pool, kes võtab võimu enda kätte. Seepärast ütleb Paulus ka Uues Testamendis: "Ärge hakake vedama võõras ikkes koos uskmatutega! Mis ühist on õigusel ja ülekohtul? Või mis osadust valgusel pimedusega? Mis kooskõla on Kristusel Beliariga? Või mis osa usklikul uskmatuga? Kuidas sobib Jumala tempel kokku ebajumalatega?"

Vältimatult kehtivad need põhimõtted ka abielus. Tegelikult ei mõjuta ükski inimestevaheline suhe inimesi nii tugevalt, kui just abielu. Sest üheski muus suhtes ei ole inimesed teineteisele nii lähedal ja järelikult ka teineteisest nii tugevasti mõjutatavad. Selle tõsiasja ees silmi sulgeda on äärmiselt rumal ja ohtlik.

Seejuures peab arvestama, et meile nii omaseks saanud demokraatia põhimõtteid ei saa laiendada jumalate maailmale. Ei saa näiteks otsustada hääletamise teel, milline on õige jumal. On olemas ainult üks tõeline Jumal, ja kui me teda või tema sõna ignoreerime, siis juba selle faktiga saame tegelikult ebajumala teenijateks. Sel juhul me hindame iseennast ja oma arvamusi rohkem kui tema sõna, aga loomulikult ei tähenda see seda, et me siis oleksimegi temast targemad. See tähendab lihtsalt, et nõnda toimides saame me kannatada – ja seda rohkem, mida rohkem me tema sõna ignoreerime.

–––––

Seda mõistis õnneks ka Iisak, kui ta ütles Jaakobile järgnevat:

28:2–4 Võta kätte, mine Mesopotaamiasse oma emaisa Betueli kotta ja võta sealt enesele naine oma ema venna Laabani tütreist. Kõigeväeline Jumal õnnistagu sind, tehku sind viljakaks ja paljuks, et sinust tuleks hulk rahvaid! 4 Ta andku sulle Aabrahami õnnistust, sinule ja su soole koos sinuga, et sa päriksid maa, kus sa võõrana elad, mille Jumal on andnud Aabrahamile!”

Need Iisaki sõnad näitavad, et ta on mõistnud, et Jumala valik ja õnnistusetõotused on nüüd antud Jaakobile ja tema järglastele. Ehk on ta nüüd aru saanud, et ta andis oma õnnistuse tegelikult õigele pojale. Samuti paneme tähele, et ehkki ta saadab Jaakobi tuhande kilomeetri kaugusele võõrsile, peab ta endastmõistetavaks, et Jaakob tuleb tagasi sellele maale, mille Jumal juba ammu on tõotanud Aabrahamile.

Samuti pöörame tähelepanu sellele, millist Jumala nime Iisak siin kasutab: "Kõigeväeline Jumal". See on nimi, mille Jumal andis teada Aabrahamile juba 17. peatükis, kus ta muutis Aabrami nime Aabrahamiks ja seadis ümberlõikamise lepingu märgiks. Sellepärast on väljend "Kõigeväeline Jumal" eriliselt seotud Jumala poolt sõlmitud lepinguga. Ja nüüd saadetakse Jaakob teele õnnistusega sellelt Kõigeväeliselt Jumalalt! Nii läheb ta elama võõrale maale, tundmatute inimeste ja olukordade keskele.

Kui oleme Jumala lapsed, siis oleme ka meie teel koos temaga. Kõigeväeline Jumal ise on ka koos meiega meie elukoolides ja teekondadel. Võib-olla oleme mõnegi kibeda elukooli endale ise valmistanud … Sellest hoolimata on nendes olukordades Jumal meiega, ja kui me vähegi võimaldame tal ennast koolitada, siis saavutab ta meiega ka oma eesmärgi.

PKK0045 1Ms 28:5 – 22

Jaakobi teekond

Täna läheme pikale teekonnale. Senised sündmused toimusid Beer-Seba ümbruskonnas, edasi aga viib Jaakobi tee kaugele Haaranisse. Ja pikal teekonnal võib juhtuda kõike. Eelmisel korral juba rääkisime sellest, kuidas Rebeka organiseeris Jaakobi matka kaugele maale. Vajadus nii kaugele põgeneda oli tingitud pettusest, mille Rebeka ja Jaakob üheskoos korraldasid, et esmasünniõigus saaks Eesavi asemel osaks Jaakobile. Kuna see kutsus esile Eesavi sellise viha, mis oleks võinud viia venna mõrvani, oli targem kaksikud teineteisest lahutada ja saata võimalikult kaugele. Ühtlasi lootsid Rebeka ja Iisak, et Jaakob leiab sugulaste hulgast endale kohase naise.

28:5 Ja Iisak saatis Jaakobi teele ning see läks Mesopotaamiasse süürlase Betueli poja Laabani juurde, kes oli Jaakobi ja Eesavi ema Rebeka vend.

Niisiis, Jaakob läks kaugele maale, oma onu juurde. Onu kutsutakse siinkohal süürlaseks, soomekeelses tõlkes aga aramealaseks. Sadu aastaid hiljem elas aramealasi ka praeguse Süüria territooriumil. Aga ajal, millest meil jutt, elasid nad põhja pool – seal, kuhu Jaakob nüüd oli teel. Jaakob oli kodunt lahkunud üsna vaikselt, nii et Eesav sai sellest teada alles hiljem.

28:6–9 Kui Eesav nägi, et Iisak oli õnnistanud Jaakobit ja oli saatnud ta Mesopotaamiasse sealt enesele naist võtma, olles teda õnnistanud ja keelanud, öeldes: „Ära võta naist kaananlaste tütreist!" ja et Jaakob oli kuulanud oma isa ja ema ja oli läinud Mesopotaamiasse, siis Eesav mõistis, et kaananlaste tütred olid pahad ta isa Iisaki silmis, ja Eesav läks Ismaeli juurde ning võttis oma naiste kõrvale enesele naiseks Mahalati, Aabrahami poja Ismaeli tütre, Nebajoti õe.

Seegi kirjakoht näitab, kui vähe taipas Eesav Jumala tahtest. Ta on näide inimesest, kes püüab umbropsu teha midagi niisugust, mis Jumalale meeldiks. Oma esimesed naised on ta võtnud, mõtlemata nähtavasti üldse Jumala tahtele. Tekstist jääb mulje, et alles nüüd on Eesav hakanud taipama, et tema naised on tekitanud ta kodus probleeme. Siis püüab ta asja parandada, proovides midagi muud. Ta sobib näiteks inimesest, kes Jumala tahet küll ei tunne, aga lihtsalt katsetab üht ja teist, mis võiks tema arvates olla Jumalale meelepärane. Selline inimene võib mõelda, et kui teed palju igasuguseid asju, siis miski on ikka Jumalale ka meelepärane. Niisuguse inimese jaoks ei ole Jumala teenimine mitte suhe Jumalaga ja kaasusklikega, vaid pigem mingi ebameeldiv kohustus, kus pealegi peab kogu aeg kartma, et see, mis sa teed, ei ole äkki õige ja hea.

Eesav mõtles, et kui tema varasemad valikud osutusid halvaks, siis saab asja parandada uue ja parema valikuga. Ismaeli sugu oli ju ometi ühtlasi ka Aabrahami sugu. Aga nõnda mõeldes ei mõistnud Eesav peamist – nimelt seda, et peamine ei ole isegi mitte valikud, mida inimene teeb, vaid see, milline on tema süda ja hoiakud.

Tuleb kahelda, kas see, et Eesav võttis endale nüüd veel kolmanda naise, nende üldist kodust olukorda siiski parandas.

–––––

Juba varem olen rääkinud, et oma jutustuses järgib Piibel üht pealiini – seda, mis lõpuks viib välja Kristuse sündimiseni. Muudest isikutest räägitakse põhiliselt seoses selle pealiiniga. Nii on ka Eesaviga – temast on juttu peamiselt sellepärast, et tal on üsna palju tegemist Jaakobiga. Põhilised sündmused aga toimuvad Jaakobiga, ja tema juurde lähemegi nüüd tagasi.

28:10–11 Jaakob aga lahkus Beer-Sebast ja läks Haarani poole. Ta sattus ühte paika ja ööbis seal, sest päike oli loojunud; ta võttis selle paiga kividest ühe, pani enesele peaaluseks ja heitis sinna paika magama.

Koht, kuhu Jaakob jõudis, oli Peetel. Varsti kuuleme ka sellest, kuidas sellele see nimi pandi. Peetel asub mäestikus, Jeruusalemmast 17 km põhja suunas. Ja koht, kust Jaakob oma teekonda alustas, oli umbes 60 km Jeruusalemmast lõunas. Niisiis kasutab Jaakob mäestikuteed, mis viib põhja poole.

Tõenäoliselt ei olnud see esimene koht, kus Jaakob oma teekonnal puhkamiseks peatus. Aga sellest kohast räägib Piibel sellepärast, et siin juhtus midagi väga olulist. Varsti saame sellest lähemalt kuulda.

Aga mida võis Jaakob mõelda, kui ta oli öösel pimeduses? Iisraelis tõuseb päike umbes kella poole kuue paiku hommikul ja loojub umbes poole kuue paiku õhtul. Kuna tegemist on ekvaatorile küllaltki lähedase laiuskraadiga, läheb õhtul väga ruttu pimedaks. Õhtuhämarust on ainult lühikeseks viivuks. Seepärast peab teekäija varakult öömajale mõtlema, et pimedus teda ootamatult ei tabaks. Ja kui juba pimedaks on läinud, siis kestab pimedus kaua – pool ööpäeva. Valgust võib anda ainult lõke või ka kuusirp, mille asend aga on lõunataevas teistsugune kui meil. Kuu on seal rohkem selili, nii et poolkuu meenutab rohkem väikest laeva, kui vertikaalasendis olevat sirpi.

Pimedas on palju aega elu üle järele mõelda. Selja taga on kodu, ema ja kättemaksuhimuline vend. Ees ootab tundmatu tulevik. Ja seal, öösel mägedes, on meie rändur täiesti üksi. Tõsi, Jaakob on juba rohkem kui 40-aastane, aga ikkagi on ta nüüd üksi. Võib-olla üksi esimest korda väljaspool oma kodu. Maa õhkub veel päeva kuumusest sooja, nii et magamiskohaks ei ole tarvis midagi erilist. Piisab liivasest maast, kivist, millele toetada pea, ja omaenda riietest, mis võtta peale.

Kui käia Peeteli piirkonnas tänasel päeval, siis võib näha, et maastik ei ole seal kuigi ligimeelitav. Ei ole lopsakaid aedu ega pulbitsevaid allikaid. Maapind on kivine ja karm. Ja seal, üksinda öises pimeduses, karmivõitu looduse keskel, annab Jumal Jaakobile ühe imelise kogemuse.

28:12–13 Ja ta nägi und, ja vaata, maa peal seisis redel, mille ots ulatus taevasse, ja ennäe, Jumala inglid astusid sedamööda üles ja alla. Ja vaata, Issand seisis tema ees ning ütles: „Mina olen Issand, su isa Aabrahami Jumal ja Iisaki Jumal. Maa, mille peal sa magad, ma annan sinule ja su soole.

Unenägu algas inglitega, kes tegutsesid nii maa peal kui ka taevas. Aga mitte inglid ei ole selles nägemuses kõige tähtsamad. Tõsi küll, inglid tõmbavad kergesti tähelepanu endale. Võib arvata, et kui küsiksid Piiblit tundvatelt inimestelt, mis juhtus Jaakobiga Peetelis, siis vastaksid nad tõenäoliselt kõigepealt, et Jaakob nägi seal ingleid, kes kõndisid mööda redelit üles ja alla. Aga tähtsam kui inglid on siiski Issand ise, kes ilmus Jaakobile ja andis talle needsamad tõotused, mis ta varem oli andnud juba tema vanaisale ja isale. Samuti paneme tähele, et Issand ilmus Jaakobile kusagil umbkaudu sealsamas, kus ta oli ilmunud juba Aabrahamile, kui too saabus esimest korda tõotatud maale.

Jaakobit kõnetades Issand kõigepealt tutvustab end talle. Ta annab teada, et ta on seesama Jumal, kes on käinud juba koos Aabrahamiga ja Iisakiga. Kui üllatav ja samas trööstiv pidi niisugune ilmutus Jaakobile olema! Kui oled keset ööpimedust täiesti üksi ja läheduses pole ühtki tuttavat, kellele võiks loota või toetuda, siis ilmub äkki Jumal ja ütleb: "Sa ei olegi üksi! Mina olen siin sinuga! Ma tundsin juba su vanaisa ja isa ja ma olen huvitatud ka sinust."

Edasi jätkab Jumal, korrates Jaakobile tõotust, mis meie jaoks on juba nii tuttav.

28:14 Ja sinu sugu saab maapõrmu sarnaseks ja sa levid õhtu ja hommiku, põhja ja lõuna poole, ja sinu ja su soo nimel õnnistavad endid kõik maailma suguvõsad.

Nii kinnitab Jumal Jaakobile, et ta kavatseb maailma päästeplaani edasi viia. Ja Jaakobil on selles oma osa. Aga mitte ainult seda. Ta ütleb Jaakobile ka, et ta võtab tema nö isikliku hoole alla.

28:15 Ja vaata, mina olen sinuga ja hoian sind kõikjal, kuhu sa lähed, ning toon sind taas sellele pinnale, sest ma ei jäta sind maha, kuni olen teinud, mis ma sulle olen öelnud!"

Kui tröostivad pidid sellised sõnad olema üksikule rändurile keset ööd! Ükskõik, kuhu sa lähed ja ükskõik, mis sinuga ka juhtuks, mina olen sinuga!, ütleb ei keegi muu, kui kõigeväeline Jumal! Ja seda hoolimata sellest, mis on sul selja taga! Kas pole siin suur lohutus ka meie jaoks, kes oleme täna teekäijad selle maailma teedel koos oma nähtamatu Jumalaga! Aga et Jumal on nähtamatu, see on ju lõppude lõpuks väike probleem. Peaasi on see, et ta on oma rahvale ligi!

Eespool sai juba mainitud, et Jaakob nägi kõigepealt redelit ja ingleid. Mida see redel võiks meie jaoks tähendada? – Ilmselt sümboliseerib see kõigepealt ühendust maa ja taeva vahel ning seda, kuidas Jumal oma inglite kaudu inimeste eest hoolitseb. Muidugi ei pea me arvama, et inglid vajaksid taevast maa peale tulemiseks tegelikult redelit. Redel on lihtsalt sümbol. Seejuures niisugune sümbol, mis oli tolleaegsetele inimestele väga mõistetav. Inimest kõnetades oskab Jumal alati rääkida talle mõistetavas keeles. Ta kasutab niisuguseid sümboleid, mis on inimesele tuttavad.

_____

Meenutame siinkohal hoopis Johannese evangeeliumi algust. Seal, 1. peatükis, salmides 45 – 51 räägib Jeesus Naatanaeliga ja kutsub ta enda jüngrite hulka. Kui Filippus rääkis Naatanaelile Jeesusest, oli Naatanael kõigepealt umbusklik: kas võib Naatsaretist tulla midagi head? Filippus ei hakanud vaidlema, vaid selle asemel viis Naatanaeli otse Jeesuse juurde: "Tule ja vaata!" ütles ta lihtsalt. Ja kohe Jeesuse esimesest lausest tajub Naatanael, et Jeesus teda tunneb. "Kust sa mind tunned?" küsib ta hämmastunult. Ja Jeesus vastab talle: "Juba enne, kui Filippus sind kutsus, nägin ma sind viigipuu all."

Niisiis ütles Jeesus, et ta nägi Naatanaeli ka sellisel hetkel, kus Naatanael arvas end olevat täiesti üksi. Sellest piisas. Naatanael vastas: "Rabi, sina oled Jumala Poeg, sina oled Iisraeli kuningas!" Nii vähesest piisab mõnikord selleks, et veenduda, kes on Jeesus. Ja nüüd, kus võiks öelda, et Naatanael on usule tulnud, jätkab Jeesus, rääkides talle sellest, mida koges omal ajal Jaakob. Kõigepealt kiidab ta Naatanaeli usku: "Kas sa usud vaid seepärast, et ma ütlesin sulle, et nägin sind viigipuu all? Sa saad näha suuremaid asju kui need!" Ja ta jätkas: "Tõesti, tõesti, ma ütlen teile: te näete taevast avatuna ja Jumala ingleid astuvat astuvat üles ja alla Inimese Poja juurde."

Niisiis, küsime uuesti, mida see redel, mida Jaakob nägi, ikkagi sümboliseerib? Hea sõber, Jeesuse viimastest sõnadest võib järeldada, et see redel sümboliseerib teed maa pealt taevasse. See on ainus tee terves universumis, mida mööda võib inimene pääseda Jumala juurde. Teisiti öeldes: see redel kujutab Jeesust Kristust. Inglid kõndisid seda redelit mööda üles ja alla. Inglid on Jumala ja ühtlasi ka Jumala Poja teenistuses. Nad täidavad Jumala käske. Kus vaja, seal on nad ka üksiku ränduri juures keset pimedat ööd.

_____

Ükski inimene ei või pääseda Jumala juurde ilma vahendajata. Keegi meist ei tule sellega toime omapead, oma jõu ega oma tarkusega. Jumala juurde jõudmiseks on vältimatult tarvis Jumala enda abi. Seepärast meenutame jälle kord, mida ütles Jeesus ise Jh 14:6: "Mina olen tee, tõde ja elu. Keegi ei pääse Jumala juurde muidu, kui minu kaudu."

Jeesus on tee taevasse. Tema on see redel, mida Jaakob nägi. Ja ilmselt oleks väga rumal otsida jonnakalt ja jäärapäiselt ikka mingit muud teed, kui on olemas tee, mille Jumal on ise valmistanud ja mille kohta ta ise ütleb, et see viib kindlalt kohale. Selline teiste teede otsimine tähendaks tegelikult Jumala pilkamist ja trotsimist − ta halvustab seda teed, mille Jumal ise on valmistanud, ja mõtleb, et ta ise on targem. See, kes halvustab ja põlgab Jeesust Kristust, ei saa olla Jumalaga sõber.

Jaakobi unenäos näitas Jumal talle tegelikult palju rohkem, kui ta ise võis sel hetkel arvata. Muide, niiviisi on Jumala ilmutustega lugu sageli. Kui Jumal oma ilmutused või sõnumid annab, siis muidugi mõistetakse sellest midagi juba sealsamas ja kohe. Aga sageli selgub alles hiljem, kui suured ja sügavad olid Jumala sõnumid tegelikult.

See käib muide väga otseselt ka Jeesuse Kristuse kohta. Ilmselt mõistame me üsna vähe, kui tähtis on ta Jumalale tegelikult. Samuti ka seda, kui möödapääsmatu on ta meile endile tegelikult. Kõige suurem asjatundmatus oleks võrrelda Jeesust Kristust teiste religioossete juhtidega, kes on maa peal paljugi korda saatnud. Nagu inimene üldiselt ei ole üldse Jumalaga võrreldav, nii ka ükski teine inimlik juht ei ole võrreldav Jeesuse Kristusega. Seda sellest hoolimata, et Jeesus Kristus elas maa peal väliselt tavalise inimesena. Tegelikult oli ta oma olemuselt Jumal, kes oli lihtsalt inimeseks "riietunud" või inimese kuju võtnud − seda selleks, et inimestele võimalikult mõistetav olla. Aga kõik tema kõned ja teod tunnistasid, et ta on hoopis rohkem, kui mingi tavaline inimene. Seda ei saanud salata isegi tema vastased. Vahepeal, kui nad midagi muud ei osanud välja mõelda, ütlesid nad, et ta on sobingus Peltsebuli enesega.

Aga need, keda Jeesus on saanud kutsuda enda rahva hulka, tunnistavad koos Naatanaeliga: "Issand, sina oled Jumala Poeg, sina oled Iisraeli kuningas!" Jumal on neile ilmutanud selle saladuse, mida Jaakob, vaadates toda redelit, võis ainult ähmaselt aimata. Aga Jaakob mõistis igal juhul kõige peamist − seda, et Jumal on temaga. Pole kahtlust, et sel hetkel oli see tema jaoks ka kõige tähtsam.

_____

Jumal on oma lastega küll kõigil nende teedel, aga see ei tähenda veel seda, et ta oma lastega kõiges ka rahul peaks olema, sellisena nagu nad praegu on. Vastupidi − ta tahab oma lapsi õpetada ja koolitada. Ka Jaakobile tahtis Jumal veel palju õpetada tema järgnevate eluaastate jooksul. Jumala koolis õppimine ei ole alati kerge. Seda said tunda nii Aabraham, Iisak kui ka Jaakob, ja seesama kehtib ka meie kohta. Hb 12:5−6 ütleb Jumala sõna meile selle kohta koguni nõnda: "Te olete täiesti unustanud julgustuse, mis teile nagu poegadele ütleb: *„Mu poeg, ära põlga Issanda karistust ja ära nõrke, kui tema sind noomib! Sest keda Issand armastab, seda ta karistab, ta piitsutab iga poega, kelle ta vastu võtab.”*

Juhin eriti tähelepanu sellele, et see sõna oli antud meile *julgustuseks*, mitte hirmutamiseks! Teisiti väljendades ütleb Jumal: "Mul on teiega − minu lastega − head kavatsused! Aga mul on nende kavatsuste täide viimisega veel üsna palju vaeva. Teie juures on veel palju niisugust, mis ei ole minule vastuvõetav. Aga ärge kartke − ma tulen sellega toime, kui te lubate minul oma tööd teie juures teha."

Hoolimata sellest, et piitsutamine on valus, peab see olema äärmiselt vajalik. Sest see on mõeldud nendele, keda Jumal vastu võtab. Muide, see on väga tõenäoliselt üks põhjus, miks jumalatud inimesed võivad pattu teha julgesti, ja

nendel ei ole sellest midagi. Aga usklikule inimesele võivad palju väiksemad patud tuua kaasa hoopis suuremaid probleeme. Tegelikult tähendab see Jumala armu. Jumal lihtsalt ei taha, et me kihutaksime allakäiguteel julgelt edasi.

_____

Jaakob ei teadnud muidugi veel, milline saab olema tema elukool koos Laabaniga. Aga selle öö nägemuse tähenduse mõistmisega ei olnud tal raskusi.

28:16–17 Siis Jaakob ärkas unest ja ütles: „Issand on tõesti selles paigas, mina aga ei teadnud seda!" Ja ta kartis ning ütles: „Küll on see paik kardetav! See pole muud midagi kui Jumala koda ja taeva värav!"

Jaakobil oli õigus − Jumala koda on kardetav koht. Võib-olla on paljud inimesed seda mõistnud mitte teadlikult, vaid alateadlikult, ja see takistab neil sinna sisse astuda. Kui patune astub kirikusse, võib ta seal kohtuda Jumalaga. Ja seda patune kardab. Ka Piibliga on seotud samasugune pühadus ja kardetavus. On inimesi, kes hoiduvad nii seda kätte võtmast kui ka sinna sisse vaatamast. Võib-olla kardavad nad alateadlikult seda muudatust, mille Piibel võiks nende ellu tuua. Alles siis, kui oleme Jumalaga tegelikult kohtunud, mõistame, kui suur ja armuline ta tegelikult on. Ja siis me enam ei karda ega väldi teda, vaid imetleme. Nii juhtus ka Jaakobiga.

28:18–19 Ja Jaakob tõusis hommikul vara ning võttis kivi, mille ta oli pannud enesele peaaluseks, ja pani selle sambaks püsti ning valas selle otsa peale õli. Ja ta pani sellele paigale nimeks Peetel; enne aga oli selle linna nimi Luus.

"See pole muud midagi kui Jumala koda ja taeva värav", oli Jaakob öelnud. *Peetel* tähendabki 'Jumala maja' või 'Jumala koda'. Linna varasem nimi Luus tähendas mandlipuud.

Peeteliga kohtume Piiblis veel palju kordi, aga mitte kõik need korrad ei rõõmusta meid. Hiljem, kui Iisraeli põhjariik lõunariigist lahku lõi, kujunes Peetel põhjariigis Jumala teenimise kohaks, mis võistles Jeruusalemmaga. Aga teenima hakati seal hoopis kuldset vasikat …

Niisiis, Jumal ilmus Jaakobile Peetelis ja andis talle oma suured tõotused. Edasi aga saame kuulda, kuidas Jaakob sellele kõigele reageeris.

28:20–22 Ja Jaakob andis tõotuse, öeldes: „Kui Jumal on minuga ja hoiab mind teel, mida käin, ja annab mulle leiba süüa ja riided selga, ja mina võin rahuga pöörduda oma isakotta, siis on Issand mulle Jumalaks, ja see kivi, mille ma panin sambaks, saab Jumala kojaks. Ja kõigest, mis sa mulle annad, ma annan sulle täpselt kümnist."

See. mida Jaakob siin ütles, väärib eraldi tähelepanu. Selle asemel, et hakata kohe teenima seda Jumalat, kes andis talle imelise kogemuse ja suured tõotused, kaupleb ta nagu tõeline ärimees. Kõigepealt tuleb terve rida kuisid: kui Jumal teeb seda, toda, kolmandat ja neljandat, siis … − Siis otsustan ma Jumalat teenida ja talle isegi kümnist maksta! Kõigepealt täitku Jumal Jaakobi soovid, siis, otsekui vastutasuks, lubab Jaakob ka teda teenida. − Üsnagi tuttav pilt ka meie kaasajast. Paljud inimesed sellepärast üldse ei hakkagi Jumalat teenima, et nad arvestavad: nagunii see ei tasu ära. Meelsamini minnakse sinna, kus loodetakse oma soovid paremini täituvat.

Jaakob ütles: "Kui Jumal on minuga … Kui ta hoiab mind teel, mida ma käin … Kui ta annab mulle leiba süüa ja riided selga … Ja kui ma võin pöörduda rahuga oma isakotta − siis …" Kui raske on meil sageli uskuda, et Jumal tahabki meile anda − kõike seda ja veel väga palju rohkem! Jumal andis oma tõotused Jaakobile tegelikult ju enne, kui Jaakob hakkas üldse tingima. Nii on ta teinud ka meiega − ta on meile pääste ja täisvarustuse valmis pannud juba enne, kui

me oleme temast üldse midagi kuulnudki. Selle tõttu oleks meie õige suhtumine mitte Jumalaga tingida ja kaubelda, vaid teda usaldada, kummardada, tänada, kiita ja teenida. Mida enam me Jumalat tundma õpime, seda enam mõistame, et just nii ja ainult nii on see õige. Aga selle mõistmiseks tuleb meil võib-olla käia veel pikalt elukoolis − nii nagu Jaakobilgi.

Kui inimene kohtub Jumala armuga Jeesuses, siis tekib temas ka südamest soov teenida Jumalat. Aga selles teenimises ei ole enam kauplemist. See tuleneb lihtsalt selle mõistmisest, kui suur on Jumala armastus meie vastu tegelikult ja kui vähe me võime seda Jumalale nö "tasuda" − isegi siis, kui teeksime kõik, mis iial võimalik. Jumala armastust ja hoolekannet meie vastu ei ole võimalik tasuda suurimategi ohvritega. Nagu öeldakse Ülemlaulu 8. peatükis: "Kui keegi annaks armastuse eest kõik oma koja vara, oleks ta tõesti naeruväärne!"

PKK0046 1Ms 29:1 − 22

Jaakob saabub Haaranisse

Tere tulemast jälle teekonnale koos Jaakobiga! Nagu eelmisel korral juba nägime, läks Jaakob teele oma soojast ja turvalisest kodust, kus ta oli võib-olla harjunud mugavalt aega veetma. Nüüd on ta värskes õhus seal soojas kliimavööndis, kus päeval võib olla ka lämmatavalt palav. Ta jätkab oma teed Mesopotaamia poole. Selja taga on lapsepõlvekodu, kättemaksu hauduv vend ja üsna vanaks jäänud vanemad.

Aga Jaakob ei käi oma teed siiski üksi. Ühes kohas Jaakobi teekonnal oli talle ilmunud Jumal. Selle tõttu sai see koht nimeks Peetel. Nüüd võis Jaakob uskuda, et ükskõik, mida tulevik talle ka tooks, Jumal on temaga ta teekonnal. Kindlasti oli see umbes tuhande kilomeetri pikkusel teekonnal suur julgustus.

Tõenäoliselt läks reisi ülejäänud osa üsna rahulikult, sest Piibel ei räägi sellest midagi. Jutustus jätkub sealt, kus Jaakob jõuab pärale Haaranisse. Ja seal algab tal põhjalik elukool. Ligemale paar tuhat aastat hiljem kirjutab apostel Paulus Kirjas galaatlastele midagi, mis iseloomustab hästi ka seda, mis Jaakobit nüüd ees ootab. Nimelt kirjutab Paulus Gl 6:7−8: "Ärge eksige: Jumal ei lase ennast pilgata, sest mida inimene iganes külvab, seda ta ka lõikab. Kes oma lihalikule loomusele külvab, see lõikab lihalikust loomusest kaduvust, kes aga Vaimule külvab, see lõikab Vaimust igavest elu."

Juba eelmise saate ajal võis meid panna imestama tõsiasi, et Jumal ilmub petisest Jaakobile ja tõotab olla temaga. Kuidas siis nii? Kas Jumal kiitis heaks Jaakobi pettuse? Vastus seisneb minu arvates selles, et Jumal on oma rahvaga nende vigadest hoolimata.

Seda näeme Piiblist väga selgelt ka hiljem − siis, kui Jumala rahvas rändab kõrbes või ka elab juba tõotatud maal. Ta on tõotanud oma rahvaga olla ja ta täidab oma tõotust, hoolimata kõikidest oma rahva nurisemistest, rumalustest ja kangekaelsusest. Ja selles on tegelikult Jumala rahva ainuke lootus ka Uue Testamendi ajal. Kui Jumal meid meie vigade ja rumaluste pärast maha jätaks, siis poleks meil kellelgi mitte mingisugust lootust. Tegelikult aga on Jumal oma rahvale ligi, ta saadab neid ja teeb nende kallal tööd, kujundades neid Kristuse näo järgi. Külvi ja lõikuse seadus, millest Paulus kirjutas galaatlastele, kehtib vältimatult ka kristlaste elus. Hoolimata kogu Jumala armust, ka kristlane lõikab seda, mida ta külvab. Sellepärast peamegi hoolega vaatama, kuhu ja mida me külvame. Kui paneme oma lootused omaenda tugevusele, tarkusele, leidlikkusele jne, siis tähendab see lihale külvamist, ja ka tulemused on sellele vastavad. Seda saab Jaakob oma elus üsna selgelt edaspidi tunda.

Kui aga võtame selle, mida pakub Jumal meile oma armu läbi Jeesuses Kristuses, kasutame ja arendame seda, või teisiti öeldes: külvame sellele ja seda − ka siis on tulemused sellele vastavad.

Niisiis, Jumala arm ei tähenda mitte seda, et ta lihtsalt automaatselt katab kinni kõik meie vead, patud ja üleastumised, nö pigistab nende suhtes silma kinni, vaid pigem tähendab see seda, et Jumal teeb meid võimeliseks olema uue lepingu sulased, mitte kirjatähe, vaid Vaimu sulased. Sest kirjatäht suretab, aga Vaim teeb elavaks. Nii kirjutab Paulus 2Kr 3:6. Või, öeldes sedasama lihtsamalt: Jumal teeb meid võimeliseks teenima teda nii, nagu on tarvis.

Aga see ei tule kunagi meist endist ega meie pingutuste kaudu, vaid see saab võimalikuks ainult Jumala Vaimu läbi. See tähendab: ainult Jumal ise võib seda meie sees korda saata oma armu läbi. Aga selleks, et see sünniks, tuleb enamasti käia kõigepealt elukoolis ja saada kogeda oma tehtud valikute tulemusi. Teisiti meie lihtsalt ei õpi. Ja kui me neid asju ära ei õpi − kui me jäämegi elama nii, nagu elavad kõik jumalatud inimesed, ainult selle vahega, et me usume, et Jumal on olemas − siis me petame iseendid, arvates, et me oleme kristlased ja et Jumala arm meid päästab. Sest Uus Testament ütleb muuhulgas, et Jumala armu on võimalik vastu võtta ka ilmaasjata − tähendab nõnda, et see ei saadagi meie juures korda seda, milleks ta on saadetud ja mõeldud. Nii ütleb Paulus meile 2Kr 6:1. Ja Hb 12:15 manitsetakse meid: "Valvake, et keegi ei jääks ilma Jumala armust" − kas selle läbi, et mingid pahandused tõusevad, selle läbi, et keegi selle armu suhtes lihtsalt hooletu on, nagu näiteks oli Eesav, või ka selle läbi, et keegi on näiteks lihtsalt hooraja või kõlvatu.

Sellepärast on ka eespool, 5. ja 6. salmis öeldud, et me ei kohkuks ega kaotaks lootust, kui Issand meid karistab või noomib. Sest see tähendab tema armu ja tema kasvatust meie suhtes, millel on igal juhul hea tulemus.

Niisiis, Jumala arm ei tähenda mitte seda, et Jumal vaataks oma rahva pattudele läbi sõrmede, vaid seda, et ta kasvatab oma rahvast niisuguseks, millisena ta seda rahvast tahab näha. Aga meie otsustada on, kas me selle kooliga nõustume. Kui ei nõustu, siis ei saa Jumala tahe ka meie juures sündida. Ja see võib tähendada ei midagi muud kui seda, et Jumal on meile oma armu küll pakkunud, aga − ilmaaegu. Pidasime end küll kristlasteks, aga see oli paljas nimi. Ja see oleks suur õnnetus.

Et inimene lõikab seda, mida ta külvab, selle kohta leiame ilmselt hulganisti näiteid nii oma elust kui ka Piiblist. Kui tuua näiteid Piiblist, siis näiteks Egiptuse vaarao laskis omal ajal surmata kõik Iisraeli rahva poeglapsed. Kui aga Iisraeli rahvas läks Egiptusest välja, siis viimane nuhtlus enne seda oli selline, kus Issanda ingel surmas kõik egiptlaste esmasündinud. Või võtame kuningas Ahabi, kes laskis valesüüdistuste põhjal hukata Naaboti, et võtta tema viinamägi enesele. Tuli ka see aeg, kus Ahab ise tapeti vägivaldselt ja koerad lakkusid tema verd. Või meenutame kuningas Taavetit. Ta tegi Batsebaga suurt pattu. Jumal andis selle patu talle küll andeks, aga terve ülejäänud elu pidi Taavet kannatama selle patu tagajärgede all. Hiljem vägistati ta enda tütar ja tapeti ta oma poeg. Isegi apostel Pauluse kohta võime meenutada: ta oli juures ja tundis heameelt, kui Stefanos visati kividega surnuks, aga ka tema elus visati teda kord kividega nõnda, et teda peeti juba surnuks. See toimus Lüstra linnas apostel Pauluse esimesel misjonireisil.

Loomulikult on need suured ja äärmuslikud näited, aga tegelikult toimuvad samalaadsed asjad meie elus iga päev ja ka palju väiksemates asjades. Kui klatšid kuskil kedagi pahatahtlikult, võid olla kindel, et keegi kuskil klatšib ka sind pahatahtlikult. Kui oled teiste vastu armuline, ütleb Jeesus: "Sa oled õnnis, sest ka sina saad armu!" Millise mõõduga sina teistele mõõdad, sama mõõduga mõõdetakse ka sinule. Ja milliste põhimõtete järgi sina teiste üle kohut mõistad või otsustad − täpselt needsamad põhimõtted võtab Jumal aluseks siis, kui läheb sinu üle kohtumõistmiseks. Kui jätad ise kellegi hätta, ehkki saaksid teda aidata, võib kergesti juhtuda, et ka sind jäetakse kuskil hätta.

Nii on ka Jaakobi elust meil palju õppida. Jaakob oli seni elanud ja üritas veelgi elada oma nutikuse arvel. Ta oskas olukordi näha ja ära kasutada ega peljanud ka petmise teele minekut. Aga ühel hetkel petetakse teda ennast täpselt samamoodi, nagu tema oli petnud oma vana isa Iisakit.

Aga võtame asju parem õiges järjekorras.

29:1–3 Ja Jaakob läks teele ning jõudis hommikumaa poegade maale. Ta vaatas, ja ennäe, väljal oli kaev. Ja vaata, sealsamas, selle kõrval, lebas kolm lamba- ja kitsekarja, sest sellest kaevust joodeti karju; kaevu suul aga oli suur kivi. Kui kõik karjad olid kogunenud sinna, siis veeretati kivi kaevu suult, joodeti lambaid ja kitsi ning seati kivi tagasi oma paika kaevu suul.

Jälle arenevad sündmused kaevul. Kaev tähendab vett ja vesi tähendab elu. Kust ja kuidas saada vett, kes seda kontrollib ja valitseb − need küsimused on sealsetes maades muuhulgas tähtsad poliitilised teemad. Vee pärast võivad seal puhkeda isegi sõjad. Ka eespool loetud salmidest näeme, kuidas veega ümber käidi − võiksime öelda: kuidas seda jaotati. Pärast kasutamist suleti kaev suure kiviga. See takistas nii vee ära auramist kui ka loomade kaevu kukkumist. Karjad aeti kaevu juurde korraga ja kõik karjad joodeti ühiselt. Sinna jõudis nüüd ka Jaakob oma teekonna lõpul.

29:4–6 Ja Jaakob küsis neilt: „Vennad, kust te olete?" Ja nad vastasid: „Me oleme Haaranist." Siis ta küsis neilt: „Kas tunnete Laabanit, Naahori poega?" Ja nad vastasid: „Tunneme küll!" Ta küsis neilt: „Kuidas ta käsi käib?" Ja nad vastasid: „Hästi! Ja näe, sealt tuleb tema tütar Raahel karjaga."

Nagu näeme, oli tegemist üsna sarnase olukorraga nagu siis, kui Aabrahami sulane läks Iisakile naist otsima. Siin pole midagi imestada − kaev oli niisugune koht, kus igast perest pidi keegi millalgi käima, seetõttu oli see soovitud inimestega kohtumiseks kõige kindlam koht. Varsti saame näha, et siin kaevul algab uus armastusromaan. Tekib mõte, et tol ajal olid kaevud üsna romantilised paigad.

Juhin tähelepanu veel ühele huvitavale detailile. Jaakob küsis: "Kas tunnete Laabanit, Naahori poega?" Meie mäletamist mööda oli Laaban Betueli poeg ja Naahori pojapoeg. Aga sellest hoolimata nimetab Jaakob Laabanit Naahori pojaks. See detail näitab meile jälle kord, et kõiki otseseid järeltulijaid võidakse Piiblis nimetada oma esiisade poegadeks. Selle põhjal mõistame paremini, miks ka Jeesust nimetati Taaveti pojaks, kuigi Taavet elas tuhat aastat enne teda. Juhin sellele tähelepanu sellepärast, et meie oleme harjunud teistsuguse isade ja laste järjestamise praktikaga. Aga see ei tähenda, et Piibli praktika oleks vale − ta on lihtsalt teistsugune.

Jaakob on leidnud inimesed, kes nähtavasti hästi teavad nii Laabanit kui ka tema tütart.

29:7 Ta ütles: „Vaata, päike on alles kõrgel, pole veel aeg karja kokku ajada. Jootke loomi ja minge söötke neid!"

Alles on Jaakob jõudnud võõrale maale, ja juba tahab ta kohalikke õpetama hakata. Aga kohalikud teavad siiski paremini, miks nad toimivad nii, nagu toimivad.

29:8 Aga nad vastasid: „Me ei saa, enne kui kõik karjad on koos. Siis veeretatakse kivi kaevu suult ja me saame joota lambaid."

Ja siis − algab armastusromaan.

29:9 Kui ta alles nendega rääkis, tuli Raahel oma isa karjaga, sest ta oli neid hoidmas.

Niisiis, Raahel oli karjustüdruk, kes pidi vastutama päris kopsaka varanduse eest. Teda nähes asub Jaakob tegutsema.

29:10 Ja kui Jaakob nägi Raahelit, oma ema venna Laabani tütart, ja oma ema venna Laabani karja, siis Jaakob astus ligi ja veeretas kivi kaevu suult ning jootis oma ema venna Laabani lambaid.

Paistab, et Jaakob ei ole rahul kohalikkude karjuste karja jootmise kommetega ja asub ise asja kallale. Paistab, et teda huvitab ainult see, mis tema meelest on õige. Võib-olla on ta harjunudki nii elama. Aga koos Laabaniga elades pidi ta õppima ka asjadesse teistmoodi suhtuma. Võib aga arvata, et see, kuidas ta nüüd toimis, võis teda aidata onu juures soosingusse. Ja võib-olla sellega ta arvestaski. Aga nüüd …

29:11 Siis Jaakob suudles Raahelit, tõstis häält ja nuttis.

Siiski, see suudlus polnud veel armunud poisi suudlus oma tüdrukule, vaid sel kombel tervitasid sugulased üksteist. Et Jaakob puhkes nutma, see näitab, mida talle tähendas pärast pikka teekonda pärale jõudmine. Ta oli alustanud oma teekonda Negevi kõrbe põhjaservast ja rännanud läbi Juuda mäestiku, mööda Geneetsareti järvest. Sealt oli teekond jätkunud läbi praeguste Süüria alade ja edasi läbi kuiva kõnnumaa või kõrbe põhja ja kirdesse, Haarani suunas. Lõpuks on kogu see teekond selja taga ja Jaakob on kohtunud sugulastega, keda on tulnudki otsima. Pole ime, et ta puhkes nutma.

29:12 Ja Jaakob andis Raahelile teada, et ta on tema isa sugulane ja Rebeka poeg; ja Raahel jooksis ning teatas oma isale.

Vaevalt küll arvas Raahel juba nüüd, et ta on kohtunud oma tulevase mehega. Aga isale tuli tingimata viia kiiresti teade, et sugulane on saabunud.

29:13 Ja kui Laaban kuulis sõnumit oma õepojast Jaakobist, siis ta jooksis temale vastu, kaelustas ja suudles teda ning viis ta oma kotta; ja ta jutustas Laabanile kõik, mis oli sündinud.

Pole kahtlust, et see vestlus oli tegelikult üsna pikk. Palju oli rääkida kasvõi juba sellestki, kuidas on Rebeka käsi käinud pärast seda, kui ta oli sealt lahkunud. Ei tea, kas Jaakob rääkis ka sellest, kuidas ta pettis Eesavit. Kui rääkis, siis võib-olla esitas ta seda kui oma suurt saavutust. Järgnevates Laabani sõnades võib ehk aimata ka seda, et Jaakob pole ka oma pettusi tema eest varjanud.

29:14a Siis ütles Laaban temale: „Sa oled tõesti minu luu ja liha!"

Nii see on. Ja edaspidi saame näha, milline luu ja liha oli Laaban. Selgub, et ka Laaban oli tehtud, nagu öeldakse, üsna kõvast puust.

–––––

Aeg läks, uudised olid vahetatud ja Jaakob oli oma elu Laabani juures sisse seadnud. Sellega seoses tuli tegelda ka üsna praktiliste küsimustega. Nii võis näiteks mõnel hommikusöögil tekkida vestlus, millest võime lugeda edasi.

29:14b–15 Ja ta jäi tema juurde kuuks ajaks.

Ja Laaban ütles Jaakobile: „Kas sa sellepärast, et oled mu sugulane, peaksid mind teenima ilma palgata? Nimeta mulle oma palk!"

Kuu ajaga on Laaban jõudnud oma õepoega juba mõnevõrra tundma õppida. Ja nähtavasti on ta peas sündinud plaan, kuidas elu kasulikumalt korraldada. Otsekui pooleldi möödaminnes paneb ta Jaakobi ette valiku: "Hakka õige tööd tegema, kui süüa tahad saada! Ma võtan su endale sulaseks!"

Laaban teab, et ühest küljest ei saa Jaakob minna koju tagasi, ja teisest küljest, tema isa tahe on, et ta võtaks endale naise sugulaste hulgast. Nii teeb ta Jaakobile otsekui väga soodsa ja sobiva pakkumise.

29:16–17 Laabanil aga oli kaks tütart; vanema nimi oli Lea ja noorema nimi oli Raahel. Leal olid läiketa silmad, aga Raahel oli jumekas ja ilusa välimusega.

Nii saime kuulda ka Laabani teisest, vanemast tütrest, kelle nimi oli Lea. Küllap oli Laaban kuu aja jooksul ka märganud, kuidas Jaakob Raahelile silma heitis. Sellepärast mainiti siin ka tütarde silmi ja välimust. Lea ei avaldanud muljet, aga Raahel oli ilus. Ja et mehed hindavad naiste juures sageli kõrgelt just nende ilu, seda näeme ka järgmisest salmist.

29:18 Jaakob armastas Raahelit, seepärast ta ütles: „Ma teenin sind seitse aastat su noorema tütre Raaheli pärast!"

Vaevalt üllatas see Jaakobi vastus Laabanit. Peab arvama, et küllap oli ta seda oodanudki. Aga miks pakkus Jaakob tema eest tööd just seitse aastat?

Omal ajal oli Rebeka läinud Aabrahami sulasega kaasa juba järgmisel päeval. Aga seal jagati kõigile kalleid kingitusi – kulda ja muud. Küllap tuli seda mõista nö naise "ostuhinnana". Sest nendel aegadel kuulusid tütred nö oma isa varanduse hulka, ja kui tahtsid naise võtta, tuli ta välja lunastada. Jaakobil aga polnud võimalust oma naist välja lunastada millegi muuga, kui ainult oma tööjõuga. Küllap ta teadis, mis oli tol ajal naiste nö "tavaline hind". Umbes sellise hinna eest pakkus ta nüüd oma tööd.

Teisalt teame, et arv 7 sümboliseerib täiuslikkust. Võib öelda, et see on nö ümmargune arv, nagu meie jaoks näiteks 10. Võib-olla tahab Jaakob öelda: "No kui ma seitse aastat sulle tööd teen, siis peaks naise hind küll makstud olema."

Ja Laaban on loomulikult kaubaga rahul. Sisuliselt saab ta endale seitsmeks aastaks tasuta tööjõu. Tuleb talle ainult süüa anda.

29:19 Laaban vastas: „Ma annan ta parem sinule kui mõnele teisele mehele. Jää minu juurde!"

Niisiis, kaup on koos. Aga järgmine salm on Piiblis üks ilusamaid. Ja kindlasti on see üks ilusamaid asju, mida Piibel Jaakobi kohta ütleb:

29:20 Ja Jaakob teenis Raaheli pärast seitse aastat, ja need olid tema silmis nagu üksikud päevad, sellepärast et ta teda armastas.

See on imeline, kuidas armastus annab inimesele jõudu. Albert Einstein ütles kord, et aeg on suhteline, nii nagu kõik muugi. Seda tundis nüüd ka Jaakob – seitse aastat möödusid, nagu oleks tegemist mõne päevaga.

Omalt poolt usun, et need seitse aastat olid üsna kasulikud ka Jaakobi ja Raaheli abielule. Kunagi ei oodata liiga kaua, kui oodatakse midagi head, ütleb vanasõna. Tänapäeval elame sageli põhimõttel: "Kõik minule ja kohe kiiresti koju kätte." Me pole õppinud kannatlikkust, vaid oleme kärsitud. Mõnigi kord maksab see end ka kätte, sest teeme mõtlematuid otsuseid. Ka abielludes ei taheta oodata ega üksteist tundma õppida, vaid tormatakse abielusuhetesse

juba ammu enne, kui abielule tegelikult isegi mõeldakse. Seejuures räägitakse abielu asemel armastamisest ja paarisuhtest. Ja polegi vist vaja otsida kaugemalt põhjuseid, miks meie abieludega on lood nii, nagu nad on. Ka siin lõikavad inimesed vältimatult seda, mida nad ise on külvanud. Kergemeelsed otsused ja teod saavad vaevalt kanda kunagi kanda head vilja.

–––––

Aga ootamine ei ole lihtsalt tegevusetu olek, vaid ootavas inimeses toimub mõndagi. Võib-olla just sellepärast laseb Jumal mõnigi kord ka oma vastuseid oodata. Räägitakse juhtumist, kus keegi eakas inimene kurtis hingehoidjale, et ta on juba 30 aastat palvetanud mingi probleemi pärast, aga Jumal ei ole veelgi talle vastust andnud. Nii arvas ta, et need 30 aastat on raisatud aeg. Hingehoidja aga vastas: "Mõtle nüüd natuke järele. Sa oled iga päev 30 aasta jooksul olnud maailmakõiksuse Valitseja isiklikul vastuvõtul. Kas saab inimene soovida oma ellu suuremat õnnistust?"

Ka Jaakobi elus polnud need 7 aastat raisatud aastad. Igal juhul õppis ta ka karjuseameti selle aja jooksul üpris hästi selgeks. Ja kui need 7 aastat olid täis saanud, siis toimis Jaakob nii, nagu võime lugeda edasi.

29:21–22 Siis Jaakob ütles Laabanile: „Anna mu naine mulle kätte, sest aeg on täis, et ma võin minna tema juurde!”

Laaban koguski kokku kõik selle paiga mehed ja tegi peo.

Tundub, et Laaban on sõnapidaja mees ja teeb just nii, nagu kokku lepitud. Ja Jaakob ei oska midagi kahtlustada. Paistab, et kõik läheb nii, nagu ta on soovinudki. Tegelikult aga … Jah, sellest, mis tegelikult sündis, räägime järgmisel korral.

PKK0047 1Ms 29:23 – 30:24

Jaakobi perekond

Oma vanematekodus oli Jaakob tõenäoliselt harjunud ema soosingu tõttu oma tahtmist saama. Kui mitte teisiti, siis kavalusega. Siin, Laabani juures, oli ta sõlminud lepingu, mille järgi saab ta Raaheli endale naiseks, kui ta on tema eest seitse aastat töötanud. Armunud mehele ei tundunud see aeg pikk. Näis, nagu oleks möödunud kõigest mõned päevad. Ja nüüd olid oodatud pulmad kätte jõudnud. Pidu käis ja peigmees ootas sellele järgnevat pulmaööd. Seal aga läks midagi teisiti, kui Jaakob oli oodanud.

29:23–26 Aga õhtul ta [Laaban] võttis oma tütre Lea ja viis selle tema juurde; ja Jaakob heitis ta juurde. Ja Laaban andis oma teenija Silpa oma tütrele Leale teenijaks. Jõudis hommik, ja vaata, see oli Lea! Siis ütles Jaakob Laabanile: „Mis sa mulle oled teinud! Eks ma ole Raaheli pärast sind teeninud? Mispärast sa mind petsid?” Aga Laaban vastas: „Ei ole meie pool kombeks anda noorem enne vanemat.

Seni oli Jaakob harjunud, et tema oli see, kes leiutas kõige kavalamad võtted teiste petmiseks. Mitte asjata ei kandnud ta nime "Jaakob" – 'petis'. Aga nüüd, oma senise elu ilusaimal hetkel, pidi ta äkki leidma, et on kohtunud väärilise vastasega. Nüüd sai ta omal nahal tunda, kuidas teiste tüssamine maitseb.

Tõenäoliselt ei olnud Laabanil mõrsja vahetamist kuigi raske korraldada. Eriti sellepärast, et ta võis arvestada, et ta oma tütred teda ei reeda. Läbi loori on raske nägu ära tunda. Öösel aga, kui loor ära saab võetud, on juba pimeduse

tõttu võimatu nägu täpselt näha. Nii juhtubki, et pettus tuleb välja alles hommikul. Siis tormab Jaakob maruvihasena oma onu juurde ja pärib aru. Ta leiab, et talle on tehtud suurt ülekohut. Laaban aga võtab asja üsna külmalt: ta lihtsalt teatab, et nende pool ei ole kombeks anda nooremat tütart enne vanemat. Ta on kaval nagu rebane. Ta on ka harjunud sellega, et teised tema peale vihastavad. See teda ei loksuta, sest ta teab sedagi, millal tal pole midagi karta. Ta oskab ajada oma asju nii, et ta võib olla enda peale kindel ja et tal võitjana pole tarvis vabandust paluda. Ja nii ei jäägi Jaakobil üle muud, kui kibe pill alla neelata.

Kui tänapäeval sõlmitakse lepinguid, siis juhivad asjatundjad inimeste tähelepanu sellele, et kogu tekst tuleb hoolega läbi lugeda, enne kui sellele alla kirjutatakse. Läbi lugeda tuleb ka see tekst, mis on kirjutatud üsna väikese kirjaga. Just seal peituvad sageli olulised punktid, mis hiljem võivad osutuda saatuslikuks. Nüüd, kui Jaakob tormab pettunult ja vihasena Laabani juurde, võtab Laaban lepingu välja ja viitab punktile, mida võõramaalane Jaakob ei olnud osanud tähele panna − seda enam, et see leping ei eksisteerinudki üldse paberi peal. Tegemist oli suulise kokkuleppega. Ja punkt, mida Jaakob seetõttu ei osanud "lugeda", ütles, et ükski leping ei tee tühjaks neid kombeid, mida siin maal alati on au sees peetud. Ja siin mail on kombeks, et vanem tütar pannakse enne mehele, kui noorem. Ja selle punkti kohta ei saa kaebust esitada! Tänapäeva juriidilises keeles oleks öeldud lihtsalt: "Lepingud, mis on vastuolus kehtiva põhiseadusega, on kehtetud." Ja kõik!

−−−−−

Aga sellega Laaban veel ei lõpeta. Ta teeb vihast vahutavale Jaakobile uue lepingu ettepaneku.

29:27 Pea sellega pulmanädal ära, siis me anname ka teise sulle teenistuse eest, kui sa mind veel teist seitse aastat teenid!”

Jaakob armastas Raahelit. Ja kuna tal muud võimalust Raahelit naiseks saada polnud, jäi tal üle ainult Laabani pakkumisega nõustuda. Nii kindlustas Laaban endale veel seitsmeks aastaks tasuta tööjõu. Pealegi oli Laabani pakutud leping teatud mõttes üsna soodne − nimelt sai ta ka Raaheli endale naiseks kohe, nö "järelmaksuga" − kohe pärast seda, kui Leaga oli pulmanädal ära peetud. Seitsmeaastane järelmaksuperiood on küll pikk, aga mis parata. Vähemalt polnud tal karta pärast seda uut pettust.

Paneme tähele ka seda, et pulmakingiks sai kumbki tütar kaasa teenija. Leale anti Silpa ja Raahelile Billa. Hiljem said need teenijad Jaakobi liignaisteks, kes samuti sünnitasid talle lapsi. Samuti paneme tähele, et mitmenaisepidamist ei peetud seal maal probleemiks. Inimkond on läinud üsna kaugele Jumala esialgsest kavast, kus loodi üks mees ja anti talle üks naine. Jumal ei ole loonud ega planeerinud mitmenaisepidamist, ja ehkki Jaakobi peres oli mitu naist ja teda selle eest küll otseselt hukka ei mõisteta, näeme ometi edaspidi, et see tõi tema perekonda suuri vastuolusid.

Jumala käsud ja seadused on antud inimeste kaitsmiseks − selleks, et neil ei tekiks üleliigseid probleeme. Jumal tahab kaitsta mind teiste inimeste kurjuse eest ja teisi minu kurjuse eest. Nii et kui me Piiblit loeme, siis ei maksa arvata, et kõik, mida me seal kohtame, on ka Jumala silmis õige. Õige pole isegi mitte kõik see, mida me näeme toimuvat Jumala poolt välja valitud inimeste elus. Seda oleme juba näinud nii Aabrahami kui ka Iisaki elus. Jumal ei pidanud millekski heaks Aadama ja Eeva langemist, Taaveti abielurikkumist ja mõrva ega seda, kuidas Peetrus oma Õpetaja ära salgas.

Piibel ei taha meile näidata tegelikult mitte seda, kui suurepärased on kõik need inimesed, kes teenivad Jumalat ja temasse usuvad, vaid hoopis midagi muud − ta tahab näidata, kui suur on Jumala arm ja heldus, hoolimata kõikidest inimeste vigadest ja eksimustest. Ja ta näitab, kuidas Jumal viib oma päästeplaani lõpule kõigest sellest hoolimata.

Inimeste vead ja eksimused ei ole Jumalale takistuseks. Nii võime öelda, et ka Jaakobi patud ja valed valikud räägivad meile kõigest hoolimata Jumala suurusest.

Mõtleme hetkeks sellele: Jumal on nii suur, et ta oskab ka kõik halvad asjad rakendada enda teenistusse. Sellepärast ütleb ka Paulus Uues Testamendis, et neile, kes Jumalat armastavad, laseb Jumal kõik tulla heaks − neile, kes on tema kavatsuse kohaselt kutsutud (Rm 8:28). Jumal võtab ka oma laste eksimused ja langemised ning kasutab neid nende õpetamiseks.

Seepärast, kui sa peaksid olema ka raskelt eksinud või langenud − ära siiski mõtle, et nüüd on kõik läbi, enam pole mingit lootust ja maailma lõpp on sinu jaoks käes. Nii see ei ole. See, et me oleme nõrgad, eksijad ja kergesti langevad inimesed, võib olla üllatuseks küll meile endile, aga mitte Jumalale. Tema teadis, millised me tegelikult oleme, juba siis, kui ta meid kutsus.

Tõsi, meile on see üpris ebameeldiv, kui peame äkki nägema, et me polegi nii meeldivad ja toredad inimesed − isegi Jumala lastena − nagu me ehk varem arvasime. Teisalt aga on see avastus väga tervislik, sest see juhib meid õiges suunas − vaatama vähem endale ja rohkem Jumalale ning tema armule. Seepärast, kui mõni raadiokuulaja peaks olema olukorras, kus ta ei näe endas mitte midagi rõõmustavat − soovitan ometi, et asjale võib vaadata ka teise pilguga: kui Jumal mind juba kutsus ja teadis, milline ma tegelikult olen, küllap on tal siis ikkagi olemas ka vahendid minuga toime tulemiseks. Ja ma võin lihtsalt palvetada: "Jumal, kui sa oskad minusugusega veel midagi teha, siis palun tee! Sündigu sinu tahtmine, ja mina tahan sellega nõustuda."

Kirjas filiplastele ütleb Paulus: "Ma olen veendunud selles, et see, kes teis on alustanud head tööd, lõpetab selle enne Jeesuse Kristuse päeva." (Fl 1:6) Võib-olla on nõnda, et Jumalale on palju suuremaks takistuseks meie suurus ja tähtsus − ka vaimulikul alal − kui meie nõrkused ja patud. Sellepärast öeldakse ka Ps 34:19: "Issand on ligi neile, kes on murtud südamelt, ja päästab need, kellel on rusutud vaim."

Loomulikult ei ole meie eksimised, langemised ja patustamised iseenesest mingil juhul head asjad. Aga kui need juhivad meid Jumalale ligemale, siis on nende lõpptulemus hea. Seda sellepärast, et Jumal oskas meie halvad asjad hästi ära kasutada.

_____

Loomulikult on see alati masendav ja kurb, kui Jumala laps langeb pattu. Aga äkki on veel suurem viga ja patt see, kui kukkuja jääbki lamama ega püüagi enam üles tõusta? Kui ta jääbki nutma, et miks ma ometi kukkusin! Kui ta arvab, et nüüd on kõik läbi ja enam pole mingit lootust, kuna ma kukkusin. On võimalik, et oleme mõistnud kristlust üleüldse täiesti valesti, kui näeme selles peamiselt nõudeid olla kogu aeg tubli, tasemel, püha, täiuslik jne. Üsna kahtlase väärtusega võib olla isegi see, kui arvame, et peame olema seda kõike Jumala abiga − niisiis mina pluss midagi ka Jumalalt, sedavõrd, kui ma ise ei suuda …

Sellise suhtumise korral on Jumala armul meie jaoks üsna väike tähtsus. Jeesus Kristus on meile siis rohkem eeskuju ja vähem Lunastaja. Usaldame ennast suhteliselt palju lihtsalt sellepärast, et tunneme ennast tegelikult alles üsna vähe. Ja kui Jumal kasutab siis meie koolitamiseks ja õpetamiseks meie endi vigu, nõrkusi ja langemisi, siis tegelikult on meil põhjust selle eest talle südamest tänulik olla, kuigi esialgu on need õppetunnid üpris kibeda maitsega. Ilma nende tundideta aga võiksime jäädagi enesepettusesse, arvama, et me ise ka ikka midagi oleme.

_____

Tuletame jälle meelde, et Jumal on andnud omaenda Poja surma meie pattude pärast. Tema peale pandi karistus kõigi meie pattude eest. Niisiis, kui peaks juhtuma, et langeme pattu või koguni on olukord, kus me elame pidevalt patu võimuses, ei ole muud võimalust kui otsekoheselt ja salgamata tunnistada seda olukorda Jumalale ja paluda, et tema meid sellest olukorrast välja juhiks. Jeesuses Kristuses on ta lahendanud ka meie kõige suuremad probleemid ja patud, ja kui me leiame, et me ise endaga toime tulla ei suuda, siis jääb üle ainult usaldada ennast täielikult Jumala kätte koos kogu oma olukorraga. "Jumal, tee sina minuga seda, mida ma ise mingil juhul ei suuda", võiks olla meie palve sellisel puhul.

Me oleme tõesti ilma Jumalata täiesti kõlbmatud, ja sellepärast pidigi Jumal oma Poja siia maailma saatma − mitte meile eeskujuks, vaid esmajoones Päästjaks. Ja Jumala armul on tegelikult kaks külge. Üks on see, et ta tõmbab meid välja negatiivsest − ta annab meile andeks meie patud. Aga teine on positiivne − ta viib meid Jumala tahtesse. Ta teostab meie sees selle, milleks me ise mingil juhul võimelised ei ole. Selle kohta ütleb Paulus Fl 2:13: "Sest Jumal on see, kes teis tegutseb, et te tahate ja toimite tema hea nõu kohaselt."

Aga väga tõenäoliselt ei saa Jumal seda teha nii kaua, kui meis on veel säilinud teatud vaimulik enesekindlus ning usaldus iseenese ja enda võimete vastu. Sellel inimlikul materjalil peab Jumal laskma kõigepealt hävineda, ja tõenäoliselt sobivad selle hävitamiseks kõige paremini meie eksimused ja langemised. Need on palju tõhusamad kui ükski teoreetiline seletus tegema meile selgeks, et meis, see tähendab, meie enda loomuses, tõepoolest ei ela mitte midagi head, nagu ütleb Paulus Rm 7:18.

−−−−−

Niisiis, kui me näeme Piiblis Jaakobi või ka teiste Jumala meeste valesid valikuid ja tegusid, ei ole need seal selleks, et me võtaksime neist eeskuju, vaid me imetleme Jumala suurust, et ta oskab ka niisugused asjad ära kasutada ja juhtida inimesed kõigest hoolimata õigele teele. Nii läks lõpuks ka Jaakobiga.

29:28−30 Ja Jaakob tegi nõnda ning pidas sellega pulmanädala ära, siis ta andis oma tütre Raaheli temale naiseks. Ja Laaban andis oma teenija Billa oma tütrele Raahelile teenijaks. Siis Jaakob heitis ka Raaheli juurde, ta armastas ju Raahelit ikkagi rohkem kui Lead; ja ta teenis Laabanit veel teist seitse aastat.

Edasi läheb Jaakobiga samamoodi, nagu juba varem Aabrahami ja Iisakiga − naine, keda Jaakob armastas, ei saanudki lapsi. Seevastu Lea, kellest Jaakob eriti ei hoolinud, sünnitas talle koguni neli poega järjest − Ruubeni, Siimeoni, Leevi ja Juuda. Piibel ütleb, et nõnda läks see sellepärast, et Jaakob Lea hülgas − Jumal asus tõrjutu poolele. Nii teeb Jumal, muide, sageli.

29:31−35 Ent kui Issand nägi, et Lea hüljati, siis ta avas tema üsa; Raahel aga oli viljatu. Ja Lea jäi lapseootele ja tõi poja ilmale ning pani temale nimeks Ruuben, sest ta ütles: „Issand on mu alandust näinud. Küllap mu mees hakkab nüüd mind armastama!" Ja ta jäi taas lapseootele ja tõi poja ilmale ning ütles: „Issand on kuulnud, et mind hüljati. Seepärast on ta mulle ka selle andnud." Ja ta pani temale nimeks Siimeon. Ja tema jäi taas lapseootele ja tõi poja ilmale ning ütles: „Nüüd viimaks mu mees kiindub minusse, sest ma olen temale kolm poega ilmale toonud!" Seepärast pandi sellele nimeks Leevi. Ja tema jäi taas lapseootele ja tõi poja ilmale ning ütles: „Nüüd ma kiidan Issandat!" Seepärast ta pani temale nimeks Juuda. Siis ta lakkas sünnitamast.

Lea esmasündinu oli Ruuben, aga siiski mitte tema ei olnud see, kelle kaudu pidi jätkuma suguvõsa, kust lõpuks sünnib Päästja. Aga Jumala valik ei läinud hüljatud Least siiski mööda. Tema neljas poeg Juuda oli see, kellest tuli

Juuda kuningate soo esiisa. Sellest soost oli ka Taavet ja lõpuks Jeesus oma ema poolest. Muidugi oli ka Jeesuse kasuisa Joosep Juuda soost, aga tema polnud ju Jeesuse bioloogiline isa.

Ruubenist ei saanud õnnistuste pärijat, sest ta kaotas endale kui esmasündinule kuuluvad õigused patu tõttu. Sellest kuuleme hiljem. Leevist aga sünnib hiljem preestrite suguvõsa, kuhu kuulub ka Mooses. Nii saab Least mitme tähtsa Iisraeli suguvõsa esiema. Ehkki Jaakob Least ei hoolinud, ei takistanud see Jumalat teda õnnistamast.

Muide, siinkohal meenutaksin, et Lea ei avaldanud oma välimusega niisugust muljet, nagu tema õde Raahel − ta ei olnud nii ilus. See aga ei tähendanud vähimatki Jumala ja tema õnnistuste seisukohalt. Siin võiks minu arvates olla hea uudis neile naistele, kes pole rahul oma välimusega − ja samuti hoiatus neile, kellel on põhjust selle üle uhke olla. Hoiatus selles mõttes, et ei maksa pidada end teistest paremaks.

−−−−−

Oleme jõudnud oma järjega 1. Moosese raamatu 30. peatükki. See peatükk räägib Jaakobile sündinud lastest. Lea oli saanud juba neli poega, ja loomulikult masendas see tema õde Raahelit, kellel polnud ainsatki. Sest tol ajal peeti naise esmaseks ülesandeks sünnitada lapsi, ja kui ta sellega hakkama ei saanud, siis ta lihtsalt ei täitnud oma peamist otstarvet. Tõsi küll, me ei kuule, et Jaakobi armastus Raaheli vastu oleks selle tõttu vähenenud või et ta oleks Raahelit kuidagi süüdistanud, aga ometi masendas see olukord Raahelit ennast. Ta leidis ise, et ta ei täida abielunaise mõõtu. Ja nii otsustas ta teha sedasama, mida omal ajal tegi juba Saara − ta andis oma orjatari oma mehele naiseks, et nõnda vähemalt mingilgi kombel enda nimele lapsi saada. Kuna ori kuulus enda omanikule, siis kuulusid peremehele ka tema lapsed. Kõigest sellest kuuleme

30:1−6 Kui Raahel nägi, et ta ei toonud Jaakobile lapsi ilmale, siis Raahel kadestas oma õde ja ütles Jaakobile: „Muretse mulle lapsi, muidu ma suren!" Aga Jaakobi viha süttis põlema Raaheli vastu ja ta küsis: „Kas mina olen Jumala asemik, kes sulle ihuvilja keelab?" Ja Raahel vastas: „Vaata, seal on mu orjatar Billa. Heida tema juurde, et ta sünnitaks lapsi mu põlvede peale ja minagi saaksin nõnda temalt järglasi!" Ja ta andis temale naiseks oma teenija Billa ning Jaakob heitis selle juurde. Ja Billa jäi lapseootele ning tõi Jaakobile poja ilmale. Siis ütles Raahel: „Jumal tegi mulle õigust. Ta kuulis ka mu häält ja andis mulle poja." Seepärast ta pani temale nimeks Daan.

Nii sai Billast Jaakobi naine, kes sünnitas talle poja, aga kellele nime andis nimelt Raahel, mitte Billa. Sest juriidilises mõttes kuulus laps Raahelile. Pojale pandi nimeks Daan. Nimi "Daan" tähendab: 'Ta on asja otsustanud'. Võime märkida, et Daan sünnib Raaheli kadeduse ja uskmatuse tagajärjel.

Edasi näeme 30. peatükist, et õdede vahel käib laste saamise nimel tõeline võistlus või isegi võitlus. Tänapäevaselt võiks öelda, et tegemist on tõelise seebiooperiga − võistlemine, kadetsemine ja üksteise üle trumpamine käib aastaid. Jälgime teksti ja püüame kujutleda, kuidas see kõik filmis võiks välja näha!

30:7−8 Ja Billa, Raaheli teenija, jäi taas lapseootele ning tõi Jaakobile teise poja ilmale. Siis ütles Raahel: „Ma olen oma õega võidelnud Jumala võitlust ja olen võitnud." Ja ta pani temale nimeks Naftali.

Siinkohal juhin tähelepanu Raaheli sõnadele: "Ma olen oma õega võidelnud Jumala võitlust". See näitab, millises pinges pidi Raahel elama ja kui tähtsaks peeti laste saamist. Ka nimi Naftali viitab võitlusele.

Aga edasi näeme, et ka Lea ei taha Raahelist maha jääda.

30:9–13 Kui Lea nägi, et ta oli lakanud sünnitamast, siis ta võttis oma teenija Silpa ja andis selle Jaakobile naiseks. Ja Silpa, Lea teenija, tõi Jaakobile poja ilmale ning Lea ütles: „Õnneks!" Ja ta pani temale nimeks Gaad. Ja Silpa, Lea teenija, tõi Jaakobile teise poja ilmale ning Lea ütles: „Ma olen õnnelik. Tõesti, naised kiidavad mind õnnelikuks." Ja ta pani temale nimeks Aaser.

Nimi Aaser tähendab õnnerikast või õnnelikku. Aga iga nime tähendust polegi siin mõtet eraldi tõlkida, sest asjaosalised ütlevad nime pannes selle sisuliselt niikuinii välja.

Edasi läheb aga romaan veelgi põnevamaks: võetakse kasutusele isegi lemmemarjad − taim, mille viljad soodustavad viljakust.

30:14–21 Kord läks Ruuben nisulõikuse ajal ja leidis väljalt lemmemarju ja tõi neid oma emale Leale. Ja Raahel ütles Leale: „Anna ka minule oma poja lemmemarju!" Aga ta vastas temale: „Kas on veel vähe, et sa võtsid mu mehe? Nüüd tahad sa ka mu poja lemmemarjad ära võtta!" Siis ütles Raahel: „Vastutasuks magagu ta täna öösel sinu juures su poja lemmemarjade eest!"

Kui Jaakob tuli õhtul väljalt, siis läks Lea temale vastu ja ütles: „Sa pead minu juurde heitma, sest ma olen sind tinginud tasu eest, oma poja lemmemarjade eest!" Ja tema magas sel ööl ta juures. Ja Jumal kuulis Lead, ja Lea jäi lapseootele ja tõi Jaakobile viienda poja ilmale. Ja Lea ütles: „Jumal tasus mulle, et ma andsin oma teenija oma mehele." Ja ta pani temale nimeks Issaskar. Ja Lea jäi taas lapseootele ja tõi Jaakobile kuuenda poja ilmale. Ja Lea ütles: „Jumal valmistas mulle ilusa kingituse. Nüüd mu mees hakkab mind sallima, sest ma olen temale kuus poega ilmale toonud!" Ja ta pani temale nimeks Sebulon. Ja pärastpoole ta tõi tütre ilmale ning pani temale nimeks Diina.

Juba varem olen juhtinud tähelepanu sellele, et mitme naise pidamine tõi Jaakobi ja tema pere ellu suure hulga probleeme. Nüüd kuulsime täpsemalt, millised need olid: pidev võistlemine, sisemised pinged, katsed üksteist üle trumbata ja teisele järele jõuda. Lisaks näeme, et Lea, kes polnud nii ilus kui Raahel, peab oma armastust Jaakobilt otsekui laste abil ostma. Lõpuks loodab ta: "Nüüd mu mees hakkab mind sallima, sest ma olen temale kuus poega ilmale toonud!"

Elada perekonnas, kus käib selline rivaalitsemine ja kus osta tuleb mitte isegi armastust, vaid koguni sallimist, on tõesti kõike muud kui kerge.

_____

Seni oli võistlus käinud ühelt poolt Lea ja tema orjatari ning teiselt poolt Raaheli orjatari vahel. Lõpuks kuuleb Issand siiski ka Raaheli palveid, kes samuti saab poja. Selle suure ootuse täitumisest loeme edasi.

30:22–24 Aga Jumal mõtles Raahelile, ja Jumal kuulis teda ning avas tema üsa. Ja ta jäi lapseootele ja tõi poja ilmale ning ütles: „Jumal võttis ära mu teotuse!" Ja ta pani temale nimeks Joosep, öeldes: „Annaks Issand mulle lisaks veel teisegi poja!"

Et mõista hiljem paremini, mis toimub 1. Moosese raamatu lõpuosas, juhin siin tähelepanu sellele, et Joosep oli just nimelt Raaheli esimene laps. Just Raahel oli ju see naine, keda Jaakob hakkas kõigepealt armastama ja kelle nimel hakkas ta Laabanit teenima. Pole raske juba ette arvata, kuidas suhtub Jaakob nüüd sellesse pojasse, kelle lõpuks ometi on talle ilmale toonud see naine, keda ta tegelikult on armastanud. Ja pole ka raske kujutleda, kuidas suhtuvad sellesse kõik ülejäänud lapsed, kui nad näevad, kuidas seda viimast nendele eelistatakse. Juba Jaakobi

lapsepõlvekodus oli kummalgi vanemal oma lemmiklaps. Tema enda perekonnas on need vastuolud hoopis tugevamad. Jälle näeme, et inimesed lõikavad seda, mida nad on külvanud, ja saak on alati suurem kui külv.

Edaspidi näeme, et Joosep on see, kes pole küll milleski süüdi, kuid kes peab kõige selle tõttu kõige rohkem kannatama. Patt kannab oma kibedat vilja ka nende inimeste elus, kes on Jumala poolt kutsutud ja valitud. Ja mõnigi kord peavad ühtede inimeste pattude pärast kannatama hoopis teised.

_____

Jaakobi perekonnas on nüüd neli ema, kes kõik omavahel võistlevad. on vältimatu, et see võistlemine ja kadedus kandub üle ka lastele. Kui lõpuks sünnib kaua oodatud Joosep ja kõik näevad, et nüüd hoolib Jaakob veel ainult temast, on kõik valmis selleks, et vihkamine ja kättemaks ühel hetkel lõkkele lööksid.

Selleni aga läheb siiski veel aega. Enne seda peab Jaakob kohtuma veel mõnegi raskusega. Nendest kuuleme edaspidi. Meil aga on põhjust mõelda, millised on suhted meie perekonnas. Ega me äkki külva seemneid, mis tulevikus võiksid kanda väga kibedat vilja? Eriti kibedat vilja kannab see, kui mõni mees peaks äkki leidma, et keegi kusagil on ilusam, kui tema oma naine, ja jooksma selle järele. Sellisest olukorrast ei saa küll iialgi tulla midagi head.

PKK0048 1Ms 30:25 – 31:16

Jaakobi varandus kasvab

Hoolimata mitmesugustest probleemidest, on Jaakobi elu Laabani juures ka õnnistatud. Tal on juba suur perekond. Tema kogemused lambakarjusena on teinud temast selle ala asjatundja. Ja otsekui tagatipuks kõigele muule heale, ka tema armastatud naine Raahel jäi lõpuks lapseootele ning sünnitas talle poja, kellele pandi nimeks Joosep.

Aga kõigest sellest hoolimata ei olnud Jaakob ikkagi rahul. Palgalisena töötada ei olnud kuigi meeldiv. Ta nägi, et ta teeb tööd oma onu kasuks, aga tal endal pole sellest õieti mingit tulu. Sest Laaban oskas kogu aeg korraldada asjad nõnda, kuidas need olid kasulikumad temale.

30:25–26 Ja kui Raahel oli Joosepi ilmale toonud, siis Jaakob ütles Laabanile: „Lase mind, et saaksin minna koju ja oma kodumaale! Anna mu naised ja lapsed, kelle pärast ma sind olen teeninud, ja ma lähen, sest sa tead ju ise, kuidas ma sind olen teeninud!"

Nii räägib Jaakob oma probleemist ja soovist oma onule ja äiale. Jaakob kuulus ju nende suurperekonda ja ilma nende heakskiiduta polnud tal midagi võimalik teha. Sellepärast pidi ta ütlema: "Anna mu naised ja lapsed". Ilma suurpere pea loata ei tohtinud ta võtta isegi oma naisi ja lapsi, et nendega minema minna.

Aga otsustajad ei nõustunud Jaakobi ettepanekuga.

30:27 Ja Laaban vastas temale: „Kui ma nüüd sinu silmis armu leiaksin! Märgid näitavad mulle, et Issand on mind sinu pärast õnnistanud."

Meie ei tea, millistest märkidest oli Laaban seda märganud. Aga igal juhul oli ta märganud seda, mida on sageli märgatud ka mujal: need, kes elavad osaduses Jumalaga, avaldavad head mõju ka teistele enda ümber. Ja sellisest õnnistusest ei tahtnud Laaban ilma jääda. Nii teeb ta uue ettepaneku:

30:28 Ja ta ütles: „Nimeta mulle oma palk ja ma annan selle!”

Laabani ettepanek tundub esialgu täiesti aus ja õiglane, aga see ei rõõmusta Jaakobit. Sest Jaakob on õppinud, et Laabani kommete hulka ei kuulu sõlmida niisuguseid lepinguid, millest ta ise kasu ei lõikaks. Niisiis vastas Jaakob, nagu näeme edasi.

31:29–30 Siis ta vastas temale: „Sina tead ise, kuidas ma sind olen teeninud ja mis on saanud su karjast minu juures. Sest pisut oli seda, mis sul oli enne mind. See on aga ohtrasti kasvanud ja Issand on sind õnnistanud minu sammude läbi. Millal ma siis nüüd saan hoolitseda ka oma pere eest?”

Jaakob ei muretsenud ilmaaegu. Tal oli juba kaks naist, kaks liignaist, üksteist poega ja üks tütar. Sellise perekonna eest hoolitsemine nõuab ka kapitali. Nii jätkub kauplemine:

30:31–32 Siis ta küsis: „Mis ma sulle pean andma?” Ja Jaakob vastas: „Ära anna mulle midagi. Kui sa lubad mulle seda, siis ma karjatan ja hoian veelgi su lambaid ja kitsi: ma käisin täna läbi kõik su lamba- ja kitsekarjad, lahutades kõik tähnilised ja kirjud uted ja kõik mustad uted su tallede seast, samuti kirjud ja tähnilised kitsede hulgast. Need olgu mulle palgaks

Jaakob on tõenäoliselt kaua mõelnud, enne kui ta tuleb lagedale selle ettepanekuga. Küllap on ta aastate jooksul katsetanud ka mitmesuguseid meetmeid lammaste sigivuse tõstmiseks. Ja tema tööl oli tulemusi, sest ta võis Laabanile öelda, et aastate jooksul on tema väike kari kasvanud suureks. Nii oli Jaakobil valminud plaan, kuidas koguda isiklikku kapitali. Laaban aga ilmselt ei osanud arvata, mida Jaakob silmas pidas. Jaakob jätkas:

30:33–36 ja mu õigus kostku minu eest tulevikus, kui sa tuled mu palka vaatama: kõik, kes ei ole tähnilised ja kirjud kitsede hulgas ja mustad tallede seas, loetagu minu poolt varastatuiks!” Ja Laaban vastas: „Hästi, sündigu tõesti su sõna järgi!”

Ja ta lahutas selsamal päeval vöödilised ja kirjud sikud ja kõik tähnilised ja kirjud kitsed, kellel oli valget küljes, ja kõik mustad tallede seas, andis need oma poegade hooleks ning jättis kolme päeva tee enese ja Jaakobi vahele; Jaakob aga jäi karjatama Laabani ülejäänud lambaid ja kitsi.

Laaban on ehtne Laaban. Kuna kirjuid kitsi ja musti lambatallesid sünnib ilmselt harva nagu valgeid vareseid, siis arvab Laaban ilmselt kõigepealt, et Jaakob oli rumal ja tegi tema jaoks väga soodsa ettepaneku. Aga et asjas täiesti kindel olla, vahetas ta karjad: Jaakobi jao andis oma poegade hooleks ja enda karjad jättis Jaakobi hooleks. Nii ei saa Jaakob teha oma osaga mingit sohki ja pealegi on tema poegadel palju kergem töö, sest see karja osa on hoopis väiksem. Jaakob aga hoolitsegu endiselt suurema osa minu karja eest ja vaadaku siis, kui suur preemia talle koguneb! "Suurepärane!" – võis Laaban mõelda, omaette vaikselt käsi hõõrudes.

Jaakob aga asus tegutsema.

30:37–39 Ja Jaakob võttis enesele papli-, mandli- ja plataanipuu tooreid keppe ja kooris neile valged vöödid, paljastades keppide valge puu. Siis ta pani kooritud kepid lammaste ja kitsede ette rennidesse ja veekünadesse, kuhu loomad tulid jooma; ja joomas olles nad paaritusid. Ja kui lambad ja kitsed keppide juures paaritusid, siis nad sünnitasid tallesid: vöödilisi, tähnilisi ja kirjusid.

Siinkohal võiks tekkida küsimus: kas Jaakob on ebausklik või teeb ta mingeid nõiatempe? Kui küsiksime asjatundjatelt karjakasvatajatelt, kas niisugused võtted loomade paaritamise juures ka tegelikult võiksid mõjutada sündinud tallede

värvi, arvan, et nad annavad eitava vastuse. Tänapäeval ütleksime lihtsalt, et sündivate tallede värv sõltub nende vanemate geneetilistes koodides sisalduvatest võimalustest, mitte sellest, mida loomad paaritades vaatavad.

Aga niisama tõsi on ka see, et oma meetodit kasutades saavutas Jaakob just niisugused tulemused, nagu ta soovis. Muidugi näeme taas ka seda, et jälle kord Jaakob õigustab oma nime. Ta ei oota Jumala õnnistusi lihtsalt istudes käed rüpes, vaid teeb nende saavutamise nimel seda, mida ta teha oskab. Kuna nad on Laabaniga paras paar või siis võrdväärsed vastased, siis inimlikult vaadates nii ongi kõige õigem ja kindlam.

Ja millised tulemused olid Jaakobi tegevusel?

30:40–43 Ja Jaakob eraldas noored jäärad: ta pööras isaloomade pead vöödiliste poole ja kõigi mustade poole Laabani karja hulgas. Nõnda tegi ta enesele eraldi karjad ega pannud neid Laabani lammaste ja kitsede sekka. Ja iga kord, kui tugevamad loomad paaritusid, pani Jaakob kepid künadesse nende silme ette, et nad paarituksid keppide juures. Aga kui loomad olid nõrgemad, siis ta ei pannud. Nõnda said nõrgad Laabanile ja tugevamad Jaakobile.

Ja mees kosus väga ja tal oli palju lambaid ja kitsi, teenijaid ja sulaseid, kaameleid ja eesleid.

Tänapäeva keeles võiksime öelda lihtsalt, et Jaakob tegeles aktiivselt tõukarja aretamisega, kasutades kõiki võtteid, mis tol ajal olid selleks tuntud. Jaakob ei teadnud midagi geenidest, küll aga võime öelda, et ta taipas ühte ja teist pärilikkusest. Ta teadis, et on asju, mis mõjutavad nii inimeste kui ka loomade elu, ja ta mõjutas neid asjaolusid nii, nagu oskas.

Kas on siin tegemist lihtsalt usuga? Keegi on öelnud, et need vöödilised kepid olid vajalikud mitte kitsedele ja lammastele, vaid Jaakobile endale − selleks, et ta usuks, et tema tööl on tulemus. Selles seletuses võib olla oma iva. Sest nii tegutsevad inimesed alati − nad teevad seda, millel usuvad olevat tulemusi. Ja usk on asi, mis Jeesuse sõnade kohaselt võib isegi mägesid teisale paigutada. Usumaailmas kohtume sageli asjadega, millel ratsionaalne seletus lihtsalt puudub, aga mis ometi toimivad. Samasugune võib olla siin lugu ka Jaakobi ja tema karjaga − kari kasvas viisil, mis loogiliselt võttes ei saanud olla võimalik.

––––––

Oleme jõudnud oma järjega 1. Moosese raamatu 31. peatükki. Siin leiame, et ka Jumal tahab, et Jaakob lahkuks Laabani juurest. Jumal ei tahtnud, et Jaakobi lapsed kasvaksid üles Laabani majapidamises, kus lõppude lõpuks tema tahet suuremat ei otsitud. Jaakob lahkub Laabani juurest ootamatult, otsekui põgenedes, aga siiski näeme, et Jaakobi ja Laabani vahel sünnib ka lepitus. Ennekõike aga räägib see peatükk sellest, kuidas Jaakob läheb tagasi sellele maale, mille Jumal on tõotanud juba tema vanaisale Aabrahamile.

Jaakob on teinud läbi oma kooli Laabani juures ja tal on aeg minna edasi. Aga tagasi koju minek tähendas ka seda, et Jaakobil oli aeg kohtuda oma vanade probleemidega ja need lahendada. Hirm selle kõige ees viis selleni, et Jaakob pidi lõpuks maadlema lausa Jumalaga.

31:1–2 Aga ta kuulis Laabani poegade kõnelusi, kes ütlesid: „Jaakob on ära võtnud kõik, mis oli meie isa päralt. Sellest, mis oli meie isa päralt, on ta enesele soetanud kõik selle rikkuse.” Ja Jaakob nägi Laabani palet, ja vaata, see ei olnud enam ta vastu nagu enne.

Tuleb välja, et mitte ainult Jaakob ei käinud elukoolis, vaid ka Laaban. Mõlemad pidid õppima, et mida inimene iial külvab, seda ta ka lõikab, ja kui lähed juba pettuse teele, siis saad kord ka ise petta. Seda oli nüüd pidanud märkama ja õppima ka Laaban, ja see peegeldus tema näol, nii et seda märkas isegi Jaakob. Laaban ja tema lapsed ei saanudki enam rahulolevalt käsi hõõruda. Ja see tähendas, et suhtumine Jaakobisse ja ühtlasi tema olukord Laabani perekonnas muutusid talle ebasoodsamaks.

Jumal kasutab ka muutunud olukordi selleks, et oma rahvast juhtida. Olukorrad ei ole ainuke viis, mille läbi Jumal oma rahvast juhib, aga see on üks nendest viisidest. Kui olukorrad muutuvad, siis sunnib see ka kristlasi mõtlema, kuidas uutes oludes kõige paremini toime tulla. Nii et kui olukorrad muutuvad, tähendab see alati ka seda, et nüüd tuleb olukorda uuesti hinnata ja oma tegevust vastavalt sellele ehk uuesti kavandada.

Siiski ei ole olukord üksi alati veel piisav alus otsustamiseks. Hoopis parem on, kui sellele lisandub veel ka otsene Jumala sõna. Ja seda näemegi 31. peatüki järgnevates salmides.

31:3–4 Siis Issand ütles Jaakobile: „Mine tagasi oma isade maale ja oma sugulaste seltsi. Mina olen sinuga!" Ja Jaakob läkitas sõna ning käskis kutsuda oma karja juurde väljale Raaheli ja Lea

Jumal oli see, kes ütles Jaakobile sisuliselt: "Nüüd sulle siin koolis käimisest aitab. Mine edasi − see tähendab: tagasi sinna, kuhu sa tegelikult kuulud! Ja mina olen sinuga!" Ja see sõna pani Jaakobi liikuma. Ta mitte lihtsalt ei rõõmustanud selle sõnumi üle, mille Jumal talle andis, vaid ta hakkas selle põhjal otsekohe tegutsema. Selline teguviis on Jumalaga koos käies väga oluline. Ainult nõnda on võimalik tegelikult jätkata oma teekonda koos Jumalaga.

Jaakob kutsus enda juurde kõigepealt oma naised, ja nagu loeme järgmistest salmidest …

31:5–6 ning ütles neile: „Ma näen teie isa palgest, et ta ei ole enam mu vastu nagu enne. Aga mu isa Jumal oli mu juures. Te ju teate, et ma olen teeninud teie isa kõigest väest.

Siin ei ole põhjust Jaakobi sõnades kahelda. Ta pole laiselnud, vaid on teinud oma tööd eeskujulikult. Ka Laabanil oli põhjust tema töö tulemustega ainult rahul olla. Aga nii Jaakob kui ka tema naised teadsid seda, millest Piibel meile lähemalt ei ole rääkinud, aga millest on kokkuvõte järgmises salmis:

31:7 Kuid teie isa narritas mind ja muutis mu palka kümme korda. Jumal aga ei ole lubanud teda mulle kurja teha.

Siit saame järeldada, et Jaakob ja Laaban tegelesid läbi aastate katsetega üksteist üle trumbata. Jaakob oli siin raskemas olukorras, sest Laaban oli ju peremees. Peremehena võis ta sulase töötingimusi alati muuta vastavalt sellele, kuidas arvas parajasti olevat kasulikum. Selle üle Jaakob siin kurdabki, aga samas tõdeb, et Jumal on siiski olnud temaga ja teda aidanud. Seda kirjeldab Jaakob järgmistes salmides.

31:8–9 Kui ta ütles nõnda: Tähnilised saagu sinule palgaks, siis kõik lambad ja kitsed poegisid tähnilisi. Ja kui ta ütles nõnda: Vöödilised saagu sinule palgaks, siis kõik loomad poegisid vöödilisi. Nõnda võttis Jumal teie isa karja ja andis mulle.

Laaban oli näinud, kuidas Jaakob tema karjast loomi endale sai. Ta oli küll üritanud lepinguid mitmel moel muuta ja ümber teha, aga Jaakob oli ikkagi peale jäänud. Järgnevatest salmidest aga selgub meie jaoks veel midagi väga huvitavat.

31:10–12 Lammaste ja kitsede innaajal tõstsin ma oma silmad üles ja nägin unes, vaata, et isased, kes kargasid emaseid, olid vöödilised, tähnilised ja laigulised. Ja Jumala ingel ütles mulle unes: Jaakob! Ja ma vastasin: Siin ma olen! Siis ta ütles: Tõsta ometi oma silmad üles ja vaata: kõik isased, kes kargavad emaseid, on vöödilised, tähnilised ja laigulised, sest ma olen näinud kõike, mis Laaban sulle teeb!

Siin saime teada midagi, millest meil vahepeal aimu ei olnud. Nimelt: Issand oli olnud Jaakobile siiski ligemal, kui meie oleksime arvanud. Jaakob käis karmis elukoolis, aga mitte ilma Issanda ligiolu ja abita. Issand oli kõike näinud ja ilmunud Jaakobile isegi unes, juhatades teda ja andes talle nõu, kuidas tegutseda. Tuleb välja, et Jaakob ei teinud karja hoides omapead seda, mis ta tegi. Tema ajendiks polnud ebausk või nõidus, vaid see, mida Jumal oli talle ilmutanud.

Unenäod on üks Jumala meetod, mida ta kasutab oma rahva juhtimiseks. Sellest ei tea kõrvalolijad enamasti midagi, nagu ei teadnud meie ja isegi Jaakobi enda naised selle hetkeni. Aga kui inimene lähtub sellest, mida Jumal talle ilmutab, ja tegutseb sellele vastavalt, siis on ka tulemused sellele vastavad. Nii oli see Jaakobi elus ja nii on see ka iga kristlase elus. Jaakob ei teadnud geenidest midagi, Jumal aga teadis – ja korraldas asjad nii, nagu tema silmis oli kõige õigem! Jaakob lihtsalt uskus Jumalat, käies tema koolis ja tegutsedes vastavalt tema näpunäidetele. Ja kui inimene tegutseb usus, vastavalt Jumala antud näpunäidetele, siis on tulemused alati hämmastavad. Siis sünnivad asjad, mida loogiliselt võttes juhtuda ei saa, ja sünnivad ka nende inimeste elus, kes seda iseenesest väärt ei ole.

Tuletame jälle kord meelde, et Jumala õnnistused ei tarvitse olla mingi preemia ega tasu eeskujuliku teenistuse või usuelu eest. Lihtsalt Jumala õnnistused on üks kaasnähtus sinu elus, kui sa elad oma elu koos Jumalaga. Need kuuluvad usuelu juurde.

–––––

Issand ütles Jaakobile: "Ma olen näinud kõike, mis Laaban sulle teeb." See on väga tähtis lause ka meie jaoks, kui leiame, et keegi teeb meile ülekohut ja meil pole võimalust ennast kaitsta. Sulasena polnud Jaakobil võimalust pöörduda ühtegi kohtusse oma õiguste kaitseks. Ja ülekohtuseid asju korraldatakse sageli nii peenelt, et kohus ei suudagi neid lahendada. Jumal aga tuleb ja ütleb: "Ma olen näinud kõike ja mina korraldan seda, kuidas tegelikult asjad edasi arenevad."

On aeg, millal tuleb ülekohut kannatada ja sellest õppida, aga on ka aeg, mil Jumal ütleb: "Nüüd aitab!" Ja see hetk on Jaakobi elus nüüd kätte jõudnud.

31:13 Mina olen Peeteli Jumal, kus sa võidsid samba, kus sa andsid mulle tõotuse. Võta nüüd kätte, lahku siit maalt ja mine tagasi oma sünnimaale!”

Jaakobi elus on möödunud aastakümned, kus ta pidi võitlema oma onuga ja tema poolt korraldatud olukordadega. Vahepeal on Jumal tema eest kaudselt hoolitsenud ja ka unenäos teda kinnitanud. Ja nüüd on see Jumal siin ning ütleb: "Ma pole midagi unustanud ega kuhugi kadunud. Mul on meeles, kuidas me kohtusime Peetelis ja kuidas sa andsid mulle tõotuse. Ma olen kõike näinud, mis sinuga on vahepeal toimunud. Ja nüüd – lähme edasi! Läheme sinna, kuhu sa tegelikult kuulud, ja mina saadan sind." – Seda tähendab see, mida Jumal nüüd Jaakobile ütles.

See pidi olema Jaakobile väga julgustav ja kinnitav. Maa, kuhu Jumal nüüd Jaakobit tagasi kutsub, on seesama maa, mille ta on tõotanud juba Aabrahamile ja Iisakile enne teda. Sellel maal peab jätkuma tema elu.

Aga kuidas suhtuvad Jaakobi jutusse tema naised?

31:14–15 Siis Raahel ja Lea vastasid ning ütlesid temale: „Kas meil ongi enam osa või omandit meie isakojas? Eks ta ole pidanud meid võõraks, kuna ta meid müüs ja ise muidugi ka meie hinna ära sõi!

Selgub, et mitte ainult Jaakob ei tunne end olevat Laabani poolt petetud, vaid seda tunnevad isegi tema enda tütred – ka neid on Laaban lihtsalt omakasu eesmärgil ära kasutanud. Nad on seda märganud ja nad on oma isa peale kibestunud. Nii on nad enam kui valmis minema koos Jaakobiga teele. Nad ütlevad:

31:16 Jah, kõik see rikkus, mille Jumal meie isalt ära võttis, on meie ja meie laste oma. Ja nüüd tee kõik, mis Jumal sulle on öelnud!”

Hoolimata pidevast omavahelisest võistlemisest olid Jaakobi naised õppinud Jaakobit usaldama. Küllap olid nemadki näinud, et Jumal Jaakobit õnnistas. Et nad olid seda näinud, siis olid nad ka valmis usaldama nii Jaakobit kui ka tema Jumalat. "Tee kõik nii, nagu sinu Jumal sulle ütles", ütlevad nad. Ja seda ütlevad nad targasti.

Armas raadiokuulaja, võib-olla oled sinagi oma elus kunagi ammu andnud Jumalale mingeid tõotusi. Võib-olla on sellest möödunud palju aega ja su elus on juhtunud asju, mille tõttu tundub: "Jumal võib olla mind hoopis unustanud." Võib-olla kahtled, kas kunagi Jumalale antud tõotused enam kehtivad. Ehk oled pidanud sügavalt pettuma iseendas ja samuti nendes, kellega sa koos elad. Aga tänase sõna põhjal võid arvestada: Jumal ei ole ka sind unustanud ega sinu elust kuhugi kadunud. Ta on näinud kõike, mis sinuga on juhtunud, aga ta pole oma plaane sinu elu jaoks läbi kriipsutanud. Täna tuleb ta ka sinu juurde ja ütleb oma sõna läbi: "Läheme tagasi sinna, kuhu sa tegelikult kuulud! Läheme tõotatud maale! Mul on sinu jaoks veel üht-teist varuks!"

PKK0049 1Ms 31:17 – 54

Jaakob lahkub Haaranist

Jaakobi elust on kulunud paarkümmend aastat, teenides onu Laabanit, kes püüdis teda igati võimalikult kasulikult ära kasutada. Lõpuks hakkas tal siiski mõõt täis saama. Ta oli tüdinud Laabani omakasupüüdlikkusest ja tahtis alustada oma elu. Tal oli ju isegi juba 12 last. Aga lõplik otsus lahkuda sündis ikkagi alles siis, kui Jumal ise talle ilmus ja käskis tal minna tagasi tõotatud maale. Lahkumine ise oli aga sedavõrd hell ja problemaatiline teema, et Jaakob pidas targemaks sellest oma äiale üldse mitte rääkidagi. Kes teab, mis viimane jälle välja mõtleb, selleks et teda kinni hoida. Nii on Jaakobi lahkumine Haaranist üsna sarnane sellele, kuidas ta kord varem lahkus oma kodunt, põgenedes Eesavi viha eest.

31:17–19 Ja Jaakob võttis kätte, tõstis oma lapsed ja naised kaamelite selga ja saatis teele kogu oma karja ja kõik oma varanduse, mis ta oli kogunud, oma karjavaranduse, mis ta Mesopotaamias oli soetanud, et minna oma isa Iisaki juurde Kaananimaale. Aga Laaban oli läinud lambaid niitma. Ja Raahel varastas oma isa teeravikujud.

Jaakob lahkus salaja. Aga erinevalt lahkumisest Beersebast paarkümmend aastat tagasi on tal seekord suur varandus ja ta valmistub oma reisiks korralikult. Ta võtab kaasa kogu oma varanduse – nii karja kui ka teenijad ja kaamelid.

Tähelepanu äratab ja üllatab aga Raaheli tegevus – minnes varastab ta oma isa teeravikujud. See tähendab, ta võtab kaasa oma kodujumalad. Kõigepealt näeme sellest, et Laabani kodus teeniti ebajumalaid. Seal ei tuntud seda Jumalat, keda tundis Jaakob, või igatahes vähemalt ei teenitud teda. Sellepärast polnud Laabani kodu ka soodus

keskkond Jaakobi laste üles kasvatamiseks. Aga kõige omapärasem kõige selle juures on siiski Raaheli tegu. Miks oli tal vaja oma isa jumalaid kaasa võtta?

Kõigepealt võib muidugi pakkuda vastuseks, et Raahel oli nende jumalatega ikkagi lapsest saadik harjunud ega tahtnud minna teele ilma julgestuseta, mida need jumalad talle pakkusid. Aga siiski, kas oli peapõhjus ikka selles? Pisut varem olid ju Jaakobi naised olnud valmis kuulama seda Jumalat, kes oli ilmunud Jaakobile.

Tegelikult oli Raahelil tõenäoliselt hoopis teine põhjus, miks ta jumalakujud varastas. Nendel aladel, kus omal ajal elas ka Laaban, on tehtud tähelepanuväärseid arheoloogilisi avastusi. Näiteks on teada, et 1500 aastat eKr oli nendel aladel Mitannia kuningriik. Ühel Irkuki lähedal toimunud väljakaevamisel leiti dokumente, mis sisaldasid selle kuningriigi seadusi. Neis seadustes oli juttu ka jumalakujudest. Dokumentidest selgus, et isikul, kelle valduses olid jumalakujud, oli pärimisõigus. Ja nüüd meenutame, et kui Jaakob rääkis oma naistele plaanist Haaranist lahkuda, vastasid nad, nagu nägime 31. peatüki salmides 14−16. Loen selle seekord soomekeelse tõlke järgi:

"Meil ei ole oma isa juures enam mingit pärandit järel. Ta kohtles meid nagu orje, sest ta müüs meid ja sõi ise pealegi ära selle hinna, mis ta meie eest sai. Kogu see varandus, mille Jumal on meie isalt ära võtnud, kuulub meile ja meie lastele."

Kui mõni sajand hiljem leitud pärimisseadused, mis väljakaevamistel on leitud, kehtisid juba Laabani ajal, siis on Raaheli tegu hoopis lihtsam mõista − ta tahtis kindlustada pärandit ka oma lastele, kellelt Laaban oli selle oma ahnusega riisunud. Ja samuti mõistame hoopis paremini, miks Laaban hiljem oma jumalakujusid nii innukalt otsib.

Kui ettevalmistused on tehtud, läheb Jaakob koos oma pere ja varandusega teele.

31:20–21 Jaakob kasutas süürlase Laabani teadmatust ega andnud temale märku, et ta põgeneb. Nõnda ta siis põgenes koos kõigega, mis tal oli, võttis kätte ja läks üle jõe ning siirdus Gileadi mäestiku poole.

Jaakob valis hoolikalt aja, millal teele minna. Ta ootas hetke, mil Laaban oli piisavalt kaugel oma karjade juures, ja läks siis kiiresti liikvele, ilma et ta oleks varem oma plaanidest rääkinud. Ta liikus lõuna poole, kasutades üht tolleaegset suurimat maanteed. Hiljem hakkasid antiikaja roomlased kutsuma seda teed Mere teeks, sest üks selle tee haru viib piki Vahemere idarannikut Egiptusesse. Damaskuse lähedal hargneb sellest teest teine haru, mis viib läbi Jordani jõest ida pool asuvate Moabi ja Edomi mäestike Punase mere ja Akaba lahe äärde. See tee lõpeb umbes seal, kus praegu on tänapäevase Jordaania riigi võib-olla kõige tuntum kuurort − Akaba. Seda Mere tee idapoolset haru hakati nimetama Kuningateeks.

Just seda teed kasutabki nüüd Jaakob, asudes teele tõotatud maale.

31:22–23 Aga kolmandal päeval anti Laabanile teada, et Jaakob oli põgenenud. Tema võttis siis enesega kaasa oma suguvennad ja ajas teda taga seitse päevateekonda ning jõudis Gileadi mäestikus temale järele.

Laaban saab teada Jaakobi reetlikust lahkumisest, ja loomulikult ei rõõmusta ta selle üle. Tagaajamine lõpeb Gileadi mägedes. Jaakobil on kulunud selle teekonna läbimiseks umbes 10 päeva ja läbinud on ta selle aja jooksul umbes 600 km. Jaakob oli tõesti kiirustanud. Ta oli juba ette arvanud, et teda hakatakse taga ajama.

Tagaajajad olidki kiiremad ja said ta lõpuks kätte. Ja Jaakobil oleks ilmselt halvasti läinud, kui jällegi Jumal ei oleks vahele seganud.

31:24 Kuid Jumal tuli süürlase Laabani juurde öösel unes ja ütles temale: „Hoia, et sa Jaakobile ei ütle head ega halba!”

See oli hoiatus, et Laaban peab hoiduma vägivallast. "Vaata, et sa talle midagi ei tee!" − ütleksime me tänapäeval. Ja seda hoiatust Laaban kuulas.

31:25 Kui Laaban Jaakobile järele jõudis, oli Jaakob mäestikus telgi üles löönud, ja Laabangi suguvendadega lõi telgi üles Gileadi mäestikku.

Laaban oli Jaakobit kättemaksuhimuliselt taga ajanud, aga nüüd otsustas ta, võib-olla Jumalalt saadud hoiatuse tõttu, siiski alustada suhteliselt rahulikult.

31:26–27 Ja Laaban ütles Jaakobile: „Mis sa oled teinud? Sa kasutasid mu teadmatust ja viisid ära mu tütred, nagu oleksid nad olnud mõõga abil vangistatud. Miks sa põgenesid salaja ja vargsel viisil ega teatanud mulle, et oleksin saanud sind rõõmsasti ära saata laulude, trummi ja kandlega?

Ka siin näeme, et Laaban on ikka ehtne Laaban. Ta teeb näo, nagu oleks kogu probleem olnud ainult selles, et hüvastijätupidu jäi pidamata! Selles teeb ta Jaakobi süüdlaseks. Ja salmidest 28 ja 29 näeme, et ta kõneleb, nagu oleks tegemist päris õilsa heategijaga:

31:28–29 Sa ei lasknud mind suudelda oma poegi ja tütreid! Sa oled nüüd talitanud mõistmatult. Mul oleks meelevald teha teile kurja. Aga teie isa Jumal rääkis minuga eile öösel, öeldes: Hoia, et sa Jaakobile ei ütle head ega halba!

Vist poolkogemata tunnistab Laaban tegelikult isegi, et tal oli mõttes midagi hoopis muud, kui ainult noomitusjutlus. Aga alles järgmises salmis tuleb peamine süüdistus:

31:30 Nüüd oled sa küll läinud oma teed, sellepärast et sa igatsesid nii väga oma isakoja järele. Aga mispärast sa varastasid mu jumalad?”

Tõenäoliselt on just siin suurim põhjus, miks Laaban nii vihane oli ja Jaakobit taga ajas. Ta oli jäänud ilma oma jumalakujudest − oma pärimisõiguse tagatisest. Tegemist oli suurte summadega.

Pole teada, kas Laaban neid jumalaid kummardades neile ka otseselt ohverdas. Küll aga võime näha, et täie südamega teenis ta kõike seda, mida need jumalakujud esindasid − rikkust, varandust ja võimu.

Needsamad kuuluvad tähtsamate jumalate hulka ka tänapäeval. Ja inimesel läheb väga halvasti, kui keegi neid tema jumalaid − tänapäeva keeles: väärtusi − puutub või need temalt riisub. Enamik inimesi on valmis tegema ükskõik mida, et need jälle tagasi saada. Kes on nende jumalate teenimisele andunud, need ei hooli teiste inimeste õigustest ega isegi elust. Loomulikult on tegemist ebajumalatega, mitte tõelise Jumalaga, nagu ka Laabani puhul. Neid jumalaid peab inimene ise kaitsma. See on tegelikult naeruväärne, aga nii see tõesti on. Need jumalad esindavad inimese jaoks tõesti suuri ja tähtsaid väärtusi. Elav Jumal aga ei vaja inimeste kaitset, vaid ta kaitseb ise oma rahvast.

Seda märkas ka Laaban, kui ta jõudis järele oma kaotatud jumalatele − tõeline ja elav Jumal kaitses Jaakobit, keda tema taga ajas. Nii võime teha järelduse, et ei ole siiski ükskõik, milliseid jumalaid inimene teenib. Kõik jumalad ei ole võrdsed ja kõigi jumalate teenimine ei vii samasuguste tulemusteni. Ebajumalate kummardamise tulemus on lõppude lõpuks lootusetus ja surm, taeva ja maa Jumal aga annab oma teenijatele elu, millel lõppu ei olegi.

Jaakobi vastust näeme järgmistes salmides.

31:31–32 Ja Jaakob vastas ning ütles Laabanile: „Sellepärast et ma kartsin. Sest ma mõtlesin, et sa röövid minult oma tütred. See, kelle juurest sa leiad oma jumalad, ärgu jäägu elama! Meie suguvendade ees otsi läbi, mis mul kaasas on, ja võta ära, mis on sinu!" Aga Jaakob ei teadnud, et Raahel oli need varastanud.

Jaakob saab aru, miks jumalakujude varastamine on Laabanit vihastanud. Ja nii annab ta talle loa oma laager läbi otsida. Jaakob ei teadnud, et seda tehes riskis ta oma kõige armsama naisega. Mis oleks Jaakob teinud, kui Raaheli vargus oleks välja tulnud?

31:33–35 Ja Laaban läks Jaakobi telki ja Lea telki ja mõlema teenija telki, aga ei leidnud midagi; ja Lea telgist välja tulnud, läks ta Raaheli telki. Kuid Raahel oli võtnud teeravid ja oli pannud need kaameli sadula tasku ning istus ise nende peal. Ja Laaban kompas läbi kogu telgi, aga ei leidnud midagi. Ja Raahel ütles oma isale: „Ärgu süttigu viha mu isanda silmis, et ma ei saa su ees üles tõusta, sest mul on naiste asjad!" Nõnda ta otsis läbi, aga teeraveid ta ei leidnud.

Laaban oli arvanud, et kindlasti on üks tema tütardest tema jumalakujud võtnud. Keegi muu kui sugulane ei saagi ju pärandile pretendeerida. Aga Laabanil ei õnnestu oma jumalaid leida, sest Raahel pole mitte asjatult oma isa tütar.

Seepeale Jaakob vihastub ja valab Laabanile välja kogu oma 20 aasta jooksul kogunenud kibeduse. Nüüd ütleb ta Laabanile välja kõik, mis tal seni sulaseseisuse tõttu on ütlemata jäänud.

31:36–42 Siis Jaakob vihastus ja riidles Laabaniga. Ja Jaakob kostis ning ütles Laabanile: „Milles seisneb mu üleastumine? Mis on mu patt, et oled mind nii tulisi jalu taga ajanud? Kuna sa oled läbi otsinud kogu mu kraami, siis missuguse oma koja riista oled sa leidnud? Pane siia minu suguvendade ja oma suguvendade ette, et nad võiksid õigust mõista meie mõlema vahel! Ma olin sinu juures kakskümmend aastat. Su lambad ja kitsed ei heitnud loodet ja jäärasid su karjast ma ei söönud. Murtut ma sulle ei toonud, ma pidin selle hüvitama. Sa nõudsid minult niihästi päeval kui öösel varastatut. Päeval piinas mind palavus ja öösel külm, ja uni põgenes mu silmist. Nüüd ma olen olnud su kojas kakskümmend aastat. Neliteist aastat ma teenisin sind su kahe tütre pärast ja kuus aastat lammaste ja kitsede pärast, ja sa muutsid mu palka kümme korda. Kui minuga ei oleks olnud mu isa Jumal, Aabrahami Jumal, Iisaki Kartus, siis oleksid sa mind nüüd tühje käsi ära saatnud. Jumal on näinud mu häda ja mu kätevaeva ja on eile öösel teinud otsuse."

Jaakobi sõnu kuuldes tekib tema vastu kaastunne. Ja ometi on ta tegelikult üksnes lõiganud seda, mida ta ise on varem külvanud. Varem kodus olles ei tahtnud ta oodata Jumala tahte täitumist, vaid hakkas oma asju ise korraldama. Selle tagajärjel ta sinna elukooli sattuski. Nüüd on ta pidanud 20 aastat vaikselt Laabani sõna kuulama. Kui algul pettis Jaakob oma isa, siis hiljem pettis tema äiapapa teda. Jaakob oli noorem vend, aga kavaluse ja pettusega oli ta omandanud vanema venna õigused. Kui ta ise tahtis saada naiseks Laabani nooremat tütart, anti talle pettuse teel vanem. Omal ajal oli ta nõustunud petma oma isa, lastes oma käte ja kaela ümber mähkida kitsenahku. Hiljem petsid ta enda lapsed teda samuti kitse abil – nad tapsid kitse, kastsid Joosepi kuue selle vere sisse ja ütlesid Jaakobile, et metsloom on tema poja ära söönud. Jaakob pettis oma isa, öeldes, et ta on tema lemmikpoeg, ja teda ennast peteti samuti tema lemmikpoja Joosepi suhtes.

Nii on päris vapustav jälgida, kuidas toimib külvi ja lõikuse seadus. Mitte asjata ei öelnud Jeesus: "Mida inimene iial külvab, seda ta ka lõikab." Ei maksa arvata, et teatud inimeste või olukordade puhul tehakse selles seaduses

erandeid. Enesepettusega tegeleb see, kes arvab, et kui tal on piisavalt raha või võimu, siis õnnestub tal selle seaduse toimet vältida. Küsimus võib olla ainult selles, millal lõikuse aeg kätte jõuab.

_____

31:43–44 Siis Laaban kostis ja ütles Jaakobile: „Tütred on minu tütred ja pojad on minu pojad ja kari on minu kari, ja kõik, mis sa näed, on minu! Aga mida ma saaksin praegu teha oma tütarde heaks või nende poegade heaks, keda nad on ilmale toonud? Aga tule nüüd, tehkem leping, mina ja sina, ja see olgu tunnistajaks minu ja sinu vahel!"

Ime küll, kuidas Laaban siin oma mõtteviisi paljastab! Tema meelest kuulub see kõik temale, mis Jaakob on kaasa võtnud. Ilmselt hindas Jaakob olukorda õigesti, kui ta arvas, et Laabani juurest ei saa tulema teisiti kui põgenedes. Nüüd pole Laabanil enam muud võimalust kui olukorraga leppida ja püüda sellest võtta veel, mis võtta annab. Ta teeb ettepaneku sõlmida rahuleping, millega Jaakob ka nõustub. Lepingu tunnistajaks ja kinnitajaks saab kivi, mis sümboliseerib igavikku.

31:45–47 Siis Jaakob võttis ühe kivi ja pani sambaks püsti. Ja Jaakob ütles oma suguvendadele: „Korjake kive!" Ja need võtsid kive ning kuhjasid kivikangru; ja nad sõid seal kivikangru peal. Ja Laaban pani sellele nimeks Jegar-Sahaduuta; Jaakob aga nimetas selle Galeediks.

Laaban annab kivikangrule arameakeelse nime, Jaakob aga heebreakeelse. Mõlemad on tõlkes 'tunnistuskivikangur'. Peale selle meenutab heebreakeelne sõna *Galeed* kohanime Gilead, kus kõik see toimus. Nii on kivikangur sõlmitud lepingu igaveseks tunnistajaks.

Aga lepingu sisust räägivad järgmised salmid.

31:48–54 Ja Laaban ütles: „See kivikangur olgu täna tunnistajaks minu ja sinu vahel!" Seepärast ta pani sellele nimeks Galeed ja Mispa, sest ta ütles: „Issand valvab minu ja sinu vahel, kui me teineteist enam ei näe. Kui sa kohtled mu tütreid halvasti või võtad mu tütarde kõrvale teisi naisi, ilma et ükski inimene oleks meie juures, vaata, siis on Jumal ometi tunnistajaks minu ja sinu vahel."

Siis ütles Laaban Jaakobile: „Vaata, see kivikangur, ja vaata, see sammas, mille ma püstitasin enese ja sinu vahele, – see kivikangur olgu tunnistajaks, samuti olgu see sammas tunnistajaks, et mina ei tohi tulla sellest kivikangrust mööda sinu juurde ja et sina ei tohi tulla sellest kivikangrust ja sambast mööda minu juurde kurja tegema! Aabrahami Jumal ja Naahori Jumal, nende vanemate Jumal, see mõistku kohut meie vahel!"

Ja Jaakob vandus oma isa Iisaki Kartuse juures. Ja Jaakob ohverdas mäe peal tapaohvri ning kutsus oma suguvennad leiba võtma. Ja nad võtsid leiba ning jäid ööseks mäele.

Nimi *Mispa* on tõlkes 'vaatluspaik'. Kivikangur on igaveseks tunnistajaks, et mehed tõotavad edaspidi austada teineteise õigusi. Leping tegi Jaakobile kohustuseks hoolitseda Laabani tütarde eest ka pärast seda, kui Laaban läheb koju tagasi. Lepingu tunnistajaks kutsuti Jumal. Ja Jumala nimel tehtud lepingut ei riku ükski inimene, kes Jumalat kardab ja armastab. Seetõttu võis Laaban minna koju tagasi rahuliku südamega – ta teadis, et Jaakob kardab Jumalat.

Enne lahkumist veel söödi üheskoos. Söömisel on siin sama tähendus, mis täpil i-tähe peal. Veel tänapäevalgi on Iisraelis komme, et kui inimesed on omavahel tülitsenud ja seejärel ära leppinud, siis nad otsekui pitseerivad lepituse, süües üheskoos.

Sellega seoses võime ka mõelda, mida see tegelikult tähendab, kui Jeesus sõi koos patustega, või see, kui ta ütleb Ilmutusraamatus: "Vaata, ma seisan ukse taga ja koputan. Kui keegi kuuleb minu häält ja avab ukse, siis ma tulen tema juurde sisse ning söön õhtust temaga ja tema minuga."

_____

Pilt Laabanist ja Jaakobist on tegelikult äärmiselt eluline pilt. Just niiviisi käib tegelikult suurem osa elust inimühiskonnas. Püütakse üksteist võimalikult hästi ära kasutada ja teineteise arvel kasu lõigata. Seda isegi juhul, kui usutakse Jumalasse või jumalatesse, nagu uskusid nii Jaakob kui ka Laaban. Aga just sellises keskkonnas elades on Jumal kutsunud meid järgima Jeesust Kristust − ja saama ühtlasi tema sarnaseks! Et see kiiremini ja tõhusamalt läheks, selleks soovitab Jeesus Kristus Mäejutluses mitte kaitsta oma õigusi, vaid pigem olla kurjale järeleandlik. Inimlikult võib see tunduda arutu ja võimatu. Aga me ei tohiks siiski unustada ühte asja − seda, et on tõesti olemas ka Jumal, kes kõike näeb ja teab. Ja tema võib korraldada ka niisugused olukorrad, mis inimlikult võttes on täiesti võimatud. Isegi Jaakobi ja Laabani taolised tegelased võivad jõuda lepituseni Jumala nime juures.

Jumal teab, kus me elame. Tema tunneb kõiki meie olukordi ja kaasinimesi. On võimalik, et mõni meist peab kannatama omaenda organiseeritud elukoolis. Veel sagedamini juhtub, et inimesed kannatavad teiste pärast. Ometi näeb tõeline, elav Jumal kõike ja oskab meid õigel ning vajalikul hetkel ka tõhusalt aidata. Olgu see teadmine meile julgustuseks ja kinnituseks!

PKK0050 1Ms 32

Heitlus Jumalaga

Meie teekond koos Jaakobiga jätkub. Jaakob on üks Iisraeli rahva esiisa ehk patriarh. Sõna "patriarh" võib ehk silme ette manada pildi hallipäisest pika habemega vanaisast, kes istub tugitoolis ja meenutab möödunud aegu. Piiblit lugedes me aga niisuguseid patriarhe ei näe. Vastupidi. Nende elu oli aktiivne ja toimekas. Millal petetakse kitsenahkadesse riietudes vana isa, millal kohtutakse kaevul ilusa naisega, kellega saab abiellutud; millal põgenetakse elu eest tagaajajate eest ja millal riieldakse kaevude pärast. Üksluiseks nende elu küll pidada ei saa. Ja keset kõike seda elu õpetab Jumal neid inimesi ennast tundma. Just seda võib patriarhide elus väga selgesti näha.

Jumala teenimine ei tähenda elust eraldumist, vaid vastupidi, see viib inimese kokku elu väljakutsetega. Et Jumalat otsida, selleks pole tarvis minna kuhugi mingisse väga erilisse kohta. Ta on meie juures just meie argielus. Ja sellest elust, selle rõõmudest ja muredest võib talle palves rääkida. Ning just selles elus on leitav ka Jumala abi.

1. Moosese raamatu 32. peatükis kirjeldatakse meile Jaakobi elu võib-olla kõige tähtsamat hetke. See on hetk, mil ta elu sai uue suuna. Enne seda on ta pidanud käima päris raskes Jumala koolis. Koolmeistriks oli Laaban, kes tegi Jaakobile paljugi meelehärmi. Nüüd seisis tal ees veelgi otsustavam hetk.

Aga võtame asju järjekorras.

32:1 Aga Laaban tõusis hommikul vara, suudles oma poegi ja tütreid ning õnnistas neid; siis Laaban läks teele ja pöördus tagasi koju.

Nii lõppes üks periood Jaakobi elus. Kakskümmend aastat koos Laabaniga oli olnud pikk aeg, aga nüüd oli see möödas ja uued väljakutsed seisid ees.

32:2–3 Ka Jaakob läks oma teed. Aga temale tulid vastu Jumala inglid. Ja Jaakob ütles, kui ta neid nägi: „See on Jumala leer!" Ja ta pani sellele paigale nimeks Mahanaim.

Jaakob jätkas oma teekonda Jordanist ida pool, mööda Kuningateed lõunasse. Tee läks mööda Gileadi mägedest. Ja jõudes tõotatud maa piirkonda, kohtab ta esimese märgina sellest maast Jumala ingleid! Nii tuletab Jumal talle meelde, mis juhtus paarkümmend aastat tagasi Peetelis. Ka seal oli Jaakob näinud unes ingleid ja saanud Jumalalt tõotused. Need tõotused rääkisid maast, suurest rahvast, mis Jaakobist tulevikus põlvneb, ja õnnistusest, mis saab osaks kõikidele rahvastele.

Nüüd, kus Jaakob läheneb taas tõotatud maale, saadab Jumal talle vastu kõigepealt nö "tervitused", mis tuletavad talle seda kõike meelde. Nimi "Mahanaim", mis Jaakob sellele kohale andis, tähendab leere või eelposte. Jaakob oli tegelikult väga raskel teekonnal. Varsti pidi ta kohtuma oma venna Eesaviga, keda ta oli 20 aastat tagasi tõsiselt petnud. Kuidas Eesav teda vastu võtab? See, et ta kohtus kõigepealt Jumala inglitega, võis olla talle oluliseks kinnituseks, mida ta hädasti vajas. Nüüd hakkab ta vennaga kohtumiseks ettevalmistusi tegema.

32:4–6 Siis Jaakob läkitas käskjalad enese eel oma venna Eesavi juurde Seirimaale Edomi väljadele ja andis neile käsu, öeldes nõnda: „Öelge mu isandale Eesavile: Nõnda ütleb su sulane Jaakob: Ma olen tänini Laabani juures võõrana elanud ja viibinud. Mul on härgi ja eesleid, lambaid ja kitsi, sulaseid ja teenijaid, ja ma läkitan seda teatama oma isandale, et su silmis armu leida."

Seiri mäestikku, kus Eesav elas, ei olnud enam kuigi palju maad. Saates Eesavile sõnumi oma tulekust, tahtis ta vennale kindlasti anda aega reageerimiseks. Ta ei tahtnud asjatult teadmatusega riskida. Nii on ka võimalus teada saada, kuidas vend tema tulekusse suhtub ja mida ta vastab. Oma sõnad valib ta võimalikult alandlikud: ta loodab leida armu. Selleks on tal ka tõesti põhjust.

Aga see, mida Jaakob kuulda saab, on väga murettekitav.

32:7 Käskjalad tulid tagasi Jaakobi juurde ja ütlesid: „Me jõudsime su venna Eesavi juurde. Ta juba tulebki sulle vastu koos neljasaja mehega."

Pole raske kujutleda Jaakobi tundeid, kui ta kuulis seda uudist. Minevikumälestused, mis niigi olid kindlasti elavad, muutusid nüüd ähvardavaks õuduseks. Kui neljasajameheline sõjasalk on teel, siis on oodata kõike muud kui head. Jaakob polnud kahtlemata unustanud, et kord oli Eesav ähvardanud teda tappa. Mis nüüd teha?

32:8–9 Siis Jaakob kartis väga ja tal oli kitsas käes; ja ta jaotas rahva, kes koos temaga oli, samuti lambad ja kitsed, veised ja kaamelid, kahte leeri, sest ta mõtles: Kui Eesav tuleb ühe leeri kallale ja lööb selle maha, siis teine leer pääseb.

Ka hirmuäratavas olukorras oskab Jaakob siiski tegutseda arukalt. Jagades kogu oma rahva ja varanduse kahte leeri, jääb vähemalt mingi teoreetiline võimalus pääseda, kui peaks puhkema võitlus. Aga sellele lisaks meenub Jaakobile veel midagi: on olemas Jumal, kelle poole võib pöörduda palves. Kahjuks on see sageli nii: siis, kui hästi läheb, ei tundu Jumalat üldse vaja minevat. Aga kui tuleb raske olukord, siis tuleb Jumal meelde.

32:10–13 Ja Jaakob ütles: „Mu isa Aabrahami Jumal ja mu isa Iisaki Jumal, Issand, kes mulle ütlesid: Mine tagasi oma maale ja oma sugulaste seltsi, siis ma teen sulle head! Mina pole väärt kõiki neid heategusid ja kõike seda truudust, mida sa oma sulasele oled osutanud. Sest kepp käes läksin ma üle Jordani, aga nüüd on mul kaks leeri. Päästa mind ometi mu venna Eesavi käest, sest ma kardan, et ta tuleb ja lööb mind maha koos emade ja lastega!

Sina ise aga oled öelnud: Ma teen sulle tõesti head ja lasen su soo saada mereliiva sarnaseks, mida ei saa ära lugeda selle rohkuse pärast!”

See Jaakobi palve on hädapalve, milliseid me inimesed mõnigi kord rasketes olukordades palvetame. Aga hoolimata olukorrast on see palve niisugune, millest on väga palju õppida. Kõigepealt meenutab Jaakob, et ta pole teel mitte omal tahtel, vaid Jumala käsul. Niisiis võib arvestada sellega, et Jumal teab, millisesse olukorda ta Jaakobi läkitas.

Teiseks on Jaakob õppinud õieti mõistma enda ja Jumala vahekorda. Ta on alandlik: ta ütleb: "Mina pole väärt …" Uues Testamendis leiame korduvalt, et Jeesus ise kiidab niisuguseid inimesi ja nende palveid, kellel on selline hoiak.

Kolmandaks vaatame, *mida* pole Jaakob väärt enda silmis − kogu Jumala headust ja truudust, mida ta temale on osutanud. Niisiis on Jaakob märganud, kui helde ja armuline on tema Jumal. Ta võrdleb praegust olukorda sellega, mis oli 20 aastat tagasi, ja leiab: Jumala arm on olnud ääretult suur. Seda ütleb ta ka palves Jumalale endale. Ja alles kõige lõpuks toob ta Jumala ette oma mure ning soovi: "Päästa mind ometi mu venna Eesavi käest! Sest ma kardan, et ta tuleb ja lööb mind maha koos emade ja lastega."

Sellist palvet kuuldes võib vist öelda, et 20 aastat Jaakobi elust ei ole möödunud asjatult. Ta ei meenuta hirmu täis poisikest, kes püüab pääseda nahatäie eest. Ta ei toetu mitte oma teenetele või soovidele, vaid Jumala sõnale ja tõotustele. See on iga õige palve alus. Sisuliselt tunnistab Jaakob end patuseks, kes ei vääri Jumala armu, aga kes seda ometi praegu hädasti vajab. Ning sellistele palujatele ja palvetele Jumal vastab.

Aga pärast palvetamist jätkab Jaakob tegutsemist. Võib-olla on talle palves tulnud mõtteid, mida veel võiks teha.

32:14–16 Ja ta jäi selleks ööks sinna ning võttis sellest, mis oli saanud tema omaks, oma vennale Eesavile kingituseks kakssada kitse ja kakskümmend sikku, kakssada emalammast ja kakskümmend jäära, kolmkümmend imetajat kaamelit ja nende varssa, nelikümmend lehma ja kümme härjavärssi, kakskümmend emaeeslit ja kümme eeslitäkku.

Jaakob paneb oma vennale valmis hinnalised kingitused. Õieti pole need küll kingitused, vaid pigem altkäemaks, millega ta püüab hüvitada oma kunagist ülekohut. Ta loodab oma venna viha nendega leevendada. Ja ta ei saatnud neid kingitusi kõiki korraga, vaid nii, nagu loeme järgmisest salmist:

32:17 Ja ta andis need oma sulaste kätte, iga karja eraldi, ja ütles oma sulastele: „Minge minu eel ja jätke vahemaa iga karja vahele!”

Jaakobi lootus oli, et iga uus kari, mis jõuab Eesavi juurde, pehmendaks tema südant ja aitaks tal vihast üle saada. Eelmisel päeval oli ta palunud Jumalat, toetudes tema sõnale. Aga ta ei suutnud toetuda üksnes lootusele, et Jumal teda aitab. Jälle võtab ta appi ka oma leidlikkuse.

Tegelikult oleme ka kristlastena selles Jaakobiga enamasti väga sarnased. Oleme küll oma mured palves Jumala ette toonud, aga sellest justkui ei piisaks. Ikka püüame ka ise välja mõelda ja leiutada igasuguseid vahendeid enda päästmiseks või aitamiseks. Loomulikult on see ka õige − tulebki ka ise tegutseda seal, kus on võimalik tegutseda. Sest Jumal ei tule meie eest tegema asju, mida me vabalt ka ise saame teha. Vale on aga see, kui me pärast palvetamist kanname edasi muresid, mille suhtes meil endal midagi ette võtta ei ole võimalik. Sellisel juhul tekib küsimus, kas see oli ikka usupalve, mida me palusime?

32:18–21 Ja ta käskis esimest, öeldes: „Kui mu vend Eesav tuleb sulle vastu, küsib sinult ja ütleb: Kelle oma sa oled ja kuhu sa lähed, ja kelle omad on need, kes su ees on?, siis vasta: Need on su sulase Jaakobi omad, kingitus, mis läkitatakse mu isandale Eesavile, ja vaata, ka tema ise tuleb meie taga!"

Ja ta käskis ka teist ja kolmandat ja kõiki muid, kes karjade järel käisid, öeldes: „Te peate Eesavile ütlema sedasama, kui te teda kohtate! Ja öelge ka: Vaata, su sulane Jaakob tuleb meie taga!" Sest ta mõtles: Ma lepitan teda kingitusega, mis mu eel läheb. Alles pärast seda ilmun ma ise tema ette, vahest võtab ta mind siis armulikult vastu.

Sellise plaani mõtles Jaakob välja selleks, et oma julgeolekut kuidagimoodigi kindlustada. Ja vaevalt me võime teda selle eest hukka mõista. Eluohtlikus olukorras teeb inimene enda päästmiseks alati kõike, mis iganes võimalik.

Edasi tegutsetigi vastavalt koostatud plaanile.

32:22–24 Nõnda läks kingitus tema eel, aga ta ise jäi selleks ööks leeri. Kuid veel selsamal ööl ta tõusis üles ja võttis oma mõlemad naised ja mõlemad teenijad ja oma üksteist poega ja läks läbi Jabboki koolme. Ta võttis nad ja viis üle jõe, samuti viis ta üle, mis tal oli.

Jaakob oli jõudnud mööda Kuningateed Jabboki jõeni. Jabboki jõgi suubub Jordanisse ida poolt, praeguse Jordaania territooriumilt umbes poolel teel Geneetsareti järve ja Surnumere vahel. Maastik on seal ka tänapäeval üsna kõle. Isegi taimestikku ei ole kuigi palju.

Sündmused, millest Piibel meile räägib, toimuvad enamasti aladel, kuhu kuulub peale praeguse Iisraeli ka osa praegusest Liibanonist, Süüriast, Jordaaniast ja Siinai poolsaarest. Selle territooriumi pindala on umbes 16 000 km^2. See on muide umbes pool Eesti mandriosa pindalast. Ja suur osa sellest alast on alati olnud kõrb. Põhjus on selles, et õhuvoolud, mis kujundavad sealset ilmastikku, toovad nendele aladele vähe sademeid. Ainult jõgede ääres on rohkem niiskust ja ka rohelust.

Ühte sellisesse kohta jäigi nüüd Jaakob üksinda, kuna ta kogu muu rahva saatis üle jõe. Ja seal, täiesti üksinda, mõtleb ta tõenäoliselt kogu oma möödunud elule ja sellele, mis ootab ees. Tema naised, kaksteist last ja kogu varandus, mis ta Mesopotaamias on omandanud, on juba teisel pool jõge. Kes teab, kusmaal Eesav võib olla; kas neid kõiki varsti enam olemas ongi?

Mis iganes ka oleks olnud siiamaani, nüüd ei ole enam võimalust oma tegude tagajärgedega kohtumist vältida. Seni oli õnnestunud seda vältida, nüüd aga enam mitte. Põgenemisteed ei olnud.

32:25 Aga Jaakob ise jäi üksinda maha. Siis heitles üks mees temaga, kuni hakkas koitma.

Enne, kui jõuame selleni, kuidas maadlusmatš lõpeb, pöörame tähelepanu veel mõnedele detailidele. Kõigepealt, Jaakobil polnud selles olukorras vähimatki soovi kellegagi maadelda. Ta oli äsja pääsenud ebameeldivast vahekorrast oma onuga, ja nüüd ootas teda ees veelgi raskem kohtumine Eesaviga. Ta oli sattunud otsekui vasara ja alasi vahele ega soovinud kindlasti endale veel lisasekeldusi.

Aga sellest lähtudes esitame küsimuse: kes võis see olla, kes oli sellises olukorras huvitatud Jaakobiga maadlemisest? Ja nii huvitatud, et ta ei jätnud Jaakobile valikuvõimalust? Selle üle on palju vaieldud. Mõnedes piltidega lastepiiblites kujutatakse Jaakobit maadlemas tiibadega ingliga. Piibel aga ei räägi siinkohal inglitest midagi, järelikult on see väheusutav.

Isiklikult arvan, et Jaakob ei maadelnud kellegi muuga kui meie preeksistentse Issanda Jeesuse Kristusega. Preeksistentse ehk enne olemasolevaga sellepärast, et loomulikult ei olnud ta sel ajal veel inimeseks sündinud. Aga nagu juba varem oleme näinud, ilmub ta siiski Jumala rahva otsustavatel hetkedel Vana Testamendi lehekülgedel siin ja seal. Varem oli ta ilmunud näiteks Aabrahamile ja Haagarile. Ja nüüd on Jaakobi elus väga otsustav hetk.

Et Jaakob maadles Jumalaga − ehk täpsemalt, Issanda Jeesusega, selle kohta leiame viite ka Hoosea raamatu 12. peatükist. Seal öeldakse salmides 3−6: "*Aga Issandal on riid Iisraeliga ja ta tahab nuhelda Jaakobit tema eluviiside pärast, tasuda temale ta tegusid mööda. Emaihus haaras ta oma vennal kannast ja meheeas võitles ta Jumalaga. Ta võitles ingliga ja võitis, ta nuttis ja anus teda; Peetelis leidis ta tema ja seal rääkis ta meiega. Issand, vägede Jumal, Issand on tema nimi.*"

Täpselt samuti, nagu ükskord varem, siis kui Issanda ingel ilmus Haagarile − ka Jabboki jõel ei räägita, kuskohast ilmus äkki sinna see salapärane maadleja. Päris kindlasti ei ole tegemist mingi tavalise inimesega, sest tavaliste inimestega aetakse asju hoopis teistmoodi: tervitatakse, vahetatakse lauseid; kui vaja, siis ähvardatakse või isegi võideldakse. Siin aga on raske aru saada, mis tegelikult toimub ja kellega. Keegi pole seda salapärast isikut sinna saatnud, näiteks kasvõi Eesavi poolt. Varem oleme Haagari puhul näinud, et seda, kes talle ilmus, kutsuti Issanda ingliks, aga ta rääkis mina-vormis otsekui Jumal. Samamoodi oli ta varem rääkinud Aabrahamiga − otsekui see, kellel on meelevald, mitte nii nagu mõni sõnumitooja. Siin räägib ka Hoosea raamat temast nagu inglist ja nagu Jumalast. Ja varsti näeme oma tekstist, et sellel vastasel on kasutada ka Jumala meelevald.

Kõike seda arvestades on minu arvates õigustatud mõte, et see maadlus seal Jabboki jõel toimus Issanda Jeesusega, kes on ju alati olnud olemas. Jõe nimi "Jabbok" tähendabki maadlust.

32:26 Aga kui see nägi, et ta ei saanud võimust tema üle, siis ta lõi tema puusaliigest; ja Jaakobi puusaliiges nihkus paigast, kui ta heitles temaga.

Jaakobit ei olnud kerge võita. Ta pani Issandale vastu viimase võimaluseni. Nii teeb inimene enamasti alati, kui Jumal teda kõnetab. Jumalale alistuda tundub väga hirmutav. Palju meelsamini tahaksime näha, et Jumal alistub meile ja täidab kõik meie soovid.

Nii jõudsimegi minu arvates selle maadluse tõelise olemuseni. Seda ei tule mõista esmajoones füüsilise maadlusena, vaid pigem maadlusena Jumala tahtega iseendas. Tõsi, niisugusel võitlusel võivad olla ka füüsilised tagajärjed, nagu siin Jaakobi puusaliigese nihestamine. Kui otsustavatel hetkedel paneme Jumalale vastu, võib see täiesti otseselt kaasa tuua ka füüsilisi kannatusi, mõnikord isegi suuri õnnetusi. Loomulikult ei näe kõrvaltvaatajad selles tavaliselt Jumala kätt − asjale leitakse mõni muu seletus. Aga see, kes peab parajasti võitlema Jumala tahtega ja langetama otsuse, teab väga hästi, millega on tegemist.

Nii näib Jaakobi maadlus esmapilgul üsna kummaline, aga tegelikult on vaimses maailmas üsnagi reaalne. Sarnaseid kogemusi on ilmselt paljudelgi Jumala meestel ja naistel.

−−−−−

32:27 Ja mees ütles: „Lase mind lahti, sest juba koidab!” Aga tema vastas: „Ei ma lase sind mitte, kui sa mind ei õnnista!”

Mis siin küll ometi tegelikult toimub? Jaakob ei anna järele. Ta punnib ja punnib vastu. Teisalt paistab, et ta isegi tegelikult ei maadle, vaid lihtsalt hoiab oma vastasest kinni. Või kas ongi tegelikult üldse tegemist vastasega? Äkki

hoiab ta kinni lihtsalt sellest ainsast, kes antud olukorras veel võib teda aidata? Vist on Jaakob heideldes ühel hetkel taibanud, et tema ainuke lootus on see kummaline mees?

Milline kolossaalne sõnum on siin meile! Jaakob oli leidnud mehe, kes tema võitis, teda tegelikult isegi vigastas − ja nüüd pani ta kogu oma lootuse sellele mehele: "Ei ma lase sind, kui sa mind ei õnnista!"

Jaakob teadis, milline väärtus on õnnistusel. Kui palju oli ta pidanud selle nimel oma elus üle elama! Aga nüüd ei saanudki ta õnnistust mitte otsekohe. Kõigepealt tuli vastata ühele küsimusele.

32:28–29 Siis ta küsis temalt: „Mis su nimi on?" Ja ta vastas: „Jaakob." Seepeale ütles tema: „Su nimi ärgu olgu enam Jaakob, vaid olgu Iisrael, sest sa oled võidelnud Jumala ja inimestega ja oled võitnud!"

Ootamatult esitas võõras küsimuse: "Mis su nimi on?" Ja see küsimus tabas Jaakobit südamesse. Inimese nimi tähendab talle palju. Nii on see tänapäevalgi. Me solvume, kui meie nime kasutatakse halvasti. Neil aegadel oli nimel veel palju suurem tähtsus. Nime panekut kaalutleti hoolega, sest see rääkis paljugi inimesest, kes seda nime kandis. Nimi ja isik tähendasid enam-vähem ühte ja sedasama. Nii et kui Jaakobi vastane küsib temalt ta nime, siis tähendab see tegelikult küsimust: "Milline inimene sa tegelikult oled?"

Ja mida vastab nüüd see Eesavi vend, kelle südametunnistus on viimaste sündmuste tagajärjel muutunud äärmiselt tundlikuks? Ta vastab: "Jaakob". Eesti keeles oleks selle mõte: "Ma olen petja. Inimeste petja. Selline on minu elu olnud." Nii vastab Jaakob oma Issandale, kes küsib, milline inimene ta õigupoolest on.

Lõpuks on mees nurka aetud. Ta tunnistab Jumalale oma kurjust. Seda, kes ta tegelikult on. Ja edasi − mis ütleb Jumal selle peale? − Siin tabab meid täielik üllatus. Ei järgne mingit näägutamist, süüdistamist või parastamist. Selle asemel annab Jumal talle sealsamas uue nime, mis tähendab ühtlasi ka uut loomust. "Vana on möödunud, vaata, uus on tekkinud!" − võiksime öelda Uue Testamendi sõnadega. "Su nimi ärgu olgu enam Jaakob, vaid olgu Iisrael, sest sa oled võidelnud Jumala ja inimestega ja oled võitnud!"

Nimi "Iisrael" tähendab 'Jumal võitleb' või 'Jumal valitseb'. Petturit ei kutsutud enam petturiks, vaid talle anti uus nimi. Nii teeb Jumal oma uuendavat tööd inimeses. Kõik algab sellest, et inimene on küll Jumala poolt kutsutud, aga ta ajab oma elus asju siiski omal jõul. Sageli kasutab ta võtteid, mis Jumalale tegelikult meelepärased ei ole, ja saavutab nendega ka edu. Aga Jumal teeb tema juures tööd, nagu ta tegi ka Jaakobi juures. Võib-olla aastaid ja isegi aastakümneid. Kui Jumalal õnnestub viia inimene, nii nagu Jaakob, lõpuks nii kaugele, kus ta on aetud nurka, nii et tal ei ole muud võimalust kui tunnistada Jumalale otsekoheselt ja ausalt, kes ja missugune ta tegelikult on, siis on see uue alguse imeline hetk. Issand ise on see, kes ütleb: "Siitpeale ei ole sa enam see, kes oled olnud senini. Sulle antakse uus nimi, mille määrab Issanda suu." (Js 62:2)

Aga see uus nimi ei tule niisama, vaid selle tulemusena, et Jumal on oma rahva kallal tööd teinud ja vaeva näinud ja see on lõpuks ometi korda läinud. Loeme täpselt sellesama mõtte Jesaja raamatu 62. peatüki algusest, nii nagu see siin on sõnastatud:

"*Siioni pärast ma ei vaiki ega jää rahule Jeruusalemma pärast, enne kui tema õigus hakkab paistma ja tema pääste põleb otsekui tõrvik. Siis saavad rahvad näha su õigust ja kõik kuningad su au. Ja sulle antakse uus nimi, mille määrab Issanda suu."*

Armas raadiokuulaja, see Jumala sõna näitab, millisel kombel Issand meie kõigi kallal tööd teeb ja vaeva näeb, täpselt samuti, nagu ta tegi seda Jaakobiga. Tema eesmärk on, et kõik rahvad hakkaksid nägema tema rahvas tema enese auhiilgust!

Kui Jaakob tunnistab Jumalale, milline inimene ta on tegelikult olnud ja milline on olnud tema elu, siis öeldakse talle hukkamõistvate sõnade asemel armu ja andeksandmise sõnad. Talle kingitakse uus algus ja uus elu. Ja näiline kaotus muutub hoopis võiduks: "Sa oled võidelnud Jumala ja inimestega ja oled võitnud!"

Ja tõesti, see ongi meie Issand Jeesus Kristus, kellega enamik inimesi seda võitlust peab. Paljud jäävadki talle vastupanijateks, aga õndsad on need, kelle saatus kujuneb nii, nagu see kujunes Jaakobil. Sellestsamast räägib ka meile juba tuttav sõna 1Jh 1:9: "Kui me oma patud tunnistame, siis on tema ustav ja õige, nii et ta annab meile patud andeks ja teeb meid puhtaks kogu ülekohtust."

Sel eesmärgil küsiski Issand Jaakobilt: "Mis su nimi on?" Loomulikult teadis Issand seda, aga Jaakob pidi selle ka oma suuga välja ütlema. See oli tema patutunnistus. Kui Issand meilt midagi küsib, siis mitte sellepärast, et ta vajaks informatsiooni. Tema küsimused on meie võimalused! Nii oli see juba Aadamaga ja Kainiga. Ja kui me Issanda antud võimalusi kasutame, siis järgneb sellele midagi täiesti uut.

_____

32:30–31 Siis küsis Jaakob ja ütles: „Ütle nüüd mulle oma nimi!" Aga ta vastas: „Miks sa mu nime küsid?" Ja ta õnnistas teda seal. Ja Jaakob pani sellele paigale nimeks Penuel, sest ta ütles: „Kuigi ma nägin Jumalat palgest palgesse, pääses siiski mu hing!"

Veel ei olnud inimesel aeg teada saada, millist nime kannab Inimese Poeg. Piisas sellest, et endine Jaakob, nüüdne Iisrael, sai temalt õnnistuse. Selline oli Jaakobi öise kogemuse kokkuvõte.

Öösel pimedas Jaakob oma vastast suuremat ei näinudki. Terve Vana Testament ei näita meile veel Jeesuse Kristuse isikut ega Jumala päästeplaani selgelt. Kõik see on esitatud otsekui öö varjus või peitepiltidena. Aga Jumala tegevuse põhisuunad on siiski selgesti nähtavad.

Jaakob andis kohale nimeks Penuel – 'Jumala pale', sest ta oli näinud, millise Jumalaga on tal tegemist – halastava ja andeks andva Jumalaga, kes annab jõudu vastu minna ka raskustele.

32:32–33 Päike tõusis, kui ta puusast longates Penuelist edasi läks. Seepärast Iisraeli lapsed ei söö tänapäevani puusanärvi, mis on puusaliigese küljes, sest ta oli löönud Jaakobi puusaliigest puusanärvi kohal.

Olles kohtunud Jumalaga, saanud temalt uue nime ja uue õnnistuse, võis Jaakob lõpuks minna oma saatusele vastu. Aga kas see kogemus aitas teda tegelikult ka siis, kui ta kohtus oma vihase vennaga? Seda vaatame järgmisel korral.

PKK0051 1Ms 33

Kohtumine Eesaviga

Eelmine peatükk rääkis Jaakobi elu tippkogemusest. Ehkki ta sai öösel maadeldes füüsilise trauma, oli samal ajal tema sisemuses midagi tervenenud. Ta oli muutunud ja nüüd võis ta vastu minna raskele kohtumisele oma vennaga.

Jaakob ei olnud seda kohtumist ega heitlust otsinud. Tal oli niigi küllalt probleeme nii Laabaniga kui ka vennaga. Kui Laabaniga olid vahekorrad hiljuti lahenenud, siis kõige raskem ja ohtlikum kohtumine vennaga seisis alles ees. Ja siis ilmus tema juurde öösel see "üks mees", nagu Piibel teda nimetab. Ja see mees oli heitluse algataja. Ta ei tahtnud lasta Jaakobil jätkata oma teekonda tõotatud maal ilma selle otsustava heitluseta.

Nagu eelmises saates juba järeldasin, ei olnud see "üks mees" üsna ilmselt keegi muu, kui meie Issand Jeesus Kristus. Ta on olemas olnud kogu aeg, mitte alles sellest alates, kui ta sündis Petlemma sõime ja sai Inimese Pojaks. Ka inimestega tegemist on ta teinud juba loomisest alates. Sest kõik on ju loodud "tema läbi ja temasse", nagu meile öeldakse Uues Testamendis − niisiis ka inimesed.

Seega pole selles tegelikult midagi imelikku, kui ta ilmub meile siin-seal ka juba Vana Testamendi lehekülgedel. Vanas Testamendis on Jeesus Kristus üldiselt varjatud, peidetud, aga hoolikal vaatlemisel siiski selgesti ära tuntav. Otsustavatel hetkedel ilmus ta juba Iisraeli rahva esiisadele, antud juhtumil siis Jaakobile. Ja kui Jaakob mõistis, milline isik tema vastane tegelikult on, siis ei tahtnud ta teda minema lasta, enne kui ta saab õnnistatud. Ja seda ta saigi.

Samamoodi saab oma elule igavese õnnistuse ka iga viimane kui inimene, kes haarab kinni Jeesusest ega nõustu temast lahti laskma. See käib ka Sinu kohta, armas raadiokuulaja. Sa võid kogu oma jõuga haarata temast kinni − ja ta tunneb selle üle rõõmu.

See mees, kes ületas Jabboki jõe siis, kui hommik oli kätte jõudnud, oli uus inimene. Jaakobist oli saanud Iisrael. "Iisrael" on eesti keeles 'Jumal võitleb' või ka 'Jumal valitseb'. See uus nimi tunnistas, et Jaakobi elu oli muutunud. Tema ellu oli tulnud uus valitseja.

Aga hästi. Sina võid ju olla uus inimene ja sul võib olla ka uus valitseja. Aga kuidas ikkagi läheb kohtumine Eesaviga? Tema on ju endine, või kuidas?

33:1 Kui Jaakob oma silmad üles tõstis ja vaatas, ennäe, siis tuli Eesav ja koos temaga nelisada meest. Ta jaotas nüüd lapsed Lea ja Raaheli ja mõlema teenija vahel,

Otsustav hetk läheneb. Eemalt on juba näha, kuidas Eesav tuleb neljasaja mehega. Jaakob ei tea, mis nüüd saab. Ta on ikka alles ebakindel. Kindluse mõttes jagab ta oma perekonna kahte ossa.

33:2−3 seadis teenijad ja nende lapsed ette, Lea ja tema lapsed nende järele, Raaheli ja Joosepi viimaseiks. Ta ise aga läks nende eel ja kummardas seitse korda maani, kuni ta jõudis oma venna juurde.

Kui ei tea, kas jää ikka kannab, siis saadame naised ja lapsed esimestena − selline on olnud ennast parematekst ja tähtsamateks pidavate meeste põhimõte juba rüütlite aegadest alates, kui nad pole olnud kindlad, kui suur oht ja millisest suunast parajasti ähvardab. Veel eelmisel ööl oli Jaakob toiminud samamoodi − ta saatis kõik teised üle jõe ja jäi ise viimaseks. Nüüd toimib ta vastupidi − ta läheb oma vihavaenlasele vastu esimesena.

Tõsi küll, üsna kõnekas on see, millisesse järjekorda ta asetab oma perekonna liikmed − nii-öelda "kõige odavamad" kõige ette ja kõige kallimad kõige viimaseks. Loomulikult said kõik tema perekonna liikmed seeläbi teada, milline väärtus neil Jaakobi silmis oli. Kõige viimasena tuli koos Raaheliga Joosep, Raaheli esmasündinu. Ilmselt peeti teda algusest peale kõige kallimaks.

Aga Jaakob − ei, Iisrael ise − läheb siiski esimesena vastu oma riskile. Kummardades seitse korda maani, näitab ta, et ta soovib rahu ja et ta on valmis alistuma oma venna tahtele. Küllap ongi see sellises olukorras parim viis kohtuda neljasajamehelise sõjaväega. Ja siis −

33:4 Aga Eesav jooksis temale vastu ja süleles teda, langes temale kaela ja suudles teda; ja nad nutsid.

Veri on paksem kui vesi, võiksime arvata kõigepealt. Kas kakskümmend aastat on Eesavit siiski piisavalt rahustanud? Aga samas − miks oli tal kaasas nelisada meest? Kas kakskümmend aastat on ikka siinkohal piisav seletus?

Minu arvates on hoopis usutavam, et samal ajal, kui Jaakob heitles Issandaga, tegi seesama Issand midagi ka Eesavi juures. Seda on usklikud inimesed kogenud rohkem kui küllalt. Kui sinu enda juures sünnib muutus, siis leiad äkitselt, et ka teised inimesed on muutunud. Võimatud olukorrad lahenevad, sest Jumal on midagi teinud. Tõsi küll, Eesavi hoiakuid pidi Jumal muutma nõnda, et ta ise sellest tõenäoliselt aru ei saanudki. Väga võimalik, et ta kasutas selle huvides ära ka Jaakobi kingitused ja alandlikkuse.

Aga nii või teisiti, tähtsaim on igal juhul see, et Jumal oli olukordadesse sekkunud ja need muutnud. Võime öelda, et heitlus, mille Jaakob oli eelneval ööl Issandaga pidanud ja õnnistus, mille ta oli saanud, aitasid teda tõesti ka praktiliselt. Ja see abi oli täiesti otsustav. Vihane vend oli muutunud hoopis teistsuguseks. Elu raskeim probleem oli lahendatud.

33:5–7 Siis ta tõstis oma silmad üles ja nägi naisi ja lapsi, ja ta küsis: „Kes need sul on?" Ja tema vastas: „Need on lapsed, keda Jumal su sulasele armulikult on andnud." Ka teenijad astusid ligi, nemad ise ja nende lapsed, ja nad kummardasid. Siis astus ligi ka Lea koos oma lastega ja nad kummardasid; lõppeks astusid ligi Joosep ja Raahel ja kummardasid.

Jaakob tutvustab vennale oma perekonda. Kindlasti on mõlemal poolel möllanud tugevad tunded. Aga nähes Jaakobi perekonda, võis ka Eesav mõista, et Jumal on teda võõral maal õnnistanud.

33:8 Siis ta küsis: „Mida sa kavatsed kogu selle leeriga, keda ma kohtasin?" Ja tema vastas: „Oma isanda silmis armu leida!"

Jaakob oli saatnud need kingitused teele esimestena, et need pehmendaksid Eesavi südant. Kas on need kingitused tõesti olukorra päästnud? Aga paistab, et ei, asi pole selles. Eesavi suhtumine on hoopis teistsugune.

33:9 Aga Eesav ütles: „Mul eneselgi on küllalt, mu vend. Jäägu sulle, mis sul on!"

Eesav näitab, et ta nõustumine või soov ära leppida ei olene nendest kingitustest. Tõelist lepitust ei ole võimalik osta. Lepitus on midagi, mis peab toimuma südames. Ja lepituse sündimiseks peavad tülitsevad osapooled nägema oma vigu ning andma teistele andeks nende ülekohtu. Kui seda ei toimu, siis ka mingit tõelist lepitust ei saa sündida.

Aga kauplemine jätkub.

33:10–11 Kuid Jaakob vastas: „Sugugi mitte! Kui ma nüüd su silmis olen armu leidnud, siis võta mu kingitus minult vastu! Sest ma olen ju tohtinud näha su palet, otsekui näeks Jumala palet, ja sa oled olnud mu vastu lahke. Võta nüüd minu tervituskink, mis sulle toodi, sest Jumal on olnud mu vastu armuline ja mul on kõike küllalt!" Ja ta käis temale peale, kuni ta võttis.

Kunagi oli olnud aeg, kus needsamad poisid kauplesid oma kodus läätseleeme pärast. Tasuta ei saanud midagi. Kõige pärast võisteldi ja oma suu oli alati kõige ligemal. Ja nüüd kauplevad needsamad vennad selle üle, kas võtta kingitus vastu või mitte! Eesav ütleb, et tal on endalgi kõike küllalt, pole tarvis! ja Iisrael nurub: "Võta siiski! Võta nüüd ometi!"

Midagi on tõesti juhtunud eriti endise Jaakobiga. Küllap ei olnud tal isegi raske enda omandist loobuda. Võib-olla alles seal, Jabboki jõe ääres, kus ta oli jaganud oma varanduse kahte ossa, oli ta mõistnud, kui hästi oli Jumal tema eest hoolitsenud. Jumal oli see, kes oli kõik selle andnud. Ja kui inimene seda mõistab, siis on kerge anda enda jaost ka teistele.

–––––

Midagi samalaadset juhtus hiljem, Jeesuse ajal, ka Sakkeusega. Ka see oli mees, kes oli kasutanud kogu oma leidlikkust selleks, et rikastuda. Aga pärast kohtumist Jeesusega kaotas see tema silmis väärtuse. Ta oli leidnud suurema varanduse, millele oma lootus panna. Sellepärast otsustas ta maksta neljakordselt tagasi nendele, kellelt ta oli midagi ülekohtuselt võtnud, ja anda pool oma varandusest vaestele. Niisugust mõju avaldas Jeesus kodule, kuhu ta oli sisse astunud. Pole raske ära tunda kodu, kus on käinud Jeesus!

Lõpuks võtab Eesav kingitused vastu, sest sealses kultuuris tähendab kingituse tagasi lükkamine solvamist. Polnud vaja tekitada nende asjade pärast uut tüli.

33:12–13 Siis ütles Eesav: „Hakkame liikuma ja lähme, ja mina käin sinuga rinnu.” Aga Jaakob vastas temale: „Mu isand näeb ju, et lapsed on väetid ja minu hooleks on imetajad lambad ja lehmad; kui neid liiga kiiresti aetakse ühegi päeva, siis sureb kogu kari.

Eesav pakkus oma kaitset vennale, kes läheneb tema kodule. Aga Jaakob tõrjus selle pakkumise. Ei tea, kas põhjused, mis ta ette tõi, olid tõelised või otsitud, aga igatahes näitasid need, et ta soovis hoida oma vennaga teatud distantsi. Võib-olla polnud ta päris kindel, kas vend on talle ikka tõesti lõpuni andestanud, või siis soovis ta temast mõnevõrra eemale hoiduda sellest hoolimata. Liiga lähestikku elades võivad kergesti tekkida uued probleemid. Nii peab Jaakob paremaks jätkata teed omapead.

33:14–16 Mingu aga mu isand oma sulase eel ja mina liigun pikkamisi oma ees käiva karja kannul ja laste kannul, kuni ma jõuan oma isanda juurde Seiri.” Eesav ütles: „Ma jätan siis sinu juurde osa rahvast, kes koos minuga on.” Aga tema vastas: „Mispärast nõnda? Kui ma ainult oma isanda silmis armu leiaksin!” Ja Eesav läks selsamal päeval oma teed tagasi Seiri.

Eesav elas Seiris. Seir on üsna suur territoorium Beersebast lõuna ja kagu pool ning see ulatub ka Surnumerest lõunasse ja kagusse. Seir on Edomi teine nimi. Kui sõita Akaba lahelt põhja suunas, siis jäävad Edomi punased mäed paremat kätt. Selle mäestiku andis Jumal hiljem Eesavi järglaste territooriumiks. Sellest räägib 5Ms 2:5. Ja kui sõita edasi põhja poole, juba Surnumere lähedusse, siis on selgelt näha, kuidas Surnumerest ida pool lõpeb Edomi mäestik ja algab Moabi mäestik. Ja minnes Moabist läbi põhja poole, asenduvad Moabi mäed Gileadi mägedega.

Kusagil seal mägede vahel kohtusid Eesav ja Jaakob ja sealt läks Eesav tagasi koduteele, nendele aladele, kus ta oli elanud lapsepõlvest saadik.

–––––

Jaakob on elanud üle oma elu suurima muutuse. Ta on kohtunud Jumalaga ja temast on saanud Iisrael. Ta on leppinud oma venna Eesaviga ja samuti Laabaniga. Nii et ka inimestega pole enam probleeme. Tahaks hea meelega mõelda, et pärast kõike seda on Jaakob muutunud täiesti uueks, veatuks inimeseks. Aga seda me siiski öelda ei saa.

Tegelikult on seda kogenud ka inimesed, kes pole varem Jumalat tundnud, kuid on siis tulnud usule. Leides mõnevõrra hiljem, et nad polegi muutunud veatuteks inimesteks, on mõnigi selline inimene sattunud lootusetusse. Kas minu pöördumine polnudki tõeline? Kas ma ei saanudki veatuks ja võidukaks klantspildikristlaseks, kes igas olukorras aina naeratab ja alati rõõmus on? Nii pidi ju toimuma, kui Jeesus tuli minu ellu?

Tegelikult ei ütle Piibel kuskil, et kui inimene on tulnud usule, siis on ta pärast seda veatu, patutu ja täiuslik. Võiks isegi öelda: Jumal ei taha, et tema lastest saaksid nii head kristlased, et nad pärast oma päästmist enam Jeesust ei vajaks. Jumal saatis Jeesuse maailma patuste ja mitte täiuslike jaoks. Ka inimene, kelle Jumal on pattudest päästnud, vajab ikka veel iga päev Jeesust oma uute pattude lepitajaks.

Pärast kogemust Jabboki jõel ei vabanenud ka Iisrael oma Jaakobi-loomusest täielikult ja lõplikult. Seda võib näha juba järgmises salmis.

33:17 Aga Jaakob liikus Sukkotti, ehitas enesele koja ja tegi oma karjadele lehtkatused; seepärast pandi sellele paigale nimeks Sukkot.

Eesav oli läinud tagasi koduteele, lõuna suunas. Jaakob oli lubanud talle aeglasemas tempos järgneda, aga nüüd pöördus ta hoopis põhja poole. Ta läks Jabboki jõelt mõni kilomeeter põhja poole, kohta, mis sai nimeks Sukkot. Sukkot tähendab, nagu viimane eestikeelne piiblitõlge seda väljendabki, lehtkatuseid, mis on ehitatud karjale kaitseks. Seal ei rahuldunud Jaakob enam telgis elamisega, vaid ehitas endale maja. Tegelikult aga pidi Jaakobi teekond viima Peetelisse, kuhu ta oli lubanud tagasi minna.

Paneb imestama, miks ei võinud Jaakob oma vennale lihtsalt öelda, et ta ei saa tulla Seiri, kuna ta on tõotanud Jumalale, et ta läheb tagasi Peetelisse. Paarkümmend aastat varem oli Jumal Jaakobile täpselt öelnud, kuhu ta peab tagasi tulema. 1Ms 28:13 ütles Jumal Jaakobile: "Maa, mille peal sa magad, ma annan sinule ja su soole." Ja sealsamas, salmides 20 − 22 oli Jaakob tõotanud: "Kui Jumal on minuga ja hoiab mind teel, mida käin, ja annab mulle leiba süüa ja riided selga, ja mina võin rahuga pöörduda oma isakotta, siis on Issand mulle Jumalaks, ja see kivi, mille ma panin sambaks, saab Jumala kojaks. Ja kõigest, mis sa mulle annad, ma annan sulle täpselt kümnist."

Jaakob oli otsustanud minna Peetelisse, aga millegipärast ei tahtnud ta seda oma vennale otse öelda. Nii oli temas ikka veel säilinud riukalikkus. On raske arvata, miks Jaakob ei läinud Peetelisse, vaid jäi Jordanist ida poole, Sukkotti. Igal juhul jäi ta sinna aastateks. Juba maja ja varjualuste ehitamiseks kulub teatud aeg. Peale selle näeme järgmises peatükis, et Jaakobi tütar Diina on juba abiellumisealine. Kui tolleaegses kultuuris loeti tüdrukud abiellumisealisteks umbes 13-aastastena, siis võib järeldada, et Jaakob on veetnud Sukkotis vähemalt kuus aastat. Sest Mesopotaamiast lahkudes ei saa Diina olla palju vanem kui 7-aastane, sest ta oli Lea seitsmes ja ühtlasi kõige noorem laps.

Nii võiksime öelda, et Sukkotis veedetud aeg näitab Jaakobi uskmatust. Ta oleks pidanud minema Peetelisse, aga selle asemel jäi ta hulgaks ajaks Sukkotti, kus ta tõenäoliselt arvas, et on parem või turvalisem.

Muidugi tuleb arvestada, et sellised mõttekäigud on meie isiklikud hinnangud kauge maa ja aja tagant, mis ei tarvitse kokku langeda Jaakobi mõtetega.

33:18–20 Ja Jaakob jõudis Mesopotaamiast tulles õnnelikult Sekemi linna, mis on Kaananimaal, ja lõi linna ees leeri üles. Ta ostis selle väljaosa, kuhu ta oma telgi oli üles löönud, Sekemi isa Hamori lastelt saja rahatüki eest. Ja ta püstitas sinna altari ning pani sellele nimeks „Jumal, Iisraeli Jumal”.

Niisiis jätkab Jaakob lõpuks oma teekonda ja jõuab siiski välja tõotatud maale, Sekemisse. Võrreldes Peeteliga tuleb Sekemit pidada kompromissiks. Peetelini oleks olnud veel umbes ühe päeva teekond, aga mingil põhjusel Jaakob sinna ei läinud. Oma tänulikkuse märgiks ehitab ta küll altari Issandale, aga mitte Peetelisse, kuhu oli tõotanud, vaid Sekemisse.

Aga ikkagi, hoolimata kõigest lonkamisest paistab, et Jaakob võtab Jumala sõnu tõsiselt. Seda näitab ka tema püstitatud altari nimi: "Jumal, Iisraeli Jumal". Iisrael oli Jaakobi uus nimi, ja ta polnud Jumala tõotusi unustanud. Aga jällegi tundus Sekem siiski mingil põhjusel parem kui Peetel. Tõsi küll, Sekemisse jäämine oligi mitmes suhtes tõesti mõistlikum. See linn asus teede ristumiskohal, mis tähendab seda, et seal oli lihtne kaubelda. Ja kui Jaakob ostis endale sealt ka veel maatüki, siis võis ta ehk rahustada oma südametunnistust, väites, et ta ongi nüüd selles kohas, mille Jumal on talle tõotanud. Ja tõsi – see oli tõotatud maa. Aga siiski, mitte see polnud see koht, kus ta oli näinud und, olles teel Haaranisse, ja kus ta oli andnud tõotuse Issandale.

Järelikult, hoolimata püstitatud altarist, Jaakob siiski ei pidanud oma tõotust ehitada Peetelisse Jumala koda. Ta oli sõnakuulmatu Jumalale, või ehk täpsemalt öeldes, oma tõotusele. Järgmises peatükis näeme, millise häda või needuse tõi see sõnakuulmatus tema perekonnale.

PKK0052 1Ms 34:1 – 17

Diina

Lugedes 1. Moosese raamatu 34. peatükki, tekib vägisi mõte, et Jaakob tegi vea, kui ta ei kolinud Peetelisse, vaid jäi Sekemisse. Jumal oli andnud talle oma tõotused Peetelis ja ta oli lubanud sinna kord ka tagasi minna, aga selle asemel jäi ta Peetelist umbes päevateekonna kaugusele Sekemisse, asulasse, mis asus teede ristumiskohal. See aga oli küll suurepärane koht kaubavahetuse seisukohalt, aga mitte Jumala tahte seisukohalt.

Usun, et vähemalt üks põhjus, miks Piibel räägib meile nendest masendavatest sündmustest, mida kirjeldab see peatükk, seisneb selles, et ilma nendeta oleks raske mõista nii seda, miks Jaakobil oli olnud viimane aeg lahkuda Haaranist, kui ka seda, miks Jumal tahtis, et ta oleks läinud nimelt Peetelisse. Peale selle võib selle peatüki põhjal järeldada, et Jumalale antud tõotusi tuleb pidada. Kui tõotusi ei taheta täita, siis on parem neid üldse mitte anda.

Oleme 1. Moosese raamatust läbi võtnud umbes kaks kolmandikku. Võib-olla oled sa siin märganud kahte läbivat põhimõtet, mis ikka korduvad. Esimene põhimõte on seotud selle vaimse ja vaimuliku pärandiga, mida Jumal tahab edasi anda põlvkonnalt põlvkonnale. Sellepärast ei taha Jumal, et tema lapsed abielluksid inimestega, kes ei kanna sedasama vaimulikku pärandit, kes ei toetu oma elus elavale Jumalale. See on väga tähtis sellel eesmärgil, et pärand, mille Jumal on andnud vanematele, ei läheks nende laste elus kaduma. Vastupidi – Jumal soovib, et see säiliks ja saaks edasi antud. Aga see oleks vaevalt võimalik, kui üks inimene usub elavasse Jumalasse ja teenib teda, tema abikaasa aga hindaks ja kummardaks mingeid muid jumalaid või väärtusi. Üks perekond lihtsalt ei saa liikuda vaimulikult korraga kahes erinevas suunas. Inimese elu saavad kujundada ja suunata ikkagi ainult ühed

põhiväärtused, ja kui need peavad olema seotud elava Jumalaga, siis peavad need olema normiks tervele perele. Vastasel juhul ei tule selle Jumala tegelikust teenimisest midagi välja.

Teine asi, millele 1. Moosese raamatus palju rõhku pannakse, on keskkond, milles elavad Jumala omad. See tuleb eriti selgelt välja Jaakobi elus. Tal on suur perekond. Lõpuks on tal 12 poega ja vähemalt üks tütar − Diina, kellest räägitakse eraldi võib-olla just nende kurbade sündmuste pärast, millest on juttu 34. peatükis.

Lisaks nendele kahele tähtsale teemale tasub pöörata tähelepanu veel sellele, et 1. Moosese raamatus on küllaltki palju juttu ka perekonnasuhetest ja pereprobleemidest. Juba Aabrahami perekonnas oli palju tüli Ismaeli tõttu. Iisaki perekond oli sisuliselt jagunenud kahte leeri, sest Eesav oli Iisaki lemmiklaps, Jaakob aga Raaheli memmepoeg. Sellise olukorra tulemused olid loomulikult kõike muud kui head. Ka Jaakobi kodus oli palju vastuolusid, kusjuures hullemad tülid seisavad meil alles ees.

Ei tea, kui palju võiksime nende inimeste elust õppida. Piibel on antud meile ka õpetuseks, et võiksime näha, missugused tagajärjed on ühtedel või teistel valikutel. Kõiki asju pole mõtet omaenda elus läbi proovida. Pealegi on oma vigadest õppimine üpris kulukas ettevõtmine. Samas aga tuleb küsida: kui palju on inimesi, kes on nõus õppima teiste vigadest?

_____

Senistest perekonnasuhetest oleme selgesti näinud, et kui üht last eelistatakse teisele, siis ei too see kaasa midagi head. Samuti ei tule midagi head sellest, kui üks vanematest asub ühe lapse poolele, et vastu seista teisele. Kahjuks aga on selliseid olukordi palju ka tänapäevases elus. Selline suhtumine on aga patt, ja loomulikult on sellel ka patule omased tagajärjed. Seetõttu peaks niisuguse suhtumisega tulema palves Jumala ette, tunnistama selle patuks ja hülgama.

Jaakob jääb peatuma valesse kohta, valesse keskkonda, ja see toob temale ja ta perekonnale kaasa palju muret ja häda. Sündmused, millest räägib 34. peatükk, on igal juhul ka Jaakobile äärmiselt ebameeldivad. Ta on küll ehitanud altari Jumalale ja annab nõnda oma usust tunnistust ka nendele, kelle keskel ta elab, aga uus elu osaduses Jumalaga ei ole teda ometi muutnud otsekui nõiaväel täiuslikuks inimeseks, ehkki me seda sooviksime.

Kui Jumal sünnitab inimese uuesti ja võtab ta vastu oma perekonda, siis Püha Vaim alustab selles inimeses oma õpetus- ja kasvatustööd. Aga ta ei tee meid ühe hetkega inimesteks, kelle kohta võiks öelda, et nendel on Jumala kool läbi käidud ja lõpetatud. Vastupidi − kool ja õppimine seisavad alles ees. Jumala riigis kehtivad seaduspärasused on tohutult erinevad nendest, millega me oleme harjunud jumalatus maailmas. Paratamatult tuleb ette olukordi, kus me piltlikult öeldes jookseme peaga vastu seina ja alles seejärel saame aru, et Jumal tahtis meid juhatada tegelikult hoopis teises suunas. Teatud olukordades on lausa paratamatu, et Jumal peab meil laskma oma inimlike plaanide ja ettevõtmistega läbi kukkuda, enne kui õpime usaldama teda, tema tarkust ja tema juhtimist. Kasvamine vaimulikult selles suunas, kuhu Jumal tahab meid kasvatada, tundub minevat sageli väga aeglaselt, visalt ja raskelt. Sageli võib tekkida küsimus, kas mingit kasvamist tegelikult üldse toimubki. Meil ei ole kuigi raske õppida pähe palju häid ja õigeid Piibli tõdesid, aga tegelik elu meenutab sageli komberdamist üle kivide ja kändude, nagu Peetrusel. Selgub, et Muutmise mäe sarnastelt ülendavatelt kogemustelt Kristuse salgamiseni ei olegi tegelikult kuigi pikk tee. Kord võid mõne imelise vaimuliku elamuse mõjul olla tõstetud otsekui taevani, aga juba mõne aja pärast võid küsida, kas ma üldse olen usklik või mitte …

Aga tänu Jumalale, et tema ei jäta oma tööd pooleli. Ta ei jätnud seda pooleli ei Aabrahami, Iisaki ega Jaakobi juures, samuti mitte Peetruse, Pauluse ega mõne teise oma lapse juures. Väga kannatlikult on ta koolitanud näiteks Peetrust, seda sädemeid pilduvat meest, kuni temast lõpuks sai üks ristikoguduse alussambaid. See, kuidas Jumal teda koolitas ning tõstis pärast langemisi ikka ja jälle üles, sünnitas Peetruses ka niisuguse armastuse Jeesuse vastu, et lõpuks oli ta valmis laskma end tema pärast risti lüüa.

Niisiis, kasvamine Issanda koolis on tegelikult aeglane. Samuti võib meile olla mõnikord vägagi häiriv, et ka teised kristlased paistavad kasvavat väga aeglaselt. Hea meelega tahaks elada täiuslike kristlaste hulgas juba siin maa peal, nii et poleks tarvis teiste okastega tegemist teha. Tegelikult aga on ilmselt ka neil okastel suur tähtsus meie kasvatamisel. Sest meie kannatamatus teiste puuduste suhtes räägib selget keelt ka meie endi puudustest ja okastest. Ja kindlasti häirivad meie puudused ja okkad teisi samamoodi.

Õnneks on taevas niisugune koht, kus enam ei ole tarvis tegemist teha ei enda ega teiste ebameeldivate joontega. Seal oleme me tõesti täiuslikud, aga enne seda on tarvis läbi käia maapealsed koolid. Ja kes teab, võib-olla sealt tagasi vaadates oleme Jumalale nende koolide eest väga tänulikud. Sest alles siis me näeme selgelt, mida oleme nendes koolides ja olukordades tegelikult õppinud.

_____

Meie ebatäiuslikkus on meie maise elu lahutamatu osa. Seda peame alati meeles pidama ka siis, kui mõni inimene tuleb usule. Vanemad ei peaks ootama, et nende usule tulnud lapsed muutuvad otsekohe ingliteks. Ja samuti ei peaks lapsed ootama, et kui nende vanemad on usule tulnud, siis on ühtlasi kohe kadunud ka kõik nende senised ebameeldivad iseloomujooned. Kõige parem ja kasulikum on tegelda Jumala ees omaenda vigade ja pattudega ning lasta Jumalal tegelda oma ligimestega ja kasvatada neid. Kui hakkame neid ise kasvatama ja kujundama, siis vaevalt on sellel kuigi head tulemused.

1. Moosese raamatus on kolm üsna masendavat peatükki. Kõik need on seotud Laabani vanema tütre Leaga, kes anti pettuse teel Jaakobile naiseks. Ka see näitab, et mitme naise pidamine ei ole kooskõlas Jumala tahtega, ehkki see oli tol ajal tavaline komme. Kui kombeks saavad asjad, mis ei ole Jumala tahtega kooskõlas, siis tähendab see inimestele alati häda ja probleeme. Kahtlemata tegi juba see Lea olukorra küllalt ebameeldivaks, et eluaeg pidi ta võistlema oma positsiooni pärast endast noorema ja ilusama õega. Alatasa pidi ta tõestama, et ka tema on väärtuslik. Ja loomulikult ei saanud selline olukord jätta mõjutamata ka lapsi.

1. Moosese raamatu järgnevates peatükkides saame näha, kuidas Lea neli vanemat poega teevad erinevates olukordades jämedaid patte. 34. peatükis räägitakse eriti Siimeonist ja Leevist, 35. peatükis Ruubenist, esmasündinust, ja 38. peatükis Juudast. Niisiis oli patriarhide perekondades päris palju tülitsemist ja probleeme. Peale selle näeme 34. peatükis Jaakobi perekonnas toimumas nii kurbi ja häbiväärseid asju, mida Aabrahami ja Iisaki perekondades ette ei tulnud. On võimalik, et neile sündmustele aitas kaasa ka Laabani kodust kaasa saadud kahtlase väärtusega mõju, ja et see on üks põhjus, miks Jumal tahtis, et Jaakob Laabani juurest lahkuks. Sest üsna ilmselt just selle kodu mõjutusel teevad Lea pojad hiljem seda, mida nad teevad.

_____

Aga tuleme nüüd siiski uuesti Jaakobi juurde. Ta oli jätnud pooleli oma teekonna Peetelisse ja otsinud endale koha Sekemi linna lähedalt. Seal tahtis ta nüüd alustada uut elu. Aga kahjuks valis ta õppimiseks halva koha. See polnud

Jumala tahe, et ta sinna jääb. Ja arvan, et kui oleme jõudnud peatüki lõpuni, siis oled sa samal arvamusel. Jumal tegi õieti, lahutades Jaakobi Sekemi rahvast.

34:1 Kord läks Diina, Lea tütar, kelle Lea oli Jaakobile ilmale toonud, maa tütreid vaatama.

See on üsna tavaline. Noored tahavad ikka kohtuda ka teiste noortega ja näha, kuidas nad elavad. Nii ka Diina. Ta läks, nagu öeldakse, küla peale. Ja juhtus seal see, mis juhtub niisugusel juhul mõnigi kord.

34:2 Aga maa vürsti hiivlase Hamori poeg Sekem nägi teda, võttis tema, magas ta juures ja naeris ta ära.

Teiste sõnadega, Sekem vägistas Diina. Väga kaasaegne pilt, või kuidas? Kui inimene annab oma himudele vaba voli, siis ei tule sellest kunagi midagi head. Seda saime näha juba Soodomas ja Gomorras. Inimesed olid otsustanud elada nii, nagu nad soovivad, ja teha seda, mis neile meeldib − loosung, mida võib kuulda ka tänapäeval. "Kui see tundub hea, siis lase käia!"

Aga niisuguses keskkonnas elamine on üsna problemaatiline. Ja problemaatiliseks kujunes see nii ka Jaakobil.

34:3−4 Kuid ta hing kiindus Dinasse, Jaakobi tütresse, ja ta armastas tütarlast ning rääkis tütarlapsele meelitusi. Ja Sekem rääkis oma isa Hamoriga, öeldes: „Võta see tüdruk mulle naiseks!”

Sekemi tunnustuseks peab ütlema, et vägistatud tüdrukut ei jätnud ta sinnapaika, vaid armus temasse ja soovis teda endale naiseks. Me ei tea, kui vana oli Diina, aga nendel aegadel abiellusid tüdrukud üldiselt üsna noorelt, tavaliselt juba enne 15-aastaseks saamist.

34:5−7 Jaakob aga sai kuulda, et ta tütar Diina oli ära teotatud. Aga et ta pojad olid tema karjaga väljal, siis Jaakob vaikis, kuni nad koju tulid. Ja Hamor, Sekemi isa, läks Jaakobi juurde, et temaga rääkida. Jaakobi pojad tulid väljalt, kui nad sellest olid kuulda saanud; mehed olid nördinud ja nende viha süttis väga põlema, et ta Jaakobi tütre juures magades oli Iisraelis teinud häbiteo; sest nõnda ei tohtinud teha.

Siin oli Jaakobi poegadel loomulikult õigus. Sekem oli toiminud valesti. Aga Sekemi soov otsekui korvata oma tegu Diinaga abielludes pani Jaakobi mõtlema. Ta otsustas oodata oma poegi, et nendega nõu pidada. Abieluettepanek, millega tuli Sekemi isa Hamor, oli siin kahtlemata kõige lihtsam võimalus raskest olukorrast kuidagi üle saada.

34:8−9 8 Ja Hamor rääkis nendega, öeldes: „Mu poja Sekemi hing on kiindunud teie tütresse. Andke ta ometi temale naiseks! Saage meiega langudeks, andke meile oma tütreid ja võtke enestele meie tütreid,

Loomulikult polnud see Jumala tahtega kooskõlas, et Jaakobi järeltulijad abielluksid kaananlastega. Tõenäoliselt ei kuluks nõnda kuigi kaua aega, kui nad on elava Jumala juba hoopis unustanud. Aga inimlikult võttes on ettepanek, mille Hamor siin tegi, kõikidest halbadest valikutest siiski parim. On olukordi, kus meil ei ole võimalik valida parima ja halvima võimaluse vahel, vaid peame valima halbadest võimalustest kõige vähem halva.

Jaakobi pojad aga valisid kõikidest halbadest võimalustest kõige halvema. Seda näeme varsti. Praegu aga jätkavad Haamor ja Sekem:

34:10−12 ja jääge meie juurde elama! Maa on lahti teie ees, elage, rännake ja kodunege siin!” Ja Sekem ütles tema isale ja vendadele: „Kui ma teie silmis armu leian, siis annan teile, mida te minult nõuate. Pange mulle peale ükskõik kui palju mõrsjahinda ja kingitusi: ma annan, mida te minult nõuate. Andke ainult tütarlaps mulle naiseks!”

Surve Jaakobile kasvab. Talle tehakse ettepanekud, mis tunduvad täiesti ausad ja arukad. Miks peaks sellised pakkumised tagasi lükkama? Mõlemal poolel on toredaid noori mehi ja naisi. Miks mitte nõustuda sellise lepinguga? Sekem paistab olevat täiesti korralik mees. Ta näib olevat valmis peaaegu milleks tahes, et oma halba tegu heastada …

Aga kui surve Jaakobile kasvab, hakkab ta küllap ka mõistma, miks ei ole Sekem tema jaoks õige koht. Küllap ta teab, et ta pole päriselt Jumala tahte teel.

34:13 Siis kostsid Jaakobi pojad Sekemile ja tema isale Hamorile, rääkides aga kavalasti, sellepärast et ta nende õe Diina oli ära teotanud,

Kui Jaakob ei võta endale vastutust otsustada − vastutust, mis kuulub talle kui perekonnapeale, siis teevad seda teised. Ja need teised ei tunne huvi, milline võiks olla Jumala seisukoht selles olukorras.

34:14 ja ütlesid neile: „Me ei või teha niisugust asja, et anname oma õe mehele, kellel on eesnahk, sest see oleks meile häbiks.

Kas pole kummaline, et otsesest patust − vägistamisest − ei räägita tegelikult midagi? Selle asemel võetakse jututeemaks hoopis ümberlõikamine, mis on Jumala ja Aabrahami vahel sõlmitud lepingu väline märk. Nii muudavad poisid tegeliku patu teoloogiliseks probleemiks. Seda on tehtud väga palju ka hiljem ja tehakse praegugi. Üsna ebameeldiv on öelda teisele otse: "Sa oled teinud pattu!" Eriti tänapäeval, kus õigust pattu teha peetakse üheks põhiliseks inimõiguseks, kui see inimese enda meelest õige on.

Diinat ennast nõupidamisel ei ole. Ta on ikka alles Sekemi kodus. Väga võimalik, et talle pole võimaldatudki sealt lahkuda. "Ole aga vagusi", võidi talle öelda, "siin on nüüd sinu tulevik. Meie korraldame juba kõik!" Võib-olla tahtis Sekem kindlustada, et tema igati arukas ettepanek võetakse vastu, ja sellepärast ei lasknud ta tüdrukut minema. Kui tüdruk pääseb vahepeal koju, siis võib ta ju rääkida, mis temaga tegelikult tehti, ja see poleks ehk üldse nii soodus. Nüüd aga saab ennast esitleda ametlikul nõupidamisel kui täiesti ausat ja heatahtlikku meest.

_____

Aga ka Jaakobi pojad teevad näo, nagu oleksid nad täiesti ausad mehed.

34:15–17 Ainult sel tingimusel oleme teiega nõus, kui saate meie sarnaseiks, lastes kõik oma meesterahvad ümber lõigata. Siis me anname oma tütreid teile ja võtame teie tütreid enestele, elame üheskoos teiega ja saame üheks rahvaks. Aga kui te ei võta meid kuulda ega lase endid ümber lõigata, siis võtame oma tütre ja läheme ära.”

Jaakobi pojad kutsuvad Sekemi mehi üles laskma end ümber lõigata. See tähendas uue usu vastuvõtmist. Sest ümberlõikamine oli usu märk. See tähendas Jumala tõotuste usaldamist. Jumala tõotuste usaldamise märgiks oli Aabraham omal ajal lasknud ümber lõigata enda ja oma pojad. Samal põhjusel olid hiljem ka tema lapselapsed ümber lõigatud kaheksandal päeval.

Kuidas me peaksime Jaakobi poegade ettepanekusse suhtuma? Põhimõtteliselt sellesarnaseid ettepanekuid on aegade jooksul tehtud palju. Tänapäeval juhtub seda mõnigi kord siis, kui keegi usklik noor, tavaliselt neiu, leiab kellegi toreda noormehe, kellega ta sooviks abielluda, aga takistuseks kujuneb see, et noormees ei ole usklik. Siis võib kergesti juhtuda, et mitteusklikule hakatakse esitama tingimusi: "Ma ei või sinuga abielluda, enne kui sa saad

usklikuks." Nii tehakse usk otsekui millekski selliseks, mida võib soovi korral poest osta või käsu peale omandada. Milline kohustus ja nõudmised mitteuskliku jaoks!

Ja mis siis tehakse? Kaks võimalust − kas lüüakse käega või tehakse seda, mida teine nõuab. Võib-olla käiakse leeris ära ja nõustutakse laulatusega; võib-olla ka tehakse otsus hakata usklikuks, mispeale püütaksegi elada usklikuna nii hästi, kui osatakse. Aga kuna selline otsus on tehtud surve all, siis on muidugi vähe usutav, et see annab pikaaegseid ja püsivaid tulemusi. Keegi ei suuda teeselda lõpmatult. On küllalt olnud isegi niisuguseid olukordi, kus laulatusega küll nõustutakse, aga kohe pärast laulatust öeldakse, kuidas on asjad nüüd ja tegelikult. Nii jõutakse varem või hiljem enamasti pettumuseni ja isegi abielu purunemiseni. Uskliku kavatsus on küll olnud hea, aga see ei saanud anda häid tulemusi.

Nii tegid siin, vähemalt esmapilgul, ka Jaakobi pojad. Nad kutsusid teisi üles võtma vastu oma usu välise märgi, millega nad lubasid siis rahul olla. Aga seekord polnud isegi nende endi kavatsused tegelikult hoopiski sellised, millistena nad neid näitasid.

_____

Kui inimese südames sünnib usk Jumalasse, siis on see tegelikult alati Jumala kingitus. Keegi ei saa seda enesele ise võtta või käsu korras omandada. Usuelu on kerge elada ainult sel juhul, kui see on tõeliselt ehtne. Aga selleks peab see olema kõigepealt vabatahtlik. Sellepärast ka Jumal mitte kunagi ei manipuleeri mitte mingisuguste vahenditega kedagi endasse uskuma, vaid ütleb: "Otsige! Ja kes otsib, see leiab!" Kellel on asja vastu tõeliselt huvi, see otsib ja leiab; kellel on muud huvid, need ei otsi ega leia. Nad otsivad midagi muud ja leiavad seda.

Püha Vaim on kõigepealt see, kes tekitab inimese südames igatsuse otsida. Ja kes hakkab otsima, selle südames valgustab Püha Vaim Jumala sõna, nii et tema ka leiab Jumala. See on olnud täiesti üldine otsijate kogemus läbi aegade. Inimene aga on loomulikult oma elus vastutav selle eest, mida ta otsib ja taotleb, ning kas ta üldse käib kuulamas Jumala sõna − ja kui käib, siis mida ta sealt otsib.

Ükski inimene ei saa anda teisele edasi seda usku ja kindlust, et Jeesus on ka tema isiklik Päästja. Seda saab teha ainult Jumal ise oma Püha Vaimu läbi.

Seesama kehtib juba ka Kristuse isiku kohta. See on küsimus, kes on Jeesus Kristus tegelikult. Ainult Jumal ise oma Püha Vaimu läbi võib selle inimesele selgeks teha täielikult ja lõplikult. Nii oli see juba Peetrusega. Selle kohta võime lugeda Mt 16:13−17:

"Kui siis Jeesus tuli Filippuse Kaisarea aladele, küsis ta oma jüngritelt: „Kelle ütlevad inimesed Inimese Poja olevat?" Aga nemad kostsid: „Mõned ütlevad Ristija Johannese, teised aga Eelija, teised aga Jeremija või ühe prohveteist." Tema küsis neilt: „Aga teie, kelle teie ütlete minu olevat?" Siimon Peetrus kostis: „Sina oled Messias, elava Jumala Poeg." Jeesus vastas talle: „Sa oled õnnis, Siimon, Joona poeg, sest seda ei ole sulle ilmutanud liha ja veri, vaid minu Isa, kes on taevas."

See lugu näitab meile väga tähtsat tõde: kui räägime Jeesusest Kristusest, siis on inimestel alati väga palju erinevaid seisukohti. Aga kellele Jumal on saanud ilmutada, kuidas asjad on tegelikult, see annab täpselt samasuguse vastuse, nagu siin Peetrus. Ja väga tähtis on tähele panna, et see pole mitte näiteks Peetruse enda tarkuse tulemus, mida ta Jeesusele vastab, vaid see on taevase Isa ilmutuse tulemus. Alati, kui keegi saab tegelikult usklikuks Jeesusesse, on

see taevase Isa enese tegu. See on Jumala ime, mida ükski inimene ei saa iialgi ise teha. Ei enda ega teiste juures. Sellisele tulemusele ei jõua iialgi liha ja veri, st miski, mis pärineb inimesest enesest või on tema enda saavutus.

Kui leiad, et oled alles väljaspool Jumala riiki, kui sulle pole see tõsiasi veel selgeks saanud, siis palu ka endale seda Jumala imet. Ära looda enda arutlustele ega teiste inimeste seletustele, kuigi nendest mõlemast võib küll abi olla. Palu lihtsalt, et Jumal annaks sulle seda, mida sul endal ei ole ja mida sa ka endale ise võtta ei saa. Ja omalt poolt tee otsus, et kui Jumal sulle midagi annab, siis võtad sa selle vastu. Näiteks, kui sulle on juba selgeks saanud, et Jeesus Kristus on Jumala kingitus inimkonnale, selleks et inimene võiks saada päästetud, siis võid lihtsalt teha otsuse ja öelda palves Jumalale:

"Jumal, ma võtan sinu kingituse vastu. Ma tunnistan, et olen patune ja vajan Päästjat."

Nõnda palvetades nõustud sa Jumalaga. Ja Jumalaga nõustumine on alati tark tegu − ka siis, kui sa ei saa päriselt aru, mis edasi tuleb. Küllap Jumal oskab sind edasi juhtida, kui sa temaga nõustud.

Ja edasi − võta kätte Jumala sõna ja hakka seda lugema. Või mine seda kuulama, et teaksid, milles ja millega edaspidi nõustuda. Jumal ei taha, et sa jääksid tema riigist välja. Ja kui sa ka ise seda ei taha, siis astu sisse! Jumalaga nõustumine on tähtis samm sisse astumisel − nii selles osas, et oleme patused ja vajame lunastust, kui ka selles osas, et Jumal on lunastuse juba valmistanud ja me võime selle vastu võtta. Sest pärast seda, kui Jumal on inimestele lunastuse valmistanud − isegi kõige suurematele patustele − oleneb üksnes igast inimesest enesest, kas ta selle lunastuse osaliseks saab või mitte.

Oma pattude pärast ei jää keegi Jumala riigist välja. Välja saab jääda ainult uskmatuse pärast − ainult sellepärast, et Jumala valmistatud kingitust ei võeta vastu.

PKK0053 1Ms 34:18 − 35:2

Massimõrv Sekemis

Eelmises peatükis vaatlesime, kuidas Jaakobi tütar Diina läks kohalikke noori vaatama ja sai vägistatud. Vägistaja aga armus temasse ja tahtis oma teo hüvitamiseks temaga abielluda. Ta on Diina oma koju jätnud, võib-olla vastu tema tahtmist, ja läinud koos oma isaga Jaakobi juurde kosjakaupa sobitama. Ta on isegi valmis maksma Jaakobile korralikku mõrsjaluna. Nõupidamisel aga ei mängi aktiivset rolli mitte Jaakob, vaid tema pojad. Nad teevad Sekemile ja tema isale pakkumise, mille kohaselt nad on Diina abieluga ja üldse segaabieludega nõus juhul, kui Sekemi rahvas laseb end ümber lõigata. See ettepanek võetakse vastu.

34:18–19 Ja nende sõnad olid head Hamori ja Hamori poja Sekemi silmis. Ja noor mees ei kõhelnud nõnda tegemast, sest ta ihaldas Jaakobi tütart; ja tema oli lugupeetum kui kõik teised ta isakojas.

Niisiis, Sekem ja tema isa pidasid Jaakobi poegade ettepanekut heaks ja vastuvõetavaks. Nad hakkasid kohe vastavalt sellele ka tegutsema.

34:20–23 Siis Hamor ja ta poeg Sekem läksid oma linna väravasse ja rääkisid oma linna meestega, öeldes: „Need mehed on rahuarmastajad meie suhtes. Elagu ja rännaku nad siin maal! Sest maa, vaata, laiub ju nende ees igat kätt. Siis võtame enestele naisteks nende tütreid ja anname oma tütreid neile. Aga ainult sel tingimusel on mehed

meiega nõus meie juures elama ja saama meiega üheks rahvaks, kui meil kõik meesterahvad ümber lõigatakse, nõnda nagu nemad ise on ümber lõigatud. Nende karjad ja varandus ja kõik nende veoloomad, eks need saa siis meile. Olgem ainult nendega nõus, siis nad asuvad meie juurde elama!"

Sekemi linna rahvas oli märganud, et Jaakob on üpris rikas. Ja neil polnud midagi selle vastu, kui Jaakobi varandus abiellumise teel ka nendele osaks langeks. Eriti vanasti on abiellumisel ju alati kõrgelt hinnatud kaasavara tähtsust, sest sellest oleneb edasise elu tase. Kellel võiks olla midagi rikaste kosilaste vastu! Peale selle näeme, et Sekem ja tema isa pidasid Jaakobi perekonda rahuarmastavaks rahvaks, kelle poolt pole mingit ohtu oodata. Niisiis tundus ettepanek neile positiivne ja nad võtsid selle üksmeelselt vastu.

34:24 Ja nad võtsid kuulda Hamorit ja tema poega Sekemit, kõik, kes ta linna väravast läbi käisid; ja kõik meesterahvad lõigati ümber, kõik, kes ta linna väravast läbi käisid.

Ümberlõikamine oli Jumala poolt Aabrahamiga sõlmitud lepingu väline märk. Nüüd aga teevad nii Jaakobi pojad kui ka Sekemi elanikud sellest nö "kaubavahetusartikli", mis on mõlemale poolele kasulik. Ja see pole kaugeltki viimane kord inimkonna ajaloos, kus religioon on tehtud raha teenimise või koguni vägivalla kulissideks. Loomulikult ei mõelda selle juures enam religiooni või usu tegelikule sisule. Seda praktiseeritakse siis kas välise sunduse või hirmu all või siis kasulootuses. Loomulikult ei ole niisugusel tegevusel ei Jumala õnnistust ega heakskiitu. Vastupidi, selline tegevus kuulub otseselt Jumala kohtu alla. Parem olgu inimene aus ateist, kui mingite omakasupüüdlike ambitsioonidega Jumala kummardaja.

_____

Jaakobi pojad käitusid väliselt, nagu oleksid nad väga rahuarmastajad, tegelikult aga olid neil valmis kõige õelamad plaanid. Ja nüüd on saabunud õige hetk ka need plaanid täide viia.

34:25 Aga kolmandal päeval, kui nad olid valudes, võtsid kaks Jaakobi poega, Siimeon ja Leevi, Diina vennad, kumbki oma mõõga ja läksid takistamatult linna ja tapsid ära kõik meesterahvad.

Lea oli nii Diina kui ka Siimeoni ja Leevi ema. Mingil põhjusel ei võtnud sellest veresaunast osa nende vanem vend Ruuben ega noorem vend Juuda. Nende nooremad vennad Issaskar ja Sebulon võisid olla taolise vägivalla jaoks veel liiga noored. Võib-olla olid need kaks venda lihtsalt kõige julmema iseloomuga. Kus on nad selle julmuse omandanud? – Kus mujal, kui elades kõigi nende aastate jooksul koos oma isa Jaakobi ja oma vanaisa Laabaniga …

Nad olid koostanud äärmiselt õela plaani ja viisid selle nüüd ka täide. Millega seda õigustada? Diina vägistamine on loomulikult ülekohtune tegu. Samuti võime ülekohut näha sekemlaste plaanides abiellumiste kaudu Jaakobi varandustest osa saada. Aga taoliseks massimõrvaks ei ole küll need kumbki mingi tõeline põhjus. Taoline viha ja kättemaks ei ole mingil juhul õigustatud. Aga taolisi asju on meie maailmas läbi ajaloo tehtud vägagi palju. Kindlasti aga võib öelda, et taolised asjad ei ole kunagi olukordi tegelikult parandanud.

Tapmisele järgnes röövimine.

34:26–27 Nad tapsid mõõgateraga ka Hamori ja tema poja Sekemi, võtsid Sekemi kojast Diina ja läksid ära. Jaakobi pojad tulid haigetele kallale ja riisusid linna, sellepärast et nad nende õe olid ära teotanud.

Diinat oli siiani hoitud Sekemi majas. Võib-olla oli ta ka ise juba leppinud mõttega, et ta saab Sekemi naiseks. See oleks olnud ka tema jaoks kõige lihtsam lahendus. Vennad aga tapsid Sekemi ja tõid Diina sealt ära. Siis liituvad kahe

venna kurjusega nähtavasti ka teised vennad ja terve linn röövitakse. Röövitud saagist ei tahtnud keegi ilma jääda. Küllap olid nad juba Laabani juures õppinud, et kui sa ise enda eest ei hoolitse, siis ei hoolitse sinu eest ka keegi teine. Kui torti jagatakse, siis ole ise aktiivne, kui sa ei taha ilma jääda! Või, nagu öeldakse tänapäeval: "Kui mina ei varasta, siis varastavad teised."

Üheskoos rööviti mitte ainult varandust, vaid ka loomi ja inimesi.

34:28–30 Nad võtsid ära nende lambad ja kitsed, veised ja eeslid ja mis iganes oli linnas või väljal. Nad viisid ära kõik nende varanduse ja kõik nende lapsed ja naised, ja riisusid kõik, mis kodades oli.

Aga Jaakob ütles Siimeonile ja Leevile: „Te saadate mind õnnetusse, sellepärast et te mind olete teinud vihatavaks maa elanike, kaananlaste ja perislaste hulgas! Mul on vähe mehi: kui nad kogunevad mu vastu, siis nad löövad mind ja me hukkume, niihästi mina kui mu pere!”

Mida arvata Jaakobi sõnadest? Tema pojad on äsja julmalt mõrvanud linna mehed, röövinud nende varanduse ning võtnud orjadeks nende naised ja lapsed. Ja Jaakob muretseb ainult, millised tagajärjed võivad sellel teol olla temale endale ja ta perele! Tegu kui sellist ei paistagi ta hukka mõistvat.

Aga samas võime jällegi küsida, mis on Jaakobi suhtumises ja sõnades üldse imestusväärset? Just samamoodi on meie maailmas röövimistesse, mõrvadesse ja ülekohtusse suhtutud alati. Kui mõrvarid ja röövlid on meie omad, eriti kui nad on organiseeritud vallutavaks sõjaväeks, kes võidukalt edasi liigub, siis on nad kangelased! Kui samamoodi tapetakse ja röövitakse meid, siis on tegemist kurjategijate ja röövvallutajatega. Nii on see olnud isegi ristisõdades.

Või võtame hoopis madalama taseme. Kui näiteks politseinik saab kätte kas kiiruse ületaja või muidu ülekohtu tegija, kumb on siis meie meelest halb – kas tegu ise või vahele jäämine? Või on ainuke halb inimene hoopis võmm, kes oli vales kohas passimas ja tegi oma tööd liiga aktiivselt?

Kas me inimestena üldse oleme ikka nii õilsad ja õiglased, nagu me tihti arvame end olevat? Karta on, et põhiliselt ja enamasti mitte. Tavaliselt ja enamasti sarnaneb enamik meist Jaakobile, kes muretseb mitte ülekohtu või patu pärast, vaid selle võimalike tagajärgede pärast: mis siis, kui see välja tuleb? Mis siis, kui ma vahele jään? Mis siis, kui keegi mulle kätte maksab?

Kui raske on ükskõik millises seltskonnas käsitleda teemasid, mis puudutavad sellesama seltskonna ülekohtuseid või kahtlase väärtusega tegusid või tehinguid! Kui raske on isegi kristlaste hulgas rääkida asjadest, mis ei ole päris õiged … Sest kui sa taolisi asju puudutad, siis tõmbad sa enda peale teiste viha ja pahameele.

Väga sageli on kergem minna ülekohtuga kaasa või vähemalt olla vait, kui riskida tagajärgedega, mida tooks endaga kaasa sellele vastu seismine. Ja ometi on see patt, kui ülekohut nähes ollakse vait. On vale karta teha õigust, ehkki on teada, et see toob kaasa teiste inimeste viha. Kui teiste tegusid hinnates oleme sageli üpriski "õiglased" ja radikaalsed, siis oma tegusid hindame sageli hoopis selle järgi, kas tasub või ei tasu ära – kas maksab riskida või ei maksa.

Ja kui ka kristlase jutt muutub selliseks, et kas poolt või vastu? – oleneb olukorrast, siis on juba väga lähedal risti ja õigluse tee vahetamine selle tee vastu, mis paistab parajasti kasulikum.

–––––

Neis asjus on Jeesus absoluutselt eriline inimene. Ta ei teinud iialgi ainsatki kompromissi ei ühegi asja suhtes ega kellegi inimese suhtes. Alati tegi ta ainult Jumala tahtmist, küsimata, mida inimesed sellest arvasid. Ja rääkis ainult õigust, küsimata, millised olid need inimesed, kes seda pidid kuulma. Ja arvan, et see ongi üks peamisi põhjuseid, miks oli ta inimeste jaoks nii talumatu, et ta tuli lõpuks risti lüüa. Teda polnud mitte mingitel tingimustel ega ühegi hinna eest võimalik ära osta ega enda kampa meelitada. Ja kui meid kutsutakse kristlasteks, siis peaks see originaalis tähendama tegelikult seda, et me oleme oma Õpetaja sarnased. Kas tekitab kristlus tänapäeva maailmas nii vähe probleeme ja on ühtlasi nii jõuetu just sellepärast, et me seda tegelikult ei ole? Hindame asju enamasti mitte lähtudes sellest, mida arvab Jumal, vaid lähtudes sellest, mida ootavad teised ja mis on kasulik meile endile. Me müüme kergesti põhimõtted kompromisside vastu, kui see tundub kasulikum või kergem. Isegi Piibli sõna võtame vastu ja kasutame küllaltki valikuliselt − ainult siis, kui see parajasti tundub kasulik, ja ainult selles ulatuses, mis on meile vastuvõetav. Kui leiame Piiblist midagi, mis on ebapopulaarne ja ebameeldiv, siis paremal juhul läheme sellest vaikides lihtsalt mööda, halvemal juhul aga kriipsutame selle läbi, öeldes, et need on vanaaegsete inimeste vanaaegsed arusaamad. Tänapäeval me oleme targemad ja seetõttu võime suhtuda neisse asjadesse teisiti. Või lihtsalt: tänapäeval elatakse teistmoodi, kui elati siis.

Tegelikult aga viivad seesugused suhtumised meid otsejoones hukatuse poole. Seda nii ajalikus mõttes − me hävitame ennast ise − kui ka igavikulises mõttes. Me asetame end Jumala kohtu alla. Ometi on meil kõigil väga kerge taoliste suhtumistega kaasa minna. See toimub peaaegu märkamatult. Ja just see peaks meile tegelikult ajama tõsiselt hirmu nahka.

−−−−−

Jaakob ei mõistnud hukka oma poegade kuritegu, ja sellega tegi ta vea. Juba teist korda üsna lühikese aja jooksul ei kandnud ta vastutust, mis talle kui perekonnapeale kuulus. Ta peaks olema oma perekonna vaimulik juht, aga siin me näeme, milline tema perekond tegelikult on. Me näeme tõesti, et pärast Jabboki jõel toimunud sündmusi ei ole ta muutunud täiuslikuks, valmis Jumala inimeseks. Ka meie, tänapäevane Jumala rahvas, käime oma vaimulikul taevateel enamasti üsna longates ja karkudega. Ja sellepärast vajame me ka Jeesuse lunastust ja andestust tõesti iga päev.

Aga mida Siimeon ja Leevi oma teost ise arvasid?

34: 31 Kuid nemad vastasid: „Kas ta siis tohtis talitada meie õega nagu hooraga?”

See on samuti väga tüüpiline ja tuntud vastus. Niiviisi õigustavad oma tegusid kõik kurjategijad: "Mul oli õigus, ma ei saanudki selles olukorras teistmoodi toimida." Näidatakse teiste kuritegudele ja õigustatakse enda omi nendega. Ei mõelda sellele, et kaht musta kokku liites ei ole tulemuseks mitte üks valge. Ülekohtule pole võimalik lõppu teha, kasutades selleks veelgi suuremat ülekohut.

Muide, siit selgub ka väga lihtsalt põhjus, miks Jeesus ei käsi kunagi vastata kurjale kurjaga, vaid heaga. Ilmselt saab ainult nii kurjusele tegelikult lõppu teha. Sellepärast kirjutas ka Paulus noortele Rooma kristlastele: "Ärge makske ise kätte, armsad, vaid andke maad Jumala vihale, sest on kirjutatud: „Minu päralt on kättemaks, mina tasun kätte” − nii ütleb Issand. Veel enam: „Kui sinu vaenlane nälgib, toida teda, kui tal on janu, anna talle juua, sest seda tehes sa kuhjad tuliseid süsi tema pea peale!” Ära lase kurjal võitu saada enese üle, vaid võida sina kuri heaga!" (Rm 12:19−21)

Kui inimesed siin maailmas võitlevad hea ja kurja pärast, siis võitja on see, kes säilitab oma koha või laiendab oma territooriumi. Kaotaja aga on see, kes peab hakkama tegutsema vastase tingimustel. Ja kui kristlane hakkab võitlema siin maailmas kehtivate kommete ja reeglite järgi, siis on ta tegelikult kaotanud.

Nagu Piibli puhul ikka, ei maksa ka tänase loo puhul mõelda ainult Jaakobi poegade massimõrvale. Esiteks on maailmas massimõrvu korraldatud kõikidel aegadel ja väga palju. See on tegelikult väga tuntud teema. Ja teiseks, kuigi enamik meist ei ole massimõrvarid, puudutavad Jaakobi poegade suhtumised ja hoiakud meid siiski väga lähedalt. Ilmselt tegutsesid Jaakobi pojad lihtsalt selle põhjal, mida nad olid oma senises elus õppinud. Vististi polnud Laabani perekonnas paremat õpetust pakutud. Võib-olla oli see üks põhjus, miks Jumal tahtis, et Jaakob läheks Mesopotaamiast tagasi tõotatud maale. Maailm, kus me elame, pakubki põhiliselt ainult seda õpetust, kuidas vägivalla abil toime tulla ja ka teiste üle valitseda. See on ka tänapäeva riikide poliitika alus, aga samuti lähtutakse sellest väga palju tavalistes inimestevahelistes suhetes. Ja kus kristlased teevad samamoodi, seal ei ole nad maailmas mitte valguseks, vaid pimeduseks.

_____

1. Moosese raamatu 34. peatüki sündmuste juures peaks tekkima tõsine küsimus: kas niisugune siis ongi see Jumala valitud rahvas, kelle kaudu peab kord maailma sündima Päästja? Ja kas Jaakob seal Jabboki jõel, kus talle anti uus nimi Iisrael, tegelikult üldse midagi suuremat läbi elaski? Võime tähele panna, et isegi hoolimata sellest uue nime andmisest kasutab Piibel tema kohta järjekindlalt ikkagi edasi vana nime − Jaakob. Tekib küsimus, kas ta elu on tegelikult üldse kuigivõrd muutunud?

Ometi peame tunnistama, et midagi seal siiski muutus. Kui mõtleme, milline oli Jaakobi elu Penuelini, siis seda iseloomustas soov ennast upitada. Seda võiks Piibli keeles kutsuda ka elamiseks liha järgi ehk oma rikutud loomuse järgi. Penuelis jõudis sellise elu periood Jaakobi elus lõpule. Sinnani oli Jaakob olnud kui täis puhutud õhupall, mis nõelatorke mõjul puruneb ja räbalatena maha kukub. Peatükis 34 võib Jaakobi elus märgata mitmeidki muutusi, mida uus vahekord Jumalaga on ilmselt kaasa toonud ja mis muudavad tema ellusuhtumised tervemaks. Aga Jaakobi uus elu − elu Iisraelina − on siiski alles päris alguses.

_____

Jaakob ei olnud läinud Peetelisse, nagu ta oli kunagi tõotanud, vaid jäänud Sekemisse. Ta oleks säästnud end paljust halvast, kui ta poleks seda viga teinud. Aga teistpidi võib öelda, et hoolimata kogu sellest õudusest oli Jaakobil Sekemi kogemusest ka midagi õppida. Ilma selleta oleks ta ehk ikka veel kujutlenud end olevat rohkem, kui ta tegelikult oli. Sekem oli Jaakobile alandumise koht. Seal õppis ta midagi olulist nii iseenda kohta kui ka Jumala tahte järgimise kohta. Ja see, mis ta pidi õppima enda kohta, ei ole sugugi mitte meeldiv. Aga just enese tegelik tundmaõppimine ongi usuteel käies üks olulisemaid asju. Enne Jumala poole pöördumist on inimesel sageli üsna roosilised ettekujutused nii iseendast kui ka oma võimetest. Ta võib koguni kujutleda, et andes end Jumala käsutusse, teeb ta Jumalale üsna olulise heateo. Ja tavaliselt Jumal lubabki inimestel taolistes kujutlustes mõnda aega viibida − kuni sinnamaani, kus ta arvab heaks võtta asi tõsisemalt käsile ja viia meid "järgmisse klassi". Ja selle klassi uksele võiks olla kirjutatud: "Riiete vahetamine". Tuleb oma õiguse riided seljast võtta selleks, et saada riietatud Kristuse õigusega.

Sellega seoses võib juhtuda näiteks, et inimene langeb sellistesse pattudesse, mida ta poleks iial enda suhtes uskunud. Või siis hakkab Jumal inimesele vähehaaval tema tegelikku patusust ilmutama, mille tagajärjel inimene

hakkab märkama, kui põhjani rikutud ta tegelikult on. Lõpuks jõuab inimene nii kaugele, et ta saab panna oma lootuse ainult sellele, kes on Jumal ja mida tema on teinud.

_____

Midagi niisugust võis Sekemis toimuda ka Jaakobiga. Me näeme 35. peatüki alguses üsna alandlikku Jaakobit, kes on valmis kohe liikuma hakkama, kui Jumala sõna talle seda ütleb.

35:1 Ja Jumal ütles Jaakobile: „Võta kätte, mine üles Peetelisse, ela seal ja tee sinna altar Jumalale, kes sulle ennast ilmutas, kui sa põgenesid oma venna Eesavi eest!"

Siin ütles Jumal Jaakobile, et ta läheks nüüd sinna, kuhu ta tegelikult oleks pidanud minema juba ammugi − nimelt Peetelisse, kus Jumal oli talle juba aastakümneid tagasi ilmunud. Ja järgmises salmis näeme, et Jaakob on võtnud oma perekonnas vaimuliku vastutuse, mis tal varem on hooletusse jäänud.

35:2 Ja Jaakob ütles oma perele ja kõigile, kes olid koos temaga: „Kõrvaldage võõrad jumalad, kes teie keskel on, ja puhastage endid ning vahetage riided!

Selles Jaakobi käsus on juttu mitmest tähtsast asjast. Neist kõige tähtsam on kõige esimesel kohal: "Kõrvaldage võõrad jumalad, kes teie keskel on!" See võib meid lausa ehmatada. Tõsi küll, juba varem oli juttu jumalakujudest, mis Raahel isakodust lahkudes kaasa võttis. Võib-olla küll tahtis ta nendega esmajoones oma lastele pärandit kindlustada, aga kas seegi pole juba päris korralik ebajumalateenistus − ebajumalad pärandi tagatisena? Loomulikult tuleb need kõrvaldada.

Kui kerge on kujutleda, et rikkus toob õnne ja muretu elu! Ja kui petlik on selline arvamus! Mitte asjata ei hoiatanud Jeesus kiusatuste eest, mis varandus enesega kaasa toob, ega öelnud, et külluseski ei olene kellegi elu sellest, mis tal on. Aga vaevalt võib uskuda, et võõrastest jumalatest rääkides pidas Jaakob silmas ainult Raahelit. Võib-olla oli mõnigi pereliige toonud Mesopotaamiast kaasa midagi samalaadset või siis leidnud neid kohapealt, kaananlaste hulgast. Sest üsna paratamatult võtab inimene üle nii kultuurilisi kui ka religioosseid mõjutusi nendelt, kelle keskel ta pikemat aega elab.

Nüüd tahtis Jaakob tõmmata jumalateenistuse suhtes selged piirid. Veel Penuelis ei olnud ta osanud teha Jumalaga kohtumisest oma elus õigeid järeldusi. Sest on loomulik, et kes on Jumala päralt, see peab oma elus kõigepealt loobuma valedest asjadest. Kes on varastanud, ärgu enam varastagu, tuletas Pauluski noortele kristlastele meelde. Kes on Jumala juures juba armu leidnud, see ei saa oma elus enam samaaegselt sallida asju, mis Jumalaga kokku ei sobi.

Kahjuks on meie kõigi elus, isegi kristlastena, sageli palju niisuguseid väärtusi, millele me mõtleme rohkem, kui Jumalale. Piibli keeles tuleb neid väärtusi nimetada meie ebajumalateks. Kui hindame näiteks teiste inimeste arvamust rohkem, kui Jumala sõna; kui hoolime raha teenimisest rohkem, kui Jumala teenimisest; kui veedame oma aega millegi muu juures meelsamini kui Jumala juures, siis on tegelikult tegemist ebajumalate teenimisega. Muidugi me sellele tavaliselt niiviisi ei mõtle ega ka nimeta neid asju ebajumalateks. Aga meie tegelik suhtumine nendesse näitab, kui tähtsad need meile tegelikult on ja kuivõrd need meie elu määravad ja kujundavad. Nii on ebajumalateenistus sisuliselt meile kõikidele väga ligidal.

Martin Lutheri järgi see, millele me oma elus kõige rohkem loodame, ongi meie tegelik jumal. Nii et tasub üle vaadata, millele me oma elus tegelikult kõige rohkem loodame. See saab tegelikult selgeks mitte siis, kui tuletame

meelde oma usutunnistust, vaid siis, kui mõtleme, milliste tegurite ja asjaoludega me oma elus tegelikult kõige rohkem arvestame. Keegi kuulutaja on sedasama väljendanud, öeldes nõnda, et kristlaskonnas on liiga palju niisugust rahvast, kes kuus päeva nädalas teenivad teisi jumalaid ja pühapäeviti katsuvad siis teenida Issandat.

Siia kohta tahaks lisada, et võib-olla on veelgi rohkem niisuguseid kristlasi, kes tahavad Jumalat teenida ainult jõulude ajal ja võib-olla veel mõnel üksikul juhtumil aastas, käies siis kirikus. Kui palju aga tuleb Jumal meelde muul ajal? Mida peaks Jumal niisugusest asjast mõtlema? Ja mida peavad mõtlema mittekristlased, kes vaatavad taolisi kristlasi ja nende elu? Kas nende elus võib olla niisugust mõju, mis kutsub kedagi Jeesusele lähemale? Või lähevad mittekristlased pigem mujale, otsima vastuseid oma elu küsimustele sealt, kus siiramalt usutakse ja ka tegeldakse nende asjadega, millesse usutakse? Ja need kohad ei tarvitse olla enam sugugi kristlikud.

_____

Niisiis, Jaakob kutsus oma perekonda üles kõigepealt loobuma oma ebajumalatest. Ka meil oleks päris kasulik vaadata oma elu üle, et näha, millele me oma elus tegelikult toetume − kas elavale Jumalale ja tema sõnale või näiteks varandusele, palgale, loteriivõitudele, kasulikkudele suhetele ja tutvustele või positsioonile selles maailmas. Ükskord jääb püsima ainult see, mis on pärit Jumalast enesest. Kas poleks meilgi lõpuks aeg minna tagasi Peetelisse − Jumala kotta, kust kõik on saanud alguse, kus oleme võib-olla ristitud Jeesuse Kristuse nimesse, ja kas poleks aeg hakata ka tegelikult otsima seda, kelle nimesse oleme ristitud?

Kas pole meie rahva noorte üks suur needus ja häda just see, mis juhtus ka Diianaga Sekemis? Ja samuti see, mida pakkusid Sekem ja Hamor Jaakobi lastele? − *Tehkem leping! Mis vahet seal on, kas me elame nende või teiste väärtuste järgi? Abiellume vastastikku, hoolimata sellest, millised väärtused kellelgi on! Kui vaja, laseme end ka ristida ja laulatada! Enne ja pärast seda võib ju ikka elada nii, nagu elavad kõik teisedki − vabades seksuaalsuhetes, abielusid lahutades ja uuesti abielludes …*

Meil ei korraldata selliseid massimõrvu, nagu korraldasid Jaakobi pojad Sekemis, aga kui palju tapavad meie oma emad sündimata lapsi … Selline on tegelikult elu Sekemis. Ja kahjuks oleme me suurelt osalt sellega harjunud ning peame seda isegi normaalseks ja õigeks.

_____

Jaakobi teine käsk oma perele kõlas: "Puhastage endid!" Kristlasele tähendab see kõigepealt: tunnistage oma patud! Apostel Jaakobus ütleb, rääkides samast asjast: "Tulge Jumala ligi, siis tuleb tema teie ligi! Patused, puhastage käed ja kasige südamed, te hingelt kahestunud!" (Jk 4:8) Me elame iga päev patuses maailmas ja selle tõttu harjume sellega kergesti. Pattu on küllalt nii meie ümber kui ka meis endis. Ja kui "kõik teevad ju nii", nagu öeldakse, siis on üsna kerge ka sellega harjuda ja leppida. Ligimesest halba rääkides on kerge liialdada. Kui sind tähele ei panda ega tunnustata, võib kergesti kibestuda. Ja on kerge jätta tegemata mõni heategu seal, kus tegelikult oleks võinud seda teha.

Kõigis taolistes asjades on tarvis ennast puhastada, tunnistades oma patud. Oma pattude tunnistamine on kristlase elu vältimatu osa. Tunnistada tuleb patud kõigepealt Jumalale ja vajaduse korral ka hingehoidjale või pihiisale. Teisiti ei ole võimalik käia valguses ja osaduses Jumalaga. Kui me oma patud tunnistame, siis on Jumal ustav ja õige, nii et ta annab meile need andeks ja teeb meid puhtaks, nagu oleme juba korduvalt meenutanud. Ja Jaakobus lisab sellele, et kui me üksteisele oma patud tunnistame ja teineteise eest palvetame, siis saame mitte ainult vabaks, vaid ka terveks.

Kolmandaks käskis Jaakob oma perekonnal vahetada riided. Uued riided sümboliseerivad elu koos Jumalaga, osaduses temaga. Riided määravad meie välimuse. Nende järgi hindavad meid teised. Kristuse õiguse uued riided kingitakse meile siis, kui oleme südamest tunnistanud oma patud ja tahame parandada meelt. Oma õiguse patused riided, milles me varem oleme käinud, peavad saama ära heidetud.

Oma välise riietuse eest me hoolitseme pidevalt ja väga tähelepanelikult. Täpselt samuti peaksime hoolitsema ka selle eest, et meie vahekord Jumalaga oleks puhas ja korras. Sekem ja Peetel esitavad meile tõsiseid küsimusi. Kummas tahame me elada? Peetelisse asumine eeldab tõsiseid samme …

PKK0054 1Ms 35:3 – 20

Peetelisse!

Jaakob on päris parajalt pigis. Püüame kujutleda meest, kes on pärast paarikümneaastast elu välismaal tulnud tagasi kodukanti. Ta on abiellunud ja tal on üle kümne lapse. Terve tema pere vajab nii kodu kui ka elatist. Kõigele sellele mõeldes valib mees kodukohaks linna, kus on head majanduslikud väljavaated. Seal aga hakkavad juhtuma hullud asjad – tütar vägistatakse ja kaks tema julma venda korraldavad linnas veresauna, tappes kõik linna mehed. Jaakobil olid ilusad ja head kavatsused, aga nüüd on kõik untsu läinud ja ta ise on üsna ohtlikus olukorras.

Selles olukorras annab Jumal Jaakobile nõu vahetada elukohta. Tegelikult oli Jaakob ju algusest peale teadnud, kus ta Jumala plaani kohaselt peaks olema, aga see koht ei tundunud olevat nii ahvatlev ja tõotav, nagu Sekem. Ja Jumal lubas Jaakobil toimida oma äranägemise järele. Jumal ei takista meid vigu tegemast, kuigi sageli ta küll hoiatab nende eest. Sageli saame alles tagantjärele aru, miks oli Jumala plaan ikkagi parim – tihti alles pärast seda, kui oleme saanud kannatada. Sageli ei taha inimene oma vigu enne näha ega tunnistada, kui on saanud maitsta nende kibedat vilja.

Ka Jaakob pidi selle kooli läbi tegema. Ja kui Jumal pärast seda andis talle taas soovituse minna Peetelisse, siis ta enam ei kahelnud. Nüüd oli ta valmis.

Aga enne seda kogus ta kokku kõik oma pererahva ja ütles nendele, mida tuleb teha. Tema naised, lapsed ja teenijad pidid loobuma oma ebajumalatest. Selle märgiks, et nüüd algab uus elu, pidid nad ka end puhastama ja vahetama oma riided. Alles pärast seda mindi teele. Nii võttis Jaakob perekonnapeana nüüd endale vastutuse perekonna vaimuliku olukorra eest. Sellest kuulsime juba eelmises saates. Nüüd aga:

35:3 Ja me võtame kätte ning läheme üles Peetelisse ja teeme sinna altari Jumalale, kes mind kuulis mu ahastuse ajal ja oli minuga teel, mida käisin.”

Juba Jaakobi isa Iisak ja samuti vanaisa Aabraham olid ehitanud altareid Jumalale nendes piirkondades, kus nad olid elanud ja käinud. Nüüd on Jaakob valmis seda traditsiooni uue innuga jätkama. Altarid said ehitatud tänutäheks Jumalale tema hoolekande eest ja ühtlasi tunnistasid need ka ümbruskonna inimestele elavast Jumalast.

Kui Jaakob oli kord noore mehena ööbinud Peetelis, täiesti üksinda lageda taeva all ja ainult kivi peaaluseks, siis oli Jumal talle ilmunud ja andnud talle tõotused: "Mina olen sinuga ja hoian sind kõikjal, kuhu sa lähed, ning toon sind taas sellele pinnale, sest ma ei jäta sind maha, kuni olen teinud, mis ma sulle olen öelnud." Jumal oli oma tõotused täitnud. Nüüd oli inimese kord teda selle eest tänada. Ja selleks tuli nüüd minna tagasi sinna, kuhu Jaakob oli omal ajal tagasi minna lubanudki.

Jaakob oli andnud oma pererahvale käsu kõrvaldada võõrad jumalad. Varem me tema kohta Piiblist midagi niisugust ei loe. Kuidas nüüd suhtuti tema sellesse üsna uude ja üllatavasse käsku?

35:4 Siis nad andsid Jaakobile kõik nende käes olevad võõrad jumalad ja kõrvarõngad, mis neil kõrvus olid, ja Jaakob mattis need maha Sekemi ligidal oleva tamme alla.

Jaakobi käsk täideti. Paistab, et ta on tagasi saanud oma positsiooni perekonnapeana, mille ta näib olevat vahepeal kaotanud siis, kui tema pojad korraldasid Sekemis verise kättemaksu. Peale jumalakujude anti ära ka kõrvarõngad. Sellest peab järeldama, et ka need kõrvarõngad olid kuidagi seotud ebajumalateenistusega, ehkki me ei tea täpsemalt, kuidas. Mõningast valgust võib selles osas leida umbes tuhat aastat hiljem elanud prohvet Hoosea raamatust, kus samuti on juttu ebajumalate teenimisest. Kahjuks ei lõppenud ebajumalate teenimine Jaakobi ajaga, vaid oli veel hiljem Iisraeliski probleemiks palju sajandeid. Ho 2:15 öeldakse: "*Ja ma karistan teda* [oma rahvast] *päevade pärast, mis kuulusid baalidele, kui ta suitsutas neile, ehtis ennast oma rõngaste ja ehetega ning läks järele oma armukestele, aga unustas minu, ütleb Issand.*"

Niisiis näeme, et ka Hoosea ajal oli teatud ehete kandmine mitte lihtsalt ilu küsimus, vaid see oli seotud otseselt ebajumalateenistusega. Võime järeldada, et samamoodi oli see juba Jaakobi ajal. Sellepärast tuli nendest ka loobuda.

Jaakob kogus kokku kõik selle varanduse, mis kahtlemata oli ka üsna hinnaline, ja mattis selle Sekemisse maha. Ta ei pannud ebajumalaid kuhugi lattu hoiule, vaid hülgas need. Et uus elu võiks alata, selleks tuli vanadest jumalatest loobuda.

Muide, ka tänapäeval ei ole mingit muud võimalust. Ei ole võimalik muuta oma elu kvaliteeti, väljanägemist ja tulemuslikkust, ilma et me muudaks oma elus kehtivaid põhiväärtusi. Sest väärtused, mida me hindame, määravad ka kogu meie olemist ja kõiki meie tegemisi. Ühtlasi on need väärtused meie nö "pühad asjad" − kas jutumärkides pühad või ka tegelikult pühad − oleneb nende tegelikust kvaliteedist. Need on asjad, mille kohta me tavaliselt lihtsalt ütleme, et vaat need asjad peavad meie elus kindlasti olema, muidu ei ole elu üldse elamist väärt. Nende hulgas võib olla nii häid asju kui ka halbu asju. Tegemist võib olla isegi iseenesest täiesti tühiste asjadega, aga samas on need asjad, millest me pole mingil juhul nõus loobuma. Näiteks olen lugenud niisugustest katsetest, kus inimestele maksti raha selle eest, et nad ei vaataks televiisorit. Ja mis selgus? − Selgus, et enamik televiisori vaatajaid ei teinud seda katset läbi! Nendel ilmnesid mingil määral samalaadsed sümptoomid, nagu narkomaanidel ilmnevad siis, kui nad ei saa kätte oma järgmist annust.

Raske on niisugust asja isegi nimetada mingiks jumalaks − see on ju nii väike ja tühine. Aga samas me näeme, kui suur tähtsus võib sellel olla inimese elu jaoks ja kuivõrd see inimest mõjutab.

Loomulikult on see väga väike näide. Ilmselt on meie kõigi elus palju hoopis suuremaid asju, millest me naljalt ei ole valmis loobuma. Aga elavat Jumalat teenida on tegelikult võimalik ainult sel juhul, kui tema on meie jaoks kõige tähtsam. Just sellepärast on ka kümne käsu hulgas esimene käsk: "Mina olen Issand, sinu Jumal. Sul ei tohi olla muid jumalaid minu kõrval."

−−−−−

Kui Jaakobi perekonnas olid ebajumalad maha maetud, siis …

35:5−6 Ja nad läksid teele; aga hirm Jumala ees lasus ümberkaudseil linnadel ja need ei ajanud taga Jaakobi poegi. Ja Jaakob jõudis Luusi, see on Peetelisse Kaananimaal, tema ja kogu rahvas, kes oli koos temaga.

Jaakobi perekond sai ümberkaudse rahva kättemaksust säästetud ainult tänu Jumala armule. Loomulikult ei olnud nad seda armu millegagi ära teeninud. Mõnikord annab Jumal oma rahvale niisugust armu, et nad võivad saada päästetud oma tegude tõeliste tagajärgede eest. Ja seda armu annab Jumal mitte ainult oma rahvale, oma lastele, vaid ka teistele. Vististi on kõigi inimeste elus juhtumeid, kus oleks pidanud minema palju halvemini, kui tegelikult läks. Kas selle eest mõnikord ka Jumalat tänatakse?

Jaakob saabus terve oma suure perekonna ja varandusega kohta, mida varem oli kutsutud Luusiks, aga millele Jaakob oli andnud nimeks Peetel. Luus tähendab tõlkes mandlipuud, Peetel aga Jumala koda.

35:7 Ja ta ehitas sinna altari ning pani sellele paigale nimeks „Peeteli Jumal", sest seal oli Jumal ennast temale ilmutanud, kui ta põgenes oma venna eest.

Nüüd lõpuks ehitas Jaakob tõotatud altari ja pani kohale nimeks "Peeteli Jumal", algkeeles *El-Betel*. Kui tõlgime mõlemad sõnad, siis on eestikeelseks vasteks "Jumala koja Jumal". See nimi tunnistab Jaakobi usust.

Aga Peetelis tabas perekonda ka lein.

35:8 Aga Deboora, Rebeka imetaja, suri, ja ta maeti ühe tamme alla allpool Peetelit, ja sellele pandi nimeks Nututamm.

Rebeka on Jaakobi ema, aga temast ei ole enam mingit juttu olnud sellel ajal, kui Jaakob tuli tõotatud maale tagasi. Peame järeldama, et Rebeka on surnud sel ajal, kui Jaakob elas Haaranis. Rebeka imetaja nime Piibel varem pole maininud. Aga siis, kui Aabrahami teenija tõi Rebeka Mesopotaamiast Iisakile naiseks, anti tema imetaja talle kaasa. Samuti ei räägi Piibel, millal Deboora oli tulnud Jaakobi pere juurde elama. Miks peakski Piibel kõigist sellistest pisiasjadest rääkima? Deboora võis Jaakobi juurde tulla kas koos Eesaviga või siis hiljem, kui Jaakob oli juba kodukandis elamas. Nüüd maeti Deboora Peetelisse ühe tamme alla, mis sai seetõttu nii kuulsaks, et talle anti oma nimigi.

35:9 Ja Jumal ilmutas ennast taas Jaakobile, kui see Mesopotaamiast tuli, ja õnnistas teda.

Jaakobi elus oli ring täis saanud. Ja taas annab Jumal talle oma õnnistuse samas paigas, kus ta oli talle juba esimest korda ilmunud. Küllap vajas Jaakob seda uut õnnistust, sest tema elus algas nüüd sisuliselt uus periood.

35:10–11 Ja Jumal ütles temale: *„Jaakob on su nimi. Ärgu hüütagu su nime enam Jaakobiks, vaid su nimi olgu Iisrael!" Ja ta pani temale nimeks Iisrael.* Ja Jumal ütles temale: *„Mina olen Kõigeväeline Jumal. Ole viljakas ja paljune! Sinust saab rahvas, jah, rahvaste hulk, ja sinu niudeist tulevad kuningad.*

Esimest korda oli Issand andnud Jaakobile uue nime "Iisrael" juba Jabboki jõel, pärast temaga maadlemist või heitlemist. Nüüd kinnitab Jumal talle uuesti seda uut nime. Sest nimi ei tähendanud lihtsalt sõna, millega inimest hüüti või kutsuti, vaid see esindas tervet inimest. Koos uue nime andmisega oli Petjast saanud Jumala Võitleja.

Samamoodi toimis Jeesus ka Uues Testamendis. Jh 1:42 öeldakse meile, kuidas Andreas viis oma venna Siimona Jeesuse juurde. Ja Jeesus ütles talle kõigepealt: "Sina oled Siimon, Johannese poeg. Sind peab hüütama Keefaseks, see on tõlkes: Peetruseks." *Petra* on tõlkes 'kalju', *petros* aga 'kivi'. Kui inimene tuleb Jumala juurde, siis annab Jumal talle ka uue loomuse ja samuti sellele loomusele vastava nime.

Tõsi küll, nagu me näeme nii Jaakobi kui ka Peetruse puhul, ei tähenda see veel seda, et sellest hetkest peale on inimene tervikuna täielikult muutunud. See ei tähenda, et sealtpeale on kõik vanad harjumused ja iseloomujooned täielikult kadunud ja täielikult uus Jeesuse iseloom asemele tulnud. Olulised muudatused on vaieldamatult sündinud, aga siiski on uue ja vana vahel veel küllalt võitlemist ja heitlemist. Pikema aja jooksul saab inimesele osaks nii vaimulikke võite kui ka kaotusi. Mõlemaid näeme nii Jaakobi kui ka Peetruse elus − ja kahtlemata samuti ka iseenda elus.

Jumala poolt antud uus nimi ja sellele vastav uus elu ja uus loomus tähendavad aga seda potentsiaali, seda võimalust, mille Jumal on nüüd uude inimesse asetanud, ja see väljendab Jumala eesmärki − seda, kelleks Jumal selle inimese aja jooksul kujundab. Tõsi, põhimõtteliselt on ta juba uuesti sündimise hetkest peale see uus inimene, see uus loomus. Aga sellest hoolimata peab see uus inimeses alles kasvama ja saama ka tegelikkuseks. Võrdleksin seda seemnega, kasvõi näiteks porgandiga, mis on külvatud mulda ja seal ka juba tärganud. Ütleme, et näiteks mõne nädala pärast on ta pistnud oma esimesed lehekesed mullast välja. Kui tõmbaksime ta võhikutena sel ajal mullast välja, et uurida, kas ta ikka tegelikult on porgand, siis peaksime pettuma − me ei leia mingit suurt punast juurikat, mida oleks mõnus näiteks süüa. Kui mõni linnainimene on porgandeid ainult poes müügil näinud, siis võiks ta öelda: "See küll mingi porgand ei ole! Ma tean väga hästi, missugused porgandid välja näevad!" Aga asjatundja ütleks: "See on kõige ehtsam porgand! Ta on lihtsalt alles pisikene. Laske tal kasvada, ja te saate näha, missugune ilus porgand sellest kasvab."

Samamoodi on ka uuestisündinud inimesega. Uus elu, mis on loodud Jumala poolt, on temas täiesti tõeline, aga esialgu peab see veel kasvama ja välja arenema. See toimub elu võitlustes ja igapäevaste valikute tegemiste käigus. Mida rohkem aega edasi läheb, mida rohkem inimene elab osaduses Jumalaga ja teeb oma valikuid vastavalt Jumala sõnale, seda enam Jumala sarnaseks ta kasvab ja kujuneb. Ja Piibel ütleb meile, et kui tuleb lõikuse aeg, siis ongi ta lapsed tema sarnased. 1Jh 3:2−3 öeldakse meile: "Armsad, me oleme nüüd Jumala lapsed, ja veel ei ole saanud avalikuks, kes me ükskord oleme. Me teame, et kui tema saab avalikuks, siis me oleme tema sarnased, sest siis me näeme teda, nii nagu ta on. Igaüks, kellel on selline lootus tema peale, puhastab ennast, just nagu tema on puhas."

Niisiis, kes on Kristuse vastu võtnud ja ka temasse jäänud, see on tõeline Jumala laps. Temas on Jumala tõeline uus loomus ja talle on antud ka vastav uus nimi. Teda kutsutakse kristlaseks, mis tähendab tegelikult Kristuse sarnast ja Kristuse järgijat. Vaadates enamikku kristlasi praeguses maailmas, peab ütlema, et Kristuse sarnasusest on neil tavaliselt veel kõvasti puudu. Sama lugu on minuga ja arvan, et ka sinuga, armas raadiokuulaja. Samas aga see uus elu, mis Jumal meisse on pannud, on täiesti eluvõimeline. See on võimeline kandma kord suurepärast saaki, mis sobib korjata Jumala taevastesse "aitadesse".

Aga kui ma juba võrdlesin seda porgandite ja peenardega, siis võrdlen ka veel edasi. Iga aednik teab ju, et peenarde eest tuleb ka hoolitseda. Tuleb kõigepealt seemneid kasta ja samuti umbrohtu kitkuda. Kui see jäetakse tegemata, siis pole küll mingit asjalikku saaki loota, ehkki külvatud seeme oli täiesti ehtne. Nii on ka meie vaimuliku eluga: kui me seda Jumala sõna ja usklikkude osadusega pidevalt ei kasta − ükskõik missugustel põhjustel või ettekäänetel, kas headel või halbadel − siis see ei tarvitse isegi mitte tärgata. Ja kui me umbrohu kitkumisega hoolikalt ei tegele, st kui me oma elus reaalselt Jumala jaoks aega ei leia, siis umbrohi − st igasugused muud tegemised − lihtsalt lämmatavad selle. Ja sellisel juhul pole sügisel mingit saaki loota. Kord üle surma läve astudes jääb meil üle ainult kahetseda. Seda õpetas Jeesus ise oma tähendamissõnas külvajast.

−−−−−

Tulles tagasi Peetruse juurde − ka temale andis Jeesus selle uue nime kahel erineval korral. Ühest me juba rääkisime, teine aga on Matteuse evangeeliumi 16. peatükis. Seda oleme varem juba maininud. Seal küsib Jeesus oma jüngritelt, kelleks inimesed teda peavad. Ja kui erinevad inimesed annavad selle kohta väga erinevaid vastuseid, nagu see alati on olnud, siis küsib Jeesus edasi: "Aga kes ma teie meelest olen?" Ja kui Peetrus vastab seepeale, et ta on Messias, elava Jumala Poeg, siis ütleb Jeesus: "Õnnis oled sina, Siimon, Joona poeg! Sest seda ei ole sulle ilmutanud liha ja veri," (st mingid inimlikud võimed või uurimistulemused) "vaid minu Isa, kes on taevas. Ja mina ütlen sulle: Sina oled Peetrus, ja sellele kaljule ma ehitan oma koguduse, ja põrgu väravad ei saa sellest võitu." (Mt 16:17−18)

Nii kinnitas Jeesus ka Peetrusele selle uue olemasolu, mis oli talle antud juba varem. Inimestena me vajame ikka vahetevahel ka usukinnitusi, ja Jumal ka ei keela neid meile. Uus nimi rääkis Peetrusele ka tema uuest positsioonist ja ülesandest.

Samasugune lugu oli Jaakobiga − Jumal kinnitas, et talle on tõesti pandud uus nimi: Iisrael. Peale selle rääkis Jumal Jaakobile tema tulevikust, ja samuti tema järglaste tulevikust. Et asi oleks kindlam, tuletab Jumal Jaakobile meelde ka enda nime: "Mina olen kõigeväeline Jumal!" Selle oma nime oli Jumal andnud teada juba Aabrahamile. Ja see nimi tahab meile öelda: "Kõigeväelise tõotustes ei ole inimesel vaja kahelda."

Ja jälle on Jumala tõotused seotud ka maaga.

35:12 ***Ja maa, mille ma andsin Aabrahamile ja Iisakile, ma annan sinule; ka sinu soole pärast sind ma annan selle maa."***

Jaakob on Aabrahami järel juba kolmas põlvkond, kellele Jumal annab samad tõotused. See on maa, kus ükskord sünnib Messias. See on Kõigeväelise tahe, et Jaakob ja tema järglased elavad sellel tõotatud maal. Sellepärast on Jumal Jaakobi ka sinna tagasi toonud, hoolimata pikast vahepeal ära oldud ajast.

35:13−15 Ja Jumal läks tema juurest üles paigast, kus ta temaga oli rääkinud. Ja Jaakob püstitas samba sinna paika, kus ta temaga oli rääkinud, kivisamba, ja kallas selle peale joogiohvri ning valas õli. Ja Jaakob nimetas paiga, kus Jumal temaga oli rääkinud, Peeteliks.

Samuti, nagu Jaakob oli saanud kinnituse oma uue nime kohta, andis ta ka ise uue kinnituse nimele, mis ta oli pannud sellele kohale juba varem. Sellega seoses nimetab Piibel esimest korda ka joogiohvrit − Jaakob valas kivi peale nii veini kui ka õli. Huvitav on see, et Uues Testamendis on mõlemad need ained seotud evangeeliumiga. Seda uut, mis Jeesus maailma tõi, võrdles ta ise uue veiniga, mis tuleb panna uutesse nahklähkritesse. Kaana pulmas muutus Vana Seaduse puhastusriitusteks määratud vesi tohutuks hulgaks uueks ja heaks veiniks, mis sümboliseeris uut aega. Ennast võrdles Jeesus viinapuuga, kogudust aga selle puu küljes olevate okstega. Ja lõpuks seadis Jeesus pühal õhtusöömaajal sakramendiks ja uue lepingu toidulauaks viinapuu vilja − veini − koos leivaga.

Õlipuu aga on juba vanadest aegadest Iisraeli rahva sümbol. Aga õli sümboliseerib ka päästet. Tänu õlile põles õlilampides tuli ja tänu tulele võis kõndida ka pimedas. Jeesust ennast võiti õliga enne matmist. Ketsemanis, mis eesti keeles tähendab õlipressi, Jeesus palvetas ja higistas verd meie pattude pärast. Samuti räägib Paulus, et päästmine tähendab seda, et metsõlipuu oks võetakse ja poogitakse väärisõlipuu külge − st Kristusesse. Inimese elu ühendatakse Kristuse eluga, ja selles seisnebki pääsemine. See pole ainult teoreetiline ega teoloogiline väljend − nii on see päris tegelikult.

Nii võime Jaakobi toodud ohvris näha juba selgeid vihjeid evangeeliumile, Jumala päästeplaanile. Ja just Jumala päästeplaaniga ju ongi Jumala poolt antud tõotustes tegemist. Jaakob oli valitud olema üks lüli selles ahelas, mille kaudu sünnib maailma ükskord Päästja.

35:16 Siis nad läksid Peetelist teele. Aga kui veel tükk maad oli minna Efratani, pidi Raahel sünnitama, ja tal oli raske sünnitus.

Jaakob liikus Peetelist edasi, lõuna suunas, sinna kanti, kus ta oli sündinud. Efrata on meile tänapäeval tuntud rohkem nime all "Juudamaa Petlemm", mis on väike linn Jeruusalemma lähedal. Jaakobi armastatud naine Raahel oli lapseootel ja nüüd jõudis sünnitamise aeg. Aga sellega on alati seotud omad ohud.

35:17–18 Tema raske sünnituse ajal ütles aitajanaine temale: „Ära karda, sest ka seekord on sul poeg!" Ja kui ta hing oli välja minemas, sest varsti ta surigi, pani ta temale nimeks Ben-Ooni; aga tema isa kutsus teda Benjaminiks.

Nii tulevad Jaakobi perekonda õnn ja tragöödia korraga – teine poeg armastatud naiselt ja ühtlasi selle armastatud naise surm. Ben-Ooni on tõlkes 'vaeva või valu poeg', Benjamin aga 'parema käe poeg'. 1992. aasta eestikeelse piiblitõlke joonealune märkus ütleb, et sõna "Benjamin" tähendab 'Õnne poega'. See tuleb sellest, et parem käsi oli heebrea mõtteviisis õnnelikum käsi. Aga nimi "Parema käe poeg" vihjab ka sellele, kui kõrgelt hindas Jaakob just nimelt Raaheli kahte poega. Juba Joosepit hoidis ta erilise hoolega, ja nüüd andis ta Raaheli nooremale pojale nime, mis viitab sellele, et ta hindab teda eriti kõrgelt – niisama kõrgelt, nagu oma paremat kätt.

Nii näeme Jaakobi armastust Raaheli vastu veel tema poegadeski, kaua pärast seda, kui Raahel ise juba surnud on. Ja see armastus oli Jaakobi elus võib-olla ainuke tänuväärne asi sel ajal, kui ta elas veel Haaranis. Selles oma armastuses oli Jaakob truu, ehkki ta tekitas sellega meelehärmi oma teisele naisele Leale. Raaheli nimel oli Jaakob valmis tegema, mida tahes. Tema nimel tegi ta Laabanile isegi 14 aastat tasuta tööd. Ja nüüd see armastatud naine sureb, sünnitades teist poega. Pojale elu andmine tähendas talle endale surma.

–––––

Pärast Raaheli surma paistab, et Jaakob suunab oma armastuse tema vastu tema kahele pojale. See aga tekitas muidugi ülejäänud kümnes pojas suurt kadedust. Ühe lapse eelistamine teisele on patt, ja ka see patt kandis Jaakobi elus oma kibedat vilja. Seda vaatleme hiljem täpsemalt. Praegu aga …

35:19 Ja Raahel suri ning ta maeti Efrata tee äärde, see on Petlemma.

Veel tänapäevalgi, kui reisida Jeruusalemmast Petlemma, võib tee ääres näha Raaheli hauda. Selle haua juures peatuvad ka paljud turistid, meenutades Jaakobi ja Raaheli igivana, aga ikka värsket armastusromaani.

See, miks Raaheli haua koht on nii hästi teada, selgub järgmisest salmist.

35:20 Ja Jaakob püstitas tema hauale samba; see Raaheli hauasammas on alles tänapäevani.

Hauakivid ja -sambad kestavad üle aegade ja paljude sugupõlvede. Nii ulatub mälestus Raahelist tänasessegi päeva.

PKK0055 1Ms 35:21 − 36:43

Iisaki surm ja Eesavi suguvõsa

Meie eelmine saade lõppes kurbade uudistega − Jaakobi armastatud naine Raahel suri, sünnitades oma teist poega, ja ta maeti sellesama Petlemma lähedale, kus kunagi hiljem sündis Jeesus. Raahel suri, aga sündinud poeg jäi ellu. Jaakob, kes ise oli saanud uueks nimeks Iisrael, andis oma pojale nimeks Benjamin. Benjamin oli Jaakobi kaheteistkümnest pojast kõige noorem.

Ja hoolimata leinast, tuli eluga edasi minna.

35:21 Ja Iisrael läks teele ning lõi oma telgi üles teisele poole Karjatorni.

Endine Jaakob, nüüd Iisrael, jätkas oma teekonda lõunasse, Hebroni suunas. Sellega seoses nimetatakse Piiblis kohta, mille nimi on eestikeelses tõlkes Karjatorn. Tõenäoliselt on see koht Petlemmast paar kilomeetrit ida pool. Ja seal sünnib Jaakobi perekonnas midagi tõeliselt ebameeldivat.

35:22 Ja kui Iisrael elas seal maal, juhtus, et Ruuben läks ja magas oma isa liignaise Billa juures. Ja Iisrael sai sellest kuulda ja see oli paha tema silmis.

Nii lühidalt ja asjalikult räägib Piibel ka sellest Jaakobi esimese poja patust. Piibel ei käitu nii, nagu kollane ajakirjandus, kus inimeste pattudest tehakse tõmbenumber ja neid arutatakse ja lahatakse igatpidi.

Kohe järgnevalt loetletakse üles Jaakobi 12 poega. Ruuben oli kõige vanem poeg ja ta oli Lea laps. Aga Billa, kellega ta magas, oli Raaheli orjatar. Raahel oli omal ajal andnud ta Jaakobile liignaiseks, kuna ta ise polnud lapsi saanud. Jaakobil oli mitu naist, ja Piiblist me näeme, kui palju häda ja probleeme see tema perekonda tõi. Seal oli pidev võistlemine, kadetsemine ja salajane vaen. Küllap sellepärast polegi mitme naise pidamine Jumala tahe, et see toob endaga kaasa nii palju kannatusi.

Mitme naise pidamisest johtus ka Ruubeni patt. Poiss magab oma nooremate poolvendade emaga. Jaakob sai sellest ka teada, aga siin ei võtnud ta selles suhtes midagi ette. Midagi ette võtab ta edaspidi.

Järgnevates salmides on toodud Jaakobi kõigi poegade nimed.

35:23–26 Jaakobil oli kaksteist poega; Lea pojad: Ruuben, Jaakobi esmasündinu, Siimeon, Leevi, Juuda, Issaskar ja Sebulon; Raaheli pojad: Joosep ja Benjamin; Billa, Raaheli teenija pojad: Daan ja Naftali; Silpa, Lea teenija pojad: Gaad ja Aaser. Need olid Jaakobi pojad, kes sündisid temale Mesopotaamias.

Kui Jaakob tuli tõotatud maale, hakkas ta vähehaaval liikuma nende paikade poole, kus ta oli veetnud oma lapsepõlve ja nooruse. Sealt oli ta ka oma venna eest põgenedes läinud Mesopotaamiasse. Nüüd saabub ta lõpuks Hebronisse.

35:27–29 Ja Jaakob jõudis oma isa Iisaki juurde Mamresse, Kirjat-Arbasse, see on Hebronisse, kus Aabraham ja Iisak olid võõrastena elanud. Ja Iisaki elupäevi oli sada kaheksakümmend aastat. Siis Iisak heitis hinge ja suri; ta koristati oma rahva juurde, vana ja elatanud; ta pojad Eesav ja Jaakob matsid tema.

Piibel ei maini sõnagagi isa ja poja jällenägemise rõõmu. See ei tähenda siiski seda, et see oleks olnud olemata. Piibli jutustusest pole ka tarvis järeldada, et Iisak suri kohe pärast seda, kui Jaakob tema juurde tagasi jõudis. Kindlasti

elasid nad mõnda aega veel üheskoos. Ilmselt aga ei ole sellest ajast midagi erilist rääkida. Alles Iisaki surm oli sündmus, mida tasus ära mainida. Võib-olla ka sellepärast, et vana isa surm tõi pojad korraks jälle kokku. Üheskoos matsid nad oma isa.

Ka tänapäeval tulevad matuste puhul kokku sugulased, kes muidu pole võib-olla kaua aega üksteist näinud. Sellega seoses võivad saada uuendatud ka mõned sugulussidemed, mis muidu on katkenud või hapraks jäänud. Selles suhtes võib surm tähendada ka millegi uue algust. Iisaki surm võis tuua midagi uut ka Eesavi ja Jaakobi vahekorda.

Kui matustel jätsime hüvasti Iisakiga, siis ühtlasi peame varsti jätma hüvasti ka Eesaviga. Seda küll mitte sellepärast, et ka tema oleks juba surnud, vaid sellepärast, et tema ei esinda seda suguvõsa liini, mille kaudu sünnib kord maailma Päästja. 1. Moosese raamatu 36. peatükk on pühendatud tervenisti Eesavi järeltulijatele, aga see on ka viimane põhjalikum pühendumine Eesavi soole. Edaspidi räägib Piibel Eesavi järeltulijatest ainult seal, kus nad puutuvad kokku Jaakobi järeltulijatega. Nii jätkab Piibel oma pealiini, jättes kõrvale kõrvalise. Enne seda aga vaatleme lähemalt Eesavi järeltulijatele pühendatud peatükki.

Eesavi järeltulijatest on sündinud rahvas, keda kutsutakse Edomiks või edomlasteks. Esialgu võib kindlasti tunduda, et tema suguvõsaga tutvumine ei paku suuremat huvi. Kui aga siin toodud nimesid lähemalt vaadelda, selgub, et nende hulgas on mitmeidki tuttavaid.

Eesavi järeltulijad asusid elama territooriumile, mis hiljem sai nimeks Edom. See territoorium asub Surnumerest lõuna ja ida pool. See on mägine maa ja sealne tuntuim linn kannab tänapäeval nime Petra. See linn on tuntud sellepärast, et see on raiutud kaljusse. Piiblis kannab see nime Sela. Tõsi, Eesavi ajal ei olnud see veel niisugune kaljusse rajatud kunstiteos, millisena turistid võivad seda imetleda tänapäeval. Oma praeguse kuju sai see linn umbes 1000 aastat hiljem, mil sellele territooriumile asusid elama nabatealased.

Piiblis on edomlaste vastu andnud oma ennustusi sellised prohvetid nagu Jesaja, Jeremija, Hesekiel ja Obadja. Ja aegade jooksul on need hävingu ennustused ka täide läinud. Tänapäeval meenutab Edomit peamiselt ainult temanimeline mäestik Surnumerest idas ja kagus. Kõige hilisemad ajalooraamatutest leitavad andmed edomlaste kohta on umbes II sajandist pKr.

Edomlased on seega rahvas, kes põlvneb Eesavist. Seda öeldakse 1. Moosese raamatu 36. peatükis koguni kolm korda. Piibli järgi on Edomi rahvas uhke, nagu oli nende esiisagi. Näiteks lühikeses prohvet Obadja raamatus öeldakse salmides 2 ja 3 Edomi kohta: "*Vaata, ma teen sind pisikeseks rahvaste keskel, sind põlatakse väga. Su südame ülbus petab sind, kes sa elad kaljulõhedes, kes sa oled rajanud oma asupaiga kõrgele ja mõtled oma südames: „Kes võiks mind tõugata alla maa peale?”*

Obadja raamatu sõnadest nähtub, et edomlased sarnanesid oma isale Eesavile. Eesav ei hinnanud oma esmasünniõigust, mis oleks tähendanud ka seda, et selle omanik peab kuulama Jumala tahet. Sellise elu müüs ta läätseleeme eest, sest ta arvas, et kõige paremini tuleb oma eluga toime siis, kui korraldad seda oma jõuga ja käega.

Trotslik küsimus "Kes võib mind tõugata ülevalt alla?" on iseloomulik ka tänapäevasele ennastimetlevale ellusuhtumisele. Eneseimetlus, enda vajaduste seadmine elu mõõdupuuks ja enda upitamine teistest kõrgemale langesid juba Edomi ajal Jumala kohtu alla. Ja loomulikult pole Jumala suhtumine neisse asjadesse muutunud.

Eesavist räägib ka Vana Testamendi viimane raamat, Malaki. Ml 1:2−3 öeldakse vapustavad sõnad: "*Kas Eesav ei olnud Jaakobi vend? ütleb Issand. Jaakobit ma armastasin, aga Eesavit ma vihkasin …*" Need sõnad ütleb Jumal

umbes tuhat aastat pärast tema sündimist. Ja need sõnad räägivad sellest, mida Jumal oli juba kaua näinud Eesavi südames − uhkust, ülbust ja soovimatust otsida Jumala tahet. Sellepärast kiusasid Eesavi järglased Jumala valitud rahvast taga mitmel korral. Seda näitab ajalugu kuni Jeesuse ajani välja.

Muuseas ka kuningas Heroodese dünastia olid idumealased ehk Eesavi järeltulijad. Heroodes Suur laskis Petlemmas Jeesuse sündimise ajal tappa kõik kaheaastased ja nooremad poeglapsed. Tema poeg Heroodes Antipas oli see, kes laskis maha raiuda Ristija Johannese pea, ja pojapoeg Heroodes Agrippa I laskis mõõgaga hukata apostel Jaakobuse, Johannese venna.

Nii palju Eesavi soo kohta hilisemas ajaloos. Nüüd aga tuleme tagasi 1. Moosese raamatu 36. peatüki juurde.

36:1−3 Ja need olid Eesavi, see on Edomi järeltulijad: Eesav võttis oma naised Kaanani tütreist: Aada, hett Eeloni tütre, ja Oholibama, hiivlase Sibeoni poja Ana tütre, ja Baasmati, Ismaeli tütre, Nebajoti õe.

Siin öeldi kõigepealt, et Eesav ja Edom on üks ja sama. Ja edasi oli juttu Eesavi naistest, kellest meil on juttu olnud juba varemgi. Lisaks kahele kaanani naisele võttis Eesav ühe naise Aabrahami poja Ismaeli soost. Nagu varem oleme näinud, tahtis ta sellega justkui asja parandada, sest tema kaananlastest naised tegid ta vanematele meelehärmi. See pole ka ime, sest nendel olid hoopis teised jumalad, teine kultuur ja teised kombed.

Edasi tuleb juttu Eesavi lastest.

36:4−7 Aada tõi Eesavile ilmale Eliifase, ja Baasmat tõi ilmale Reueli. Ja Oholibama tõi ilmale Jeusi, Jalami ja Korahi; need olid Eesavi pojad, kes temale sündisid Kaananimaal. Ja Eesav võttis oma naised, pojad ja tütred ja kõik oma pere hingelised, karja, kõik veoloomad ja kogu varanduse, mis ta Kaananimaal oli soetanud, ja läks teisele maale, ära oma venna Jaakobi juurest. Sest nende varandus oli liiga suur üheskoos elamiseks, ja maa, kus nad võõrastena elasid, ei suutnud neid toita nende karjade pärast.

Suure varanduse tekkimine oli omal ajal olnud probleemiks juba Aabrahamile ja Lotile. Kõigile karjadele lihtsalt ei jätkunud karjamaad. Tookord oli Lott lahkunud tõotatud maalt ja liikunud Soodoma poole, Aabraham aga jäänud sellele maale, mis Jumal oli talle tõotanud. Nüüd kordub seesama Eesavi ja Jaakobiga − Eesav lahkub tõotatud maalt majanduslikel põhjustel, aga Jaakob jääb kohale.

Muide, huvitav, kui palju meelitavad majanduslikud põhjused tänapäeval inimesi Jumala riigist eemale? Siin maailmas tundub sageli, et mujal tasub elu ennast paremini ära kui Jumala teenistuses …

36:8 Ja Eesav asus elama Seiri mäestikku; Eesav on Edom.

Seirimaal oli Eesav viibinud juba varemgi. Sinna oli ta läinud ka siis, kui ta oli tulnud Jaakobile vastu, kui Jaakob oli tagasiteel Mesopotaamiast. Niisiis võib järeldada, et kui ta lõplikult kolis Seiri mäestikku, siis ei teinud ta seda uisapäisa, vaid ta tundis neid piirkondi juba varem.

36:9−14 Ja need olid Eesavi, edomlaste isa järeltulijad Seiri mäestikus: need olid Eesavi poegade nimed: Eliifas, Eesavi naise Aada poeg, Reuel, Eesavi naise Baasmati poeg. Ja Eliifase pojad olid: Teeman, Oomar, Sefo, Gatam ja Kenas. Ja Timna oli Eesavi poja Eliifase liignaine ja tema tõi Eliifasele ilmale Amaleki; need olid Eesavi naise Aada järeltulijad. Ja need olid Reueli pojad: Nahat, Serah, Samma ja Missa; need olid Eesavi naise Baasmati järeltulijad. Ja need olid Eesavi naise Oholibama, Sibeoni poja Ana tütre pojad: tema tõi Eesavile ilmale Jeusi, Jalami ja Korahi.

Siin toodud nimedest on kõige tuttavam Amalek. Umbes pool aastatuhandet hiljem põhjustasid Amaleki järeltulijad tõotatud maale minevale Iisraeli rahvale suuri raskusi. Nendest nimedest, kellest me paljusid lähemalt ei tunne, põlvnevad ka mitmed praegused Araabia rahvad, kes on, nii nagu juudidki, semiidid, Aabrahami järeltulijad.

36:15–18 Need olid Eesavi poegade vürstid: Eliifase, Eesavi esmasündinu pojad: vürst Teeman, vürst Oomar, vürst Sefo, vürst Kenas, vürst Gatam, vürst Amalek. Need olid Eliifasest põlvnevad vürstid Edomimaal, need olid Aada järeltulijad. Ja need olid Eesavi poja Reueli pojad: vürst Nahat, vürst Serah, vürst Samma, vürst Missa. Need olid Reuelist põlvnevad vürstid Edomimaal, need olid Eesavi naise Baasmati järeltulijad. Ja need olid Eesavi naise Oholibama pojad: vürst Jeus, vürst Jalam, vürst Korah. Need olid Eesavi naisest, Ana tütrest Oholibamast põlvnevad vürstid.

Suguvõsa kasvades saavad lastest omakorda erinevate hõimude esiisad. Igal suguvõsal on oma iseloom ja omad huvid, mida tuleb kaitsta. Meile muidugi tunduvad niisugused nimekirjad kuivad, sest siin loetletud inimesed on meie jaoks väga kauged ja võõrad. Aga need nimekirjad näitavad, kui hoolikalt peeti sugupuude arvestust juba nendel kaugetel aegadel.

Ka tänapäeval tegelevad paljud inimesed oma sugupuude uurimisega, ja mida kaugemale õnnestub ajas tagasi jõuda, seda uhkemad tulemuse üle ollakse. Ehkki nendest suguvõsadest siin said rahvad, kes alatasa sõdisid Iisraeliga, laskis Jumal ka kõigi nende nimed Piiblisse kirja panna. Ehkki Piibel nende rahvastega lähemalt ei tegele, räägib see siiski sellest, et ükski rahvas ei ole Jumala jaoks lihtsalt mingi hall mass, mis ei oma tema jaoks tähtsust. Jumal tunneb igast rahvast igaüht nimepidi. Ja eriti tänapäeval tahab ta kõikidele rahvastele teada anda, kuidas ta neid on armastanud, lastes oma Pojal surra nende kõikide pattude pärast.

36:19–24 Need olid Eesavi, see on Edomi järeltulijad, ja need olid nende vürstid. Need olid horiit Seiri pojad, selle maa elanikud: Lootan, Soobal, Sibeon, Ana, Diison, Eeser ja Diisan; need olid horiitide vürstid, Seiri pojad Edomimaal. Ja Lootani pojad olid Hori ja Heemam; ja Lootani õde oli Timna. Ja need olid Soobali pojad: Alvan, Maanahat, Eebal, Sefo ja Oonam. Ja need olid Sibeoni pojad: Ajja ja Ana; Ana oli see, kes kõrbes leidis kuumaveeallikaid, kui ta karjatas oma isa Sibeoni eesleid.

Kui tänapäeval uuritakse sugupuid, siis eriti kaugematest aegadest ja põlvkondadest õnnestub heal juhul teada saada ainult nimed ja kõige tähtsamad daatumid. Eriline väärtus on sellel, kui kuidagi õnnestub teada saada ka mõni huvitav fakt kaugete esivanemate elust. Sest paljas inimese nimi ei ütle tema kohta ju kuigi palju. Siin leidus üks selline huvitav fakt Ana kohta. Ta leidis kõrbest kuumaveeallikaid, ja seetõttu isegi meie, kes loeme seda nimekirja üle kolme ja poole tuhande aasta hiljem, leiame ometi paljaste nimede kõrval ka midagi huvitavamat. Seetõttu jääb Ana meile meelde hoopis paremini, kui kõik need teised nimed. Ta oli leidnud Jumala loodud maailmast midagi niisugust, mida ei olnud sealt leidnud keegi teine. Kas pole see väärt meeles pidamist ja kirja panemist?

Muidugi ka Ana abiellus ja sai lapsi.

36:25–30 Ja need olid Ana lapsed: Diison ja Oholibama, Ana tütar. Ja need olid Diisoni pojad: Hemdan, Esban, Jitran ja Keran. Need olid Eeseri pojad: Bilhan, Saavan ja Akan. Need olid Diisani pojad: Uuts ja Aran. Need olid horiitide vürstid: vürst Lootan, vürst Soobal, vürst Sibeon, vürst Ana, vürst Diison, vürst Eeser, vürst Diisan. Need olid horiitide vürstid nende vürstide kaupa Seirimaal.

Jumal oli omal ajal tõotanud juba Aabrahamile ja Saarale, et nendest saavad põlvnema ka kuningad. Järgnevad salmid 31 – 43 räägivad osalt ka Jumala tõotuste täitumisest.

36:31−43 Ja need olid kuningad, kes valitsesid Edomimaal, enne kui ükski kuningas valitses Iisraeli laste üle: Bela, Beori poeg, oli kuningaks Edomis, ja tema linna nimi oli Dinhaba. Kui Bela suri, sai tema asemel kuningaks Joobab, Serahi poeg Bosrast. Kui Joobab suri, sai tema asemel kuningaks Huusam teemanlaste maalt. Kui Huusam suri, sai tema asemel kuningaks Hadad, Bedadi poeg, kes lõi midjanlasi Moabi väljadel; ja tema linna nimi oli Aviit. Kui Hadad suri, sai tema asemel kuningaks Samla Masreekast. Kui Samla suri, sai tema asemel kuningaks Saul jõeäärsest Rehobotist. Kui Saul suri, sai tema asemel kuningaks Baal-Haanan, Akbori poeg. Kui Baal-Haanan, Akbori poeg, suri, sai tema asemel kuningaks Hadar; tema linna nimi oli Pau; ja tema naise nimi oli Mehetabel, Mee-Sahabi tütre Matredi tütar. Ja need olid Eesavi vürstide nimed nende suguvõsade kaupa, nimeliselt nende asupaikade järgi: vürst Timna, vürst Alva, vürst Jetet, vürst Oholibama, vürst Eela, vürst Piinon, vürst Kenas, vürst Teeman, vürst Mibsar, vürst Magdiel, vürst Iiram. Need olid Edomi, see on Eesavi, edomlaste isa vürstid nende elukohtade järgi nende pärusmaal.

Nii oleme saanud pisut tuttavamaks Eesavi suguvõsaga. Tõenäoliselt on see tutvumine tundunud meile üsna igav − ainult hulk nimesid kaugest ajast ja kultuurist, mis meile mitte midagi ei ütle. Meie tänast uurimisretke Piiblis võib võrrelda külaskäiguga hiigelsuurde raamatukokku. See on Jumala raamatukogu ja seal säilitatakse kõikide inimeste, kes iial maailmas on elanud, elulugusid. Iga inimese kohta on üks suur köide ja selle köite kaanele on kirjutatud selle inimese nimi. Selles köites on kirjas terve selle inimese elu − kõik sündmused, mõtted, sõnad ja teod, mis on aset leidnud. Nii suured kui väikesed; nii tähtsad kui ka sellised, millele me ise üldse mingit tähtsust omistanud ei ole. Nagu raamatukogus ikka, nii on ka selles raamatukogus erinevad sekstsioonid. Näiteks on ühes sektsioonis assüürlased, teises babüloonlased, kolmandas egiptlased, neljandas roomlased jne − terve antiikaja rahvaste osakond.

Edasi võime minna näiteks keskaja rahvaste osakonda, kust leiame kõik selleaegsed rahvad, riigid ja inimesed. Ja seejärel uusaja rahvaste osakonda, kust leiame muuhulgas kõik praegused Euroopa riigid ja Ameerika Ühendriigid. Ja kusagil on ka väike osakond, mille pealkiri on "Eesti". Seal kusagil leidub ka meie isiklik köide, mida me parajasti kirjutame enda käes oleva elu jooksul.

Oma senisel Piibli uurimise teekonnal oleme me põhiliselt viibinud vanaaja osakonnas ning tegelnud Aabrahami ja tema järglastega. Tähtsamad sündmused nende elust on kirja pandud meile ka Piiblisse, ja meie oleme nendega tutvunud ning nendest õppinud. Enamasti me tegelemegi Piiblis üksnes nende inimeste elulugudega, keda mööda jõuame lõpuks välja Jeesuse Kristuseni. Täna aga põikasime sektsiooni, mille pealkirjaks on "Eesavi suguvõsa". Tegime selles sektsioonis ainult põgusa tiiru, lugedes üksnes köidete selgadele kirjutatud selle suguvõsa tähtsamate esindajate nimesid. Näiteks "Vürst Lootan", "Vürst Soobal", "Vürst Siibeon", "Vürst Ana" jne. Ainult ühe vürsti köite lõime hetkeks ka lahti ja lugesime, et ta on leidnud kõrbest kuumaveeallikad. Siis jätkasime oma teekonda, tutvumata ühegi raamatuga lähemalt.

Meie elueast ei piisaks, et läbi lugeda väike osagi kõigist nendest raamatutest. Aga Piibel räägib, et viimses kohtus kõik need raamatud avatakse ja nende põhjal mõistetakse inimeste üle kohut. Ilm 20:11, 12 ja 15 on kirjutatud: "Ma nägin suurt valget trooni ning seda, kes sellel istub, kelle palge eest põgenesid maa ja taevas, ning neile ei leidunud aset. Ja ma nägin surnuid, suuri ja pisikesi, seisvat trooni ees, ning raamatud avati. Teine raamat avati, see on eluraamat. Ja surnute üle mõisteti kohut sedamööda, kuidas raamatuisse oli kirjutatud, nende tegude järgi. Keda iganes ei leitud olevat eluraamatusse kirjutatud, see
visati tulejärve."

Loomulikult on terve see raamatukogu ja kõik need raamatud üksnes sümbolid. Seejuures sellised sümbolid, mis on mõistetavad enamikule inimkonnast. Kui aga rääkida asja sisulisest küljest, siis tänapäeval oleks hoopis kohasem kasutada võrdluseks arvutitehnikat. Ka need on sümbolid, aga seejuures juba tegelikkusele hoopis lähemal olevad sümbolid. Meie kõigi aju töötab samal põhimõttel, nagu töötavad arvutid. Nagu arvutil on aktiivmälu ja kõvaketas, nii on ka inimesel teadvus ja alateadvus. Meie teadvusest kaob enamik asju − me lihtsalt unustame need. Aga alateadvus säilitab kõik. Kohtupäeval need nö "failid" lihtsalt avatakse, ja selle põhjal toimubki kohtumõistmine. Jeesus ütles kord, et inimene peab siis aru andma isegi igast tühjast sõnast, mis ta on rääkinud.

Aga nagu kuulsime, on olemas veel üks teine raamat − ja see on Eluraamat. Kohtupäeval oleneb pääsemine sellest, kas nimi on kirjutatud sellesse raamatusse. Eluraamat − see on Jeesuse Kristuse raamat (Ilm 13:8). Jeesus ütles ise, et kes tema juurde tuleb, seda ta välja ei lükka ega minema ei aja. Ta võtab vastu kõik tulijad, ükskõik kui patused nad ka oleksid. Ja selles on meie kõigi pääsemine. Kui meie võtame tema vastu, siis võtab tema ka meid vastu. Kui meie tunnistame tema oma Issandaks, siis tunnistab ka tema meid oma vendadeks ja Jumala lasteks. Kui oleme lasknud end oma maise elu ajal tema läbi Jumalaga lepitada, siis on meie nimi kirjas Eluraamatus. Ja see on meile kõigile suurepärane pääsemise võimalus.

Kui veel kasutada võrdlust arvutiga, siis tuleb öelda, et "failide" ekraanilt ära koristamine ei aita − see on enesepettus. See on midagi sellesarnast, nagu pühiksime prahi voodi alla või nurka ja vaataksime teisele poole ning teeksime näo, et seda pole olemaski. Õige tee on vastupidine − toome oma "halvad failid" ekraanile ja palume, et Jumal need kustutaks ja meile andeks annaks. Sest üksnes tema saab seda teha, ja tema kustutusvahend on Jeesuse Kristuse lepitusveri. Ja mida tema on andestanud ja kustutanud, seda ei leita ka kohtupäeval enam ühestki raamatust. Selle asemel leitakse Jumala lapse nimi Eluraamatust ja ta ise võetakse vastu Jumala juurde.

Niisuguse imelise tee on Jumal andnud meile pääseteeks. Oleksime tõesti väga rumalad, kui jätaksime niisugused võimalused kasutamata …

PKK0056 1Ms 37:1 − 17
Joosepi unenäod

1. Moosese raamatu 37. peatükiga algab uus järk Iisraeli rahva kujunemise ajaloos. Kogu ülejäänud osa 1. Moosese raamatust tegeleb peamiselt just Joosepiga. On küll juttu veel ka Jaakobist ja samuti teistest Jaakobi poegadest, aga sugugi mitte nii palju, kui Joosepist. Üldse räägitakse Joosepist ühtekokku rohkem, kui Aabrahamist, Iisakist või Jaakobist. Joosepist on juttu isegi rohkem, kui maailma loomisest, pattulangemisest ja veeuputusest ühtekokku. See on nii tähelepanuväärne asjaolu, et ükski Piibli lugeja ei peaks jätma seda kahe silma vahele.

Mõtiskleme meiegi selle üle lähemalt. Miks räägib Jumala sõna nii palju Joosepist? Miks on Joosep nii tähtis, et Jumala sõna talle nii palju tähelepanu pühendab? Ilmselt on siin mitu põhjust. Kõigepealt olid Joosepi eluviis ja elu kvaliteet tähelepanuväärselt eeskujulikud. Ta on täiesti omaette peatükk, täiesti isemoodi inimene, ükskõik kas võrrelda teda ta vendadega, isaga või isegi Aabrahamiga. Joosepi lihtne, kuid kindel püsimine Jumala tahtes ja tema edukas võitlus igasuguste kiusatuste vastu säravad kui hele halogeenlamp öisel tänaval veel aastatuhandete taha. Joosepi kohta võib täie õigusega öelda, et ta oli otsekui elav näide selle kohta, millist elu kutsub Paulus üles elama kristlasi Fl 4:8: "Viimaks veel, vennad, mis iganes on tõene, mis auväärne, mis õige, mis puhas, mis armastusväärne, mis ülendav, ja kui miski on vooruslik ja kui miski on kiidetav, seda arvestage!" Jumala tahe on, et iga tema lapse elu oleks puhas, armastusväärne ja kaunis.

Ent Joosepi eeskujulikkus ei ole ainuke põhjus, miks Piibel talle nii palju tähelepanu pöörab. Teine põhjus on selles, et terves Piiblis pole ühtki teist isikut, kes oleks niivõrd sarnane Issandale Jeesusele, nagu tema. Joosep meenutab Jeesust mitte ainult oma isiksuse poolest, vaid ka oma elu kogemuste poolest. Tõsi küll, Uues Testamendis ei räägita Joosepist kusagil kui Kristuse eeskujust. Aga sellest hoolimata ei saa kokkulangevused olla juhuslikud, sest Jumala maailmas ei ole juhuseid. Vaatame neid kokkulangevusi ükshaaval siis, kui tekstis nendeni jõuame. Praegu aga võib mainida, et neid kokkulangevusi on mitte mõned üksikud, vaid umbes 30.

Aga enne, kui hakkame lähemalt tutvuma Joosepi elukäiguga, tuleme korraks veel tagasi Jaakobi juurde.

37:1 Aga Jaakob elas maal, kus ta isa oli võõrana elanud, Kaananimaal.

Jaakob oli karjakasvataja, nagu ka tema isa ja vanaisa. Sellepärast hulkus ta koos oma karjadega ühest paigast teise. Üldiselt aga paistab ta olevat elanud Jeruusalemmast lõuna pool, Hebroni kandis. Seal oli Jumal end ilmutanud juba tema vanaisale Aabrahamile.

37:2 Need on Jaakobi suguvõsa lood: Kui Joosep oli seitsmeteistkümneaastane, siis oli ta koos oma vendadega lammaste ja kitsede karjane; tema oli abilisena oma isa naiste Billa ja Silpa poegade juures. Ja Joosep kandis isale ette nende halva kuulsuse.

Jaakobil oli ühtekokku neli naist ja kaksteist poega. Neist poegadest kümme põhjustasid talle alatasa meelehärmi. Aga kaks kõige nooremat poega, Joosep ja Benjamin, olid nähtavasti tema lemmikud. Need olid tema armastatud naise Raaheli lapsed.

Siitpeale pöördub Piibel oma jutustusega Jaakobi juurest Joosepi juurde, kes on sel ajal teismeline noor mees. Joosep oli koos oma kümne vennaga lambakarjas. Benjamin oli alles nii noor, et tema oli oma isa juures. Koos oma vendadega karjas olles nägi Joosep aga palju niisugust, mida ta ei saanud heaks kiita. Nendest asjadest rääkis ta ka oma isale. Ja meil pole raske arvata, kuidas tema vennad temasse seepeale suhtuma hakkasid. Ja et Jaakob ei tee sellest probleemist suurt numbrit, see tegelikult ainult kasvatab probleemi.

37:3 Iisrael armastas Joosepit enam kui kõiki oma poegi, sest ta oli tema vana ea poeg, ja ta tegi temale kirju kuue.

Jaakobi isiklike lapsepõlvekogemuste põhjal oleks võinud oodata, et ta ei eelista ühtesid oma lapsi teistele, nii nagu tegid ta enda vanemad. Oli ju Jaakobi lapsepõlvekodus seetõttu suuri probleeme. Aga paistab, et Jaakob ei ole sellest midagi õppinud. Selle asemel näitab ta kõigile avalikult, kes on tema lemmikpoeg.

Jaakobi tundeid võib küll isegi mõista. Sest Joosep oli ikkagi tema armastatud naise Raaheli, kes nüüd oli juba surnud, esimene poeg. Seepärast võib mõista, miks Joosep tähendas Jaakobile rohkem, kui tema teised lapsed. Aga kas on ikka tark oma eelistusi nii avalikult kõikidele rõhutada? Kirju kuub, mis tänapäeval oleks võrreldav kalli ja peene ülikonnaga, näitas kõigile, kui erilisel kohal oli Joosep Jaakobi jaoks, võrreldes kõigi teiste lastega. Tema oli teistsugune, kui kõik ülejäänud!

Järgmine salm näitab, millise reaktsiooni see teistes lastes esile kutsus.

37:4 Kui ta vennad nägid, et nende isa armastas teda enam kui kõiki tema vendi, siis nad vihkasid teda ega suutnud rääkida temaga sõbralikult.

Vendade reaktsioon oli loomulik, ehkki mitte kõige parem ja õigem. Õigem oleks olnud juhtida isa tähelepanu probleemile. Aga seda nad nähtavasti ei julgenud teha. Selle asemel suunasid nad oma viha Joosepi vastu. Muidugi on ka väheusutav, et Joosep oleks oma poegade tähelepanu juhtimisest õppust võtnud. Neil aegadel ei olnud kombeks, et muna õpetab kana.

Viha ja kadedus muutusid nii suureks, et nad ei suutnud Joosepiga isegi enam asjalikult ja rahulikult rääkida. See, mis nende südames mässas, paistis ka nende olemusest ja käitumisest välja. Kui sa oled vihane, siis on seda raske varjata. Kui seda ei tohi välja näidata, siis muutub see kergesti masenduseks, nii et inimene näeb tervet maailma mustana. Aga väljendugu viha, kuidas tahes, alati on sellel hävitav toime. Patt on alati hukatuslik ja hävitav jõud. Ja edaspidi saame näha, kuidas patt hakkab hävitama Jaakobi perekonda. Viha ja kättemaksu haudumine viisid lõpuks plahvatuseni.

Muidugi on ka tänapäeval ebaõiglusel ning sellest sündival vihal ja kadedusel samasugune toime. Sellepärast tuleks eriti perekondades vältida ebaõiglast suhtumist, ühtede eelistamist teistele. Ja kus probleemid on tekkinud, seal tuleks nendest tingimata rääkida. Selleks aga on omakorda tarvis õhkkonda ja suhtumist, kus rääkimine on lubatud, kus probleemide esile toomine ei ole karistatav. Ja tingimata on tarvis ausust ja soovi ning võimet kuulata mõlemalt poolelt. Sest taolisi probleeme ei ole võimalik lahendada ühepoolselt.

Joosep sattus tegelikult kahelt poolt tulevate patuste suhtumiste vahele. Tema isa tegi valesti, eelistades teda teistele vendadele. Ja tema vennad tegid valesti, hakates teda üksmeelselt vihkama. Ja järgmistes salmides näeme midagi, mis valab veelgi õli tulle. Joosep on ettevaatamatu ja hakkab vendadele rääkima oma unenägudest, mis teda nendest veelgi kõrgemaks tahavad tõsta. Sellega võetakse ühtlasi kõneaineks teema, mis on juba kaua põhjustanud vihkamist.

37:5–6 Kord nägi Joosep unenäo ja jutustas selle oma vendadele; seejärel hakkasid need teda veel enam vihkama. Ta nimelt ütles neile: „Kuulge ometi seda unenägu, mis ma unes nägin!

Muidugi võime imestada ja küsida, miks pidi Joosep oma unenägudest üldse teistele rääkima. Ta pidi ometi teadma, millist vimma vennad tema vastu juba niigi kannavad. Või oli ta tõesti nii naiivne, et ta ei teadnud, mis tema ümber toimub? Või ta küll teadis, kuid ei uskunud, et asjad on nii hullud? Kuna nende vahel olid olnud halvad suhted eluaeg, oli ta sellega ilmselt harjunud ega osanud kahtlustada midagi hullemat. Vahel oleme me inimestena teatud asjade suhtes uskumatult pimedad. Eriti vaimulikul alal. Näiteks on meil sageli väga raske näha omaenda tõelisi puudusi ja varjukülgi. Mõnigi kord juhib meie tähelepanu nendele alles teiste inimeste reaktsioon. See reaktsioon tuleb sellest, et oleme põhjustanud nendele probleeme. Ja kui niiviisi mõelda ja küsida, miks Joosep oma unenägudest vendadele üldse rääkis, siis ei oska ma arvata muud, kui et selle põhjuseks oli tema süütus. Ta lihtsalt ei osanud oma vendi kurjas kahtlustada.

On ju teada, et üldiselt näeb iga inimene kogu maailma omaenda vaatenurgast. Varga arvates on kõik vargad, liiderdaja jaoks elu põhiliselt liiderdamisest koosnebki, süütu ja heatahtlik inimene aga näeb kõigis inimestes ennekõike häid ja positiivseid külgi. Isegi kui talle näidatakse mingeid halbu fakte, ei suuda ta neid tavaliselt kuigi tõsiselt võtta.

Üks põhjus, miks Joosep oli nii sinisilmne, seisneb kahtlemata selles, et teda oli hoolega hoitud. Juhtisin sellele tähelepanu juba siis, kui Jaakob kohtus Eesaviga pärast kahekümneaastast lahusolekut. Joosep seati tulema kõige viimasena, kõige turvalisemasse kohta, juhuks kui peaks minema võitluseks. Joosep oli Raaheli esmasündinud poeg, ja Raahelisse oli Jaakob armunud esimesest pilgust. Ja nüüd, kus armastatud naine oli surnud, oli armastus

lemmikpoja vastu kahtlemata ainult kasvanud. Hiljem pidi Joosep selle maailma kurjust tundma õppima liigagi hästi. Praegu aga tundub, nagu ei oleks ta kurjusega eriti kokku puutunudki.

Joosep jätkab naiivselt oma unenägude kirjeldamist.

37:7–8 Jah, vaadake, me olime väljal vihke sidumas, ja ennäe, minu vihk tõusis üles ning jäigi püsti seisma. Aga vaata, teie vihud ümbritsesid seda ja kummardasid minu vihu ees." Siis ta vennad ütlesid temale: „Kas sina tahad saada meile kuningaks ja hakata meie üle valitsema?" Ja nad vihkasid teda veelgi enam tema unenägude ja kõnede pärast.

Neid salme lugedes võib kujutleda, milliste nägudega Joosepi vennad teda kuulates talle otsa vaatavad. Nende sõnad väljendavad nende sarkasmi. Loomulikult ei tulnud neile pähegi mõtet, et Joosep võiks ka tegelikult kunagi kuningaks saada. Küll aga ärritas neid mõte, et Joosep võib midagi taolist üldse mõelda. *Nähtavasti peab ka Joosep ise ennast nendest paremaks*, järeldasid nad. Pole raske arvata, milliseid mõtteid ja tundeid see kõigis teistes tekitas.

Aga see polnud Joosepi viimane unenägu.

37:9–11 Ja ta nägi veel teise unenäo, jutustas selle oma vendadele ja ütles: „Vaata, ma nägin veel ühe unenäo, ja ennäe, päike, kuu ja üksteist tähte kummardasid minu ees." Aga kui ta seda jutustas oma isale ja vendadele, siis ta isa sõitles teda ning ütles temale: „Mis unenägu see küll on, mis sa nägid! Kas mina ja su ema ja vennad tõesti peame tulema ja sinu ees maani kummardama?" Ta vennad said temale kadedaks, aga ta isa pidas meeles selle loo.

Huvitav on see, et kuulajad tõlgendasid mõlemat unenägu õigesti. Ja selles tõlgenduses on nad pealegi üksmeelsed, kuigi tõlgendus ise loomulikult ei ole neile vastuvõetav. Huvitav on ka see, et samasugusest nägemusest on räägitud Ilm 12:1: "Suur tunnustäht sai nähtavaks taevas: naine, riietatud päikesesse, ning kuu tema jalge all, ning pärg kaheteistkümnest tähest tema peas." Selles nägemuses nägi Johannes, nii nagu ka Joosep, kahtteist tähte, päikest ja kuud. Tähed sümboliseerivad ka Johannese ilmutuses Iisraeli rahvast. Ja Joosepi vennadki mõistsid, et need tähed sümboliseerivad neid endid. Nad olid mehed, kellest hiljem sündis Iisraeli rahvas.

Jaakobi kahtteist poega võibki pidada tegelikult Iisraeli rahva mudeliks. See on nagu õienupp, mis hakkab vähehaaval avanema. Ja meie teekond läbi terve Piibli, kaanest kaaneni, on otsekui selle avanemise vaatlemine. Ja Joosepi unenägude puhul ei tekigi meil küsimust, mida need tähendavad, sest Piibel ütleb meile seda selgelt.

Ka Jaakobil ei teki küsimustki, mida unenägu tähendab. Ta küsib: "Kas mina ja su ema ja vennad tõesti peame tulema ja sinu ees maani kummardama?" Loomulikult saab niisugune mõte olla väärt üksnes sõitlemist. *Võta aru pähe, mida sa endast mõtled!* tahaksid kõik talle öelda. Ja Joosepil pole vastata muud kui seda, et sellist und tema nägi. Ka tema ei püüa oma unenägu mingil muul kombel seletada.

Tõenäoliselt Joosepi vennad hülgasid selle unenäo kui täiesti absurdse, aga Jaakob jäi asja üle järele mõtlema. Kuna Jumal oli talle endalegi mitmel korral ilmunud, pidi ta küsima, kas Joosepi unenäod ei või tähendada rohkem, kui esmapilgul võiks arvata?

Unenäoga seoses peaks tekkima küsimus, miks on Joosepi kummardajate hulgas ka tema ema? Joosepi bioloogiline ema on ju juba tükk aega tagasi surnud. Aga meenutame, et Raaheli õde Lea oli ju alles elus, ja loomulikult oli tal peres pereema positsioon. See, et Raahel enam elus ei olnud, selgub ka käesoleva peatüki salmist 35, kus nimelt Jaakob on see, kes nutab oma kaotatud last, tema pojad ja tütar aga tröösti vad teda.

Need sündmused, millest me Joosepi elust siiamaani lugesime, viivad teda vastu tragöödiale. Need on eelmäng või sissejuhatus sündmustele, mis varsti juhtuvad. Ja nende salmide põhjal mõistame paremini, miks varsti toimub see, mis toimub.

_____

Nüüd on Joosepi unenägudest juba mõnda aega mööda läinud. Aga mitte väga palju. Seda võib järeldada sellest, et ta unenäod on vendadel alles hästi meeles. Kibedus ja vimm ei ole perekonnast kuhugi kadunud.

37:12–13 Kord olid ta vennad läinud Sekemisse oma isa karja hoidma. Ja Iisrael ütles Joosepile: „Eks ole su vennad Sekemis karja hoidmas? Tule, ma läkitan sind nende juurde!" Ja tema vastas: „Siin ma olen!"

Nii saadab Iisrael Joosepi vendade juurde, kes on oma karjadega Sekemis. Ta ise elab ikka alles Hebronis, kust on Sekemisse linnulennul umbes 80 km, nii et tegemist ei ole just lühikese teekonnaga. Aga kõigest varem toimunust hoolimata tundub, et Joosep ei karda minna oma vendade juurde, kes seal kaugel on oma isa silma alt ära. Ta on kuulekas ja teeb nii, nagu isa soovib.

37:14 Siis ta ütles temale: „Mine ometi vaatama, kas su vendade käsi käib hästi ja kas kari on korras, ja too mulle sõna!" Ta läkitas teda Hebroni orust ja ta tuli Sekemisse.

Joosep käis üksi maha terve pika teekonna, aga Sekemisse jõudes ootas teda probleem.

37:15 Ja üks mees kohtas teda, kui ta oli väljal ümber ekslemas. Ja mees küsis temalt, öeldes: „Mida sa otsid?"

Kuna Sekem oli Hebronist üsna kaugel, siis Joosep loomulikult ei teadnud täpsemalt, kus ta vennad võivad olla. Ja nõnda Sekemi ümbruses oma vendi otsides kohtub Joosep mehega, kes tuleb talle appi.

37:16–17 Ja tema vastas: „Ma otsin oma vendi. Ütle mulle ometi, kus nad karja hoiavad?" Ja mees ütles: „Nad on siit edasi läinud, sest ma kuulsin neid ütlevat: Läki Dotanisse!" Ja Joosep läks järele oma vendadele ning leidis nad Dotanis.

Nõnda see *üks mees* aitas Joosepil oma vennad üles leida. Vennad olid läinud oma karjadega Dotanisse, mis on Sekemist umbes 25 km põhja pool. Dotani varemed on tänapäeval leitud. See linn asus vana tee ääres, mis viis Gileadi mägedest üle Jisreeli tasandiku Vahemere rannikule. Nii et kui me varsti loeme, kuidas Joosep müüdi maha Midjani kaupmeestele, siis pole põhjust imestada, kust nende karavan sinna sai. Jaakobi vennad olid oma laagriga suure tee läheduses.

Aga enne, kui jõuame Joosepiga koos tema vendade juurde, tahaksin tähelepanu juhtida ühele seigale. Miks räägib Piibel Joosepi eksimisest ja kohtumisest selle kummalise mehega. Võiks ju arvata, et tegemist on üsna tähtsusetu detailiga, mille välja jätmine ei muudaks kuidagi ei jutustuse kulgu ega kogu loo lõpptulemust. Aga kas Piibel ikka mainib seda väikest asja lihtsalt niisama, täiesti kogemata?

Kõigepealt näitab see episood, kuidas, vähemalt inimlikult vaadates, on Jumala juhtimine teinekord sõltuv üsna tühistest nii-öelda juhustest. Tulevase juudi rahva elus püsimine varsti saabuva nälja ajal ja ühtlasi ka Messia sündimine siia maailma sõltusid sellest, et Joosep *juhtus* kohtama seda meest Sekemi linna läheduses ja et see oli *juhtunud* kuulma vendade plaani minna Dotanisse.

Tegelikult aga ei ole Jumala maailmas Jumala laste jaoks olemas juhuseid. Jumal juhib oma rahvast kuidas kunagi, ja ühtlasi ka oma riiki siin maailmas nii, et kõik areneb tema plaani kohaselt. Jumal ise hoolitseb selle eest, et tema sõna ja plaanid siin maailmas täituvad, sellepärast võib ka kristlane elada selles suhtes üsna rahulikult. Nii ka see, et Joosep kohtas toda meest, ei ole tegelikult juhus.

Teiseks peab siinkohal märkima, et ka juudi piibliuurijad on väga hoolikalt arutlenud küsimuse üle, kes oli see mees. Ja see ei ole imelik, et nad on sellele küsimusele suurt tähelepanu pööranud. Sest nad võlgnevad tänu oma rahva olemasolu eest muuseas ka sellele mehele. Niisiis, kes see mees oli?

Ühe juhtlõnga annab meile see, et erinevalt sellest, kuidas Piibel tavaliselt asju kirjeldab, siin *seda meest* mitte mingil moel ei tutvustata. Ei ole öeldud, millisest soost ta pärines, kelle poeg ta oli, ega sedagi, kus ta elas. Nii on juutidest uurijad traditsiooniliselt jõudnud järeldusele, et see *keegi mees* oli Jumala poolt saadetud ingel, kes hoolitses oma rahva säilimise eest.

Kui me selle juutide tõlgendusega nõustume, siis on ühtlasi ka lihtne näha, kuidas Jumal juhib Joosepi elu algusest saadik. Ehkki Joosep satub varsti suurde pimedusse ja oma vendade viha meelevalda, ei toimunud see kõik ilma Jumala loata. Hoolimata kõikidest rasketest ja valusatest kogemustest, juhtis kõike siiski Jumala käsi.

Kui me inimestena satume raskustesse, siis tavaliselt ei oska me näha Jumala eesmärke nendega meie elus. Jumala plaanide suhtes oleme me enamasti üpris pimedad ja taipamatud. Seda sageli isegi siis, kui meile neist üsna otse ja selgesõnaliselt räägitakse, nagu näiteks rääkis Jeesus oma jüngritele enda ristilöömisest ja surnuist üles tõusmisest. Tema jüngrid ei taibanud midagi, ehkki tegemist ei olnud isegi mitte mingi mõistujutuga.

Täpselt sama võib ka meiega juhtuda iga kord, kui me ei oska paigutada Jumala sõnu enda loodud tõlgendussüsteemidesse. Ja sellisel juhul on parim, mida me saame teha, usaldada, et Jumal ei tee vigu. Ja et hoolimata sellest, mis parajasti toimub, on kõik ikkagi tema kontrolli all.

Ja niisugune usaldus ongi oma olemuselt usk Jumalasse. See tähendab Jumala usaldamist ka siis, kui asjaolud on kõike muud kui julgustavad.

PKK0057 1Ms 37:18 – 36

Joosep müüakse orjaks

Jätkame Joosepi saatuse vaatlemist. Piibli jutustuse põhjal võib järeldada, et Joosep oli oma iseloomu ja meelsuse poolest üsna süütu ja heatahtlik. Ta ei osanud näha, kuidas suhtuvad teised vennad tema unenägudesse, mis asetavad ta nendest kõrgemale. Ja seda ei osanud arvata ega näha ka Jaakob, kes selgelt eelistas Joosepit kõigile teistele lastele. Selle eelistuse kõige selgemaks ja nähtavamaks märgiks oli kirju kuub, mille ta Joosepile ostis.

Nüüd ligineb Joosep oma vendadele, seljas seesama õnnetu kuub. Vaatame, kuidas vennad sellele reageerivad.

37:18–20 Aga nad nägid teda kaugelt ja enne kui ta jõudis nende juurde, võtsid nad õelalt nõuks ta tappa. Nad ütlesid üksteisele: „Näe, sealt tuleb see unenägude sepitseja! Tulgem nüüd, tapkem ta ära, visakem ta mõnda kaevu ja öelgem, et kuri loom sõi tema ära! Siis saame näha, mis ta unenäod tähendavad!"

Kui õel viha võib küll olla vendade vahel! Nendest vendade sõnadest saab ka selgeks, kui pime oli olnud Jaakob. Ta ei osanud arvata, millisesse õnnetusse ta saadab Joosepi oma lühinägeliku eelistamise ja hellitamisega. Kõigele lisaks olid vendadel meeles ka Joosepi unenäod. Siin, kodunt umbes 150 kilomeetri kaugusel, kuhu isa silm nägema ei ulatu, on kõige sobivam aeg õiendada Joosepiga arved!

Enne, kui selle looga edasi minna, tahaksin juhtida tähelepanu mõnedele sarnastele joontele Joosepi ja Jeesuse elus.

- Kõigepealt oli juba Joosepi sündimises midagi, mis vihjas imele. Ta sündis Raahelile, kes seni tundus olevat viljatu. Jeesus aga sündis üldse neitsist.
- Teiseks oli Joosep oma isa armastatud poeg. Sedasama räägib Uus Testament Jeesuse kohta. Muutmise mäel öeldi kolmele jüngrile: "See on minu armas Poeg, teda kuulake!" (Mk 9:7)
- Kolmandaks oli Joosepil teistega võrreldes täiesti eriline positsioon − ta oli oma isa erilise soosingu ja kaitse all. Kui Jaakob pidi kohtuma Eesaviga, pani ta Joosepi kõige turvalisemasse kohta, kuhu oskas. Samuti tema uhke riietus eristas teda kõigist teistest vendadest. Ka Jeesus oli täiesti erinev kõigist teistest inimestest, kes kunagi maailmas on elanud. Erinevalt kõigist teistest oli ta patuta.
- Neljandaks kuulutas Joosep oma unenägudele toetudes, et ta saab oma vendade üle valitsejaks. Ka Jeesus tunnistas Pilaatuse ees, et ta on kuningas, ja oma järgijatele ütles ta, et ta on tõotatud Messias. Ja nii Joosepit kui ka Jeesust pilgati taoliste sõnade peale. Kui Jeesus oli juba risti löödud, öeldi talle: "Astugu nüüd ristilt maha, kui ta on Messias, Iisraeli kuningas!" Samasugust pilget kujutas endast ka Jeesuse pea kohal olev tahvel, kuhu oli kirjutatud tema surma süü: "Juutide kuningas".
- Viiendaks paneme tähele, et *isa* saatis Joosepi vendade juurde. Samuti saatis taevane Isa Jeesuse kõigepealt Iisraeli kadunud lammaste juurde − st nende juurde, kes olid kaotanud osaduse Jumalaga.
- Kuuendaks sai Joosep kogeda midagi samalaadset, nagu ka Jeesus omal ajal − need, kelle juurde ta saadeti, tahtsid ta oma vihas hukata. Ja mõlemal juhul oli see viha tegelikult alusetu.

Niisugused on esimesed paralleelid, mida võime tõmmata Joosepi ja Jeesuse elu vahele. Edaspidi leiame neid veelgi.

−−−−−

Joosep lähenes oma vendade laagrile, mis asus tolleaegse suure maantee läheduses. Vennad nägid, kuidas vihatud Joosep läheneb, ja sealsamas koostasid nad tema mõrvamise plaani. Joosepi kirju kuub torkab silma ja võimaldab ta ära tunda juba kaugelt. See kuub väljendab ühtlasi isa erilist soosingut, mille osaline Joosep on, hoolimata sellest, et ta on kõikidest teistest noorem. Kodust piisavalt kaugel saab kadedusest tõusnud kättemaksuhimu ka karistamatult ellu viia …

Aga õnneks Ruuben, esmasündinu, ei olnud siiski nõus nii saatuslikuks teoks, nagu tema vennad.

37:21−22 Kui Ruuben seda kuulis, siis ta tahtis teda nende käest päästa ja ütles: „Ärgem võtkem temalt hinge!" Ja Ruuben ütles neile: „Ärge valage verd, visake ta siia kõrbes olevasse kaevu, aga ärge pange oma kätt tema külge!" Sest ta tahtis tema päästa nende käest ja saata tagasi isa juurde.

On täiesti selge, et nende oma sõnadega päästis Ruuben Joosepi elu. Tal õnnestus muuta oma vendade mõrvaplaanid mõnevõrra kergemaks kuriteoks. Ruuben oli oma vendadega võrreldes nii palju inimlikum, et ta tahtis

Joosepi päästa ja saata ta koguni oma isa juurde tagasi. Millest tulenes Ruubeni niisugune suhtumine Joosepisse, seda Piibel ei räägi. Kas oli ta lihtsalt inimlikum, esmasündinuna teistega võrreldes vastutustundlikum, või lihtsalt muutis Jumal sel hetkel tema südame mõtted, et kujundada asju nii, nagu need peavad minema tema plaani kohaselt? Kindlasti aga ei saa seda panna juhuse arvele.

37:23–25a Ja kui Joosep tuli oma vendade juurde, siis kiskusid need Joosepil kuue seljast, kirju kuue, mis tal seljas oli, ning võtsid ja viskasid ta kaevu; aga kaev oli tühi, selles ei olnud vett. Seejärel nad istusid leiba võtma.

Joosep ei aimanud midagi halba, enne kui oli juba liiga hilja. Joosepi kuub sümboliseeris kõike seda, mille pärast vennad Joosepit vihkasid. See tuletas neile ühtelugu meelde, et Joosep on teistsugune, kui nemad. Sellepärast kiskusid nad tal kõigepealt kuue seljast. Ja visanud Joosepi kaevu, arvasid nad, et nüüd on selle asjaga korras ja selle peale võib keha kinnitada.

Siis aga nägid nad midagi uut.

37:25b Ja kui nad oma silmad üles tõstsid ja vaatasid, ennäe, siis tuli ismaeliitide karavan Gileadist. Nende kaamelid kandsid mitmesugust vaiku, palsamit ja lõhnaainest, ja nad olid sellega teel alla Egiptusesse.

Nagu varem sai juba mainitud, vennad olid oma laagriga Dotanis, tolleaegse suure maantee ääres. See maantee viis Gileadi mäestikust üle Jisreeli tasandiku Vahemere äärde. Seal ühines see ühe tolleaegse maailma tähtsaima magistraalteega, mida kutsuti Mere teeks. Neid teid mööda vedasid kaupmehed oma kaupa kaugelt Indiast kuni Aafrikani välja.

Nüüd oligi parajasti möödumas üks kaupmeeste karavan. Seda nägid sööma asunud mehed ja see tõi neile pähe uue mõtte.

37:26–27 Ja Juuda ütles oma vendadele: „Mis kasu sellest on, kui me tapame oma venna ja katame kinni tema vere? Tulge, müüme tema ismaeliitidele, aga meie käed ärgu puudutagu teda, sest ta on meie lihane vend!" Ja ta vennad kuulasid teda.

Selle uue mõttega tuli lagedale Juuda. Paistab, et ka tema ei ole niisama verejanuline, nagu teised vennad. Muidugi ei ole ka oma venna orjusse müümine mingi õilis tegu, aga tõenäoliselt on see siiski parem, kui mõrv kohapeal. Niiviisi polnud tarvis oma käsi otseselt venna verega määrida ja ühtlasi oli võimalus ka raha teenida. Nii leidsin Joosepi vennad oma vihale parima lahenduse. Orjaks müüdud vend on praktiliselt niisama hea kui surnud vend − tagasiteed tal enam ei ole.

Mõeldud − tehtud.

37:28 Kui siis Midjani mehed, kaupmehed, mööda läksid, tõmbasid nad Joosepi kaevust välja ja müüsid Joosepi kahekümne hõbetüki eest ismaeliitidele; ja need viisid Joosepi Egiptusesse.

Antud jutustuses võib meie tähelepanu ja imestust äratada see, et neid kaupmehi kutsutakse kord midjanlasteks, kord ismaeliitideks. Ismael oli Aabrahami esimene poeg, kelle sündimisest oli selleks ajaks möödunud võib-olla umbes 150 aastat. Ka Ismaelil oli olnud 12 poega, kellest kujunesid hõimude juhid ja pealikud. Nii et ismaeliitide hulka on tõenäoliselt loetud peale otseste Ismaeli järeltulijate ka teisi inimesi, kes elasid nende aladel. Järelikult olid ismaeliidid sel ajal juba tähelepanuväärne rahvahõim.

Ilmselt ka tol ajal alles väiksem midjanlaste hõim elas ismaeliitide aladel või oli nendega muul kombel lähedaselt seotud. Sellistele seostele viitab Piibel mujalgi. Ka Midjan oli Aabrahami poeg, kes sündis talle pärast Saara surma tema uue naise Ketuuraga. Ja Midjanil oli viis poega. Aga kui palju tütreid oli Ismaelil või Midjanil, sellest Piibel meile ei räägi.

Niisiis, ismaeliidid ja midjanlased olid kaks erinevat hõimu, aga näib, et nad käisid üsna tihedalt läbi. Nende segunemisele viitab hiljem ka Km 8:24, kust me loeme välja, et midjanlastel olid kuldninarõngad, sest nad olid ismaeliidid. Seega paistab, et piir ismaeliitide ja midjanlaste vahel ei ole kuigi selge. Igapäevakeeles kasutatakse neid nimesid isegi vaheldumisi.

Niisiis, vennad müüsid Joosepi mööduvatele kaupmeestele orjaks. Nii teenisid nad 20 hõbeseeklit, mis oli tol ajal normaalne orja hind.

Vahepeal, kui vennad olid Joosepi kaevu visanud, oli Ruuben nende hulgast mingil põhjusel lahkunud. Keegi pidi ju ka lambakarjal silma peal hoidma ja jälgima, et kõik oleks korras. See on niivõrd endastmõistetav, et Piibel ei maini, millal Ruuben oma vendade juurest lahkus. Aga kui ta tagasi tuleb, näeb ta õudusega, et Joosep on kadunud.

37:29–31 Kui Ruuben tuli tagasi kaevu juurde, vaata, siis ei olnud Joosepit enam kaevus. Siis ta käristas oma riided lõhki ja läks tagasi oma vendade juurde ning ütles: „Poissi ei ole enam! Ja mina, kuhu ma nüüd lähen?" Siis nad võtsid Joosepi kuue ja tapsid ühe siku ning kastsid kuue verre.

Me ei tea, kui kaua oli Ruuben ära olnud. Selge oli aga see, et midjanlastele polnud enam mõtet järele minna. Ruuben ei teadnud, mis oli juhtunud, ja meeleheite märgiks rebis ta oma riided lõhki. Praktiliselt tähendas see oma riiete kaelaaugu suuremaks rebimist. Tol ajal väljendati leina üldse väga konkreetselt. Piibel räägib, et teised sellega seotud kombed olid põrmu raputamine endale pea peale, juuste ja habeme kitkumine ning kotiriidesse ja tuhka riietumine.

–––––

Ruuben oli seatud fakti ette ja nii ei jäänud tal muud üle, kui ühineda oma vendadega, et petta oma isa. Üks patt viib teiseni − selline on juba patu olemus. See on hävitav jõud, mis laastab inimese elu nii tema sees kui ka tema ümber. Parim padi puhkamiseks on puhas südametunnistus. Sellest jäid vennad nüüd ilma, koostades plaani, kuidas oma isa eksitada ja valet uskuma panna. Joosepi appihüüded aga jäid neile meelde aastakümneteks. Need meenusid isegi siis veel, kui isa oli juba surnud.

37:32 Ja nad saatsid kirju kuue, tulid oma isa juurde ning ütlesid: „Selle me leidsime! Tunnista nüüd, kas see on su poja kuub või mitte?"

Vennad on kokku seadnud kurikavala pettuse. Verine kuub jätab tõesti mulje, et tegemist on kiskjate tööga. Lihtsalt silmaga vaadates ei erista looma verd inimese verest. Ja Jaakobil polnud mingit põhjust kahtlustada, et ta pojad talle valetavad. Nii õnnestubki kurjategijate plaan ja seekord pääsevad nad karistamatult. Neil polnud tarvis isegi seletada, kuidas oli kuub saanud veriseks. Polnud tarvis isegi otseselt valetada. Piisas asjade korraldamisest nõnda, et Jaakob tegi ise järelduse, mis oli nendele meelepärane. Selline salakavalus on tegelikult valetamise õelaim vorm.

37:33 Ja ta tundis selle ära ning ütles: „See on mu poja kuub! Kuri loom on ta ära söönud, Joosep on tõesti maha murtud!"

Peatume siinkohal hetkeks. Poisid olid tapnud kitse ja kasutanud selle verd oma isa petmiseks. Kas tuletab see äkki meelde midagi, mida oleme Piiblis juba varemgi kohanud? – Õigus. Juba ükskord varem tapeti kits, tegelikult isegi kaks kitsetalle selleks, et petta Jaakobi isa. Tookord koostas selle plaani Rebeka, Jaakob läks sellega kaasa ja petetud sai pime Iisak. Tallede nahaga kaeti Jaakobi käsivarred ja kael, mis aitas pettusel lõplikult õnnestuda. Ja praegu on tegemist üsnagi sarnase looga – jällegi on kitse veri petjatele abiks. Seekord aga on Jaakob see, kes saab petetud …

Kui vapustavalt lähevad täide Piibli sõnad, mis on kirjas Gl 6:7: "Ärge eksige! Jumal ei lase ennast pilgata, sest mida inimene iganes külvab, seda ta ka lõikab." Jaakob pidi kuni oma vanadusepõlveni lõikama seda, mida oli külvanud.

Selle tõe valgel maksab üle vaadata ka omaenda elu. Kas võib keegi tõesti loota, et ta ei pea kord kohtuma selle kurjaga, mida ta on külvanud enda ümber? Või äkki arvan hoopis, et kuna mina olen kristlane, siis võin teha, mida tahan, ilma kartmata, et Jumal minult selle kohta aru pärib?

Millegipärast tundub, et tänapäeval isegi paljud kristlased ei hooli patust hoidumisest. Ometi on patule vastupanemine olnud üks kristlaste tähtsamaid tunnuseid läbi terve ajaloo. On lausa vajalik, et me regulaarselt Jumala ees vaataksime üle ja annaksime aru oma elust, sõnadest ja hoiakutest. Ilma selleta võib väga kergesti juhtuda, et hakkame oma elus aja jooksul leppima asjadega, millega Jumal kunagi ei lepi.

–––––

37:34–35 Ja Jaakob käristas oma riided lõhki, kinnitas kotiriide niuete ümber ja leinas oma poega kaua aega. Kõik ta pojad ja tütred püüdsid teda tröö stida, kuid ta ei lasknud ennast tröö stida, vaid ütles: „Ma lähen tõesti leinates oma poja juurde hauda!" Ja tema isa nuttis teda taga.

Jaakob armastas oma poega, sellepärast ta teda nii sügavalt ka leinas. Aga mõeldes Jaakobi leinale, paneb üks asi siiski imestama. Kui Jaakob järeldab, et Joosep on surnud, paistab koos sellega kaduvat kogu tema elu mõte. Ja see on siiski liig. Ta laskis leinal ja enesehaletsusel täita terve oma elu. Ta mõtles veel ainult sellele, mida tal enam ei olnud. Ja sellega jättis ta hooletusse need, kes olid veel elus ja teda vajasid.

Surm ei ole ka kristlasele mitte kõige hullem vaenlane, sest Jeesus on ta võitnud. Palju hullem vaenlane kristlasele on soov või harjumus jääda patusse. See võib lahutada inimese Jumalast igavesti. Leinas olles erineb kristlase mõtteviis maailma mõtteviisist. Sest maailmal ei ole usku ega lootust Jumalale. Sellepärast on maailm ka leinas ilma lootuseta.

Teisalt aga peab arvestama, et lein ei ole asi, mis alluks ratsionaalsele mõtlemisele ja kaalutlustele. Tegemist võib olla lihtsalt nii sügavate ja tugevate tunnetega, et seal ei ole kasu sellest, mida sa tead või mõtled. Seda näeme siin ka Jaakobi puhul.

Ja muidugi peame arvestama, et Jaakobil ei olnud tol ajal niisugust lootust igavesele elule, nagu on meil kristlastena.

–––––

Kui Jumal midagi teeb või laseb sündida, siis võib ta silmas pidada ka rohkem, kui ainult üht eesmärki korraga. Seoses Jaakobi leinaga tekib mõte, et Jumal tahab sellele patriarhile õpetada veel sedagi, et oma elu ei tohi rajada ühelegi inimesele. Võib-olla samal põhjusel, miks Aabraham pidi kord Iisakiga minema ohverdamismäele, peab nüüd ka Jaakob üle elama selle raske leina. Inimese elu on tegelikult korras ja tasakaalus ainult sel juhul, kui miski ega keegi ei ole seal tähtsamal kohal, kui Jumal. Muidugi mitte variseride kombel, käsumeelse tähenärimise süsteemi järgi, vaid sisuliselt ja tegelikult. Sest käsumeelne tähenärimise süsteem viib Jumalast kaugemale, mitte talle ligemale. Inimene

võib omast arust täita kõik kirjatähed, mida ta Jumala sõnast teab, aga olla oma südamega ikkagi Jumalast tegelikult väga kaugel. Ja selline enesepettus on kõige hullem enesepettus, mis üldse olla saab, sest sellel on religioosne ja püha väljanägemine. Sellepärast seisavad sellisele Jumala tahte tegemisele teravalt vastu nii Vana Testamendi prohvetid, Ristija Johannes kui ka Jeesus ise. Küsimus ei ole selles, kui täpselt sa Jumala sõnas näpuga järge ajad, seda võib-olla pähe õpid ja selle eeskirju täidad, vaid selles, kuidas sa Jumalasse ja kaasinimestesse tegelikult suhtud.

Jaakobi elus oli Joosep ilmselt liiga tähtsal kohal. Nii tähtsal, et teisi ta peaaegu ei näinudki. Ja seda viga tahtis Jumal tõenäoliselt parandada. Joosep oli saanud Jaakobile omamoodi ebajumalaks, ja selle ebajumala tahtis Jumal tema elust kõrvaldada. See tuli kõrvaldada selleks, et Jaakob õpiks toetuma oma elus ainult Jumalale, ka selles asjas.

Kui meie elus toimuvad taolised sündmused, nagu siin Jaakobi elus, siis ei tundu Jumal olevat sugugi meeldiv. "Miks küll laskis Jumal mulle nii raske katsumuse osaks saada?" küsis Jaakob tõenäoliselt lugematuid kordi. Taolisi asju juhtub ka kristlaste elus. Ja sellisel juhul ei ole paremat teed, kui palvetada nii, nagu õpetas Jeesus paluma Meie Isa-palves − nimelt, et sünniks mitte meie tahtmine, vaid tema oma. Muidugi ei ole see sellisel hetkel kerge. Aga kui me seda teeme, siis väljendame sellega ühtlasi ka oma usku Jumalasse ja usaldust tema vastu.

Veel üks huvitav tähelepanek. Käesolevast jutustusest leidsime, et leinavat Jaakobit tööstisid ka tema tütred. Seni on Piibel meile rääkinud ainult ühest Jaakobi tütrest − Diinast. Kes olid siis need ülejäänud tütred? Siin on kolm võimalust. Esimene võimalus on, et Jaakobil oli tõesti ka teisi tütreid peale Diina, aga nendest lihtsalt ei räägita, kuna nendega ei olnud seotud midagi erilist. Teine võimalus on, et Jaakobi miniaid nimetatakse siin tema tütardeks. See oli tol ajal tavaline. Ja kolmas võimalus on, et nende tütarde all mõeldakse tegelikult Jaakobi poegade tütreid. Piibel ei ole küll midagi rääkinud Jaakobi poegade abiellumisest, tegelikult aga on alust arvata, et mõnedki neist pidid olema sel ajal juba abielus. Ja vähemalt Aaseril oli ka tütar. Seda saame teada 46. peatüki 17. salmist.

1. Moosese raamatu 37. peatükk, mida täna oleme käsitlenud, lõpeb salmiga, mis räägib Joosepi saatusest.

37:36 Aga midjanlased müüsid tema Egiptuses Pootifarile, vaarao hoovkondlasele, ta ihukaitse pealikule.

Kuidas Joosepil Pootifari juures käsi käib, seda saame teada mõne aja pärast, kui jõuame 39. peatükini. Vahepeal aga räägib Piibel Juuda elust. Seda vaatleme järgmisel korral.

PKK0058 1Ms 38

Juuda ja Taamar

Piiblit uurides oleme juba mitmel korral sattunud peatükkidele, mis vähemalt esmapilgul tunduvad ebameeldivad. Eriti siis, kui tahaks järgida terviku loogilist joont, aga äkki tuleb vahele midagi muud. Siis tekib küsimus, miks peavad küll Piiblis olema kirjas sellisedki asjad. Sellised küsimused võivad tekkida ka seoses 1. Moosese raamatu 38. peatükiga. Aga peab ütlema, et ka see peatükk räägib meile sellest, kui äraarvamatuid teid võib Jumal kasutada selleks, et täita oma tõotused, mis ta inimkonnale on andnud. Jutt on tõotustest, mis Jumal andis juba Aadamale, Eevale ja Aabrahamile, et kord sünnib maailma Messias. Nimelt sündis Jeesus Juuda soost. Ja see peatükk räägib just Juudaga seotud asjadest. Kindlasti on Jumal just sellepärast tahtnud, et ka see peatükk oleks Piiblis.

Peale Juuda räägib 1. Moosese raamatu 38. peatükk meile muuhulgas veel ka Taamarist, Serahist ja Peretsist. Need nimed on meile kindlasti vähem tuntud, aga neid mainib ka Uus Testament Matteuse evangeeliumis, Jeesuse

sugupuus. Taamar on üks Jeesuse esiemadest ja tema poeg Perets üks Jeesuse esi-isadest. Tänases peatükis saame näha, millised inimesed on nende nimede taga. Ja jälle peame imestama, kui patuseid inimesi leidub Jeesuse esivanemate hulgas. Aga Jeesus ise oli sellest hoolimata patuta.

38. peatükk räägib Juuda kohta häbiväärseid asju. Juuda tegelikult ei toonud oma eluga oma vanematele au, samamoodi nagu paljud tema vennadki. Sellest ainsast pojast, kes Jaakobit tõeliselt rõõmustas, oli ta ilma jäetud. Nüüd oli tal järel veel ainult noorim, Benjamin, keda sünnitades Raahel ise oli surnud ja keda Jaakob nüüd hoidis nagu silmatera. Kas võib nende asjaolude põhjal järeldada, et Jaakob kasutas oma aega Mesopotaamias elades valesti? Selle asemel, et luua head suhted oma lastega, kasutas ta oma aega oma onu Laabani petmiseks ja endale varanduse kogumiseks.

Ka tänapäeval on paljudel vanematel täpselt seesama oht − tähtsamaks peetakse teenistust ja elatustaset, kui oma perekonnaga koos veedetud aega. Jumal oli andnud küll teistsugused juhtnöörid juba omal ajal Jaakobi vanaisale Aabrahamile. Seoses perekonnasuhetega, eriti lastega, ütles ta 1Ms 18:19: "Sest ma tean temast, et ta käsib oma poegi ja järeltulevat sugu hoida Issanda teed ning teha, mis õige ja kohus, et Issand võiks anda Aabrahamile, mis ta temale on tõotanud.” Jumal pidas tähtsaks seda, et Aabraham pühendus oma laste korralikule kasvatamisele. Paistab aga, et Jaakob ei olnud sellele rõhku pannud. Ta oli pidanud tähtsamaks varanduse soetamist.

Nii võiks tänane peatükk juhtida meid ka küsima, mis on elus ikkagi lõppude lõpuks tähtis. Ka meil on kasulik peatuda ja mõelda järele, millistel altaritel oleme valmis ohverdama oma suhted oma laste, sõprade ja sugulastega. Juba eelmisest peatükist ja tegelikult varemgi oleme näinud, kui uskumatult madal on Jaakobi laste moraalne tase. Mehed olid valmis oma venda tapma, pärast aga otsustasid müüa ta orjaks.

Ka tänane peatükk ei ole rõõmustavam. Siit saame teada, milline on Juuda moraalne pale. Pole raske näha, millises suunas areneb Iisraeli laste elu. Kas siin ei või olla üks põhjus, miks Jumal korraldas Joosepile mineku Egiptusesse? Kaananimaa moraalselt laastav mõju oli liiga tugev. Egiptuses aga oli viljakas Gooseni maakond, mis võis pakkuda Jaakobi soole otsekui teatud mõttes uue alguse võimalust. Ja selle uue alguse võimaldamiseks pidi Joosep juba varem Egiptusesse minema.

Aga vaatleme nüüd Juuda lugu lähemalt. See on Juuda, kellest põlvnevad hiljem Iisraeli kuningad.

38:1−2 Sel ajal läks Juuda ära oma vendade juurest ja siirdus ühe Adullami mehe juurde, kelle nimi oli Hiira. Ja Juuda nägi seal kaananlase, Suua-nimelise mehe tütart, võttis selle ning heitis ta juurde.

Adullam paiknes Jeruusalemmast mõnevõrra edelas, nn Shefela alade piirimail. See on üsna piiratud territoorium Vahemere rannikutasandiku ja Juuda mäestiku vahel, mida eestikeelses Piiblis kutsutakse Madalmaaks (Sk 7:7). Nendel aladel on ka koopad, kust Taavet omal ajal varju otsis. Seal abiellus Juuda oma isa ilmseks meelepahaks kaananlasest naisega. Juuda valet valikut rõhutab seegi, et Piibel ei maini isegi mitte selle naise nime.

38:3−6 Ja see jäi lapseootele ning tõi poja ilmale; ja ta pani sellele nimeks Eer. Ja tema jäi taas lapseootele ning tõi poja ilmale; ja ta pani sellele nimeks Oonan. Ja tema tõi veel ühe poja ilmale ja pani sellele nimeks Seela; ta oli Kesibis, kui ta selle ilmale tõi. Ja Juuda võttis Eerile, oma esmasündinule, naise nimega Taamar.

Juuda abielu näib algavat esialgu hästi. Naine sünnitab talle mitu last, ja nende kasvades mööduvad aastad, nii et Juuda jõuab oma esmasündinud pojale juba naisegi võtta. Selle naise nime toob Piibel meile ära − ta nimi on Taamar. See-eest jätab Piibel aga mainimata, mis rahvusest ta on.

Aga Juuda poegade saatused ei ole rõõmustavad.

38:7 Aga Eer, Juuda esmasündinu, oli Issanda silmis paha ja Issand laskis tema surra.

Piibel ei ütle meile, mis põhjusel oli Eer Issanda silmis paha. Võime ainult oletada, et kuna ta oli oma isa poeg, ja ka isa ei olnud just õigluse kehastus, siis polnud ka pojaga lugu parem. Aga tegelikult me põhjust ei tea.

38:8 Siis Juuda ütles Oonanile: „Heida oma venna naise juurde, ole temale mehe eest ja soeta oma vennale sugu!"

See komme, mille kohaselt mees pidi jätkama oma venna sugu juhul, kui too oli surnud lastetuna, ei olnud Juuda poolt välja mõeldud. Tõsi küll, täpsemalt räägib Piibel sellest alles 5. Moosese raamatus, 25. peatükis, kus antakse sellise juhtumi puhuks konkreetne seadus. Selline praktika ise oli aga juurdunud juba palju varem. Niiviisi püüti kindlustada, et ükski suguvõsa laste puudumise tõttu välja ei sureks. Vanas Testamendis on sellisest praktikast juttu ainult kolmel korral ja neist näidetest võib näha, et surnu vennad ei pidanud sellist praktikat sugugi millekski meeldivaks. Nad olid huvitatud ainult omaenda ja mitte oma venna soo jätkamisest.

See, et niisugune praktika polnud Juuda leiutatud, selgub muuhulgas sellestki, et heebrea keeles kasutatakse selle kohta ühtainsat sõna. Eesti keeles tuleb selle sõna tähendust seletada pika jutuga: see tähendab venna naise võtmist oma naiseks, et ta saaks lapse oma surnud mehe nimele. Nii lühikest ühesõnalist terminit sellise praktika kohta poleks tekkinud, kui see praktika poleks olnud üldine.

Edasi näemegi, et ka Oonanile ei ole Juuda käsk meeltmööda.

38:9–10 Kuna aga Oonan teadis, et sugu ei pidanud saama temale, siis heites oma venna naise juurde ta hävitas oma seemne maha pillates, et mitte anda sugu oma vennale. Aga see, mis ta tegi, oli Issanda silmis paha ja ta laskis surra ka tema.

Keeldudes täitmast oma seaduslikku kohust, ei toiminud Oonan valesti mitte ainult oma perekonna ja oma venna lese vastu, vaid ka iseenda vastu. Oonani nimi on ka väljaspool Piiblit säilinud isegi meie päevadeni, sest sellest tuleb sõna "onaneerima". Paneme aga siiski tähele, et ehkki Piiblis mõistetakse Oonani tegevus hukka, ei ole siinkohal midagi juttu eneserahuldamisest. Küll aga on juttu Oonani motiividest, mis põhjustasid tema sellise käitumise. Ta toimis isekalt, vastupidi sellele, mis oleks olnud kasuks tema surnud venna soole.

Aga muidugi on seksuaalsel eneserahuldamisel ja Oonani tegevusel ka ühiseid jooni. Mõlema puhul keskendub inimene endale. Ja kui inimene tegutseb, lähtudes üksnes omaenda isekatest motiividest, siis teeb ta kuriteo ka iseenda vastu, ja see on alati patt.

–––––

Juudal oli järel veel kolmas poeg, aga nüüd hakkas esile tõusma Juuda enda petlik iseloom.

38:11 Siis Juuda ütles oma miniale Taamarile: „Jää lesena oma isakotta elama, kuni mu poeg Seela on kasvanud suuremaks!" Sest ta mõtles: „Muidu sureb seegi nagu ta vennad." Ja Taamar läks ning jäi oma isakotta elama.

Võib-olla pidas Taamar sel ajal Juuda põhjendusi asjalikeks. Seela oli tõepoolest alles noor. Aga aja jooksul hakkab Taamarile Juuda tegelik mõte selgeks saama.

38:12–14 Mõne aja pärast suri Suua tütar, Juuda naine. Kui Juuda leinaaeg oli möödunud, siis ta läks üles Timnasse oma lammaste niitjate juurde, tema ja ta sõber Hiira, Adullami mees. Ja Taamarile anti teada ning öeldi: „Vaata, su äi läheb üles Timnasse lambaid niitma." Siis ta võttis lesepõlve riided seljast ära, varjas ennast looriga ja kattis enese kinni ning istus Eenaimi väravasse, kust tee viib Timnasse, sest ta oli näinud, et Seela oli kasvanud suureks, teda aga ei olnud antud temale naiseks.

Aeg läks, aga Taamarit ei antud Seelale naiseks. Nii saab Juuda pettus Taamarile selgeks. Aga pole viga, ka Taamar oskab olla kaval. Juuda teekond Timnasse oli talle heaks võimaluseks. Teeristil ootav naine ei saanud jääda märkamata. Loor oli aga selleks, et Juuda teda ära ei tunneks.

38:15–16 Kui Juuda teda nägi, siis ta pidas teda hooraks, sest ta oli oma näo kinni katnud. Ja ta pöördus teelt tema poole ning ütles: „Lase ma heidan su juurde!" Sest ta ei teadnud, et see oli tema minia. Aga too vastas: „Mis sa mulle annad, kui sa heidad mu juurde?"

Juuda valmisolek heita hoora juurde näitab hästi, millised on tema väärtushinnangud. Ja samas peame järeldama, et ka Taamar teadis tema moraalset taset. Sest antud ettevõtmise õnnestumine oli rajatud kas oletusele või teadmisele, et Juuda on huvitatud abieluvälistest seksuaalsuhetest.

38:17–20 Ta ütles: „Ma läkitan sulle karjast ühe sikutalle." Ja naine vastas: „Jah, kui sa annad mulle pandi, seniks kui sa läkitad." Siis ta küsis: „Mis võiks olla pandiks, mille ma pean sulle andma?" Ja tema vastas: „Su pitsat ja vöö ja kepp, mis sul käes on." Ja ta andis need temale ning heitis ta juurde; ja naine jäi temast lapseootele. Siis ta tõusis ja läks ära ning võttis eneselt loori ja pani lesepõlve riided selga. Ja Juuda läkitas oma sõbra, Adullami mehega sikutalle, et võtta pant naise käest; aga see ei leidnud teda.

Juuda ei paista eriti varjavatki oma kõrvalehüpet. Ja millestki ei ole näha, et ka kaananlane Hiira peaks tema tegu millekski küsitavaks. Ütle, kes on su sõber, ja ma ütlen, kes oled sa ise. Mitte asjata ei hoiata Jumal oma rahvast Kaananimaa moraalsete ohtude eest.

38:21–24 Siis ta küsis meestelt seal paigas, öeldes: „Kus on see liiderlik naine, kes oli Eenaimi tee ääres?" Aga need vastasid: „Siin pole liiderlikku naist olnud." Ja ta tuli tagasi Juuda juurde ning ütles: „Ma ei leidnud teda. Ja mehedki seal paigas ütlesid: Siin pole liiderlikku naist olnud." Siis ütles Juuda: „Pidagu siis enesele, et me ei satuks pilke alla! Vaata, ma läkitasin selle siku, aga sina ei leidnud teda."

Aga kolme kuu pärast teatati Juudale ja öeldi: „Su minia Taamar on hooranud, ja vaata, ta on hooratööst jäänud ka lapseootele." Siis ütles Juuda: „Tooge ta välja, et ta põletataks!"

Niivõrd vastuoluline on siis Juuda moraal. Hooraga magamine ei paistnud talle endale olevat mingi probleem. Ka ei häbenenud ta oma sõpra saatma seda hooranaist otsima ja küsima kohalikelt elanikelt, kus ta on, et anda talle hoorapalk. Aga nüüd, kui ta kuuleb, et tema minia on jäänud rasedaks kellestki tundmatust mehest, on ta valmis tema põletamise teel hukkama! …

Tegelikult on Juuda kombed äärmiselt tuttavad tervele inimkonnale. Kui palju on neid mehi ja ka naisi, kes hea meelega on valmis järgima Juuda eeskuju! Ja kui kerge on vaadata läbi sõrmede omaenda vigadele ja pattudele, nimetades neid lihtsalt inimlikeks nõrkusteks − tegelikult millekski üsna mõistetavaks ja loomulikuks. Ja millisesse marru või isegi raevu võivad samad inimesed sattuda siis, kui selgub, et teised inimesed tegid neidsamu patte meie

enda arvel! Siis ei anta mingit armu. Kui kerge on kasvõi näiteks nõuda teistelt, et nad peavad olema sallivad, ja kui ruttu lõpeb oma sallivus nende suhtes, kes ei nõustu olema kõige suhtes sallivad!

Nii on ka Juudaga − enda pattude suhtes on ta igati salliv, Taamari omadele nõuab aga surmanuhtlust … Ja muide, kas pole olnud meeste arvamus läbi aegade, et neile endile on kõik lubatud, naistele aga mitte? Kui mees rikub abielu või hoorab, siis on see tema "saavutus" või uhkus, aga kui naine sedasama teeb, siis suhtutakse temasse väga põlastavalt.

Siinkohal on sobiv meenutada ühte niisugust lugu Johannese evangeeliumi 8. peatükist. Seal tõid kirjatundjad ja variserid, niisiis rahva pühama ja usklikuma seisuse esindajad, Jeesuse juurde ühe abielurikkumiselt tabatud naise. Ja nad küsisid Jeesuselt: "Mooses on Seaduses käskinud niisugused kividega surnuks visata. Mida nüüd sina ütled?"

Ka siin võiks esialgu arvata, et moraalijüngrid seisavad kõrge moraali säilitamise eest. Pühad mehed tahavad, et patt Jumala rahva hulgast kaoks! Aga kui vaadata asja lähemalt, siis on tegemist ainult suure silmakirjalikkusega. Esimene küsimus: kui naine tabati abielurikkumiselt, mitte ei saadud hiljem teada, et ta on abielu rikkunud, siis kus on see teine, kellega koos ta seda tegi? Üksinda ju teatavasti ei saa abielu rikkuda! Miks seda meest kaasa ei toodud ja kividega surnuks visata ei tahetud, kellega koos ta abielu rikkus? − Aga muidugi sellepärast, et nende "pühade" meeste mõttes ei olnud üldse küsimus, kuidas paremini moraali kaitsta, vaid hoopis küsimus, kuidas Jeesus õnge võtta. Ja selleks piisas naisest üksinda küllalt. Mees tõenäoliselt lasti lihtsalt minema, sest eks omasugused mõistavad omasuguseid …

Aga nad ei osanud arvata, et ka Jeesus nägi neid läbi. Ja kui Jeesus neile lõpuks vastas: "Kes teie seast ei ole pattu teinud, visaku teda esimesena kiviga", siis hajus kogu nende "pühade" meeste pühadus. Kujutan ette, et nad vaatasid seepeale häbelikult kahele poole ja hiilisid vaikselt väravast välja − kõige "pühamad" kõige ees … Piibel ütleb: "Nad lahkusid üksteise järel, vanematest alates. Jäid ainult Jeesus ja naine. Ja Jeesus ütles naisele: "Ega minagi mõista sind surma. Mine, ja nüüdsest peale ära tee enam pattu!" "

−−−−−

Peame arvestama, et inimestena oleme me üldiselt väga kahepalgelised. Tavaliselt ei pane me seda tähelegi, sest oleme sellega niivõrd harjunud, aga üldiselt on üsna tavaline, et inimestel on ühed moraalinormid enda jaoks ja hoopis teised teiste jaoks. Nii oli see omal ajal isegi kuningas Taavetiga − ta oli pime oma patu suhtes, mis ometi oli väga suur. Aga kui prohvet Naatan rääkis talle, nagu talle tundus, kellegi teise eksimusest, siis oli ta valmis teda surma mõistma. Alles siis, kui prohvet talle ütles, et siin on, kulla mees, jutt sinust enesest, taipas Taavet, et nüüd on arm äärmiselt vajalik.

Ja õnneks oli Jumalal arm ka kohe käepärast. Jumalal on alati arm käepärast nende jaoks, kes oma eksimusi näevad ja tunnistavad. Küll aga mitte nende jaoks, kes neid õigustavad ja enda asemel kõiki teisi süüdistavad. Mitte sellepärast, et Jumal nendele armu anda ei tahaks, vaid sellepärast, et neile on võimatu armu anda − nad ei igatse ega vaja seda. Nad arvavad, et neile piisab teiste süüdistamisest ja teiste üle kohtumõistmisest − nii nagu siin Juuda.

Loomulikult oli Juudal teatud mõttes õigus. Kahju ainult, et ta ei tahtnud sellesama õiguse mõõdupuuga mõõta ka iseennast. Aga see kalduvus on meil inimestena paraku täiesti üldine.

Tegelikult oli Juuda Taamari "patus" ise süüdlane, sest ta oli jätnud asjad korraldamata, nii nagu need oleks korraldada tulnud. Taamar lahendas olukorra mõnevõrra samasugusel meetodil, nagu omal ajal Loti tütred. Taamar

oli tegelikult üsna lootusetus olukorras. Ta oleks jäänudki oma koju hallitama, kui ta poleks seda sammu astunud. Ka temal oli võimalik valida ainult halbade võimaluste vahel, ja peab ütlema, et lahenduse leidmisel oli ta väga leidlik.

38:25–26 Kui ta välja toodi, siis ta läkitas sõna oma äiale: „Sellest mehest, kelle omad need on, olen ma lapseootel!" Ja ta ütles: „Tunnista nüüd, kelle see pitsat ja vöö ja kepp on!" Ja Juuda tundis need ära ning ütles: „Tema on minust õigem! Sest ma ei ole teda andnud oma pojale Seelale." Ja ta ei ühtinud enam temaga.

Kui pime võib küll inimene olla omaenda patu suhtes! Isegi sel juhul, kui on tegemist väga suure ja räige patuga … Alles siis, kui ta seatakse sellega silm silma vastu, on ta sunnitud ja võimeline seda nägema. Nagu eespool sai mainitud, oli niiviisi lugu juba kuningas Taavetiga. Ja see on vägagi tüüpiline ka kaasajal, isegi kristlaste hulgas. Meenutame, et Ilmutusraamatu 3. peatükis ütleb Jeesus tervele Laodikeia kogudusele, et ta on armetu, vilets, vaene, pime ja alasti, ja mis kõige hullem − ta ise ei tea seda üldse … "Osta minult silmasalvi, et sa võiksid näha", on üks nõuanne, mis kõlab Jeesuselt sellele kogudusele. Ja arvan, et see nõuanne on üpris asjakohane tervele kaasaegsele kristlaskonnale.

_____

Juuda oli seatud fakti ette. Asitõendite näol vaatas talle otsa tema enda patt, ja siis alles sai Juuda sellest aru. Selles olukorras tuli Taamari tegu aktsepteerida, sest ise oli ta selle olukorra põhjustanud. Nii jäi Taamar ellu ja sai jätkuda see suguvõsa, kellest omal ajal sündis Issand Jeesus Kristus.

38:27–30 Aga sünnitamise ajal, vaata, olid ta ihus kaksikud. Ja kui ta sünnitas, sirutus üks käsi välja; ja aitajanaine võttis ning sidus käe ümber helepunase lõnga, öeldes: „See tuleb esmalt välja!" Aga kui ta oma käe tagasi tõmbas, vaata, siis tuli välja ta vend. Ja aitajanaine ütles: „Missuguse lõhe sa küll enesele oled rebestanud!" Ja temale pandi nimeks Perets. Ja pärast tuli välja tema vend, kelle käe ümber oli helepunane lõng; ja temale pandi nimeks Serah.

Kui võtame nüüd lahti Matteuse evangeeliumi 1. peatüki, siis loeme sealt üsna algusest: "Aabrahamile sündis Iisak, Iisakile sündis Jaakob, Jaakobile sündisid Juuda ja tema vennad, Juudale sündisid Taamariga Perets ja Serah, Peretsile sündis Hesron, Hesronile sündis Aram …" Samas vaimus jätkub Jeesuse esivanemate loetelu, kuni salmist 16 võime lugeda: "Jaakobile sündis Joosep, selle Maarja mees, kellest sündis Jeesus, keda nimetatakse Kristuseks."

Peatükist, mida täna oleme vaadelnud, on jälle saanud äärmiselt selgeks ühest küljest, milline on Jumal, ja teisest küljest, millised on inimesed. Kas võiks selle peatüki põhjal kuidagi öelda, et Piibel on elukauge raamat, milles on kirjas ainult müüdid ja muinasjutud? − Pigem on küll tegemist raamatuga, mis kirjeldab väga hästi nii meid endid kui ka meie kaasaja probleeme. Aastatuhandete jooksul ei ole maailma moraalne pale tegelikult muutunud. Aga kõige suurem ime on see, et Jumal võtab just taolised patused inimesed, tegeleb nendega ja kasutab neid isegi oma plaanides. Hoolimata sellest, millised on inimesed − isegi need inimesed, keda Jumal on oma plaanide jaoks välja valinud − viib Jumal oma plaanid täide. Kui aeg täis sai, saatis ta maailma Aabrahami soo järglase, kes võttis ära maailma patud. Meenutame, et Jeesusele pandi nimeks Jeesus just sellepärast, et ta päästab oma rahva nende pattudest. Oma rahva! (Mt 1:21)

Kõige suurem ime on siiski vast see, et Jeesus Jumala püha Pojana ei häbenenud patuseid inimesi. Ta ei häbenenud oma patuseid esivanemaid ega häbenenud siin maa peal viibida patuste seltskonnas. "Mitte terved ei vaja arsti, vaid haiged", ütles ta ise, kui talle selle pärast märkusi tehti. Jeesus ei ole tulnud tooma näilist pühadust ega lugema patustele moraali, et nad püüaksid elada ikka mõnevõrra korralikumalt. Ta on tulnud tooma tõelist pühadust −

Jumala enese loomust ja ligiolu. Vähe oleks kasu sellest, kui viibutaksime Juuda või kellegi teise poole sõrme ja ütleksime: "Oi, kui paha!" Hoopis rohkem ja tõelist kasu on sellest, kui pöördume palves Jumala poole, et ta annaks meilegi võimet näha iseennast ja oma pattu õigesti. Siis võime pöörduda edasi selle poole, kes on tõeliselt püha, tuua tema ette kogu oma patukoorma ja võtta temalt vastu andeksandmise ja tõelise pühaduse. See on tee maa pealt taevasse.

Ja kui seda teed minnes kord pärale jõuame, siis leiame, et patt on tõesti kadunud ja maha jäänud. Seda lihtsalt ei ole enam! Ja mitte sellepärast, et meie poleks seda teinud või et meil oleks õnnestunud seda piisavalt osavalt varjata, vaid sellepärast, et Jumal ise on selle ära võtnud.

PKK0059 1Ms 39:1 – 20

Noor, ilus ja julge

Tänases saates räägime jälle Joosepist. See, mida me tänases peatükis Joosepi kohta teada saame, erineb nagu öö ja päev sellest, mida kuulsime eelmises peatükis Juuda kohta. Kuigi Joosep ja Juuda kasvasid üles ühes ja samas perekonnas, oleks tegemist justkui erinevatelt planeetidelt pärit inimestega.

Oleme juba rääkinud sellest, et Jaakob suhtus Joosepisse ja samuti Benjaminisse hoopis teisiti, kui kõigisse ülejäänud poegadesse. Ta kaitses ja hoidis neid lemmikpoegi väga hoolega, sest nad olid tema armastatud naise Raaheli lapsed. On ka võimalik, et kuna Jaakob tegeles nendega rohkem, kui oma teiste poegadega, siis said need lapsed ka rohkem kuulda Jumalast ja tema tahtest.

Võime aga tähele panna huvitavat ja mõnevõrra üllatavat asjaolu. Me ei loe Piiblist, et Jumal oleks kordagi Joosepile ilmunud, nii nagu ta ilmus tema isale, vanaisale ja vanavanaisale. Ja ometi järgis Joosep oma elus Jumala tahet paremini, kui ükski tema esivanematest. Kuna Joosepile Jumal otseselt ei ole ilmunud, siis pidi ta saama oma teadmised Jumala ja tema tahte kohta teistelt inimestelt. Kindlasti on siin oma osa ka Raahelil. Küllap on ta rääkinud Joosepile omaenda elust Mesopotaamias, sellest, kuidas ta viidi naiseks Iisakile, ja samuti Joosepi esi-isade elust ja kohtumistest elava Jumalaga. Ja kindlasti lisandub sellele kõigele veel Jumala arm, mis teeb temas oma nähtamatut tööd. Teisiti ei saaks Joosep kujuneda niisuguseks inimeseks, nagu ta kujuneb.

Aga Jumala arm ei tähenda Joosepile seda, et ta oleks kõigi raskuste ja ebameeldivuste eest hoitud. Vastupidi. Pigem näitab see, kuidas Jumal suudab viia inimese läbi kõigist elus ette tulevatest olukordadest, isegi kõige raskematest. Seda saamegi tänases peatükis näha. Joosepi senine ilus ja mugav elu isa kaitse all on äkitselt lõppenud. Oma vihas ja kadeduses müüsid vennad ta Egiptusesse orjaks. Ja seal pandi Joosepi usk ja osadus Jumalaga proovile hoopis kõrgemal tasemel, kui kunagi varem.

Samamoodi toimib Jumal sageli ka tänapäeval. Ta paneb meie usu proovile, lubades tulla meie ellu asjadel, mida me mingil juhul ei sooviks. Eriti juhtub seda nende inimestega, kellega Jumalal on suuremad ja kõrgemad eesmärgid. Niisiis ei tähenda kannatused, katsumused ja ebameeldivad asjad seda, et Jumal oleks su hüljanud. Pigem on sellega vastupidi – Jumal valmistab sind millekski heaks, võib-olla isegi millekski tähtsaks, aga keset raskusi ja katsumusi pole mingit võimalust seda näha. Seal on ainult üks võimalus – tuleb jääda ustavaks. See võimaldab Jumalal teha õigel ajal seda, mis on tal plaanis.

–––––

Kui Joosep Egiptusesse müüdi, oli ta 17-aastane nooruk. Ja pole mõtet küsida, mida ta võis tunda, sattudes orjana võõrale maale, võõra rahva hulka. Esimene asi, mis paljudele meist sellises olukorras pähe tuleks, oleks ilmselt küsimus: "Jumal, miks Sa lasid mulle seda juhtuda? Ma pole ju mitte milleski süüdi! Sa näed, missugust ülekohut mulle tehakse! Jumal, kus sa oled?" Ja kui selget ning ammendavat vastust varsti ei tule, siis pole kuigi kaugel võimalus kibestuda või solvuda Jumalale või teha mingi taoline järeldus, et Jumal kas ei hooli minust või ei ole ma tema jaoks küllalt hea, või on ta hoopis teistsugune, kui ma olen seni arvanud, või, kes teab, äkki pole teda üldse olemaski … Väga kergesti võib ka teha järelduse, et Jumala teenimine ja temasse uskumine lihtsalt ei tasu ära, või isegi, kui peaks tasuma, siis praegu elan ma niisugustes oludes, kus mul on kõige kasulikum see kõik unustada.

Nõuab tõelist usku ja usaldust Jumala vastu jääda temale truuks ka siis, kui kõik asjaolud näitavad, et see on täiesti kasutu ja mõttetu, isegi võimatu. Tavaliselt on meil ka kristlastena mingi ettekujutus selle kohta, kuidas meie elu peaks üldjoontes minema, kui me oleme jumalakartlikud. Näiteks ootame, et meie elu peaks sel juhul minema paremini, kui ta läheb ülejäänud inimestel. Ootame, et Jumal meid õnnistaks ja meid raskuste eest hoiaks või vähemalt neist nähtavalt üle aitaks.

Küllap aga tahab Jumal meid juhtida niisugusesse ellu, kus me õpime teda usaldama ja temale toetuma ka siis, kui kõik näib olevat hoopis teisiti. Ja kui Jumal meile seda saab õpetada, siis on ta meile õpetanud tõelist usku. Ja selle õppimine peaks ju olema ka meie endi eesmärk!

Seejuures tasub meil aga tõsiselt õppida paluma palvet: "Sinu tahtmine sündigu, nagu taevas, nõnda ka maa peal!" Ja seejuures ei maksa oletada, et nagunii langeb Jumala tahe minu enda paremate ootustega kokku. Sest tõsiasi on, et enamasti ei lange. Jumala teed ja mõtted on hoopis kõrgemad, kui meie omad. Jumal tahab meile kõige paremat hoopis suuremas plaanis, kui me ise oskame seda soovida − koguni igaviku mõõtkavas! Aga heade tulemuste saamiseks on alati vaja ka vaeva näha. Nii on see juba maise õppimisega. Ka Joosep on nüüd vastu oma tahtmist viidud kooli, mis on kõike muud kui kerge. Aga tegemist on kõrgkooliga, ja Joosep lõpetab selle edukalt, võiks öelda: *cum laude,* kiitusega. Lõpuks saab Jumal pannagi ta sellele kohale, milleks ta on teda pikalt ette valmistanud. Ja võiks isegi öelda, et Joosep ei vea Jumalat alt üheski olukorras. Ta õigustab tema usaldust.

Joosepi elu sobib suurepäraseks illustratsiooniks sellele, mida kirjutab meile apostel Paulus Rm 8:28: "Me teame, et neile, kes Jumalat armastavad, laseb Jumal kõik tulla heaks − neile, kes on tema kavatsuse kohaselt kutsutud." Joosepi elukäik aitab meil näha, kuidas Jumal seda tegelikult teostab. Lühemas plaanis tundub kõik see, mis Joosepi elus toimub, olevat täiesti mõttetu. Kõike tervikuna vaadates aga näeme ilusat tulemust.

Terves Vanas Testamendis ei ole teist isikut, kelle puhul me näeksime nii selgelt Jumala poolt seatud elu eesmärki ja ka selle täitumist. Ühtlasi näeme ka seda, et hoolimata kõigist katsumustest on Joosepi elu peal väga selgelt siiski ka Jumala õnnistus. Joosepi elu on küll raske, aga selles elus on selgelt tuntav Jumala ligiolu, ehkki Jumal talle otseselt ühtki korda ei ilmu ega oma sõnumeid ei anna. Jumal oskab tema eest hoolitseda teisiti, aga täiesti ilmselt mitte halvemini.

See tähendab, et Jumala ustava hoolekande üle võivad täiesti siiralt ja julgelt rõõmustada ka kõik need inimesed, kes kunagi oma elus pole Jumalalt saanud näiteks selgeid prohvetlikke sõnumeid või ilmutusi. Raske öelda, millal või kuidas Joosep ise selgelt tunnetas, et Jumal talle ligi on. Aga igatahes, kui ta on Jumala poolt määratud kooli läbi teinud ja eesmärgile jõudnud, ütleb ta oma vendadele: "Te mõtlesite küll mu vastu kurja, aga Jumal pööras selle heaks, et teha, mis tänapäeval ongi tehtud: hoida palju rahvast elus." (1Ms 50:20)

See on Jumala eesmärk meie kõigiga – ta tahab võimalikult paljudele inimestele anda tõelise elu ja hoida neid elus kõikides olukordades. Vähemalt Joosep nägi, et Jumal ei kasutanud tema elu mitte ainult tema enda õnnistuseks, vaid ka väga paljude nende õnnistuseks, kes olid tema vaenlased või siis kes Jumalat üldse ei tundnud, nagu näiteks egiptlased, kes samuti said päästetud näljahädast tänu Joosepi tarkusele.

Kõiges, mis oli toimunud, nägi Joosep tagasi vaadates Jumala täiuslikku plaani. Sellepärast polnud tal raske andeks anda ka oma vendadele. Ja võib öelda, et sel kombel võitis ta ka oma vendade kibeduse, kadeduse, viha ja hirmu. Seda kõike näeme hiljem.

_____

Kõige sellega seoses on veel kord kohane meenutada, mis meile öeldakse Hb 12:6: "*Sest keda Issand armastab, seda ta karistab, ta piitsutab iga poega, kelle ta vastu võtab.”* Tänapäeval on meie üldised väärtused ja elu suund muutunud niisuguseks, et meil on sellist sõna võib-olla isegi üsna raske üldse aktsepteerida. Oleme harjunud, et kui me kellegi teenistusse asume, siis on palgaks ja preemiaks igasugused soodustused ja mugavused. Nende taotlemine ja saavutamine näib olevat üks inimese elu põhilisi eesmärke. Mida vähema vaevaga ja mida rohkem saab, seda parem.

Aga jälle tahan öelda, et kui meie ise soovime endale heaolu ja õnne, siis veel hoopis rohkem ja sügavamalt soovib meile sedasama ka Jumal. Paraku aga ei ole selle juurde olemas kerget teed ega otseteed. Pealegi on tõeline õnn ja heaolu Jumala silmis hoopis teistsugused, kui meie neid oleme harjunud kujutlema. Meie oleme harjunud arvama, et kui mina saan kõike, mida mina tahan ja mis mulle meeldib, siis olen ma õnnelik ja rahul. Jumala seisukoht on aga hoopis teistsugune. Ta ütleb sisuliselt: "Kui mina saaksin sinule anda kõike, mida mina tahan ja nii, nagu mina soovin, siis alles saaksid sa teada, mis asi tõeline õnn ja rahulolu üldse ongi! Praegu puudub sul sellest isegi ettekujutus."

Aga et selleni ka tegelikult jõuda, selleks tuleb sinu elust kõigepealt kõrvaldada kõik see rämps, mis selleni jõudmist takistab. Ja Jumal ütleb: "See ongi minu kooli tõeline mõte! See pole ei meeldiv ega kerge, aga selle tulemus saab olema suurepärane! Nii suurepärane, et kes selleni on kord jõudnud, need tänavad mind selle eest läbi terve igaviku."

Kasutasin seda väljendades küll enda sõnu, aga kõik need mõtted on tegelikult Piiblist võetud. Muidugi, kui räägime elus ette tulevatest raskustest, siis peab jälle meelde tuletama, et neid on kahesuguseid. Väljendaksin seda nõnda, et on "teenitud" raskusi ja teenimatuid raskusi. On raskusi, mis me ise oleme endale kaela tõmmanud oma rumaluste ja valede valikutega. Jumal ei oleks neid meile soovinud, aga me oleme ise sellise kooli valinud. Ja sel juhul tuleb selles koolis käia – midagi pole parata. Ka see on hea elukool, sest seal saab õppida omaenda vigadest.

Aga teiseks tulevad eriti Jumala laste ellu sageli niisugused raskused, mida nad pole ise mitte kuidagi põhjustanud ega ära teeninud. Selle kohta on Joosepi elu väga hea näide. Võime vaadata nö Joosepi kulul, kuidas Jumal sellises elus inimest kõigist raskustest läbi kannab ja milline on selle lõpptulemus.

Aga ükskõik millisel põhjusel ka raskused meie ellu oleksid tulnud, ärgem iialgi unustagem, et Jumal armastab meid ja soovib meile kõige paremat. Ja kui raskused on tulnud sellest, et me õigel ajal pole olnud Jumalale kuulekad, siis on nüüd aeg õppida kuulekust. Ja jälle tasub palvetada: "Sinu tahtmine sündigu!" See tähendab: "Jumal, koolita mind! Ma olen nõus õppima!"

_____

Tuleme nüüd piibliteksti juurde, mis räägib Joosepist endast.

39:1 Ja Joosep viidi alla Egiptusesse; ja egiptlane Pootifar, vaarao hoovkondlane, ihukaitsepealik, ostis tema ismaeliitidelt, kes olid ta sinna toonud.

Tõenäoliselt oli noor Joosep paljutõotav ori. Sellepärast osteti ta kahtlemata rikkasse Pootifari perekonda. Ja Pootifar oli ihukaitsepealik − seega vaaraole väga lähedal seisev inimene.

39:2−3 Aga Issand oli Joosepiga ja tema oli mees, kellel kõik asjad korda läksid; ja ta elas oma isanda, egiptlase kojas. Ka tema isand nägi, et Issand oli temaga ja et kõik, mis ta tegi, laskis Issand tema käes korda minna.

Jumala õnnistus Joosepi elus ilmnes selles, et tal kõik asjad korda läksid. Ja see Jumala õnnistus paistis tema elust ka välja. Seda märkasid ka kõrvalseisjad. Tõeline Jumala õnnistus ongi selline, mis ilmneb elu kvaliteedis ja mida näevad ka teised. Ka nõukogude ajal oli meil kristlasi, keda salliti isegi suhteliselt kõrgetel kohtadel samal põhjusel − neid võis usaldada ja nende käes läksid asjad korda. Ja seda samal ajal, kui oli teisi, kes kahjuks ei julgenud ei oma kristlusest rääkida ega seda ka välja näidata. Ilmselt ka nendes asjades sünnib inimesele vastavalt sellele, kuidas ta usub. Kui inimene julgeb oma usku tunnistada, siis Jumal seda tunnistust ja elu vastavalt ka õnnistab. Ja kui ta seda teha ei julge, siis ütleb Jeesus, et ta häbeneb niisugust usklikku ka oma taevase Isa ja inglite ees. Niisiis jälle kord on meie saatus meie endi kätes.

Kuna Joosepi elus olid Jumala õnnistused nähtavad ja tuntavad, siis:

39:4 Ja Joosep leidis armu tema silmis ning teenis teda; ja ta pani tema oma koja üle, ja kõik, mis tal oli, ta andis tema kätte.

Võime järeldada, et Joosep oli ka orjana oma teenistuses eeskujulik. Küllalt palju on inimesi, kes nurisevad olude ja tingimuste üle: kui üks asi oleks nii ja teine asi oleks teisiti, siis ma teeksin ja siis ma oleksin … Aga Jeesus suhtub asjadesse teisiti. Ta ütles, et kes ei ole ustav piskus ja maises mammonas, selle kätte ei tohi paljut ja tõelist üldse usaldadagi.

Joosep tegi oma igapäevaelu eksameid orjana, teenides Pootifari. Ja kuna ta tegi neid eksameid ilmselt hästi, siis teda ka ülendati. Küllap ülemused aru saavad, kui alluv hästi teenib! Igatahes Pootifar märkas seda ja tegi sellest õiged järeldused. Ja sellest ei jäänud kasu tulemata ka talle endale.

39:5−6 Ja sellest ajast peale, kui ta oli pannud tema oma koja üle, ja kõige üle, mis tal oli, Issand õnnistas egiptlase koda Joosepi pärast, ja Issanda õnnistus oli kõigega, mis tal oli kojas ja väljal. Ja ta jättis kõik, mis tal oli, Joosepi kätte ega teadnud millestki, kui ainult leivast, mida ta sõi. Joosep oli jumekas ja ilusa välimusega.

Täiesti ilmselt oli Joosep kõigis oma majapidamistehingutes aus. Seda märgates Pootifar lõpuks loobus isegi tema kontrollimisest. Ühtlasi õppis Joosep ka juba suure majapidamise elu korraldama. Neid kogemusi läks tal hiljem tarvis.

−−−−−

Aga igal asjal on kaks külge. Joosepi tublidus ja ilu tekitasid talle ka probleeme.

39:7 Nende asjaolude tõttu sündis, et ta isanda naine Joosepile silma heitis ja ütles: „Maga mu juures!"

Seksuaalsed kiusatused on inimese jaoks ühed kõige tugevamad ja ohtlikumad, sest nende olemus peitub inimeses eneses − inimene on juba loodud seksuaalseks olendiks. Eelmises peatükis nägime, kuidas käitus selles suhtes Juuda, ja oma kaasaja elust võime meelde tuletada, kuidas käituvad väga paljud inimesed. Majanduslikul alal võib Joosep ju tubli ja ustav olla, aga mis saab siis, kui kiusatused tulevad nii lähedale? Tal pole tarvis isegi mitte võimalust otsida − see langeb talle ise sülle. Pealegi on ta ori ja võiks ennast vabandada sellega, et mis ma teha saan? Milliseid probleeme see võiks mulle kaasa tuua, kui ma sellises olukorras oma perenaist vihastan? Joosepil on suurepärane võimalus toimida nüüd nii, nagu toimiksid selles olukorras väga paljud. Väga paljud ütleksid enda õigustuseks: "Kõik teevad ju nii!"

Aga Joosep toimis kõigest hoolimata teisiti.

39:8–9 Aga ta keeldus ja ütles oma isanda naisele: „Vaata, mu isand ise ei tea, mis kojas on, ja kõik, mis tal on, ta on andnud minu kätte. Ei ole ükski selles kojas suurem minust ja tema ei ole mulle keelanud midagi muud kui sind, sest sa oled tema naine. Kuidas tohiksin siis teha seda suurt kurja ja pattu oma Jumala vastu?”

Nendes salmides võime näha üht Joosepi elu tähtsat põhimõtet. Ühest küljest on ta teeninud oma pererahvast täiesti ustavalt. Aga teisest küljest ja esmajoones on ta teeninud siiski oma Jumalat. Teenida Jumalat, olles ustav maistes asjades − see on tõeline uustestamentlik põhimõte. Ja üldiselt ongi maiste kohustuste täitmisega nii, et mis on meelepärane Jumalale, see on hea ka inimestele.

Joosep teenis oma isade Jumalat seal kaugel maal, kus kõik teised teenisid täiesti endastmõistetavalt hoopis teisi jumalaid. Tuleb välja, et igasugustes oludes on võimalik olla tõeliselt usklik ja teenida elavat Jumalat. Joosep keeldus abielurikkumisest, hoolimata sellest, milliseid tagajärgi see keeldumine võis tema jaoks kaasa tuua. Põhjuseks oli, et see oleks olnud suur ülekohus oma isanda vastu ja suur patt oma Jumala vastu. Kõigil meie tegudel on oma tähendus ja tagajärjed mitte ainult maiste suhete, vaid ka taevaste suhete jaoks. Ja Joosep pidas silmas neid mõlemaid.

Väga sageli teevad usklikud vea ja käituvad valesti, sest nad võtavad arvesse ainult maiseid asjaolusid. Aga nii saavad taevased väärtused maiste vastu maha müüdud. Joosep seda viga ei teinud.

Abielutruudus on asi, mida oskavad hinnata mitte ainult usklikud ja elava Jumala teenijad, vaid kõik inimesed ja kultuurid. Juba varem oleme näinud, et abielu oli au sees nii egiptlastel kui ka vilistitel. Sest abielu on Jumala poolt loodud õnnistuseks kõigile inimestele, sõltumata nende kultuurist või usutunnistusest. Ja kui mõni inimene või kultuur hakkab tegutsema abielu vastu, siis hakkab ta tegutsema ühtlasi Jumala õnnistuse vastu. Ta hakkab iseennast hävitama. Sellele aga ei oska kahjuks mõelda keegi nendest, kes propageerivad vabasid seksuaalsuhteid, ja arvavad, et need peavad olema üks põhiline osa inimvabadustest. Vabad seksuaalsuhted ja abielurikkumised hävitavad vältimatult Jumala õnnistuse ning toovad kaasa hävitavad tagajärjed. Nii see paratamatult on, meeldib see meile või mitte. Tulemused ilmnevad ennekõike inimeste perekonnaelus, ja kellele siin ei meeldi Piibli jutt, vaadaku statistikat − see räägib täpselt sama juttu.

−−−−−

Nähtavasti ei võta Pootifari naine oma pakkumise tagasi lükkamist esialgu tõsiselt. Kiusatus on üldse asi, mis ei jäta inimest rahule kohe, kui sellele esimest korda "ei" öeldakse. Vastupidi, see tekitab pigem tõsisema soovi jõuda oma eesmärgile − vallutada soovitud objekt. Ja Pootifari naine oli oma vallutamise eesmärgil väga visa, nagu näeme.

39:10 Ja kuigi naine rääkis Joosepile iga päev, ei kuulanud see teda, et ta magaks ta kõrval ja oleks ta juures.

Sellises olukorras ei saanud Joosepil olla kerge, aga ta ei lasknud ennast mõjutada ega kaasa tõmmata. Asja tegi Joosepi jaoks raskemaks see, et Pootifar ise ihukaitsepealikuna pidi tõenäoliselt väga palju kodunt ära olema. Ja see mängis tema naisele trumbid kätte.

39:11–16 Aga ühel päeval, kui Joosep tuli koju oma toimetusi tegema ja ühtegi inimest pererahvast ei olnud kodus, haaras ta kinni tema kuuest, öeldes: „Maga mu juures!" Aga Joosep jättis oma kuue tema kätte, põgenes ja läks õue. Ja kui naine nägi, et ta oma kuue oli jätnud tema kätte ja oli põgenenud õue, siis ta hüüdis pererahvast ja rääkis neile, öeldes: „Näete, ta on toonud meie juurde heebrea mehe meid ära naerma! Ta tuli mu juurde, et minuga magada, aga ma hüüdsin suure häälega, ja kui ta kuulis, et ma häält tõstsin ja hüüdsin, siis ta jättis oma kuue mu juurde, põgenes ja läks õue." Ja ta pani tema kuue enese kõrvale seniks, kui ta isand koju tuli.

"Kas siis tõesti ei ole võimalik sellest orjast jagu saada?" võis Pootifari naine mõelda. "Tuleb aktiivsem olla", arvas ta ja koostas tegutsemisplaani. Ja kui plaan on koostatud, leiab ikka juhuse ka selle elluviimiseks. Aga Joosep ei andnud ka sellele kiusatusele järele.

Pole raske järeldada, et Pootifari suhe oma naisega ei olnud kõige paremate killast. Naise kibedus oma mehe vastu paistab üsna selgesti välja sõnadest: "Näete, ta on toonud meie juurde heebrea mehe meid ära naerma!" Nende sõnade põhjal võiks pikemaltki arutleda nii naise suhtumiste kui ka naise ja mehe vahekorra üle, aga see pole meie jaoks praegu kõige tähtsam. Meid huvitab Joosep − see, millisesse olukorda Jumal on lubanud tal sattuda, ja samuti, kuidas ta selle olukorraga toime tuleb. Ja olukord on kujunenud Joosepi jaoks praktiliselt võimatuks − süüdistatuna vägistamiskatses ootab Joosepit kui orja kõige tõenäolisemalt kiire surmanuhtlus. Kui naine tõesti ei saa seda, mida ta tahab, siis maksab ta selle eest vähemalt veriselt kätte.

Selline on kirg alati − põletavalt himustav ja põletavalt hävitav. Selle tõttu on ajaloos tehtud väga palju igasuguseid meeletusi.

Nüüd, kus Joosepit väga tõenäoliselt ootab surmanuhtlus, on viimane aeg küsida: kas tema vankumatu otsus hoida puhast südametunnistust siis tasus ikka lõpuks ära? Ehk oleks olnud õigem naise ahvatlustele siiski järele anda? Olukord ju niisugune …

Aga niiviisi küsides mõtleme sellelegi, et ega Joosepile ei olnudki jäetud palju valikuvõimalusi. Surmaoht rippus tema pea kohal nii või teisiti. Kui ta oleks naisega abielu rikkunud, poleks see kindlasti jäänud ainsaks korraks, vaid sellest oleks tekkinud püsivam suhe. Nii on see selliste asjadega enamasti. Ühel kenal päeval oleks see kõik äkki välja tulnud − ja Joosepit oleks nagunii oodanud surmanuhtlus. Aga kui ta nüüd peaks surema, siis saaks ta surra vähemalt puhta südametunnistusega. Ja Jeesus ütles: "Õndsad on puhtad südamelt, sest nemad saavad näha Jumalat."

Niisiis, Joosep valis parima võimaliku tee olukorras, kus teed praktiliselt ei olnudki.

Naine aga valmistub nautima kättemaksu.

39:17–19 Ja ta rääkis temale [oma mehele] needsamad sõnad, öeldes: „Heebrea sulane, kelle sa oled meie juurde toonud, tuli mu juurde mind ära naerma. Aga kui ma häält tõstsin ja hüüdsin, siis ta jättis oma kuue mu juurde ja põgenes õue." Ja kui ta isand kuulis oma naise jutustust, mida see temale rääkis, öeldes: „Nõndaviisi on su sulane minuga teinud", siis ta viha süttis põlema.

See on täiesti loomulik reaktsioon. Pootifar on Joosepit täielikult usaldanud, ja nüüd äkki niisugune asi! Ometi ei tahtnud Pootifar Joosepit kohe surmata. Mispärast? Naisel oli käes isegi asitõend − Joosepi kuub. Kas võis Pootifar ehk milleski kahtlustada ka oma naist?

Seda me ei tea. Kindlasti aga teame seda, et kui Jumal juba kord oli Joosepiga, siis oli ta temaga ilmtingimata ka sellises olukorras. Ja kui vaja, võib Jumal mõjutada ka niisuguse inimese südame mõtteid, kes teda otseselt ei tunne ega usugi. Antud juhul on selleks inimeseks Pootifar, kelle kätes on inimlikult võttes Joosepi saatus. Aga kõrgemale ja kaugemale vaadates näeme, et Joosepi saatus on siiski Jumala ja mitte kellegi teise käes. Ja Jumalal olid Joosepi jaoks hoopis teised plaanid, kui tema surmamine. Vastavalt sellele korraldas Jumal ka asjad.

39:20 Ja Joosepi isand võttis tema ja pani vangihoonesse, sinna paika, kus kuninga vange kinni peeti. Siis oli ta seal vangihoones.

Niisiis, Pootifar ei hukanud oma parimat orja, vaid pani ta vanglasse. Ja mitte tavalisse vanglasse, vaid erivanglasse, mis oli ette nähtud kuninga vangidele.

Kuidas Joosepi käsi edasi käis, seda vaatleme järgmisel korral. Tänasest loost on meil aga õppida terve rida väga praktilisi asju. Nimetan neist siinkohal ainult kolme. Kõigepealt, kui inimene on Jumalale meelepärane ja Jumal tahab teda õnnistada, siis saab Jumal teda õnnistada ükskõik millistes oludes. Isegi orjana ja vanglas. Teiseks, Jumala tahte järgimine ei tähenda meie maailmas sõitu siledal asfaltteel. Vastupidi − see võib kaasa tuua suurigi kiusatusi ja katsumusi. Ja kolmandaks − mis iganes ka ei juhtuks, Jumala tahte teel on iga inimene absoluutselt kindlustatud − mitte ainult elus, vaid isegi surmas.

Niisiis, kui keegi otsustab käia Jumala tahte teel, siis on ta teinud elu kõige turvalisema otsuse.

PKK0060 1Ms 39:21 − 40:23

Joosep vanglas

Kristlased on rahvas, keda kutsutakse Jumala lasteks ja keda Jumal hoiab ning juhib ja saadab siin maailmas. Aga sellest, kuidas Jumal oma rahvast juhib ja hoiab, võib olla vale pilt nii kristlastel endil kui ka teistel nende kõrval. Võib oletada ja oodata, et kui sul on nii vägev saatja nagu Jumal ise, siis ei juhtu sulle kunagi midagi halba ega ebameeldivat − Jumala laps peaks elama siin maailmas nagu mõni üliinimesest filmikangelane: kui vaja, hüppab koos oma Jumalaga üle müüri ja kui tarvis, tormab koos oma Jumalaga kasvõi väehulga kallale.

Ka niisuguseid asju on juhtunud, seejuures nii Piiblis kui ka väljaspool Piiblit. Aga sellest hoolimata on vale oodata, et elamine siin maailmas koos Jumalaga tooks endaga kaasa ainult meeldivaid ja rõõmsaid sündmusi. Jumal ei ole kõikide inimeste soovide täitmise automaat, kuhu lased sisse palvemündi ja välja kolksatab alati oodatud ja soovitud vastus. Peale selle ei pääse me mööda tõsiasjast, et kui me tahame elada jumalakartlikult, siis juba ainuüksi selle taotlusega me kutsume esile saatana ja tema käsilaste viha ja tagakiusu.

Joosepi elus me näeme sedasama, mis on tuttav ka paljudele kogenud kristlastele − Jumal lubab siin maailmas oma lastel kogeda mitte ainult õnnistusi ja rõõmu, vaid ka pimedust ja pettumusi. Ja sellised ajad ei olnud kerged Joosepile ega ole need kerged kellelegi teisele. Ps 105:18 ütleb: "*Tema* [Joosepi] *jalgu vaevati pakus, ta kaelgi pandi raudu*". Ja see on igati usutav, ehkki 1. Moosese raamat sellest ei räägi.

Joosep, kes elas Jumala tahtes võib-olla puhtamalt, kui ükski teine isik Vanas Testamendis, sattus selle eest orjusse. Seda võib ehk nimetada ka Jumala koolis järgmisse klassi üle viimiseks, ehkki ise küll niisugust üle viimist ei sooviks.

Kui Joosep oli orjaks müüdud ja Pootifari majja sattunud, hakkas ta olukord paranema tänu tema usaldusväärsusele. Nüüd aga sattus ta vangla pimedusse, mida ta oma elus veel polnud kogenud. Jumala mees sattus vanglasse sellepärast, et ta ei tahtnud eksida ei Jumala ega oma ligimese vastu. Selliseid asju juhtub meie maailmas.

39:21–23 Aga Issand oli Joosepiga ja pööras tema poole oma helduse ning tegi, et ta sai vangihoone ülema soosikuks. Ja vangihoone ülem andis Joosepi kätte kõik vangid, kes olid vangihoones, ja kõik, mis seal pidi tehtama, tegi tema. Vangihoone ülem ei vaadanud millegi järele, mis oli tema käes, sest Issand oli temaga ja mis ta tegi, Issand laskis korda minna.

Joosep sattus küll vanglasse, aga nagu näeme, ei ole see siiski tema elu lõpp. Ka Joosep oli inimene, kellel olid oma tunded, ja me võime ainult kujutleda, mida kõike pidi ta mõtlema, kui ta elukäik niisuguse pöörde võttis. Piibel ei räägi meile tema mõtetest ja tunnetest. Selle asemel aga leiame Piiblist muud. Nimelt − ka vanglas jäi Joosep ikka Joosepiks. Ja samuti jäi tema Jumal ikka Jumalaks. Ka vanglas äratas Joosep oma erilise olekuga tähelepanu. Ja seda pole mingit põhjust pidada väljamõeldiseks. Sedasama on kogenud näiteks ka kristlastest vangid, keda on küüditatud Siberisse. Seal on nad pidanud üle elama kõik needsamad õudused, mida teisedki vangid. Aga ka seal on nad jäänud selleks, kes nad on, ja mõnedki neist on tulnud ka sealt tagasi. On kirikuõpetajaid ja teisi kristlasi, kelle elu on nende kogemuste võrra rikkam. Loomulikult ei soovi selliseid kogemusi ei endale ega teistele, aga siiski näitavad need kogemused, et igasugustes oludes on võimalik jääda mitte ainult ellu, vaid ka inimeseks ja isegi kristlaseks. Kes sa tegelikult oled, seda oled sa lõppude lõpuks igas olukorras.

Rasked olukorrad paljastavad inimese tõelise olemuse. Kes on kurjategija, see ka teeb kurja, kui selleks avaneb võimalus. Kes on liiderdaja, see ka liiderdab, ja võimalust leiab alati. Kes on aus, see ei muutu vargaks siis, kui ta äkki näeb võimalust varastada. Ja kes on jumalakartlik, seda saadab tema jumalakartus, sõltumata sellest, kuhu ta satub.

See põhimõte kehtib ka Joosepi puhul. Aga kindlasti peame märkama ja rõhutama, et see, mis Joosepit kõige rohkem aitab, on siiski tema Jumala ligiolu ja õnnistus. See on kinkinud Joosepile tema meelsuse ja südamepuhtuse, tema otsustavuse ja tema õnnistused − ja see saadab teda kõikjal, kuhu ta iganes läheb. Isegi vanglas. Isegi vanglas juhib Jumal Joosepit ülesmäge.

Ja kui lugeda Siberist tagasi tulnute mälestusi, siis ka sealt võib leida samalaadseid asju. Sellepärast ei ole meil põhjust kahtlustada, et Piibel Joosepi elulugu ilustab.

_____

Tegelikult on Joosepi elu tõsiseks küsimuseks meile kõigile, kes elame hoopis paremates oludes. Kui sageli süüdistame meie olukordi, teisi inimesi, riigi valitsust ja mida veel kõike. Joosep ei lasknud olukordadel ennast kujundada. Ehkki ma ütlesin, et see on Jumala armu ilmnemine tema juures, tuleb kohe öelda, et seesama arm on ju kättesaadav meile kõikidele. Küsimus on, kui palju me sellest üldse hoolime, isegi kristlastena. Ja kuivõrd tahame meie teenida Jumalat tõesti puhta südametunnistusega?

Joosep leidis võimalusi igas olukorras. Kui loguteraapia rajaja Viktor Frankl oli Hitleri ajal Saksamaal koonduslaagris, õhutas ta oma kaasvange leidma oma elust iga päev midagi niisugust, mille üle saaks naerda. See aitas raskustega

paremini toime tulla. Ei tea, kas Joosep tegi samamoodi, aga juhul, kui tegi, oleks see üsna loomulik. Nagu lugesime, võitis Joosep ka vanglas valvuri usalduse.

Ühes varasemas saates sai tõmmatud paralleele Joosepi ja Jeesuse elu vahele. Siinkohal on kohane seda paralleelide tõmbamist jätkata.

1. Joosepi vennad vihkasid teda ilma põhjuseta. Samuti vihati ka Jeesust ilma põhjuseta, nagu ta ise ütleb Jh 15:25: "Nad on mind vihanud ilma põhjuseta".
2. Joosepi enda vennad müüsid ta kaupmeestele 20 hõbetüki eest. Jeesuse lähedane sõber, jünger Juudas, müüs ta ülempreestritele 30 hõberaha eest.
3. Joosepi vennad koostasid plaani tema hukkamiseks. Ka Jeesuse hukkamiseks sepitseti plaane pikemat aega. Tema kohta öeldakse Jh 1:11: "Ta tuli omade keskele, ent omad ei võtnud teda vastu."
4. Joosep lasti kaevu, et ta seal sureks. Jeesus löödi samal eesmärgil risti.
5. Joosep tõmmati uuesti kaevust välja. Jeesus tõusis surnuist kolmandal päeval.
6. Joosep oli oma isale kuulekas. Samuti täitis Jeesus oma Isa tahtmist kuni surmani.
7. Kui Joosep viidi Egiptusesse, siis ei teatud temast aastaid mitte midagi. Sellest peale, kui Jeesus läks üles taevasse, on ta kõigile maa peal olevatele inimestele nähtamatu, seni kui ta sealt ükskord tagasi tuleb.
8. Saatan kiusas Joosepit mitmel kombel − raskete olukordadega, salakavalate inimestega, aga samuti ka au ja hiilgusega. Ometi Joosep ei langenud neisse püünistesse. Ka Jeesus oli kõiges kiusatud otsekui meie, aga siiski ilma patuta.
9. Joosep päästis nälja-aastatel nii egiptlaste kui ka oma rahva elu. Jeesus on Päästja tervele maailmale.
10. Joosepi uhke riie viidi verisena tagasi tema isale. Seda ei hävitatud. Ka Jeesuse kuube ei rebitud katki, et iga sõjamees saaks ühe tüki, vaid see jäeti terveks ja selle uus omanik selgitati välja liisuheitmise teel.
11. Joosep oli Egiptuses vanglas koos ülemjoogikallaja ja ülempagariga. Üks nendest kaotas elu, aga teine ülendati oma kohale tagasi. Seda saame näha järgmises peatükis. Jeesus oli ristil kahe röövli vahel, kellest üks päris usu tõttu igavese elu, teine aga hukkus Jeesust pilgates.
12. Joosepi tagakiusajad − nii tema vennad Dotanis kui ka Pootifari naine Egiptuses − uskusid, et neil õnnestub Joosep hävitada. Tegelikkuses aga sai Joosep oma tagakiusajate päästjaks. Jeesuse tagakiusajad mõtlesid ja ütlesid, et on parem, kui üks inimene hukkub, selle asemel et hukkuks terve rahvas. Tegelikkuses aga on Jeesuse surm saanud päästeks ka paljudele, kes teda varem on vaenanud.

−−−−−

1. Moosese raamatu 40. peatükis tundub sündmuste käik aeglustuvat. Kohtume seal vaarao õukonna ülemjoogikallaja ja ülempagariga, kes samuti on sattunud vanglasse. Kui Joosep oskab seletada nende unenäod, tekib hetkeks lootus, et see võiks parandada ka tema enda olukorda. Aga see lootus on petlik. Vanglas venib aeg aeglaselt ja tundub, et midagi erilist ei juhtu. Siiski ei ole Jumal ka nendel aegadel tegevusetu. Iga näiliselt tühise ja mõttetuna

möödunud päev toob lähemale selle päeva, mil Jaakob ja tema pererahvas vajas päästjat. Selles peatükis hakkame nägema, kuidas Jumal kasutab oma tahte teostamisel isegi vanglat.

40:1−3 Ja pärast seda lugu sündis, et Egiptuse kuninga joogikallaja ja pagar eksisid oma isanda, Egiptuse kuninga vastu. Ja vaarao sai väga kurjaks oma kahe hoovkondlase peale, joogikallajate ülema ja pagarite ülema peale. Ja ta andis nad vahi alla ihukaitsepealiku kotta, vangihoonesse, samasse paika, kus Joosep kinni oli.

Jumala jaoks ei ole olemas juhuseid. Juhus pole ka see, et need kõrged ametikandjad sattusid Joosepiga samasse vanglasse. Piibel ei räägi meile, millega need õukondlased vaarao vastu eksisid, aga igal juhul kutsus see esile vaarao suure viha. Sellest aga omakorda tulenes, et Joosep sai nende meestega tuttavaks.

40:4 Ja ihukaitsepealik pani Joosepi nende juurde, et ta neid teeniks; ja nad olid vahi all kaua aega.

Nagu me ilmselt mäletame, ihukaitsepealik oli Pootifar. Ta polnud oma orja unustanud. Ja tõenäoliselt oli õukondlaste kõrge positsioon see, mis tingis, et ihukaitsepealik isiklikult andis käsu selle kohta, kuidas vange tuleb vanglas kohelda. Jääb mulje, et Pootifar ei tundnud Joosepi vastu viha ega vimma.

Vangid jäid vanglasse kauaks. Me ei tea, kui kauaks täpsemalt, aga igatahes nii kauaks, et Joosepi ja nende vahel tekkis usalduslikum suhe. Näeme, et nad räägivad ka Joosepile asjadest, mis nende meelt rõhuvad.

40:5−6 Ja need mõlemad nägid ühel ööl unenäo, kumbki oma unenäo, kumbki oma tähendusega unenäo, Egiptuse kuninga joogikallaja ja pagar, kes vangihoones kinni olid. Kui Joosep tuli hommikul nende juurde ja nägi neid, vaata, siis olid nad nukra näoga.

Unenägusid peeti tol ajal Egiptuses tähtsateks. Usuti, et need kuulutavad ette tulevikku. Seetõttu oli unenägude seletamine seal isegi, kui nii võiks öelda, omaette teadusharu. Seega on mõistetav, miks õukondlased arutlesid oma unenägude tähenduse üle. Aga vanglas polnud võimalust pöörduda mõne unenägude seletamise spetsialisti poole, mistõttu mehed nukrad olidki.

40:7−8 Ja ta küsis vaarao hoovkondlastelt, kes olid koos temaga vahi all ta isanda kojas, öeldes: „Mispärast on teil täna nii kurvad näod?" Ja nad vastasid temale: „Me nägime unenägusid, aga ei ole kedagi, kes need seletaks." Ja Joosep ütles neile: „Eks seletused ole Jumala käes? Siiski jutustage mulle!"

Joosep ei väitnud, et tema oskaks unenägusid seletada, küll aga arvestas ta sellega, et Jumal võib siin aidata. Hulk sajandeid hiljem on täpselt samasugune suhtumine teisel unenägude seletajal − Taanielil. Kumbki neist ei võta unenägude seletamise au enesele. Väga kergesti võib uhkeks minna, kui miski on korda läinud. Ja kui sind sel puhul kiidetakse ja õnnitletakse, on tegelikult üsna raske pidada meeles, et iga õnnestunud ja korda läinud asi siin maailmas on tegelikult üksnes Jumala arm.

Üsna raske on südame põhjas nõustuda sellega, et ilma Jumalata ei ole me võimelised tegema mitte midagi. Selliste asjade tõeliseks mõistmiseks on tarvis juba suuremat vaimulikku küpsust. Ja teadmine ning väljendamine, et mina küll ei oska, aga Jumal oskab, näitab Joosepi usku. See on õige usu üks kõige tähtsamaid iseloomulikke jooni.

Ja selle usu peale lähebki ühe unenäo jutustamiseks ja seletamiseks.

40:9–13 Ja joogikallajate ülem jutustas oma unenäo Joosepile ning ütles temale: „Mu unenäos oli nõnda: vaata, mu ees oli viinapuu ja viinapuul oli kolm oksa; see lehistus, õitses ja marjakobarad valmisid; mul oli käes vaarao karikas ja ma võtsin viinamarju ja pigistasin neid vaarao karikasse ja andsin karika vaarao kätte."

Ja Joosep ütles temale: „Selle seletus on niisugune: kolm oksa on kolm päeva. Enne kui kolm päeva on möödunud, tõstab vaarao su pea üles ja paneb sind tagasi su ametisse ja sa annad vaaraole karikat kätte endist viisi, nagu siis, kui olid ta joogikallaja.

Jumal kasutas oma rahvale sõnumite edasi andmiseks sageli unenägusid. Eriti Vanas Testamendis. Samas aga olid unenäod niisugused sõnumid, mida oli vaja nö lahti dešifreerida. Muidu polnud nad mõistetavad. Ja Jumal, kes unenäo andis, andis ka selle unenäo seletuse. Aga unenäos kasutatud sümbolid olid otseselt seotud joogikallaja elu ja tööga. Karikas, viinamarjad ja vaarao kujutasid enesest selle mehe igapäevaelu. Aga ikkagi oli tarvis Jumala poolt Joosepile antud seletust, et mees oskaks neid sümboleid õieti mõista.

Midagi samalaadset toimub vahetevahel hingehoius. Kui on võimalus kellelegi kõrvalseisjale rääkida oma elus toimuvatest asjadest, siis oskab hingehoidja näha neis asjades midagi niisugust, mida asjaosaline ise ei ole märganud. Sellepärast tasubki pöörduda oma probleemidega usaldusväärse hingehoidja või vaimuliku poole. See tasub end alati ära.

Jumal andis Joosepile tarkuse ülemjoogikallaja unenägu õigesti ära seletada. Ja selles seletuses oli Joosep ise nii kindel, et ta võis lisada:

40:14–15 Aga pea mind meeles, kui su käsi hästi käib, ja tee mulle siis head ning tuleta mind vaaraole meelde ja vii mind siit hoonest välja, sest mind on vargsel viisil varastatud heebrealaste maalt ja ma pole siingi teinud midagi, et mind vangiurkasse pandaks."

Piibel ei ütle, kas ülemjoogikallaja lubas ka seda Joosepi palvet täita. Heade uudiste põhjal aga, mida Joosep talle kuulutas, võiks oletada, et see palve ei pidanud olema talle vastumeelne.

Joosepi ja ülemjoogikallaja vestlust oli kuulnud pealt pagar, kes oli samuti õukonnas kõrgel ametikohal.

40:16–17 Kui pagarite ülem nägi, et ta oli hästi seletanud, siis ta ütles Joosepile: „Ka mina nägin und, ja vaata, mu pea kohal oli kolm punutud korvi. Kõige ülemises korvis oli kõiksugust vaaraole valmistatud pagarirooga, aga linnud sõid selle mu peapealsest korvist."

Ka pagari unenägu oli seotud otseselt tema tööga. Tema köögis valmistati vaaraole kõikvõimalikke häid ja paremaid hõrgutisi, ja leivakorvid kõigi nende toodetega olid tema igapäevased töövahendid. Egiptuse sõnastikkude uurijad on leidnud, et Egiptuse keeles oli 38 erinevat sõna igasuguste kondiitritoodete jaoks ja koguni 57 sõna erinevate leibade ja küpsetiste jaoks. Ja ülempagar loomulikult vastutas kõige selle valmistamise ja kõrge kvaliteedi eest.

Nüüd kuulas Joosep ära ka tema unenäo, aga selle seletus on kõike muud kui rõõmustav.

40:18–19 Ja Joosep vastas ning ütles: „Selle seletus on niisugune: kolm korvi on kolm päeva. Enne kui kolm päeva on möödunud, võtab vaarao sul pea otsast ja poob sind puusse ning linnud söövad liha su pealt."

Selles pagari unenäos tähendasid linnud õnnetust. Ja järgmised kolm päeva olid pagarile loomulikult masendava ootuse aeg. Joogikallaja aga võis mõelda juba sellele, millist veini vaaraole järgmise peo ajal pakkuda.

Järgmine vaarao pidu toimus juba kolme päeva pärast ja see tähendas Joosepi kaasvangidele nende unenägude täitumist.

40:20–23 Ja kolmandal päeval, vaarao sünnipäeval, kui ta tegi kõigile oma sulastele suure peo, sündis, et ta tõstis üles joogikallajate ülema pea, samuti pagarite ülema pea oma sulaste seast, ja pani joogikallajate ülema tema joogikallajaametisse vaaraole karikat kätte ulatama, aga pagarite ülema ta laskis puua, nõnda nagu Joosep neile oli seletanud. Ent joogikallajate ülem ei pidanud Joosepit meeles, vaid unustas tema ära.

Kui inimesel on tohutult vedanud ning ta on jälle oma kõrges ja vastutusrikkas ametis, siis võivad väikesed ja vähetähtsad asjad kergesti ununeda. Eriti siis, kui need asjad on ebameeldivad. Sellised väikesed ja ebameeldivad asjad olid joogikallajale nüüd seljataga olev vangla koos ühe vangiga, kes oskas juhuslikult unenägusid seletada. Pealegi võisid unenägude seletused tagantjärele vaadates tunduda niivõrd lihtsad ja loogilised, et võis ainult imestada, miks isegi polnud selle peale tulnud. Ja Joosep oli ikkagi kõigest üks vangistatud ori teiste vangide hulgas, kes loomulikult ei võinud kõrgele õukondlasele palju tähendada.

Teisest küljest aga võib mõelda, mis oleks juhtunud, kui joogikallaja oleks tõesti Joosepist vaaraole rääkinud. Kas vaaraole oleks avaldanud suurt muljet, et mingi vangistatud ori oskas juhuslikult paar unenägu õigesti ära seletada? Ja isegi, kui oleks − isegi, kui vaarao oleks Joosepi seepeale vanglast vabastanud − mis oleks saanud edasi? Pootifari koju tal vaevalt enam tagasiteed oleks olnud. Kas oleks ta sattunud orjaks kuhugi mujale või saadetud tagasi oma kodumaale?

Kumbki nendest võimalustest oleks vaevalt küll viinud Joosepi ligemale sellele eesmärgile, mis Jumal tema jaoks oli kavandanud. Nälja-aastad oleksid tulnud ja rahvas oleks hukkunud nii Egiptuses kui ka tõotatud maal. Keegi poleks osanud ega taibanud Joosepi kombel koguda vilja nälja-aastate jaoks siis, kui seda oli tõesti palju. Nii võime esitada isegi küsimuse, kas oli tegelikult Jumal selle taga, et joogikallaja lihtsalt unustas Joosepi?

_____

Muidugi oleks Joosepil hiljemalt nüüd olnud suurepärane võimalus kibestuda kõige ja kõigi peale lõplikult. Aga seda ta ei teinud. Ta tegi läbi ka selle eksami. Ja arvan, et siin on meil midagi olulist õppida. Ei maksa solvuda ega kibestuda isegi siis mitte, kui tundub, et selleks on põhjust rohkem kui küllaga.

Ka Jeesus Jumala tõelise saadikuna oleks võinud solvuda kogu selle kohtlemise peale, mis talle inimeste keskel osaks sai. Hiljemalt siis, kui ta rippus ristil ja kui kõik teda pilkasid ja tema üle irvitasid, oleks ta võinud küsida: "Ah see siis on nüüd tasu kõige selle hea eest, mis ma olen teile teinud?" Aga Jeesus ei lausunud ainsatki süüdistavat ega nördinud sõna. Selle asemel ta palvetas nende eest, kes ei teadnud, mida nad tegelikult tegid.

Meil tasub alati arvestada, et Jumal ei ole jäänud magama ega kaotanud asjade üle kontrolli isegi siis mitte, kui meile tundub, et kõik asjaolud tunnistavad, et teda pole üldse olemaski või ta ei hooli mitte millestki. Nii Joosepi kui ka Jeesuse elu näitavad, et Jumal oskas tegutseda täpselt õigel ajal ja õigel viisil ning saavutada parima võimaliku lõpptulemuse. Ja parimat võimalikku lõpptulemust peab Jumal silmas ka nende asjadega, mida ta lubab meile juhtuda meie elus. Ainult et meie silm ei ulatu seda nägema enne, kui see lõpptulemus on ükskord käes, ja seepärast ei ole meil vahepealsel ajal teha midagi muud, kui üksnes usaldada Jumalat − usaldada, et tema teab, mida ja mis eesmärgil lubab ta sündida.

_____

Oma elus ette tulevate sündmuste osas oleme me inimestena üldiselt väga lühinägelikud. Me ei oska ette näha nende kaugemaid tagajärgi. Mis hetkel näib hea, võib pikemas plaanis osutuda halvaks, ja vastupidi. Sellepärast on kõige kindlam palvetada niiviisi, nagu õpetas Jeesus: "Sinu tahtmine sündigu, nagu taevas, nõnda ka maa peal." Kui meie elus sünnib Jumala tahtmine, siis pikemas plaanis on see alati parim, mis meile üldse võib sündida.

Usun, et ka Joosep palus kõigis oma elu olukordades ennekõike, et sünniks Jumala tahtmine. See andis talle jõu usaldada Jumalat ka siis, kui asjad läksid hoopis teisiti, kui tema oleks soovinud. Selline usaldus annab teadmise, et Jumal võib sind päästa isegi kõige raskematest olukordadest, aga juhul, kui ta ka ei päästa, siis peab tal olema selleks mingi hea põhjus. Ja selle mõistmine säästab inimest solvumise ja kibestumise eest. See aga võimaldab osadust Jumalaga isegi kõige raskemates olukordades. See võimaldab ka andeks anda kõigile, kes on käitunud pahatahtlikult, kas meelega või kogemata.

Nagu me hiljem näeme, ka Joosep andis oma vendadele andeks. Vendade tegutsemise taga nägi ta Jumala plaani, mis oli hoopis suurem.

Armas raadiokuulaja, Jumalal on ka igaühe meie elu jaoks plaan, mis on hoopis suurem, kui meie oskame arvata. Kui me õpime Jumalat tundma ja usaldama, siis saab ta selle plaani meie elus ka täide viia. Ja sel juhul oleme me ükskord, nii nagu Joosep, hoopis kõrgemal kohal, kui oleksime iial osanud arvata.

Niisiis, usaldagem Jumalat juba oma praeguses elus ja kõigis selle sündmustes!

PKK0061 1Ms 41:1 – 45

Prints või kerjus?

Paistis, et Jumal on Joosepi vanglasse ära unustanud. Aga ometi – tegelikult ei olnud see nõnda. Jumal ei tee vigu. Aga kõige raskem on üle elada vaiksed ajad, mil tundub, et mitte midagi ei toimu ja Jumal ei ole otsekui isegi mitte kuuldekaugusel. Sellised ajad panevad inimese usu proovile, aga need on samas ka usu kasvamise ja küpsemise ajad.

Joosepi elus kestis see vaikne aeg seekord kaks aastat. Aga on olukordi, kus see kestab ka palju kauem. Jõudes 1. Moosese raamatu 41. peatükki, leiame, et see vaikuse aeg Joosepi elus lõpeb, ja lõpeb absoluutselt ette hoiatamata. Veel eelmisel päeval ei oleks mitte keegi osanud selle lõppemist aimatagi. Siis aga arenesid sündmused äkitselt tohutu kiirusega.

Midagi samalaadset oleme näinud ka suures poliitikas oma lähiajaloos. Meenutame Nõukogude Liidu ja sotsialismileeri kokkuvarisemist. Tõenäoliselt ei osanud kümmekond aastat varem keegi taolist sündmuste arengut isegi mitte aimata. Kui rääkida konkreetselt kasvõi Berliini müürist, siis see ida ja lääne erinevuse sümbol lammutati tegelikult loetud päevadega. Isegi kõigest paar kuud varem oleks vaevalt keegi osanud arvata, kui kiiresti see toimub.

Kui meil oleks võimalus vaadelda oma elu läbi Jumala silmade, siis tõenäoliselt oleksime vähem kärsitud vaiksetel aegadel. Sest siis me näeksime, et asjad arenevad ja kasvavad ka sel ajal, kui meile tundub, et mitte midagi ei sünni.

1. Moosese raamatu 41. peatükk on suur kontrast eelmisele peatükile. See peatükk räägib, kuidas vaarao nägi unenägusid, mille tagajärjel Joosep vabastatakse ootamatult vanglast. Endisest vangist saab äkitselt peaminister ja

talle antakse abikaasaks kõrgest soost naine, kes sünnitab talle kaks poega. Kahtlemata on see lugu saanud hiljem aluseks ja inspireerijaks paljudele rahvajuttudele, kus kerjusest saab üleöö prints.

Joosepi elu on tõeliselt põnev, ja suuremas plaanis vaadates näeme selgelt, kuidas Jumala käsi teda kogu aeg on juhtinud. Ka vaikuseajad ja alandamise ajad olid Jumala poolt talle planeeritud. Need valmistasid teda ette selle suure vastutuse kandmiseks, mis ta õlgadele ühel päeval äkitselt langes. Ja see, et ta varem õppis edukalt korraldama nii Pootifari majapidamist kui ka vangla asjaajamist, oli talle suurepäraseks praktikaks enne peaministri ametit. Rm 5:3−4 ütleb Paulus, et me kiitleme isegi viletsustest, teades, et viletsus toob kannatlikkuse, kannatlikkus läbikatsutuse, läbikatsutus lootuse. Tavaliselt me muidugi viletsustes ei kiitle ega rõõmusta, vaid pigem hädaldame ja muretseme. Siis võime kergesti arvata, et Jumal meist ei hooli või on meid unustanud. Tegelikult aga on Jumala eesmärk juhtida meid õigele teele, kasvatada meid kannatlikuks ja püsivaks ning anda meile seeläbi tõeline lootus. Kuidas Jumal seda tegelikult teostab, selle kohta on Joosepi elu meile ilusaks näiteks. Kui Jumal tahtis õpetada Joosepile kannatlikkust, siis kahtlemata olid orjana ja vanglas veedetud aastad selleks üks parimaid kõrgkoole.

_____

41. peatüki lõpp räägib näljahädast. Miks lubas Jumal tolleaegset Lähis-Ida tabada nii suurel näljahädal? − Kõigepealt peame arvestama, et taolistele küsimustele meil tegelikult vastused puuduvad. Selline lihtsalt on see maailm, milles meie elame. Siin on laastavaid tõbesid, sõdasid, maavärinaid, näljahädasid, üleujutusi ja muud taolist. Seda ütles muide ka Jeesus ise Mt 24:6−7. Seejuures ei andnud Jeesus ise mitte mingit seletust ega põhjendust, miks see nii on. Ja ka meie teeme paremini, kui jätame vastusteks oma väljamõeldud seletused pakkumata. Õigeks vastamiseks oleks tõenäoliselt tarvis suuremaid teadmisi, kui meil on kasutada. Seda aga võime näha, et selle näljahäda kaudu korraldas Jumal asjad nõnda, et Jaakobi sugu siirdus eemale Kaananimaalt ja selle pattudest Egiptusesse, viljakasse Gooseni maakonda. Seal algas rahva elus otsekui uus ajajärk.

Vaadates edasi Joosepi elu, pöörame ka edaspidi tähelepanu sarnasustele Jeesuse eluga. Need sarnasused juhivad meie tähelepanu tähtsatele asjadele selles päästes, mille Jumal on meile valmistanud oma Pojas.

Aga tuleme nüüd 41. peatüki juurde. Peame meeles, et vanglas kohtus Joosep vaarao kahe kõrge õukondlasega. Üks neist oli pagar, teine aga joogikallaja. Pagar hukati, aga joogikallaja sai oma kõrge ameti tagasi. Kõik see oli seotud unenägudega ja seletustega, mis Joosep neile unenägudele andis. Ometi oli vaarao joogikallaja Joosepi unustanud. Ta ei rääkinud vaaraole midagi Joosepist, kes oli süütult vanglas. Kes aga ei olnud midagi unustanud, kuigi nõnda võis tunduda, see oli Jumal. Ühel päeval kaks aastat hiljem otsustas ta jälle rääkida unenägude kaudu. Seekord vaaraole.

41:1−3 Ja kahe aasta pärast sündis, et vaarao nägi und, ja vaata, ta seisis Niiluse jõe ääres. Ja näe, jõest tõusis seitse lehma, ilusad näha ja lihavad liha poolest, ja sõid roostikus. Ja vaata, teist seitse lehma tõusis nende järel jõest, pahad näha ja lahjad liha poolest, ja need seisid teiste lehmade kõrval jõe kaldal.

Varem nägime, et joogikallaja ja pagari unenäod rääkisid just sellest elust, mida kumbki neist iga päev elas. Nüüd nägime, et täpselt samasugune on ka vaarao unenägu − see on seotud tema riigi majanduse põhilise toe, Niiluse jõega. Võib öelda, et ilma Niiluseta ei oleks ka Egiptust. Just Niilus tegi elu võimalikuks nendel aladel, mis muidu olid üpris kuivad. Niiluse iga-aastased üleujutused katsid maapinna viljaka mudaga, mis tagas hea viljasaagi. Seetõttu võib öelda, et maa viljakus sõltus otseselt Niiluse jõest. Seepärast tulid ka põllumajanduse võrdkujud − lehmad − Niiluse jõest.

Aga unenägu jätkus ja pealegi veel kordus.

41:4–8 Ja lehmad, kes olid pahad näha ja lahjad liha poolest, sõid ära need seitse lehma, kes olid ilusad näha ja lihavad. Siis vaarao ärkas üles. Aga ta jäi magama ja nägi teist puhku und, ja vaata, seitse viljapead tõusis ühest kõrrest, jämedad ja head. Ja vaata, seitse peenikest ja hommikutuulest kõrvetatud viljapead võrsus nende järel. Ja peenikesed viljapead neelasid ära need seitse jämedat ja täit viljapead.

Ja vaarao ärkas üles, ja vaata, see oli olnud unenägu! Aga hommikul oli ta vaim rahutu ja ta läkitas järele ning kutsus kõik Egiptuse ennustajad ja targad, ja vaarao jutustas neile oma unenäo, aga ükski ei suutnud seda vaaraole seletada.

Vaarao kahes unenäos olid täiesti erinevad pildid, aga täpselt sama sündmuste käik. Need unenäod olid niivõrd erilised ja tähelepanu äratavad, et vaarao laskis kokku kutsuda ligidalt ja kaugelt kõik, kes võiksid osata neid unenägusid seletada. Unenägude tõlgendamise amet oli Egiptuses au sees. Vaarao tahtis saada oma küsimustele vastuseid, aga seekord pidi ta pettuma. Mitte keegi ei osanud nende unenägude tõelist tähendust ära seletada ega ilmselt julgenud riskida ka küsitavate seletuste pakkumisega.

Nüüd aga tuli ülemjoogikallajale äkitselt meelde midagi, mis ta oli vahepeal täiesti unustanud.

41:9–13 Siis rääkis joogikallajate ülem vaaraoga, öeldes: „Täna meenub mulle mu patt. Vaarao sai väga kurjaks oma sulaste peale ja pani mind vahi alla ihukaitsepealiku kotta, minu ja pagarite ülema. Ja me nägime ühel ööl unenägu, mina ja tema, kumbki nägime unenäo, millel oli oma tähendus. Ja sealsamas oli meiega heebrea noormees, ihukaitsepealiku sulane, ja me jutustasime temale ja tema seletas meile meie unenäod, kummalegi ta unenäo tähenduse. Ja nõnda nagu ta meile seletas, nõnda sündis: mina sain tagasi oma ametisse ja teine poodi üles."

Ülemjoogikallaja lugu avaldas vaaraole muljet. Kohale kutsutud vastava ala spetsialistidest ei osanud ükski anda vaaraole vastust, mida tema unenäod võiksid tähendada. Ja nüüd kanti talle ette Pootifari orjast, kellega tema kõrgel õukondlasel oli häid kogemusi. Polnud raske otsustada, mida nüüd tasub proovida.

41:14 Siis vaarao läkitas järele ja laskis kutsuda Joosepi; ja Joosep toodi kiiresti vangiurkast välja; ta ajas habeme, vahetas riided ja tuli vaarao juurde.

Loomulikult oli tarvis vang enne vaarao ette viimist kõigepealt kasida ja korda teha. Heebrealased tavaliselt habet ei ajanud, aga Egiptuses olid Egiptuse kombed. Puhtaks pesemine, uued riided, juuksuris käimine ja habeme ajamine – need on kõik asjad, mis räägivad Joosepile uuest algusest, mis tema ellu selle päevaga saabus.

Kui Joosep oli korda tehtud, viidi ta vaarao ette.

41:15 Ja vaarao ütles Joosepile: „Ma nägin unenäo, kuid keegi ei oska seda seletada. Aga ma olen kuulnud sinust räägitavat, et kui sina unenägu kuuled, siis sa seletad selle."

Need salmid reedavad, et ülemjoogikallaja oli vaaraole rääkinud vanglas nähtud unenägudest tegelikult palju täpsemalt, kui eespool loetud piiblisalmidest võiks arvata. Loomulikult pidi vaarao saama veenduda kogu asja mõttekuses, enne kui laskis mingi vanglaorja enda ette tuua. Aga täiesti ilmselt on vaarao küsimus mõeldud ka Joosepi läbikatsumiseks, teada saamiseks, mis mehega tegelikult on tegemist. Mida see mees niisuguse sissejuhatuse peale kostab? Kas hakkab ta näiteks oma võimetega kiitlema, või vastupidi, näitab üles alandlikku orjalikkust? Loomulikult on vaaraol ka põhjust kahelda – kas mingi vanglast välja otsitud ori võiks tõesti olla parem unenägude seletaja, kui kõik tuntud spetsialistid, kes tema maal elavad?

Joosepi vastuse leiame järgmisest salmist.

41:16 Ja Joosep vastas vaaraole, öeldes: „Mitte mina! Küllap Jumal annab vaaraole õige vastuse!"

Joosepi vastus on suurepärane! Näeme, et ta ei püüa hiilata ei ennast kiites ega ka laites. Enda isikust läheb ta üldse mööda ja suunab tähelepanu selle asemel otsekohe Jumalale, kellesse ta usub. Tegelikult kuulubki tänu kõigi meie võimete ja saavutuste eest üksnes Jumalale, kes meile kõik eeldused selleks on andnud ja annab edaspidigi. Kui tihti me inimestena unustame sellele mõelda, kui kiitleme oma saavutustega! Tegelikult, kui me saame hakkama millegi sellisega, millest on meie ligimesele tõelist kasu ja õnnistust, siis tähendab see üksnes seda, et Jumal tegutses – ja võib-olla juhtumisi kasutas selle juures ka meid. Sageli hoolimata meie igasugustest vigadest ja puudustest. Niisiis, mitte sellepärast, et meie oleksime nii tublid ja suurepärased, vaid sellest hoolimata, millised me tegelikult oleme.

Kõik, mis on tõeliselt hea, tuleb üksnes Jumalalt, sageli küll ka inimeste kaudu. Paistab, et see esialgne vastus rahuldas ka vaaraod.

41:17–24 Ja vaarao jutustas Joosepile: „Mu unenäos oli nõnda: vaata, ma seisin Niiluse jõe kaldal. Ja näe, jõest tõusis seitse lehma, lihavad liha poolest ja ilusad näha, ja sõid roostikus. Ja vaata, teist seitse lehma tõusis nende järel, väetid ja väga pahad näha ning lahjad liha poolest. Ei ole ma kogu Egiptusemaal näinud selliseid pahu. Ja lahjad ning pahad lehmad sõid ära need seitse esimest lihavat lehma. Ja need läksid nende kõhtu, aga ei olnud tundagi, et need olid läinud nende kõhtu ja nende välimus oli paha nagu ennegi. Ja ma ärkasin üles.

Siis ma nägin und, ja vaata, seitse viljapead tõusis ühest kõrrest, täis ja head. Ja vaata, seitse kuiva, peenikest, hommikutuulest kõrvetatud viljapead võrsus nende järel. Ja peenikesed viljapead neelasid ära need seitse head viljapead. Ma olen seda rääkinud oma ennustajaile, aga ükski ei oska mulle seletada."

Vaarao oli oma unenägudele nii palju mõelnud, et need olid tal hästi meeles. Nüüd on ta oma loo rääkinud ja vaatab Joosepile: mida oskab vastata too vanglast toodud ori?

41:25–31 Ja Joosep ütles vaaraole: „Vaarao unenäod tähendavad ühte ja sedasama. Jumal on vaaraole teada andnud, mida ta kavatseb teha. Seitse head lehma on seitse aastat ja seitse head viljapead on seitse aastat; unenägudel on sama tähendus. Ja seitse lahjat ja paha lehma, kes tõusid nende järel, on seitse aastat, ja seitse peenikest, hommikutuulest kõrvetatud viljapead on seitse nälja-aastat. See ongi see asi, mis ma vaaraole rääkisin: mida Jumal kavatseb teha, seda on ta vaaraole näidanud. Vaata, tuleb seitse aastat, millal on suur küllus kogu Egiptusemaal. Aga neile järgneb seitse nälja-aastat, mil Egiptusemaal ununeb kõik küllus ja näljahäda ulatub üle kogu maa. Maal ei ole enam küllust tundagi nälja tõttu, mis tuleb selle järel, sest see on väga kange.

Nii on vaarao unenäole äkitselt antud täiesti selge ja loogiline tähendus: tulemas on suur õnnetus, väga raske aeg tervele rahvale. Niilus ja lehmad sümboliseerisid maa põllumajandust. Tänapäeva läänemaailmas on näljahäda tundmatu, aga tõsiseid probleeme tekitab juba see, kui majanduskasv peatub ja tekib allakäik. Ühe Ameerikas tehtud uurimuse põhjal seisnes inimeste suurim hirm tulevikuga seoses selles, et äkki neil ei õnnestu säilitada praegust elatustaset. Mis juhtuks veel siis, kui peaksime äkitselt seisma probleemi ees, et meil tõsiselt ei ole midagi süüa?

Joosep hoiatas, et Egiptuses on niisugune aeg varsti tulemas.

41:32 Ja kuna vaaraol on unenägu kaks korda kordunud, siis on see asi Jumala poolt kindel ja Jumal laseb selle varsti sündida.

Joosep ennustas vaarao unenägude põhjal talle tulevikku. Tuleviku ennustamisega puutume Piiblis kokku kohati üsna palju. Sellega seoses võib tekkida küsimus, kuivõrd on tuleviku ennustamine tegelikult üldse võimalik. Keegi ei oska ju kindlalt öelda, milleni meie elus toimunud sündmused, isegi väikesed sündmused võivad välja viia. Nii on see tõesti inimlikust ja igapäevaelu seisukohast. Samas on tuleviku ennustamisega tegeldud kõikidel aegadel, suurema või väiksema eduga.

Kui jätta rahvakombed ja mustlastarkused kõrvale ning tulla Jumala juurde, siis tasub meil kõigepealt mõista, et Jumal on üle kogu oma loodust − nii nagu iga autor on üle oma tootest. Seega on Jumal üle ka kogu universumist ning selles leiduvast mateeriast, energiast, ruumist ja ajast. Nii et talle pole mingi probleem sellest kõigest ülevaadet omada ja seda ka juhtida. Kus vaja, seal ilmutab ta tulevasi sündmusi ka inimestele, nii nagu siin Joosepile. Et see paremini õnnestuks, selleks on tavaliselt tarvis inimest, kes on võimeline Jumalalt sõnumeid vastu võtma. Selline inimene oli Joosep ja selliseid inimesi on maailma ajaloos olnud tegelikult alati. Taoliste inimeste kaudu saab Jumal hoiatada ülejäänud inimesi lähenevate ohtude eest.

Võiks öelda, et kogu maailma ajalugu on Jumala käes nagu romaan. Ta võib selle lahti teha vastavalt soovile kas algusest, kaasajast või lõpust. Ja kus vaja, võib ta rääkida ja räägibki ka inimestele, mis seal on juhtunud või juhtub.

See ei tähenda siiski seda, et kõik maailmas toimuvad sündmused oleksid juba ette ära määratud, nii et meil pole seal enam midagi valida ega otsustada. See, et Jumal juba täna näeb, mis toimub homme, ei vabasta meid isiklikust vastutusest.

−−−−−

Aga ehkki Jumal on andnud inimesele vabaduse teha oma valikud − ja inimese valikuid Jumal tema eest ära ei otsusta − on Jumal samal ajal otsustanud teha teisi asju, mis ta teeb sõltumata sellest, mida arvavad inimesed. Sellised asjad on näiteks maailma loomine, ja samuti Päästja saatmine maailma. Samuti on selline asi viimane kohus, mis toimub kord tulevikus, siis kui selle maailma ajastu lõpeb. Ja jääb mulje, et selliste asjade hulka kuulus ka see, et Egiptusesse peab tulema seitsmeaastane näljahäda. See asi oli otsustatud, selles ei saanud enam kaubelda. Küll aga oli võimalik otsustada, mida sellega seoses ette võtta ja kuidas tulevaks näljaks valmistuda.

See ongi kõige põhilisem viis, kuidas Jumal käesolevas maailmas tegutseb. Ta ei muuda maailma saatust nö jõuga, küll aga annab ta inimestele teada põhilised asjad, mis neid on ootamas − nimelt selleks, et inimesed oskaksid nende vastu valmistuda. Ja kui inimene seepeale lööb käega ning arvab: "tühi jutt, mina jätkan nii, nagu ma kogu aeg olen elanud", siis peab Jumal inimest sellise otsuse eest vastutavaks. Ta langeb kohtu alla, sest teda hoiatati, aga ta tegi ennast hoiatuse suhtes kurdiks …

See on viimses kohtus ilmselt väga paljude inimeste saatus, kusjuures neil ei ole ennast mitte millegagi vabandada. Nad arvasid, et Jumala hoiatused on võrdväärsed mingi tühise lobaga, millele ei tasu pöörata tähelepanu. See on aga kõige kapitaalsem ja saatuslikum viga, mida inimene oma elus üldse saab teha.

−−−−−

Vaaraole andis Jumal unenäod selleks, et ta teaks, mis on tulemas, ja oskaks selle vastu abinõud tarvitusele võtta. Ja Joosep ütlebki vaaraole, kuidas nüüd antud olukorras oleks kõige arukam toimida.

41:33–37 Ja nüüd vaarao vaadaku välja üks mõistlik ja tark mees ja seadku Egiptusemaa üle. Vaarao tehku nõnda: pangu ülevaatajad maale ja lasku Egiptusemaad maksta viiendikku neil seitsmel külluseaastal. Ja kogutagu

kõik nende tulevaste heade aastate toidus ja varutagu vilja linnadesse vaarao käe alla toiduseks ning säilitatagu seda. See vili olgu maale tagavaraks seitsmeks nälja-aastaks, mis tulevad Egiptusemaale, et maad ei tabaks näljaajal hukatus."

See kõne oli hea vaarao silmis ja kõigi ta sulaste silmis.

Unenäo seletus oli niivõrd selge ja veenev, et see veenis nii vaaraod kui ka tema õukonda. Ja Joosepit kuulates oli vaaraole ühtlasi ka saanud selgeks, et tarkus, mida vanglast toodud ori ilmutas, ei olnud lihtsalt tema enese tarkus. Nii tegi ta otsuse.

41:38–41 Ja vaarao ütles oma sulastele: „Kas leiame veel sellise mehe, kelles on Jumala Vaim?" Ja vaarao ütles Joosepile: „Et Jumal on sulle kõike seda teada andnud, siis ei ole keegi nii mõistlik ja tark kui sina! Sina pead olema mu koja üle ja kogu mu rahvas suudelgu sind suu peale. Ainult aujärje poolest tahan ma olla sinust suurem!" Ja vaarao ütles Joosepile: „Vaata, ma olen pannud su kogu Egiptusemaa üle!"

Joosepis oli midagi niisugust, mis vaaraod veenis. Meenutagem, et juba Pootifari majas tõusis Joosep varsti, hoolimata oma orjaseisusest, meheks nr 2. Ka vanglas usaldati talle varsti üsna palju. Ja nüüd teeb vaarao mõne minuti jooksul otsuse, et Joosepist saab terve tema riigi ülevaataja!

Joosepi elu on ime. Aga imeline on ka tema kaitsja − taeva ja maa Looja, kes on otsustanud, et Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi soost sünnib kord maailma Päästja. Selle tõotusega seoses oli nüüd tarvis Joosepit, kes hoolitseks terve Egiptuse riigi eest. Ja sellepärast korraldas ta nõnda, et Joosep sai selle ameti vastu igasugust inimlikku loogikat.

_____

Niisiis ähvardas tolleaegset maailma suur ja raske näljahäda. Näljahäda suurust näitab kõige paremini see, et isegi Egiptus satub selle pihtide vahele. Seda juhtub harva, sest Egiptuses ei sõltu viljasaak sel määral õigeaegsetest vihmadest, nagu paljudel tema naabritel. Niiluse allikad on kaugel Aafrika südames, ja tavaliselt on selles maailma pikimas jões vett küllaldaselt. Sademeid tuleb Egiptuses aasta jooksul kõigest mõni sentimeeter, aga Kesk-Aafrikast läbi pikkade vahemaade voolav vesi toob enesega kaasa palju toitaineterikast muda. Iga-aastaste üleujutuste käigus Niilus kastab ja väetab maad. Sellepärast ei ole näljahädad olnud Egiptuses peaaegu kunagi tõsiseks probleemiks.

Aga nüüd oli tulemas midagi enneolematut − tervelt seitse aastat, mil viljasaaki ei saada. See oli Egiptuse jaoks uudne olukord. Aga vaarao ees seisis mees, kellel ilmselt oli nii tarkust kui ka võimeid, et selle olukorra vastu valmistuda ja sellega toime tulla. Nii ei jäänud vaarao pikalt mõtlema.

41:42–45 Ja vaarao võttis sõrmest pitserisõrmuse ning pani Joosepi sõrme; ja ta pani temale kallid linased riided selga ja riputas kuldkee kaela. Ja ta laskis teda sõita oma teises tõllas, mis tal oli, ja hüüda tema ees: „Põlvili!" Ja ta pani tema kogu Egiptusemaa üle. Ja vaarao ütles Joosepile: „Mina olen vaarao, aga ilma sinu tahtmata ei tohi keegi tõsta kätt ega jalga kogu Egiptusemaal."

Ja vaarao pani Joosepile nimeks Safnat-Paneah ja andis temale naiseks Asnati, Ooni preestri Pooti-Fera tütre; ja Joosep läks välja Egiptusemaale.

Joosepile anti üle kõik vajalikud võimu sümbolid. Kuninga pitsatsõrmus, mida anti ainult väga kõrgetele riigiametnikele, võimaldas kasutada võimu kuninga nimel. Kallid linased rõivad olid õukonna ametlik pidulik riietus ja

kaela pandud kuldkee oli üldiselt preemia kuningale osutatud teene eest, aga samuti oli see teatud mõttes auastme märk.

Egiptuses oli kombeks anda välismaalastele egiptusepärased nimed. Nii sai ka Joosep endale uue nime. Keeleteadlased ei ole ühel meelel selle nime tähenduse osas. Pakutakse muuhulgas selliseid vasteid nagu "Tema, kes teab" või "Saladuste paljastaja" või isegi "Jumal on rääkinud" ja "Tema elab".

Joosepile antud naine oli pärit Ooni linnast, mida tänapäeval tuntakse kreekakeelse nimega Heliopolis ehk Päikeselinn. Selles linnas kummardati päikesejumal Ra'd. Joosepi äia nimi Pooti-Fera tähendab tõlkes: "Tema, kes on andnud Ra". Ka Joosepi naise nimi Asenat on seotud ühega Egiptuse jumalatest. See nimi tähendab: "Ta kuulub Neitile" − jumalale, kelle nimi on Neit.

Üleöö sai senisest vangis olnud orjast Joosepist Egiptuse riigis − ja võib-olla terves maailmas − tähtsuselt teine mees. Jumala teed on tõesti imelised. Kuidas Joosepil uues ametis läheb, sellest räägime järgmisel korral.

PKK0062 1Ms 41:46 − 42:17

Näljahäda algab

Mõtleme korraks Joosepi elus tagasi nendele aegadele, mil vennad võtsid ta kinni ja heitsid kaevu ning seejärel müüsid orjaks Egiptusesse. Päris kindlasti pidid siis ka Joosepi peas keerlema sellised küsimused, nagu: miks see kõik temaga juhtub, miks Jumal talle seda sündida lubab ja mis mõte sellel kõigel võiks olla? Ja samuti võib kindel olla, et sel hetkel ei olnud võimalik selles kõiges näha mitte mingisugust mõtet ega eesmärki. Tegemist oli üksnes äärmiselt suure ja pealegi teenimatu ülekohtuga. Veel hullemaks läks lugu siis, kui Joosepit süüdistati vägistamiskatses ja heideti ta vanglasse.

Paratamatult kipub tekkima küsimus, mis kasu oli Joosepil kogu tema jumalakartusest ja puhta südametunnistuse hoidmisest? Ja kui vanglas tuli veeta kokku rohkem kui kaks aastat, siis on see piisav aeg selleks, et maha matta viimasedki inimlikud lootused ja unistused. Alles vaarao unenäod muutsid äkitselt kõik, aga niisugust asjade käiku poleks ükski hing osanud varem ette näha. Asjade taoline korraldamine on võimalik tõesti ainult Jumalale. Ja kui targalt on ta kõik korraldanud, seda on võimalik näha alles tagantjärele.

Kui vaarao unenäod olid ära seletatud, sai Joosepist terve Egiptuse rahva ja ka ümberkaudsete rahvaste päästja. Tõsi küll, enne kui see kõigile lõplikult selgeks sai, kulus veel hulk aastaid − see selgus alles siis, kui näljahäda tegelikult kätte jõudis. Enne seda oli aga seitse viljarikast aastat, mil Joosepi tegevuse mõttekus ei tarvitsenud sugugi kõikidele selge olla. "Mida ta niisuguse meeletu viljahulgaga peale hakkab?" võisid paljudki mõelda. Terve viiendik iga aasta viljasaagist pannakse kõrvale! Alles siis, kui näljahäda tegelikult kätte jõudis, oldi Joosepile kindlasti tänulikud.

Jumala plaanid ja teod on sageli − võib-olla isegi enamasti − sellised, et alles tagantjärgi me näeme, kui targalt on ta tegelikult kõik korraldanud. See võiks olla julgustuseks nendele raadiokuulajatele, kes praegusel hetkel on oma elu pimedatel teedel ega mõista, miks nende elus sünnivad niisugused asjad, nagu sünnivad. Sellistel aegadel on kõige tähtsam vaadata järele, kas oma vahekord Jumalaga on puhas, korras ja toimiv. Vaadata, et isiklik elu ja usuelu ei oleks risustatud valede otsuste, tegude ja toimimisviisidega. Kui tarvis, siis tuleb teatud asju korrigeerida ehk meelt parandada, pöörduda sügavamalt Jumala poole − ka sel juhul, kui ei ole konkreetset vajadust meeleparanduseks − ja mitte nõustuda Jumalast lahti laskma ega loobuma oma usust temasse, ehkki kõik asjaolud näivad tunnistavat, et

Jumal on su reetnud ja unustanud. Tegelikult valitseb tema sündmuste üle ka siis, kui seda otseselt mitte kuskilt näha ei ole.

–––––

Aga tuleme nüüd Joosepi juurde. Vaatame, kuidas Egiptuse uus peaminister või suurvisiir oma ametis tegutseb.

41:46 Joosep oli kolmekümneaastane, kui ta astus vaarao, Egiptuse kuninga ette; ja Joosep läks ära vaarao juurest ning käis läbi kogu Egiptusemaa.

See on teine kord, kui Piibel räägib Joosepi vanusest. Esimest korda mainiti Joosepi vanust seoses tema unenägudega – siis, kui ta nägi, kuidas põllul viljavihud tema vihu ette kummardusid. Sel ajal oli Joosep 17-aastane. Piibel küll ei räägi, millal müüsid vennad Joosepi orjaks, aga vaevalt et eksime palju, kui oletame, et ee toimus näiteks aasta jooksul pärast neid unenägusid. Sel juhul on Joosepi orjapõlv ja katsumused Egiptuses kestnud kokku 13 aastat. Ja vähemalt kaks nendest aastatest kulus vanglas. Vähemalt kaks sellepärast, et me ei saa Piiblist teada, kui kaua oli Joosep vanglas enne seda, kui ta kohtus seal pagari ja joogikallajaga. On igati võimalik ja usutav, et ta teenis Pootifari majas umbkaudu kümmekond aastat.

Ja nüüd, 30-aastasena leiab ta end täiesti ootamatult äkki kõrgest riigiametist. Muide, siin on jälle huvitav paralleel Jeesusega. Ka Jeesus alustas oma avalikku tegevust umbes kolmekümne aastasena.

Enne, kui vaatleme lähemalt Joosepi tegevust riigimehena, esitame veel ühe küsimuse: kuidas on see tegelikult võimalik, et vaarao nimetab ühe vanglast toodud orja päevapealt teiseks meheks riigis? – Ühe vastuse sellele küsimusele saime tegelikult juba eelmises saates. Vaarao ütles (salmis 38): "Kas leiame veel sellise mehe, kelles on Jumala Vaim?" Vaarao mõistis Joosepi seletuste ja vastuste põhjal, et ta on mitte ainult väga terava mõistusega noormees, vaid et ka Jumal on temaga. Millist jumalat vaarao silmas pidas, on muidugi iseküsimus, aga sellel polegi antud kontekstis tähtsust. Ta nägi Joosepis midagi niisugust, mis oli rohkem, kui lihtsalt inimlik, ja mida polnud kellelgi teisel. Sest ilmselgelt ei küündinud Joosepi tasemeni ükski nendest tema riigi tarkadest, keda ta oli kokku kutsunud. Kahtlemata veenis see tõsiasi vaaraod kõige rohkem. Peale selle võib arvata, et sel ajal, kui Joosepit vaarao ette viimiseks korda tehti, kuulis vaarao tema kohta ka Pootifarilt lähemalt. Sel juhul oli tal Joosepi kohta kasutada mitte ainult hetkemulje, vaid ka kümneaastase teenistuskäigu kirjeldus. Kindlasti mängis see vaarao otsuses oma rolli.

Lisaks neile asjaoludele on kasulik teada veel ühte asja, mida me ei leia küll Piiblist, kuid see-eest teame ajaloost. Paljud uurijad on nimelt arvamusel, et Joosep elas Egiptuses ajal, mil seda valitsesid semiitidest karjuskuningad, keda kutsutakse hüksideks. Hüksid ei olnud tegelikult egiptlased, vaid Araabia kõrbetest tulnud karjakasvatajad, kes teatud ajaks vallutasid Egiptuse, kui see oli nõrk. Hükside ajal võis Kaananimaa ja Egiptuse vahel vabalt liikuda. Sellega seoses ei olnud heebrealasest Joosep Egiptuses nii võõras ja tundmatu inimene, nagu muidu oleks võinud arvata. Ajal, mil semiitidest hüksid olid riigis võimul, on loogiline, et semiidi hõimudest inimesi on jõudnud ka vaarao õukonda.

Loomulikult sai Hükside aeg Egiptuses omal ajal ümber. Üsna tõenäoliselt vihjab sellele ka Piiblis 2Ms 1:8, kus öeldakse: "Egiptuses tõusis uus kuningas, kes Joosepit ei tundnud". On täiesti võimalik ja usutav, et kui hükside võim Egiptuses kukutati, siis ei tahetudki meenutada seda häbistavat aega, mil nii auväärset riiki valitsesid võõramaalased – mingid karjakasvatajad! Ja loomulikult hakati siis ka heebrealastesse suhtuma hoopis teisiti.

–––––

Aga nende sündmusteni on veel aega. Täna näeme me Joosepit oma võimu tipul, kus ta asub kindlustama riigi majandust tulevaseks näljaajaks. Kui energiliselt ta tegutseb, näitab muuhulgas seegi, et ta ise käib läbi terve maa. Kõrge riigiametnikuna oleks ta ju võinud jääda ka pealinna ja anda oma juhtnööre sealt.

Joosepi tegevusest annavad ülevaate järgmised salmid.

41: 47–49 Ja maa kandis seitsmel külluseaastal ühest ivast peotäie. Ja ta kogus kõik põllusaagi seitsmel aastal Egiptusemaal ja talletas selle linnadesse; igasse linna andis ta ümbruskonna põldude saagi. Ja Joosep kuhjas väga palju vilja, nagu liiva mere ääres, kuni lakati seda mõõtmast, sest see ei olnud enam mõõdetav.

Külluslikud vilja-aastad olid tõesti erakordselt külluslikud. Vaarao unenäo esimene osa läks täide. Ja Joosep kandis hoolt, et külluse ajal rikkalikult kasvanud vili saaks talletatud nälja-aastateks, mil seda hädasti vaja on. Joosep pidas oma ametit hästi.

Niiviisi tegutses Joosep ühtekokku seitse aastat, enne kui nälja aeg kätte jõudis. Siinkohal mainib Piibel ka Joosepi perekonda, sest elas ju Joosep kogu selle aja perekonnapeana. Ta oli abiellunud Asnatiga, preester Pooti-Fera tütrega. Joosepi perekonnast räägivad järgmised salmid.

41:50–52 Ja Joosepile sündis enne nälja-aasta tulekut kaks poega. Need tõi temale ilmale Asnat, Ooni preestri Pooti-Fera tütar. Ja Joosep pani esmasündinule nimeks Manasse, sest ta ütles: „Jumal on mind lasknud unustada kõik mu vaeva ja kogu mu isakoja.” Ja teisele ta pani nimeks Efraim, sest ta ütles: „Jumal on mind teinud viljakaks mu viletsusemaal!”

Joosepi pojad sündisid enne, kui nälja aeg kätte jõudis. Poegade nimed näitavad, et Joosep ei tea õieti, kuhu ta kuulub. Esimese poja nimi Manasse tähendab: "ta laseb unustada". Joosep püüab unustada mitte ainult kõik üleelatu, vaid ka oma isakodu. Ja nimi Efraim meenutab heebrea sõna *hifra*, mis tähendab: "ta on teinud viljakaks". Joosep mõtleb oma viljakusele Egiptuses, oma viletsusemaal.

Tähelepanuväärne on siiski see, et ta andis oma Egiptuses sündinud poegadele heebrea nimed, ehkki ta ise elas ja pidas kõrget ametit Egiptuses ning oli isegi välimuselt egiptlane. Tal oli habe aetud nagu egiptlastelgi ja loomulikult kandis ta ka Egiptuse rõivaid. Aga kõigest hoolimata näitavad Joosepi poegade nimed, et ta pole oma päritolu unustanud.

Joosep on nagu tõeline esimese põlvkonna pagulane, kes pole oma kodu unustanud, kuid kel puudub sinna tagasitee ja kes püüab igati kohaneda uute oludega. Esimese põlvkonna pagulane, kes on olnud sunnitud oma kodumaa maha jätma, ei unusta seda kunagi, ükskõik kui hästi tal ka võõrsil läheks. Seda näeme ka Joosepi puhul.

–––––

Aastad läksid ja ka näljahäda jõudis kätte.

41:53–55 Kui seitse külluseaastat, mis Egiptusemaale tulid, lõppesid, siis hakkasid tulema seitse nälja-aastat, nõnda nagu Joosep oli öelnud; ja nälg oli kõigis maades, ent kogu Egiptusemaal oli leiba. Aga kui kogu Egiptusemaa hakkas tundma nälga, siis rahvas kisendas vaarao poole leiva pärast; ja vaarao ütles kõigile egiptlastele: „Minge Joosepi juurde! Mis tema teile ütleb, seda tehke!”

Ärgem unustagem, et vahepeal on möödunud tükk aega − tervelt seitse aastat. Seega on Joosep nüüd 37-aastane. Jätame selle meelde.

Kui nälg kätte jõudis, nõudis rahvas valitsejalt leiba. Vaarao aga saatis kõik Joosepi juurde − "mis tema teile ütleb, seda tehke!" Täpselt samasugused sõnad leiame Johannese evangeeliumist, mis on kirjutatud umbes poolteist tuhat aastat hiljem. Kui Kaana pulmas oli vein otsa saanud, ütles Maarja, viidates Jeesusele: "Mida tema teile iganes ütleb, seda tehke!" Need on viimased Jeesuse ema sõnad, mis on Piiblis kirjas. Ja vaevalt on need sõnad juhuslikud. Need näitavad, et mida Joosep tähendas Egiptusele, sedasama tähendab Jeesus kogu maailmale − nimelt elu keset surma! Joosepil oli leiba, mida inimestele jagada. Jeesus aga ütles: "Mina olen eluleib."

41:56–57 Ja nälg oli üle kogu maa ja Joosep avas kõik viljaaidad, mis olid nende juures, ning müüs egiptlastele vilja, sest nälg võttis Egiptusemaal võimust. Ja kõigist maadest tuldi Egiptusesse Joosepilt vilja ostma, sest nälg oli võtnud võimust kõigis maades.

Näljahäda oli mitte ainult Egiptuses, vaid palju laiemal territooriumil. Nähtavasti puudutas see suurt osa tolleaegsest tuntud maailmast. Nii oli Joosepist saanud mitte ainult egiptlaste, vaid ka teiste rahvaste päästja. Ja ühtlasi sai ta ka oma rahva päästjaks − selle rahva, kellest pidi kord sündima Päästja tervele maailmale.

Järgmises, 42. peatükis jõuab Piibli jutustus taas Kaananimaale. Meile räägitakse nüüd Joosepi perekonnast, kes on samuti nälja tõttu sattunud raskustesse. Ja pole raske arvata, et kui käes on nälg, siis minnakse süüa otsima sealt, kus seda on. Nii saadab Jaakob oma pojad teele, ostma Egiptusest vilja, sest kodus on toit lõppenud.

42:1–2 Kui Jaakob kuulis, et Egiptuses oli vilja, siis Jaakob ütles oma poegadele: „Miks te üksteisele otsa vaatate?" Ja ta ütles: „Vaata, ma olen kuulnud, et Egiptuses on vilja. Minge sinna ja ostke meile sealt, et jääksime elama ega sureks!"

Näljahäda tõi loomulikult kaasa masenduse ja ka Jaakobi pojad on nähtavasti masendunud. Nad ei teadnud, mida ette võtta. Nii pidi Jaakob neid julgustama, et nad midagi teeksid, kuhugi läheksid − Egiptusesse. Seal on vilja!

Kõrvalepõikena võib märkida, et Jaakobi sõnadest leiame midagi olulist ka uskumise kohta. Kui rääkida uskumisest Jumalasse, siis ütleb mõnigi: "Mina usun ainult seda, mida ma näen!" Mõni teine, usklik inimene võib aga öelda, et enne, kui ta saab Jumalat teatud asjas usaldada, vajab ta mingeid erilisi kinnitavaid kogemusi, nö "tunnustähte". Jaakobi puhul aga näeme midagi, mis on tegelikult väga loomulik − talle piisas uskumiseks kuulmisest! Tal polnud võimalust näha ega veenduda oma silmaga, et Egiptuses tõesti on vilja, samal ajal kui igal pool mujal on nälg. Sellest hoolimata uskus ta seda, kui talle sellest räägiti.

Tegelikult põhineb enamik meie teadmisi mitte nägemisel, vaid uskumisel. Kui palju oleme me oma silmaga võinud veenduda kasvõi selles kõiges, mida meile koolis on õpetatud füüsikast, keemiast, geograafiast või ajaloost? Kõigis neis asjades ja veel väga paljudes teistes me enamasti usaldame mitte oma silmi, vaid teiste silmi ja kogemusi. Tegelikult oleks meil äärmiselt raske elada, kui me tõesti usuksime ainult seda, mida oleme oma silmaga näinud. Meie maailm ja teadmiste ring oleksid sel juhul küll üpris pisikesed …

Jaakob polnud vilja Egiptuses ei oma silmaga näinud ega oma käega katsunud. Ta oli sellest ainult kuulnud. Aga sellest talle piisas. Selle põhjal saatis ta oma pojad teele. Ta lihtsalt uskus, et see, mis talle räägiti, annab temale ja ta poegadele elu. Ja usule järgnes tegutsemine − ta saatis oma pojad elu suunas teele.

Tegelikult on ka usk Jeesusesse sellele väga sarnane. Mõnigi inimene küsib: "Kuidas võin ma Jeesusesse uskuda?" Aga püüa vastuseks kujutleda, kuidas Jaakobi kümme poega laiutavad käsi ja ütlevad: "Ma olen kuulnud küll, et Egiptuses on vilja, aga kuidas ma võin sellesse uskuda? Jaakobi pojad aga millegipärast ei jäänud hädaldama, et nad ei suuda seda uskuda, kuna ümberringi on ju nälg! Selle asemel asusid nad teele. Ja nii toimisid nad lihtsalt sellepärast, et neil oli põhjust uskuda seda, mis neile oli räägitud. Neil polnud mingit põhjendatud alust selles kahelda.

Muidugi on Jeesusesse Kristusesse uskumine teatud mõttes raskem, kui uskuda seda, et Egiptuses oli vilja. Ometi toimib terve ristiusk tegelikult täpselt samal põhimõttel − need, kes teavad, kuidas asjad on, räägivad nendele, kes veel ei tea. Ja need, kes varem ei teadnud, kuid on asjast piisavalt huvitatud, võivad varsti veenduda, et jutt peab paika. Ainult selleks tuleb ise liikuma hakata, nagu hakkasid ka Jaakobi pojad. Tuleb oma küsimuste ja kahtlustega tegelda ning püüda neile leida võimalikult ausad vastused. Ja ausatele otsijatele ilmutab Jumal ennast varsti.

Kui käsitleda tõsiselt neid väiteid, mis takistavad uskumist Jeesusesse, selgub varsti, et need on savijalgadel. Paljud küsimused ja kahtlused tulenevad lihtsalt asjatundmatusest. Seda on kogenud üle terve maailma loendamatud inimesed, kes varem pole uskunud, kuid siis on õppinud Jeesust tundma. Nad on saanud isiklikult veenduda, et sõnumid, mida Jeesuse kohta räägitakse, peavad paika − need on usutavad. Ja kui inimene sellele järeldusele on jõudnud, siis ongi ta juba uskuja selle sõna esmases tähenduses − ta usub seda, mis on usutav, kuigi esialgu tundus vastupidi. Ja varsti järgneb sellele ka elu leidmine Jeesuses Kristuses, samuti nagu Joosepi vennad leidsid Egiptuses tõesti vilja. Kui lähed kohale, siis saad ka kogemuse! Kui tuled tegelikult Kristuse juurde, siis leiad ka selle, mida ta on tõotanud. Ja pärast seda ei ole enam küsimusi, et kas ikka tõesti on või siiski äkki ei ole, vaid siis saab rääkida oma kogemustest juba teistelegi.

Kui rääkida usuga seoses tunnetest, siis võib arvata, et ka Jaakob ei tundnud mingeid erilisi külmavärinaid ega kuumalaineid, enne kui saatis oma pojad Egiptuse poole teele. Ta tegutses selle põhjal, mida oli kuulnud, ja sellest piisas täiesti. Nagu varsti saame näha, ta ei pidanud pettuma. Ainult Benjamini jättis ta kindluse mõttes koju, sest ta ei tahtnud oma armsaima poja saatusega riskida.

42:3–5 Siis läks kümme Joosepi venda Egiptusest vilja ostma. Aga Benjamini, Joosepi venda, Jaakob ei läkitanud koos vendadega, sest ta ütles: „Et temale õnnetust ei juhtuks!” Ja Iisraeli pojad tulid vilja ostma teiste tulijate seltsis, sest Kaananimaal oli nälg.

Kui kõikjal oli nälg, siis polnud Jaakobi pojad loomulikult ainukesed, kes vilja vajasid. Kindlasti oli Egiptusemaale minejaid ja sealt tulijaid üsna palju. Loomulikult tähendas see Egiptusele väga head rikastumisvõimalust, sest nälja ajal on ju vili kallis. Kindlasti oldi Egiptuses nüüd rõõmsad, et õigel ajal sai vilja varutud, ja ka müüdi seda hea meelega.

Joosep loomulikult juhatab vilja müümist. Pole sugugi võimatu, et ta on ka oma vendi juba mõnda aega oodanud, sest ta ju teadis, et näljahäda on igal pool. Ja pinge meie loos hakkab kasvama.

42:6 Joosep oli maal valitsejaks; tema müüs vilja kogu maa rahvale. Ja Joosepi vennad tulid ning kummardasid tema ette silmili maha.

Nüüd oli Joosepi ootamine lõppenud. Joosepi vennad kummardavad tema ees, ise seda veel teadmata. Mida teeb nüüd Joosep?

42:7−8 Kui Joosep nägi oma vendi, siis ta tundis nad ära, aga tegi ennast neile võõraks ja rääkis nendega karmilt ning küsis neilt: „Kust te tulete?" Ja nad vastasid: „Kaananimaalt, et leiba osta." Joosep tundis oma vendi, aga nemad ei tundnud teda.

Joosep ei andnud ennast oma vendadele tunda. Ta pani nad proovile, et näha, kuidas möödunud aastad ja südametunnistus on nende juures oma tööd teinud.

42:9−11 Siis meenusid Joosepile unenäod, mis ta neist unes oli näinud, ja ta ütles neile: „Te olete maakuulajad. Olete tulnud vaatama, kust maa lahti on!" Aga nemad ütlesid: „Ei, mu isand, su sulased on tulnud leiba ostma. Me kõik oleme ühe mehe pojad, oleme ausad mehed, su sulased ei ole maakuulajad."

Sellisesse olukorda sattumist vennad küll ei olnud oodanud. Mida nad pidid küll mõtlema, kuuldes neid süüdistusi? Ühtegi teist vilja ostjat maakuulamises ei süüdistata, aga neid äkki süüdistatakse! "See on absurdne!" võivad nad mõelda. Ja loomulikult kinnitavad nad, et nad on ausad ja süütud mehed.

Joosep pinnib oma vendi edasi, ja muidugi kinnitavad ka nemad oma süütust edasi.

42:12−13 12 Tema aga ütles neile: „Ei, küllap olete tulnud vaatama, kust maa lahti on!" Siis nad vastasid: „Meie, su sulased, olime kaksteist venda, ühe mehe pojad Kaananimaalt. Ja vaata, noorim on praegu meie isa juures, aga ühte ei ole enam olemas."

Nendest sõnadest saab Joosep teada koduse olukorra − tema isa elab alles ja ka tema täisvend Benjamin on isa juures. Joosepit aga peavad vennad surnuks − "ühte enam ei ole", ütlevad nad.

Mis sundis küll vendi siinkohal meenutama oma ammust kuritegu? Küllap ka südametunnistuse ja Jumala hääl. Joosep aga jätkab vendade pigistamist.

42:14−17 Aga Joosep ütles neile: „See on nõnda, nagu ma teile olen rääkinud ja öelnud: te olete maakuulajad! Selles asjas ma katsun teid läbi: nii tõesti kui vaarao elab, ei pääse te siit minema enne, kui teie noorim vend on siia tulnud! Läkitage eneste hulgast üks, et ta tooks teie venna. Teid aga jäetakse vangi ja teie kõnesid uuritakse, kas neis on tõtt. Muidu olete, nii tõesti kui vaarao elab, maakuulajad!" Ja ta pani nad üheskoos kolmeks päevaks vahi alla.

On näha, et Joosep on ennekõike huvitatud kohtumisest Benjaminiga. Temaga on nad ühe ema lapsed. Aga et Benjamin Egiptusesse toodaks, selleks tuleb kasutada sunnivahendeid. Ja Joosep ei olnud veel valmis end vendadele tunda andma. Nii pani ta vennad olukorda, kus neil polnud muud võimalust kui tuua Benjamin Egiptusesse.

Kolmepäevane arest pidi vendi veenma, et valitsejal on tõsi taga. Samuti oli see neile sobiv järelemõtlemisaeg. Selle aja jooksul saab südametunnistus neile üht-teist meelde tuletada …

Ka meie jätame vennad nüüd Egiptuse vanglasse järele mõtlema ja vaatame järgmisel korral, mis neist edasi saab. Enda jaoks aga võime siit järeldada, et teod, mis on kunagi tehtud, ei kao lihtsalt aja jooksul mitte kuhugi. Kuidas oleks Joosepi vendi võinud aidata nende olukorras tänapäevane moodne soovitus: "Unusta ära minevik ja anna enesele andeks!"? − See on pealiskaudne ja õõnes soovitus, sest see ei lahenda probleeme tegelikult. Mis aga lahendab probleemid tegelikult, seda saame näha Joosepi käitumisest edaspidi.

PKK0063 1Ms 42:18 – 43:15

Jaakob valiku ees

Joosepi vennad olid heauskselt läinud Egiptusesse vilja ostma, aga kui nad kohale jõudsid, läks neil üpris halvasti. Neid kahtlustati maakuulamises ja nad heideti vanglasse. Kõrge Egiptuse riigiametnik kahtlustas neid ega lasknud end ümber veenda. Mis saab nüüd neist endist ja samuti nende perekondadest?

Vangla pimeduses käivad peast läbi igasugused mõtted. Ja kõige ebameeldivam on see, et pole aimugi, kui kaua vangistus kestab. Mismoodi tõestada vanglas, et sa oled süütu? Ja palju muidki küsimusi ja mälestusi võis keerelda vendade peas. Aga vaatame siiski Piiblist, mis edasi sai.

42:18 Ja kolmandal päeval ütles Joosep neile: „Tehke seda, siis jääte elama! Mina olen jumalakartlik:

Kolme päeva jooksul, mis vennad vanglas veetsid, võisid nad veenduda, et Egiptuse kõrgel riigiametnikul on tõesti suur võim. Aga Joosep tahab osutada mitte ainult oma suurt võimu. Ta annab vendadele väikese vihje: "Mina olen jumalakartlik mees!" Need sõnad pidid vendadele meelde tuletama nende endi jumalakartuse suurust või siis selle puudumist – kui palju arvestavad nemad Jumalaga või Jumala tahtega oma elus ja tegevuses?

See on koputus vendade südametunnistusele. Ja järgmiseks annab Joosep vendadele võimaluse tõestada, kui siirad ja ausad mehed nad tegelikult on.

42:19–20 kui olete ausad mehed, jäägu üks teie vendadest aheldatuna hoonesse, kus te olite vahi all, aga teised minge viige vilja näljahäda pärast teie kodudes ja tooge mu juurde oma noorim vend, siis saavad teie kõned tõeks ja te ei pea surema!" Ja nad tegid nõnda.

Osa Joosepi vendadest olid juba rohkem kui 50-aastased, ja nad pidid hoolitsema oma perekondade eest. Sellepärast oli neile kahtlemata kergenduseks Joosepi pakkumine, et ainult üks mees peab jääma Egiptusesse pantvangi. Samuti näitas see, et Joosepi jutt tema jumalakartusest ei ole paljad sõnad.

Vennad pidasid omavahel aru.

42:21–22 Ja nad ütlesid üksteisele: „Me oleme tõesti süüdi oma venna pärast, kelle hinge kitsikust me nägime, kui ta palus meilt armu ja meie ei võtnud teda kuulda. Sellepärast on see kitsikus meile tulnud!" Ja Ruuben vastas neile, öeldes: „Eks ma rääkinud teile ja öelnud: Ärge tehke pattu poisi vastu! Aga teie ei kuulanud. Vaata, nüüd nõutaksegi tema verd!"

Joosepi võtted olid tõhusad. Vennad pidid nüüd näost näkku kohtuma oma mineviku viirastustega, mida nad ilmselt aastaid olid üritanud unustada ja tagasi tõrjuda. Vendade südametunnistus on ärganud ja sõnum on jõudnud pärale, nagu nende sõnadest näha. Selgus, et unustamine ja eneseõigustamine ei olnudki lahendanud probleemi, mille nad ise arvasid olevat lahendanud juba hulk aastaid tagasi. Ja nüüd pidid nad seda tõsiasja endale ja üksteisele tunnistama. Minevikusündmusi ei saa unustada lihtsalt sellele viidates, et nii palju aega on juba möödas, mis me sellest enam räägime.

Sama juhtub sageli ka siis, kui inimene tuleb Jumala juurde. Jumal võib äratada mälestused kaugele minevikku jäänud sündmustest, mis inimest on painanud. See on tõesti ebameeldiv, aga Jumal teeb seda selleks, et see minevik saaks üles tunnistatud ja tegelikult puhastatud – et mitte lihtsalt ise ei peaks endale andeks andma ja üritama olnut

unustada, vaid selleks, et Jumal võiks selle andeks anda ja et see oleks tõeliselt unustatud ja puhastatud. Ja kui see on tõeliselt toimunud, siis pole meil enam tarvis karta teatud elus olevaid inimesi, surma ega isegi mitte Jumala kohut. Nii on see tegelikult Jumala arm, kui ta inimese juba maa peal tema mineviku asjadega nö käsile võtab. See säästab meid hilisemast hoopis raskemast saatusest.

Kõige kindlam on tulla ise oma mineviku üleastumistega Jumala ette, ja kui vaja, siis minna ka hingehoidja juurde. Sest kes enese üle ise kohut mõistab, selle üle Jumal kohut ei mõista. Vastupidi – sellele annab Jumal armu. Kapis olevad "luukered", nagu neid tänapäeval nimetatakse, tulevad nagunii millalgi välja. Ja üpris ebameeldiv on, kui nad tulevad välja nii, nagu Joosepi vendade omad siin.

–––––

Joosepi vennad rääkisid omavahel heebrea keelt ega osanud arvatagi, et Joosep nende jutust aru saab. Sest Joosepiga nad vestlesid tõlgi abil. Nii kuulis Joosep, kuidas nad oma ammust pattu tunnistasid. Kolmepäevase järelemõtlemise jooksul vanglas olid nad mõistnud, et neil polnud õnnestunud oma mineviku eest põgeneda. Ja sellesama tõsiasjaga peab arvestama iga inimene, kes maa peal elab, ükskõik kui hästi tema mineviku teod ka peidetud ja maha salatud oleksid. "Midagi ei ole ju kinnikaetut, mis ei tuleks ilmsiks, ega peidetut, mida ei saadaks teada", ütles Jeesus ise kord (Mt 10:26).

Ruubeni sõnad näitavad, mida kõik vennad üksmeelselt arvasid. Nad ei uskunud, et orjusse müüdud Joosep veel elus on. Musta südametunnistusega on väga raske elada. Lihtsam on vaadata oma eksimustele silma ja need tunnistada, kui jätkata nendega elamist teadmata kui kaua.

42:23–24 Aga nad ei teadnud, et Joosep seda mõistis, sest ta rääkis nendega tõlgi kaudu. Ja ta pöördus ära nende juurest ning nuttis; siis ta tuli tagasi nende juurde ja rääkis nendega ning võttis nende hulgast Siimeoni ja laskis tema nende silme ees vangistada.

Vendade omavahelisest kõnest on selgelt näha, et nad praeguses olukorras kahetsevad ülekohut, mida nad Joosepile omal ajal tegid. Joosep aga seda kuuldes ei vahuta vihast, nagu võiks ehk oodata, vaid nutab liigutusest. Nii teeb iga tõeliselt armastav süda. Ta ei otsi võimalust kättemaksmiseks, vaid ta otsib võimalust juhtida eksinud õigele teele. Eriti toimib niiviisi meie Issand Jeesus Kristus. Ta nutab isegi nende pärast, kes teda taga kiusavad. Ristil olles palus ta: "Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mis nad teevad." Niisugune on Jumala süda, ja sellepärast ei ole ühelgi patusel põhjust teda karta. Küll aga on möödapääsmatult vajalik, et inimene kohtub näost näkku iseenda ja oma tegudega. Sest ilma selle kohtumiseta ei saa olla tõelist meeleparandust. Ja ilma meeleparanduseta jääb usk Jumalasse ainult ilusaks tõekspidamiseks või maailmavaateks, mis ei loo elava Jumalaga tõelist osadust. Aga niisugune usk ei rahulda Jumalat ega anna midagi tõelist ka inimesele. Sellepärast on tõeline meeleparandus usule tulemisega seoses äärmiselt vajalik.

–––––

Ja tõelisele meeleparandusele tahab ka Joosep juhtida oma vennad. Sellepärast ei anna ta ennast nendele veel tunda, vaid tegutseb edasi kõrge Egiptuse riigiametnikuna. Ja sündmused arenevad edasi.

42:25 Ja Joosep käskis täita nende kotid viljaga, panna igaühe raha tagasi ta kotti ja anda neile teemoona; ja neile tehti nõnda.

Joosep ei tahtnud oma perekonda majanduslikult koormata, vaid käskis raha vendade märkamata nende kottidesse tagasi panna. Nii võisid nad asuda tagasiteele.

42:26–28 Siis nad tõstsid vilja eeslite selga ja läksid sealt ära.

Kui üks oma koti avas, et öömajal eeslile toitu anda, siis ta nägi oma raha, ja vaata, see oli koti suus. Ja ta ütles oma vendadele: „Mu raha on tagasi antud, ja vaata, see on mu kotis!" Siis kadus nende julgus ja nad värisesid, öeldes isekeskis: „Miks on Jumal meile seda teinud?"

See, et vennad leiavad äkki oma kottidest raha, ei rõõmusta neid, nagu oleks ehk võinud oodata, vaid ehmatab. Ehmatavaid asjaolusid oli neile sellel teekonnal juhtunud juba ridamisi, ja nüüd lisandus neile veel üks. Mida see peaks tähendama? Mida Jumal sellega mõtleb või meile öelda tahab? − on nende ehmunud küsimus. Nad on mõistnud, et nende peal on Jumala käsi, kes nõuab neilt nende venna verd. Aga kuidas seda raha leidmist sellega seostada? Sellele küsimusele ei leia nad vastust.

Sel hetkel ei taipa nad vaadata isegi teistesse kottidesse. Seda teevad nad alles hiljem, kodus.

Ka kojuminek ei olnud kõige meeldivam, sest Jaakobile tuli rääkida halbu uudiseid. Kuna üks poegadest puudus, ei olnud võimalik ebameeldivast teemast ka lihtsalt vaikida.

42:29–34 Ja nad tulid oma isa Jaakobi juurde Kaananimaale ning andsid temale teada kõik, mis neile oli juhtunud, öeldes: „See mees, maa isand, rääkis meiega karmilt ja pidas meid salajasiks maakuulajaiks. Aga me ütlesime temale: Me oleme ausad mehed, me ei ole maakuulajad. Meid oli kaksteist venda, oma isa pojad. Ühte ei ole enam ja noorim on praegu meie isa juures Kaananimaal. Ja see mees, maa isand, ütles meile: Sellest ma saan teada, kas te olete ausad: jätke üks oma vendadest minu juurde ja võtke vilja näljahäda pärast teie kodudes ja minge ning tooge oma noorim vend minu juurde, et saaksin teada, et te ei ole maakuulajad, vaid olete ausad mehed. Siis ma annan teile venna tagasi ja te võite maal liikuda vabalt."

Seekord räägivad vennad kõik nii nagu oli, midagi varjamata või salgamata. Varem ei olnud see mitte alati nii.

Aga vendadel on veel üks üllatus ees.

42:35–36 Ja kui nad oma kotte tühjendasid, vaata, siis oli igaühe rahakukkur ta kotis! Ja oma rahakukruid nähes hakkasid nemad ja nende isa kartma. Ja nende isa Jaakob ütles neile: „Te võtate minult lapsed! Joosepit ei ole enam ja Siimeoni ei ole enam ja Benjamini tahate ka võtta. See kõik on tulnud minu peale!"

Kui kõik vennad leiavad viljakottidest oma kukrud, on nad taas ehmunud. Ka Jaakobi jaoks on see ohu märk. See tuletab talle meelde oma elu seniseid õnnetusi − Joosepit ja Siimeoni. Ja nüüd nõutakse veel, et tema armsaim alles jäänud laps Benjamin viidaks Egiptusesse! "See kõik on tulnud minu peale!" kurdab ta ahastavalt.

Need sõnad väljendavad hoopis muud, kui Joosepi rõõmus usaldus Jumala võimaluste suhtes. Jaakob ei teadnud veel seda, mida Joosep oli juba õppinud ja mida Paulus kirjutas hoopis hiljem Rm8:28: "Ent me teame, et neile, kes Jumalat armastavad, laseb Jumal kõik tulla heaks − neile, kes on tema kavatsuse kohaselt kutsutud."

Kui asjad arenevad hoopis teisiti kui oodatud, siis on raske säilitada usaldust Jumala juhtimise ja hoolekande suhtes. Aga hiljem näitab asjade kulg, et kõik on tegelikult hoopis paremini, kui oleks võinud arvata või kujutleda. Seda peavad veel õppima nii Jaakob kui ka Joosepi vennad.

_____

Seda, kui lühinägelikud me inimestena oleme oma elus ette tulevate sündmuste hindamisel, iseloomustab hästi üks jutustus hiina talupoegadest. Ühel Hiina talupojal läks kord hobune kaduma. Kui ta naaber sellest kuulis, oli ta kaastundlik: "Oi, kui kahju! Kui halvasti sul läks! Kuidas sa nüüd küll ometi maa küntud ja tööd tehtud saad?" Aga talupoeg vastas: "Kes teab, on see tegelikult hea või halb …"

Möödus mõni aeg ja kadunud hobune tuli koju tagasi, aga kaasas oli tal terve kari metsikuid hobuseid. Siis tuli naaber talumeest õnnitlema: "No nüüd on sul küll tohutult vedanud! Ühekorraga said terve hobusekarja omanikuks!" Aga talumees vastas nüüdki: "Kes teab, on see tegelikult hea või halb …"

Metsikuid hobuseid tuli hakata taltsutama ja tööle harjutama. Aga üks hobustest lõi talupoega selle töö juures nii, et ta jalg sai viga ja jäi lonkama. Jälle tuli naaber talupojale selle õnnetuse puhul kaastunnet avaldama. Ja jälle vastas talupoeg: "Kes teab, on see tegelikult hea või halb …"

Mõne aja pärast algas Hiinas sõda. Sõdurite värbajad tulid ka nende talupoegade külasse. Aga lonkurit talupoega keegi sõjaväkke ei tahtnud. Sõtta aga läksid paljud teised külamehed, ja paljud neist ka sealt enam tagasi ei tulnudki …

Siit võiks sõnastada moraali: kas miski on hea või halb, oleneb sellest, mille põhjal hinnata ja oleneb, kui kaugele oskame vaadata. Eriti Jumala riigiga on seotud palju niisuguseid asju, mida me käesoleva maailma seisukohalt peame halbadeks ja ebameeldivateks. Näiteks kõikvõimalikud kannatused ja raskused usuteel, ja juba see, et see tee üldse on nii kitsas. See, et sellel teel tuleb õppida ennast salgama ja oma risti kandma. Aga igaviku seisukohalt, Jumala seisukohalt vaadates võib juhtuda, et suurim kasu on meie elus tegelikult just neist asjadest, millest me ise oleksime hea meelega kauge kaarega mööda käinud. Sellepärast ütleb apostel Paulus 2Kr 4:17−18: "Sest see praeguse hetke kerge ahistus saavutab meile määratult suure igavese au, meile, kes me ei pea silmas nähtavat, vaid nähtamatut, sest nähtav on mööduv, nähtamatu aga igavene."

See on täpselt seesama, mida õpetab meile ka Joosepi elulugu. Joosepi alanduseteekond on meile otsekui pilt meie maisest teekonnast. Tõelist usklikku võivad seal tabada igasugused raskused, kannatused ja katsumused, nagu tabasid ka Joosepit. Võib olla isegi pikemaid aegu, kus tundub, et Jumal on su lihtsalt unustanud. Aga ühel päeval tuli sellele äkitselt lõpp ja Joosepist sai üleöö Egiptuse valitseja. Ja Jumala laste kohta öeldakse Ilmutusraamatus, et Tall, kes on ostnud oma verega Jumalale inimesi kõigist suguharudest, keeltest, rahvastest ja paganahõimudest, on nad teinud kuningriigiks ja preestreiks meie Jumalale ning nad hakkavad valitsema kuningatena üle ilmamaa. (Ilm 5:9−10)

Ka Jeesus ise ütles: "Ära karda, sa pisike karjake, sest teie Isal on hea meel anda teile kuningriik!" (Lk 12:32) Niisiis sobib Joosepi lugu väga hästi illustreerima plaane, mis Jumalal on oma rahvaga. Ainult enne kuningriigi tegelikku omandamist tuleb läbi teha kool, mis meid selle kuningriigi jaoks ette valmistab. See on kool, kus tuleb õppida tähtsaid õppeaineid: alandlikkust, kurja välja kannatamist, ustavat teenimist, usaldust Jumala vastu ka siis, kui midagi ei tundu toimuvat, ja palju muud sellesarnast. Aga nagu ütles Paulus, kui lugeda eestikeelse veidi vanema piiblitõlke järgi: "See silmapilkne kerge viletsus saavutab meile määratult suure ja igavese au." Ühe sõnaga − tulemus on hinda väärt, ja tegelikult veel palju rohkem kui väärt. Paulus ütleb, et kui panna ühele kaalukausile see hind, mis tuleb maksta, ja teisele kaalukausile tulemus, mille see saavutab, siis on tegemist väga tühise hinnaga, mida ei saa eesmärgi ja saavutuse suurusega isegi mitte võrrelda!

Ainult sellega on seotud väga tähtis tingimus: pilk tuleb keskendada mitte igasugu maistele ümbritsevatele asjaoludele, kurjusele, reetmisele jne, vaid nähtamatuile asjadele − Jumala tõotustele, toele, abile, juhtimisele jne. Kui pilk hoida nendel, siis on ka maiseid raskusi hoopis kergem kanda. Paulus ütleb koguni, et t kannab neid raskusi hea meelega! 2Kr 12:10 ütleb ta: "Seepärast mul ongi hea meel nõtruses, vägivalla all, hädades, tagakiusamistes ja ahistustes Kristuse pärast, sest kui ma olen nõder, siis ma olen vägev."

Olla rahul kõigi taoliste asjadega, võtta neid koguni hea meelega vastu ja seejuures isegi kogeda, kuidas Jumala vägi saavutab selle kõige läbi sinus täie võimuse − see on vaimulik õppeaine, mille omandamiseni on paljudel kristlastel ilmselt veel väga pikk maa. Aga nagu Paulus ütleb: hind on täiesti tühine võrreldes sellega, mida see saavutab või enesega kaasa toob. Võib-olla on paljud meist niivõrd maise mõtteviisiga, et meil on raske seda isegi uskuda, veel vähem ette kujutada, aga me peame endale aru andma, et Jumala sõnas ei tehta nalja ega liialdata. Tegelikult on vastupidi − kui me ükskord tulemust näha saame, siis on see võrratult fantastilisem, kui meie kõige julgemadki unistused.

Nii oli see ka Joosepiga. Unenäod, mida ta oli kunagi nooruses näinud, ei väljendanud väikest osagi sellest tegelikkusest, milles ta nüüd iga päev elas.

−−−−−

Jaakobi hädaldamine, kui ta pojad Egiptusest viljaga tagasi tulid, kutsus Ruubenil esile üsna ägeda reaktsiooni.

42:37−38 Aga Ruuben rääkis oma isale, öeldes: „Võid surmata mu mõlemad pojad, kui ma ei too teda sinu juurde! Anna ta minu hooleks ja ma toon ta tagasi sinu juurde!” Kuid tema ütles: „Minu poeg ei lähe koos teiega alla, sest ta vend on surnud ja tema üksi on üle jäänud. Kui temaga teel, mida te käite, õnnetus juhtub, siis saadate mu hallid juuksed murega hauda!”

Niisiis, Ruuben pakkus Jaakobile Benjamini eest pandiks oma mõlema poja elu. Kui ta seda tõsiselt mõtles, siis pidi ta Egiptuse riigimehe aususes väga veendunud olema. Samas näitavad need sõnad ka seda, mida kõike Ruuben on sisemiselt üle elanud. Omal ajal vastutas ta Joosepi turvalisuse eest, kuid ebaõnnestus sellega. Nüüd kinnitab ta oma kõige tõsisemaid kavatsusi oma poegade elu nimel.

Jaakob aga ei võta Ruubeni pakkumist vastu. Ta ei mõtle muule kui Benjaminile − oma armsa naise Raaheli ainsale alles jäänud pojale. "Teda mina ära ei anna!" on Jaakobi vastus. Ja nii asi seekord jääbki.

Aga mitte väga kauaks. Pooleli jäänud asjadega tuleb sageli ikkagi hakata millalgi uuesti tegelema. Ja sellest ei pääse ka Jaakob.

43:1−5 Aga maal oli kange nälg. Ja kui nad olid ära söönud vilja, mis nad Egiptusest olid toonud, siis nende isa ütles neile: „Minge ostke meile pisut leiba!” Ja Juuda vastas temale, öeldes: „See mees kinnitas meile väga ja ütles: Te ei saa näha mu nägu, kui teie vend ei ole koos teiega. Kui sa nüüd läkitad meie venna koos meiega, siis läheme ja ostame sulle leiba. Aga kui sa teda ei läkita, siis me ei lähe, sest see mees ütles meile: Te ei saa näha mu nägu, kui teie vend ei ole koos teiega.”

Nii on Jakob uuesti raske valiku ees. Mida teha? Ruubenile oli Jaakob andnud eitava vastuse, aga nüüd teeb Juuda talle selgeks, et selles olukorras see vastus ei aita. Loomulikult ei taha Jaakob sellega kuidagi leppida. Vestlus areneb edasi.

43:6–7 Ja Iisrael ütles: „Miks te tegite mulle seda kurja ja andsite mehele teada, et teil on veel üks vend?" Ja nad vastasid: „See mees päris väga meie ja meie suguseltsi järele, küsides: Kas teie isa elab veel? On teil veel mõni vend? Ja me andsime temale teada, nagu asi on. Kas me võisime teada, et ta ütleb: Tooge oma vend siia?"

Jälle see õnnetu "oleks"! Kui ometi oleks, kui ometi poleks! Poegade vastusest Jaakobile selgub, et Joosep oli neid päris korralikult üle kuulanud. Maakuulamises süüdistamine andis selleks ka hea võimaluse. "Oli meil vaja seda kõike talle üldse rääkida!" võisid nad korduvalt olla mõelnud. Aga tagantjärele tarkus ei aidanud enam midagi.

Näljaga pole võimalik kaubelda. Kaubelda võib muude asjade üle.

43:8–10 Ja Juuda ütles oma isale Iisraelile: „Saada poiss minuga ja me võtame kätte ning läheme, et jääksime elama ega sureks, ei meie ega sina ega meie väetid lapsed. Mina olen temale käemeheks, nõua teda minult. Kui ma ei too teda tagasi sinu juurde ega sea sinu palge ette, siis jään su ees alatiseks süüdlaseks. Tõesti, kui me ei oleks viivitanud, oleksime nüüd juba teist korda tagasi tulnud."

Siin paneme Juuda sõnades tähele seda, et ta võtab endale vastutuse oma venna elu eest. Need Juuda sõnad väärivad tähelepanu selle eest, et just tema soost sündis määratud ajal maailma Päästja. Ja see Päästja andis nimelt oma elu selleks, et teised inimesed võiksid pääseda. Nii võib Juuda sõnadest aimata midagi sellest, mida tema soost sündinud Issand Jeesus omal ajal teeb. Tema sai tõeliseks tagatiseks kõigile, kes tema läbi Jumala juurde tulevad.

Juuda sõnad panevad Jaakobi lõpuks nõustuma. Muud valikut ju tegelikult nagunii ei olegi.

43:11–15 Siis ütles neile Iisrael, nende isa: „Kui see nõnda on, siis tehke seda! Võtke maa parimast oma kottidesse ja viige sellele mehele meeleheaks pisut palsamit ja pisut mett, kalleid rohte ja mürri, pähkleid ja mandleid. Ja võtke kaasa kahekordne raha; ka see raha, mis teie kottide suus tagasi tuli, võtke jälle kaasa - vahest oli see eksitus. Võtke ka oma vend, asuge teele ja minge tagasi selle mehe juurde! Kõigeväeline Jumal lasku teid leida halastust selle mehe ees, et ta teiega ära saadaks teie teise venna ja Benjamini! Aga kui jään lastest ilma, siis jään." Ja mehed võtsid selle kingituse, võtsid kaasa kahekordse raha ja Benjamini, asusid teele ja läksid alla Egiptusesse ning astusid Joosepi ette.

Lõpuks on Jaakob valmis riskima oma kõige kallimaga. Ta saadab oma pojad teele kõigeväelise Jumala nimel ja kindlustab nad ka inimlikult parimaga, nii nagu võimalik. Oma nime "Kõigeväeline Jumal" andis Jumal teada Aabrahamile siis, kui ta tegi temaga ümberlõikamise lepingu. Selles lepingus oli Jumal lubanud õnnistada Aabrahami ja tema järeltulevat sugu, nii et temast saab suur rahvas. Selles tõotuses ütles Jumal ka muuhulgas Aabrahami soo ehk temast põlvneva rahva kohta: "Ja mina olen neile Jumalaks."

Niisiis tõotas kõigeväeline Jumal olla Jumalaks mitte ainult Aabrahamile, vaid ka temast sündivale rahvale. Nähtavasti tõotab Jaakob siinkohal neid Jumala tõotusi endamisi meelde. Ja ühtlasi on ta valmis kaotama ka oma kõige kallima, kui muud pääsu ei peaks olema.

See, kas oleme valmis loobuma oma kõige kallimast, on sageli usuelu võtmeküsimus. Juba Aabraham pandi selles osas proovile, ja tema tegi eksami ära. Ka Iisrael on häda sunnil õppinud loobuma, ehkki see pole talle kerge. Kallitest asjadest või inimestest loobuda on alati raske. Aga samas on see asi, mida Jumal meile kindlasti tahab õpetada. Ja juhul, kui see on meil õpitud, leiame, et see annab meile olulise vabaduse − me ei ole enam inimeste ja esemetega seotud nii, nagu varem. Ja usaldus Jumala vastu on sellega seoses tublisti kasvanud.

Teadmine, et lõppude lõpuks on kogu meie elu ja kõik meie suhted ikkagi Kõigeväelise Jumala käes, annab vajaliku otsustavuse ja ka turvatunde. "Saagu mis saab", otsustab inimene. Ja hiljem selgub, et sai ainult head! Kõik läks tegelikult palju paremini, kui oleks osanud iial oodatagi!

Selline on Jumala riik!

PKK0064 1Ms 43:16 – 44:13

Vendade läbikatsumine

Huvitav oleks teada, mida kõnelesid Jaakobi pojad omavahel, olles teist korda teel Egiptusesse. Nende vend Siimeon oli seal ja ootas pikisilmi vabanemispäeva. Koju oli jäänud isa, kes vaatas lahkuvale karavanile murelikult järele. Kas näeb ta kunagi enam oma armast Benjamini, kelle ema oli teda sünnitades surnud, ja kelle ta nüüd pidi vastu tahtmist andma koos oma teiste poegadega kaasa, et ta läheks Egiptusesse? Ta poleks teda mingil juhul minna lasknud, kui Egiptuse valitseja poleks nii kindlalt öelnud, et ilma teda nägemata nad vilja osta ei saa. Ja ilma viljata ootaks neid nagunii ees pikaldane surm. Niisiis polnud valikut ja raske südamega saatis Jaakob ka oma noorima poja, oma pesamuna koos teistega Egiptusesse.

Ja nüüd varsti pidid vennad uuesti kohtuma selle umbuskliku Egiptuse valitsejaga, kes oli muuhulgas siiski öelnud ka seda, et tema kardab Jumalat.

43:16–17 Kui Joosep nägi, et Benjamin oli nendega kaasas, siis ta ütles oma kojaülemale: „Vii need mehed mu kotta ja tapa tapaveis ning valmista see, sest need mehed söövad minuga lõunat!" Ja mees tegi, nagu Joosep oli öelnud; ja mees viis mehed Joosepi kotta.

Joosepi kavatsus on meile, kõrvaltvaatajatele, üsna selge – ta tahab oma vendadega kohtuda ja vestelda eraviisiliselt, ilma liigsete pealtnägijateta. Aga vendadele endile ta seda veel teada ei anna, ja need on loomulikult hirmu täis: ei tea, mis sellel valitsejal nüüd mõttes on? Asjad lähevad jälle teisiti, kui nemad on arvanud.

43:18 Aga mehed kartsid, kui neid Joosepi kotta viidi, ja ütlesid: „Meid viiakse raha pärast, mis eelmisel korral meie kottides tagasi tuli, et veeretada meie peale süüd ja kippuda meile kallale ning võtta meid orjadeks ja omandada meie eeslid!"

Kui vennad eelmisel korral käisid vilja ostmas, oli Joosep lasknud vilja ostuhinna nende teadmata nende kottidesse panna. Nüüd sattusid vennad selle pärast paanikasse – nad kahtlustasid salakavalat vandenõud. Neile ei tule pähegi, et keegi võib soovida neile tõeliselt head.

Selline ongi musta südametunnistusega inimese elu. Ta arvab nägevat ähvardavaid ohte ja teiste inimeste salakavalust ka seal, kus neid tegelikult üldse ei ole. Raske on uskuda, et keegi võõras ja tundmatu inimene soovib sulle head. Selliseid kahtlustusi põhjustavad ja toidavad omaenda minevikus tehtud ülekohus ja väärsammud, mis alateadlikult sunnivad inimest arvama, et ka kõik teised on samasugused. Või kui mitte ka just päris samasugused, siis igal juhul on neil põhjust mulle halba soovida ja kätte maksma.

Kui inimene peab oma mineviku pärast kartma, siis mõjutab see väga tugevasti ka tema elu olevikus. Sellepärast ongi musta südametunnistusega nii raske elada, ja just sellepärast on Jumala tõsine soov inimeste minevik puhastada ja neile andeks anda. Aga selleks on vaja oma mineviku mustad asjad üles tunnistada – teisiti ei saa Jumal seda teha.

Ka Joosepi vendi jälitavad otsekui tondid, ja nad ei tea, kuidas nende tontidega toime tulla. Ja et Joosep tegelikult kavatseb neid selles aidata, see ei tule neile muidugi pähegi. Nii teeb musta südametunnistusega inimene enamasti. Ta põgeneb Jumala eest ja püüab teda igati vältida, taipamata, et Jumal tahab teda nimelt aidata ja vabastada. Ja õnnelik või õigemini õnnis on niisugune inimene, kes siiski mingil hetkel laseb Jumalal end nö "kinni püüda". Sest selline inimene ei pea seda hiljem kunagi kahetsema.

_____

Joosepi vendi alateadvuse kaudu näriv süütunne põhjustab selle, et nad ei oota Egiptuse valitsejalt midagi head. Neid kutsutakse lõunat sööma koos Egiptuse peaministriga, nemad aga mõtlevad, et selle taga on kõige hullemad ja salakavalamad plaanid. Nad püüavad olukorda parandada, kui see kuidagi võimalik oleks.

43:19–22 Ja nad astusid mehe juurde, kes oli Joosepi kojaülem, ja rääkisid temaga koja ukse ees ning ütlesid: „Oh mu isand, me kord juba käisime siin leiba ostmas. Aga kui me seejärel jõudsime öömajale ja tegime oma kotid lahti, vaata, siis oli igamehe raha ta koti suus, meie raha selle täiskaalus. Me tõime selle nüüd tagasi. Ja me tõime ka teise raha leiva ostmiseks enestega kaasa. Me ei tea, kes oli pannud meie raha meie kottidesse."

Hõbe, mis mehed olid oma kottidest leidnud, tegi neile ikka veel muret. Et neid nõnda eriliselt koheldakse, selle põhjuseks ei oska nad pidada muud kui seda, et neid tahetakse teha varasteks. Nad ei saa rahulikult mõelda pidulikule lõunasöögile, vaid püüavad end selle süüdistuse vastu kindlustada.

43:23 Aga tema ütles: „Rahustuge, ärge kartke! Teie Jumal ja teie isa Jumal on pannud teile varanduse kottidesse. Teie raha ma olen saanud." Ja ta tõi Siimeoni välja nende juurde.

Kojaülem kinnitab, et Egiptus on saanud selle, mis talle kuulub. Ja see oli ka täiesti tõsi. Jaakobi pojad olid maksnud oma raha ja see oli nendelt ka vastu võetud. Mida raha vastuvõtja selle rahaga edasi tegi, oli juba tema asi. Aga mees lisab üllatava lause: "Teie Jumal ja teie isa Jumal on pannud teile varanduse kottidesse."

Lõppude lõpuks ju needki kojaülema sõnad vastavad tõele. Oli ju Jumal see, kes oli pannud Joosepi niisugusele ametipostile, et ta võis jagada raha ja vilja neile, kellele tahtis. Ja et egiptlane rääkis sellega seoses Jumalast, ka see pole tegelikult üldse imelik. Juba varem oleme ju näinud, et Joosep ei häbenenud rääkida oma Jumalast ei kaasvangidele ega ka vaaraole. Seega pole mingi ime, kui ka Joosepi kojaülem teab, millisesse Jumalasse Joosep usub.

43:24 Siis mees viis mehed Joosepi kotta ja andis neile vett ning nad pesid oma jalgu; ja ta andis toitu nende eeslitele.

Peaks arvama, et kojaülema sõnad ja niisugune tegevus vendi siiski rahustavad. Siimeon oli nende hulgas tagasi, neid ei süüdistatud milleski ja isegi nende eeslite eest hoolitseti. Kõigele lisaks oli ka Egiptuses komme, et väsinud rändurid said oma tolmuseid jalgu pesta. Kõik see pidi nende meeste kahtlusi hajutama.

43:25–26 Ja nad seadsid kingitused valmis, kuni Joosep tuli lõunale, sest nad olid kuulnud, et nad seal pidid leiba võtma. Kui Joosep koju tuli, siis nad viisid temale kotta kingituse, mis neil kaasas oli, ja kummardasid maha tema ette.

Kui Jaakob saatis oma pojad taas Egiptusesse, andis ta neile kaasa ka väärtuslikke kingitusi. Nüüd oli sobiv aeg need üle anda. Ja sellega seoses täitub teist korda unenägu, mida Joosep oli näinud 17-aastasena: vennad, kellest mitmed on juba üle 50 aasta vanad, kummarduvad tema ees maani.

43:27 Ja tema küsis neilt, kuidas nende käsi käib, ja ütles: „Kas teie vana isa, kellest te rääkisite, käsi käib hästi? On ta veel elus?”

Loomulikult ei küsi Joosep seda lihtsalt viisakusest. Ta tahab tõepoolest teada, kuidas tema vendade isa, kes on ühtlasi ka tema enda isa, käsi tegelikult käib.

43:28 Ja nad vastasid: „Sinu sulase, meie isa käsi käib hästi, ta elab veel.” Ja nad kummardasid ning heitsid maha.

Joosepi vennad ei aimanudki, et Egiptuse valitseja ees kummardades täidavad nad oma venna Joosepi ammu nähtud unenägusid. Hulk aastaid tagasi, kui nad nägid Joosepit eemalt tulemas, olid nad öelnud: "Näe, sealt tuleb see unenägude sepitseja! Tulgem nüüd, tapkem ta ära, visakem ta mõnda kaevu ja öelgem, et kuri loom sõi tema ära! Siis saame näha, mis ta unenäod tähendavad!" (1Ms 37:19−20) Nii otsustasid nad läbi lõigata igasuguse võimaluse, et Joosepi unenäod võiksid kunagi täide minna.

Aga inimesel ei õnnestu Jumala plaanide täitumist takistada, ja loomulikult ei õnnestunud see ka Joosepi vendadel. Juba mitmel korral olid nad Joosepi ees maani kummardanud, ise seda küll veel teadmata, ja said seda teha veel mitmel korral ka edaspidi.

43:29 Kui ta oma silmad üles tõstis ja nägi oma venda Benjamini, oma ema poega, siis ta küsis: „On see teie noorim vend, kellest te mulle rääkisite?” Ja ta ütles: „Jumal olgu sulle armuline, mu poeg!”

Joosep oli jätnud Siimeoni vangi, et ta vendadel poleks muud valikut, kui tuua oma vend Benjamin Egiptusesse. Nüüd ongi Benjamin kohal. Joosep ja Benjamin olid ühe ema ja loomulikult ka ühe isa lapsed. Joosep oli vanem ja Benjamin noorem, aga Benjaminil polnud olnud võimalust kasvada oma ema hoole all − nende ema oli teda sünnitades surnud. Aga aastaid olid küll Joosep ja Benjamin koos mänginud ja kasvanud − kuni selle ajani, mil Joosep vägivaldselt kinni võeti ja orjaks müüdi.

Ja nüüd, umbes 22 aastat hiljem, kohtusid nad lõpuks uuesti. Pole ime, et Joosepil oli raske ennast valitseda.

43:30 Aga Joosep vaikis äkki, sest ta oli südamest liigutatud oma venna pärast ja otsis võimalust nutmiseks. Ta läks ühte siseruumi ja nuttis seal.

See, et Joosep ühel hetkel toast välja läks, võis muidugi põhjustada teatud hämmeldust, aga vaevalt oskasid külalised sellest midagi erilist arvata. Nad tulid ju teiselt maalt ja teisest kultuurist ega osanud arvata, kas Egiptuse kõrge ametniku käitumine oli tavaline või mitte. Pealegi võib igasugustest apsudestki märkamatult üle saada, kui käituda leidlikult, vastavalt kujunenud olukorrale.

43:31 Ja kui ta oma silmi oli pesnud, siis ta tuli välja, valitses enese üle ja ütles: „Pange toit lauale!”

Pilt, mida järgnevalt näeme, räägib meile tegelikult hoopis rohkem, kui vendade ühisest söömaajast. Joosep on selle söömaaja korraldanud selleks, et ühel hetkel end oma vendadele tunda anda. Ja kui peame meeles, et Joosepi elu meenutab mitmes suhtes ka Jeesuse Kristuse elu, siis võime vaadata seda sündmust ka selle nurga alt.

Sakaria raamatus on Jeesuse kohta üks ennustus, mis ei ole veel täitunud: "Ja ma valan Taaveti soo peale ja Jeruusalemma elanike peale kaastunde ja anumise vaimu; siis nad vaatavad sellele, kelle nad läbi pistsid, ja kaeblevad tema pärast, nagu kaeveldakse ainsa lapse pärast, ja nutavad tema pärast kibedasti, nagu nutetakse kibedasti esmasündinu pärast." (Sk 12:10)

Kui Joosep koos oma vendadega sõi, olid ta vennad alles pimestatud. Nad ei märganud, et nad einestavad koos sellesama oma vennaga, kelle nad olid omast arust juba ammu tapnud, müües ta Egiptusesse orjaks. Nad ei tundnud ära meest, kellest oli saanud neile päästja ja kes oli neile selleks veel edaspidigi.

Jeesus on tõotanud, et ta tuleb kord tagasi – sellelesamale Õlimäele, kust ta taevasse tõusis. Ta on tõotanud tulla tagasi selle rahva juurde, kes teda ei tundnud ega võtnud vastu, ehkki ta oli nende hulgas.

Sakaria raamat räägib ka ühest vestlusest, mis sobib hästi nii Joosepi kui ka Jeesuse ellu: "Ja kui temalt küsitakse: „Mis haavad need su rinnas on?", siis ta vastab: „Need löödi mulle mu sõprade kojas." (Sk 13:6)

Kui Jeesus sai inimeseks ja elas Jumala valitud rahva hulgas, siis rahva juhid ei tundnud teda ära. Nad saavutasid selle, et Jeesus löödi risti, kusjuures ta käed ja jalad läbistati naeltega ja tema küljesse torgati odaga. Aga kui ta tagasi tuleb, siis tuleb ta sellisel kujul, et ta ei saa jääda kellelegi tundmatuks.

–––––

Praegu näeme Joosepit istumas koos oma vendadega lõunalauas, aga veel ei ole ta ennast neile tunda andnud. Aga varsti saabub tõehetk, kus ta annab end neile tunda – samuti, nagu ka Jeesus annab end tunda Iisraeli rahvale. Iisraeli rahvas on endiselt Jumala valitud rahvas, hoolimata kõigest, mis nendega ajaloo jooksul on juhtunud ja toimunud. Ja Jumal ei ole oma valikut kahetsenud ega ümber mõelnud. Sest Jumala valik ei ole kunagi sõltunud inimeste isiklikest omadustest ega sellest, kas inimesed oskavad teha oma elus õigeid valikuid.

Loomulikult ei saa sellest järeldada hoopiski mitte seda, nagu poleks meie valikutel meile ja meie elukäigule mingit tähtsust. Valed valikud viivad alati ka valede ja halbade tulemusteni, aga lihtsalt Jumal ei jäta sellepärast oma tööd veel niipea pooleli. Millalgi tuleb aeg, mil Jumal oma rahvaga veel, piltlikult öeldes, näost näkku kohtub – võib-olla umbes samalaadselt, nagu siin Joosep oma vendadega. Ja usun, et siis juudi rahvas tunneb ära tema, kelle nad lasid nö oma kojas risti lüüa.

Sellepärast on kõigi kristlaste kohus, kes on oma Päästja juba ära tundnud, paluda sedasama õnnistust ka juudi rahvale – paluda, et nad tunneksid ära ja võtaksid vastu oma ammu oodatud Messia.

Kui Joosep oli oma tasakaalu tagasi saanud ja uuesti vendade juurde tulnud, võis lõunasöök tegelikult alata. Enne seda oli tegemist sissejuhatava osaga. Ja jälle ootas vendi üllatus.

43:32 Ja temale pandi eraldi ja neile eraldi, ja egiptlastele, kes tema juures sõid, eraldi, sest egiptlased ei söö leiba üheskoos heebrealastega - see on egiptlastele jäledus.

Väljend "Egiptlased ei söö leiba ühes heebrealastega" reedab kaudselt, millisel viisil tol ajal söödi. Nimelt kasutatakse Lähis-Ida maades leiba veel praegugi otsekui söögiriistade asemel. Suurest ümmargusest leivast, mille läbimõõt on umbes 60 cm, rebitakse ribasid, mille abil võetakse otsekui lusikaga ühistest nõudest muud toitu. Ja võib arvata, et selline karjakasvatajate robustne söömine ei sobinud peente kommetega egiptlastele. Sellepärast võis Joosepi vendi

vaevalt hämmastada see, et nemad sõid eraldi, valitseja eraldi ja muud egiptlased eraldi. Küll aga äratas vendade tähelepanu see, kuidas neid istuma seati.

43:33 Ja nad pandi istuma temaga vastamisi, esmasündinu esimesena ja noorim viimasena, ja mehed panid seda isekeskis imeks.

Loomulikult pidid mehed seda imeks panema: kuidas oskas too võõra maa kõrge riigiametnik neid õiges järjekorras istuma panna? Olles eri emade lapsed, ei olnud paljudegi nende vanuse vahe kuigi suur. Aga ikka veel ei avanenud nende silmad nägema, kes too Egiptuse valitseja tegelikult oli.

Ent kummalised asjad jätkuvad.

43:34 Ja ta laskis tõsta rooga enda eest nende ette, aga Benjamini osa oli viis korda suurem kui kõigi teiste osad. Ja nad jõid koos temaga ning jäid joobnuks.

Joosep sõi küll vendadest eraldi, aga suure austuse märgiks anti neile osa toitu ka otse Joosepi laualt. Sellist teguviisi peetakse veel praegugi teatud Lähis-Ida kultuurides suureks viisakuseavalduseks. Benjamin pidi olema väga üllatunud − miks teda nõnda kõrgelt austatakse? Aga ega temagi osanud arvata, milles on tegelikult asi.

−−−−−

Oleme oma jutustusega jõudnud 1. Moosese raamatu 44. peatükini. See peatükk räägib veel ühest läbikatsumisest, mille Joosep oma vendadele korraldab. Ta seab Benjamini olukorda, milles ta isegi oli oma vendade suhtes kunagi olnud. Vendade kõnest on ta võinud järeldada, et Jaakob hoidis Benjamini niisama hoolikalt, nagu ta kunagi oli hoidnud teda ennast. Nüüd oli võimalus vaadata, kas vennad on Benjamini suhtes niisama julmad, nagu nad kunagi olid olnud tema suhtes.

Kui üheskoos einestamine on lõppenud, asutakse asja juurde.

44:1−5 Siis ta käskis oma kojaülemat, öeldes: „Täida meeste kotid viljaga, nii palju kui nad jaksavad kanda, ja pane igamehe raha ta koti suhu. Ja minu karikas, see hõbekarikas, pane noorima venna koti suhu koos ta viljarahaga!" Ja ta tegi, nagu Joosep käskis.

Hommikul, kui läks valgeks, lasti minema mehed ja nende eeslid. Kui nad olid linnast lahkunud ega olnud veel kaugele jõudnud, ütles Joosep oma kojaülemale: „Võta kätte, aja mehi taga, ja kui oled nad tabanud, siis ütle neile: Miks tasute head kurjaga? Eks see ole see, millest mu isand joob ja millest ta endeid otsib? Olete käitunud halvasti, et tegite nõnda!"

Muidugi ei teadnud Joosepi vennad midagi karikast, mille kohta kojaülem ütles, et Joosep otsib sealt tuleviku kohta endeid. Raske öelda, kas Joosep karikat tõesti selleks otstarbeks kasutas, sest kojaülem võis ka lihtsalt Joosepi vendi selle väitega hirmutada. Ta võis tahta rõhutada, kuivõrd ainulaadse ja hinnalise esemega on tegemist. Iisraeli rahvale oli niisugune ennustamine tundmatu, aga Egiptuses seda harrastati.

Joosepi kojaülem loomulikult tegigi nii, nagu Joosep teda oli käskinud.

44:6−9 Ja kui ta nad tabas, siis ta rääkis neile needsamad sõnad. Aga nad vastasid temale: „Miks räägib mu isand nõndaviisi? Su sulastele oleks teotuseks nõnda teha. Vaata, raha, mis me leidsime oma kottide suust, tõime sulle

tagasi Kaananimaalt. Kuidas võiksime siis varastada su isanda kojast hõbedat või kulda? Kelle juurest su sulaste hulgast see leitakse, surgu, ja me teised jääme su isandale orjadeks!"

Vennad rääkisid enesekindlalt, sest seekord oli nende süda puhas. Aga nad ei teadnud, et neile oli üles seatud püünis, et nende tõelises meelsuses selgusele jõuda.

44:10–13 Siis ta ütles: „Olgu see nüüd ka nõnda teie sõnade järgi! Kelle juurest see leitakse, jäägu mulle sulaseks, ja te teised olete süüta!" Ja nad tõttasid ning tõstsid igaüks oma koti maha ja iga mees tegi oma koti lahti. Ja ta otsis nad läbi, alates vanemast ja lõpetades nooremaga – ja karikas leiti Benjamini kotist. Siis nad käristasid oma riided lõhki, iga mees pani oma eeslile koorma selga ja nad läksid tagasi linna.

Selline oli Joosepi korraldatud proovilepaneku esimene osa. Joosepi esindaja nõudis, et Egiptusesse peab orjaks jääma ainult see, kelle juurest leitakse karikas. Kui vennad oleksid nüüd toiminud samamoodi, nagu nad omal ajal toimisid Joosepi suhtes, siis oleksid nad võinud öelda: "Meie oleme süütud! Ja kui Benjamin tõesti varastas selle karika, nagu selgub, siis söögu ise oma suppi! Nad oleksid võinud päästa oma naha, minnes koju tagasi, ja nende isal oleks tulnud leppida ka Raaheli teise poja kadumisega.

Seekord polnud nad tõesti süüdi selles, mis oli juhtunud. Küll aga said nad nüüd teada, mis tunne see on, kui sulle esitatakse valesüüdistus ja sul ei ole mingit võimalust ennast kaitsta.

Nähtavasti on vendade teadvuses miski siiski liikunud paremuse suunas. Nad ei ole valmis jätma oma noorimat venda saatuse hooleks, vaid lähevad kõik koos Egiptusesse tagasi. Nii on nad oma proovilepaneku esimese osa läbi teinud. Aga Egiptuses tuleb neil Joosepi ees läbi teha veel teinegi osa. Kuidas sellega läheb, seda saame kuulda järgmisel korral.

PKK0065 1Ms 44:14 – 45:19

Kitsikus ja rõõm

Jaakobi pojad olid äärmiselt täbaras olukorras. Neid süüdistati varguses. Nad teadsid, et nad pole selles süüdi, aga hõbekarikas, mis leiti Benjamini kotist, tegi kõik nende vastuväited asjatuks. Kuidas sa tõestad, et oled süütu, kui sinu juurest leitakse varastatud ese? Joosepi vendadel polnud sellele küsimusele vastust ja nii ei jäänud neil üle muud, kui alistuda selle ees, mis oli juhtunud.

Karikas oli peidetud Benjamini kotti Joosepi käsul. Nõnda toimides tahtis Joosep näha, kas vennad on valmis vastutama oma perekonna noorima liikme eest, ehkki teda oli kahtlemata hellitatud ja hoitud umbes samamoodi, nagu omal ajal Joosepit.

Proovilepaneku esimese osa tegid vennad ausalt läbi. Nad oleksid vabalt võinud minna ka koju ja jätta Benjamini egiptlaste kätte, aga nad ei teinud seda. Selle asemel läksid nad koos temaga tagasi Egiptusesse, kus neil tuli uuesti kohtuda karmi riigiametnikuga.

44:14–15 Ja Juuda läks koos oma vendadega Joosepi kotta, kes oli alles seal, ja nad heitsid maha tema ette. Ja Joosep ütles neile: „Mis tegu see on, mis te olete teinud? Eks te tea, et niisugune mees nagu mina oskab endeid seletada?"

Omal ajal oli vaarao andnud Joosepile nimeks Safnat-Paneah. Selle nime üks võimalik tõlge tähendab inimest, kes oskab paljastada varjatud asjad. Ka Joosepi kojaülem oli karikat otsides öelnud, et selle abil näeb tema ülemus tulevasi sündmusi. Nii tahtis Joosep õpetada oma vendadele, kes omal ajal olid varjanud oma isa eest seda koledat tegu, mis nad Joosepiga olid teinud, et pole olemas niisuguseid saladusi, mis ei tuleks avalikuks.

Kui inimesel on südametunnistusel musti tegusid, siis peab ta aina kartma nende avalikuks tulekut. Iga nurga taga võib olla ootamas mõni inimene või sündmus, mis paljastab saladuse. Ka Jeesus ütles, et pole olemas niisuguseid saladusi, mida omal ajal teada ei saadaks. Valgust kartvate saladustega elamine on tõeliselt raske ja ebatervislik. Nagu juba varem kuskil ütlesin, sellepärast tahabki Jumal meid nendest vabastada. Kõigepealt soovitab ta meil valgust kartvaid tegusid mitte teha. Kui need aga on juba tehtud, siis soovitab Jumal meile tungivalt tulla nendega valguse kätte − Piibli keeles öeldes: tunnistada oma patud.

Iga lapski on kogenud, kui hea tunne see on, kui ei pea enam ühegi saladuse ilmsiks tuleku pärast kartma ja värisema. Kui juhtus mõni õnnetus, siis oli laps hirmu täis, et mis saab, kui see avalikuks tuleb. Kui aga asi juba avalikuks tuli, siis sõltumata sellest, kas oli ka karistus või mitte, oli pärast seda väga hea ja kerge olla.

Jumal soovib, et sedasama võiksid kogeda ka kõik tema vaimulikud lapsed. Sedasama soovis Joosep ka oma vendadele. Kõigepealt aga pidid need vennad kohtuma oma tegude tõelise palgega. Ükski inimene ei saa pattude andeks andmise tõelist väärtust tunda ega mõista enne, kui ta on tõeliselt kohtunud patu olemusega ja näinud selle tõelist palet. Alles siis võib ta tõeliselt mõista, kui tõsine asi on tegelikult patt, ja alles siis oskab ta tõeliselt hindama hakata ka Jumala armu. Enne seda on nii patt kui ka arm − ja üldse usk Jumalasse − asjad, mis inimest nagu eriti ei puudutagi. Sageli usub ta siis, et ta on ju üsna hea ja normaalne inimene ja tal ei peaks Jumalaga erilisi probleeme üldse olemagi. Loomulikult on elus üht-teist juhtunud, aga mis siis välja tuleks, kui peaks hakkama kõiki taolisi asju õiendama? − Nii võib ta endamisi mõelda. Kõik ju elavad nii, ja teisiti pole võimalikki! Selline on juba elu selles maailmas, kus me elame.

Taoliste väidetega õigustavad oma pattu lugematud inimesed, ja nad ei teagi, et ehkki nad Jumalasse usuvad, on nad temast tegelikult lahutatud ja käivad hukatuse teed. Jah − tõepoolest on võimalik hukatuse teed käia ka siis, kui usutakse Jumalasse ja isegi ollakse kiriku liige. Selle kohta on heaks näiteks Jeesuse aegsed kirjatundjad ja variserid. Nagu me evangeeliumidestki võime näha, võtsid nad usuasju äärmiselt tõsiselt, ent ometi olid nad sellest hoolimata Jumalale võõrad ja koguni tema vaenlased. Loomulikult nad ise seda ei teadnud, aga just sellepärast ütles Ristija Johannes neile: "Rästikute sugu, kes teid on hoiatanud põgenema tulevase viha eest? Kandke nüüd meeleparandusele kohast vilja!" (Mt 3:7−8)

Nagu näeme, ootab Jumal meilt mitte ainult usku, vaid ka meeleparandust. Ja mitte ainult meeleparandust, vaid ka sellele kohast vilja − see tähendab, tegelikult muutunud elu. Joosepi vendade puhul näeme, kuidas neile korraldatud kitsikus ja läbikatsumine sunnib neid kohtuma oma minevikuga − selleks, et sellest vabaneda.

Joosep annab oma vendadele kõigepealt teada, et selline mees nagu tema näeb ka varjatud ja salajasi asju. Huvitav, kas tema vendade südametunnistus ka võpatas seda kuuldes?

Kaananimaal oli Juuda tõotanud Jaakobile, et vastutab noorema venna turvalisuse eest. Nüüd vastabki nimelt Juuda Joosepi süüdistustele. Kindlasti tuletab ta südametunnistus talle meelde nii seda, mis ta omal ajal tegi Joosepile, kui ka seda, kui raske tal oleks astuda isa ette kui selgub, et tal ei õnnestunudki Benjamini kaitsta. Ühtlasi on aga Juuda tegevus ka teatud mõttes sümboolne. Sest just tema soost sündis hiljem Päästja, kes on terve inimkonna kaitsja ja asemik.

Juuda sõnad liigutavad sügavalt. Räägib inimene, kes tõesti oma venna pärast muret tunneb.

44:16 Siis vastas Juuda: „Mida me oma isandale ütleme? Kuidas peame rääkima ja kuidas endid õigustama? Jumal on avastanud su sulaste süü. Vaata, me jääme oma isandale sulaseiks, niihästi meie kui see, kelle käest karikas leiti.”

Kui inimene tunnistab ausalt ja siiralt oma eksimust ja süüd, siis on tema jutt usutav ja veenev. See kutsub esile austuse selle inimese vastu. Tõsi jah, vennad pole varastanud küll seda hõbekarikat, aga samas on nende südamel teine ja hoopis raskem kuritegu. Juuda ei oska juhtunut seletada muuga kui sellega, et Jumal ise on näidanud, et nad on süüdlased. Ja tegelikult on tal selles täielik õigus. Alati, kui inimene tegelikult mõistab oma süüd Jumala ees, on see Jumala valgustava töö tulemus. Ilma selleta pole inimene kunagi võimeline nägema end nii, nagu näeb teda Jumal. Ja ainult see, kes end nõnda on näinud, võib mõista, kui suur arm ja kingitus on pattude andeksandmine.

Joosep aga ei ole veel rahul. Ta paneb oma vennad teist korda proovile. Ta ütleb nüüd vendadele sedasama, mida ütles tema kojaülem juba siis, kui ta jõudis neile järele Kaananimaale viiva tee ääres.

44:17 Aga ta ütles: „Ei tule mulle mõttessegi seda teha! Mees, kelle käest karikas leiti, peab jääma mulle sulaseks, te teised aga minge rahuga oma isa juurde!”

Joosep pakub vabadust kõigile peale Benjamini, kelle kotist tuli välja hõbekarikas. See proovilepanek teeb lõplikult selgeks, kas vennad on teinud mingeid järeldusi sellest, mida nad omal ajal tegid Joosepile. Olukord oli küllalt sarnane sellele, mis toimus Joosepiga paarkümmend aastat tagasi. Vendadel oli hea võimalus jätta oma noorem vend Egiptusse orjusesse. Riigi valitseja käsu vastu ei saa ju ometi keegi. Nende lisatulu oleks see hõbe, mille Joosep oli lasknud nende kottidesse tagasi panna.

Aga Juuda sõnad näitavad, et Joosepi vennad on muutunud.

44:18–29 Siis astus Juuda tema juurde ja ütles: „Mu isand, luba ometi oma sulast rääkida üks sõna mu isanda kõrva ees ja su viha ärgu süttigu põlema oma sulase vastu, sest sina oled nagu vaarao ise!

Mu isand küsis oma sulaseilt, öeldes: On teil isa või mõni vend? Ja meie vastasime oma isandale: Meil on vana isa ja üks nooruk, ta vanas eas sündinud, alles noor; aga selle vend on surnud ja ta on üksi oma emast järele jäänud, ja ta isa armastab teda. Ja sa ütlesid oma sulaseile: Tooge ta minu juurde, et ma näeksin teda oma silmaga! Ja me vastasime oma isandale: Nooruk ei või isast lahkuda. Kui ta lahkuks oma isast, siis see sureks. Ja sa ütlesid oma sulaseile: Kui teie noorim vend ei tule koos teiega, siis te ei saa enam näha mu nägu.

Ja kui me läksime su sulase, meie isa juurde ja andsime temale teada oma isanda sõnad, siis ütles meie isa: Minge jälle tagasi, ostke meile pisut leiba! Aga me vastasime: Me ei või minna. Kui meie noorim vend on koos meiega, siis me läheme, sest me ei saa näha selle mehe nägu, kui meie noorim vend ei ole koos meiega. Ja su sulane, minu isa, ütles meile: Te teate, et mu naine on mulle kaks poega ilmale toonud. Aga üks läks mu juurest ära ja ma ütlesin: Ta on tõesti maha murtud! Ja ma pole teda tänini enam näinud. Kui te nüüd võtate ka selle mu silma alt ja temaga juhtub õnnetus, siis saadate mu hallid juuksed kurvastusega hauda.

Juuda sõnad näitavad, et ta ei saa võtta oma südametunnistusele seda muret, mis tabaks tema isa, kui selgub, et Benjamin jäi Egiptusesse orjaks. Juudal oli seega oma isa vastu kaastunnet. Ometi oli just ta ise paarkümmend aastat varem korraldanud isale samasugust muret. Ühtlasi reetis Juuda siin ka Joosepile, kuidas nad olid isale tema kadumist seletanud: "Kuri metsloom on ta maha murdnud."

Juuda jätkab.

44:30–32 Ja kui ma nüüd tuleksin su sulase, oma isa juurde ja koos meiega ei oleks poiss, kelle hingesse tema hing on kiindunud, ja kui ta siis näeb, et poissi ei ole, ta sureb ja su sulased on sinu sulase, meie isa hallid juuksed saatnud murega hauda, sest su sulane on poisile käemeheks mu isa juures, kuna ma olen öelnud: Kui ma ei too teda sinu juurde, siis ma jään oma isa ees alatiseks süüdlaseks.

Nii kostab Juuda, Jaakobi ja tema naise Lea neljas poeg, terve perekonna eest. Kahtlemata väljendab ta ka teiste vendade mõtteid. Ta tunneb vastutust oma isa ees. Ja seda vastutust kandes ütleb ta sõnad, mis sobivad hästi ka Jeesuse kohta, kes palju hiljem sündis tema soost.

44:33–34 Ja nüüd siis jäägu su sulane poisi asemel sulaseks mu isandale ja poiss mingu koos oma vendadega! Sest kuidas võiksin minna oma isa juurde, kui poiss ei oleks koos minuga? Et ma ei näeks seda õnnetust, mis juhtub mu isaga!"

Juuda oli valmis astuma süüdlase kohale ja saama tema asemel orjaks. Ta oli valmis kannatama selleks, et tema vend pääseks vabadusse. Just sedasama tegi omal ajal ka meie Issand Jeesus. Fl 2:6−8 öeldakse tema kohta, et ehkki ta oli "Jumala kuju, ei arvanud ta osaks olla Jumalaga võrdne, vaid loobus iseenese olust, võttes orja kuju, saades inimese sarnaseks. Ta alandas iseennast, saades kuulekaks surmani, pealegi ristisurmani."

Ja seda kõike tegi ta ainult selleks, et meie, patused inimesed, ei peaks jääma igavesti patu orjadeks ja surma võimusesse. Ta tuli ja võttis meie koha, sai meie asemikuks − selleks, et meie võiksime elada. See on Piibli kõige tähtsam ja põhilisem sõnum. Kui me ei teaks ka Jumalast ja tema riigist mitte midagi muud kui ainult seda, siis teaksime me just kõige olulisemat ja tähtsamat.

Armas raadiokuulaja, see on täiesti tõsi. Jeesus on surnud ristil ka sinu eest. Täpselt samuti, nagu Juuda oli valmis võtma enda peale karistuse, et Benjamin, kelle nimi tõlkes tähendab 'õnne poega', saaks vabaks, täpselt samuti kandis Jeesus surmakaristuse kõikide sinu pahategude eest, et sina võiksid elada. Kui sa ei lükka tagasi seda Jumala ülisuurt armutegu, mille ta on teinud Jeesuses Kristuses, siis võid ka sina olla see Benjamin − õnne poeg või tütar. Sest Piiblis öeldakse: "Minu õnn on, et ma olen Jumalale ligi." (Ps 73:28)

−−−−−

1. Moosese raamatu 45. peatükk jätkab sündmuse kirjeldamist, näidates, kuidas Joosep reageeris neile Juuda sõnadele.

45:1−2 Siis Joosep ei suutnud enam enese üle valitseda kõigi nende ees, kes ta juures seisid, ja ta hüüdis: „Minge kõik mu juurest ära!" Ja ükski ei seisnud tema juures, kui Joosep ennast vendadele tunda andis. Ja ta puhkes valjusti nutma, nii et Egiptus seda kuulis ja kuulis vaarao koda.

Seekord ei suutnud Joosep oma pisaraid enam tagasi hoida ega varjata. Egiptlased said küll käsu toast välja minna, aga vennad said näha, kuidas kaua tagasi hoitud tunded valla pääsesid. Vennad olid proovi läbi teinud ja nüüd polnud Joosepil ka vajadust enam oma tundeid varjata. Ja kui need kord valla pääsesid, kuulis neid ka terve Egiptuse õukond. Nii tugevad olid need tunded.

45:3 Ja Joosep ütles oma vendadele: „Mina olen Joosep! Kas mu isa veel elab?" Aga vennad ei suutnud temale vastata, nõnda hirmunud olid nad tema palge ees.

Nüüd alles oli vendadel aeg tõsiselt ehmuda. Tõenäoliselt polnud nad terves oma elus tundnud niisugust õudust, nagu sel hetkel. Äkitselt olid nad täielikult paljastatud. Kõik nende teod, mida nad kindlasti kaua aastaid olid püüdnud unustada, vaatasid neile äkitselt näkku, nagu ere päike. Ja paljastajaks oli isik, kes nüüd oleks võinud kõige eest neile äärmiselt veriselt kätte maksta. Enam pole võimalik vähimatki ei varjata ega õigustada.

Aga see, mis järgneb, ei olegi ei viha ega kättemaks, nagu inimlikult oleks olnud igati loogiline oodata.

45:4 Siis ütles Joosep oma vendadele: „Astuge ligemale!" Ja nad astusid ligemale ning ta ütles: „Mina olen Joosep, teie vend, kelle te müüsite Egiptusesse.

Joosep ei olegi vihane! Arglikult lähenevad tema vennad talle ta käsu peale. Tore oleks, kui seda hetke võiks vaadata videofilmilt. Millised on nüüd vendade näod, kui nad Joosepile otsa vaatavad? Kindlasti on sel hetkel nende tähtsaim küsimus: "Mis meist nüüd saab? Mida ta nüüd meiega teeb?"

Kui peaksid olema kunagi näinud inimest, kes tuleb teise inimese juurde, aetuna oma kurjade tegude poolt, täiesti paljastatuna ja relvituna, püüdmata end kuidagi kaitsta või õigustada, olles valmis vastu võtma ükskõik missugust kohtuotsust, siis võid umbes ette kujutada ka seda, millised olid Joosepi vennad sel hetkel. Ja siis võid ka pisut mõista, mida pidid neile tähendama järgnevad Joosepi sõnad.

45:5–8 Aga nüüd ärge kurvastage ja ärgu süttigu teil isekeskis viha, et müüsite mind siia, sest teie elu säilitamiseks läkitas Jumal mind eele. Sest kaks aastat on olnud nüüd nälg maal ja on veel viis aastat, mil ei ole kündi ega lõikust. Seepärast Jumal läkitas mind teie eele kindlustama teile järeltulijaid maa peal ja hoidma teid elus, pääsemiseks paljudele. Niisiis ei ole teie mind läkitanud siia, vaid Jumal, ja tema on mind pannud vaaraole isaks ja isandaks kogu ta kojale ning valitsejaks kogu Egiptusemaale.

Joosepi esimesed sõnad kuulutasid vendadele andeksandmist. Samasugused olid ka ristil rippuva Jeesuse ühed viimased sõnad maailmale: "Isa, anna neile andeks, sest nad ei tea, mida nad teevad." (Lk 23:34) Sarnane oli ka Jeesuse sõnum oma hirmunud jüngritele pärast seda, kui ta oli surnuist üles tõusnud. Neile oma jüngritele, noortele meestele, kes olid ta Ketsemanis maha jätnud ja kes nüüd olid hirmunult suletud uste taga, ütles Jeesus esimesed sõnad: "Rahu olgu teile!" Need sõnad pidid olema kui palsam kahetsevatele apostlitele.

Sedasama Jeesuse andeksandmist hakkasid varsti kuulutama nii tema apostlid kui ka kõik teised jüngrid, ja seda kuulutatakse üle terve maailma tänase päevani. Seda kuulutatakse tegelikult seni, kuni Jumala riigis pidulaud sisse tulnud inimestest täitub. Ka Sina, armas raadiokuulaja, võid olla üks nendest külalistest selles lauas. Igatahes ootab ja soovib Jumal isiklikult, et Sa võiksid ja tahaksid seal olla. Koht Sinu jaoks on seal valmis!

_____

Aga Joosep ei olnud ju Jumal, nagu oli Jeesus. Kuidas siis tema suutis nõnda andeks anda oma kurjategijatest vendadele? Vastus peitub Joosepi sõnades: "Elu säilitamiseks läkitas Jumal mind teie eele." Teisisõnu, Joosep mõistis, et kõik see, mis oli toimunud, oli Jumala plaan. Ja mitte mõni tühine plaan, vaid elude päästmise plaan!

Kui oskaksime ka oma elus näha Jumala juhtivat kätt, nii nagu nägi Joosep, siis jääks ka meil palju halbu sõnu ütlemata ja halbu tegusid tegemata. Joosep oli Jumalale tänulik ka oma elu ebameeldivate aegade eest. Ta ei otsinud kättemaksu, vaid selle asemel rõõmustas Jumala suuruse üle.

Kui Joosepi esimene sõnum vendadele oli andeks andmine, siis teine sõnum andis teada, et raskemad ajad on alles ees. Seitsmest nälja-aastast on möödas alles kaks. Nii võisid vennad hakata vähehaaval taipama, millisest hävingust oli Jumal neid päästnud ja soovis veelgi päästa. Ka see pääste, mille Jumal on meile valmistanud Jeesuses Kristuses, on tegelikult tohutult ulatuslikum, kui me inimestena seda tavaliselt mõistame. Me ei aimagi enamasti, milline saatus meid ootaks, kui poleks olemas lunastust tema veres. Joosepi vennad hakkasid ehk taipama midagi sellest, kui suur on Jumal tegelikult. Ka meil on võimalus selle üle tõsiselt mõtiskleda.

Suur Jumal oli kasutanud Joosepi vendade kurjust nende endi elu päästmiseks! Selleks on võimeline ainult igiaegade Jumal, kes on üle kõige ja kõigi, mis maailmas üldse olemas on. Ja samamoodi on Jumal ära kasutanud ju ka selle kurjuse, mille tõttu inimesed tema Poja risti lõid.

_____

Joosepi elu võib vaadelda ka teise nurga alt − mao ehk saatana võitlusena Jumala päästeplaani vastu. Saatan oli see, kes õhutas Joosepi vennad tema vastu kurja hauduma, nii et nad saatsid ta enda arvates kindlasse surma. Aga Jumal pööras kõik need sündmused enda kasuks ja kasutas neid oma päästeplaani teostamiseks.

Täpselt sama skeem kordus ka Jeesuse puhul. Saatan ajas rahva juhid Jeesuse vastu marru ja tal õnnestus isegi üks tema jüngritest meelitada tema reetmise teele. Lõpuks õnnestus saatanal korraldada ka Jeesuse ristilöömine. Nüüd on likvideeritud see suurim oht tema riigi olemasolule, mõtles ta tõenäoliselt ristilöömispäeva õhtul.

Aga ometi selle, inimlikult vaadates suurima võimaliku kaotuse, pööras Jumal suurimaks võiduks, mis maailmas üldse kunagi on aset leidnud. Kui Jeesus läks alla surmavalda, siis mitte sellepärast, et surm oleks tema võitnud, vaid selleks, et ise surma võita! Mitte ükski teine maailmas elanud inimene pole kunagi osanud isegi mitte unistada nii suurest võidust. Tõesti, oma surmaga võitis Jeesus nii patu kui ka surma, ja nõnda riisus ta saatanalt tema tähtsaimad relvad. Enam ei ole saatanal võimalik kinni hoida kedagi, kes tahab minna tema riigist Jumala riiki. Surma ja surmavalla võtmed on nüüd Jeesuse käes, mitte enam saatana ega loomulikult ka ühegi inimese käes. Jumal tegi näiliselt suurimast kaotusest oma suurima võidu. Nii suur on meie Jumal! Ja eks proovige leida kogu maailma ajaloost veel mõni teine isik, kes oleks millegi ligilähedaseltki sarnasega hakkama saanud!

Kui Jeesus oli võidu saavutanud, saatis ta oma jüngrid kuulutama sellest võidust kõikidele inimestele, kes maailmas elavad. Ka Joosep saatis oma vennad ütlema isale, et see, keda ta pidas ammu surnuks, tegelikult elab ja valitseb. Ja mitte ainult seda. Ta käskis veel öelda, et nüüd tuleb üsna kiiresti minna selle valitseja valitsuspiirkonda elama, et saada päästetud näljasurma eest. Ka meid kutsutakse üles mitte ainult Jumalasse ja Jeesusesse uskuma − mitte ainult uskuma, et nad on olemas, vaid ka asuma elama tema riiki − saama Jumala lasteks ja taevariigi kodanikkudeks.

Kui me juba kord Jumalasse usume, siis peaks see tingimata viima ka selleni, et me tuleme Jumala juurde − samamoodi, nagu Joosep andis oma perekonnale käsu asuda elama tema juurde.

45:9–15 Tõtake ja minge mu isa juurde ning öelge temale: Nõnda ütleb su poeg Joosep: Jumal on mind pannud isandaks kogu Egiptusele. Tule minu juurde, ära viivita! Sa võid elada Gooseni maakonnas ja olla mu läheduses, sina ja su pojad ja su poegade pojad, ja su lambad, kitsed ja veised ja kõik, mis sul on. Ma hoolitsen seal sinu eest, kuna veel viis aastat on näljahäda, et ei jääks vaeseks sina ega su pere ega keegi, kes sul on. Ja vaata, te näete oma silmaga, samuti näeb mu vend Benjamin oma silmaga, et ma tõepoolest ise teiega räägin. Jutustage mu isale kõigest minu aust Egiptuses ja kõigest, mida olete näinud, ja tõtake ning tooge mu isa siia!”

Siis ta langes oma vennale Benjaminile kaela ja nuttis, ja Benjamin nuttis tema kaela ümber. Ja ta andis suud kõigile oma vendadele ning nuttis üheskoos nendega; ja seejärel ta vennad rääkisid temaga.

Head uudised levivad kiiresti. Ka vaarao sai varsti kuulda Joosepi ja tema vendade jällenägemisest.

45:16 Kuuldus kostis ka vaarao kotta, et Joosepi vennad olid tulnud, ja see oli hea vaarao silmis ja tema sulaste silmis.

Ka vaarao oli rõõmus selle üle, mis Joosepiga oli toimunud. Ta oli rahul sellega, kuidas Joosep oma ametit pidas. Sellepärast polnud tal midagi selle vastu, et võtta vastu ka tema sugulased. Iga valitseja hindab võimekaid töötegijaid. Nii loemegi ka järgnevatest salmidest.

45:17–20 Ja vaarao ütles Joosepile: „Ütle oma vendadele: Tehke nõnda: koormake oma veoloomad ja minge Kaananimaale, võtke oma isa ja oma pered ning tulge minu juurde, siis ma annan teile Egiptusemaa parimat ja te saate süüa maa rasva! Ja sul tuleb anda käsk: Tehke nõnda – võtke endile Egiptusemaalt vankrid väetite laste ja naiste jaoks ja tooge oma isa ning tulge! Teie silm ärgu kurvastagu teie asjade pärast, sest parim kogu Egiptusemaal peab olema teie päralt!"

Joosepi vendadele anti koju viimiseks kaasa hoopis rohkem, kui nad oleksid kunagi osanud isegi kujutleda! Nad põlesid soovist rääkida headest uudistest ka oma isale. Selline on Jumala riik tõeliselt. Kui oskaksime osaltki aimata, mida see meile pakub, ei kõhkleks me sinna minekuga ilmselt hetkegi. Seal pakutakse meile tõeliselt tohutult rohkem, kui oleme osanud iial kujutledagi. Ja kõige parem on, et meid kutsutakse sinna elama!

PKK0066 1Ms 45:21 – 46:27

Kolimine Egiptusesse

Eelmises saates nägime Jaakobi poegade käekäiku, kui nad läksid teist korda Egiptusesse vilja ostma. Lõpuks andis Joosep end vendadele tunda ja kinnitas samas, et ta pole nende peale kibestunud ega hau kättemaksu. Ühtlasi andis ta vendadele teada, et tulemas on veel viis aastat nälga. Ja seetõttu oleks kõige targem ja turvalisem kolida terve suurperega koos Egiptusesse, kus näljahäda ähvardas vähem. Vaarao annab koguni Joosepi vendadele vankrid, et terve pere kolimist oleks kergem korraldada. Ja muidugi oli väga tähtis viia ka Jaakobile rõõmus uudis, et tema poeg Joosep alles elab ja on pealegi Egiptuses valitseja.

45:21 Ja Iisraeli pojad tegid nõnda ja Joosep andis neile vaarao käsu peale vankrid, samuti andis ta neile teemoona.

Jaakobi poegadel endil ei olnud ratastega varustatud vankreid. Ratas polnud nendel aegadel veel kuigi vana leiutis ja karjakasvatajatel polnud selle järele ka suurt vajadust. Oma koormaid vedasid nad tavaliselt koormaloomade, enamasti eeslite seljas. Aga vankrite abil oli loomulikult hoopis lihtsam viia suurt hulka asju ühest kohast teise, pealegi kauge maa taha. Tänapäeval toimuks niisugune kolimine suurte furgoonautodega.

Joosep andis oma vendadele veel muudki kaasa.

45:22–23 Ta andis neile kõigile peoriided, aga Benjaminile andis ta kolmsada hõbeseeklit ja viied peoriided. Samuti läkitas ta oma isale kümme eeslit, kes olid koormatud Egiptuse parimate kaupadega, ja kümme emaeeslit, kes kandsid vilja, leiba ja moona ta isale teekonna tarvis.

Pöörame tähelepanu sellele, et Joosep kinkis oma vendadele kõigepealt peoriided. Tänapäeval pole üldiselt mingi probleem minna poodi ning valida ja osta suure hulga riiete hulgast just endale sobivad ja meelepärased. Ent Jaakobi ja Joosepi aegses maailmas oli olukord riietega hoopis teistsugune. Peened kangad olid kallis luksuskaup. Peoriided tehti tavaliselt peenlinasest riidest ja loomulikult neid ka kaunistati. Ja taoliste riiete hind oli selline, et tavaline tänapäeva inimene suudaks endale elu jooksul hankida ainult ühe taolise ülikonna.

Seoses Joosepiga on pidulikest riietest juba varemgi juttu olnud. Esimesel korral sai ta hinnalise kirju kuue oma isalt, ja see tegi ta vennad kadedaks. Kingitus, mille Joosep nüüd oma vendadele teeb, tuletab kaudselt meelde ka seda kirjut kuube. Peaaegu võiks kujutleda, kuidas Joosep oma vendadele ütleb: "Kord olite te nii kadedad minu kuue peale. Siin on nüüd teile igaühele terve ülikond!"

Joosepi kingitus oli igal juhul vürstlik. Ka seekord sai Benjamin viis korda rohkem kui teised, aga ma ei usu, et vennad teda seekord kadestasid. Tõenäoliselt oli rõõm suurem.

45:24–28 Siis ta saatis oma vennad minema ja nad läksid. Ja ta ütles neile: „Teel ärge riielge!" Ja nad läksid ära Egiptusest ning tulid Kaananimaale oma isa Jaakobi juurde. Ja nad jutustasid temale ning ütlesid: „Joosep elab alles, ta on nimelt kogu Egiptusemaa valitseja!" Aga ta süda jäi külmaks, sest ta ei uskunud neid. Siis nad jutustasid temale kõigest, mis Joosep nendega oli rääkinud. Ja kui ta nägi vankreid, mis Joosep oli läkitanud teda ära tooma, siis nende isa Jaakobi vaim elustus taas. Ja Iisrael ütles: „Küllalt! Mu poeg Joosep elab alles! Ma tahan minna ja teda näha, enne kui suren!"

Joosep ütles oma vendadele, et nad teel ei tülitseks. Kas oli see üleskutse mitte kadestada Benjamini tema viis korda suurema osa pärast või soovitus mitte hakata juurdlema, kes oli suurem süüdlane selles, et Joosep sai Egiptusesse orjaks müüdud? Nii või teisiti, Joosep tahtis, et riiu asemel oleks hea läbisaamine.

_____

On täiesti loomulik, et Jaakob ei taha esialgu uskudagi, et Joosep on veel elus, ja pealegi nii kõrges ametis. Ta on tema oma südames juba hulk aastaid tagasi maha matnud, ja see näib olevat liiga hea uudis selleks, et olla tõsi. Aga lõppude lõpuks tuleb välja, et see ometi on tõsi ja seda tuleb uskuda.

Samasugust olukorda näeme Uues Testamendis, kui naised tulevad ülestõusmise hommikul haualt ja räägivad jüngritele, et Jeesus on surnuist üles tõusnud. Nad on temaga isegi kohtunud! Ka see uudis tundus olevat liiga hea selleks, et see võiks olla tõsi. Ja tänapäevani arvavad paljud inimesed, et niisugune uudis ei saa olla tõsi. Aga lõpuks pidid selle uudise tõesuses veenduma suurimadki kahtlejad, kui Jeesus neile isiklikult ilmus.

Ja ka Jeesus pole mitte lihtsalt surnuist üles tõusnud, vaid talle on antud ka kõik meelevald nii taevas kui maa peal. Ta on taevas ja maa peal samasugune valitseja, nagu oli omal ajal Joosep Egiptuses. Ka tema kingib oma rahvale hindamatult kallid peoriided − omaenese taevase õiguse. Ja samuti soovitab meil, kuni me üheskoos teel oleme, mitte riielda ja tülitseda, mitte otsida üksteise vigu ja puudusi, vaid selle asemel üksteisega hästi läbi saada, üksteist armastada.

Samuti annab ta meile teada, nagu ka Joosep andis teada oma vendadele, et käesolevas maailmas on meid ootamas surm. Ja ainuke võimalus sellest pääseda on asuda elama tema riiki − st sündida ülevalt, Jumala lasteks. Ilma selleta ei saa keegi Jumala riiki näha, ütles Jeesus Jh 3:3.

Meenutame muuseas, et ka seda ütles Jeesus Nikodeemosele, kes mitte ainult ei uskunud Jumalasse ega olnud ka ainult eeskujuliku eluga, vaid uskus isegi, et Jeesus on Jumala poolt läkitatud. Sellest kõigest hoolimata Jeesus siiski ilmselt ei arvanud, et sellest juba piisab.

Ka Jaakobile poleks olnud palju kasu lihtsalt uskumisest, et Joosep elab ja valitseb Egiptuses. Nii hea uudis oli väärt kõigepealt seda, et selle tõele vastavuses isiklikult veenduda, ja peale selle ka asuda elama sinna, kus Joosep valitses. Sedasama ootab ka Jumal kõigilt neilt, kes temasse juba usuvad. Ei maksa leppida üldise uskumisega, et küllap kuskil kedagi või midagi on, või isegi, et küllap need asjad nii on, nagu kirikus räägitakse. Tasub jõuda kindlale selgusele ja veendumusele. Ainult sel juhul omandab usk selle tõelise mõtte.

Kui Jaakob asus Egiptuse poole teele, võis ta vaevalt arvata, et ta jääbki sinna kogu oma ülejäänud eluks. Küllap tahtis ta peamiselt näha oma armast poega, ja samuti leida varju näljahäda eest. Kujunes aga nii, et elavana ta enam Egiptusest tagasi ei tulnudki. Tõsi, ta maeti küll sinnasamasse Makpela koopasse, kus olid juba puhkamas tema vanaisa ja isa. Aga sinna toodi ta just nimelt siis, kui ta maeti. Ka tema järeltulijad jäid Egiptusesse sajanditeks.

−−−−−

Jaakobi otsusega kolida Egiptusesse algabki Iisraeli rahva kujunemises uus ajajärk.

Egiptusesse minekuga oli ometigi seotud ka üks probleem. Võib-olla on meil veel meeles, et nii Aabrahami kui ka Iisakit oli Jumal keelanud Egiptusesse minemast. Kuidas suhtub Jumal nüüd Jaakobi ja Joosepi mõttesse asuda elama sellelesamale maale? Sellele küsimusele ei saanud Jaakob, kes oli elanud Hebroni ümbruskonnas, esialgu veel vastust. Aga lähenedes vähehaaval Egiptusele, mõtles ta ka sellele küsimusele.

46:1 Nõnda läks Iisrael teele koos kõigega, mis tal oli, ja tuli Beer-Sebasse ning ohverdas tapaohvreid oma isa Iisaki Jumalale.

Altarite ehitamise ja ohverdamise kombed ei kuulunud tegelikult Jaakobi senisesse ellu. Paistab, et suurema osa oma elust oli ta elanud küll Jumalasse uskudes, aga mitte ülearu palju temale mõeldes või teda teenides. Selles suhtes paistab ta olevat üsna sarnane paljudele tänapäevastelegi kiriku liikmetele. Nad vajavad Jumalat − või ütleme parem: kirikut − oma elu pidulike hetkede ja pühade kaunistamiseks või ka pidulikule ja hardale meeleolule kaasa aitajaks, aga mitte oma elu tegelikuks saatjaks ja juhtijaks. Aus olles tuleks öelda, et tegelikult ei tahagi nad Jumalaga kuigi palju tegemist teha, tema päralt olla ega oma elu temal juhtida lasta. Nad küll usuvad, et Jumal on olemas, aga oma elus nad pigem väldivad teda. Seda väljendab väga hästi muuseas suur rahvahulk kirikus jõulude ajal ning igasugused kontserdid ja kultuuritegevus, mida kirikus harrastatakse. Oma tegelikus elus langetatakse nii tähtsamad kui ka vähem tähtsad otsused Jumala käest nõu küsimata. Heal juhul soovitakse ainult, et Jumal neid otsuseid õnnistaks. Näiteks soovitakse oma abielule kiriklikku laulatust, sageli kahjuks mitte selleks, et kutsuda tõesti ka Jumal oma ühise elu juhtijaks, vaid, olgem ausad, pigem sellepärast, et laulatus on nii pidulik ja ilus. Nii et vaja on mitte sisu, vaid kaunistusi. Sisu anname oma elule ise, nii nagu ise paremaks peame.

Muidugi on niisugusel juhul tegemist tõsise enesepettusega või, õigemini üteldes, vaimuliku pimedusega. Sest iseenesest ei ole laulatus küll mingi võluvahend, mis aitaks abielul paremini korda minna. Paremini korda minna aitab

see, kui ka tegelikult küsitakse Jumala tahtmist abielu suhtes, ja seda ka järgitakse. Seda aga paljud ju tegelikult teha ei oska või siis ei soovi.

_____

Tulles tagasi Jaakobi juurde − ta oli ju elanud suure osa oma elust, toetudes üksnes omaenda leidlikkusele. Tema ja ta perekonna elustiil on vägagi võrreldav ükskõik millise tänapäevase keskmise perekonna elustiiliga. Ta oli oma elus küll mitmel korral väga eriliselt Jumalaga kohtunud, aga nüüdki veel läheb ta Egiptuse suunas teele, küsimata eelnevalt, mida Jumal sellest arvab. Ent langetatud otsus toob tema ellu seekord siiski nii suure muutuse, et seekord jääb ta Beerseba piirkonnas selle üle mõtlema.

Beerseba mail oli Jaakobi ja Eesavi lapsepõlvekodu. Sellega olid seotud tema tähtsamad mälestused − vend Eesav, esmasünniõiguse ostmine, minek kaugele teekonnale Laabani juurde − kõik need tähtsad sammud oli Jaakob astunud, küsimata, mida Jumal sellest arvab. Jumalat oli ta kasutanud, kus võimalik, üksnes abinõuna oma isiklike eesmärkide saavutamiseks. Ja milleni oli see kõik siis välja viinud? Kas oli oma tahte ja tarkuse järgi elamine toonud kaasa niisuguse elu, mida ta oleks endale soovinud?

Beersebas oli ka altar, mille tema isa oli sinna kord ehitanud ja millel ta oli ohverdanud oma tänuohvreid. Kusagil seal Jaakob oma teekonnal nüüd peatubki. Lõpuks tahab ta küsida nõu ka oma isade Jumalalt. Selleks ohverdab ta oma tapaohvrid, enne kui lõplikult siirdub Egiptusesse.

46:2−3 Ja Jumal rääkis Iisraeliga öistes nägemustes; ta ütles: „Jaakob, Jaakob!" Ja see vastas: „Siin ma olen!" Siis ta ütles: „Mina olen Jumal, sinu isa Jumal, ära karda minna Egiptusesse, sest ma teen sind seal suureks rahvaks!

Kui Jaakob on Jumalale ohverdanud, siis öösel annab Jumal talle nägemuses vastuse. Ta annab teada, et ta on korraldanud olukorrad niisuguseks, et seekord on tarvis minna Egiptusesse. Samuti ütleb ta, et just Egiptus on see koht, kus Jumal tahab teha Jaakobi suureks rahvaks.

Miks võis Jaakob teha seda, mis tema isadele oli keelatud? Võib-olla oli üks põhjus selles, et just Jaakobist alates hakkas rahvas tõeliselt suureks saama. Aabrahami ja Iisaki ajal oli välja valitud pärijaid ainult üks. Jaakobil aga oli endal juba 12 poega ja nendel poegadel omakorda hulk lapsi, nagu varsti näha saame. Edaspidi, 2.Ms 1:7 öeldakse: "Aga Iisraeli lapsed olid viljakad, nad siginesid ja paljunesid ning said väga vägevaiks; ja maa oli neid täis."

On ilmne, et Kaananimaal ei oleks rahvas saanud sigineda nii jõudsalt, nagu viljakas Egiptuses, kus tavaliselt polnud karta toidu puudust ega nälga. Nii täitis Jumal selle tõotuse, mis ta andis Jaakobile siin, Beersebas: "Ära karda minna Egiptusesse, sest ma teen sind seal suureks rahvaks!"

Aga see polnud veel kõik, mis Jumalal oli Jaakobile öelda.

46:4 Mina lähen koos sinuga Egiptusesse ja ma toon sind sealt tagasi, ja Joosep suleb oma käega su silmad."

Jumal lubas Jaakobi Egiptusest ka tagasi tuua. Esimest korda läks see sõna tõeks juba siis, kui Jaakobi palsameeritud ihu toodi Egiptusest Hebroni lähedal asuvasse hauakoopasse. Teist korda aga siis, kui Jaakobi järglased tulevad mitusada aastat hiljem Moosese juhtimisel Egiptusest välja ning lähevad tõotatud maale.

Oma sõnumis kinnitas Jumal Jaakobit veel ühes asjas. Kui Jaakob omal ajal sai teada Joosepi kadumisest, ei lasknud ta teistel ennast tröostida, nagu ütleb 1Ms 37:35: kõik ta pojad ja tütred püüdsid teda tröostida, aga tema ütles: "Ma

lähen tõesti leinates oma poja juurde hauda!" Ja ta nuttis teda taga. Nüüd ütleb Jumal, et seesama Joosep on tema kõrval veel ta surmatunnilgi. See on väga suur tõotus inimesele, kes oli kaua aega pidanud oma poega surnuks.

Jaakobi elu võib vaadelda ka kui vaimulikku õpetust. Tema elu võib sisuliselt jagada kolme ossa. Esimene osa oleks lapsepõlv, noorus ja Mesopotaamias elatud aeg. See on aeg, kus Jaakob Jumalale suuremat ei mõtle. Ta ei hooli sel ajal Jumalast ja seetõttu võib tema elu sel perioodil nimetada jumalakartmatuks.

Jaakobi või Iisraeli elu teine periood on elu Kaananimaal. Selle perioodi alguses on ta kohtunud Jumalaga, tal on igatsus Jumala järele ja ka teatud osadus temaga, aga ikkagi tegutseb ta peamiselt omal jõul. Ta maadleb koguni Jumalaga, aga isegi selles on oma ponnistused justkui kõige tähtsamad. Kõige selgemini paistab see välja sellest, kuidas ta püüab otsekui vägisi või jõuga säilitada enese üle Jumala õnnistusi: "Ei ma lase sind, kui sa mind ei õnnista!" ütles ta. Nii tegi ta juba Jabboki jõel, aga samasugune suhtumine oli tal ka nii Joosepisse kui ka Benjamini – ta tahtis neid oma jõuga kaitsta ega usaldanud neid Jumala hooleks.

Nii meenutab Jaakobi elu tõotatud maal niisuguse inimese elu, kes on küll vaimulikult ärganud, kuid pole veel õppinud Jumalat lähemalt tundma ega usaldama. Aga ta teab, et Jumal on olemas, ja ta teab, mida Jumala seadused temalt nõuavad. Selline inimene püüab teha oma parima, et viia oma elu vastavusse Jumala tahtega.

Ärganud inimesed on ka koguduses tavaliselt kõige aktiivsemad. Nad löövad kõikjal ja kõiges aktiivselt kaasa, sest nad arvavad, et ainult aktiivne tegutsemine tagab neile rahu Jumalaga. Tegelikult on ärganud südametunnistusega inimene maailma kõige rahutum inimene. Tegelikku ja sügavat rahu pole tal ei enam maailmas ega ka veel Jumalas.

Jaakobi elu kolmas periood saab elatud Egiptuses. Seal leiame me Jaakobi, kes on leidnud rahu Jumalaga. Ta on leidnud usu, milles ta oma elu lõpul võib õnnistada ka kõiki oma lapsi, igaüht talle eriomase õnnistusega. Enam pole tal tarvis üritada ja pingutada. Ta elab, usaldades Jumala tõotusi.

Samasugune on ka sellise kristlase elu, kes on leidnud endale rahu Jeesuses. Jeesus on tema turvalisuse tagaja Jumala ees. Jeesuses on ta leidnud endale hingamise, ja selles hingamises elades võib ta rahulikult teenida ka kõiki teisi inimesi.

46:5–7 Ja Jaakob asus Beer-Sebast minekule; Iisraeli pojad panid oma isa Jaakobi ja oma väetid lapsed ja naised vankritesse, mis vaarao oli läkitanud teda tooma. Ja nad võtsid oma karjad ja varanduse, mis nad Kaananimaal olid soetanud, ja tulid Egiptusesse, Jaakob ja kõik ta sugu koos temaga. Oma pojad ja poegade pojad, tütred ja poegade tütred ja kogu oma soo viis ta koos enesega Egiptusesse.

Kuna tulemas oli nälg, ei võinud Jaakob kedagi Kaananimaale jätta. Egiptusesse kolis kogu tema suguvõsa, kaasa arvatud kõige vanemad ja kõige nooremad. Kaasa tuli võtta ka karjad ja kõik muu. Karjakasvatajatel polnud seda "kõike muud" küll muidugi väga palju. Egiptusest toodud vankritega oli võimalik kõik oluline kaasa võtta.

–––––

Edasi räägib Piibel meile, kes need kõik olid, kes Egiptusesse kolisid. Saame siit kuulda ka Jaakobi lastelastest, kellest varem pole juttu olnud. Enamik neist nimedest on meile tõenäoliselt võõrad. Peame aga meeles, et iga nime taga on siiski terve elu, ja tegemist on inimestega, kellel kõigil on miljoneid järeltulijaid. Sellepärast tasub neisse nimedessegi suhtuda austusega.

46:8–26 Ja need on Iisraeli laste nimed, kes Egiptusesse tulid: Jaakob ja tema pojad. Jaakobi esmasündinu oli Ruuben. Ruubeni pojad olid Hanok, Pallu, Hesron ja Karmi. Siimeoni pojad olid Jemuel, Jaamin, Ohad, Jaakin, Sohar ja Saul, kaananlanna poeg. Leevi pojad olid Geerson, Kehat ja Merari. Juuda pojad olid Eer, Oonan, Seela, Perets ja Serah; aga Eer ja Oonan surid Kaananimaal. Peretsi pojad olid Hesron ja Haamul. Issaskari pojad olid Toola, Puvva, Jaasub ja Simron. Sebuloni pojad olid Sered, Eelon ja Jahleel. Need olid Lea pojad, keda ta Jaakobile ilmale tõi Mesopotaamias; peale nende oli tal tütar Diina. Kõiki ta poegi ja tütreid oli ühtekokku kolmkümmend kolm hinge. Gaadi pojad olid Sefon, Haggi, Suuni, Esbon, Eeri, Arodi ja Areli. Aaseri pojad olid Jimna, Jisva, Jisvi ja Berija; nende õde oli Serah. Beria pojad olid Heber ja Malkiel. Need olid selle Silpa pojad, kelle Laaban andis oma tütrele Leale ja kes tõi need Jaakobile ilmale, kuusteist hinge. Jaakobi naise Raaheli pojad olid Joosep ja Benjamin. Joosepile sündisid Egiptusemaal pojad, keda temale ilmale tõi Asnat, Ooni preestri Pooti-Fera tütar: Manasse ja Efraim. Benjamini pojad olid Bela, Beker, Asbel, Geera, Naaman, Eehi, Ross, Muppim, Huppim ja Aard. Need olid Raaheli pojad, kes Jaakobile sündisid, ühtekokku neliteist hinge. Daani poeg oli Husim. Naftali pojad olid Jahsel, Guuni, Jeeser ja Sillem. Need olid selle Billa pojad, kelle Laaban andis oma tütrele Raahelile ja kes tõi need Jaakobile ilmale, ühtekokku seitse hinge. Kõiki hingi, kes Jaakobiga Egiptusesse tulid, kes tema niudeist olid väljunud, peale Jaakobi poegade naiste, oli ühtekokku kuuskümmend kuus hinge.

Jaakobi poegade naiste nimesid siin reeglina ei mainitud. Nii jääb meile teadmata, kust nad omale naised leidsid. Nagu kuulsime, läks Jaakobi enda järglasi Egiptusesse 66 hinge. Peale selle peame arvutades meeles ka Joosepit.

46:27 Ja Joosepi poegi, kes temale Egiptuses olid sündinud, oli kaks hinge; kõiki Jaakobi soo hingi, kes Egiptusesse tulid, oli seitsekümmend.

Joosep oma poegadega oli juba varem Egiptuses, nii et lugedes kokku kõik, kaasa arvatud Jaakob, oli tema sugu Egiptuses ühtekokku 70 hinge.

Meile võib tunduda imelik, miks Piiblis pühendatakse küllalt palju ruumi taolistele suguvõsanimekirjadele. Aga just nende suguvõsade ajaloos me näeme, kuidas Jumal teostab oma valikuid ja teeb oma tööd. Osa nendest suguvõsade nimekirjadest leiame ka Matteuse ja Luuka evangeeliumi alguses. Need nimed on tegelikult ülistuslaul Jumalale selle eest, et ta nende inimeste kaudu kinkis maailmale Päästja.

Peale selle tuleb meeles pidada, et Piibel räägib meile nimedest ka ühes teises seoses, mis on meie jaoks juba eluliselt tähtis. Jutt on eluraamatust, kuhu on kirjutatud kõikide nende inimeste nimed, kes võivad kord rõõmutseda, kui nad on pärale jõudnud taevasse. Piibel on antud meile selleks, et leiaksime selle kaudu Jumala elu ja et ka meie nimi leitaks kord olevat kirjutatud eluraamatusse.

Egiptusesse minejate nimekirjas olid kõik need, kes olid sündinud Jaakobi soost. Võiksime siin ka öelda: kõik need, kes olid sündinud õigest soost või õigesse kohta. Ka eluraamatusse pannakse nimi kirja samal alusel − sündimise põhjal. Seda sündimist nimetab Piibel uuesti sündimiseks või veest ja Vaimust sündimiseks. Selle kaudu sünnitabki Jumal inimeses omaenese elu. See on Jumala enese kvaliteediga elu, ja oma olemuselt on see igavene elu. See on elu, mille kohta ajalikul surmal pole midagi öelda, sest ajalik surm ei valitse ei Jumalat ega ka Jumala elu. Johannes ütleb 1Jh 5:11−12: "Jumal on andnud meile igavese elu ja see elu on tema Pojas. Kellel on Poeg, sellel on elu; kellel ei ole Jumala Poega, sellel pole elu."

Julgeksin tuua veel sellise võrdluse, et Jumala Poeg kujutab endast, piltlikult öeldes, seda kõrgepingeliini, mille kaudu Jumal annab maailmale edasi oma jumaliku elu. Sel juhul võiks kristlikke kogudusi võrrelda alajaamadega, kus see jumaliku elu kõrgepinge transformeeritakse inimestele vastuvõetavasse vormi − selliseks, et inimesed suudaksid seda

mõista ja vastu võtta. See inimestele vastuvõetav ja talutav vorm on jumalateenistus ja jutlus. Seal räägivad inimesed inimestele niisuguses keeles, mis on inimestele vastuvõetav ja mõistetav. Samas aga annavad inimesed jutlustades siiski teistele inimestele edasi *Jumala* sõna ja sellega ka *Jumala* elu, ehkki üpris inimlikul kujul.

Õigesti mõistamegi asja siis, kui näeme Jumala inimeste taga Jumalat ennast ja kuuleme nende sõnades Jumala häält. Sest hoolimata sellest, et Jumala sõna tuleb inimeste kaudu − nagu ma siin ütlesin: transformeerituna inimlikule tasemele − on siiski tegemist Jumala ja mitte inimeste sõnaga. Seesama kehtib ka terve Piibli kohta.

Jumal hoolib sinust niivõrd ja teab sinust niivõrd kõike, et, nagu Jeesus ütles: "teie juuksekarvadki on kõik ära loetud."Sa oled talle äärmiselt tähtis ja ta tunneb sind paremini, kui keegi teine, isegi paremini, kui sa ise. Sa pole lihtsalt üks number tohutu suures inimkonna hallis massis, vaid sul on oma nimi, elu ja saatus. Ükskõik, kus sa oleksid ja mida sa teeksid, Jumal näeb sind ja hoolib sinust väga.

Sellepärast, et ta meist nõnda hoolib, on ta näinud ka palju vaeva läbi paljude sajandite, et anda meile Piibel, kust võime leida tema igavese tahte ja armastuse. Piibli kaudu saame tundma õppida Jeesust, ja Jeesuse kaudu − ning üksnes tema kaudu − leiame ka tõelise elu − Jumala enese elu, mis on ühtlasi igavene elu.

Kui leiame Jeesuse, siis sünnitab Jumal ise meid uuesti, ülevalt. Ta annab meile igavese elu, ja sealtpeale on meie nimi eluraamatus.

PKK0067 1Ms 46:28 − 47:10

Jaakob ja vaarao

Jaakob koos oma suurperega on kolinud Egiptusesse. Seal algab Iisraeli rahva ajaloos uus järk. See ajajärk kestab umbes 400 aastat ja selle jooksul saab 70-liikmelisest suurperekonnast arvukas rahvas.

46:29 Ja Joosep laskis hobused oma vankri ette rakendada ning läks Goosenisse vastu oma isale Iisraelile; kui ta teda nägi, siis ta langes temale kaela ja nuttis kaua tema kaelas.

Üle kahekümne aasta oli möödunud sellest, kui Jaakob oli saatnud Joosepi vaatama, kuidas ta vendadel karjatamine läheb. Alles nüüd kohtuvad nad üle kõigi nende aastate uuesti. Pole ime, et Joosep sel puhul isa õla najal kaua nutab.

Jaakob ja Joosep kohtusid Goosenis. Goosen oli Niiluse delta viljakas piirkond, mis sobis karja kasvatamiseks kõige paremini. Goosenist saigi Jaakobi järglaste peamine elukoht järgnevateks sajanditeks. Kuidas Jaakob nende kohtumisele reageerib, kuuleme edasi.

46:30 Ja Iisrael ütles Joosepile: „Nüüd ma võin surra, sest olen näinud su nägu ja tean, et oled veel elus.”

Nagu näeme, Piibel kasutab Jaakobi kohta kõrvuti nimesid Jaakob ja Iisrael. Nime Iisrael oli Issand ise andnud Jaakobile esimest korda siis, kui ta kohtus temaga Jabboki jõel. See oli siis, kui Jaakob oli tagasiteel Mesopotaamiast kodumaale. Veel hiljemgi oli Jaakob pidanud üle elama mõndagi, mille läbi teda oli alandatud. Sisemiselt oli ta olnud valmis juba surema, aga kohtumine Joosepiga ja uus elu Egiptuses mõjusid talle nii hästi, et ta elas veel aastaid.

Kui kohtumise rõõm oli möödas, siis tuli hakata mõtlema praktilisematele asjadele. Tuli leida konkreetne elukoht ja karjatamispiirkonnad uuel maal. Joosep oli ka sellele juba mõelnud.

46:31–34 Ja Joosep ütles oma vendadele ja oma isa perele: „Ma lähen ja teatan vaaraole ning ütlen temale: Mu vennad ja mu isa pere, kes olid Kaananimaal, on minu juurde tulnud. Ja need mehed on karjased, sest nad olidki karjakasvatajad, ja nad on oma lambad, kitsed ja veised ja kõik, mis neil oli, kaasa toonud. Kui juhtub, et vaarao teid kutsub ja küsib: Mis teie amet on?, siis vastake: Su sulased on olnud karjakasvatajad noorest põlvest kuni tänini, niihästi meie kui meie isad – et saaksite elada Gooseni maakonnas, sest egiptlased põlgavad kõiki lamba- ja kitsekarjaseid."

Nähtavasti suhtusid egiptlased karjakasvatajatesse halvasti. Seda võib mõista. Egiptus oli ju vana ja kõrge kultuuriga riik, aga mingite karjakasvatajate puhul ei saa kultuurist õieti rääkidagi. Ja ega karjused ja karjakasvatajad ole tänapäevalgi mingi kõrgelt hinnatud elukutse. Hoopis prestiižikam on olla ettevõtja, ärimees, kultuuri- või ühiskonnategelane.

Tol ajal elasid karjakasvatajad telkides, rännates koos oma karjadega ühest kohast teise. Nii polnud neil isegi korralikku ja kindlat elukohta ega maja. Ja võib arvata, et peenema eluga harjunud inimesed kirtsutavad nina loomade haisu peale, mis neid kõikjal saadab.

Aga sellest kõigest hoolimata räägib Piibel karjastest ja karjadest üsna palju. Karjased olid inimesed, kes kasvatasid oma loomi ja hoolitsesid nende eest nende sündimisest saadik. Nad tundsid iga oma looma nö nägu- ja nimepidi. Ja samasugune on paljude inimeste elu Lähis-Idas veel tänapäevalgi. Üks matkagrupp juhatati Süürias muuhulgas ka beduiinide telki. Väljas oli veebruarikuine külm ilm ja sadas lobjakat. Telgi ümber oli umbes 50-pealine lambakari. Telgis aga põles lõke ja sinna oli sooja toodud ka üks äsja poeginud utt koos oma tallega. Karjused rääkisid, et see lammas oli poeginud enneaegu ja seepärast peeti parimaks hoida neid soojas. Karjused tundsid oma loomi mitte lihtsalt karjana, vaid igaüht üksikult. Ja see võimaldab ka iga looma eest hoolitseda just nii, nagu see konkreetne loom seda vajab.

–––––

Nagu juba öeldud, Piiblis on üsna palju juttu lammastest ja karjastest. Näiteks olid elukutselt karjused sellised Jumala mehed nagu Mooses ja samuti prohvet Aamos. Ja Piiblit tundvale inimesele meenub kindlasti kohe 23. Taaveti laul, mis algab sõnadega: "Issand on minu karjane". Aga tähtsaim karjane Piiblis on loomulikult meie Issand Jeesus, kes ütles: "Mina olen hea karjane. Hea karjane annab oma elu lammaste eest." (Jh 10:11)

Kui egiptlased omal ajal soovisid, et heebrealastest karjakasvatajad hoiduksid neist võimalikult kaugemale, siis tuleb meelde võrdlus, et ka tänapäeval hoiduvad paljud inimesed Heast Karjasest – Jeesusest – võimalikult kaugele. Eriti need, kes peavad end targemateks ja haritumateks. Sellistele inimestele ei lähe kuigi hästi peale jutt Jumala Pojast, kes on surnud ristil nende pattude eest. Ka ei suuda paljud sellised inimesed võtta tõsiselt, et Jeesus sündis neitsist ja tõusis tõesti surnuist üles.

Aga kui aus olla, siis suurim kristluse peale solvumise põhjus on ikkagi selles, et Jeesus Kristus on otsekui surmav mürk kõigele niisugusele, mis inimest ülendab ja tähtsaks teeb. Sest kui sa lased Jeesusel Kristusel ennast päästa, siis eeldab see ju seda, et sa ise ei saa enda päästmisega hakkama. See on aga üpris solvav inimesele, kes on niivõrd harjunud uskuma oma tarkusesse ja võimetesse, koguni peaaegu et kõikvõimsusesse. Hoopis auväärsem on öelda: "Ma olen hea ja korralik inimene", kui palvetada: "Jumal, ole mulle patusele armuline! Ma ise ei suuda ennast aidata ega päästa."

See on tõenäoliselt üks peamisi põhjuseid, miks Jeesusesse tahetakse suhtuda tänapäeval mitte enam kui Päästjasse, vaid pigem kui eeskujusse. Kui ta on kõigest eeskuju, siis tema eeskuju järgides on iga inimese kohus ise ennast päästa. Ja eeskujuna loomulikult ei ole Jeesus midagi erakordset ega ainulaadset, sest eeskujulikke inimesi on maailmas elanud palju. Ja kui inimene ise peab ennast päästma, ise "mäkke ronima", nagu seda tänapäeval väljendatakse, siis tõepoolest ei ole vahet, millist eeskuju järgides ta seda teeb. Olgu aga tubli mägironija! Küll Jumal teda ükskord selle eest ausalt premeerib, et ta ise ennast hästi päästis − st, et ta tippu välja jõudis!

Niisugust õpetust uskudes ei panda tähelegi, et see on kristlusele juba täiesti vastassuunaline. Sest see jätab välja kõik patused, kellel pole mingit lootustki kunagi välja ronida mõne moraalse "mäe" kõrgesse lumisesse tippu. See õpetus tõotab Jumalalt päästmise preemiat üksnes kõige tugevamatele ja edukamatele, unustades ära, et Jeesus Kristus tuli, vastupidi, päästma patuseid, ja mitte õigeid.

Loomulikult ei tule seda mõista nii, nagu oleks "õigete" jaoks olemas teine pääsemise tee. See tähendab lihtsalt seda, et patust on võimalik päästa ainult sellist inimest, kes oma pattu tunneb ja päästmist palub. Omast arust õige inimene aga seda ei tunne, sellepärast ei saa teda ka päästa.

Öelda inimesele, kes omast arust on õige ja hea, et Jeesus Kristus on surnud ka tema pattude eest, tundub sellisele inimesele solvav. Aga Jeesus õilsa eeskujuna, ideaalina ei solva kedagi! See innustab head inimest saama veelgi paremaks, ja missugusele heale inimesele oleks see vastumeelt?

Tegelikult aga ei ole ristiusu sisuks Jeesus Kristus mitte eeskujuna, vaid just nimelt Päästjana − Jumala Pojana, kes andis oma elu meie kõikide eest.

−−−−−

Oleme jõudnud oma järjega 1. Moosese raamatu 47. peatükki. Siin leitakse Jaakobi perekonnale kõigepealt sobiv elukoht, milleks Joosep ise oli juba välja vaadanud Gooseni maakonna. Kõigepealt tuleb Jaakobi perekonda esitleda ka vaaraole.

47:1 Ja Joosep läks ja teatas vaaraole ning ütles: „Mu isa ja vennad ja nende lambad, kitsed ja veised ja kõik, mis neil oli, on tulnud Kaananimaalt, ja vaata, nad on Gooseni maakonnas.”

Niisiis oli Joosep viinud oma isa perekonna Goosenisse juba enne, kui ta neid vaaraole tutvustas. Ta oskas ettenägelikult asju ajada. Joosep teadis, et karjakasvatajatele vaadatakse Egiptuses viltu. Sellepärast hoiatas ta oma pererahvast, et nad teaksid sellega arvestada, kui nad lähevad vaaraoga kohtuma. Ja nagu Joosep on arvestanud, nõnda lähebki.

47:2−3 Ja ta võttis oma vendade hulgast viis meest ja tõi need vaarao ette. Ja vaarao küsis tema vendadelt: „Mis teie amet on?” Ja nad vastasid vaaraole: „Su sulased on lambakarjased, niihästi meie ise kui meie isad.”

Egiptuses peeti küll veiseid, aga lammaste karjatamine ei olnud moes. Võiks öelda, et siin oli "turunišš", kus puudus tugev konkurents. Kui karjakasvatajad räägivad vaaraole oma elukutsest, saavad nad võimaluse asuda elama just sellesse maakonda, mis ongi karjakasvatamise seisukohalt kõige soodsam.

47:4−6 Ja nad ütlesid vaaraole: „Me oleme maale tulnud võõrastena elama, sest su sulaste karjale ei olnud sööta, kuna Kaananimaal on kange nälg. Luba siis nüüd oma sulaseid elada Gooseni maakonnas!” Ja vaarao rääkis Joosepiga, öeldes: „Sinu isa ja vennad on su juurde tulnud. Egiptusemaa on su ees lahti, pane oma isa ja vennad

elama parimasse maakonda. Elagu nad Gooseni maakonnas, ja kui sa tunned nende hulgast tublisid mehi, siis pane need mu karja ülevaatajaiks!"

Vaarao tahtis, et uusasukatest võimaluse korral ka tema riigile kasu oleks. Ja kuna just Goosen oli karjakasvatuse piirkond, ei näinud vaarao mingit põhjust, miks Joosepi isa perekond sinna ei võiks asuda. Gooseni maakond oli tegelikult Egiptuse kõige rikkam piirkond. See asus Niiluse deltas ja sellest ida pool, ja hiljem kutsuti seda ka Raamsese maakonnaks. Goosenis püüti ka palju kala ja kasvatati köögivilju. Nii oli see tavaliselt. Aga seoses näljahädaga oli muidugi raske igal pool.

Kaananimaalt viljakasse Egiptusesse siirdumine pidi tähendama Jaakobi perekonnale suurt muutust. Enam polnud neil tarvis oma karjadega kogu aeg ringi hulkuda, vaid nad võisid elada ühes piirkonnas.

Kui viit venda on juba vaaraole tutvustatud, esimene kolimise sagin möödas ja uues kohas elu esialgselt sisse seatud, siis on Joosepil aeg tutvustada vaaraole ka oma vana isa Jaakobit.

47:7 Siis Joosep tõi sisse oma isa Jaakobi ja pani seisma vaarao ette; ja Jaakob õnnistas vaaraod.

See, mida me Jaakobist varem oleme lugenud, ei ole mitte just alati positiivne. Elu lõpus aga paistab ta olevat mees, kes on leidnud rahu ja kes elab lähedases usuosaduses oma Issandaga. Siin seisab ta vaarao ees ega karda teha algatust, et teda õnnistada. Paistab, nagu seisaks ta kahe jalaga kindlalt päästekaljul, mille Issand ise on talle valmistanud. Ja sellel kaljul seistes õnnistab ta terve Egiptuse valitsejat ennast.

47:8 Ja vaarao küsis Jaakobilt: „Kui palju sul eluaastaid on?"

Selliseid küsimusi esitatakse vanadele inimestele sageli ka tänapäeval, osalt viisakusest, osalt uudishimust. Tavaliselt vastavad eakad inimesed taolistele küsimustele meelsasti, hea tervise puhul isegi uhkusega. Jaakob aga vastab seekord teisiti. Ta võiks siinkohal vaaraole vastata, et ta on juba 130-aastane, ja ühtlasi rääkida ka endast ja oma saavutustest. Seda ta aga ei tee. Ta vastab tagasihoidlikult ja nii, et siin oleks endist Jaakobit raske isegi ära tunda.

47:9 Ja Jaakob vastas vaaraole: „Aastaid, mis ma võõrana olen elanud, on sada kolmkümmend aastat. Piskud ja kurjad on olnud mu eluaastad ja need ei ulatu mu isade eluaastateni nende võõrsiloleku ajal."

Jaakob ei kiirusta endast rääkima. Viisakuse pärast ta muidugi vastab vaarao küsimusele, aga ta jätab ennast oma isade varju. Võiks öelda, et ta on muutunud väiksemaks ja vähemtähtsaks. Samas aga kumab tema sõnadest mingit niisugust ilu, mida seal varem näha ei olnud. Varem oli selle asemel üsnagi jultunud enda eest seismine ja oma kasu tagaajamine.

Niisiis saime teada, et kui Jaakob kolis Egiptusesse, siis oli ta 130-aastane. Aga elu uues keskkonnas ja Joosepi läheduses mõjus talle nii hästi, et ühtekokku elas ta 147-aastaseks. Seda saame kuulda hiljem. Praegu aga lõpeb audients vaarao juures, nagu loeme edasi.

47:10 Siis Jaakob õnnistas vaaraod ja läks ära vaarao juurest.

Sellest Jaakobi külaskäigust vaarao juurde võiksime midagi ka õppida. Kristlikes ringkondades võib kergesti juhtuda, et teatud inimesi hinnatakse teistest rohkem ja peetakse neid vaat et pooljumalateks. Kerge on kiidelda kas enda saavutustega või siis oma seltskonna juhtivate isikute saavutustega. Piiblis aga antakse meile nõu, et kui keegi kiitleb, siis kiidelgu Issandast. See tähendab, et kui Jumal kasutab mõnda inimest oma riigi töös, siis mitte sellepärast, et see

inimene oleks imepärasem kui teised. Kui tõesti mõne inimese elu on kellelegi teisele õnnistuseks, siis mitte sellepärast, et see inimene oleks suur või imeline, vaid sellepärast, et Jumalal on õnnestunud selle inimese elus teha põhjalikku tööd. Seega on see tunnistus Jumala suurusest, mitte inimese suurusest. Ja kui inimene, keda Jumal kasutab, mõistab asju õigesti, siis on ta ise sellega sajaprotsendiliselt nõus. Seda võiks lühidalt väljendada sõnadega: "Mitte minu pärast, vaid minust hoolimata."

Õige vaimuliku kasvamise suund on alati mitte kasvamine suuremaks ja tugevamaks, vaid väiksemaks ja tähtsusetumaks. Oluline koht on selles ka iseenda patususe ja rikutuse tundmaõppimisel. Üks oluline asi, milles ilmneb Jumala suurus, seisneb selles, et ta oskab kasutada patuseid ja puudulikke inimesi selleks, et rakendada ellu ja levitada maailma kõige hinnalisemat aaret ja sõnumit. Inimese osa selles on enamasti mitte Jumala tööle kaasa aitamine ja selle edendamine, vaid pigem sellele vastu punnimine ja omal kombel tegutsemine. Paljud inimesed jäävadki Jumalale vastu punnijateks. Nad ei nõustu isegi tulema Jumala riiki, ehkki seal pakutakse kõike täiesti armust ja tasuta. Selle asemel eelistavad nad olla ise suured, edukad ja tähtsad. Ja ka need inimesed, kes Jumala riiki tulevad, teevad seal sageli rohkem halba, kui head, eriti esialgu. Selline oli ju ka Jaakobi elu varasem periood.

Jumalal kulub inimese kasvatamiseks palju aega ja vaeva, enne kui ta saab oma lapse nii kaugele, et see tegutseb tõesti kooskõlas temaga, mitte ei jookse ette või siis ei jää maha.

Või veel üks näide. Mõtleme spordile, konkreetselt jäähokimängule. Mängijatel on käes hokikepid. Kuidas oleks, kui need kepid oleksid elavad ja võimelised kiitlema: "Mina lõin selle söödu!" ütleks üks. "Aga mina lõin veel palju pikema söödu!" vastaks teine. "Mina lõin koguni värava!" kiitleks kolmas …

Kõik nad küll teavad, et nad on sportlaste käes, aga ikkagi − "see toimus minu läbi!" Kas pole põhjust uhkust tunda?

Hokikeppide kiituseks peab siiski ütlema, et nad on oma mängijate käes täiesti passiivsed − see tähendab, mängija saab nendega teha just seda, mida ta tahab ja oskab. Nagu eespool juba ütlesin, Jumala laste olukord Jumala käes on palju keerulisem. Jumalal on palju vaeva, et koolitada meid tegutsema täpselt vastavalt enda tahtele ja mitte mingil muul kombel; rääkima ja tegema nii nagu Jeesus − ainult seda, mida ta kuulis ja nägi tegevat oma taevast Isa − nt Jh 5:19.

Võrreldes uuesti hokikeppidega, võib piltlikult öelda: raske on saada Jumala käes niisuguseks "hokikepiks", kes lööb täpselt nii, nagu tahab tema omanik. Sageli tahame lüüa kas tugevamini või nõrgemini, mingil muul hetkel või mingis hoopis muus suunas. Ja siis imestame, miks Jumala riigi tööl nii vähe edu on, ehkki me pingutame ja töötame, mis oskame …

Ka Jaakob oli eluaeg töötanud ja pingutanud, mis oskas. Ka oli ta saavutanud teatud tulemusi. Vanas eas aga on ta saanud meheks, kes võib õnnistada isegi Egiptuse vaaraod. Ta ei hooli isegi sellest, et vaarao kummardab ilmselt hoopis teisi jumalaid. Ta teadis oma vanas eas, kellele tuleb anda tänu selle eest, et ta on oma eluga jõudnud nii kaugele. Ta mainis oma esiisasid, kes olid suuremad kui tema, ja läks vaarao eest ära. Selline oli pika elukogemuse jooksul omandatud tõeline alandlikkus, mis ei saa jätta äratamata austust.

PKK0068 1Ms 47:11 – 48:4

Joosepi ettenägelikkus

Oma teekonnal Piiblis, käies seda läbi kaanest kaaneni, oleme praegu järjega Egiptuses, üle kolme ja poole tuhande aasta tagasi. Oli aeg, mil Lähis-Ida oli tabanud väga tõsine loodusõnnetus – seitse aastat järjest ei kasvanud vilja. Nii oli see isegi Egiptuses, mis muidu oli majanduslikult suhteliselt kindlustatud. Sel ajal oli Egiptuses kõrges riigiametis Jaakobi poeg Joosep, kes korraldas ka terve oma isa suurperekonna kolimise sinna. Sellega seotud sündmusi oleme lähemalt vaadelnud eelnevates saadetes.

Tänapäeval on rikkas läänemaailmas nälg juba kaua aega tundmatu asi. Sajandeid tagasi on aga Eestimaadki laastanud sõjad, katk ja nälg nõnda, et väga pikkade vahemaade taga polnud kuulda ei kuke laulu ega koera haukumist. See tähendab, maa oli tühjaks jäänud. Inimesi oli nii vähe, et kui üks inimene nägi teise inimese jalajälgi, siis ta kummardus ja suudles neid.

Tegelikult aga ei ole meie maailm üldse nii turvaline koht, nagu võiks arvata siis, kui vaatame lääne heaoluühiskonna välist pilti ja reklaame. Näiteks nn kolmandas maailmas kannatab ka praegu väga suur hulk inimesi alatoitluse all ja iga päev surevad nälga kümned tuhanded inimesed.

Nälg on väga tõsine asi. Kui on nälg, siis on inimene valmis tegema peaaegu ükskõik mida, et ainult saada süüa. Nii oli see ka Egiptuses.

47:11–13 Ja Joosep paigutas oma isa ja vennad elama ja andis neile maaomandi Egiptusemaal kõige paremas maakonnas, Raamsese maakonnas, nagu vaarao oli käskinud. Ja Joosep hoolitses leivaga oma isa ja vendade ja kogu isa pere eest, vastavalt nende väetite laste suudele. Aga kogu maal ei olnud leiba, sest näljahäda oli väga kange, ja Egiptusemaa ja Kaananimaa olid näljast nõrkemas.

Gooseni maakond Egiptuses, mida Moosese ajal kutsuti ka Raamsese maakonnaks, sai Jaakobi suurperekonna uueks elukohaks. Gooseni maakond oli küll üks Egiptuse kõige viljakamaid piirkondi, aga ikkagi pidi Joosep näljahäda ajal ka seal oma isa peret üleval pidama. Joosep sai oma isa perekonna tõeliseks elupäästjaks.

Piibel mainib seoses näljahädaga ainult Kaananimaad ja Egiptust, aga muidugi oli see palju laialdasem. Teisi alasid ei mainita lihtsalt sellepärast, et Jaakobi perekonnal polnud nendega tegemist.

–––––

See suur näljahäda muutis tublisti ka Egiptuse ühiskondlikku elu. Nimelt ei jaganud Joosep vilja tasuta, vaid müüs seda. Nii sai Egiptuse riik rikkamaks, vilja ostjad jäid aga vaesemaks. Piibel kirjeldab seda olukorda nii, nagu võime lugeda edasi.

47:14–22 Ja Joosep kogus kokku kõik Egiptusemaal ja Kaananimaal leiduva raha vilja eest, mida osteti; ja Joosep viis raha vaarao kotta.

Kui raha oli lõppenud Egiptusemaalt ja Kaananimaalt, siis tulid kõik egiptlased Joosepi juurde, öeldes: „Anna meile leiba! Kas peame su silma ees surema, sellepärast et raha on otsas?" Ja Joosep vastas: „Andke oma loomad ja mina annan teile nende eest, kui raha on otsas." Ja nad tõid oma loomad Joosepile ja Joosep andis neile leiba

hobuste, lamba- ja kitsekarjade, veisekarjade ja eeslite eest; nõnda muretses ta neile sel aastal leiba kõigi nende loomade eest.

Kui see aasta lõppes, siis järgmisel aastal tulid nad tema juurde ja ütlesid temale: „Me ei saa oma isandale salata, et raha on otsas ja loomakarjad on meie isanda käes. Meil ei ole isanda ees muud üle jäänud kui ainult meie ihud ja põllumaa. Kas peame su silma ees surema, niihästi me ise kui meie põllud? Osta meid ja meie põllud leiva eest, et me oma põldudega saaksime vaaraole orjadeks! Anna meile seemet, et jääksime elama ega sureks ja et põllud ei jääks tühjaks!"

Siis Joosep ostis vaaraole kogu Egiptuse põllumaa, sest egiptlased müüsid igaüks oma põllu, sellepärast et nälg ahistas neid. Nõnda sai maa vaarao omaks. Ja ta tegi rahva tema orjaks, Egiptuse ühest äärest teiseni. Ainult preestrite põldusid ta ei ostnud, sest preestritel oli sissetulek vaaraolt ja nemad elatusid sissetulekust, mida vaarao neile andis; seepärast nemad ei müünud oma põldusid.

Joosepi tegevuse läbi sattus peaaegu terve Egiptuse rahvas vaarao orjusse. Selline teguviis ei tundu tänapäeval kuigi ilus ja selle tõttu on Joosepit ka kritiseeritud – kas pole see ülekohus, et rahva rasket olukorda nõnda ära kasutatakse?

Peame siiski meeles pidama, et meie elame teistsugusel ajal, kui elati umbes kolm ja pool tuhat aastat tagasi. Näiteks on meil tänapäeval olemas sotsiaalkindlustuse süsteem mitmesuguste tagatistega. See on aga ju alles üsna hiljuti leiutatud asi. Joosepit ei saa süüdistada selles, et ta elas sellel ajal, mil ta elas, ja toimis nii, nagu tolleaegses maailmas toimiti. Pealegi ei kuhjanud ta varandust kokku isiklikult enesele, vaid ta oli ikkagi riigiametnik, ta esindas vaaraod ja ajas Egiptuse riigi asja. Turg dikteeris reeglid ja hinna ka tollel ajal, nii nagu ta teeb seda isegi tänapäeval, hoolimata kogu demokraatiast ja inimõigustest. Kui midagi on vähe, siis tõuseb selle hind otsekohe, ja selle vastu ei aita miski. Ja ilma vaarao loata polekski Joosep saanud vilja näiteks tasuta jagada.

Pealegi, kui sellises olukorras jagada midagi tõesti tasuta või õigest hinnast oluliselt odavamalt, siis tooks see otsekohe kaasa hangeldamise mustal turul ja ühtede inimeste rikastumise teiste arvel. Niisiis peame jälle meeles, et me ei saa rakendada oma tänapäevaseid arusaamu tolleaegses ühiskonnas. Küllap Joosep teadis, mis ta tegi. Ja selge on see, et Joosepi tegevus päästis näljasurmast väga palju rahvast nii Egiptusemaal kui ka ümbruskonnas.

Kõige raskem on tänapäeval kuulda seda, et näljahäda tõttu pidid inimesed müüma end vaaraole orjadeks. Aga jällegi tuleb see raskus meie tänapäevastest arusaamadest. Orjust on palju sajandeid peetud täiesti normaalseks ühiskonnakorralduseks. Ja kui süveneda asjasse lähemalt, siis leiame oma üllatuseks, et see pole kadunud isegi tänapäevases lääne ühiskonnas. Näiteks on inimkaubandus ja naiste müümine seksiorjusesse täiesti tänapäevased aktuaalsed probleemid. Ka tänapäeval on täiesti tuntud nähtused sellised asjad, et võimul olija kasutab ära oma positsiooni isiklikes huvides, hea seadusetundja aga lõikab isiklikku kasu teiste arvelt, kes seadusi nii hästi ei tunne, tehes seda juriidiliselt täiesti korrektselt ja nö "seaduslikult".

Nii et meil tasub järele mõelda, kas tänapäeva elu ongi tingimata nii palju õiglasem, kui vanaaegne elu, nagu me tavaliselt oleme harjunud mõtlema. Inimesed müüsid end vaaraole orjadeks vabatahtlikult, sest muud võimalust neil selles olukorras lihtsalt polnud. Võib-olla on siin meie silme ees ühiskondlikud arengud, mis viisid orjandusliku korra kui sellise tekkimisele Egiptuses. Sel juhul võis, toonast aega silmas pidades, olla tegemist progressiga.

47:23–24 Ja Joosep ütles rahvale: „Vaata, ma olen nüüd ostnud teid ja teie põllud vaaraole. Näe, siin on teile seemet, külvake see põldudele! Aga saagist peate andma viiendiku vaaraole, kuna neli osa jäägu teie kätte teile põlluseemneks, samuti toiduks teile ja neile, kes teie peredes on, ja toiduks teie väetitele lastele."

Kindlasti võime öelda, et tänu Joosepile jäi rahvas alles. Varem oli vilja nii palju kogutud, et seda jätkus veel seemnekski. Kuna Joosep teadis, millal ikalduseaastad mööda saavad, oskas ta anda rahvale seemnevilja õigel ajal. Ja 20% saadud lõikusest tuli maksta vaaraole, tänapäeva mõistes tulumaksuna.

Ja näib, et rahvas oli tehtud ümberkorraldustega rahul.

47:25–26 Ja nad vastasid: „Sina oled meid elus hoidnud! Kui leiame armu oma isanda silmis, siis jääme vaaraole orjadeks." Ja Joosep tegi selle seaduseks Egiptuse põllumaa kohta tänapäevani, et vaaraole saab viiendik; ainult preestrite põllud ei saanud vaarao omaks.

Preestrid olid Egiptuses riigi palgal. Ka nälja ajal said nad oma elatise otse vaaraolt. Selle tõttu polnud neil tarvis müüa põlde ega iseennast.

–––––

Nii on Piibli jutustus andnud meile mingi ülevaate Egiptust ja Lähis-Ida tabanud raskest näljahädast. Seejärel pöördub jutustus uuesti oma peateema – Jaakobi ja tema perekonna juurde.

47:27–31 Ja Iisrael jäi elama Egiptusemaale Gooseni maakonda; nad jäid sinna paigale, olid viljakad ja neid sai väga palju. Ja Jaakob elas Egiptusemaal seitseteist aastat, ja Jaakobi päevi, tema eluaastaid, oli sada nelikümmend seitse aastat.

Kui Iisraeli surmapäev ligines, siis ta kutsus oma poja Joosepi ning ütles temale: „Kui ma nüüd olen su silmis armu leidnud, siis pane oma käsi mu puusa alla ja osuta mulle heldust ja truudust: ära mata mind Egiptusesse, sest ma tahan magada oma vanemate juures. Vii mind Egiptusest ära ja mata nende hauda!"

Ja ta vastas: „Ma teen su sõna järgi!" Ja tema ütles: „Vannu mulle!" Ja ta vandus temale. Siis Iisrael kummardas voodi peatsi poole.

Niisiis oli Jaakob saanud elada Egiptuses, Joosepi juures 17 õnnelikku aastat. Ka varem, enne kui Joosep müüdi orjaks, oli ta saanud elada temaga koos tema 17 esimest eluaastat. Nüüd aga on Jaakob juba 147-aastane ja tunneb, et ta lõpp läheneb. Oli oht, et kui Jaakob Egiptuses sureb, siis ta sinna ka maetakse. Aga seda ta ei tahtnud.

Jaakobi soov saada maetud Kaananimaale näitab tegelikult tema usku. Issand oli tõotanud nii talle endale kui ka tema vanematele, et annab neile pärandiks Kaananimaa. Ja Jaakob tahab saada maetud maale, kuhu ta tegelikult kuulub, ja kuhu tuleb kord tagasi ka temast sündinud rahvas. Olles maetud tõotatud maale, ta otsekui kutsub sinna ka oma järeltulijaid. Kui järeltulijatele tulevikus räägitakse nende esiisadest, siis saavad nad teada, et esiisad polegi maetud Egiptusesse, vaid ikka sellelesamale tõotatud maale, mille Issand oma rahvale on lubanud anda. Nii on Kaananimaal olev haud usukinnituseks ja järeltulevatele põlvedele. Ja kas võib siit maailmast lahkuv inimene tegelikult üldse andagi oma järeltulevatele põlvedele paremat pärandit, kui midagi sellist, mis kinnitab nende usku ja usaldust Jumala vastu?

–––––

1. Moosese raamatu 48. peatükk räägib Jaakobi valmistumisest surma vastu ja tema soovist saada maetud tõotatud maale. Sellega seoses on seal juttu sellestki, kuidas Jaakob õnnistab Joosepi lapsi. See õnnistamine on eriline ja see toob meelde ka need õnnistused, mille osaliseks omal ajal said Jaakob ja Eesav. Jälle kord seatakse noorem vanemast ettepoole, vastupidi tolleaegsele üldisele tavale.

Aga võib-olla kõige tähtsam on 48. peatükis see, et me näeme seal muutunud Jaakobit. See muutunud Jaakob näeb ususilmadega Jumala sõna põhjal kaugele tulevikku. Selle peatüki põhjal võime imetleda, millise suure töö on Jumal Jaakobis ära teinud. Jumal ei muutnud Jaakobit mingil elu hetkel ühe hoobiga äkitselt hoopis teistsuguseks inimeseks, kui ta oli varem. Ta ei muutnud teda oma taevase jõuga alandlikuks meheks, kes rõhutab rohkem Issandat ja jääb ise tahaplaanile, vaid laskis tal vaikselt ja vähehaaval kasvada ja kujuneda. Meid kutsutakse samamoodi kasvama 2Pt 3:18: "Kasvage meie Issanda Jeesuse Kristuse armus ja tundmises!"

Looduseski on kasvamine korraldatud nõnda, et ükski vili ei küpse üleöö, vaid pikema aja jooksul. Ja kasvamist mõjutavad nii keskkond kui ilmastik. Ka Jumala riigis ei toimu kasvamine teisiti. Ja ega asjatult ole evangeeliumides Jeesuse esimene tähendamissõna just nimelt tähendamissõna külvajast. See tähendamissõna räägib piltlikult, mis saab edasi Jumala sõna seemnest, mida Jumal laseb külvata erinevate inimeste südamesse. On neid, kelle südames see üldse kasvama ei hakka, vaid jääb arusaamatuks ja ununeb. On teisi, kelle südames see küll hädiselt kasvab, kuid ei kanna vilja. Ja on kolmandaid, kelle elus Jumala sõna kannab väga rohket vilja.

Niisiis, Kristuse armus ja tundmises on võimalik kasvada. Kui inimene on tulnud usule, siis pole ta ometi veel usus täiuslik ega valmis. Tal on küll olemas igavene elu ja ta on Jumala laps, samas aga peab see elu alles hakkama kasvama ja kujunema, et kanda vilja ka igapäevaelus. Armus kasvamine on kauakestev kool, mille vilja tuleb oodata tõeliselt kannatlikult. Jumal võib teha inimese elus küll imesid, nagu ta tegi ka Jaakobi elus. Mõne inimese elus võib imesid olla päris palju ja need võivad olla kohati üsna suured. Aga maksab siiski meeles pidada, et need ei ole seesama, mis vaimulik kasvamine ja vili. Vaimuliku kasvamise eesmärk on tegelikult mitte imed, vaid Kristuse sarnane iseloom.

Inimestena oleme me sageli kärsitud ja tahaksime otsekui jõuga vilja välja pigistada või esile tuua nii iseenda kui ka teiste elus. Näiteks võime mõelda, et kui kõvasti vaimulikult pingutame, siis tuleb vili rutem. Tegelikult aga kulub selleks aega − ja reeglina päris palju − sõltumata sellest, kui kõvasti me pingutame ja higistame. Asi on selles, et suur vaimulik aktiivsus ei tarvitse olla tingimata seesama, mis suur vaimulik viljakus. Pigem võib olla isegi vastupidi. Vilja valmimine on looduses teatud protsessi tulemus ja seda protsessi pole võimalik kiirendada. Võib-olla on see üsna samamoodi ka vaimulikus elus.

−−−−−

Jaakobi elu vilja näeme vahetult enne tema surma − siis, kui elutöö on tehtud.

48:1–3 Pärast seda sündmust öeldi Joosepile: „Vaata, su isa on haige!” Siis ta võttis oma kaks poega enesega, Manasse ja Efraimi. Ja Jaakobile anti teada ning öeldi: „Näe, su poeg Joosep tuleb sinu juurde!” Iisrael võttis siis jõu kokku ning tõusis voodis istukile. Ja Jaakob ütles Joosepile: „Kõigeväeline Jumal ilmutas ennast mulle Luusis Kaananimaal, ja õnnistas mind

Jaakobi armsaima naise Raaheli vanem poeg Joosep on tulnud koos oma kahe pojaga oma isa voodi äärde. Vanake tõuseb istuma ja näeb tulijaid. Neid vaadates hakkab ta rääkima Jumala suurusest nii enesele kui ka nendele. Kord, kui ta oli alles noor mees, kohtus ta Jumalaga kohas, mida kaananlased kutsusid Luusiks. Jaakob ise nimetas selle

koha Peeteliks. Seal kuulis ta Jumala tõotusi esimest korda. Ja nüüd, olles juba enam-vähem oma surivoodil, võib Jaakob oma elule tagasi vaadates ainult imetleda, kui täiuslikult on Jumal pidanud oma tõotusi − ehkki Jaakob ise teadis väga hästi, milline oli tema elu tegelikult olnud.

48:4 4 ning ütles mulle: Vaata, ma teen sind viljakaks ja paljuks ja teen sinust rahvaste hulga ja annan selle maa sinu soole pärast sind igaveseks omandiks.

Need sõnad näitavad Jaakobi usku. Peame meeles, et neid sõnu räägib Jaakob Egiptuses veidi enne oma surma, ja seal pole mingeid märke, mis näitaksid, et need sõnad võivad kunagi ka tõeks saada. Samasuguse tõotuse oli Jumal andnud juba Aabrahamile ja Iisakile. Ja kuna tegelikult terve Vana Testamendi usk on üles ehitatud nendele tõotustele, siis pole palju ka meil need veel kord meelde tuletada.

Jumala antud lepingus oli kolm punkti, millest Jaakob siinkohal mainib küll ainult kahte. Seda ilmselt põhjusel, et ta mõtleb parajasti oma matustele. Tõotuste punktid aga olid järgmised:

1. − Tõotus rahva kohta. Jumal tõotas kujundada Jaakobi soo omaette rahvaks.

2. − Tõotus maa kohta. Jumal tõotas, et ta annab Jaakobist sündivale rahvale ka oma maa, kus see rahvas elab.

3. − Tõotus õnnistuse kohta. Jumal tõotas, et õnnistus, mille osaliseks Jaakob on saanud, saab kord õnnistuseks kõikidele maailma rahvastele.

Juba Aabrahami juures olles nägime, et see viimane tõotus on seotud otseselt selle isikuga, kellest peab saama maailma Päästja. See isik on meie Issand Jeesus Kristus. Sest tema on sündinud Päästjaks tervele maailmale. Aga maailma sündis ta Juuda soost, kes on üks Jaakobi poegi.

Nii jätkab Jumal oma Vana Testamendi rahva loomist ja kujundamist. Kui Jumal planeerib maailma päästmist, siis hõlmavad tema plaanid ühest küljest konkreetseid isikuid ja nende saatust. Egiptuses on need Jaakob ja tema järeltulijad. Teisest küljest aga ulatuvad Jumala plaanid hoopis kaugemale − isegi maailma lõpuni ja igavikuni välja. Ja need plaanid ei ole enam seotud ainult üksikute välja valitud isikutega, vaid need hõlmavad lõpuks kogu Jumala loodut.

Nii on ka meie eluga − nii sinu kui ka minu eluga, armas raadiokuulaja. Jumal tahab kujundada meie elu nõnda, et meil isiklikult läheks hästi ja et tema plaanid võiksid täituda konkreetselt meie elus. Aga ta peab silmas ka hoopis suuremaid ja kõrgemaid eesmärke. Kui nõustume laskma Jumalal oma elu juhtida, siis võime kord igavikust tagasi vaadates näha väga üllatavat pilti. Võib selguda, et Jumal on kasutanud meie isiklikku ja üsna tagasihoidlikku elu pääste toomiseks väga paljudele inimestele. Mitte, et meie oleksime päästjad, vaid et See, kes on Päästja, on meie kaudu leidnud tee ka paljude teisteni. Igatahes on Jumala soov, et see nõnda võiks olla.

PKK0069 1Ms 48:5 − 49:1

Jaakobi uued pojad

Eelmises saates leidsime, et Jaakob on jäänud juba vanaks ja haigeks ja Joosep koos oma kahe pojaga on läinud teda külastama. Külalisi vastu võttes tõusis Iisrael voodis istukile ja hakkas nendega rääkima. Ta meenutas Joosepile, kuidas ta oli oma elus esimest korda kohtunud Jumalaga, ning Jumala tõotusi, mis ta talle seejuures oli andnud.

Jumal oli tõotanud teha Jaakobi järglased suureks rahvaks ja anda neile tõotatud maa igaveseks pärandiks. Tänases saates vaatleme, mida Jaakob Joosepile veel räägib.

48:5–6 Ja nüüd olgu su kaks poega, kes sulle Egiptusemaal on sündinud, enne kui ma tulin sinu juurde Egiptusesse, minu omad: Efraim ja Manasse olgu minu omad nagu Ruuben ja Siimeongi. Aga su järeltulijad, kes sulle pärast neid sünnivad, olgu sinu päralt ja neid nimetatagu nende vendade nime järgi nende pärisosades.

Nii võtab Jaakob Joosepi kaks esimest poega ja annab neile võrdse positsiooni omaenda kahe esimese pojaga. Ja tõesti, kui me hiljem näeme, kuidas elavad Iisraeli hõimud tõotatud maal, siis seal ei räägita teiste hõimude hulgas Joosepist, vaid tema poegadest Manassest ja Efraimist. Need kaks said suure suguvõsa esiisadeks. Nii oleks Jaakobi järeltulijaid otsekui 13 suguvõsa.

Aga samuti saame ka näha, et Leevi lastest sai preestrite suguvõsa ja neile ei antud pärandiks eraldi maaosa, vaid nad pidid elama teiste suguvõsade hulgas. Seega oli territoriaalselt siiski 12 hõimu. Tegelikult aga läheb Efraim kõikidest teistest Jaakobi poegadest mööda ja saavutab Ruubeni asemel juhtiva koha esimese pojana. Sellest räägib 1Aj 5:1: "Ja Ruubeni, Iisraeli esmasündinu pojad olid – tema oli ju esmasündinu, aga et ta oma isa voodi ära teotas, siis anti tema esmasünniõigus Iisraeli poja Joosepi poegadele, aga ilma et seda esmasünniõigusena oleks suguvõsakirja kantud …"

See tähendab, et ametlikult seda küll nõnda ei vormistata, aga praktiliselt saab Efraim endale selle koha, mis esmasünniõiguse kohaselt oleks kuulunud Ruubenile. Põhjuseks oli Ruubeni seksuaalpatt ühe oma isa naisega, millest meil on varem juba juttu olnud. Muide, ka siin näeme, et seksuaalpatud ei ole sugugi nii tühised, nagu neid tänapäeval püütakse näidata. Nad viivad meid Jumalast eemale ja jätavad ilma sellest vaimulikust pärandist, mis meile muidu oleks võinud kuuluda.

Joosepi pojad aga, ehkki sündinud Egiptuses ja Jaakobi järeltulijate teine põlvkond, saavad endale oodatust kõrgemad kohad. Praegu on nad 17-aastased noored mehed, kes seisavad oma vanaisa Jaakobi juures ja kuulavad teda. Ja Jaakob jätkab oma mälestuste jutustamist.

48:7 Kui ma Mesopotaamiast tulin, suri mul Raahel Kaananimaal, tee peal, kui veel tükk maad oli minna Efratasse. Ja ma matsin tema Efrata tee äärde, see on Petlemma.”

Nimi "Petlemm" tuletab meile otsekohe meelde jõulud ja meie Päästja sündimise. Jaakobile meenutas see koht tema armsaima naise surma.

Siis aga märkab Jaakob Joosepi poegi.

48:8–10 Kui Iisrael nägi Joosepi poegi, siis ta küsis: „Kes need on?” Ja Joosep vastas oma isale: „Need on mu pojad, keda Jumal mulle siin on andnud!” Siis ta ütles: „Too nad minu juurde, et ma neid õnnistaksin!” Aga Iisraeli silmad olid vanadusest tuhmid ja ta ei näinud enam. Siis Joosep viis nad tema juurde ja tema andis neile suud ning süleles neid.

Tegelikult oli Jaakob Joosepi poegi viimase 17 aasta jooksul näinud kindlasti korduvalt. Nüüd aga oli tema nägemine nõrgaks jäänud, nagu omal ajal tema isal Iisakil ja nagu sageli vanadel inimestel üldse. Seetõttu pidi ta küsima, kes need noormehed on.

48:11–12 Ja Iisrael ütles Joosepile: „Ei oleks uskunud, et saan näha su nägu, aga vaata, Jumal on mind lasknud näha ka su järglasi.” Siis Joosep võttis nad ära tema põlvilt ja kummardas silmili maha.

Neist Jaakobi sõnadest võib välja lugeda mõtte: "Uskumatu, kui hea on Jumal mulle tegelikult olnud!" Sellise tõdemuseni on jõudnud mõnigi jumalakartlik inimene siis, kui oluline osa maisest teekonnast on juba selja taga. Kui oled noor, siis tahad palju saavutada, ja see on ka normaalne. Selline oli Jaakobki oma nooruses. Hiljem aga hakkad märkama, et hoopis olulisem, kui enda saavutused ja võidud, on Jumala arm, mis on sind elu jooksul saatnud. Ja võib-olla kõige olulisem on see, et see arm kandis ja saatis sind ustavalt ka siis, kui sinust enesest polnud ei võitlejat ega võitjat.

Jumala soosingut nimetatakse Jumala õnnistuseks, ja see on midagi niisugust, mida saab üksteisele soovida, mida saab Jumalalt paluda ja ka üksteisele edasi anda.

Muide, paneme veel tähele üht kõnekat seika. Joosep on praegu terves Egiptuses tähtsuselt teine mees. Tema isa aga on juba 147-aastane rauk, kes isegi korralikult enam ei näe. Kuidas peaks Joosep oma isasse suhtuma? Meie võib-olla suhtuksime kas üleolevalt või kaastundlikult: kui tema oli oma elus kõigest karjakasvataja, siis mina olen peaminister! Kas mul poleks põhjust rinda ette lüüa ja rääkida, mis elu tegelikult ilmas käib?

Või siis võtame seisukoha, et heietagu vanur pealegi oma mõtteid ja mälestusi. Elame selle üle ja tegutseme nii, nagu meie meelest on õigem ja parem!

Aga mida tegi selle asemel Joosep? − Me lugesime, et ta kummardas maani! Egiptuse peaminister kummardab maani oma vana isa ees! Siin on meile, nagu öeldakse, puust ja punaselt ette tehtud, mida tähendab neljas käsk: "Austa oma isa ja ema, et su käsi hästi käiks ja sa kaua elaks maa peal!"

Ja Joosep mitte ainult ei austanud nõnda oma vana isa, vaid kasutas ka juhust, et lasta tal õnnistada oma poegi.

48:13–14 Ja Joosep võttis nad mõlemad, Efraimi oma paremale käele, Iisraelist vasakule poole, ja Manasse oma vasakule käele, Iisraelist paremale poole, ja viis nad tema juurde. Aga Iisrael sirutas oma parema käe ja pani Efraimi pea peale, kes oli noorem, ja oma vasaku käe Manasse pea peale; ta pani oma käed ristamisi, sest Manasse oli esmasündinu.

Normaaljuhul soovivad vanemad oma lastele alati õnne, head käekäiku, edu, kordaminekut, tugevat tervist ja muud niisugust. Ja see on täiesti loomulik. Ka õnnistamise puhul on tegemist kõigi sarnaste asjade soovimisega, aga siin on tegemist millegi veel palju enamaga. Nimelt, kui tavalise hea soovi taga on lihtsalt inimene ja tema soojad tunded ning soovid, siis õnnistamise puhul on sellesse kõigesse kaasatud ka Jumal. Jumal aga on see, kellel on küllalt väge ja võimalusi, et öeldud soovid ka tegelikult ellu viia. Selles ongi õnnistamise vahe, võrreldes tavaliste heade soovidega.

Ja loomulikult on õnnistamine ka hoopis ulatuslikum − ta hõlmab mitte ainult maiseid väärtusi, vaid ka vaimulikke. Ta toob inimese ellu Jumala enese koos kõikide tema väärtuste ja võimalustega. Ja juhul, kui inimene on sellele õnnistusele avatud, st kui ta sisemiselt ennast selle ees ei sulge, kui ta ei ütle: "Ma tegelikult ei taha seda", siis hakkavad need soovid ja õnnistused tema elus ka toimima ja vilja kandma. Tegelikult toimivad need sageli isegi inimese enda tahtest hoolimata, aga sel juhul on nende toimimine muidugi raskendatud.

Niisiis, kui Joosep laseb oma isal oma poegi õnnistada, siis on tema soov tegelikult, et nad saaksid osa tema isa vaimulikust pärandist. Aga taas me nägime üllatavat asja, mida oleme kohanud juba varemgi − noorem seatakse vanemast ettepoole. Tavaarusaam oli, et esmasündinud poeg on kõige tähtsam, kõige tugevam ja kõige parem. Ja

loomulikult kuulub talle ka parim osa õnnistusest ja pärandist. Ja kuna parem käsi on enamasti parem, nagu juba tema eestikeelne nimigi ütleb, siis tahtis Joosep seada oma pojad Jaakobi ette nö õiges järjekorras − nii, et vanem poeg jääks tema parema käe alla. Jaakob aga asetab oma käed risti, et õnnistada parema õnnistusega nooremat!

Kui hiljem vaatleme 4. Moosese raamatust, millises järjekorras Iisrael liigub, minnes Egiptusest tõotatud maale, siis näeme, et Manasse kõnnib koos Efraimi lipkonnaga (4Ms 2:18−21). Võib-olla kõige tuntum Efraimist sündinud Piibli isik oli Joosua, kes juhtis tõotatud maa vallutamist.

48:15−16 Ja ta õnnistas Joosepit ning ütles: *„Jumal, kelle palge ees mu isad Aabraham ja Iisak on rännanud, Jumal, kes on olnud mu karjane kogu mu elu kuni tänapäevani, ingel, kes mind on päästnud kõigest kurjast, õnnistagu neid poisse; neid nimetades nimetatagu minu nime ja mu isade Aabrahami ja Iisaki nime! Ja nad siginegu rohkesti keset maad!”*

Jaakob tunnistab Joosepile, et peamine tema elus on olnud Jumala arm ja kaitse. Jumal ise on olnud tema karjane terve tema elu jooksul ja Jumala ingel on päästnud teda kõigest kurjast. Ja Jaakobi õnnistus tähendab, et Joosepi poegade elus oleks ligi seesama Jumal, kes on olnud ligi juba tema vanaisale ja isale, samuti kui temale endalegi. Võiksime seda sõnastada ka nõnda, et seesama Jumal olgu ka nende karjane ja seesama ingel kaitsku ka neid. Kas pole ilus pärand lastelastele?

Nüüd aga näeme, et Joosep arvas olevat oma isa milleski siiski eksinud.

48:17−19 Aga kui Joosep nägi, et ta isa oma parema käe asetas Efraimi pea peale, siis ta pani seda pahaks ja haaras kinni oma isa käest, et seda Efraimi pea pealt tõsta Manasse pea peale. Ja Joosep ütles oma isale: „Mitte nõnda, mu isa, sest see on mu esmasündinu! Pane oma parem käsi tema pea peale!” Aga ta isa keeldus ja ütles: „Ma tean, mu poeg, ma tean, ka tema peab saama rahvaks ja temagi peab olema suur! Ometi peab ta noorem vend saama temast suuremaks ja selle sugu olema rahvarohke!”

Joosep arvas, et Jaakob on oma halva nägemisvõime tõttu millestki valesti aru saanud, aga ta eksis. Jaakob ei nõustunud Joosepi palve peale nö "viga parandama". Mispärast? Kas võiks üks võimalik vastus olla Hb 11:21: "Usus õnnistas surev Jaakob Joosepi mõlemat poega ja kummardas Jumalat oma kepi najal." ?

Kui inimene palvetab või ka palvetades õnnistab, siis ta ju kasutab ja väljendab oma usku. See tähendab, et Jaakob tegi uskudes seda, mis ta tegi. Aga usu läbi näeb inimene kaugemale, kui mõistuse abil. Sest usu läbi on inimene ühenduses Jumalaga ja Jumal saab tema mõtteid juhtida. Ja niiviisi võib poolpime või koguni täiesti pime inimene näha usu läbi rohkem, kui näevad need, kes on silmad korras. Sest Jumala riigis on asjad väga sageli teisiti, kui siin maailmas ollakse harjunud. Seetõttu võib Piiblis mõnigi kord näha, et Jumal tegutseb teisiti, kui inimesed oleksid oodanud.

Ka Jaakob ise oli noorem vend, kes omal ajal oli seatud oma vanemast vennast ettepoole. Nüüd teeb ta samamoodi Joosepi poegadega. Ja kui tuletame meelde Taavetit, kes kord salviti terve Iisraeli kuningaks, siis tema oli oma kaheksa venna hulgas kõige noorem. Ka see oli olukord, kus kõik inimesed oleksid teinud teistsuguse valiku, kui tegi Jumal. Miks nii, selle kohta ütleb Jumal ise seal, et tema näeb asju teisiti, kui näevad inimesed − inimesed näevad ja hindavad ainult välist, seda, mis on silma ees, Jumal aga näeb inimese sisemusse, tema südamesse, ja hindab seda. Selle põhjal teeb Jumal ka oma valikud.

Järelikult, asjade õigeks nägemiseks − nõnda nägemiseks, nagu Jumal neid näeb − on meil hädasti vaja Jumala enese valgust, st ennekõike tema enda sõna. Ja usk ei ole kunagi mõeldud toimima nõnda, et inimene, kes arvab end olevat asjatundja, võtab Jumala sõna ja kasutab seda vastavalt oma arusaamistele. Niiviisi tegid Jeesuse ajal need professionaalid, kes lõpuks lõpetasid tema risti löömisega, sest nad pidasid teda Jumala pilkajaks.

Sellega seoses tuleb öelda, et vaimulik pimedus on üks äärmiselt ohtlikku liiki pimedus, sest ta arvab end olevat asjatundja, tegelikult aga on pime nii Jumala kui tema tahtmise suhtes. Ja kui talle on antud ka võim ja meelevald, nagu Jeesuse ajal oli antud Jeruusalemma vaimulikule juhtkonnale, siis kasutab ta seda mitte Jumala tahte, vaid oma tahte elluviimiseks. Ja see võib osutuda Jumala tahtele risti vastupidiseks.

Hoopis teine lugu on aga inimesega, kes nii nagu Jaakob on oma pika elu jooksul õppinud Jumalat tegelikult tundma. See on inimene, keda Jumala Vaim saab juhtida ka tegelikult, mitte ainult teoreetiliselt. Selline inimene näeb asju Jumala silmadega ja Jumala seisukohalt − loomulikult ainult sealtmaalt, kus Jumal on neid talle ilmutanud. Selline inimene mitte lihtsalt ei too oma soove palves Jumala ette, vaid ta on palves ka Jumala Vaimu poolt juhitav. Ta ei tea ise, mida ja kuidas paluda, aga see Jumala Vaim, kes elab tema sees, juhib teda ja palvetab tema sees ning juhib ka seda inimest palvetama hoopis sügavamalt, kui see inimene ise kunagi suudaks või oskaks. Paulus ütleb selle kohta Rm 8:26−27: "Samuti tuleb ka Vaim appi meie nõtrusele: me ju ei tea, kuidas palvetada, nõnda nagu peab, kuid Vaim ise palub meie eest sõnatute ägamistega. Aga südameteuurija teab, mida Vaim taotleb, sest Jumala tahtmise järgi palub ta pühade eest."

Just midagi sellist koges ilmselt ka Jaakob, õnnistades Joosepi poegi, kuigi seda siin otse ei öelda. Ta silmad ei näinud enam hästi, aga ta südame vahekord Jumalaga oli õige, ja seepärast juhtis Jumal teda nõnda tegema, nagu ta tegi. Ta õnnistas Joosepi poegi teisiti, kui seda oleks pidanud tegema inimlike traditsioonide ja mõistuse kaalutluste kohaselt.

Ka Jeesus ütles, et Jumala riigis on viimaseid, kes saavad esimesteks, ja on esimesi, kes jäävad viimasteks − loomulikult mitte sellepärast, et Jumal tahaks esimesi kiusata või viimaseid soosida, vaid lihtsalt sellepärast, et ta näeb asju nii, nagu need tegelikult on, ja seab need ka õigesse järjekorda. Aga inimese mõistuslikud kaalutlused võivad viia väga harva Jumalaga samadele järeldustele, kui need üldse seda kunagi teevad.

Aga tasakaalustuseks tahaksin öelda ka midagi muud. Ei maksa nüüd arvata, et näiteks üsna noorte ja algajate kristlaste usuline innukus ja kohati võib-olla isegi fanatism oleksid kindlasti paremad. Innukus on küll hea asi ja edasiviiv jõud, aga samas on ta alles toores ja kogenematu. Vaimulik küpsus ja tegelik Jumala tundmine on siiski hoopis midagi muud, kui lihtsalt agarus ja innukus. Seepärast arvan, et noored kristlased, hoolimata oma innukusest ja elavatest kogemustest Jumalaga, teeksid targasti, kui nad suhtuksid vanematesse kristlastesse samamoodi, nagu suhtus Joosep oma eakasse isasse. Vaimulikult terve ja normaalne kogudus vajab ja hindab nii noorte indu ja energiat kui ka vanade kogemust ja tasakaalukust. Nendes mõlemas ilmneb Jumala Vaimu töö ja ainult kokku annavad nad tõelise õnnistuse.

−−−−−

Jaakob ei ole oma õnnistamist veel lõpetanud.

48:20−22 Ja ta õnnistas neid sel päeval, öeldes: *„Sinu nimel õnnistatagu Iisraelis, öeldagu: Jumal tehku sind Efraimi ja Manasse sarnaseks!" Nõnda seadis ta Efraimi Manassest ettepoole.*

Ja Iisrael ütles Joosepile: „Vaata, ma suren, aga Jumal on teiega ja viib teid tagasi teie isade maale. Ja ma annan sulle ühe mäeseljandiku rohkem kui su vendadele, mille olen mõõga ja ammuga võtnud emorlastelt."

Nendes Jaakobi sõnades võib näha kõigepealt tema kindlat usaldust Jumala tõotuste vastu, mis ta on andnud juba ammu. Aga tegemist võib olla ka prohvetliku sõnaga, mille Jumal annab talle sel hetkel. Nii või teisiti, Jaakobi pilk ulatub sel hetkel sadade aastate taha, nägema, kuidas tema järeltulijad lähevad tagasi tõotuste maale.

Miks võib järeldada, et tegemist on prohvetliku sõnaga? − Sellest, et Jaakob räägib siin mäeseljandikust, millest Jumal pole tõotustes varem rääkinud. Millega võib siin tegemist olla? Sõna "mäeseljandik" on heebrea keeles *šekem*, mis võiks tähendada ka Sekemi linna. Seal panid Jaakobi pojad omal ajal toime veresauna oma õe vägistamise pärast. Sellest aga ei võtnud Jaakob ise osa ega jäänud ta sinna ka kauemaks elama. Seetõttu võib olla, et võitlus, millest siin räägitakse, on seotud sündmustega, millest Piibel meile mujal ei räägigi. Aga et Iisraeli rahvale on see koht tuntud, seda võime järeldada Jh 4:5-st, kus öeldakse, et Jeesus tuli Samaaria küla juurde, mida hüütakse Sühhariks. maatüki lähedale, mille Jaakob oli andnud oma pojale Joosepile. Kui Iisraeli rahvas kord läheb Egiptusest oma tõotuste maale, siis saavad need alad Joosepi poja Manasse suguvõsa aladeks.

Nii et Jaakobi sõnad polnud lihtsalt sõnad, vaid Joosepi järeltulijad ka said selle, mis Jaakob oli neile tõotanud.

_____

Jaakob lamab oma surivoodil Egiptuses, Gooseni maakonnas. Enne oma surma tahab ta veel õnnistada kõiki oma poegi. Ja igale oma pojale on tal varuks erinevad õnnistussõnad. Need õnnistussõnad, mis on ühtlasi ka hüvastijätusõnad, väljendavad ka väga hästi iga poja iseloomu. Sedasama iseloomu näeme hiljem ka suguharudes, mis neist poegadest on sündinud. Üks Prantsuse juudist kunstnik, sürrealist Marc Chagall, on nende salmide põhjal maalinud teose, mis asub Jeruusalemmas, Hadassah haigla sünagoogis. See teos kujutab kahtteist Iisraeli suguharu. Näiteks Daaniga seoses on seal kujutatud madu, mis sümboliseerib tabavalt selle hõimu kavalust.

Õnnistus, mille Jaakob annab surivoodil oma poegadele, on dramaatiline just seetõttu, et see on prohvetlik. Juba üldiselt räägib inimene oma surivoodil tavaliselt asju, mis on tähtsad ja mis vastavad tõele. Mõnikord paljastatakse ka niisuguseid tõdesid, mida varem pole keegi teadnud. Kahekordselt tähtsaks ja tähelepanuväärseks teeb aga Jaakobi õnnistuse oma poegadele see asjaolu, et ta oli Jumala enese poolt valitud olema nende esiisa. Seetõttu pole ime, kui Jumal tema suu läbi ka nendele tulevikku ennustab.

Ühtlasi väljendavad need sõnad Jaakobi suurt usku ja usaldust Jumala vastu. Ta oli koos oma poegadega elanud juba 17 aastat Egiptuses, aga ta rääkis neile kõhklemata ajast, mil nad elavad juba tõotatud maal, kus sel ajal elasid alles kaananlased.

49:1 Ja Jaakob kutsus oma pojad enese juurde ning ütles: *„Tulge kokku, siis ma kuulutan teile, mis teiega sünnib tulevasil päevil!*

Jaakob isegi teadis juba enne, kui ta hakkas oma poegi õnnistama, et nüüd tuleb jutt tulevastest aegadest ja päevadest. Ta ei räägi siin mitte ainult sellest, milline on Iisraeli rahva käekäik üldiselt, vaid praktiliselt ennustab iga kaheteistkümne suguharu saatust eraldi. Ja vabalt võib olla, et suur osa nendest ennustustest on küll juba ajaloos täitunud, aga seal on ka veel asju, mis ootavad alles täitumist.

Nende sõnade näol on tegemist ühelt poolt prohvetliku ettekuulutusega ja teiselt poolt õnnistamisega. Kuidas ennustus ja õnnistus kokku langevad, selle kohta tuletame meelde näiteks seda, kuidas Iisak õnnistas omal ajal

Eesavit. Eesav pidi elama kuival maal ja oma mõõga varal. Ka see õnnistus täitus Eesavi ja tema järglaste elus. See oli nii õnnistus kui ka ennustus. Patriarhide puhul võime näha, et õnnistamine ja tuleviku ettenägemine langevad küllaltki kokku. Võiks öelda, et Jaakob näeb Jumala Vaimu läbi oma poegades kasvamas teatud idusid, ja seda kasvu ta õnnistabki.

Ja asjal on veel teinegi külg. Sõnadel on nimelt loov jõud. Jumala sõnade puhul on see jõud absoluutne. Seda näeme nii maailma loomises kui ka eriti Jeesuse sõnade puhul − mis Jumal ütleb, see nõnda ka sünnib. Ja siin pole põhimõttelist erinevust, kas Jumal ütleb seda nö otseselt või siis mõne oma prohveti suu kaudu − tegemist on ikkagi sellesama Jumala sõnaga, mis loob tegelikkust ja viib täide tema plaanid.

See kehtib ka inimese kohta, ainult mitte sellisel määral. Ka inimene kõigepealt koostab plaanid, siis ütleb need välja, vähemalt endamisi, ja alles seejärel asub tegutsema. Seetõttu on paljudes kultuurides ka inimeste sõnadele ja eriti ennustustele omistatud suurt tähtsust. Seda sellepärast, et on nähtud ja kogetud, et sõnad saadavad midagi korda ja kujundavad tulevikku.

Mõtleme sellele ka siis, kui räägime oma lastest ja nende tulevikust. Milliste sõnadega õnnistame või neame, kiidame või laidame neid, see võib avaldada nende elule väga suurt mõju. Niisiis, hinnakem ja jälgigem oma sõnu!

PKK0070 1Ms 49:2 − 28

Jaakob õnnistab poegi

Jaakobil on selja taga pikk eluaeg − 147 aastat. Tema elukäiku jälgides oleme jõudnud 1. Moosese raamatu 49. peatükki. Nüüd on ta voodis ja varsti saabubki tema surm. Aga enne oma surma on ta kutsunud enda juurde veel kõik oma pojad ja tahab neid õnnistada. Eelmises saates nägime, kuidas ta õnnistas Joosepi poegi − niisiis oma lapselapsi − Efraimi ja Manasset. Tänases saates on järg ülejäänud laste − tema enda poegade käes. Juba eelmises saates sai loetud 49. peatüki esimene salm, mis kirjeldas, kuidas Jaakob kutsus kokku oma pojad, lubades neile kuulutada seda, mis sünnib nendega tulevasil päevil. Niisiis on Jaakobi õnnistus ühtlasi tulevikuennustus.

Jaakob jätkab.

49:2 ***Kogunege ja kuulge, Jaakobi pojad, võtke kuulda Iisraeli, oma isa!***

See, mida Jaakob järgnevalt ütleb, väärib erilist tähelepanu. Sellepärast on antud kohe alguses selline üleskutse. Enne surma ei räägita enam tühjast-tähjast, vaid kõige olulisematest asjadest. Sellepärast on siit ilmast lahkuva inimese viimastele sõnadele pööratud alati väga suurt tähelepanu. Sageli sisaldavad need ka testamenti − lahkuja viimset tahet. Jaakobi viimased sõnad on kirja pandud Piiblisse, et need oleks lugeda kõikidel järeltulevatel põlvedel. Siin toodud ennustused käivad mitte ainult poegade endi kohta, vaid ka nende järeltulevate põlvede kohta.

Siin, 2. salmis, nimetas Jaakob end Iisraeliks. See on nimi, mille ta sai Jumalalt eneselt Jabboki jõel, kus toimus üks tema elu kõige tähtsamaid kohtumisi Jumalaga. Ta istub voodil, toetudes oma sauale, nagu Kirjast heebrealastele võime lugeda, ja alustab poegade õnnistamisega. Esimesena saab õnnistuse kõige vanem poeg.

49:3–4 ***Ruuben, sina oled mu esmasündinu, mu rammu ja sigitusjõu esikpoeg, väljapaistev väärikuselt ja väljapaistev võimult. Veena oled sa vooganud – esikohale sa ei jää, sest sa tõusid oma isa sängi! Sel korral sa rüvetasid selle, sina, kes tõusid mu voodile.***

Jaakobi esimesed sõnad Ruubenile on väga kiitvad ja paljutõotavad. Võib kujutleda, kuidas Ruuben rinna ette lööb ja uhkust tunneb. "Väljapaistev väärikuselt, väljapaistev võimult!" Kes ei tahaks niisugune olla! Siis aga tuleb külm dušš: "Sa ei jää esikohale, sest sa tõusid oma isa sängi ja teotasid selle!"

Kui ebameeldiv ja häbi võib küll inimesel olla niisugusel hetkel! Elu üks tähtsamaid ja ilusamaid hetki − ja siis äkki meenutatakse sulle üht kõige halvemat asja, mis sinu elus on juhtunud. Mida võis Ruuben mõelda sel hetkel, kui ta hulk aastaid tagasi magatas oma isa liignaist Billat? Võib-olla ei mõelnud ta eriti midagi. Võib-olla mängis elu talle selle juhuse nö poolkogemata kätte. Niiviisi juhtub vist paljudel kordadel ka tänapäeval, ja sellisel puhul mõtleb üks tavaline mees sageli: miks mitte juhust kasutada, kui võimalus on olemas? Kindlasti hellitatakse seejuures ka lootust, et see ei tule välja, sellest ei saada teada.

Aga see lootus on küll äärmiselt tühine. Nagu mäletame, Jeesus ütles kord: "Ei ole midagi varjatut, mida ei saadaks teada."

Ruuben võis ka mõelda: "No hea küll, juhtus, ja no mis siis?" Võib-olla elas ka Ruuben hulk aastaid lootuses, et sellest pole midagi, ehkki see oli juba ammu välja tulnud. Aga täna, otsustaval hetkel, mil Ruuben võtab vastu oma isa õnnistuse, selgub, et sellel tema ammusel teol on otsustav mõju tema õnnistusele ja ka tulevikule. Ta oli sündinud esimesena ja tema elus oleks olnud esmasündinu eesõigused ja õnnistus, aga nüüd, selle teo tõttu ei saa ta jääda esimeseks.

Siin me näeme tegelikult möödapääsmatult kehtivat vaimulikku seaduspära: kõigil meie tegudel on oma mõju ja tagajärjed. Ja meie teod kujundavad ühtlasi meie tulevikku ja saatust.

Siin on mõtlemisainet meile kõigile. Mis saab sellel meie elu kõige pidulikumal hetkel, mil me kohtume Jumalaga, kui siis äkki selgub, et meie elus on sellised asjad, mida pole patuna üles tunnistatud ega andeks saadud? Võib-olla oleme elanud koos nende asjadega aastaid ja lootnud, et sellest pole midagi. Nüüd aga selgub, et sellest sõltub meie terve igavikuline saatus! …

Arvan, et sellel põhjusel ongi kurat korraldanud elu meie jumalatus maailmas nõnda, et vabasid seksuaalvahekordi ja suhteid reklaamitakse kõikidel võimalikkudel viisidel. Kurat nimelt teab, et see on üks kõige tõhusamaid ja kindlamaid viise rikkuda inimeste tulevikku. Ja seda kahes mõttes − hävitatud saavad nii usalduslikud ja lähedased peresuhted kui ka inimese igavikuline tulevik.

–––––

Jaakob ütles, et Ruuben on olnud otsekui voogav vesi. Siinkohal kasutatud heebreakeelne sõna tähendab tegelikult mässavat ja vahutavat vett. Ja see on väga huvitav sõna, sest see tähendab ühtaegu nii metsikust kui ka nõrkust. Kas pole väga tabav iseloomustus seksuaalsele taltsutamatusele? − ühtaegu nii vahutav ja metsik kui ka nõrk, sest ta ei suuda ennast ohjeldada. Tuleb võimsalt nagu vesi ja ka mässab ning vahutab, nagu vesi. Tegelikult on see vist üks inimliku loomuse põhilisi omadusi, mitte ainult seksuaalalal − samaaegselt nii tugev kui ka nõrk. See ilmneb väga selgelt ka seal, kus ülemus kärgib alluvate peale, tugevad kiusavad kambas ühte nõrgemat või vanemad sõimavad lapsi, sest tegelikult nad ei oska neid kasvatada ega distsiplineerida.

Võib-olla nägi Jaakob Ruubenis ka iseenda peegeldust − üsna sarnane oli ta ka ise olnud noorena. Tema varasemas elus on küllaltki palju ebakindlust ja kõigi vahenditega enda eest võitlemist ja seismist. Eesti vanasõnagi ütleb, et käbi ei kuku kännust kaugele. Ühel nõrkusehetkel oli Ruuben oma himule järele andnud ja nüüd selgus, milline oli selle hind. Ruubenil oli kõigi oma vendade hulgas parim lähtepositsioon, aga ta kaotas selle. Ta ei elanud vastavalt oma parimatele võimetele ja võimalustele.

Siinkohal ei saa jätta mõtlemata ka iseendale. Kuivõrd olen mina elanud vastavalt võimetele ja võimalustele, mis mulle on antud, ja kuivõrd olen neid maha mänginud? Kui tugev ja kui nõrk samaaegselt olen mina?

Õnneks on meil olemas armuaujärg ja meie Issand Jeesus Kristus, kelle ette võime minna kõigi oma nõrkuste ja puudustega, neid tunnistades ja paludes, et tema meile andestaks ja ka meid parandaks.

Otsustusvõimetust näeme Piiblis ka Ruubeni järeltulijate osas vähemalt ühel juhtumil. Kohtumõistjate raamatus on lugu, kus Iisrael sõdis kaananlastega, kelle juhiks tol korral oli Siisera. Talitades naisprohvet Deboora juhiste kohaselt, sai Iisrael tookord võidu, aga Ruubeni suguharu ei võtnud sellest võitlusest osa. Deboora võidulaulus öeldakse sel puhul Km 5:16: "Miks jäid istuma sadulakorvide vahele, kuulama karjaste vilesid? Ruubeni rühmadel olid suured arupidamised." Võiks ka öelda: otsustamatus otsustaval hetkel. Seda nii siis, kui tuleks öelda: "Ei, ma ei lähe valesse voodisse!" kui ka siis, kui tuleks öelda "Jah, nüüd on aeg tegutseda!"

Selline on inimene, kes näib olevat tugev, tegelikult aga on sisemiselt nõrk. Ta võib esineda nö "kõva mehena" teatud olukordades, tegelikult aga ei saa teda usaldada.

_____

Jaakob jätkab oma kõnet. Tema kaks järgmist poega on Siimeon ja Leevi.

49:5 ***Vennaksed Siimeon ja Leevi, nende noad on vägivalla riistad.***

Ka Siimeoni ja Leevi minevikus on väga musti sündmusi. Kui vägivaldsed nad on, see selgus Sekemis, kui nende õde Dina oli vägistatud ja nad kättemaksuks tapsid kõik linna mehed. Piibel ei räägi, et Jaakob oleks tol korral oma poegi noominud. Sel hetkel ja selles asjas ületas ka Jaakobi nõrkus tema tugevuse. See aga ei tähenda veel, et poegade teo tähendus oleks kuidagi muutunud või et sel poleks mingit tähtsust olnud. Nüüd saab see ka välja öeldud.

49:6–7 ***Nende nõusse ei astu mu hing, nende seltsiga ei liitu mu süda. Sest oma vihas nad tapsid mehi ja meelevallatuses halvasid härgi. Olgu neetud nende kange viha ja nende metsik raev! Ma jaotan nad Jaakobis ja hajutan Iisraelis!***

Iisraeli hilisem ajalugu näitab, et need kaks hõimu tõepoolest segunesid teiste hõimudega. Siimeoni hõim segunes peamiselt lõunapoolse Juuda hõimuga, aga ka maa põhjaosas elavate hõimudega. Veelgi rohkem segunes Leevi hõim − leevilasi oli kõikide teiste hõimude hulgas. Kõige rohkem mõjutas seda muidugi see, et Leevi suguharust sai preestrite suguharu.

Siinkohal tekib küsimus, kuidas tegi Jumal ühe nii julma mehe järglastest preestrite suguvõsa. Sellest suguvõsast sündis muuhulgas ka Mooses, kes alustas omal ajal sellega, et tappis egiptlasest orjakupja. Miks Jumal nii teeb?

Vastuseks tuleb öelda, et me ei tohi segi ajada kahte asja. Üks on see, kuidas me oma tegude ja valikutega kujundame omaenda elu, saatust ja tulevikku, hoopis teine asi aga on Jumala kutsumine, pääste ja valik. Kui jutt on

Jumala kutsumisest, päästest ja valikust, siis ei põhine see kunagi inimese enda headel omadustel. Pigem vastupidi. Uues Testamendis öeldakse meile, et mis maailma silmis, st inimlikult võttes, midagi ei olegi, selle on Jumal kutsunud ja valinud, selleks et jätta häbisse teised, kes midagi on. Jumal on professionaal kasutama oma töös inimesi, kes selleks ei sobi. Missugune inimene valiks näiteks nii, nagu valis Jeesus oma 12 jüngrit − üsna juhuslikkudest kohtadest ja seltskondadest; inimesed, kellel pole eelnevalt suuremat haridust ega silmaringi, kes pole maailmas palju ringi käinud ega elu näinud, kel pole mitte mingeid erilisi suuremaid võimeid või eeldusi − ja nendele inimestele ning nende järglastele antakse hiljem ülesandeks muuta terve maailm! Nende muutjate hulka võeti hiljem ka tõsine kristlaste tagakiusaja Saulus.

Kristlastena peame tegelikult alati arvestama kahe suure ja olulise asjaga. Üks on meie enda inimlik kõlbmatus ja piisamatus, teine aga − Jumala arm, mis ületab igasuguse kõlbmatuse ja piisamatuse. Kui esimene sulgeb meie eest kõik võimalused ja väljavaated jumalikule tulevikule, siis teine avab meile kõik võimalused ja väljavaated, hoolimata kõigest, mis on selja taga.

Samuti tuleb öelda, et kui Jumal oleks saanud oma teenijateks valida ainult need inimesed, kellel on laitmatu minevik nii endal kui ka oma esivanemate poolest, siis väga tõenäoliselt ei oleks Jumalal maailmas üldse inimesi, keda ta saaks oma tööle kutsuda ja seal kasutada. Millised väljavaated oleks minul või sinul, armas raadiokuulaja, kui meie pääste tee paneks kinni see, et keegi meie esivanematest on teinud kunagi ammu rasket pattu? Pattudel on küll oma mõju ja tähendus nii inimesele enesele kui ka tema järglastele, aga õnneks ei ole see mõju kunagi niisugune, mis välistaks Jumala kutsumise ja päästmise võimaluse.

−−−−−

See, et Leevi suguvõsa valiti preestrite suguvõsaks, näitab jälle kord Jumala armu. Jumala armuga kohtumine muudab inimese ja teeb isegi mõrvarist evangeeliumi kuulutaja. Ja nii nagu Leevi suguharu on hajutatud terve Iisraeli rahva hulka, nii on ka Uue Testamendi ajal kristlased − püha preesterkond, nagu Peetrus neid nimetab − hajutatud kogu maailma inimeste hulka (1Pt 2:5). Ka selle rahva hulka, keda Jumala sõna nimetab seal pühaks preesterkonnaks, on Jumal ise võtnud nii endisi hoorasid, vargaid kui ka mõrtsukaid. Püha preesterkond on nad aga sellepärast, et Jumal on kustutanud nende musta mineviku ja teinud nendest uue, pühitsetud rahva. Selle rahva liikmeks võib saada iga patune − ka kõige suurem, kui ta tuleb kogu oma patuse eluga Kristuse juurde ja laseb ennast temal uuendada.

−−−−−

Neljas Jaakobi poeg on Juuda. Õnnistus, mille Juuda saab, on pikk, lühem ainult Joosepi omast.

49:8 ***Juuda, sind ülistavad su vennad. Sinu käsi on su vaenlaste turjal, sind kummardavad su isa pojad.***

Nimi "Juuda" meenutab heebrea sõna joduu, mis tähendab tõlkes: "Nad ülistavad". Aga miks ülistatakse Juudat? See selgub ühest järgnevast salmist − Juuda suguharust sünnib Messias, kes võidab inimkonna vaenlase.

49:9–10 ***Juuda on lõvikutsikas − saagi kallalt, mu poeg, oled tõusnud. Ta on heitnud maha, ta lebab nagu lõvi, nagu metsik lõvi − kes julgeks teda äratada? Ei lahku valitsuskepp Juudastega sau tema jalgelt, kuni tuleb Juuda poeg Siilo, ja teda võtavad rahvad kuulda.***

Need salmid kuuluvad Vana Testamendi tähtsamate ennustuste hulka Jeesusest Kristusest. Kõigepealt räägib Jaakob Juudast kui maha heitnud lõvist. Lõvi on kuninglikkuse võrdpildiks ka Piiblis. Pilt maha heitnud lõvist räägib rahust ja turvalisusest, mille Messias toob oma rahvale. Samuti viitab kuningale sau, mis on võimu sümbol. Jeesus on

Kuningas, kellele on antud, nagu ta ise ütles pärast surnuist üles tõusmist, kõik meelevald taevas ja maa peal. Miski, mis toimub meie maailmas, ei toimu ilma tema loata.

Ka nimi "Siilo" tähendab rahu, puhkamist ja julgeolekut. Ja kümnenda salmi viimane rida ütleb, et see on keegi Juuda poeg, keda "võtavad rahvad kuulda" − *rahvad*, mitte ainult üks rahvas! Tõepoolest, ajaloos sai Juuda hiljem kuningriigiks, ja Juuda kuningate dünastia kestis mitu sajandit. Siin aga on juttu millestki rohkemast − nimelt kellestki, keda võtavad kuulda *rahvad*.

Samuti paneme tähele sõna "võtavad kuulda" − jutt ei ole alistamisest ja kuulekusele sundimisest, vaid autoriteedist, millele rahvad alluvad.

Aga õnnistus jätkub.

49:11−12 ***Ta seob oma eesli viinapuu külge, hea viinapuu külge oma eeslivarsa; ta peseb oma kuube veiniga ja oma vammust viinamarjade verega. Ta silmad on veinist hämused ja hambad piimast valged.***

Uus Testament räägib meile, kuidas Jeesus saabus Jeruusalemma − surema meie, inimeste pattude pärast, ratsutades eesli seljas. Seal sai ta omale verise riietuse − ta peksti üleni veriseks. Enne seda aga seadis ta püha õhtusöömaaja − oma ihu ja vere kogudusele vaimulikuks toiduks. Ka Js 63:2 räägib Päästjast, kelle riided on punased, otsekui surutõrres viinamarju sõtkuva inimese riided. See koht räägib Jeesuse teisest tulemisest, mil ta kohtunikuna maailma üle kohut mõistab. Esimest korda tuli Jeesus maailma kannatava teenijana, kes oma surmaga avas inimestele tee ellu. Teisel korral aga tuleb ta Kuninga ja kohtunikuna, kelle võimu näeb ja tunnistab igaüks ja kelle kohtuotsustega ka igaüks peab nõustuma.

Vein viitab Jeesusele veel ka seoses tema esimese imeteoga, mille ta tegi Kaana pulmas, kus ta muutis vee veiniks. See räägib sellest, et koos Jeesusega tuli maailma uus ajastu. Seetõttu polnud puhastusnõud vanal otstarbel enam vajalikud.

−−−−−

Edasi õnnistab Jaakob Sebuloni.

49:13 ***Sebulon elab mererannal, ta saab laevade rannikuks ja tema selg on pööratud Siidoni poole.***

Hiljem oli Sebuloni territoorium tõepoolest Iisraeli kirdeosas Vahemere ääres. Aga rohkem Sebuloni kohta midagi huvitavat ei öeldagi. Edasi kuuleme Issaskarist.

49:14−15 ***Issaskar on kondine eesel, kes lebab sadulakorvide vahel. Kui ta nägi head hingamispaika ja meeldivat maad, ta langetas oma turja koormat kandma ja sai tööorjaks.***

Ka Issaskari suguharu sai hiljem oma territooriumi Iisraeli põhjaosast. Neid tunti töökate inimestena. Aga ei Sebulon ega Issaskar kujunenud kunagi tähtsateks hõimudeks.

49:16−18 ***Daan mõistab kohut oma rahvale, üks Iisraeli suguharu on temagi. Daan on madu teel, rästik raja peal, kes salvab hobuse kandu, nõnda et ratsanik kukub selili.*** **Ma ootan päästet sinult, Issand!**

Daan on Iisraeli teiste suguharude hulgas midagi kummalist. Juba sündinud oli ta omal ajal Raaheli kadeduse tõttu tema orjatarist Billast. Tema kohta öeldakse siin, et ta on küll üks suguharu teiste hulgas, aga samas ohtlikult salakaval. On kummaline, et isa võrdleb üht oma poegadest maoga. Madu tähendab Piiblis sageli saatana tegevust.

Kummaline on seegi, et Ilmutusraamatu 7. peatükis, kus loetletakse üles Iisraeli rahva 12 suguharu, ei ole nende hulgas Daani. Maksab tähele panna ka Jaakobi hüüatust Daani õnnistamise lõpus: "Ma ootan päästet sinult, Issand!" Kas võib see viidata sellele, et Daani territooriumile rajati hiljem üks Iisraeli ebajumala kummardamise kohti? Või on põhjuseks midagi veelgi halvemat, mida me tänapäeval veel ei tea? Raske öelda. Jätame siia suure küsimärgi ja läheme edasi.

49:19 ***Gaad – röövjõugud ründavad teda, aga ta ise ründab neid, olles neil kannul.***

Gaadi suguharu territoorium oli hiljem Jordani jõest ida pool, Surnumere ja Geneetsareti järve vahel, umbes poole maa peal, Gileadi mägede läheduses. Sellest suunast tulid maale sageli röövjõugud, kellega Gaadil tuli sõdida.

49:20 ***Aaserilt tuleb rammus roog ja temal on anda kuninglikke maiuspalu.***

Aaser oli tõotatud maa kõige loodepoolsemas osas, Vahemere rannikul. Kuna nende lähimad välismaised naabrid olid foiniiklased, kelle peamine amet oli meresõit ja kaubandus, mõjus see kindlasti majanduslikult soodsalt ka Aaserile.

49: 21 ***Naftali on nobe emahirv, kes toob kuuldavale ilusaid sõnu.***

Naftali territoorium oli Aaserist ida pool − see suguharu elas praegusel Golani kõrgustikul. Kõrgmaa elanikena õnnestus neil ka säilitada oma rahvuslik omapära ja vabadus.

−−−−−

Kõige pikema õnnistuse osaliseks saab Joosep.

49:22 ***Joosep on viljapuu poeg, viljapuu poeg allikal, oksad ulatuvad üle müüri.***

Sellest viljast, mida Joosepi elu kandis, olid juba väga head osa saanud nii kõik tema vennad kui ka isa. Suure nälja ajal andis ta abi üle mitmesuguste piiride ja müüride. Joosepi poegade Efraimi ja Manasse territooriumid jäid Iisraeli keskele. Nende alade hulka jäid muuhulgas Samaaria mäed, aga samuti rannikutasandik Karmeli mäest lõuna pool.

Uus Testament räägib, kuidas Jeesus kohtus naisega Samaaria kaevu ääres. Ja see kohtumine oli väga viljakas − terve linn sai osa ärkamisest. Sealgi ulatusid vaimulikud viljad üle müüri ja tulid kasuks rahvale, keda juudid põlgasid.

49:23–25 ***Ammukütid ahistavad teda, ründavad ja rõhuvad teda, aga tema amb jääb kindlaks ja ta käsivarred on nõtked Jaakobi Vägeva abiga, Karjase, Iisraeli Kalju nime abiga, su isa Jumala abiga, kes sind aidaku, Kõigeväelise abiga, kes sind õnnistagu õnnistustega ülalt taevast, õnnistustega all asuvast põhjaveest, õnnistustega emarindadest ja üskadest!***

Joosepi suguharud kujunesid hiljem Iisraeli põhjariigi tähtsamateks suguharudeks. Sageli kasutataksegi nende nimesid, rääkides tervest põhjariigist. Efraim ja Manasse olid nende suguharude hulgas rahvaarvult kõige suuremad. Nii väljendus Jumala õnnistus nende üle juba rahvaarvus, nende suures sündivuses. Samuti olid Joosepi alad teistega

võrreldes veerikkamad − seal oli palju allikaid ja ka vihma sadas rohkem, kui mujal. Sellele viitavad õnnistused "ülalt taevast" ja "all asuvast põhjaveest".

49:26 ***Su isa õnnistused ületavad igaveste mägede õnnistused, ürgsete küngaste ihaldusväärsed annid. Need tulgu Joosepi pea peale, oma vendade vürsti pealaele!***

Nii seadis Jaakob Joosepi esimeseks. Samuti tuletas ta Joosepile meelde Jumala armu, mis ikka püsib. See oli tähtis meeldetuletus, sest tuli aeg, mil need hõimud juhtisid suure osa rahvast ebajumalateenistusse. Esmasündinul on suured õigused, aga ka suured väljakutsed. Eriti prohvet Hoosea raamat räägib väga kõnekalt, kuidas Jumal Efraimi lõpuni armastab ja kutsub.

_____

Lõpuks õnnistab Jaakob ka oma pesamuna, Benjamini.

49:27 ***Benjamin on kiskjalik hunt. Hommikul ta sööb saaki ja õhtul jaotab röövitut."***

Benjamini suguharu elas hiljem Jeruusalemma lähedal, Juuda naabruses. Ajal, mil teised suguharud Juudast lahku lõid ja riik niiviisi kaheks jagunes, jäi Benjamin Juuda liitlaseks.

Üllatav on Benjamini võrdlemine kiskjaliku hundiga. Aga Kohtumõistjate raamatu peatükid 19 − 21 räägivad küll midagi selle suguharu saagiahnusest ja hirmuäratavast loomusest.

49:28 Need kõik olid Iisraeli suguharud, neid oli kaksteist, ja see oli, mis nende isa neile rääkis, kui ta neid õnnistas: ta õnnistas igaüht temale kohase õnnistusega.

Sellega lõpeb Jaakobi poegade õnnistamise lugu. Hilisem ajalugu näitab, et Jaakob oli oma poegade iseloomu õigesti mõistnud. Või kas oli see tegelikult Jaakob? Vaevalt küll − pigem oli see Jumala Vaim, kes Jaakobi suu läbi rääkis ja tulevikku kuulutas.

On teada, et ka ühe perekonna lapsed võivad olla vägagi erineva iseloomuga. See, mida Jaakob oma poegadele siin ennustas, oli vägagi maine ja realistlik − nii, nagu seda on Piibel üldse. Ka meie elame kristlastena reaalses maailmas ja reaalsetes olukordades. Selles maailmas ja elus on meil igaühel oma käekäik ja saatus. Aga sellele kõigele lisaks on meil tänapäeval olemas veel ühed õnnistused, mida Jaakob oma poegadele pakkuda ei saanud − need on pääste õnnistused meie Issandas Jeesuses Kristuses. Need õnnistused on nii võimsad, et nad on murdnud kõik patu, surma ja kuradi meelevalla. Ja need õnnistused on avatud igaühele, kes tahab tulla Issanda Jeesuse Kristuse juurde neid vastu võtma, täiesti sõltumata minevikust ja mis tahes muudest teguritest.

PKK0071 1Ms 49:20 − 50:26

Jaakobi matused

Tänases saates jõuame 1. Moosese raamatuga lõpule. See raamat algas maailma loomisega. Edasi nägime, kuidas inimene paradiisiaias inimene mao ahvatlusel võttis ja sõi keelatud puust. Kuulsime, kuidas Jumal andis tõotuse, et Eevale sünnib kord järeltulija, kes purustab sellesama mao, st saatana pea. Samuti oleme näinud, kuidas Jumal selle oma tõotuse täitmiseks on hakanud ettevalmistusi tegema. Praeguse Pärsia lahe piirkonnast, Kaldea Urist kutsus ta

mehe, kellele ta andis tõotused maa kohta, rahva kohta ja õnnistuse kohta, mis on mõeldud kõikidele rahvastele. See mees, kellele hiljem anti nimeks Aabraham, kolis oma esialgsest kodust Kaldea Urist paari tuhande kilomeetri kaugusel asuvale Kaananimaale, mis pidi saama sündiva rahva kodumaaks.

Pärast pikka ootamist sündis Aabrahamile poeg Iisak, ja Iisakile omakorda Jaakob. Jaakobile aga sündis juba 12 poega, kellest põlvnebki Iisraeli rahvas. Oma elu viimased aastad elas Jaakob Egiptuses, kuhu ta kolis oma suurperekonnaga Kaananimaal valitseva näljahäda tõttu ja tänu Joosepile. Selline oleks väga lühidalt antud ülevaade 1. Moosese raamatu sisust.

Nüüd oleme Jaakobi surivoodi ääres. Enne oma surma õnnistas Jaakob oma poegi ja kuulutas neile tulevikku, aga samuti andis korraldused oma matuste kohta. Ta ei tahtnud saada maetud Egiptusesse, vaid soovis puhata oma viimast und sellel maal, mille Jumal oli tõotanud juba tema isadele. Nii kuulutab isegi tema haud järeltulevatele põlvedele, kuhu nad tegelikult kuuluvad.

49:29–32 Ja ta käskis neid ning ütles neile: „Mind koristatakse mu rahva juurde. Matke mind mu isade juurde koopasse, mis on hett Efroni väljal, sellesse koopasse, mis on Makpela väljal Mamre kohal Kaananimaal, mille Aabraham ostis koos väljaga hett Efronilt pärushauaks. Sinna on maetud Aabraham ja tema naine Saara, sinna on maetud Iisak ja tema naine Rebeka, ja sinna ma olen matnud Lea. Väli ja seal olev koobas on hettidelt ostetud.”

Jaakob tundis hästi oma suguvõsa ajalugu. Ei ole usutav, et nii varastel aegadel oleks seda talletatud kirjalikult. Sel ajal toimiti teisiti. Perekonnapea üheks tähtsaks ülesandeks oli hoolitseda, et järeltulevad põlvkonnad õpiksid tundma oma perekonna ajalugu ja päritolu. Kus kirjalikke ülestähendusi ei tehta, seal on ka inimeste mälu parem, sest ta on paremini treenitud. Eestimaalgi on vanasti osatud laulda peast pikki laule ja jutustada pikki lugusid. Semiitide kultuuri üheks oluliseks osaks on anda põlvkonnalt põlvkonnale muutumatult edasi esivanemate lugusid. Nii on see seal paljude hõimude hulgas veel tänapäevalgi. Meie oleme harjunud kõike üles märkima ja vajadusel paberi pealt järele vaatama. Ja me oleme kohe hädas, kui paberit käepärast ei ole. Selle tõttu võib meile tunduda raske uskuda, et pikki lugusid võidakse täpselt meeles pidada ja muutumatult edasi anda. Tegelikult aga ei ole isegi näiteks tänapäeva islamimaailmas sugugi haruldased inimesed, kes oskavad peast tervet Koraani. Meil, kristlastel ja läänemaalastel, oleks siit mõndagi õppida.

Lõigus, mida äsja lugesime, saime kuulda ka ühest faktist, millest varem pole juttu olnud. Nimelt ütles Jaakob, et Lea on surnud juba Kaananimaal, enne, kui Jaakob kolis Egiptusesse. Jaakob oli ta matnud Makpela koopasse. Tõsi küll, Lea surma võisime kaudselt märgata juba peatükis 46, kus oli toodud nende inimeste nimed, kes kolisid Egiptusesse – nende inimeste nimekirjas Lead ei olnud. Nüüd andis Jaakob oma matuste kohta korralduse kõikidele oma poegadele ühiselt. Juba varem oli ta andnud korraldused selles suhtes Joosepile.

49:33 Kui Jaakob oli oma poegadele käsu andnud, siis ta sirutas voodis oma jalad välja ja heitis hinge; ja ta koristati oma rahva juurde.

Viimased Jaakobi kohta öeldud sõnad näitavad, et juba Vanas Testamendis on peetud endastmõistetavaks, et inimese olemasolu ei lõpe sellega, kui lõpeb tema bioloogiline elutegevus. Ta "heitis hinge ja ta koristati oma rahva juurde", soomekeelses tõlkes: "ta võeti oma isade juurde". Juba Jaakobi vanemad olid surnud usus Jumalasse ja tema tõotustesse, et kord sünnib maailma Päästja. Jeesus Kristus ütles: "Ükski, kes elab ja usub minusse, ei sure alatiseks." Tegelikult ütles ka Jeesus selgelt, et Jaakob, Iisak ja Aabraham elavad. Mt 22:31–32 võime lugeda Jeesuse sõnu: "Aga surnute ülestõusmisest – kas te ei ole lugenud, mida Jumal teile on rääkinud: Mina olen Aabrahami Jumal ja Iisaki Jumal ja Jaakobi Jumal. Jumal ei ole surnute, vaid elavate Jumal.”

Aga kui inimene siirdub ajalikust maailmast igavikulisse maailma − tänapäevasemalt öeldes: ühest dimensioonist teise − siis mahajääjate osaks on tavaliselt lein.

50:1−2 Siis Joosep langes oma isa palge vastu, nuttis tema kohal ja suudles teda. Ja Joosep käskis oma teenistuses olevaid arste tema isa palsameerida; ja arstid palsameerisid Iisraeli.

Egiptlased olid palsameerimise asjatundjad. Parimaks tunnistuseks selle kohta on seal tänapäevani säilinud muumiad. Tõenäoliselt ei tunne uurijad veel tänapäevalgi kõiki egiptlaste palsameerimise saladusi.

Jaakob tahtis saada maetud Kaananimaale oma esivanemate juurde. Kui koidab kord ülestõusmise päev, siis tõuseb ta üles sealt. Me ei oska veel täpselt kujutleda, kuidas sellel päeval tegelikult kõik saab olema. Aga seda ütleb Uus Testament meile selgelt, et Kristuse pruut − st kõikidel aegadel elanud Jeesusesse uskuvad inimesed − tõmmatakse üles õhku, Jeesusele vastu, kui ta tuleb teist korda.

Oleks liialt ebakindel hakata koostama täpset skeemi ja ajakava sündmustest, mis ja millises järjekorras siis toimuvad. On aga võimalik, et Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi soov saada maetud tõotatud maale tuleneb soovist olla õiges kohas siis, kui selle Messia hääl, keda nad on oodanud, äratab üles kõik surnute ihud.

50:3 Selleks kulus nelikümmend päeva, sest nii palju päevi kulub palsameerimiseks; ja egiptlased nutsid teda seitsekümmend päeva.

Nagu näeme, on palsameerimine aeganõudev ja põhjalik töö. Tõenäoliselt tehakse seda mitmes järgus. Et ka egiptlased Jaakobit leinasid, võib tuleneda osalt kaastundest Joosepile ja osalt ka autoriteedist, mille Jaakob oli ise nende silmis omandanud. Aga samuti võib oma osa olla kindlatel välja kujunenud reeglitel, mida igas kultuuris leinamise puhul järgitakse. Nendele viitavad ka järgmised salmid.

50:4−9 Kui tema nutupäevad olid möödunud, siis Joosep rääkis vaarao hoovkonnaga, öeldes: „Kui ma nüüd teie silmis olen armu leidnud, siis rääkige vaarao kõrva ees ja öelge: Minu isa laskis mind vanduda, öeldes: Vaata, ma suren. Mata mind mu hauda, mille ma enesele olen kaevanud Kaananimaal! Ma tahaksin nüüd minna, oma isa matta ja siis tagasi tulla.” Ja vaarao ütles: „Mine ja mata oma isa, nõnda nagu ta sind on lasknud vanduda!” Ja Joosep läks oma isa matma; ja temaga koos läksid kõik vaarao sulased, tema hoovkonna vanemad ja kõik Egiptusemaa vanemad, ja kogu Joosepi pere ja tema vennad ja ta isa pere; ainult oma väetid lapsed ja lambad, kitsed ja veised jätsid nad Gooseni maakonda. Ja temaga koos läksid niihästi vankrid kui ratsanikud, ja see oli väga suur karavan.

Vaaraol pole midagi selle vastu, et Jaakob saab maetud Kaananimaale. Matused on tõesti uhked ja suured. Neist võtavad osa nii vaarao hoovkonna kui ka Egiptusemaa vanemad. Samuti on kaasas vaarao vankrid koos juhtidega.

50:10 Kui nad jõudsid Atadi rehealuse juurde, mis on teisel pool Jordanit, siis nad panid seal toime väga suure ja mõjuva leinakaebuse, ja ta pidas oma isa peiesid seitse päeva.

Atadi rehealune, millest siin jutt, on kusagil Jordanist ida pool, aga meie ei tea kahjuks täpsemalt, kus nimelt. Matused ja leinatseremoonia olid aga nii suured ja silmatorkavad, et äratasid ümberkaudse rahva tähelepanu. See tähelepanu oli nii suur, et on Piibliski ära mainitud.

50:11 Kui maa elanikud, kaananlased, nägid neid peiesid Atadi rehealuse juures, siis nad ütlesid: „Need on egiptlastel suured peied.” Seepärast pandi sellele paigale nimeks Aabel-Mitsraim; see on teisel pool Jordanit.

Niisiis, nende suurte matuste tõttu andsid kohalikud paigale isegi uue nime − Abel-Mitsraim. Heebrea keeles on siin tegemist sõnademänguga. Viimase eestikeelse Piibli joonealune märkus ütleb, et sõna "abel" tähendab 'jõgi' ja "ebel" − 'lein'. "Mitsraim" aga tähendab sealses keeles Egiptust. Abel-Mitsraim tähendab seega kas Egiptuseoja või egiptlaste leina.

Lõpuks räägitakse lühidalt ka matustest endist.

50:12 Ja ta pojad tegid temaga nõnda, nagu ta neid oli käskinud: ta pojad viisid tema Kaananimaale ja matsid ta Makpela välja koopasse Mamre kohal, mille Aabraham koos väljaga oli ostnud pärandhauaks hett Efronilt. Ja Joosep läks tagasi Egiptusesse, tema ja ta vennad ja kõik, kes koos temaga olid läinud ta isa matma, pärast seda kui ta oma isa oli matnud.

Nii oli vana Jaakobi viimne soov täidetud. Aga vendade elu Egiptuses jätkus. Sellega seoses ujus uuesti välja Joosepi vendade vana hirm.

50:15–17 Kui Joosepi vennad nägid, et nende isa oli surnud, siis nad ütlesid: „Kui Joosep meid nüüd vihkab ja tõesti tasub meile kätte kõige kurja eest, mis me temale oleme teinud?" Ja nad käskisid Joosepile öelda: „Su isa andis käsu, enne kui ta suri, ja ütles: Öelge Joosepile nõnda: Anna ometi andeks oma vendade üleastumine ja patt, et nad sulle on kurja teinud! Seepärast anna siis nüüd andeks oma isa Jumala sulaste üleastumine!" Ja Joosep nuttis, kui temale seda räägiti.

Kui raske küll on lõplikult vabaneda halva mineviku taagast! Tõesti teevad targasti need, kes oma südametunnistusele selliseid koormaid ei kogu. Koos vana Jaakobi surmaga on olukord perekonnas muutunud. Enam ei ole patriarhi, kes nö kõiki ohjes hoiaks ja keda kõik austavad ja kardavad. Joosepi vendadel on hirm, et äkki ta on ikkagi haudunud kättemaksu, ja nüüd, kus oluline tõke on kõrvaldatud, viib selle täide. Ei ole ju küll lausvõimatu, et Jaakob on midagi sellist enne oma surma ka öelnud, aga sel juhul tekib küsimus: miks ei öelnud ta seda Joosepile endale? See oleks olnud igati loogilisem. Seepärast tuleb tõenäosemaks pidada, et Joosepi vennad lihtsalt mõtlesid need sõnad välja ja panid oma isa suhu tagantjärele.

Et Jaakob tegelikult polnud neid sõnu rääkinud, sellele viitab kaudselt ka Joosepi vendade ebakindlus − nad saadavad talle sõna, et näha, kuidas ta sellele reageerib. Pole ju võimatu, et Jaakob on öelnud hoopis Joosepile midagi niisugust, mida nemad ei tea, aga millest selgub, et nad valetavad ...

Vendade kartus on asjatu. Otsekui teiselt poolt hauda tulevad isa sõnad küll puudutavad Joosepit, aga mingeid kättemaksumõtteid pole ta haudunud. Võib-olla nutab Joosep osalt sellegi pärast, et vennad ei suuda ikka veel lõpuni tema andestust uskuda. Igal juhul aga näeme, et valed teod, mis inimene on teinud, jätavad alati ka kustumatu jälje tema südamesse. Isegi seal, kus need on andeks antud, ei anna nad päriselt rahu. Sellepärast on igal juhul targem mitte mängida tulega, mitte koguda oma südametunnistusele asju, millega on hiljem raske toime tulla.

Alles siis, kui Joosepi vennad on Joosepi juures oma saadetud sõnumiga nö maad kuulanud, julgevad nad ka ise tema palge ette ilmuda.

50:18–19 Siis tulid ka Joosepi vennad ise, heitsid maha ta ette ja ütlesid: „Vaata, me jääme sulle orjadeks!" Aga Joosep vastas neile: „Ärge kartke! Kas mina olen Jumala asemik?

Viimased sõnad viitavad otseselt Joosepi jumalakartusele, mis on kõigi tema suhtumiste allikas. Joosep ei hinda elu ja olukordi kaalutlevalt, nagu seda teevad poliitikud, hinnates jõudude vahekorda ja vastavalt vajalikke samme, mis tuleb astuda: kui olen nõrk, siis nõuan õigust, kui olen tugev, siis kasutan jõudu.

Kuna Joosepi otsused lähtuvad jumalakartusest, siis ei muutu need olude muutudes. Selline peaks olema iga jumalakartlik inimene − ta ei peaks muutma oma suhtumisi ja käitumist vastavalt oludele, mis teda ümbritsevad. Ta ei peaks käituma ühtmoodi siis, kui ta on taga kiusatud, ja hoopis teistmoodi siis, kui ta on võimul.

Siin on muide tähtis juhtnöör tervele kristlikule kirikule, ja kahjuks ei ole ajaloos seda mitte alati silmas peetud. Joosepi teod ja suhtumised olid samasugused nii siis, kui ta oli vanglas, kui ka siis, kui ta sai kõrgesse riigiametisse. Ka viimasel kohal ütleb ta: "Ärge kartke! Ega mina ole Jumal!" Ta teadis, et elab oma elu Jumala ees. Ja ta teadis, et Jumal kujundab ja kasutab tema elu nii ühes kui ka teises olukorras. Sellepärast võib ta vendadele uuesti kinnitada, nii nagu ta on öelnud varemgi:

50:20 Te mõtlesite küll mu vastu kurja, aga Jumal pööras selle heaks, et teha, mis tänapäeval ongi tehtud: hoida palju rahvast elus.

Inimene mõtleb, Jumal juhib − selline on üks tuntud vanasõna, mis pärineb ka Piiblist. Teie mõtlesite küll ühte, aga Jumal korraldas asjad teisiti. Teie plaanisite halba, aga Jumal kasutas selle ära heal eesmärgil − seda tähendavad Joosepi sõnad, mida siit lugesime − Piibli ühed kaunimad sõnad üldse. Oleks kõigil Jumala lastel rohkem usaldust Jumala vastu ja võimet näha asju just niisuguses valguses!

Jumal võib tõesti kõige hullemadki olukorrad ära kasutada kõige parematel eesmärkidel. Muuhulgas tegi ta seda isegi oma ainsa Poja Jeesuse Kristuse puhul. See, mis inimesed temaga tegid, oli nende poolt mõeldud kõige halvemini, mida nad välja oskasid mõelda. Aga Jumal kasutas selle ära kõige paremal eesmärgil, mida inimene ei oleks osanud isegi kujutleda.

Kindlasti tahab Jumal meile ka täna öelda: "Usalda mind ja ära karda! Usalda, hoolimata kõigest sellest, mida sa näed ja mida sa ei suuda praegu mõista!

Kahjuks oleme me tänapäeval üpris enesekesksed inimesed ja oskame hinnata ainult silmapaistvat edukust. Vanemal ajal oli elu viletsam, aga mõnigi kord oli jumalakartust ja usaldust Jumala vastu rohkem.

Ühes perekonnas oli olnud raskeid haigusi, mis olid ka lapsi surma läbi ära viinud. Selle peale oli pereema öelnud: "Jumal peab meid küll väga armastama, et ta meid nii tugevasse kooli on pannud." − Kas haigustesse küll alati nõnda peab suhtuma, see on iseküsimus − tuletame meelde, et Jeesus tegi haigeid terveks! Aga selle pereema põhimõte oli igal juhul kooskõlas Jumala sõnaga: "Keda Issand armastab, seda ta karistab."

Iga raskus ja katsumus, mis meil elus ette tuleb, paneb proovile meie usu ja usalduse Jumala vastu. On ka niisuguseid olukordi, kus pettunud usklik teatud sündmuste peale koguni neab oma Loojat. Aga selle tagajärjeks ei saa kunagi olla midagi head. Joosepi tee on palju parem tee. Kõiges halvas, mis teda tabas, nägi ta Jumala juhtimist. Ja ta ei pidanud pettuma, vaid võis tõdeda, et Jumala eesmärgid tema elus olid täitunud. Kas meiegi ei sooviks teha oma elu kohta kord niisugust kokkuvõtet?

_____

Kõiges Jumala usaldamine ja kõige võtmine otsekui Jumala käest ei peaks tähendama siiski seda, et alistume oma saatusele stoilise rahuga, arvates, et kõik, mis elus toimub, ongi tingimata Jumala tahtmine. Piiblit lugedes näeme eriti psalmides, et kui inimesed on suurtes raskustes, siis nad ka valavad selle palves Jumala ette välja. Nad otsivad ja hüüavad Jumala abi järele, ja kus võimalik, loomulikult teevad ka ise alati midagi olukorra parandamiseks. Kui tunded on tugevad, siis võib neid ka tugevalt väljendada.

Jumala usaldamine ei tähenda siiski seda, et kui inimene on vihane, siis ei tohi ta seda väljendada, vaid peaks selle alla suruma. Jumalale võib vabalt väljendada nii oma viha kui ka raevu, ahistust, kitsikust või hirmu. Jumala rahva elus juhtub sedagi, et palvetad küll, aga mingit märki palve kuulmisest ei ole. Taaveti lauludes näeme, et ka selle üle võib nö Jumalale kaevata. Ehtsate tunnete peale ei solvu Jumal kunagi. Küll aga maksab alati, hoolimata kõigest, lasta Jumalal end ka õpetada või korrigeerida, kus vaja. Piiblis kirja pandud raevukatest palvetest me näeme, et palvetajad siiski teavad, et nad palvetavad kui Jumala omad, kui Jumala sõbrad, kes küll alati ei mõista, miks Jumal tegutseb nii, nagu ta tegutseb, aga kes ometi teavad, et palvetades räägivad nad oma elava Looja ja lunastajaga, kes neid armastab.

Niisiis, kui sul on valus, siis hüüa julgesti Jumala poole ja väljenda oma tundeid. Nii oled sa aus, ja ausust Jumal armastab.

Joosepil on vendadele kättemaksmise asemel meeles hoopis midagi muud.

50:21 Ja nüüd ärge kartke, mina toidan teid ja teie väeteid lapsi!" Ja ta tröostis ning rahustas neid.

Umbes nii, nagu Joosep siin tröostib oma vendi, tahab taevane Isa vist kõiki oma lapsi tröostida. Kui usklikul inimesel on must südametunnistus, must minevik, siis võib ta karta Jumalat samamoodi, nagu Joosepi vennad kartsid Joosepit. Ometi ei ole Jumalal tegelikult mõttes midagi muud, kui kinkida oma lastele tõeline elu − hoida elus nii neid endid kui ka nende lapsi. Võiksime öelda, et Joosep on saanud Jumala sarnaseks − ta suhtub oma vendadesse samamoodi, nagu Jumal suhtub kõigisse oma lastesse.

Jumalasse uskumine tähendab muuhulgas alati ka kättemaksust loobumist. Kohtumõistmine ja kättemaks on asjad, mis kuuluvad Jumala kompetentsi − Piiblist me leiame, et Jumal on kohtunik. Ja meie asi on lasta tal olla kohtunik nii nendes asjades, mis puudutavad teisi inimesi, kui ka neis asjus − ja eriti neis asjus, mis puudutavad meid isiklikult. Kui meile tehakse ülekohut ja olukord on selline, et meil ei ole sinna midagi parata, nii nagu oli näiteks varem Joosepi elus, siis jätame lihtsalt asja Jumala hooleks.

Ja muide, milline on meie suhtumine siis, kui selgub, et Jumal ei tahagi kätte maksta? − paremini kui meie ise koguni? Vaid tahab hoopis inimesi elus hoida ja päästa? Täpselt nii juhtus ju Joosepi puhul!

Niisiis, ärgem haudugem kättemaksumõtteid ka mitte, lootes Jumala kohtutele. Selle asemel õppigem Jumala suhtumist. Karistus ja kättemaks on tõenäoliselt Jumala viimased abinõud, mida ta kasutab alles sel juhul, kui tõesti mitte miski muu ei ole aidanud ja inimene pole lasknud ennast parandada ega juhatada. Sel juhul peab inimene ükskord lõikama seda, mida ta on külvanud. Aga kui vähegi võimalik, siis tahab Jumal inimest selle eest säästa − nii oma Poja kannatuste hinnaga kui sageli ka teiste tema maiste laste kannatuste hinnaga. See on üks oluline põhjus, miks Jumal lubab siin maailmas oma lapsi taga kiusata.

_____

50:22–23 Ja Joosep jäi Egiptusesse, tema ja ta isa pere. Ja Joosep elas saja kümne aastaseks. Ja Joosep nägi Efraimi lapsi kolm põlve; ka Manasse pojast Maakirist sündis lapsi Joosepi põlvede peale.

Eriti Vanas Testamendis tähendavad lapsed ja lapselapsed suurt Jumala õnnistust. Eriti suurt õnnistust tähendab siis see, kui Joosep võis näha oma laste lapsi koguni kolm põlvkonda. Eriti hästi on seda õnnistust väljendatud Psalmis 128:

"Palveteekonna laul. *Õnnis on igaüks, kes kardab Issandat, kes käib tema teedel. Sa sööd siis oma käte vaevast, sa oled õnnis ja su käsi käib hästi. Su naine on nagu viljakas viinapuu su maja nurgas; su pojad on nagu õlipuu võsud su laua ümber. Vaata, nõnda õnnistatakse tõesti meest, kes kardab Issandat! Issand õnnistagu sind Siionist ja saagu sa näha Jeruusalemma head põlve kogu oma eluaja! Ja saagu sa näha oma laste lapsi! Rahu Iisraelile!*

Aga ka Joosepi aeg siin maailmas saab täis.

50:24–26 Ja Joosep ütles oma vendadele: „Mina suren, aga Jumal hoolitseb kindlasti teie eest ja viib teid siit maalt sellele maale, mille ta vandega on tõotanud anda Aabrahamile, Iisakile ja Jaakobile!" Ja Joosep vannutas Iisraeli poegi, öeldes: „Kui Jumal tõesti hoolitseb teie eest, siis viige ka minu luud siit ära!" Ja Joosep suri, sada kümme aastat vana, ja ta palsameeriti ja pandi kirstu Egiptuses.

Selle sündmusega lõpeb 1. Moosese raamat. Viimane sõna oli: "Egiptuses". Niisiis oleme jõudnud Algusest Egiptusesse. Joosep saab küll Egiptusesse maetud, aga ka tema ei soovi Egiptusesse jääda. Ta soovib, et kui tuleb aeg, siis saaksid tema luud viidud tõotatud maale. Seegi räägib Joosepi usust ja usaldusest Jumala tõotuste vastu.

Joosepi usku näeb siin ka Uues Testamendis Heebrea kirja autor. He 11:22 ütleb ta: "Usus tuletas Joosep oma elu lõpul meelde Iisraeli laste lahkumist ja andis käsu oma luude kohta." Kui jõuame oma Piibli uurimise järjekorraga 2. Moosese raamatu 13. peatükki, siis näeme, et Joosepi korraldus ka täideti − kui rahvas Egiptusest välja läks, siis Mooses võttis kaasa Joosepi luud.

Aga selle sündmuseni jõudmiseni läheb meil veel aega, sest enne seda võtame läbi Uue Testamendi esimese raamatu − Matteuse evangeeliumi. Sellega alustame järgmises saates.